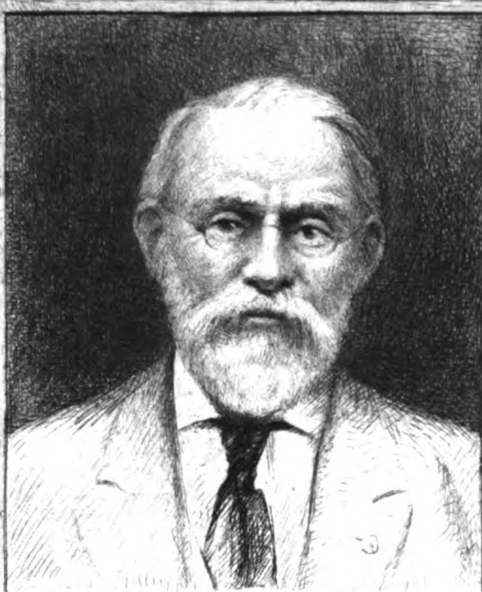

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

EUROPISCHE MERCURIUS,

EERSTE DEEL.

Van 't Jaar 1737.

UITLEGGING

VAN DE

TYTELPRENT.

MERCUUR brengt aan *Europ'* bericht,
Dat eind'lyk 't lieve Vredenslicht,
't Geen thans de Christenheit ziet schynen,
All' de Oorlogsrampen doet verdwynen;
Doch daar benevens meldt hy meê,
Dat deze vastgeslote *Vreê*,
Hoewel noch *zonder Publicatie*,
Weêr van eene *Oorlogs-Declaratie*
Gevolgd wordt aan een and'ren kant,
Alwaar de *Keizer* t'zaamenspant
Met *Ruslands* groote Keizerinne,
Opdat men t'zaam den Kryg beginne
In 't *Ottomannisch Ryks-gebied*,
't Geen zich alom benaauwen ziet,
Wyl 't Bontgenootschap, ingebroken,
Dat komt op eigen grond bestooken.
Dus kon men wel de *Halve-Maan*
Zien in *Europa* ondergaan,
Als door deez' Oorlog, fel begonnen,
Constantinopel wierdt verwonnen.

EUROPISCHE

MERCURIUS

van het Jaar 1737

EERSTE DEEL.



te Amsterdam by de Erven van J. RATELBAND en Compagnie.

Nederlandsche Gedenkboek of

EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Gesteltenissen der Zaaken van Staat en Oorlog, in alle Heerschappyen en Landschappen van

E U R O P A,

Benevens de aangrenzende Gewesten.

Verzien met alle Placcaaten, Edicten, Manifesten, Aanspraaken, Brieven, en andere autentyke Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Historisch beschreven door J: H:

XLVIIIste Stuk. Eerste Deel.

VERVATTENDE

De ZES EERSTE MAANDEN van het Jaar 1737.

Versierd met kopere Plaaten.



t'AMSTERDAM,

By de Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en van den Dam. 1737.

B E K E N T M A K I N G E.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezer Mercurius, en andere Nouvelles, gedrukt en te bekomen

Kleine en beknopte ATLAS, of Tooneel des Oorlogs in Europa, begrypende meer als twee Hondert accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugaal, Groot-Brittanjen, Polen, Zweeden, Deenemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen; en vermeerdert met een nieuwe Kaart van Azof tot Constantinopolen en de Oevers van de Zwarte Zee. Benevens de Afbeeldsels der Koningen van Vrankryk, de Hartogen van Brabant, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders de Afteekeningen van de voornaamste Veld- en Zee-slagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz Zynde voor aan het Werk, tot nut van den Leezer, gevoegt een korte Methode tot begrip der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item het GEOGRAFISCH TONEEL of 40. uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Waereld*, met de byzondere der *Plaatzen* daar den Oorlog in EUROPA en elders gevoerd word en de *Plans* der *Forten*, die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, kost 63 stuyv. ingebonden en afgezet.

EUROPISCHE MERCURIUS,

Behelzende

De voornaamste Zaaken van Staat en Oorlog, voorgevallen in alle de Koninkryken en Heerschappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verscheiden andere Deelen der Waereld.

ACHT-EN-VEERTIGSTE-STUK.

EERSTE DEEL.


Y begonnen den *Mercurius* van het vóórgaande Jaar met de hoop, en groote waarschynlykheit van het sluiten en afkondigen van den algemeenen Vrede, na de tekening van de Preliminaire Vredens-Artykelen in October des Jaars 1735. door den Keizer en door den Koning van *Vrankryk*, waarop noch in 't begin van 't voorleeden Jaar de aanneeming derzelve Artykelen, door de Spaansche Kroon en de andere in Oorlog-zynde Mogentheden, gevolgd is. Verders is noch den 11. April te *Weenen* door de Keizerlyke en Fransche Ministers eene Conventie tot uitvoering der Preliminaria getekend; en voorts het geheele Jaar daarover gehandeld, alzo zich t'elkens al wederom nieuwe Zwaarigheden hebben opgedaan; zodanig nochtans, dat, hoewel noch met den aanvang van dit Jaar 1737. de vastgestelde Inruimingen niet voltrokken zyn, noch den Vrede gepubliceerd is, en dat ook de Onder-

derhandelingen tot wegneeming der Verſchillen tusſchen *Spanje* en *Portugal* zonder vrucht zyn geweeſt, men echter in verwachting is, dat de Vrede onder de Chriſtenen in 't kort algemeen en zeker vaſtgeſteld zal zyn. In het tegendeel verwacht men aan een anderen kant dat het vuur des Oorlogs, dat tusſchen de Rusſen en de Ottomannen ontſtoken is, zich met meerder gewelds verder zal verſpreiden; dewyl die oorlogende Magten zeer verbitterd zyn, en dat, naar mate dat de vastſtelling van den Vrede tusſchen de Chriſten-Vorſten zekerder wordt, de Declaratie van Oorlog des Keizers tegen de Turken, meerder en zekerder naby is, alzo de Keizer door zyne verplichting aan de Rusſiſche Keizerinne, en zyne naauwe Alliantie met dezelve, daartoe gewiſſelyk beſluiten moet; hebbende haare Rusſiſche Majeſteit niet alleenlyk haare magt aangewend om des Keizers belangen en oogmerken in *Polen* te begunſtigen, maar zelfs, ondanks den heimelyken nayver van veele Duitſche Vorſten en Standen, haare Krygsbenden tot in het hart van *Duitsland* aan den *Rhyn* gezonden, om den Roomsch-Keizer tegen *Vrankryk* te onderſteunen Wat heeft dan het Ottomanniſche Ryk, naar alle waarſchynlykheit, niet een verſchrikkelyk Oorlogs-Lot te wachten, wanneer de Roomsch-Keizerlyke Magt zich met de reets zegepraalende Wapenen der Rusſen vereenigd? 't En zy de Zeemogendheden, door hunne bemiddeling, dien Oorlog wiſten vóór te komen, waartoe zich echter weinig hoops opdoet. Deze Mercurius, zal ons door zyn Verhaalen de gevolgen van het een en 't ander mededeelen, en wy zullen ten dien einde dit Deel wederom aanvangen.

JANUARY.

JANUARY.

VAN *Londen* heeft men bericht dat de Lord Major, en de Aldermans van die Stad zich den 28. December van het voorleeden Jaar naar den Prins van *Wales*, in zyn Huis in *Pell-Mell*, begaaven, om zyn Koninklyke Hoogheit aan te bieden, de Stads Vrydom, leggende in een konstig gewerkte Doos, meêr dan 200 Guinees waardig: zy wierden door den Lord *Baltimore* ingeleit, en de Baron *Thompson*, Recorder der Stad, deed de volgende aanspraak aan den Prins. GROOT-BRITTANNIE.

Met believen van uwe Koninklyke Hoogheit,

DE Lord Major, en het Hof der Aldermans van de Stad *Londen*, verzoeken uwe Koninklyke Hoogheit op het onderdanigste, dat het u behaagen mag, het Burgerrecht dezer Stad genadig aan te neemen. Dit Lichaam in 't gemeen, en yder der Leden, waaruit het bestaat, in het byzonder, zullen zich ten allerhoogsten vereerd achten, wanneer uwe Koninklyke Hoogheit zich zal gelieven te vernederen, om hunne ootmoedige bede toe te staan. Ook bidden zy uwe Koninklyke Hoogheit, verlof, om van deze gelegenheit gebruik te maaken, ten einde u van hunne eerbiedigheit te verzekeren, en van de vierige wenschen, die zy voor de gezontheit. het welvaaren en de voorspoet van uwe Koninklyke Hoogheit doen

Waarop de Prins het volgende antwoordde.

Mylord en Edellieden,

Schoon niets ter waereld u aan my dierbaarder kan maaken, dan gy lieden reeds zyt, ontfang ik echter dit, als een nieuwe blyk van uwen plicht en getrouwheit voor den Koning, en van uwe genegenheit mywaards. Ik erkenne uwen goeden wille, en zal ten allen tyde trachten denzelven te verdienen, door myne oprechte wenschen voor het welvaaren van uwen Koophandel, en mynen stantvastigen yver voor de vryheit van myn Vaderland.

1737. January

Waarna zy alle de eere hadden zyn Koninklyke Hoogheits handen te kussen, en door deszelfs last ter maaltyd onthaald te worden; waartoe zyn Koninklyke Hoogheit twee Tafels, yder met 25 borden gedekt, hadt doen gereed maaken, en onthaalde hen zeer voortreffelyk, het Nagerecht vertoonde de Wapens van den Koning aan de ééne zyde, en aan de andere zyde die van zyn Koninklyke Hoogheit, en die van de Stad *Londen*. Opdien dag namen de Directeurs van de Zuidzee Compagnie de eischen van het Hof van *Spanje* in overweging, die door Mr. *Crimble*, Bode van de Compagnie overgebragt zyn, wegens de Cedula van het Jaarlyks Schip; maar daar wierdt niets besloten, en de verdere overweeging tot den 4den January uitgesteld. De voornoemde eischen bestaan in deze twee Pointen; I. dat de Compagnie voldoe het verschil der Piasters, welke dezelve, sedert 't Jaar 1725, betaald heeft, voor het overvoeren der Negers in *America*, op den voet der Piasters van *Oud Spanje*, van 41 stuivers, Engelsch Geld, en waaromtrent de Koning van *Spanje* eischt, dat dezelve op den voet van 50 of 51 stuivers, volgens de waarde van die der *Indiën*, betaald zullen worden; 't welk zo groot een verschil maakt, dat het op 50000 pond sterlings begroot wordt; en ten II. dat zyn Katholyke Majesteit daarop aandringt, dat eén vierde van het voordeel, 't welke de Compagnie met haar laatst in *America* gezonden Schip gedaan heeft, aan hem ten eersten werde overgemaakt, volgens den inhoud van het Assiënto Contract. In de algemeene vergadering der Geïnteresseerden van die Compagnie, die vervolgens den 4den dezer gehouden is, zeide de Onder-Gouverneur, dat hy hen hadt doen vergaderen, om hen kennis te geeven, dat, ingevolge van 't Besluit, in de laatste Vergadering genomen, zy verscheiden voorstellen hadden ontfangen van Persoonen, die hunnen Slaavenhandel in de Staaten des Konings van *Spanje* in *America* wilden verzekeren, welke ook zeer voordeelig voor de Compagnie geweest zouden zyn, indien Don *Thomas Geraldino*, Agent van *Spanje*, alle hunne maatregelen niet gebroken hadt, met een Protest in den naam van zyn Katholyke Majesteit tegen zulk een besluit in te brengen, waardoor de Directeurs, altyd waakzaam voor hun belang, verhindert waren, om met iemant van die genen, welke hunne voorstellingen hadden overgegeeven, tot eenig besluit te komen. Vervolgens, zeide hy, dat door de goede huis-

huishouding en schikking der Directeurs, de Compagnie in staat was 1737. January
om op den 5den April aanstaande 150000 ponden sterlings van haare Obligatien af te lossen, en dat zy besloten hadden van de Obligatien, welke noch overig zouden blyven, van 3½ op 3 ten hondert te verminderen, met aan de Geïnteresseerden hunne goedkeuring te verzoeken, om 50000 ponden sterlings tegen drie ten hondert op te neemen, welke zullen dienen, om de aflossingen te kunnen doen aan die genen, welke zich deze Voorwaarde niet zullen willen onderwerpen. als wanneer de Compagnie niet meêr dan 200000 ponden sterlings schuldig zoude blyven, dewelke zy, zo spoedig als mogelyk zoude zyn, zou trachten af te lossen; alle het welke door de Geïnteresseerden eenparig goedgekeurd wierdt. Vervolgens deed de Onder-Gouverneur een omstandig verhaal van de zaaken en onlusten, welke de Compagnie heeft met het Hof van *Spanje*; hy toonde aan, dat de eischen buitensporig waren, en dat zelfs, als men die toestont, de Compagnie nooit tydig genoeg gereed zou kunnen zyn, om haar Schip op de *Feria*, die te *Porto-Bello* gehouden zal worden, in tyds te doen aankomen. Waarna de Heer *Caswall*, door de Directeurs ondersteund, aan de Interessanten voorstelde, om de Directeurs magt te geeven, een Addres aan den Koning aan te bieden, om zyne Majesteit van de byzonderheden hunner verschillen met het Spaansche Hof kennis te geeven, en zynen bystand te verzoeken, om de moeijelykheden, welke hunnen handel verhinderen, uit den weg te ruimen; 't welke eenparig besloten wierdt.

Den 3den ontfingen de Lords van de Admiraliteit tegen den avond eenen Expressen, met narìcht dat het Oorlogschip de Eltham, Kapitein *Lord Fitzroy*, tweede Zoon van den Hertog van *Grafton*, met verlies van alle zyne Masten te *Margate*, gekomen was; zynde met zyn Majesteit van *Hellevoetsluis* zeil gegaan, maar door een geweldigen Storm verstrooid geraakt, zodat hetzelve geene tyding van zyn Majesteits Jagt of van de andere Schepen wist; Deze tyding vermeerderde niet weinig het ongedult waarmede het Hof en de gansche Natie naar de wederkomst des Konings verlangt hadt, en veroirzaakte niet weinig bekommering voor deszelfs persoon: Doch den 6den wanneer de Koninginne zich naar de Hof-Kapelle begaf ontfing haar Majesteit eenen Expressen, dien de Koning van *Hellevoetsluis* hadt afgezonden, met tyding dat zyn Majesteit zich den 31 December

1737. January ber, aldaar te Scheep begeeven hebbende, naauwelyks zes mylen verre in Zee was gekomen, of de Wint was tegen geloopen; dat vervolgens een geweldigen storm ontstaan was, die de meeste Jagten en Oorlogschepen verstrooid hadt; en dat de Koning, den storm 26 uuren lang uitgestaan hebbende, den eersten January namiddag weder in de Haven van *Hellevoetsluis* gekomen was, alwaar zyn Majesteit een volkome gezondheit genoot. Men heeft ook bericht dat nooit een Admiraal in eene omstandigheit geweest is om beter gebruik van zyne bekwaamheit te maaken, dan de Admiraal *Wager* in deze gelegenheit gedaan heeft. Hoewel de Wint met de uiterste onstuimigheit woedde, zo heeft dees Admiraal, die met den Koning, en met den Lord *Delaware*, op het Jagt *de Carolina* was, zyne bevelen met zo veel tegenwoordigheits van geest, en met zo veel beleids gegeeven, dat men op vyf mylen na aan *Jarmuiden* naderde. Men deet vruchteloos alle poogingen om de Kust te winnen. De onuitspreekelyke onstuimigheit van de Zee, gevoegd by de strydigheit van den wint liet niet toe anders dan om de wederkeering naar *Hellevoetsluis* te denken. De Koning is gedurende de storm zeer onpasselyk geweest. doch was hersteld zo haast als zyn Majesteit voet aan Land zettede. Een Hollandsche sloep waarop verscheiden Klerken van de Secretary van Staat waren, met de Bagagie van den Heer *Horatio Walpole*, wierdt zodanig door den wind geteisteerd dat het zelve niet konde wenden wanneer de Admiraal *Wager* het teken gaf om naar *Hellevoetsluis* te keeren, alwaar het eerst den 4den dezer Maand aan kwam. Men hadt geene tyding van de twee Schepen de Prinsesse *Louisa* en de *Torrington*, noch van het Jagt de *Charlotta*, waarop de Heer Secretaris *Ryke* Kabinet-Secretaris van zyn Majesteit was, met de Secretary van *Hanover*: maar men heeft naderhand vernomen dat het eerste omtrent den Mont van de Maas gebleeven is, en dat het laatste te *Ter Veere* in *Zeeland* aangekomen is, op verscheiden plaatsen geborsten zynde, den ganschen storm zonder Masten uitgestaan, en zyn geschut overboord geworpen hebbende; maar van de *Torrington* is geene tyding. De Koninginne was, dit bericht ontfangen hebbende van het groot gevaar dat de Koning ontkomen was, daarover zo verheugd, dat zy vyftig Guinees aan den Expressen deed geeven; en de Lords van de Admiraliteit benoemden terstont vier Oorlogschepen om het Convoi des Konings te gaan versterken.

Deze

Deze droevige tydingen zyn van verschillende uitwerking geweest op de gemoederen van het gemeen: hebbende kwalyk-gezinden zich niet ontzien zelfs schimpschriften by deze gelegenheit te verbreiden. 1737. *January.*

Men heeft eenen Mr. *Creek*, een eedweigerend Predikant in bewaaring van een Staate-Bode gebragt, en alle zyne boeken en papieren in beslag genomen: men meent dat hy de Schryver van een Libel, geintituleerd *Nixons te rechtstelling*, zoude zyn. De Koningin heeft eene ordre getekend om opene brieven het Groot Zegel te passeeren, aan den Heer *Janathan Hull* alleen toestaande het gebruik en het voordeel gedurende 14 Jaaren van een werktuig, dat hy uitgevonden heeft om de Schepen uit de havens zonder wind of ty in Zee te brengen. Den 15 dezer zaten de Lords van den Raad, en overwogen het vergelyk tusschen *Spanje* en *Portugal* voorgeslagen; als mede de zaak van *Gulich* en *Berg* waarna eene commissie aan den Heer *Horatio Walpole* wierdt gezonden, om dieswegens met de Heeren Staaten-Generaal zekere middelen van verdrag te beraamen. Den 17den is de Eedweigerende Predikant *Nixon*, die door een Bode van Staat bewaard wierdt, naar de gevankenisse van *Newgate* gezonden, alwaar hy buiten acces zit. De Heer *James Oglethorpe*, Parlements Heer voor *Haslemore* uit *Georgië* gekomen zynde, heeft den Ridder *Robert Walpole* en verscheiden Commissarissen van die Colonie opgewacht, en ook gehoor gehad by de Koningin, waarin hy verslag deed van den tegenwoordigen toestant van dat Land. Hy heeft een Tractaat van Vrede en Vrindschap, 't geen onlangs tusschen die van *Georgië* en de Indianen gesloten is, medegebragt.

Op den 26, 's morgens, omtrent 4 uuren kwam een Expressen in 't Paleis van *St. James* met de aangenaame tyding, dat de Koning den 25sten omtrent den middag te *Leostoff*, acht mylen van *Jarmouth*, op de Kust van *Sussex*, voet aan Land had gezet, waarop de Kamer Dame van de Koningin in haar Majesteits vertrek ging, om haar deze goede tyding bekend te maaken: De Koningin stont ten eersten op van het Bedde, en deed 50 Guinees geeven aan den Expressen. Zyn Majesteit was den 24. te *Hellevoetsluis* weder aan boord gegaan, en den volgenden dag niet tegenstaande de tegenwint op de Kust gekomen, en met eene Sloep aan Land gebragt. Zyn Majesteit kwam dien namiddag omtrent twee uuren in 't Paleis

1737. January

leis van *St. James*; waarop de komst van zyne Majesteit door het lossen van 't Kanon in het Park en van den Tour aan 't volk bekend gemaakt wierdt: Des avonds zag men de gansche Stad geïllumineerd en vol Vreugdevuuren. Zondag den 27, omtrent den middag wierdt in 't Paleis van *St. James* een groote Raad gehouden, waarin de Koningin tegenwoordig was, en de Commissie, waarby zy was aangesteld als Regentinne van 't Koninkryk geduurende des Konings afzyn, aan zyn Majesteit overgaf; omtrent ten één uur begaaven zich hunne Majesteiten, verzeld van den Prins en de Prinses van *Wales*, nevens de Prinsessen *Amelia* en *Carolina*, naar de Kapel, daar zy de Predikatie hoorden: De toevloed van den Adel, de Geestelykheit, de uitheemsche Ministers, en andere Persoonen van aanzien was zeer groot, om den Koning over zyne behouden terugkomst in *Engeland* te complimenteeren. Den 28 kwam de Ridder *Charles Wager* en begaf zich terstond naar den Koning, die hem zeer minnelyk ontfing. Dingsdag den 29sten gingen de Lord Major en de Aldermans der Stad naar *St. James*, om den Koning over zyne aankomst in *Engeland* te begroeten; en zy wierden door den Hertog van *Grafton* Groot Kamerling van den Koning tot zyn Majesteit ingeleid, wanneer de Baron *Thomson* in hunnen naam de volgende Aanspraak aan zyn Majesteit deed.

Aldergenadigste Souverein.

DE Lord Major en 't Hof der Aldermans van de Stad *Londen* verzoeken op het onderdanigst aan uw Majesteit verlof, om uw Majesteit over deszelfs gelukkige te rugkomst in *Groot Brittannië* te congratuleeren. Uwe tegenwoordigheit, Sire, doet onze bekommernisse en vreeze voor uw welzyn, door uw afwezen veroirzaakt, t'eenemaal verdwynen. Uw Volk is met nieuwe vreugde aangedaan, vermits het zich weêr onder uwe Majesteits dadelyke invloed en bescherming bevindt; en niets konde de berooving van dien zegen verlichten, dan de zachte en voorzigtige Regeering van uw Majesteits Koninklyke Gemaalinne. De zeer getrouwe en toegenegene Onderdaanen, overtuigt zynde van hun geluk onder uw Majesteits Regeering door het volle genot van alle hunne Rechten, Vryheden, en Privilegien, en zich t'eenemaal vertrouwende op uw Majesteits waakzaamheit en zorge voor hun toekomende welvaaren en voorspoet, bidden verlof, om hunne dankbaare erkentenis te mogen betuigen, en uw Majesteit te verzekeren van hunnen aldertoegenegensten yver tot onderšteuning

van

van uw Koninklyke Perſoon en Regeering, in wat gelegenheden het ook zoude mogen zyn. 1737. January

Waarop het zyn Majeſteit behaagde te antwoordden.

Mylord en Heeren.

IK bedank u voor deze nieuwe blyk van uw ſchuldpligtigheit en genegenheit voor myn Perſoon, en Regeéring. Gylieden kunt ſtaat maaken, dat ik volharden zal myne zorgen aan te wenden voor de behouding van den Vrede en de algemeene Ruſt, en voor de voortzetting van den Koophandel en Welvaart van deze groote bloeijende Stad.

Vervolgens hadden de Lord Major en de Aldermans de eere de hand des Konings te kuſſen, die de Aldermans *George Campiou* en *John Lequesne*, benevens de Heeren *William Rous* en *Benjamin Rawlings*, beide Sherifs van *Londen* en *Middleſex*, tot Ridders creëerde. Deze Heeren wierden door den Graaf van *Grantham*, Lord Kamerling van de Koningin, by haare Majeſteit ingeleid; en deBaron *Thomſon* deed de volgende Aanſpraak.

Met believen van uwe Majeſteit.

DE Lord Major en de Aldermans der Stad *Londen* verzoeken onderdanig verlof, om uw Majeſteit over deszelfs gelukkige aankomſt te congratuleren. Het is met dankbaare harten, dat deze uwe Majeſteit hunne ootmoedigſte dankzegging komen afleggen wegens uw wyze en voorzigtige Regeering geduurende het afwezen van zyn Majeſteit. Het is, Mevrouwe, aan uwe wysheit en voorzigtigheit, dat wy verſchuldigd zyn de bevrediging van alle openbaare wanordens; en hoedanige verdeeldheden ook mogen ontſtaan, zal toch het volk altyd verplicht zyn, te erkennen, uwe Majeſteits goetheit, uw Godsvrucht, en alle de Deugden, die uwe Koninklyke Perſoon tot een waardig voorbeeld en den nayver van deze eeuw maaken, en die altyd een gelukkigen invloed op de Gemoederen, en ten voordeele van de Nakomelingſchap zullen verwekken.

Waarop de Koninginne een gunſtig antwoord gaf, en zy alle de eere hadden haare Majeſteits hand te kuſſen.

Zyn Koninklyke Hoogheit de Prins van *Walles*, zondt den 22. aan den Lord Major der Stadt *Londen* een bankbriefje, van 500 p. ſterling om daarvoor eenige om ſchuld zittende Burgers te loſſen, in er-

1737 January erkentenis van het Burgerrecht, 't welk de Lord Major en de Aldermans aan zyn Koninklyke Hoogheit hebben opgedraagen.

Op den 26sten waren de Commissarissen van de Colonie van *Georgie* by den Heer *Oglethorpe* vergadert: De gemelde Heer deed raport van den voortgang van de Colonie, en zeide, dat de Engelschen reets 4 Steden gesticht hadden als *Savannah* (dat in gebouwen zeer toegenomen was) *Augusta*, *Frederica*, en *Darien*, van dewelke de twee laatsten zeer verre geavanceert zyn: dat de *Saltzburgers* aldaar ook de Stad *Ebenezer* gebouwd hadden, die zowel als de anderen zeer bloeijende was, dat de Dorpen op het Land zeer vermenigvuldigden, gelyk ook de Huizen van die Persoonen die aldaar kwamen stichten en het Terrein op hun eigen kosten bebouwen; dat verscheiden Forten op de Zuider Frontieren in een staat van defensie waren; en dat men de Commercie reets zag bloeien, alzo verscheide Schepen met Koopmanschappen en Eetwaren van het Gewas van 't Land van dit jaar af geladen waren: Vervolgens presenteerde hy de Copy van 't Orgineel Tractaat, 't gene hy met verscheiden Indiaansche Natien, die zich meer dan 200 mylen van *Georgie* uitstrekken en met de Engelschen handelen, en met den Spaanschen Kapitein Generaal van *Florida*, en den Krygsraad die te *St. Augustine* haar verblyf heeft, gemaakt hadt De onderhandeling met de Spanjaarden heeft hier in bestaan: „ Don *Antonio van Arredondo* eischte van den „ Heer *Oglethorpe*, dat de Engelschen zouden ontledigen alle de „ Landen, waarvan zy tot aan den inham van *St. Helena* in bezit „ zyn, nademaal de Spaanschen daar eertyds Forten of Schanssen „ hadden gehadt. Daartegen eischte de Heer *Oglethorpe* van den „ gemelde Spaanschen Commissaris, dat de Spaanschen inruimen „ zouden alle hun Land tot op de 29ste graad noorder breedte, „ volgens de handvesten van Koning *Karel de tweeden*, zynde de „ Engelschen eertyds tot op die hoogte van het Land meesters geweest, hebbende *François Drake* op bevel van Koningin *Elisabeth* „ *St. Augustine* bemagtigt. Nadat verscheiden conferentien waren „ gehouden, bewilligde Don *Antonio van Arredondo*, dat zo men „ de bezetting van het Eiland van *St. George* deed vertrekken, het „ gemelde Eiland onbewoont zou blyven, totdat men nadere orders „ uit *Europa* zou bekomen, en dat midlerwyl alle vyandlykheden „ zouden ophouden, tot dat deze zaak tusschen de Britsche en Spaan-

„ sche

„ sche Hoven zal afgedaan zyn." De Heeren Commissarissen bedankten eenpaarig den Heer *Oglethorpe* voor zyne voorzigtigheit en de zorge die hy voor het welwezen van de Colonie had getoond. De Heer *Oglethorpe* presenteerde eindelyk een Fransche Serjeant, die door de *Chickesawse* Indiaanen gekregen en gecondemneert zynde om verbrand te werden, door hem was gelost. 1737. *January.*

MEN heeft sedert eenigen tyd zeer veel gesproken van het verschil dat tusschen het Fransche Hof en het *Canton* van *Basel* ontstaan is, zynde veroirzaakt door de onbedachtheit van eenige Waterlieden en Visschers van *Klein-Hunninge*, onder het gemelde Canton behoorende, welke zich van geweld bediend hebben tegen de Visschers van *Oud-* of *Groot-Hunninge*, over de Zalmvangst in den *Rhyn*, welke die van de eerstgemelde Plaats voor zich alleen begeerden. De Maarschalk *du Bourg* hadt hierom terstont allen handelen gemeenschap met het Canton van *Basel* verboden, en de goederen welke die van dat Canton in de *Elsas* hadden in beslag doen neemen. Die van *Basel* hebben hunnen toevlucht tot de Protestantsche Cantons genomen. welke daarover eene Vergadering gehouden en besloten hebben om, zo 't mogelyk was, door hunne tusschenspraak by den Alderchristelykslen Koning deze zaak in der minne af te doen. Het Canton van *Basel* heeft ook twee Brieven geschreeven, als eenen in de Aldereerbiedigste uitdrukkingen aan den Koning, en eenen aan den Kardinaal *de Fleury* om 't gedrag der Inwoonders van *Klein-Hunningen*, eenigzins te rechtvaardigen of ten minsten het zelve te verschoonen, en om te antwoorden, op eenen Brief door den Kardinaal aan de Magistraat van dat Canton geschreven, welke van dezen Inhoud was. VRANKRYK.

Myn Heer.

„ Het is niet mogelyk, dat gy onkundig zyt van de Buitensporig-
„ heden, welke eenigen van uwe Inwoonders begaan, en de Vy-
„ andelykheden, die zy gewapenderhand aan des Konings Onder
„ daanen gepleegt hebben. Gy zegt, dat de Zalmvangst onbetwis-
„ telyk ten voordeele is van uwe Stad, en zyne Majesteit meent
„ krachtige redenen te hebben, om van zynen kant het tegendeel

C

„ te

1737 January „ te beweeren. Wat hier van zy, het is zeker, dat daar omtrent „ nooit eenige Uitspraak gegeeven is; maar tot behoudenis van den „ Vrede, was men overéèngekomen, dat die Visschery beurtelings „ voor de twee Partyen gedaan zoude worden, 't geene tot nu toe „ ter goeder trouwe geschied was: maar, vóóronderfteld zynde, „ dat uwe Pretensie zo wettig was, als gy die denkt te wezen, zou „ dan zyne Majesteit het geweld en de Feiten, welke uwe Inwoon- „ ders, tegen zyne Onderdaanen op beuzelachtige voorwendselen „ uitgevoerd hebben, kunnen verschoonen, of toelaaten; „ heeft de Koning wel minder kunnen doen, dan den Han- „ del tusschen zyne Staaten en uwe Stad te verbieden, en twee van „ uwe Burgeren te arresteeren, om zyn rechtmatige gevoelen te „ toonen over een vóórbedachte Beleediging, die gewapenderhand „ is uitgevoerd? Ik kan my niet verbeelden dat gy onkundig zoudt „ weezen van alle de omstandigheden dier onderneemingen, en „ zwarigheit zult maken, om dezelve zo plechtelyk te repareeren, „ als het behoort, en dat gy niet zoudt trachten U des Konings „ genegenheit weder waardig te maaken. Waarna ik gereed zal „ zyn, om U te toonen de Gevoelens, waar mede ik blyve „ enz.

Was getekent:

De *Kardinaal de Fleury.*

Het Fransche Hof heeft van het Canton van *Basel* over dit geval de volgende reparatie geëischt: *dat* namelyk *de Regeering van* Basel *mispryzen zal alles wat van haaren kant in dit geval gedaan is*; *dat de Heer* Frei, *Groot-Baillieu, die de sterke band aan de Inwoonders van* Klein-Hunninge *heeft geleent, van zyn ampt zal worden afgezet*; *dat de Burgers van* Basel *die deswegen by de kop gevat zyn, in Hechtenis zullen blyven, totdat de Koning zal geraden vinden, toe te staan, dat zy ontslagen worden*; *en dat de Visschery in den* Rhyn *ten opzichte van de Inwoonders van* Basel *zal opgeschort blyven, totdat de Rechten van beide partyen ten dien opzigte uitgewezen zullen zyn.*

Men ziet ook de volgende Memorie, die de Secretaris van de Fransche Ambassade, wegens de verschillen, aan het Canton van *Basel* heeft gepresenteert.

Voor-

1737. *January*

Voortreffelyke en Magtige Heeren.

„ Ik heb volgens uw verzoek de eere gehad, uw antwoord aan „ het Hof af te vaardigen, op den Brief, dien de Koning aan ul. „ heeft doen schryven; doch men heeft met veel verwondering ge- „ zien, dat gylieden over het voorgevallene en wel voornamelyk „ over de voldoening, die ik in 's Konings naam geëischt heb, „ wegens de beleediging, welke zyne Majesteit in zyne onderdanen „ heeft ontfangen, u zeer weinig uitlaat, en daartegen getracht „ hebt, om de zaak door een gerechtelyk onderzoek te verwarren, „ ja dat gylieden de wederopenstelling van den Koophandel verzoekt. „ Ik heb van zyne Majesteit bevel, om by ulieden, *Voortreffelyke* „ en *Magtige Heeren*, op nieuws om behoorlyke satisfactie aan te „ houden, en ulieden te zeggen dat zyne Majesteit daarmede wil „ genoegen neemen, dat de Autheur van dit verschil gestraft worde, „ en de gevangenen perzoonen zo lang in hechtenis blyven, totdat „ zyne Majesteit zal geraaden vinden, dezelve op vrye voeten te her- „ stellen. Op deze voorwaarden hebben Myne Heeren de verzoe- „ ning met zyne Majesteit alleen te verwachten, zynde zyn Maje- „ steit van voorneemen, om dezelven in geenen deele te veranderen. „ Ik heb de eere, met veel achting te blyven, enz. *Solothurn den* „ *24sten December* 1736.

(Was getekent)

MARIANNE.

Men kan wegens dit verschil en het voorgevallene oordeelen door het volgende Verhaal dat dieswegens is getrokken uit eenen Brief van den Heere *Pajen*, Commissaris des Konings te *Groot-Hunninge*.

„ Gy weet het verschil, dat 'er sedert drie honderd Jaaren ge- „ weest is ter oirzake van de Zalmvangst, tusschen die van *Groot-* „ *Hunninge*, in de *Elsas* gelegen, en die van *Klein-Hunninge*, on- „ der *Basel* behoorende. Ik heb u aangetoond de gevolgen welke „ daaruit ontstaan, en het oirsprongkelyke Bewysstuk van den jaare „ 1559, het welke ik gevonden hebbe, en dat deze Visschery toe- „ wyst aan de Inwoonders van *Groot-Hunninge*, Onderdanen des

1737. January

„ Konings. Ik heb een Afschrift van dit bewysstuk aan de Raaden „ van *Basel* gegeeven, die daarop niet anders dan door ydele rede- „ nen geantwoord hebben. De Heer Intendant schreef hen ver- „ volgens, dat de tyd van deze Visschery den 12 November zullende „ beginnen, dezelve in dit Jaar gezamentlyk of beurtelings door de „ Onderdanen des Konings en door die van *Basel* zoude geschieden, „ zonder dat daar uit eenig gevolg tot nadeel van het wederzydsche „ Recht getrokken zoude worden. Zy hebben op dezen Brief niet „ anders dan door een Protest geantwoord. De Heer Intendant my „ bevolen hebbende hen hierover te gaan spreeken, zo stelde ik hen „ voor, dat de Visschery den volgenden Zondag moetende begin- „ nen, wy niet van ons Recht wilden afstaan, dat dezelve geza- „ mentlyk of beurtelings, naar hunne keur zoude geschieden; maar „ dat ik hen badt hunne Onderdaanen uitdrukkelyk te beveelen „ geenerlei geweld te pleegen; en dat ik hetzelfde zoude doen ten „ opzigte van de Onderdaanen des Konings, zonder dat daaruit „ eenig gevolg ten nadeele der wederzydsche Rechten getrokken „ zoude worden; dat wy vervolgens zouden onderzoeken aan wien „ het toekwam, om aan een yder recht te doen. Op den volgen- „ den Zondag begaf ik my des middags naby onze Reduit aan den „ Oever des Rhyns, met een goet getal van onze Officieren. Ik „ deet de Visschers van *Groot Hunninge* het net uitwerpen, dat zy op- „ trokken met vyf groote Zalmen. Die van *Klein-Hunningen*, hun „ net uitgeworpen hebbende vingen 'er maar twee. Men vervolg- „ de aldus 's namiddags beurtelings, en in rust te visschen. Des „ Maandags morgens bleven wy alleenlyk aan den Oever van den „ Rhyn om de twee eerste trekken met het net te zien. Des na- „ middags kwam de Raadsheer *Frey*, Baillieu van *Klein-Hunninge*, „ by my, en zeide tegen my dat hy door den Staat van *Basel* af- „ gezonden was om op nieuws te protesteren tegen het gebruik dat „ wy maaken van de Visschery. Ik antwoordde hem met deze „ uitdrukkingen. *Myn Heer, ik ontfang uwe Protestatie, met her-* „ *haalinge dat de Visschery geschiedt zonder gevolg omtrent het Recht* „ *van beide de partyen, gelyk de Heer Intendant u heeft te kennen ge-* „ *geeven. Ik hebbe u gezegd wat bevel ik aan de Onderdaanen des* „ *Konings gegeeven hebben, van geenerlei geweld te gebruiken; en ik* „ *bidde u het zelfde te doen ten opzigte van die van* Basel, *om aldus een*

„ *goede*

„ *goede nabuurschap te onderhouden.* Hy scheidde van my, zeggende 1737. January.
„ dat hy noch aan den Heere Intendant zoude schryven. De Heer
„ *Frey* was naaulyks te *Klein-Hunningen* wedergekeerd, of hy deet
„ de Trom slaan, en vergaderde het Volk, waarby zich het Scheeps-
„ volk van *Basel* voegde, dat tegen het gebruik zich naar *Klein-*
„ *Hunningen* begeeven hadt. Men kwam ten getale van 200
„ Mannen onze Visschers aantasten, in hunne vaartuigen, waarin
„ zy maar acht sterk waaren. Ik hadde hen bevoolen te wyken,
„ indien men geweld gebruikte. Die van *Basel* beletteden hen zulks,
„ zeggende dat zy last hadden van hunne Heeren om hen dood te
„ slaan. Zy overlaadden hen met een millioen scheldwoorden met
„ betrekking op de Franschen in 't algemeen. Zy vielen in den *Rhyn*
„ en zouden hen alle vermoord hebben, zo zy de behendigheit niet
„ gehad hadden, om de ruimte te winnen, en aan onze zyde te ko-
„ men. Zy wierden alle acht gekwetst, en één van hen doodelyk.
„ Men heeft aan te merken dat zy alleenlyk op de wederkomst van
„ den Heer *Frey* wachteden, om het teken tot de uitvoering van
„ deze schoone daad te geeven. Meêr dan twintig van onze Offi-
„ cieren hebben gezien het geene 'er gebeurd is. Zy hebben de
„ schoone eernaamen gehoord die men aan de Franschen gaf, de-
„ zelven onder anderen noemende beedelaars die van honger stur-
„ ven. Ik hebbe van alles rekenschap gedaan aan den Heer In-
„ tendant, aan wien ik vertoond hebbe, dat een bedryf waarin men
„ zo opentlyk en op zulk een merkelyke wyze in gebreke was ge-
„ bleven in de achting en eerbiedigheit, die men aan den Koning
„ verschuldigt is, gevoegt by de weinige acht die men geslagen heeft
„ op den Brief van den Heer Intendant, alle zyne oplettendheit
„ vorderde; dat ik de Visschery van onzen kant hadde doen ophou-
„ den, terwyl die van *Basel* dezelve straffeloos van hunnen kant ver-
„ volgden, zelfs in het aanzien van de Krygsbenden des Konings,
„ die in de Reduit zyn; en dat dewyl de Franschen hen beedelaars
„ scheenen te zyn, die van honger sturven, het zeer billyk was,
„ dat zy, om levensmiddelen te hebben, alle hun graan bewaarden,
„ en dat men alle gemeenschap met *Basel* afsneedt, totdat men
„ eene baarblyklyke voldoening over zulk een barbaarsche behan-
„ deling gegeeven zoude hebben: enz."

De Ridder *Schaub*, die het Groot-Brittannische Hof in verschei-

1737. Januarÿ den onderhandelingen met lof gediend heeft, boodt zich zynen Vaderlanderen aan, om zyne pogingen tot byleggen van deze zaak in 't werk te stellen, waarin men de verongelykingen tegen de Fransche Soldaaten, door bitse smaadredenen al te verre getrokken hadt; en zyne aanbieding aangenomen zynde, schreef hy den volgenden Brief aan den Kardinaal *de Fleury*.

Myn Heer,

„ Alhier gekomen zynde heb ik myn Vaderland in een onbegry„ pelyke droefheit gevonden, in de ongenade van zyne Alderchriste„ lykste Majesteit geraakt zynde De verbaastheit was aldaar te grooter, „ omdat men aan de eene zyde de Koninklyke goedgunstigheit „ niet wederom te hoopen hadde, dan door het straffen van den „ Autheur der geweldenary waarover de Onderdaanen van zyn „ Majesteit zich beklaagen; en dat aan de andere zyde de Magistraat, „ na het naaukeurigste en scherpste onderzoek, de onschuld bevon„ den hadt van den geenen dien de Heer *de Marianne*, Secretaris „ van de Fransche Ambassade in *Zwitzerland*, meende Autheur „ van dit geweld te zyn. Ik beken, myn Heer, dat ik niet on„ gevoelig heb kunnen zyn van de verlegenheit en bekommering „ waarin zich myne Landgenooten bevinden. En bedacht zynde „ op de middelen om zulks te herstellen op eene wyze die met de „ waardigheit des Konings overéénkomt, zo heeft het my toege„ scheenen dat men daaraan zoude kunnen voldoen, zelfs volgens „ den Brief van den Heer *de Marianne* van den 24sten December, „ indien, behalven de vasthouding der Gevangenen, de Baillieu *Frey* „ gewilliglyk aanboodt zich te onderwerpen aan zodanige straffe „ als het uwe Eminentie zoude behaagen aan hem voor te schryven. „ Hy heeft daartoe besloten, zonder zulks eens in overleg te neemen; „ en hy heeft reets gisteren morgen den Grooten Raad ernstelyk „ verlof verzocht om zich vóór de voeten van uwe Eminentie te „ gaan nederwerpen, het zy om in dien staat een oprecht verhaal „ van de waarheit te doen, indien zulks uwe Eminentie aangenaam „ mogte zyn, het zy om met een eerbiedig stilzwygen, en met „ de uiterste onderwerping, te verwachten en te ondergaan, het „ gene uwe Eminentie ten zynen opzigte zal willen gebieden. Dit

„ ver-

„ verlof is éénstemmiglyk aan hem toegestaan. Nu is hem noch „ overig dat van uwe Eminentie te verkrygen, om zich over te geeven in uwe handen. Ik smeeke u onderdaniglyk my uwen wille daar omtrent door Milord *Waldgrave* te laaten weeten. Men „ zal naaukeuriglyk de bevelen van uwe Eminentie gehoorzaamen. „ De Heer *Frey* heeft begonnen zyne volkome onderwerpinge aan „ dezelve te betoonen, met op te houden van de Raads-Vergaderingen by te woonen. Ik vleie my, myn Heer, dat gy dit getuigenisse van mynen yver voor de eere des Konings, en van myn „ rechtvaardig vertrouwen op de minzaamheit van uwe Eminentie, „ wel zult willen aanneemen en goedkeuren. Ik ben, enz. 1737. *January*

(Was getekend)

LUC. SCHAUB.

De Kardinaal, heeft terstond aan den Ridder *Schaub* het volgende geantwoord.

„ Ik zal my niet in het breede inlaaten, myn Heer, over het „ geene het misnoegen des Konings tegen de Stad *Basel* verwekt „ heeft. Als gy de omstandige Informatien gezien zult hebben, „ die in het oogenblik van het geval genomen zyn, vleie ik my „ dat gy zelfs zult toestemmen dat de Koning maar al te wettige en „ rechtvaardige reden heeft om zich te beklaagen. Zyn Majesteit staat „ toe dat de Heer Baillieu *Frey* herwaarts kome. Ik ben daarom te „ blyder voor myzelfs in het byzonder, omdat zulks my het vermaak zal verschaffen van u te zien, en de verzekeringen van alle „ myne goede gevoelens voor uwen persoon te vernieuwen.

(was getekend)

DE KARDINAAL DE FLEURY.

„ P. S. Ik zende hier by het paspoort voor u, en voor den „ Heer Baillieu *Frey*. Gy hebt op uwe aankomste alhier maar de „ moeite te neemen om by my te komen, en ik zal blyde zyn u „ te zien.

De Ridder *Schaub* en de Ballieu *Frey* zyn sedert reets te *Parys* geko-

1737 January gekomen, en hebben zyn Eminentie van de oprechtheit der gevoelens van het Canton van *Basel* overreed, en van deszelfs eerbiedigheit voor zyn Alderchristelykste Majesteit; zo dat men deze zaak reets genoegzaam voor afgedaan houdt tot lof van den Ridder *Schaub*; zynde het verbodt van handel tusschen het Canton van *Basel* en de *Elsas* reets ingetrokken.

Men verwachtte nu in 't kort de wegneeming van de overige verhinderingen, die de inruimingen der verscheiden Staaten in *Italië* tot noch toe hebben vertraagd, en de afkondiging van den Vrede, alzo alle de Hoven, en inzonderheit het Spaansche, dat tot noch de meeste zwaarigheden gemaakt heeft, zich daarnaar met ernst beginnen te schikken, en dat het laatste de ordres tot de daadelyke inruiming van het Toscaansche, enz. gegeeven heeft. Het Hof heeft ook last gegeeven tot het inruimen der Plaatsen die aan het Keizerryk wedergegeeven moeten worden, als mede in *Italië*.

De Marquis *de La Mina*, Ambassadeur van den Koning van *Spanje*, is te *Parys* gearriveert. Hy heeft het Paleis van *Luxemburg* in de straat der *Kleine Augustynen* voor 1250. livres ter maand gehuurt. De Koning van *Spanje* geeft hem 145000 livres jaarlyks gedurende zyne Ambassade, behalven de ongemeene onkosten, die weder zullen goedgedaan worden. Zyn Excellentie heeft, in de Conferentien die hy den 16den en 17den dezer maand met den Kardinaal *de Fleury* en den Groot-Zegelbewaarder gehad heeft, verklaard, dat zyne Katholyke Majesteit uit liefde voor den Vrede zyne toestemming gaf tot het verzochte door den Koning van *Portugal*, namelyk, dat de verschillen van de beide Mogentheden, zo wel in *Europa*, als *Amerika*, in een zelfde Negociatie op den voet van het Tractaat van *Utrecht* vereffent zullen worden.

* Behalven de gemeene Almanakken, zyn te *Parys* twee nieuwe uitgekomen, waarvan de eene tot Tytel heeft: *Het Nieuwe Jaar, historisch, zeedig, ernstig en schertsend Onderzoek van den oirsprongk der Nieuwejaars Giften, de wederzydse Gelukwenschingen in het Nieuwe-Jaar, en over de verscheiden Oogmerken, waarin die Plicht word afgelegt, met een Journaal der Vermaaken van 't Jaar in Straatliederen*. De andere Almanach heeft tot Opschrift: *Almanach van den Duivel, behelzende zeer curieuse en absolut onfeilbaare Voorzeggingen voor het Jaar* 1737. Dit is een van de geestrykste Stukken, welke in

dit

dit geheele Jaar aan 't Hof of in deze Stad is uitgekomen: dezelve heeft voor yder Maand een zeer keurlyk gemaakt Puntdicht; In die Almach worden gevonden ſchimpige ſtreeken tegen alle Menſchen, van wat Staat die ook mogen zyn; Verſcheiden perſoonen van aanzien, en Schryvers van de Stukken, die in dit Jaar uitgekomen zyn, worden daarin onbetaamlyk gehandeld; en de galante Geheimen in dezelve aangehaald, zonder die van zekere Dame, welke daar in heel aardig geſteld is, te vergeeten: De Jeſuïtſche en Janſeniſtiſche Convulſionnariſſen worden daarin ook deerlyk gehavend; zynde dezelve inderdaad een Almanach van den Duivel; Voor aan zyn twee Plaaten, die den inhoud vervatten, een voorreede by wyze van Privilegie, en een goedkeuring uit de Hel: aan het einde is een Narede, en een boertige aanwyzing van Drukfeilen; Het Opſchrift is: *Ridendo mores caſtigo*; en dewyl, om alles, 't geen in die Almanach verhandeld word, wel te verſtaan, een Sleutel en Kantteekeningen vereiſcht worden, die daaraan noch ontbreeken, wordt een Handſchrift belooft, om dat gebrek te vervullen: Dewyl tegen deze Almanach zeer ſcherpe onderzoeken worden gedaan, en men veel moeite heeft om ze te bekomen, wordt dezelve zeer duur verkocht. Ondertuſſchen heeft men de groote Stoutheit gehad, om 'er onvoorziens in 't Geeſtelyk Concert, dat in de Thuilleries gehouden wordt, in 't openbaar meêr dan 600 uit te geeven, alwaar men ze, omdat dezelve tot noch toe nergens gevonden worden, malkander uit de handen rukte; De Uitgevers vertrokken terſtont zonder gevaar, alzo daar niemant was, om hen by den kop te vatten.

1737. *January.*

SPANJE.

TE *Madrid* vierde men den 12 December, den Naamdag van de Prinſes van *Aſturië*, in *Gala*, en den 13den, de verjaaring van den Koning, die in zyn 54ſte jaar is getreeden, zynde gebooren den 19 December 1683, de Marquis de *Torre Nueva* gaf een pragtig Feſtein en Bal. Na dat men verſcheiden Teekeningen heeft gezien en onderzocht, heeft het Hof eindelyk goedgevonden eene uit dezelve te verkiezen, om het Paleis, 't welk in 't Jaar 1734 op Kersdag te *Madrid* is afgebrand, volgens dat Plan, weder op te bouwen: Het zelve zal veel prachtiger en heerlyker zyn, dan te vooren, en de bouwing van dat Paleis is reets voor twee Millioenen Ryksdaalders,

 of

1737 January of 50 Tonnen Gouds Hollands, aanbesteed; Men zegt, dat aan eenige Bataillons Zwitzers ordre gegeeven zal worden, om den grond gelyk te maaken. De Heer *van der Meer*, Ambassadeur van de Staaten Generaal, heeft sedert eenige dagen verscheiden Conferentien gehad met den Secretaris van Staat Don *Sebastiaan de la Quadra*, in dewelke zyne Excell. krachtig aangedrongen heeft, om de 3 Hollandsche Schepen *de Jonge Klaas Calf*, *de Elizabeth* en *Assendelft*, welke door de Spaansche Kustbewaarders in de Westindiën genomen zyn, te restitueren. Men heeft sedert eenigen tyd alle de Schepen, in de Haven van *Barcelona* gearriveerd, door last van het Hof aangehouden, en geene, dan de onbruikbaaren, ontslagen., waarmede noch vervolgd wordt; zodat men de geladene zelfs niet verschoont; welke laatsten aanstonds gelost worden: zodat het getal, zo van Schepen, Barken, als Vaartuigen, tot eene groote onderneeming, reeds op 180 gerekent wordt. Men vleit zich, dat het verdrag, tusschen 't Hof en dat van *Portugal*, wel haast gesloten zal worden, dewyl men verzeekert dat zyn Portugeesche Majesteit de Conventie, voor eenigen tyd, door de tusschenkomste der Mogentheden Mediateurs, gemaakt, geaccepteert heeft, en dat vervolgens zyn Katholyke Majesteit in een stilstand van Wapenen in *America* heeft bewilligd.

PORTUGAL. VAN *Lisbon* schryft men dat aldaar de Infante waarvan de Prinsesse van *Brazilië* onlangs in 't Kraambedde is bevallen, in tegenwoordigheit van den Koning, de Koningin, het Hof, den Adel, en de uitheemse Ministers alle in Gala-Kleederen, door den Patriarch van die Stadt gedoopt was, en genaamt *Maria*, *Anna*, *Francisca*, *Anthonetta*, *Josephina*, *Geertruida*, *Rita*, *Johanna*; Niettegenstaande de Verschillen met het Hof van *Madrid*, heeft de Koning van *Spanjë* als Peeter gestaan van die Prinses, welke in den naam van zyne Katholyke Majesteit door den Infant Don *Pedro*, tweede Prins van *Portugal*, onder den Doop is gehouden, en die Infante heeft de Koningin, haare Grootmoeder, tot haare Meeter: Des avonds waren alle de Huizen in deze Stad geïllumineert, en het Kanon van de Kasteelen en 't Hof van *Belem* wierdt driemaal gelost.

Onlangs hieldt de Koninklyke Academie der Historien te *Lisbon* een

een vergadering in het Paleis, waar in de Marquis van *Valenca* een redevoering tot lof van den Koning deed. Vervolgens wierd eene andere lofrede op den Koning geleezen, welke door de Graave van *Assumar*, Directeur Generaal van de cavallery en een der Academisten, opgesteld was. De Abt *Barboza* van *Muchado*, *Don Diego van Almeida*, en Doctor *Gaëtan-Joseph d'Asilva*, deeden verslag van hunne Studiën: Don *François van Almeida* las eene redevoering, behelzende verscheiden onderzoeken wegens de Tucht en zeden der oude kerk en van het Ryk; De Graave van *Ericeira* overhandigde aan de Vergadering het vervolg van zyne uittrekselen uit de verzameling der Memorien van de Academie der Weetenschappen te *Petersburg*, by't eindigen der sessien presenteerde Don *Nuno da Silva Telles*, Secertaris van de Academie, aan yder Medelid een exemplaar van het tweede deel der Genealogische Historie van het Koninkl. Huis, geschreven door Pater Don *Antonio Gaëtan de Sousa*. Eenige dagen voor het houden dezer laatste vergadering, is de Koninklyke Academie mede vergaderd geweest, by gelegenheit van de geboortedag van de Koninginne, tot welkers lof de Marquis van *Valenca*, een fraaije redevoering deed, en wierden door de Paters Don *Antony Gaëtan de Sousa*, en Don *Gaëtan van Gouvëa*, reguliere Klerken van de Goddelyke Voorzienigheit, als mede door Pater *Antonio Dos Rios*, van de Congregatie van St. Philippus Neri, en Pater *Bartholomeus van Vasconcellos*, van de Sociëteit der Jesuïten, verscheiden Memorien geleezen. 1737. January

MEN vindt zich te *Rome* noch geweldig belemmerd met de verschillen, die dat Hof met verscheiden andere Hoven heeft, voornamelyk met die van *Spanje*, *Portugal* en *Napels*; en de Paus en zyne Ministers geeven zich veel moeiten om dezelve by te leggen. Men heeft ondertusschen eenige hope dat die verschillen in eenigen tyd wel bygelegd mogten worden. ITALIË.

Zondag-namiddag den 3den January, hielden de Studenten van van 't Collegie *de propaganda fide* eene Academische Vergadering ter eere van het Drie Koningen-Feest, in dewelke zy verscheiden zeer geleerde en welspreekende Redenvoeringen deeden, in de *Hebreeuwsche, Chaldeesche, Arabische, Æthiopische, Coptische, Georgische, Armenische, Griekshe, Engelsche* en *Hoogduitsche*, Taalen: De groote menigte van Kardinaalen, Prelaaten, Edelen en geleerde Mannen, welke daar by

1737. January tegenwoordig waren, betuigden eenpaarig hunne grootste vergenoeging, zo over de elegantie in de Talen, als over de uitgeleezen Onderwerpen, die men tot de Oratien verkooren hadt. Dien dag kreeg de Kardinaal *Giosefo Renato Imperiali*, een Genuees van geboorte, omtrent 87 Jaaren oud, zulk een zwaaren overval, dat men in veele Kerken het *Venerabile* ten toon stelde, en yverige Gebeden deed, doch de ziekte wierdt zo hevig, dat men zyne Emin. des nachts ten 4 uuren alle de Kerkgerechten toediende, en een Expressen naar *Napels* zondt aan zynen Neef, den Kardinaal Aartsbisschop *Spinelli*, om hem van dit schielyk Geval kennis te geeven; Ondertusschen verloor men alle hoop van behoudenis, en die Prelaat is den volgenden Dingsdag-namiddag ten 5 uuren overleeden. Door deze dood is de vierde Kardinaals plaats in het Sacro Collegio open gevallen; Hy is 47 Jaaren met het Purper bekleed geweest, en was een Createuur van Paus *Alexander* den VIII: Zyn dood wordt, in 't algemeen betreurd, en voornaamelyk by de Armen, aan dewelken hy by continuatie zeer veele Liefdadigheden bewees, en daarboven aan veele arme jonge Dochters Bruidschatten ten Huwelyk gaf, hy laat met zyn dood na 8000 Scudi tot een Legaat voor de Armen. Woensdag avond wierdt zyn Lyk in der Augustynen Kerk gebragt, en aldaar den volgenden morgen op een Praalgraf ten toon gesteld, omringd met 180 witte Wasch Flambeauwen, en het Sacro Collegio aldaar gekomen zynde, wierden de plechtige Lykdiensten naar gewoonte verricht. De Prins van *Franco Villa Imperiali*, des Overleedens Neef, is Erfgenaam van zyne Nalaatenschap, mits dat hy verscheiden Legaaten moet uitkeeren, gemeld in het Testament, waarvan de Kardinaal *Spinelli*, Aartsbisschop van *Napels*, tot Executeur is gesteld.

Den 8sten begaf zich de Baillu *Marcelli*, Ambassadeur van *Maltha*, met een groot Gevolg ter gehoor van den Paus, om aan zyne H. kennis te geeven van het overlyden des *Grootmeesters* van *Maltha*, van de verheffing van den Groot-Baillu *Bous*, geboortig van 't Eiland *Majorka*, als ook, om den Paus te verzoeken zyne goedkeuring tot die Verkiezing te geeven. Den 9den gaf gem. Ambassadeur kennis van dien dood en de daarop gevolgde Verkiezing aan het *Sacro Collegie*; vervolgens aan de uitheemsche Ministers en aan de Ridders van de Malthezer Orde, welke laatsten des middags door zyne Excell.

zeer

zeer voortreffelyk ter Maaltyd onthaald wierden. Dien avond en den volgenden hebben alle de Ridders en eenige andere voornaame Heeren fraije Illuminatien voor hunne Paleizen gemaakt, en Vreugdevuuren doen aansteeken. 1737. January.

Wanneer de uitwisseling der weêrzydsche Actens den 5den dezer maand te *Pontrimoli* geschied was, kwam den 6den een Expressen van den Hertog van *Montemar* met ordre aan de Spaansche Troupen, om ten eersten te *Livorno* zeil te gaan. Den 9den was de inscheeping geschied, en alzo de wind gunstig was, gingen de Oorlog- en Transportschepen t'zeil bestaande in 26 Transportschepen, onder geleide van zeeven Spaansche Oorlogschepen naar *Barcelona* en *Alikanten*, met de Regimenten van *Soria*, *Guadalaxara* en *Castilië*, de Spaansche Guarde die te *Livorno* in Guarnisoen gelegen heeft, een Compagnie Canonniers, en de Piquets, die te *Pontremolie*, *Aula* en *Laveneza* waren. Den 10den was de Vloot buiten 't gezigt. De Spanjaards hebben voor hun vertrek de Sleutels van de Stad aan den Graaf *Gapponi*, Generaal van de Troupen des Groot-Hertogs, overgegeeven. Men heeft, de lyst der Leden gepubliceerd welke de Keizer benoend heeft, om Sessie in de Collegien van de Regeering te *Milaan* te hebben; en men ziet dat 'er geenen, die onder de voorige Regeering bedieningen hebben gehad, weêr aangestelt zyn. De Hertog van *Montemar* heeft vóór zyn vertrek van *Piza*, aan verscheiden Heeren van die Stad zeer aanzienlyke presenten gedaan, en wel inzonderheit ook aan Madame *Berti*, aan welke hy, behalven verscheiden kostelykheden, een aarlyks pensioen van 2000 écus vereerd heeft.

De Brief, welken de Hertog van *Montemar* vóór zyn vertrek naar *Spanje* aan den Groot-Hertog geschreven heeft, is van den volgenden inhoud:

Zeer Doorluchtige Prins,

„ Terwyl ik gereed ben, om de Ordres van den Koning, myn
„ Meester, te volbrengen; en zonder uitstel te vertrekken, ne-
„ vens de Troupen, welke met my in dit Land gebleeven zyn,
„ heeft zyne Majesteit my belast, om aan uwe Koninklyke Hoog-
„ heit kennis te geeven, dat hy eindelyk in het gestipuleerde by de
„ preliminaire Artykelen toegestemt, en zyne eige belangen afge-

 „ staan

1737. January „ staan heeft uit liefde voor den Vrede, ten einde te voldoen aan „ zyn verlangen, 't welk hy heeft, om denzelven voor geheel *Europa* te weeg te brengen. Zyne Majesteit ordonneert my ook, „ op het allerkragtigste de verzekering van zyne onschendbaare „ Vrindschap te vernieuwen, en zyne grootste Erkentenissen te betuigen over de zorg en goedheit, welke Uwe K. H. voor deszelfs „ Troupen, onder myn gebied gehadt heeft. Ik vertrek met weêrzin uit een Land, daar het verblyf my te meêr vermaak heeft gegeeven, omdat ik aldaar de Eere had myn pligt te kunnen afleggen „ aan een Prins, die zo achtbaar is, als waardig om bemind te worden, „ en welkers uitmuntende Hoedanigheit meêr dan het Climaat toebrengt om het Land aangenaam te maaken aan die geenen, welke „ zich daarin onthouden. De Weldaden en Eere waarmede het Uwe „ K. H. behaagt heeft my op te hoopen, hebben my doen ondervinden alles, wat hy groot en Edelmoedig in zyn hart voedt. „ Deszelfs getrouwe Onderdaanen hebben de goedheden van hunnen „ Souverein altyd met nadruk tragten te volgen. Ik zal nooit vergeeten zo veele goede bejegeningen van Uwe K. H., van welke „ ik het geluk gehad heb getuige te wezen, en ik zal zorg draagen „ om aan myne Familie een onuitwisselyk geheugen en eene onophoudelyke erkentenis daarvan in te boezemen. Ik had wel gewenscht my in persoon te kunnen kwyten van een Commissie „ zo honorabel als die, waarmede de Koning, myn Meester, my by „ Uwe K. H had belast, dewyl dezelve zo volmaakt met de gevoelens van myn hart overeenstemt; maar de weinige tyd, die my „ overblyft, en de meenigvuldige zaaken, waarmede ik belast ben, „ beletten my daar omtrent myne neiging te volgen. Geen zaak „ ter Waereld zal ooit magtig wezen, om my het leevendige Denkbeeld van Uwe K. H. te doen verliezen, ofte een oogenblik „ vertraaging toe te brengen in de vuurige begeerten, die ik altyd „ zal hebben om occasie te vinden van Hem myne overgegeeve agting te betuigen. Ik doe duizende Wenschen, dat het den Hemel behaage Uwe K. H. noch een lange reeks van Jaaren tot „ vertroosting van die gene, welke u beminnen, en tot den voorspoet „ uwer Staaten, in gezondheit te behoeden enz.

Den 11den kwam de Hertog van *Montemar*, onder het lossen van

31.

31. ſtukken Kanon, in *Genua*, en vertrok den volgenden morgen met twee galeien naar *Antibes*, om zich vervolgens van daar te land naar *Spanje* te begeeven. Het Gouvernement te *Genua*, 't geene over de Corſiſche zaaken zeer bekommerd is, ſchynt thans meêr voor het Spaanſche Hof, dan voor het ſecours van den Baron *Neuhof* te vreezen. Men zegt, dat die Baron ten eerſten naar *Corſica* zal keeren met zodaanigen Krygsmagt, waarmede hy in ſtaat zal zyn om het Conqueſt van 't ganſche Eiland *Corſica* ten einde te brengen. 1737. *January*

De Republyk heeft een Proclamatie tegen den Baron van *Neuhof*, en eenigen zyner aanhangers alom gepubliceert en geaffigeert van dezen inhoud.

„ *De Doge, de Gouverneurs, en Procuratores van de Republyk Genua.*
„ Ten blyke van onze regtmatige verontwaardiging tegens *Theodore* van *Neuhof*, die door eene ongehoorde aanſlag onderſtaan heeft, zich tot den trap van Souverain in ons Ryk *Corſica* te verheffen, hebben wy beſlooten door ons Ediƈt van den 9den May laatſtleeden, deszelfs onwaardige handelwyzen aan een yder bekent te maaken, en den zelven teverklaaren, de bewerker van nieuwe onluſten, de verleider der volken, de perturbateur van de gemeene ruſt, ſchuldig aan Hoog-verraad, en het *Crimen Læſæ Majeſtatis* in den eerſten graad; en alzo op zig gehaald hebbende alle de ſtraffen by onze Wetten geſtatueert. Ook hebben wy terzelver tyd gedeclareert, da alle de gene, welke hem ſecours en aſſiſtentie zouden verleenen, en zich als zyne aanhangeren gedraagen, onder dezelve tytels van *Crimen Læſæ Majeſtatis*, en verſtoorders van de gemeene ruſt, ſtrafbaar zouden zyn. En nadien het bekend is, dat Doƈtor *Sebaſtiaan Coſta*, deszelfs Zoon *Joſeph*, en *Michaël Durazzo Fozzani*, onze onderdanen daar te lande, na het begaan van de bedenkelykſte exeſſen en misdryven, ten nadeele van de byzondere en algemeene ruſt, in ons gemelde Ryk een opſtand verwekt, dezelve door allerlei, jazelfs de verfoeijelykſte middelen gevoed, en na onze andere Onderdanen onttrokken te hebben aan de gehoorzaamheit, welke zy ons, als hunnen natuurlyke Prins verſchuldigt zyn, de party van den gemelde *Theodorus* hebben omhelſt, en hem ter kwader trouwe, en tegens hunne pligt, alle mogelyk ſecours toegebragt, en by ge-

„ volg

1737 January „ volg als schuldig aan het *Crimen Læsæ Majestatis*, en als verstoor-
„ ders van de byzondere en algemeene rust, de bovengemelde straffe,
„ overeenkomstig den inhoude van onze Declaratie, op zich geladen
„ hebben; ZO IS 'T, dat wy nu voorneemens zynde, door ster-
„ ker en directer middelen ons gemelde Edict ter uitvoer te bren-
„ gen, en aan den gemelden *Theodore* van *Neuhof*, *de Costa* Vader
„ en Zoon, en *Michaël Durazzo Fozzani*, een exemplare straffe te
„ statueeren, naar de versoejelykheit van alle derzelver excessen
„ en onderneemingen, geoordeelt hebben, hetzelve rechtmatig
„ oogmerk zekerder te zullen kunnen bereiken; wanneer wy eene
„ premie belooven aan de gene die derzelver uitroejing kunnen be-
„ vorderen, terzelver tyd, ten nutte van alle de Republyken en
„ Staaten, een voorbeeld stellen aan die booze en kwalyk geintentio-
„ neerde onderdanen; om dezelve het te buiten gaan van hunne
„ plicht tegens hunne Prinsen en Souverainen, dus voor altoos te
„ beletten; waaromme wy vastgesteld en beloofd hebben eene be-
„ looning van 2000 guine's of croizades, aan de gene, die een der-
„ zelver in handen van onze Justitie zal leveren of dooden, te be-
„ taalen aanstonds door het Gerechtshof der Inquisiteurs van onzen
„ Staat; beloovende daarenboven, en op de allerkrachtigste wyze
„ verzekerende, nooit te zullen openbaaren nog bekend doen wer-
„ den, de gene, die een derzelver geleverd of gedood zal hebben:
„ En opdat deze tegenwoordige ter kennisse van alle en een yder
„ kome, hebben wy geordonneert, dat hetzelve op gewoone en
„ ordinaire plaatzen, zo van onze Stad, als geheele gebied, zal
„ werden gepubliceert en geaffigeert Gegeeven in ons Koninglyk
„ paleis, den 22sten December 1736.

Was getekent,

Joseph Maria.

Men ziet ook de Copy van eenen Brief, dien de Baron van *Neuhof* aan eenige Hoofden der Misnoegden geschreven heeft. Deze brief luidt als volgt.

THEODORUS DE EERSTE, *Koning van Corsica.*

„ De zaken in ons Koningryk kunnen niet zo geheim worden ge-
hou-

„ houden, dat wy niet van alles nauwe kundschap bekomen; doch 1737. January.
„ wy zyn by onze afwezentheit te geruster, wyl wy overtuigt zyn,
„ dat gyL, denwelken wy op ons vertrek het bewint der zaaken heb-
„ ben opgedragen, noch dien zelven afkeer betoont, om u met
„ onze vyanden, de *Genuezen*, in eene onderhandeling in te laaten,
„ als gyL. waart wanneer gy in alle gelegenheden by ons in persoon
„ te raade kondet gaan. De hoogmoed van onze vyanden, die zich
„ niet ontzien hebben, om onze vertrouwste Ministers als kwaat-
„ doenders te houden, ja hunne vermeetelheit tot op onze Koning-
„ lyke persoon zelfs uitstrekken, zal uwen loffelyken yver voor
„ de herstelling der verdrukte vryheit van uw Vaderland, in geenen
„ deele verflaauwen, te meêr omdat wy op het punt staan, om uL.
„ met de terugkomst van onzen Koninklyken persoon te verblyden,
„ en de hulp met ons te brengen, die wy uL. zo plechtiglyk hebben
„ beloost, ten einde het *Genuesche* juk t'eenemaal af te schudden,
„ enz.

VOLGENS de tydingen van *Constantinopel* was in een *Divan*, door den Grooten Heer gehouden, een besluit genomen, dat zyn Hoogheit wegens de redenen van misnoegen die de Crimsche Tartaren aan de Russen gegeeven zouden mogen hebben, niet verantwoordelyk is, en niet gehouden om daarover eenige voldoening te geeven; en dat het met de eere van de Porte strydt, dat de Russen de Stad *Azoph* zouden behouden. Voorts was overwogen wat maatregelen te neemen staan, wanneer de Grooten Heer verplicht mogt worden den Oorlog tegen den Keizer en *Rusland* te voeren; en sedert is aan den Primo Vizier ordre gezonden, te *Isalicza*, of in een andere Plaats omtrent den *Donau* te blyven. Ook heeft men hem doen weeten, dat hy de voornaamste Bassaas van de Turksche Provintien in *Europa*, zoude doen zamen komen, om met dezelven over de aanstaande Krygsoperatien raad te pleegen. De Persiaansche Ambassadeur heeft zyn vertrek uitgesteld, en is dagelyks met de Ministers van de Porte in gesprek. De Groote Heer heeft hem 45000. Piasters, een Sabel met diamanten omzet, en andere zeldzaamheden, ter waarde van 30000. Piasters, present gedaan, en noch 700. Persiaansche Slaaven, zo Mannen als Vrouwen, aan hem geschonken: Ook zal hy tot zyn vertrek toe 750. Piasters des daags voor DUITSLAND.

1737 Januarÿ zyn tafel blyven genieten. Men verzekert, dat in het Tractaat, 't geen hy met de Porte gesloten heeft, een Artykel ten voordeele van *Rusland* begreepen is. De Baron van *Dahlman* is als Ambassadeur-Plenipotentiaris des Keizers, dagelyks met de Ministers in conferentie, doch van het succes zyner Onderhandelingen hoort men niets. De laatste brieven uit het Ottomannische Leger melden, dat de Primo Vizier met den Cham der Crimsche Tartaren en eenige Bassa's, de nodige middelen beraamden om de Frontieren van het Ryk en de *Crim* tegen alle aanvallen te verdedigen; en dat omtrent het einde van de voorleede maand de Russen een Corps Janitsaren, benevens 2000. Tartaren op de grenzen aangetast hadden; de meesten gedood, en de overigen in slaverny gevoerd. De Audientie die de Baron van *Dahlman* by den Caimacan heeft gehad, is in de volgende order geschied, de *Hassa Bachi* en *Su Bachi* trokken aan 't hoofd van een Compagnie Janitsaren: 42. *Chiaussen* met Hoofdsieraden: voorts twee Keizerlyke Couriers; de Stalmeester van den Ambassadeur, gevolgt van 8. Paarden, 30. van zyne *Ciohades*, en twee Trompetters, zyne Hofmeesters, 12. Voetknechten met de kostelyke nieuwe Livrey uitgedost; twee *Chiausen* door de Porte benoemd, om dien Minister te dienen; de Officieren van zyn Huis en vier Pages; de Guarde van 80. Janitsaren met hunne Officiers, dewelke de Grooten Heer aan den Ambassadeur heeft doen geeven; de *Tchothatgi* of Kapitein van deze Guarde met een Vizier *Agassi*; twee Kapellanen; 8. jonge Heeren die zich op kosten van den Keizer te *Constantinopel* ophouden, om de Oriëntaalsche Spraak te leeren; de *Chausser Emin* en de *Chausser Kiatibi*; de Keizerlyke Dragoman met twee Voetknechten; de *Kibaja*, verzeld van 15. *Chiobadumes* te voet; de Ambassadeur zelfte paard, hebbende ter rechter zyde twee Heidukken, en ter slinker twee Portiers; de Secretaris der Taalen van zyn Excellentie en een Keizerlyke Krygs-Klerk, yder gevolgt van twee Huisgenoten; de Administrateur der Keizerlyke Oriëntaalsche Compagnie; en de rest van de Duitsche Natie twee aan twee te paard. Deze Audientie is heen en wederom in goede orde geschied, als ook die by den Grooten Heer. Uit *Persië* heeft men, dat de Schach *Nadir* de secreete Artykelen, welke de Groote Heer aan hem heeft voorgesteld, noch niet hebbende willen aanneemen, Sultan *Imbrahor Mehemet*, die een Bacha van drie Staar-

Stalmeester, en Opper-Stalmeester van den Turkschen Keizer is, benoemd was, om als Ambassadeur naar *Perfië* te gaan, en alle mogelyke middelen in 't werk te stellen, om den Schach tot het goedkeuren van die Artykelen te beweegen. Daar loopt een gerucht, dat de Troepen van den nieuwen Schach *Nadir* door die der getrouwgebleeven Onderdaanen van den ouden *Sophi* geslagen zouden zyn; dat de Schach daarna vóór *Ispahan* gekomen zou zyn, daar hem eene Deputatie van de Stad was komen verklaaren, dat de Regeering en alle de Inwoonders besloten hadden hem nooit als Schach, maar wel als Protector van 't Vaderland te willen erkennen, en dat alle de gemelde Onderdaanen met Eeden hadden verklaard, goed en bloed te zullen opofferen, om het Recht van den wettigen Erfgenaam van den Throon te handhaven; dat de Schach *Nadir* daarop naar zyn Leger, omtrent de Ottomannische Grenzen, gekeerd, en vervolgens te *Casbin* terug gekomen zou zyn; welk gerucht, zo 't bevestigd wordt, hier geen bekommering veroirzaakt. 1737. January

Men zegt dat de Keizer eenen brief geschreven heeft aan den Grooten Heer, om denzelven aan te maanen tot den Vrede. De Graaf van *Konigsek*, President van den Keizerlyken Krygsraadt, heeft mede eenen brief aan den Groot-Vizir geschreven, ten voornaamsten behelzende. „ I. Dat het Keizerlyke Hof het Tractaat „ van *Passarowitz* heiliglyk onderhouden heeft, hoewel de Porte „ zich in een strengen Oorlog met *Perfië* heeft ingewikkeld gevonden: 2. Dat de Alliantie welke zyn Keizerlyke Majesteit in den „ Jare 1726. met *Rusland* gesloten heeft, geen ander voorwerp heeft „ dan de wederzydsche zekerheit dezer twee Mogentheden: 3. Dat „ de Keizer niets verzuimd heeft om een Verdrag tusschen de *Porte* „ en *Rusland* te bewerken, ten dien einde zyne Mediatie aangeboden hebbende, door middel van twee Volmagten aan zynen Minister te *Constantinopel* gezonden: 4. Dat de *Porte*, wel verre „ van de klagten van *Rusland* te hooren, wegens de menigvuldige „ Invallen der Turken en Tartaaren in zyne Staten, sedert zo veele achtereenvolgende jaaren, zelfs medegewerkt heeft tot de schade welke zy veroirzaakt hebben, den doortogt aan deze omzwervende Volkeren toestaande: 5. Dat dezelfde *Porte* een nadeeligen Vrede met *Perfië* gepreferecrd heeft, vóór de heilzaame Raadgeevingen van zyne Keizerlyke Majesteit, enkelyk met

 „het

1737. January „ het voorneemen om alle zyne magten tegen *Rusland* te gebruiken, „ hebbende ten dien einde dit laatste Hof buiten het Tractaat gesloten, niettegenstaande de beloften door den Groot-Vizir daartegen aan wylen den Prins *Eugenius*, en naderhand aan den Graaf „ van *Conigsegg* gedaan: 6. Dat zyn Keizerlyke Majesteit, altoos „ volhardande in het voorneemen om aan een verdrag te arbeiden, „ aan zynen Minister een derde Volmagt met het Karakter van „ Ambassadeur gezonden heeft: 7. Dat hoewel zyn Keizerlyke „ Majesteit niets meerder wenscht dan in goed verstand met den „ Grooten-Heer te leeven, hy ondertusschen niet kan nalaaten zy„ne verbintenissen met *Rusland* te vervullen, dewyl dezelve geen „ ander oogmerk hebben dan de wederzydsche zekerheit, en om „ te beletten dat de *Porte* de eene of de andere Mogentheit aan„taste: 8. Dat het Jaargetyde eigen zynde voor de Onderhande„lingen, zyn Keizerlyke Majesteit zich vleide dat de *Porte* de „ hand daaraan zoude leenen, en aan *Rusland* een billyke Voldoe„ning geeven, enz."

Een andere Brief door den Keizer aan den Grooten Heer geschreven, tot antwoord op eenen Brief dien hy aan zyn Roomsch-Keizerlyke Majesteit geschreven hadt, om te weeten wat gedrag zyn Keizerlyke Majesteit zoude houden indien de Oorlog tusschen de *Porte* en *Rusland* onvermydelyk wierdt, is ten voornaamsten van dezen Inhoud:

„ Dat zyn Keizerlyke Majesteit vuuriglyk wenscht dat de On„derhandelingen over den Vrede tusschen den Grooten Heer en „ het Russische Hof niet vruchteloos mogen zyn. Dat indien de„zelve zulks worden, zyn Keizerlyke Majesteit dezen kwaden „ uitslag zal aanmerken als een ongeluk dat zoveel te grooter is, „ omdat het zelve een bloedigen Oorlog zoude kunnen na zich „ sleepen: dat om zulks vóór te komen, en om de verschillen weg „ te neemen, en de Eischen welke de twee Mogentheden maken, „ zyn Keizerlyke Majesteit zyne bemiddeling aangeboden heeft. „ Dat indien zyne goede diensten den gewenschten uitslag niet heb„ben, en dat de Oorlog tusschen de twee belanghebbende Mo„gentheden ontstoken wordt, zyn Keizerlyke Majesteit onmoge„lyk kan nalaaten aan haar Czaarsche Majesteit de onderstanden te „ verschaffen, welke hy verplicht is haar te geeven, uit krachte van

„ hunne

„ hunne wederzydſche verbintenisſen : Dat, alzo de uitkomſten „ van den Oorlog onzeker zyn, en dat daaruit omſtandigheden „ zouden kunnen ontſtaan die grooter onderſtanden van den kant „ van zyn Keizerlyke Majeſteit vorderden, zo zoude het hem als- „ dan bezwaarlyk zyn niet alle zyne pogingen in 't werk te ſtellen „ tot onderſteuninge van zulk een goede en getrouwe Bondgenoo- „ te, als haare Czaarſche Majeſteit is ten zynen opzigte : dat deze „ aanmerkingen zyn Keizerlyke Majeſteit doen vreezen dat 'er in „ deze omſtandigheden onvóórziene zaaken zouden kunnen opko- „ men, welke bekwaam zouden zyn tot ſtooring van den Vrede, „ welken hy met de *Porte* onderhoudt, uit krachte van het Tractaat „ van *Pasſarowitz*. 1737. January.

Men hadt te *Conſtantinopel* tyding bekomen van een nieuwe Actie in *Perſië*, tusſchen de Troupen van den Schach *Nadir*, en die van den Schach *Tahmaſeb*, wiens Throon door den eerſten bekleed wordt. De Troupen van *Nadir* of *Kouli-Kan* zyn geſlagen, en genoodzaakt naar *Erzerum* in *Armenië* te wyken; alzo de Inwooners van *Ispahan* zich met eede verbonden hadden de Rechten van den waarachtigen Schach te verdeedigen, en *Nadir* niet anders aan te neemen dan onder den naam van *Tahmas Kouli-Kan*, en van Protector van *Perſië*, en niet met de waardigheit van Schach of Koning.

De zwaarigheden, die tot noch toe de volkomen bevreediging, tusſchen zyn Keizerlyke Majeſteit van de eene, en tusſchen de Koningen van *Vrankryk*, van *Spanje* en van *Sardinië* aan de andere zyde, belet hebben, zyn eindelyk in het geheel weggenomen, door het verleenen van de Guarantien die ter wederzyden begeerd wierden, waarvan men de Acten tot aller genoegen opgeſteld, en reets getekend en uitgewisſeld heeft; zullende de inruimingen, die noch moeten geſchieden, in *Italië* enz. ten eerſten voltrokken worden. Men verzekert, dat de Franſche Miniſter de Heer *du Theil* door ordre van zyn Hof, aan de Keizerlyke Miniſters verklaard heeft, dat de Alderchriſtelykſte Koning, zyn Meeſter, om alle de inconvenienten welke uit de Lotteringſche posſesſie zouden kunnen ontſtaan vóór te komen, wel wenſchte, dat de Grenzen die het Hertogdom *Lotharingen* van het Keizerryk ſcheiden, op een vaſten voet geregeld mogten worden, en dat zyn Alderchriſtelykſte Majeſteit

1737. Januarÿ jesteit genegen was ten spoedigsten Commissarissen te benoemen; en dezelven te volmagtigen, om met de geenen die door den Keizer en den Hertog van *Lotthäringen* daartoe benoemd zouden worden, in onderhandeling te treeden. Men verzekert, dat zyn Keizerlyke Majesteit en de Hertog van *Louthäringen*, in dat reglement hebben bewilligd, en dat de Commissarissen welke van hunnentwegen daaraan staan te arbeiden, zullen zyn de Graaf van *Colloredo*, en de Baron van *Palm*, en dat zy, zich ten gemelden einde naar de Frontieren zullen begeeven. Men ziet een Resolutie, waar door de Keizer zich gedraagt aan de Ordonnantien die vóórheen rakende de Religiezaaken der Protestanten in *Hongaryë* gemaakt zyn; met byvoeging, dat het voortaan den Protestanten van dat Ryk niet geoorloft zal zyn, om *en Corps* een Memorie aan het Hof te presenteeren, doch dat particulieren hunne bezwaarnissen, zullen mogen voordraagen.

Daar is tyding met een Expressen van *Venetië* afgezonden door den Graaf van *Traun*, die, naar zyn Gouvernement van *Milaan* trekkende, door last des Keizers over *Venetië* derwaards gaande, met den Senaat in Onderhandeling is geweest, alzo de Republyk zich tot noch toe ingevalle van eenen Oorlog met de Turken niet tot genoegen des Keizers verklaard hadt: deze tyding behelst, dat de gemelde Graaf de noodige vertoogen aan den Senaat gedaan hebbende, die Vergadering eindelyk verklaard hadt, dat indien zyn Keizerlyke Majesteit verplicht wierdt de Turken te beoorlogen, en daardoor de bystand van de Republyk noodig hadt, dezelve hem genoegzaame onderstand te Lande en ter Zee zoude verschaffen. Het Keizerlyke Hof is over dit Besluit zeer vergenoegd, en heeft hetzelve door eenen Expressen aan het Russische Hof medegedeeld.

De Heer *Hamel Bruininx*, extraordinaris Envojé van de Staaten Generaal die gedurende den tyd van 33. Jaaren aan 't Keizerlyke Hof met veel roems geresideert heeft, en in 't algemeen geëerd en geacht is, bevindt zich zo gevaarlyk ziek, dat men, aangezien hy omtrent 76. Jaaren bereikt, voor zyn leven beducht is. Zyn Keizerlyke Majesteit heeft den Koning van *Groot-Brittannië*, als Keurvorst van *Hanover*, benoemt tot vereffening der verschillen, die tusschen den Vorst en de Landstanden van *Oostvriesland* ontstaan zyn.

zyn. De Heer van *Swartzweldt*, Regeerings-Raad te *Staden*, en de Heer *Voigt*, Appellations Raad te *Cell*, zyn door den Koning tot Gesubdelegeerde Commissarissen, tot bylegging der verschillen, benoemt. Deze Keizerlyke gesubdelegeerden, of liever de Commissarissen van den Keurvorst van *Hanover*, arbeiden reeds met veel yvers aan een vergelyk tusschen den Vorst van *Oostvriesland* en zyne misnoegde Standen; doch dewyl zy volgens de Keizerlyke Decreeten en Dehortatorien, het principie der souvereiniteit, welke de Vorst van *Oostvriesland* buiten allen verschil even als andere souvereine Ryksstanden geniet, tot het basis van hunne commissie stellen, en beweeren, dat de uitschryving der belastingen en private dispositie der penningen, met uitsluitinge van den Vorst, den Standen in geenen deele toekomt, omdat de Vorst het Hoofd, en het eene zaak is zonder voorbeeld in het H. Roomsche Ryk, dat Souvereinen in zodanige voorvallen uitgesloten kunnen worden: en also de Landstanden wenschen, dat de Accoorden en Verdraagen, in voorige tyden tusschen Graaven, daarna Vorsten van *Oostvriesland*, en de Landstanden geaccordeert en bevestigt, tot het basis mogten worden gestelt, zo vreest men, dat die zaak nooh veele zwaarigheden zal ontmoeten. Men zegt, dat zyn Keizerlyke Majesteit aan de Heeren Staaten Generaal kennis zal blyven geeven van alles wat in deze zaak voorvalt. 1737. January.

Volgens eene Lyst van de Keizerlyke Troupen, bevinden zich in het Bannaat van *Temeswar* en *Servië* 46000, in *Zevenbergen* 10500, en op de Grenzen van *Croatië* 18000 Man, behalven 20000 Man in verscheiden andere Provincien, en op de Grenzen van *Hongaryë* verdeeld leggende.

De zaak wegens de Munten is eindelyk in het Vorstelyk Collegie te *Regensburg* op het tapyt gebragt; en by die gelegenheit deed de Saltsburgsche Gezant als Directeur, nadat hy opgehaald hadt de Commissions Decreeten van den 13de February 1733. en van den eersten October 1736, door den Keizer aan de Ryksvergadering geadresseert, wegens de Geld-Specien die beneden de gewoone waarde geslagen zyn. Alle de Ministers hebben hierop geantwoord, dat zy aan hunne Meesters bericht van deze Propositien zullen geeven, en dat zy hunne Instructien deswegens ontfangen hebbende, niet nalaaten zouden, dezelven te produceeren, zodra de-

ze

1737 *January* ze zaak weêr op het Tapyt gebragt zoude worden, het welk zekerlyk in zeer korten tyd zal geschieden, omdat de meeste Vorsten daarop sterk aandringen. Men heeft aan de Gezanten van het Euangelische Corps door den druk gemeen gemaakt, een Geschrift, komende van de Graaven *Rhein*, *Wild*, enz. voorheen Grondheeren van het Dorp *Huffelheim*, ter oirzaake van de zwaare, tegens Vreedens en Ryks Constitutien zich direct aankantende onderdrukkingen met derzelver Gemeente gepleegt, door de tegewoordige Eigenaars, de Barons *Bloos* en van *Waldek*, van de Roomsche Religie: mits het gevaarlyke *Simultaneum* invoerende; der Euangelischen Autaars afbreekende, Roomsche daartegen oprechtende; en eindelyk de Rechts-Banken met persoonen van hun gevoelen aanvullende; om daardoor, de Euangelische Gerechts Leden, en met hen in 't kort de gezamentlyke Gemeente komende te extermineren, aldus den schadelyken geweetensdwang geweldigerhand weder in te voeren.

De LuthersheGemeente te *Kimmelsheim* in de *Paltz*, heeft by Rescript aan het Euangelische Corps te *Regensburg* een beklaaglyk Vertoog gedaan, dat de Franschen vóórdezen met geweld aldaar een Roomsch Priester geintroduceert, en de Kerkelyke inkomsten op de helft vermindert hebbende, nu niet alleenlyk de Ecclesiastique emolumenten t'eenemaal terug hielden, maar ook de openbaare oefening van Religie belettende, onder zwaare straffe alle byeenkomsten kwamen te verbieden, en verders te ordonneeren, dat de Euangelischen zullen gehouden zyn de kinderen in hunne eerste jeugt naar de Roomsche School te zenden, als mede dat de in de kraam bevallene Vrouwen zich door Roomsche Priesters zouden laten zegenen. Twee uit *Carnthen* gekomen Persoonen hebben aan het Euangelische Corps in een Memorie hun bedroefden toestand te kennen gegeeven, en vertoond, dat het in die Landen met hunne Religions-Genoten hoe langer hoe erger wierdt: Het nieuwe Gebouw te *Klagenfurth* was vol van Euangelische Gevangens, en men liet de Kinderen van de naar *Sevenbergen* gebragte Ouders als het wilde vee omloopen, enz.; weshalven de Euangelische Standen gebeden worden, hen in dezen nood de behulpzame hand te bieden, en een middel uit te vinden, dat zy uit deze elende mogten verlost worden.

Nadat de Opper-Burggraaf en de Heer *Sadowa* van *Breslau* te *Praag* aan-

aangekomen waren, hadt men den 10den December de Sessie tot de gewoone Landdags-Propositien geopent: de Keizerlyke Commissarissen zyn de Graaven van *Gallis*, *Sereni* en *Marquardi*; hun eisch bestaat voor het ordinaris militaire in twee Millioenen, en voor het extraordinaris een Millioen en 300000 Florynen: wegens het Kameraale en de Fortificatien zal het op den voorigen voet blyven. 1737. January.

Van *Manheim* wordt geschreven, dat de Baron *Burmannia*, Minister van de Staten Generaal, sedert eenige dagen aldaar van *Bon* terug gekomen zynde, gehoor by den Keurvorst van de *Paltz* heeft gehad, die hem zeer minnelyk ontfangen, en betuigt hadt, hoe veel zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit verplicht was voor den yver, welke haar Hoog-Mogende aan het Keizerlyke Hof betoond hebben, om de zwaarigheden, raakende de Successie der Hertogdommen van *Gulik* en *Berg*, zohaast als mogelyk zou zyn, uit den weg te ruimen. Sedert had gemelde Minister met die van den Keurvorst geconfereert, aan denwelken hy kennis gegeeven hadt van de nieuwe Instructien, die hy ontfangen hadt, zo over deze zaak, als wegens de maatregelen voor den Koophandel der Onderdaanen van *Holland* met de *Paltz*, en om de passagie der Koopwaren, welke zy in het Ryk zenden, en door dat Keurvorstendom heen gevoerd worden.

Men heeft te *Dresden* gedelibereert over den aanstaanden Oorlog met de Turken, en de Baron van *Keizerling*, Minister-Plenipotentiaris van *Rusland*; ontfing den 12den December een Expressen van *Petersburg*, met ordre om den Koning af te vraagen, of haare Czaarsche Majesteit, byaldien den oorlog met de Turken mogt blyven continueeren, staat zoude kunnen maaken op het onderstand 't gene zyn Majesteit by de Tractaten tusschen beide de Hoven gesloten, belooft heeft, te zullen leveren; ten welken einde de gemelde Minister een particulier gehoor by den Koning gehad heeft, die hem verzekerde, dat hy altoos met de uiterste naauwkeurigheit zoude trachten te vervullen de verbintenissen die met het Russische Hof gemaakt zyn. Sedert heeft de Baron van *Keizerling* met des Konings Staatsministers den Grave *Sulkowsky*, en den Ridder van *Bruhl* mede eene lange conferentie gehad, waar by de Keizerlyke Minister de Grave van *Wratislau* geassisteert heeft; zynde vervolgens met het besluit van die conferentie Expressen naar *Petersburg* en *Weenen*

 ge-

1737 January gezonden. Ook heeft zyn Majesteit in een Raad van Staate ter dier zaake gehouden, besloten zyne troupen met 6. mannen per compagnie te doen vermeerderen, om in staat te zyn het geëischte secours te kunnen leveren. Het Saxische Hof is zowel als die der andere geïnteresseerde Mogentheden, dagelyks op middelen bedacht, om de onheilen, die uit de Succesfie van *Gulich* en *Berg* geboren zouden kunnen worden, door een minnelyk Verdrag vóór te komen, mits dat 's Konings rechten behoorlyk in acht genomen worden.

Wegens deze Successions zaak, zegt men nu, dat de Keizer en de Koning van *Vrankryk* dezelve Succesfie in den huize van *Sultzbach* geguarandeert hebben, te zamen met den Koning van *Polen*, die, als Keurvorst van *Saxen*, een gedeelte van zyne pretensien voor de publyke rust zoude gesacrificiëert hebben; als mede dat de oudste Zoon van den Prins *Ferdinand* van *Beyeren* met de Prinsesse oudste Zuster van den Prins van *Sultzbach* zoude trouwen; en dat zo deze Prins zonder nakomelingschap sterft, de Hertogdommen *Gulich* en *Berg* aan den zoon van den Prins *Ferdinand*, of aan zyne Descendenten zouden komen.

De Magistraat te *Augsburg* heeft het volgende scherpe Edict tegen verscheiden infame Pasquillen doen afkondigen:

„ Nademaal eenige geweten- en eerlooze booswigten dezer dagen „ zich vermeeten hebben verscheiden onbeschaamde Pasquillen, en „ voornamelyk een geintituleert, *Rescript van zyn Doorluchtigheit* „ *den Keurvorst van Beyeren aan de Burgery dezer Stad*; met schan„ delyke stoutheit aan te slaan: waarin dezelve niet zonder erger„ nis met oproerige uitdrukkingen bybrengen, als of gemelde zyn „ Keurvorstelyke Doorluchtigheit met verwondering aangedaan was „ over de groote verdraagzaamheit der lieve Burgery te *Augsburg*, „ wanneer dezelve al reden zouden hebben tegen hunne onzinnige „ en diefachtige Overigheit eenen Opstand te verwekken: En ein„ delyk ook de Raads-Heeren van het Patriciaat gansch eervergee„ ten met de galg komen te dreigen; waardoor dan niet alleen aan „ zyn voorsz. Keurvorstelyke Doorluchtigheit een onverantwoorde„ lyk aanraaden tot muiten wordt toegeschreven, maar ook deze Pas„ quillanten hunne kwaadaardigheit, haat en kleinachting tegen de „ van Godt en zyn Keizerlyke Majesteit hen gestelde Overigheit

„ met

„ met verfoeijelyke vryheit te kennen geeven: Derhalven, zynde 1737. January
„ een getrouwe en eerlievende Overigheit tot bevordering van de
„ algemeene ruste ten hoogsten daaraan gelegen, dat zodanige zwaa-
„ re misdaaden en ergernis naar Rechten ernstig mogen gestraft
„ worden: Zo is't, dat de Hoog-Edele Raad dezer Vrye Ryksstad
„ *Augsburg* aan de geenen die van gemelde Pasquillanten eenige na-
„ richt hebben, en van den daader, die dit Schimpgeschrift opge-
„ steld, aangeplakt, of anderszins de hand daartoe heeft geboden
„ aan den Ampts Burgermeester eenig bewys zullen geeven, ter-
„ stond 200 dukaaten zal doen betaalen, en daar by des aanbren-
„ gers naam gesecreteert worden.

POLEN.

VOLGENS de tydingen uit *Podolië* hadden de *Haidamakis*, of vagabonderende Cozakken, nadat zy eenige maalen verstrooid en verslagen waren, het territoir van *Polen* geheel verlaaten: doch een groot getal boeren, die in hoope van door gemelde Cozakken ondersteund te worden, hadden beginnen te rebelleeren, hadden veele wanordres in de Starostdyen van *Czersaskaw* en *Czerchsykow* bedreven; waarom de Groot Kroons-Generaal de Palatyn van *Kiow*, 600. dragonders en 26. Poolsche Compagnien afgezonden hadt, om dezelven tot reden te brengen; ook verstaat men, dat een party vagabondeerende Cozakken wederom op de grenzen van 't Ryk gekomen zyn, om zich by de zamengerotte boeren te voegen. Van *Corsun* heeft men de droevige tyding dat die Stad onlangs door een party Tartaren geheel was uitgeplundert, en eenige huizen in de brandt gestooken. De Regimentarius hadt de Tartaaren laaten nazetten, maar weinigen daar van bekomen, die alle neêrgesabelt zyn. In de bosschen op de grenzen zouden zich noch diergelyke partyen roovers ophouden, waardoor het vlugten op 't platte Land toenam. Te *Warschauw* was van *Cochim* tyding, dat alzo verscheiden voorname familien zich uit *Walachyë* en *Moldau* naar *Polen* en *Rusland* begaven, de Bassa van die plaats op bevel van den Sultan, alle de Edellieden, en andere Persoonen van aanzien in beide Provincien, hadt doen lichten en in verzekering brengen. De Groot Kroons-Generaal heeft aan de Regeering bericht, dat de Russische Veldmaarschalk Generaal, Grave van *Munnich*, hem door een brief hadt doen weeten, dat hy aan zyne troupen, en wel in-

1737. inzonderheit aan de Cozakken van *Sieczowritz*, op zwaare straffe verboden hadt, het territoir van *Polen* te passeeren, in hoope dat de Republyk van haaren kant mede de noodige maatregelen zoude beraamen, om te beletten dat de Tartaaren zich niet mede over de Frontieren begeeven, om in de Provintien aan het Russische Ryk behoorende, te gaan stroopen. Op de grenzen is nu alles weder in rust, zynde de rebelleerende boeren gescheiden, dewyl zy verstaan hadden, dat eenige geregelde troupen op hen afgezonden waren. Brieven van *Caminieck* melden, dat de Heer *Wiesniakow*, Minister van *Rusland* by de Porte, onder een escorte van 500. Turksche Ruiters, te *Choczim* aangekomen was; dat men geduurende de reize aan zyn Persoon en Karacter alle mogelyke eerbied beweezen hadt; en dat hy van daar naar *Caminieck*, en vervolgens naar *Petersburg* stont te vertrekken. Het Decreet door het Gerichts Hof van *Peterkow*, tegen de Jooden gestatueert, wordt met veel ernst ter uitvoering gebragt, en alle de genen, die zich zo aldaar als te *Warschau*, in de nabuurschappen bevinden, genootzaakt zich elders te begeeven. Ook worden de Jooden die in de geprivilegeerde Paleizen geweeken zyn, vandaar opgelicht, zonder dat men de bescherming aan die plaatzen behoorende respecteert. De laatste brieven uit *Podolie*, melden, dat de Groot-Kroons-Generaal niets verzuimde dat tot de zekerheit der Frontieren konde strekken, en om te beletten dat de Tartaren, onder voorwendsel van in de *Ukraine* te gaan stroopen, dezelve niet passeerden; ten welken einde hy ook alle de Commandanten hadt aangeschreven, hem eene nette lyst te zenden, van de troupen die zich op de grenzen bevinden, van de posten welke zy bezet houden, en van de Officieren die zonder verlof afwezend zyn, om de laatstgenoemden naar eisch der Wetten te straffen. Ook hadt hy aan hen eene Ordonnantie, by wyze van een reglement, gezonden, raakende de krygstuchten, die de troupen aldaar zullen moeten onderhouden, door welk Reglement, aan een yder op zwaare straffe verboden wordt, zich zonder getekende permissie te mogen absenteeren; voorts hadt die Generaal aan de verre afgelegene troupen ordre gezonden, zich gereed te houden, om te marcheeren; en de troupen die op de frontieren geposteert staan, te versterken; alle welke vóórzorgen hy noodig geoordeelt hadt te gebruiken, om te beletten dat de Russische troupen ter verhindering van de

January

de stroperyen der Tartaren, niet op 't Territoor van de Republyk kwamen, en dus ongevoeliglyk den stoel des oorlogs aldaar oprechteden. Eenige gedeputeerden van de Protestanten in het Koninkryk *Polen* en *Poolsch-Pruisen*, zyn te *Dantzik* gekomen, om met de Magistraat dier Stad te confereeren over nieuwe vertoogen aan de Republyk te doen, opdat de Protestantsche Godsdienstoefening op den voet van het *Olivasche* Vredens-Tractaat in dat Ryk ingewilligd mogte worden; en men zegt, dat de Koning van *Groot-Brittannie*, *Zweden*, *Denemarken*, *Pruissen*, en de Heeren Staaten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* besloten hebben, hunne goede diensten, ter bereiking van dat oogmerk, aan te wenden. 1737. January.

VAN *Petersburg* wordt gemeld, dat wanneer de Graaf van *Osterman* aan de Engelsche en Hollandsche Ministers in eene Conferentie antwoordde op den Brief welken de Ambassadeurs van beide die Mogentheden by de *Porte* aan het Russische Hof geschreeven hadden, wegens de vreedzaame gedachten der *Porte*, hy hen ook een schriftelyke Resolutie ter hand stelde om aan de genoemde Ambassadeurs te *Constantinopel* mede te deelen; welke Resolutie van dezen inhoud was. RUSLAND.

„ Gelyk men over de eerste tyding van de meening van hunne „ Excellentien, de Engelsche en Hollandsche Ambassadeurs te *Constantinopel*, ten opzigte van de tegenwoordige expeditie, eenigzins verwondert is geweest, zo is men het thans niet minder, nu „ men uit hunnen Brief heeft gezien, dat het noch met bewilliging „ van hunne Heeren Principaalen, noch ten verzoeke van de Porte, noch op dat van den Keizerlyken Minister te *Constantinopel* „ is geschied, dat men den gemelden Brief heeft afgevaardigt. En „ hoewel men verzekert is, dat de Heeren Gezanten met geen „ ander inzicht daartoe besloten hebben, dan zy zelfs in hunne „ Brieven hebben te kennen gegeeven, zo zullen zy niet kwalyk „ neemen, als men hier van de oprechtheit der verzekering van de „ Ottomannische *Porte*, zodanig niet overtuigt is, als hunne Excellentien van hunnen kant schynen te weezen. De Heeren Gezanten hebben volkome kennis van het gedrag, 't welk de *Porte* „ sedert langen tyd tegen *Rusland* heeft gehouden; en de ondervin-

1737. January „ ding heeft geleert, dat de goede Officien van hen en van hunne Voorzaaten zowel als de groote gemaatigtheit van dit Hof, nergens anders toe gedient hebben, dan om de trotsheit der Ottomannen te styven, en dezelve noch meêr aan te zetten, om allerlei geweldenaryen tegen dit Ryk te pleegen. De verklaaring, welke de *Porte* noch onlangs in *Persie* heeft herhaalt, spreekt klaar, en geeft genoeg te kennen, hoeveel op haar nieuwe verzekering staat te maaken is. Het is niet te verwonderen, dat de *Porte* zo goedwillig de goede diensten aanneemt, die haar van hunne Exellentien zo dikwils met zoveel bereidvaardigheit is aangeboden, en dat zy, zonder zelve eenigzins mede te werken, of deel daarin te neemen, gelyk uit de gemelde brieven blykt, aan hunne Excellentien de vryheit laat, daar omtrent te doen, 't gene hen goed dunkt. De *Porte* verstaat haar belang niet kwalyk, en weet deze gelegenheit zich treffelyk te nutte te maaken, om door middel van deze goede Officien de rechtmatige voldoening, welke zy aan haar Keizerlyke Majesteit schuldig is, door alderhande uitvluchten te ontgaan. Als men in tegendeel trachtte om aan de Porte de onrechtvaardigheit van haare zaak voor oogen te stellen, zo zoude zy zonder twyfel tot inkeer komen, en naar voorslagen luisteren, die wegens dit Ryk aan haar geschied zyn, gelyk dan ook het inzigt is van den Koning van *Groot-Brittannië* en van de Heeren Staaten Generaal, om op deze wyze eerder iets met vrucht uit te werken. Als de *Porte* oprecht handelt, en den Vrede met ernst wenscht, kan zy geene redenen bybrengen, waarom zy den weg niet heeft ingeslagen, dien men haar heeft aangeweezen, om te spoediger een einde van de zaak te hebben. Voor het overige kan men geenerhande verklaaring doen, maar men gedraagt zich aan de twee Brieven, die op bevel van haare Keizerlyke Majesteit aan den Oppervizier geschreven zyn, en men stelt het aan de *Porte* en aan dien Minister, die Volmagt heeft, Vrede te maaken, om een besluit te neemen, 't welk hen gevoeglykst zal voorkomen.

De Graaf van *Osterman* heeft aan den Persischen Ambassadeur verklaart, dat de Schach, zyn Meester, geen overtuigender blyken zoude kunnen geeven van zyne begeerte om met het Russische Hof een onverbrekelyken Vrede en vriendschap te onderhouden, dan met

met aan hetzelve mede te deelen het Tractaat, dat hy met den Groo- 1737.
ten Heer gesloten heeft, en dat zulks ook het zekerste middel zou- January
de zyn, om te doen zien, dat het gemelde Tractaat niets tot na-
deel van *Rusland* inhoudt; waarop die Gezant een Expressen naar *Per-
sie* gezonden heeft, om de verzochte communicatie te verhaasten.
Ondertusschen is aan den Gouverneur van *Derbent* ordre gezonden,
de noodige maatregelen te beraamen, om een Corps van eenige
duizend Mannen, 't gene men derwaards zal zenden, op het Ter-
ritoir van die Stad te doen subsisteeren. Voor eenige daagen kwam
een Expressen over *Astracan*, met Brieven van de Keizerlyke hooge
Regeering te *Derbent*, waarover terstond, in tegenwoordigheit van
haar Keizerlyke Majesteit, een geheimen Krygsraad gehouden wierdt.
Men zegt, dat het medebrengen daarin bestaan zoude hebben, dat
men van *Tauris* bericht hadt, dat de Bassa, die de Turksche Ar-
mée commandeert, aan alle Bevelhebbers in de Provintien, Ves-
tingen en Steden, tot *Persie* behoorende, de stricte ordre hadt ge-
geeven, van de schikkingen te maaken, ten einde, dat gemelde
Plaatsen, volgens de oude Grensscheiding, aan de Commissarissen,
welke de nieuwe Persiaansche Schach tot de overneeming zal zen-
den, met de daar in zynde Artillery, Ammunitie, en Magazynen,
overgelevert kunnen worden.

Het Hof het rapport van den Admiraal, op den *Don-Stroom* aan-
gesteld, ontfangen hebbende, is in tegenwoordigheit van de Kei-
zerin besloten, de Vloot op de *Zwarte Zee* merkelyk te vermeer-
deren, en meer ervaaren Zeevolk naar *Azoph* te zenden, om dat
alle de berichten melden, dat de *Porte* haare Scheepsmagt aldaar
vroeg in 't aanstaande Voorjaar, merkelyk zou vergrooten; waar-
tegen men van de Russche zyde niet in gebreeke blyft, om alles tot
het vroeg openen van den Veldtogt gereed te maaken; inzonder-
heit in de *Ukraine*, alwaar men groote Magazynen van allerhande
Provisie en Oorlogs-Ammunitie opregt. Het is zeker, wat magt
de Ongelovigen ook in 't Veld brengen, het hen moeijelyk of lie-
ver onmogelyk zal vallen, *Azoph* te herwinnen, ter oirzaake van de
Maatregelen, die genomen zyn, om de aannadering daar van, te
water en te land, ondoenlyk te maaken, door middel van Dyken
en Affnydingen, die men aldaar gemaakt, en van Forten die men
'er gebouwt heeft. De nieuwe Wervingen hebben een gewenscht-

ten

1737 January ten toeloop; en aan de genen, die op zich genomen hebben, om het vereischte getal Paarden in de maand Maart te leveren, is reets het noodige Geld betaald: Brieven van haare Keizerlyke Majesteits Stedehouder in *Tartaryë*, melden, dat hy, volgens zyne instructien, op de uiterste Grenzen welbezette Schansen hadt laaten aanleggen, om voor de stroperyen der overige roofzieke horden gedekt te weezen. Van *Azoph* wordt gemeld, dat de overige Cubansche Tartaaren, die men noch niet hadt kunnen overwinnen, zich naar eenige engtens begeeven hadden, alwaar zy door de onzen ingesloten waren; en nadien *Donduk Ombo* zich met zyne Calmukken by de Cozakken van den *Don* gevoegt hebbende, met een Corps van 36000. Mannen in marsch is, om dezelve aan te tasten, verwacht men dagelyks tyding te bekomen, dat de gemelde Tartaaren t'ondergebragt, of geheel uitgeroeid zullen zyn. De Persische Ambasfadeur *Culifa Mirza Caffa*, heeft eindelyk aan de Keizerlyke Ministers het Tractaat tusschen *Thamas Chouli Chan* en de *Porte* gesloten, gecommuniceert: het zelve bevat niets nadeeligs aan de belangen van dit Hof, en de secreete Artykelen die de Grooten Heer aan *Thamas Chouli Chan* voorgeslagen heeft, betreffen de Asiatische Zaaken. De Keizerlyke Ambassadeur, de Grave van *Ostein*, heeft last bekomen, om aan het Hof te verklaaren, dat, alzo zyne Keizerlyke Majesteit nu alles het geene tusschen hem en de Koningen van *Vrankryk* en *Spanje* te vereffenen was, geregeld hadt, hy zich wel haast in staat gesteld zoude zien, om voornamelyk acht te geeven op het geene tot volbrenging van zyne verbintenissen met haare Czaarsche Majesteit vereischt wordt. De recruten tot de completeering van het Leger, zyn met veel succes geworven, en derzelver getal beloopt meêr dan 50000. mannen. Een groot getal jonge Edellieden uit *Lyfland*, en andere wingewesten, zyn naar het Russische Leger vertrokken, om in hetzelve als Vrywilligen tegen de Turken te dienen. Volgens de laatste Advysen uit de *Ukraine*, stont de Veldmaarschalk Graaf van *Munnich*, binnen 14. dagen te *Petersburg* te zyn. De Keizerin heeft aan den Adjutant Generaal van *Termes* ordre gegeeven, om op de Route van den Generaal Veldmaarschalk Graaf van *Munnich* de Relaizen, en alle het noodige gereed te houden, ten einde die Generaal zyne reize met de uiterste spoed en het grootste gemak zou kunnen doen, zynde hy noch zwak

zwak van zyne indispositie: men verzekert, dat onmiddelyk na zyne komste een groote Krygsraad gehouden zal worden, in welken men wegens de Operatie van de aanstaande Campagne tot een vast besluit zal komen, omdat de Oorlog tegenwoordig als onvermydelyk wordt aangezen. 1737. *January.*

DEN 7. January, zynde Koppermaandag, verscheenen alle de Advokaaten en Procureurs in *s'Gravenhage* voor den Hove van *Holland* postuleerende, als mede de Deurwaarders, naar gewoonte op de publyke Rolle van den gemelden Hove, om den Eed in den aanvang hunner bedieninge gedaan, voor de Edele Mogende Heeren Mrs. *Anthonis Slicher* en *Johan Yman Cau de Dussen*, Heere van *Ginhooven*, Raaden ordinaris in den gemelden Hove, tot het afneemen van dezelve Eeden gecommitteert, te vernieuwen; als wanneer de gemelde Heer Raadsheer *Slicher*, die gedurende den tyd van 50. Jaren in het Hof de Justitie met alle vigeur en luister heeft helpen administreeren, en voor de eerstemaal in 't 51ste Jaar zyner bediening, weder als Raadsheer fungeerde, alvoorens de Eeden af te neemen, een zeer cierlyke, en op de gelegenheit des tyds passende, redevoering deed; behelzende ten voornaamsten; „ dat een „ welgestelde Republyk, zonder het administreeren van goede Ju„ stitie niet kan bestaan; dat de oude Volkeren zulks ook alzo in „ het afbeelden van hnnne Goden schynen begreepen te hebben": waar omtrent dien Heer op een zeer aangename wyze verscheiden weetenswaardige zaken betoogde. „Wyders, dat de latere Volke„ ren ook altoos van gevoelen geweest zyn, dat God zynen zegen „ niet te rugge houdt over het Land daar den verdrukten, en de „ Weduwen en Weezen beschermt, en de Armen zo wel als de „ Ryken in het Gerichte gehoord, en zonder aanzien van Persoo„ nen recht gedaan wordt; in 't welke met de uiterste naauwkeu„ righeit te administreeren, het Hof boven alle andere Gerechts„ hoven uitblinkt, en als zodanig door de geheele waereld beroemd is". Voorts betuigde dien Heer opentlyk; „ dat hy, om zulks te hel„ pen doen, zich gedurende den tyd van 50. jaren hadde beezig „ gehouden, en dat hy voorneemens was daarin te volharden zo „ lang de Hemel hem in 't leven en by gezondheit zoude gelieven „ te spaaren; en dat, gelyk geen Justitie behoorlyk geadministreert NEDERLANDEN.

1737 January „ konde worden, 't en zy de Advokaaten en Procureurs hen be-
„ vlytigden om den menschen goeden raad te geeven, de questien
„ en geschillen kort en zakelyk aan den Rechter voor te dragen,
„ de Proceduren zo veel mogelyk te verkorten, en wegens haare
„ belooninge, moderatie te gebruiken; zo vermaande hy vervol-
„ gens de respective Practisyns zulks niet uit het oog te verliezen;
dezelve vervolgens een goed getuigenisse van hunnen goeden yver en oplettentheit geevende; waarop, als haar Ed. Mog. tot het af-neemen van den eed wilden toetreeden, de oudste practiseerende Advokaat de Heer Mr. *Zeeger Thierens*, vryheit verzocht, om voor zich, en in naam van de verdere Practisyns te mogen spreeken, 't geen hem van de gemelde Heeren Commissarissen vergunt zynde, beantwoordde hy den gemelden Raadsheer *Slicher*, uit naam van alle de respective Advokaaten zyne Confraters, en de Procureurs, mede op een aangenaame wyze; zeggende onder anderen; „ dat hy
„ nu reets 56. jaaren als Advokaat voor het Hof gepostuleert hadt;
„ dat het hem noch zeer wel geheugde den gemelde Heer Raads-
„ heer, tot verscheiden maalen als Advokaat te hebben hooren
„ Pleiten, en dat hy uit dien hoofde met te meerder ernst den ge-
„ dachten Heer Raadsheer bedankte voor de groote diensten, die
„ hy, als Rechter, zo veele jaaren aan ontellyke persoonen bewee-
„ zen hadt; betuigende voorts, dat de respective Practisyns zich
benaerstigden, en verder zouden benaerstigen, om het geene,
„ waartoe zy op eene zo vriendelyke wyze vermaant waren, en 't
„ geen hen volgens de drie grondwetten des Rechts, reeds van het
„ begin hunner studien ingeprent is, namelyk, eerlyk te leeven,
„ een ander niet te benadeelen, en een yder het zyne te geeven,
„ in acht te neemen; en nadat de gemelde Heer Advokaat over
„ haar Ed. Mog. in 't particulier, en den President en Raaden,
„ mitsgaders derzelver Ministers in 't generaal, alle heil, zegen,
en voorspoed, zo tot roem van de Justitie, als tot welweezen van hunne Familien gewenscht hadde, wierden de Eeden naar gewoonte afgelegt. En heeft de gemelde Heer Raadsheer *Slicher* vervolgens den geheelen Raad, derzelver Ministers, de Heer Advokaat *Thierens*, en verscheiden andere Heeren, dien dag prachtig ter maaltyd onthaald.

Onlangs heeft de Spaansche Ambassadeur in eene Conferentie met Ge-

Gedeputeerden van haar Hoog Mog. gehouden, aan den President verklaard: „ Dat alzo haar Hoog Mog. hunne Bemiddeling ver- 1737. January
„ volgden in de verschillen van zyn Katholyke Majesteit met het
„ Hof van *Lisbon*, de Koning van *Spanje* zich verplicht vondt aan
„ de Republyk te verklaaren, dat hy de rechtvaardigste reden der
„ Waereld hadt om misnoegd te zyn tegen het Hof van *Lisbon*;
„ te meerder alzo, niettegenstaande de plechtige verklaaring van
„ zyn Majesteit, dat hy gansch geene kennisse hadt van de vyan-
„ delykheden tegen de Portugeezen te *Buenos Ayres* gepleegd, en
„ in de andere Spaansche Coloniën van *America*, als mede zonder
„ eenige acht te slaan op de ordres welke zyn Katholyke Majesteit
„ aan den Gouverneur van *Buenos Ayres* gezonden heeft, om de
„ vyandelykheden te doen ophouden, de Koning van *Portugal* uit-
„ drukkelyk bevel aan zyne Troupen in die Landen gezonden hadt,
„ om de Onderdaanen van zyn Katholyke Majesteit als Vyanden te
„ handelen, en dezelve aan te tasten in alle gelegenheden, waarin
„ zy zouden denken zulks met voordeel te kunnen doen, en dat,
„ in eene ontmoeting, die 'er nieuwelyks op de Grenzen van *Para-*
„ *guay* was geweest, terwyl de Spanjaarden, die de vyandelykhe-
„ den volgens de ordre van 't Hof gestaakt hadden, zulks minst
„ verwachtten, de Portugeezen eenige Onderdaanen van zyn Ka-
„ tholyke Majesteit gevangen, en dezelve met de uiterste onmen-
„ schelykheit gehandeld hadden; waardoor genoegzaem bleek, dat
„ het Hof van *Lisbon* weinig gedachten hadt om het goed verstand
„ met dat van *Spanje* te herstellen: dat deze gevoelens van den Ko-
„ ning van *Portugal* klaar bleeken door zyne weigering van de Pre-
„ liminariën tot een Verdrag aan te neemen: dat zyn Katholyke
„ Majesteit zich daarom genoodzaakt vondt te verklaaren, dat hy,
„ zonder een openbaare Voldoening van de zyde van den Koning
„ van *Portugal*, naar geen voorslag van verdrag die men hem doen
„ mogte konde hooren, en dat hy aan zynen Minister te *Parys* be-
„ volen hadt, zyne intentie dieswegens aan het Fransche Hof be-
„ kend te maaken: Dat, indien ondertusschen *de Koning van Por-*
„ *tugal wilde afkeuren alles wat in America is voorgevallen, en de*
„ *Preliminarien tot een Verdrag aannemen, gelyk dezelve door de drie*
„ *Bemiddelende Mogentheden te Madrid gereguleerd zyn*, zyn Katho-
„ lyke Majesteit van zekere eischen zoude kunnen afstappen, waar-

1737. January „ op hy anders met recht zoude kunnen ſtaan blyven: En dat zo-
„ veel te meêr, omdat zyn Katholyke Majeſteit, verre van zyn
„ voordeel op den Koning van *Portugal* te zoeken door zyne over-
„ magt, een langen tyd gehoopt heeft dat de Mediateurs, en in-
„ zonderheit haar Hoog Mog. en het Hof van *Vrankryk*, hunne
„ goede dienſten zouden aanwenden om zyn Portugeeſche Maje-
„ ſteit te beweegen een beſluit te neemen, dat men gevoegchelyk
„ en redelyk zoude oordeelen.

De Keizerlyke en Franſche Miniſters hebben afzonderlyk aan haar Hoog Mog. gecommuniceerd, de ſchikkingen welke gemaakt zyn, om de Succesſie van *Berg* en *Gulich*, by't overlyden van den Keurvorſt van de *Paltz* te reguleeren: en de Pruisſiſche Miniſter heeft ten dien opzigte eene Conferentie gehad met Gedeputeerden van haar Hoog Mog.

De Koning van *Groot-Brittannië* die den 31ſten December des voormiddags omtrent 11 uuren, aan boord van een der Jachten, met een Zuidooſte Wind vanvóór *Hellevoetſluis* in Zee ſtak, hadt zohaaſt het ruime ſop niet bereikt, of de Wind liep geheel tegen: des namiddags ten vier uuren begon het een harden ſtorm te waaijen, die des nachts toenam, en des morgens uyt den Noordweſten zo heftig wierdt, dat de Oorlogſchepen en Jagten geheel verſtrooiden: de Wind een weinig ſtillende, zeilde het Jacht, waarop zyn Majeſteit was, verzeld van een klein Oorlogſchip, 40. Engelſche Mylen in Zee zynde, terug, en kwam des avonds gelukkig weêr voor *Hellevoetſluis*, daar zyn Majeſteit aan land tradt. Geduurende den ſtorm heeft de Koning veel gevaaren uitgeſtaan. Wy hebben veele van de omſtandigheden van dezen ſtorm in het Artykel van *Engeland* gezien, en zullen daar noch byvoegen, dat het Koninklyke Jagt het meeſt geleden heeft; men was niet alleenlyk verplicht het Geſchut over boord te werpen, maar ook een Vertrek of Kamer weg te breeken welke des Konings Vader op het Verdek hadt doen maaken, en waarin zyn Majeſteit ſliep. Deze Kamer, die men wegnam omdat de wind daarin vattede, was prachtig gemeubleerd, en behangen met Carmoſyn Damaſt, met goude Franjes: daar was reets drie voeten water in het Jagt. Sedert de terugkomſt van zyn Majeſteit zyn noch vier Jagten en een Convoyer van de verſtrooide Schepen vóór *Hellevoetſluis* gekomen, doch vyf andere

re Oorlogschepen, één Jagt, en één Sloep hebben Zee gehouden, 1737. zonder dat men weet waarheen zy gedreeven zyn. Den 3den, des Januarÿ nachts omtrent 12 uuren, is zyn Hoogheit, de Prins van *Oranje*, met een Jagt uit *s'Gravenhage* naar *Hellevoetsluis* vertrokken, om den Koning van *Groot-Brittannië* te zien, en vertrok des anderen daags weêr naar *s'Gravenhage*. Den 5den dezer heeft men van *Ter Veer* tyding bekomen, dat het Jagt *de Charlotte*, 't geene noch vermist wierdt, en waarop zich de Heer Secretaris *Reiche* bevindt, aldaar was ingeloopen, nadat het in den storm zeer veel gevaar hadt uitgestaan, en genoodzaakt was geweest vier stukken kanon overboord te werpen. Den 24. dezer de Koning van *Engeland* ziende dat het aangenaam weêr was, en een zuidwesten wind, besloot zyn Majesteit om zich ten tien uuren naar boord van zyn Jagt te laten roeijen, waaarop de andere Jagten en Schepen van zyn Majesteit zich ook zeilvaardig maakten, en liepen te zamen met volle zeilen in Zee, 't gene met zo veel spoeds geschiedde, dat men ten half twee uuren het Jagt van zyn Majesteit, en de schepen van den Tooren niet meêr in Zee kon zien; den 25. landde de Koning in *Engeland*, als in het voorgaande gezegd is.

De Heer *de Voltaire*, die van *Aaken* te *Leiden* is gekomen, om de Lessen van den Heere Professor 's *Gravesande* te hooren, verklaart, dat het gerucht, als of een Poëtisch Stuk door hem gemaakt, onder den Tytel van *la Pucelle d'Orleans*, nu sedert zyn vertrek uit *Vrankryk* te *Parys* in 't ligt gekomen zou weezen, geene nieuwe Laster is die zyne Vyanden tot zyn nadeel verbreiden, maar dat zy dat zelfde gerucht al vóór meêr dan twee Jaaren hebben uitgestrooid, zonder dat het Werk daarop is gevolgd, waarom hy ten hoogsten verwonderd is, dat het algemeen zich door de vernieuwing van die Calomnie weder laat verleiden; hy daagt zyne allergrootste Lasteraars uit, om maar eene enkele Bladzyde daarvan te toonen, en verzekert, het eene volstrekte onwaarheit te zyn, dat het Ministerie van *Vrankryk* hem op eenige wyze heeft willen ontrusten, maar dat hy integendeel een Pensioen van den Koning geniet.

De Staaten van *Holland* en *Westvriesland*, hebben in hunne Vergadering in 't laatste dezer maand vastgesteld, dat de Kerken, Gasthuizen, Weeshuizen, en andere Godtsdienstige Gestichten, zo van de waare Gereformeerde Religie, als van de Remonstrantsgezinden,

1737. January Lutherschen en Doopsgezinden, en geene anderen, gelyk mede alle publyke huizen, welke ten dienste van het gemeen gebruikt worden, en waarvan geen huur wordt getrokken, bevryd zullen zyn van de betaaling van de Ordinaris en Extraordinaris Verpondingen, zo menigmaal als die zullen geheven worden, het zy ze die vrydom vóórdezen genoten hebben of niet, en zonder dat daar toe van haar Ed. Groot Mog. Octroy zal behoeven verzocht en verkregen te worden; zo nochtans, dat gelyke vrydom niet zal worden genoten by eenige diergelyke Kerken, Gasthuizen, Weeshuizen, en andere Pieuse Gestichten, of publyke Gebouwen, welke in 't vervolg zouden mogen gesticht worden, ten zy dezelve alvoorens van haar Groot Mog. zullen hebben verzocht en geobtineert Octrooy van Vrydom.

BYZONDERHEDEN. Volgens een generaale Lyst van alle de Schepen, in den Jaare 1736. in *Texel* gearriveert, blykt, dat 'er zyn ingekomen een duizend vyf hondert en negentig Schepen.

In de Baay van *Cadix* zyn in het Jaar 1736. gearriveerd, de volgende Schepen:

208 Fransche.
457 Engelsche.
24 Hollandsche Oorlog- } schepen.
97 Koopvaardy }
6 Zweedsche.
1 Portugeesch.
1 Venetiaansch.
1 Deensch.
1 Bremer.

Alle de Graanen te *Dantzig* ingekomen en uitgegaan den 2den January 1736, tot den 31sten December, bestaan in de volgende kwantiteit en soorten:

Ingekomen. Last.	Schep.		*Uitgegaan.* Last.	Schep.
3177	19	Tarwe	2343	9
2151	48	Rogge	1949	32
881	3	Garst	—	30
273	24	Mout	3	10

1799

1737. January

Laft.	Schep.		Laft.	Schep.
1799	59	Haver	—	6
68	30	Geers	4	24
41	15	Boekwyt	—	—
150	8	Boekwyt Gr.	1	28
45	30	Erwten	2	8½
—	—	Gerften Gr.	—	47
—	—	Haver Gr.	5	39
40	14	Hennipzaat	42	44
—	—	Roggemeel	—	—
2629	10		3353	37½

In het voorleden Jaar 1736. is het getal der Dooden in *Amsterdam* geweeft 9206; en alzo 2637 Menfchen meer dan in den Jare 1735. Binnen deze Stad zyn, gedeurende het Jaar 1736. getrouwd:

2562 paaren Gereformeerden.
910 paaren van andere Gezintens.

Te zamen 3472 paaren.

In het voorleden Jaar zyn te *Weenen* en in de Voorfteden geftorven 7054 Perfoonen, als 1358 Mans- en 1293 Vrouws-Perfoonen, 2290 Zoonen, en 2113 Dochteren; zynde de Kinderen van beneden het Jaar daar onder niet begrepen. Onder de overledene is geweeft een van 92, een van 93, een van 94, vier van 95, zeven van 97, een van 98, drie van 100, een van 103, een van 104 en twee van 106 jaaren.

Van den 20ften December 1735 tot den 18den December 1736. zyn volgens het raport, aan de Koningin gedaan, in de Steden van *Londen* en *Weftmunfter* gedoopt 8471 jongetjes, en 8010 meisjes, in 't geheel 16491, en begraven 14695 mansperfoonen en 13886 vrouwsperfoonen, in 't geheel 27581, als blykt uit de volgende lyft, naamelyk

Onder de twee jaaren oud.	10580
Van twee tot vyf jaren	2706
Van vyf tot tien jaaren	993
Van tien tot twintig jaren	816

Van

1737. January

Van twintig tot dertig jaren . . .	2139
Van dertig tot veertig jaren . . .	2445
Van veertig tot vyftig jaren . . .	2357
Van vyftig tot zeſtig jaren . . .	2121
Van zeſtig tot zeventig jaren . . .	1666
Van zeventig tot tachtig jaren . . .	1114
Van tachtig tot negentig jaren . . .	557
Van negentig tot hondert jaren	83
Van honderd jaren	1
Van honderd en vyf jaren . . .	1
Van honderd en acht jaren	1
Van honderd en zeſtien jaren . . .	1

Te *Londen* is in deze maand overleeden de Heer van *Husle*, oud 89. jaaren, hebbende met twee Vrouwen 37. kinderen gehad.

Uit de Zweedſche Hoofdſtad *Stokholm* ſchryft men, dat onlangs omtrent *Cajanienburg* een oud Soldaat geſturven is, die over de 121. jaaren oud is geworden.

Van *Dresden* ſchryft men van den 21. December 1736, iets dat byna ongelooflyk ſchynt; te weeten, dat den 2. van die maand te *Herbusdorf* in de *Opper-Lausnitz* eene *Martin Uhleman* overleden is, die den ouderdom van 172. jaren had bereikt: zyn Vader was 192. jaren, en zyn Grootvader 103. jaren oud geworden.

Des nachts tusſchen den 8. en 9. January, is onder de Jurisdictie van *Ruephen* in het Ooſtkwartier van het Marquiſaat van *Bergen op den Zoom*, een arme vrouw van vier voldragen welgeſchapen zoonen in de kraam bevallen, die alle door den Paſtor gedoopt zynde, omtrent tweemaal 24. uuren geleefd hebben, en bevondt zich de moeder in redelyken goeden welſtand.

Den 30. December hadt men in het *Hanoverſche* een vreeslyk onweêr, verzeld met donder en blixem, en hageſteenen van een afgryzelyke groote, en volgens brieven van *Hanover* hadt men aldaar des nachts tusſchen den 8. en 9, weder een hevig onweêr, waardoor verſcheiden daken der huizen, en ſchoorſteenen beſchadigd wierden; ook zyn veele boomen met wortel en al uit de aarde gerukt, en een menigte boere wooningen beſchadigd.

Den 7. December 's morgens ten 6. uuren is in de *Roſen-Molen* te *Peterwalde*, een Dorp in het Vorſtendom *Schweidhitz* gelegen, by

by Stormweêr uit onvoorzigtigheit een hevige brand ontstaan, waar door het geheele Dorp, behalven de Kerk, en eenige Huizen, t'eenemaal in de assche is gelegt. Het getal der afgebrande Huizen beloopt op 340: ook zyn veel Persônen, die ten deele door de schrikkelyke brand overvallen zyn geworden, en ten deele by het blusschen ongelukkelyk in de Vlam gevallen zyn, daar by omgekomen. De elende der menschen is naaulyks uit te spreeken, wyl de Vlam ter oirzake van de aangevulde Schuuren zich zo schielyk uitbreidde, en de overhand nam, dat zy alleenlyk op redding van hunne Persoonen moesten bedacht zyn, en al hun goed laaten loopen. 1737. *January.*

Den 15 January is in het vlek *Tonndorff* twee mylen van *Erfurth* gelegen, onlangs brand ontstaan, waar door wel 50. huizen, behalven eenige schuuren en stallen, in de assche gelegt zyn; ook is het dorp *Einleben*, op nieuw Jaars-dag, behalven de Kerk en twee Wooningen, geheel afgebrand.

Dingsdag avond tusschen 7. en 8. uuren ontstont brand in een Appartement by de Kapel van de Rechtsgeleerden te *Londen*, die men de *Temple* noemt, omdat het voorheen het Huis van de Ridders *Tempeliers* is geweest; en in den tyd van 5. uuren waren alle de Vertrekken der Advokaaten en Procureurs, ten getale van 33. afgebrand; zo dat alle de Gebouwen van *Temple-Hall* tot aan den hoek van het Kroons Officie, *Row* genaamd, door de Vlamme verteerden: De Prins van *Wales*, verzeld van verscheiden Heeren en een Detachement van de Guardes, begaf zich tegen de middernacht derwaarts, en moedigde door zyn tegenwoordigheit en het geeven van Presenten, het Volk aan, om den voortgang van de Vlam zoo veel mogelyk was, te stuiten: zyn Koninklyke Hoogheit ordonneerde een party Soldaten in den Tuin van de Temple te plaatsen, om voor de kostelyke Goederen, Geschriften enz., die derwaarts gebragt wierden, zorg te draagen, en ze voor het Volk te bewaaren. Den volgenden middag ten een uure begaf zyn Koninklyke Hoogheit zich weêr derwaarts, om te zien hoe ver de brand gelopen was; en het Volk was over deze oplettendheit zoo zeer verheugd, dat eenige Menschen, die hunne erkentenis door acclamatien deeden blyken, in het gedrang bezeerd wierden, voor dewelke zyn Koninklyke Hoogheit ordonneerde zorg te draagen, en Geld uit te deelen, het geen

1737 January de zegenwenschingen en toejuichingen deed verdubbelen.

De Prelaat *Furietti* de permissie bekomen hebbende, om in de Hoven van den Abt *Bulgarini* te *Tivoli*, ter plaatse daar Keizer *Adrianus* voorheen een magnifyk Lusthuis heeft doen bouwen, te laaten graaven, op conditie dat alles wat hy vondt, hem zoude toebehoren, heeft vervolgens aldaar laaten arbeiden: en men vondt aanstonts de Statuë van een *Centaurus*, 13 Romeinsche Palmen hoog, van fyn Toets-steen uit één stuk, en van een onwaardeerlyken prys, zo om de zeldzaamheit van den Steen, als om de kunst: men ziet onderaan eenige Grieksche Vaerzen met den naam van den maaker: men zegt, dat de Paus deze Statuë gekocht heeft, om ze onder de andere wonderbare Statuën die door zyn H. gekocht zyn, op de zaal van het Kapitool te plaatsen. Behalven de uitgedolven *Centaurus* van Toetssteen, heeft men op die zelfde Plaats gravende noch een anderen *Centaurus*, uit gelyken Steen gehouwen, in de Aarde gevonden, maar in verscheiden Stukken gebroken, nevens twee magnifike Kolommen van oud groen Marmor, ter hoogte van 25 Palmen. Daarenboven heeft het Volk van *Tivoli*, niet verre van de Plaats daar het bovengemelde gevonden is, in den grond gravende, mede verscheiden magnifike Beekenissen van Egyptische Afgoden gevonden: 't geene aldaar eene groote begeerte had verwekt, om op veele andere Plaatsen te graaven, in hoope van meêr Antiquiteiten te zullen vinden. De Kerkmeesters van de Koninklyke Kerk der Spaansche Natie hebben van den Koning van *Spanje* verlof verkregen, om in deeze Stad te rug te mogen komen, en zyne Katholyke Majesteit heeft order gezonden, om de gebouwen te voltooijen, welke men aan de Kerk had beginnen op te haalen, en die wegens de verschillen met de Spaanschen waren blyven steeken.

FR.

FEBRUARY.

GROOT-BRITTANNIE.

VAN *Londen* heeft men bericht dat op den 3. dezer, zynde Woensdag namiddag ten twee uuren, op zyn Paleis te *Lambeth* in zyn 79ste jaar, na een langdurige ziekte overleden is Dr. *William Wake*, Aarts-Bisschop van *Cantelberg*, Primaat en Metropolitaan van geheel *Engeland*. Hy wierdt in 't jaar 1705. Bisschop van *Lincoln*, en in 't jaar 1716. Aarts-Bisschop van *Cantelberg*. Die Prelaat heeft meer dan 100000 pond sterling nagelaten, niettegenstaande hy zeer yverig voor den welstand der Religie is geweest, en tot voortzetting derzelve, groote sommen naar Roomsche Landen, *Rusland* en *Griekenland*, heeft gezonden. Donderdag den 7den benoemde de Koning den Hertog van *Devonshire*, tot Viceroy van *Ierland*, in plaats van den Hertog van *Dorset*, die dat ampt afgestaan heeft. Den 11. wierdt te *St. James* Raad gehouden, waarin Doctor *Potter*, Bisschop van *Oxford*, tot Aarts Bisschop van *Cantelberg* benoemt wierdt, en in de gemelde waardigheit in den Raad zitting nam; zynde door Doctor *Conybeare*, Deeken van *Christ-kerk*, als Bisschop van *Oxford* gesuccedeert, welke de eere had des Konings hand te kussen.

Het Parlement, dat den 1. van deze maand zoude hebben moeten vergaderen, was verder uitgesteld tot den 12. en dewyl de Koning zich sedert den 8. onpasselyk bevonden hadt, wierdt den 11. in een Kabinet Raad besloten een Commissie het groot Zegel te passeren, om de opening van het Parlement in zyn Majesteits naam te doen; dezelve bestont uit den Prins van *Walles*, den Groot-Kancelier, de Hertogen van *Grafton*, van *Richmond*, van *Devonshire*, van *Argyle*, en van *Dorset*, en de Graven *Wilmington*, President van den Raad, *Pembroke*, *Scarboroug*, *Isla*, enz. Deze Commissie (uitgezonderd den Prins van *Walles*,) zich op den bepaalden dag naar het Huis der Pairs begeeven hebbende, en de Gemeentens aldaar

1737. ontboden zynde, deed de Groot-Kancelier, hebbende aan zyne rech-
February. terhand den Hertog van *Richmond*, en den Grave van *Wilmington*, en aan zyne flinkerhand de Hertogen van *Devonshire* en van *Dorset*, tot opening der Vergadering van het Parlement de volgende Aanspraak.

Milords en Edellieden.

„ Ingevolge de Magt, welke ons door de Commissie van zyn Ma-
„ jesteit onder het Groot-Zegel is gegeeven, om onder anderen te
„ verklaaren de redenen der houdinge van dit Parlement, moeten
„ wy, volgens zyn Majesteits last, Ulieden voor eerst doen opmer-
„ ken, dat zyn Majesteit Ulieden voorleden Jaar bekend maakte,
„ dat hy gezamentlyk met de Staaten Geneaaal zyne goedkeuring
„ hadt gegeeven aan zekere Preliminaire Artykelen, welke tusschen
„ den Keizer en *Vrankryk* ontworpen en vastgesteld waren, om den
„ Vrede in *Europa* te herstellen; dat wyders eene Conventie, raa-
„ kende de uitvoering van dezelven, door deze beide Hoven aan
„ hem was medegedeeld, en dat by de verscheiden Mogentheden,
„ in den laatsten Oorlog gewikkeld, de Negociatien wierden voort-
„ gezet, ten einde de algemeene bevrediging te bevestigen.

„ Nu hebben wy bevel van zyn Majesteit, om aan Ulieden be-
„ kend te maaken; dat de respective Actens van Cessie uitgewisseld,
„ en Ordres gegeeven zynde tot de Evacuatie en Bezitneeming van
„ de verscheiden Landen en Plaatsen, by de Mogentheden daarin
„ begreepen, volgens de schikking van de Preliminaire Artykelen,
„ het groote werk van de herstelling der algemeene rust verre gevor-
„ derd is. Echter meent zyn Majesteit, dat de voorzigtigheit in
„ 't algemeen van ons eischt, zeer oplettende te weezen, en het
„ besluit dezer nieuwe schikkinge van zo considerabele gedeeltens
„ van *Europa* in acht te neemen. Het is te hoopen, dat deze her-
„ stelling van Vrede door een algemeene en duurzaame Rust gevolgt
„ zal worden, en dat de vernieuwing van Vriendschap en Verbin-
„ tenissen tot behoudenis van den zelven onder de verscheiden Prin-
„ sen en Mogentheden van *Europa*, alle de gevaaren en vrees van
„ eenige nieuwe Onlusten en Wanordres zal doen verdwynen. Maar
„ zyn Majesteit ducht, dat eene achtelooze zekerheit, en eene te
„ groote

„ groote verwaarloozing voor de toekomende gevallen, ongelukken
„ zouden kunnen veroirzaaken, welke gemakkelyker vóór te ko[illegible]
„ dan te herstellen zouden zyn, en dat het zeer onbedacht zo[illegible]
„ zen ons in zo weêrloozen staat te bevinden, welke magtig zo[illegible]
„ zyn om aanmoediging te geeven tot onderneemingen, die de
„ Vyanden van den openbaren Vrede vergeefsch gesmeed, en zich
„ met de hoop daarvan gevleid mogten hebben.

Edellieden van het Lagerhuis,

„ Zyn Majesteit heeft de noodige ordres gegeeven, om de be-
„ grootingen voor den dienst van 't loopende Jaar voor Ulieden
„ open te leggen, zohaast de omstandigheden van den tyd het zul-
„ len toelaaten. Het heeft zyn Majesteit behaagt zodanige ver-
„ mindering van een gedeelte der publyke onkosten tot verlich-
„ ting van zyn Volk te maaken, als met den Vrede en de Rust
„ zyner Koninkryken, de zekerheit van onzen Koophandel, en
„ de eere en het belang der Natie heeft kunnen overéénkomen.

Milords en Edellieden,

„ Het heeft zyn Majesteit behaagt ons te beveelen, Ulieden ken-
„ nis te geeven, dat hy met de grootste vergenoeging gezien heeft
„ de onvermoeide vlyt van dit Parlement in 't maaken van goede
„ Wetten, tot het bevorderen van den voorspoed, en de verzeke-
„ ring van 't welvaaren zyner getrouwe Onderdaanen, en dat het
„ een van zyne Majesteits voornaamste zorgen is geweest, dezelve
„ te bekrachtigen met de vereischte uitvoering en het stiptste opzigt
„ tot de Rechten en Vryheden van zyn Volk, waartegen de kwaad-
„ aardigste Vyanden der tegenwoordige Regeeringe geen inbreuk
„ hebben kunnen te weeg brengen, onaangezien alle de voorwendse-
„ len, welke door hen zyn ingeblaazen. Terwyl dit onze toestand is
„ geweest, heeft zyn Majesteit niet anders kunnen opmerken,
„ dan dat het aan alle de Voorstanders van hun Vaderland de ui-
„ terste verwondering moet gegeeven hebben, de snoode Voor-
„ neemens te zien, die op verscheiden wyzen aangevangen zyn,
„ om de uitvoering van de Wetten oproeriglyk te stremmen, en
„ den Vrede van het Koninkryk te schenden; deze Verstoorders

 „ van

1737. February „ van de publyke Rust, wel weetende dat de belangen van zyn Ma-
„ jesteit, en die van zyn Volk één en dezelfde zyn, en overtuigt
„ van de goede harmonie, die gelukkig bestaat tusschen hem en zyn
„ Parlement, hebben hunne Oproerigheit tegen beide aangerecht,
„ en in hunne laatste Geweldenaryen zich regelrecht aangekant, of
„ ten minsten getracht eenige Actens van de geheele Wetgeeving
„ krachteloos te maaken. Zyn Majesteit, naar deszelfs groote Wys-
„ heit, meent dat het een verdrietig aandenken geeft te overwee-
„ gen tot welken top deze stoute Onderneemingen zouden kunnen
„ ryzen, indien dezelve niet by tyds gedempt wierden, en dat het
„ geen geringe aandacht vereischt, om te beletten, dat zy byzon-
„ dere Persoonen in het gerust genot hunner Goederen, alzo wel
„ als den algemeenen Vrede, en de goede orde van het gemeen
„ ontrusten. Zyn Majesteit meent, dat het niet noodig is breeder
„ te wezen omtrent een zaak van deze natuur, en heeft ons daar-
„ om maar blootelyk belast, daarvan aan Ulieden mentie te maaken,
„ omdat Gylieden door uw bestendig gedrag hebt doen blyken,
„ dat Gylieden de steun van zyn Gezag en de zekerheit van zyne
„ Regeering aanmerkt, als ondeelbaar van de behoudenis der pu-
„ blyke rust, en ulieder eige veiligheit.

Het Addres van Dankzegging, 't gene de Lords den volgenden dag aan den Koning aanboden, was van den volgenden inhoud:

Allergenadigste Souverein,

„ Wy uwe Majesteits getrouwste Onderdaanen, de Geestelyke
„ en Waereldlyke Lords in 't Parlement vergadert, smeeken verlof,
„ om uwen Troon te naderen met de harten vol van yver en gene-
„ genheit voor uwen Persoon en Regeering, als het de getrouwste
„ Onderdaanen aan den besten der Koningen betaamt.

„ Onze plicht en dankbaarheit tegen uwe Majesteit heeft in ver-
„ scheiden gelegenheden van deze natuur van ons geëischt voor uwe
„ Koninklyke voeten te leggen onze dankbaare erkentenissen, voor
„ dat gy de Zegeningen des Vredes voor uwe Onderdaanen behou-
„ den hebt; en een andere beweegreden van onze oprechte ach-
„ ting voor de gemeene belangen van *Europa*, in dewelke het on-
„ mogelyk is dat deze Natie niet begreepen zou wezen, is oirzaak;

„ dat

„ dat wy nu uwe genaadigste Bekendmaking, dat de herstelling 1737. Februäry
„ van de algemeene rust vene gevordert is, met het grootste ver-
„ genoegen ontfangen.

„ Wat geluk en zekerheit uwe Majesteits wysheit onder de be-
„ scherming der Goddelyke Voorzienigheit ook aan deze Konink-
„ ryken mogt toebrengen, was het nochtans onmogelyk volkomen
„ buiten de rampen van Oorlog te blyven, welke in andere ge-
„ deeltens van 't Christendom geleeden wierden, en wy kunnen
„ niet dan verheugd zyn in de aangenaame hoope, dat alle gevaaren
„ en de Vrees voor nieuwe onlusten gelukkig staan te verdwy-
„ nen.

„ Terzelver tyd houden wy het voor een nieuwe blyk van Uwe
„ Majesteits bestendige zorg voor 't gemeen welvaaren, dat gy ons
„ aanspoort tot oplettentheit op het besluit van dit groote Werk,
„ gelyk uwe Majesteit van zyne zyde deszelfs Vaderlyke tederheit
„ voor zyn Volk heeft doen blyken, met niet toe te staan, dat het
„ zelve te voorbaarig in de elenden van den Oorlog gewikkeld
„ wierde, zou het voor zoo groot eene weldaad, de grootste on-
„ dankbaarheit zyn, eenige blyken van eene achteloozе zekerheit te
„ toonen; en wy smeeken uwe Majesteit te willen aanneemen de
„ sterkste en allergenegenste verzekeringen, dat wy nimmer de min-
„ ste gedachten gehad hebben, om ons in een staat van weêrloos-
„ heit te stellen, maar ons altyd blymoedig zullen voegen by alle
„ zodanige maatregelen, als noodig zullen zyn, om de Eere en
„ Veiligheit van uwe Majesteit, deszelfs Regeering, en het waare
„ belang van uwe Koninkryken te handhaaven.

„ De genadige goedkeuring, welke het uwe Majesteit behaagt te
„ geeven van 't bestier van het Parlement, geeft ons grooten troost
„ en aanmoediging; en uwe waakende zorg om de Wetten met
„ Recht en onpartydigheit te doen uitvoeren, en de Rechten en
„ Eigendommen van alle uwe Onderdaanen te beschermen, vervult
„ onze gemoederen met de allerdiepste indrukselen van dankbaar-
„ heit; Onder dit diep gevoel onzer verplichtingen aan uwe Majt,
„ kunnen wy niet genoeg uitdrukken onze verfoeijing van de bal-
„ daadige Oproeren en Muiteryen welke laatstelyk, in verachting
„ der Wet en schending der publyke Rust, op verscheiden Plaat-
„ sen van dit Koninkryk zyn uitgvoert; elke daad van deze verme-

„ tele

1737. February „ tele Schenders schynt ons toe zo flaauw en onredelyk, als boos te
„ wezen, behalven, dat zy het belang en de uitzigten van uwe
„ Majesteit en deszelfs Parlement hebben aangemerkt zo naauw
„ veréénigt te wezen, dat het onmogelyk was den éénen te schenden
„ den of tegen tegaan, zonder den anderen daarin te vervatten;
„ Onze Plicht, alzo wel als onze Veiligheit, eischt van ons, een
„ nieuwe blyk van deeze gelukkige éénigheit te geeven, met het
„ betuigen van onze onderdaanigste t'zaamenvoeging by uwe Majt.
„ rechtmaatig goeddunken, dat zulke stoutmoedige onderneemin-
„ gen in de geboorte gesmoort moeten worden; en zo als wy met
„ het bestendigste vertrouwen berusten op uwe Majesteits Gezag,
„ zynde voorzigtiglyk en wakker aangericht om tot dat noodzaa-
„ kelyk oogmerk te geraaken, verzeekeren wy Uwe Majesteit ook
„ met de grootste oprechtigheit, dat onze poogingen en bystand
„ nooit in gebreken zullen blyven om dat Gezag te ondersteunen,
„ en de Rust en Zekerheit van de Natie te beschermen.

Waarop de Koning antwoordde.

MILORDS,

Ik dank U voor dit schuldplichtig en getrouw Addres.

De Genegenheit, die Gy toont voor myn Persoon en Regeering, geeft my de grootste vergenoeging.

Myn voornaamste zorg is, om de Zegeningen van Vrede en het volkomen, en 't onbelemmerd genot van alle de Burgerlyke en Kerkelyke Rechten voor myn Volk te beveiligen, en de Rust, en goede orde van het Koninkryk te behoeden.

De duurzaamheit van de goede Harmonie tusschen my en myn Parlement zal my in staat stellen, om het bereiken van deze groote en wenschelyke oogmerken met vrucht te vervolgen.

Het Adres, 't geen door het Huis der Gemeentens aan den Koning aangeboden is, luidt als volgt.

Aldergenadigste Souverein,

„ Wy Uwe Majesteits schuldplichtige en getrouwe Onderdaanen,
„ de Gemeentens van *Groot-Brittannie* in 't Parlement vergaderd,
„ be-

„ betuigen uwe Majesteit onze onderdanigste Dankbaarheit voor de „ Aanspraak op uwe Majesteits Bevel aan de beide Huizen van 't „ Parlement overgegeeven. 1737. Februarŷ

„ Wy zien met groote vergenoeging het gelukkig uitzigt van 't „ finaal besluit der algemeene bevreediginge van *Europa*; en als wy „ overweegen uwe Majesteits onvermoeide Poogingen, om te ver- „ hoeden, dat deze Natie niet in de elenden van een verderfely- „ ken Oorlog gewikkeld wierde, en uwe Magt, om het groote „ Werk van den Vrede te bevorderen door de tedere zorg, welke „ uwe Majesteit, alleszins voor den aanstaanden Vrede en de wel- „ vaart van uw Volk, alzowel als voor het gemeene welzyn van 't „ Menschelyk Geslacht heeft doen blyken, twyfelen wy geenzins, „ of uwe Majesteit zal met uwe goede Geëllieerden blyven mede- „ werken, dat het besluit van den Vrede door een algemeene en „ duurzaame Rust gevolgt moge worden.

„ De Plicht en dankbaarheit tegen uwe Majesteit, en een vereisch- „ te betrachting voor onze eigen Belangen en Zeekerheit, zal ons „ verbinden om geene noodige Voozigtigheit te verzuimen, wel- „ ke Uwe Majesteit het meest in staat zal kunnen stellen, om alle „ ongegronde Hoope en uitzigten, die de Vyanden van de gemee- „ ne Rust vergeefsch gesmeed en zich daarmede gevleid mogten „ hebben, te verydelen en te vernietigen.

„ En wy smeeken verlof, om uwe Majesteit te verzekeren, dat „ wy blymoedig en krachtdaadig zullen heffen de onderstanden, „ welke vereischt worden tot den dienst van 't loopende Jaar, en „ dat wy uwe Majesteit zullen ondersteunen in alle zodanige maatre- „ gelen, als noodig gevonden zullen worden tot behoudenis van „ den Vreede, de veiligheit van 't Koninkryk, de zekerheit van „ den Koophandel, en de Eere en Belangen van uwe Majesteit en „ deszelfs Heerschappyen.

Aldergenadigste Souverein,

„ Uwe getrouwe Gemeentens, kunnen niet zonder een recht- „ maatige verontwaardiging aanmerken den Geest van oproerige „ Partyschap die zich laatstelyk zo openbaar vertoond heeft in 't „ schenden en lasteren der Wetgeevinge, en vertreeding van alle

1737 Februarÿ „ Gezag, door een openbaare verachting van 's Lands Wetten.

„ Aangedaan met het hoogste gevoel van Plicht en Dankbaarheit, „ erkennen wy uwe Majesteits goedheit, niet alleen door uwe vaar-„ dige medewerking tot alle zodanige heilzaame Wetten, als van „ tyd tot tyd by uw Parlement gemaakt zyn, maar ook door uwen „ volstandigen yver, om dezelve te bekrachtigen met de vereischte „ uitvoering en het stiptste opzigt tot de Rechten en Eigendommen „ van uw Volk, en zonder het minste voorwendsel ofte schaduw „ van eenigen Aanslag of onderneeming, welke tot schending der „ bekende Wetten van dit Koninkryk strekken konden.

„ Wy kunnen niet genoeg uitdrukken onze verfoeijing van zo „ menige booze en afschuwelyke Aanslagen, welke de Verstoorders „ van de algemeene Rust heimelyk hebben gevoed, en opentlyk „ aangereeht door oproerig te wederstreeven en te stremmen de uit-„ voering der Wetten, en het schenden van de Rust des Konink-„ ryks.

„ En wy, uwe getrouwe Gemeentens, verzekeren uwe Majesteit, „ dat, volkomen overtuigt zynde, dat de behoudenis van de pu-„ blyke Rust, en onze eige Veiligheit onafscheidelyk zyn van de „ zekerheit uwer Regeeringe, wy uw Koninklyk gezag zullen on-„ derschraagen met het vernietigen en temmen van alle oproerige „ en moedwillige onderneemingen, welke het waare weezen van „ onzen gelukkigen toestand dreigen, en met geheel en al om verre „ te werpen die vryheden, welke tot glimp gedient hebben om „ deeze zinnelooze Wanordens te bedryven.

Welk Adres de Koning op de volgende wyze gunstig beantwoord heeft.

Myne Heeren,

Ik bedank dit Huis voor zyn onderdanigst en getrouw Addres, en zal altoos achting betoonen voor zynen yver en genegenheit voor myn Perzoon en Regeering, als de beste en aanneemelykste erkentenisse voor myne aanhoudende poogingen om deze Natie zo binnen als buitens lands, gelukkig en bloeijende te maaken. Ik beruste in de wysheit van myn Parlement, om zodanige Wetten te maaken als tot sterking en onderstenning van het gezag myner Regeering noodig zullen zyn, ten einde de algemeene rust te be-

bewaaren, en de Rechten en Vryheden van myn Volk te beschermen; en myne getrouwe Gemeentens kunnen wegens de rechtmaatige en behoorlyke uitvoering der zelven, in my berusten. 1737. Februaty

Wanneer het Lagerhuis den 14. vergaderd was, stelde de Spreeker van hetzelve voor, dat men aan den Koning eene Subsidie voor het loopende Jaar moest toestaan, en men stelde vast den volgenden dag dat voorstel in overweeging te neemen; gelyk dan ook vervolgens geschiedde; en het Huis zich ten dien einde in een groot Committé begeeven hebbende, wierdt de gemelde Subsidie met eenpaarige Stemmen ingewilligd. Maandag den 18. wierdt het Raport van de groote Committé en derzelver besluit door 't Lagerhuis goedgekeurd, hetwelke ordonneerde, dat de begrooting der onkosten en de gewoone rekeninge voor het Huis opengelegt zoude worden; en besloot vervolgens tot dat einde een nederig Addres aan den Koning te presenteeren. Den 19. zyn in 't Hogerhuis verscheiden Requesten van Appel geleezen, en rapporteerde de Controlleur van 's Konings Huis, aan het Huis der Gemeentens, zyn Majesteits antwoord op hun Addres, inhoudende; dat de Koning aan de Officieren tot welkers departement zulks behoorde, geordonneert had, voor het Huis een staat van de onkosten voor den dienst van het loopende jaar open te leggen; ingevolge van welke ordre, de Ridder *Littleton* aan het Huis overleverde een Lyst der onkosten van de Vloot, als mede der nodige reparatien en herbouwinge van zyn Majesteits oorlogschepen, en van de zeeschulden; welke op tafel bleven leggen, om door de Leden geëxamineert te worden. Alzo de groote sessien door de Rechters in de maand Maart gehouden moeten worden, en het dikwils gebeurt dat de beide Huizen van het Parlement noodig oordeelen met de gemelde Rechters over eenige netelige zaaken raad te pleegen, zo heeft zyn Majesteit goedgevonden, de Lords Opperrechters *Hardwick* en *Wille*; benevens de Baron *Raimolds* en den Rechter *Denton* te beveelen, niet uit de Stad te gaan, ten einde dezelven in staat mogten zyn, om de voorkomende zwaarigheden aan het Parlement op te lossen.

Het Huis der Gemeentens, den 20sten in groot Committé gekeerd om over de Subsidie te delibereeren, nam de volgende Besluiten, te weeten, dat men voor 't loopende Jaar 10000. Matroozen

1737. February in dienst zou houden, te rekenen van den eersten January, tegen 4 pond sterling's maands voor yder man, 13 maanden in 't Jaar gerekend, de Artillery van den Zeedienst daar onder begreepen; en dat men daarenboven zal toestaan 219201 pond 6 schell. 5 fols voor de Zeemagt, de betaaling der Zee-Officieren op halve Soldy daar in vervat. Den 21sten deed de Ridder *Charles Turner* rapport van de gemelde Besluiten, welke door 't Huis goedgekeurd wierden. De Gemeentens, den 22sten in Committé over de Middelen tot het heffen van de Subsidie, besloten de Belastingen op het Mout, de Mom, Cider en Peeredrank van den 4den July 1737 tot den 4den July 1738. te continueeren. Den 25sten hebben de Lords de Aanspraak van den Koning in overweeging genomen: By de opening der Zittinge gaf de Hertog van *Newcastle* kennis aan de Lords, dat de Koning den Lord *Hardewicke*, geduurende de absentie van den Kancelier, by eene Commissie onder het groot Zegel tot President van hun Huis hadt aangesteld, na 't leezen van welke Commissie de gemelde Lord in die kwaliteit plaats nam; waarna het Huis in Committé gekeerd zynde, voorgesteld wierd, den Prevoost en de vier mindere Bailluwen van de Stad *Edenburg* voor de Lords te doen verschynen; dat de Persoon, die de Wacht commandeerde ten tyde van het tumult, in 't welke de Kapitein *Porteous* vermoord wierdt, en de Officier, die des Konings Troupen in *Schotland* en *Chef* gebiedt, aldaar resideerende, ter zelver tyd mede zullen moeten compareren; dat aan het Huis eene authentyke Copy van het Proces van den Kapitein *Porteous*, en van alle de Proceduuren, welke daartoe betrekkelyk zyn, zal worden overgegeeven; dat men den Koning by Addres zou verzoeken, de Berichten, dien aangaande herwaarts gezonden, nevens de Copy van het uitstel van Executie, door de Koningin als Regentinne van 't Koninkryk aan Kapitein *Porteous* verleent, aan 't Huis over te geeven; waarop groote Debatten ontstonden; doch Milord *Carteret* het woort eindelyk opgevat hebbende, zeide, dat het inderdaad noodig was, dat het Parlement het Gezag van den Koning ondersteunde, en zyne Majesteit te hulp kwam, om Satisfactie te neemen van het geweld, zyne Prerogativen aangedaan, door de oproerigheit van eenige Muitzuchtigen, welke de stoutheit gehad hebben dezelve te schenden door het overweldigen en openbreeken der Gevangenhuizen te *Edenburg*, en den Kapitein *Porte-*

ous

ms daar uit te haalen en op te hangen: dat men een ſtipt onderzoek 1737. behoorde te doen van het gedrag des Magiſtraats van *Edenburg*, de February welke door een laſheit zonder voorbeeld toegelaaten heeft, dat een kleine hoop toomeloos Volk het ſouvereine Gezag zo grootelyks heeft geſchonden; waarover hy meende dat die voorbeeldelyk behoorde geſtraft teworden: Vervolgens zeide Milord *Bathorſt*, een zeer welſpreekend Man, en geen Vriend van de Miniſters, dat het gedrag des Volks van *Edenburg* hem te wonderlyker was voorgekomen, omdat hetzelve natuurlyker wyze veel achtings, en onderwerping voor de Wetten hadt, als het meende wel geregeert te zyn; maar dat zulke Wanordens zelden gebeurden, dan in geval van eenig ongenoegen, vermits het Volk geen bekwaamheit noch Geeſt genoeg heeft, om hetzelve ter behoorlyker tyd naar vereiſch te kennen te geeven, en doorgaans de eerſte voorkomende geleegenheit waarneemt, om dat ongenoegen hol over bol te doen uitbarſten: dat zyn gevoelen was, dat men niet alleenlyk ſtipt onderzoek moeſt doen van 't geene daar voorgevallen is, maar zelfs, dat het Huis de oirzaak daarvan moeſt trachten te ontdekken: dat, als men zich de voorgaande Regeeringen te binnen brengt, verſcheiden gevallen gevonden zullen worden, daar het Volk wanordens gepleegt heeft in zekere gevallen, welke met hunne misnoegens geen overeenkomſt hadden; maar dat by 't onderzoek daarvan gevonden wierdt, dat het kwaad voortkwam uit eenige Vexatien van de Miniſters, gelyk in de Regeering van *Richard* II. in een gelyk geval, om het Volk te vreden te ſtellen, den Ridder *Robert* gehangen wierdt; en na eenig lang ſtilzwygen zeide die Lord, men hing de Ridder *Robert Treſiliers* op, 't geene alle de onluſten eindigde. In de Debatten zeide Mylord *Ila* met veel nadruk en welſprekentheit, dat het nodig was de krachtdadigſte Middelen te beraamen, om de Schuldigen aan den Moord van Kapitein *Porteous* te ſtraffen; dat het Volk van *Schotland* zeer kwaadaardig was, en men hetzelve door ſtrengheit moeſt tuchtigen. Het Committé van 't geheele Huis kwam eindelyk, zonder te ſtemmen, overéén, om de gemelde Beſluiten te approbeeren, en dienvolgens deed Mylord *Delaware* rapport daar van aan 't Huis, 't welk die Reſolutien goedgekeurd hebbende, ordonneerde, dat de bovengemelde Perſoonen binnen den tyd van een Maand in 't Huis zullen moeten verſchynen. Vervolgens wierdt beſlooten,

1737. February dat hunne Lordschappen op een anderen tyd, en wel binnen drie weeken, in Committé zouden keeren, om de Aanspraak van den Koning, door de Lords Commissarissen overgegeeven, uitvoeriger in overweeging te neemen. De Kwakers zyn yverig beezig om by de voornaame Leden van het Lagerhuis en de groote Lords uit te werken, dat de acte van het Parlement, om de tienden van hen te lichten, wat verzacht mag worden; en het laat zich aanzien, dat zy by deeze zitting van het Parlement, wel geholpen mogten worden.

In begin der aanstaande maand zullen de oorlogschepen, die een gedeelte van het Esquader onder den Admiraal *Norris* op de *Taag* moeten aflossen, uit *Portsmouth* vertrekken; en de Envoyé van *Portugal* presenteerde vóór eenige dagen een Memorie aan zyn Majesteit, waar by hy uit naam van den Koning, zyn Meester, verzocht, dat de Engelsche Vloot op de rivier van *Lisbon* mogte blyven, totdat het Verdrag tusschen de Hoven van *Spanje* en *Portugal* zyn volkomen beslag erlangt zoude hebben. Dewyl de Spanjaards noch zwaarigheit blyven maaken, en zelfs nieuwe uitstellen voorbrengen, om de Schepen en Cargazoenen, door henne Kustbewaarders genomen, te restitueeren, en de Negotie omtrent de Staaten der Spanjaards in de Golf van *Mexico* met zo veel onzekerheit en gevaar vermengd is, hebben drie van de voornaamste Kooplieden der Stad, welke de grootste Negotie in *America* doen, aan die genen, welke de gewoonte hadden hen hunne Koopgoederen en Effecten te leveren, doen weeten, dat zy 'er dit Jaar geene noodig hadden, vermits zy hunne Goederen op Zee niet wilden wagen, zo naby eene Natie, welke zich noch onzen Vriend noch Vyand verklaart.

Uit *Zuid-Carolina* heeft men, dat de Indiaanen genaamt *Chuksaws*; met Engelsche Vlaggen, en gedekt door een commissie van zyn Groot Brittannische Majesteit, welke hen zyne Protectie verleent, heeft, in partyen uitgegaan zynde, om hunne gewoone jagten en handel te dryven, door een sterker getal Franschen aangetast waren, die, zonder de gemelde vlaggen en protectie te respecteeren, een groote menigte van hen gedood of gevangen genomen hadden; en de Kolonel *Colcock*, die onlangs uit *Martinique* gearriveert is, heeft aan het Ministerie bericht, dat de Gouverneur van dat Eiland hem ver-

verzekert hadt, dat hy eerstdaags 5000 mannen uit *Vrankryk* verwachte, welke gevoegt by de reeds aldaar zynde troupen, hem in staat zouden stellen, om niet alleenlyk de gemelde Indiaanen aan te tasten, maar dezelve ook uit te roeijen : waarom het Hof een Expressen naar *Parys* gezonden heeft, om aan dat van *Vrankryk* over de bedreigingen van den gemelden Gouverneur, als strydig met den inhoud der Tractaten, te klaagen. 1737. February

De Koopluiden die op *Hamburg* handelen, hebben het volgende Adres aan den Koning gepresenteert.

Aldergenadigste Souverein.

„ Wy uw Majesteits onderdanigste en getrouwste Onderdaanen, „ de Gouverneur en Compagnie Koopluiden van deze Stad, op „ *Hamburg* handelende, smeeken, op 't nederigste uw Majesteit, „ ons te vergunnen onze oprechte erkentenisse aan uw Majesteit te „ betuigen, voor deszelfs genadige bewilliging die het uw Majesteit „ behaagd heeft te doen ten voordeele van onze Commercie en „ *Scheepvaart*, met de Groot-Brittannische Schepen te ontheffen „ van vóór uwe Stad *Stade* het Anker te moeten werpen, en toe te „ laaten, dat zy zonder tydverzuim en gevaar naar *Hamburg* kun„ nen zeilen. Wy zyn overtuigt, dat uw Majesteit by Successie „ een ontwyffelbaar en erfelyk Recht van deszelfs Voorouderen „ heeft bekomen, om aldaar de Schepen tot het betaalen van de „ gewoone Lasten te kunnen ophouden; en dat wy, zo wel als ande„ re Natien, verplicht zyn, de Voorrechten, en de oude Wetten „ van de *Stader-Tol* te respecteren, wat schade hetzelve ook zoude „ mogen veroirzaaken Maar zulks doet ons klaarlyk zien, uw Ma„ jesteits groote toegeventheit tegen ons, nademaal het uw Maje„ steit behaagt heeft, deze Rechten, die wy aan u, als Souverein „ van *Stade*, verschuldigt zyn, te vernietigen ten voordeele van uwe „ Koopluiden van *Groot Brittannië*, zodanige klaare blyken van uw „ Majesteits gunste en goedheit, zyn bewyzen van uw Majesteits „ tedere en waakzame zorge voor de behouding en aanmoediging „ van de Koophandel en Scheepvaart van *Groot-Brittannië* ; en ver„ mits dezelve natuurlyker wyze onder zo gunstige invloeijingen „ bloeijen, kunnen wy niet nalaaten te bidden, dat de Hemel ons

„ een

1737. Februarij „ een adminiſtratie zo wys en zo zacht als de uwe is, wil doen
„ continuëren. Wy wenſchen, dat het Opperwezen uw Majeſteit
„ altoos genadig mag zyn, en uwe Regeering beſtendig maaken,
„ zo tot uw eigen welſtand, als tot geluk van uw Volk.

De Koning antwoordde zeer gunſtelyk op dit Adres.

Den 21ſten heeft de Eedweigerende Predikant *Nixon* in *Weſtmunſterbal* zyne Sententie ontfangen, voornamelyk daarin beſtaande: dat Hy, om de Injurie en Verachting, aan de verſcheiden Hoven van Juſtitie, zittende in *Weſtmunſterbal*, gedaan, voor yder van dezelve geleid zal worden, om aldaar *Amende honorable* te doen, met een ſchrift op zyn Hoofd geſteld, 't gene de ſnoodheit zyner Misdaaden behelſt; Wyders is Hy gecondemneerd in een boete van 200 pond ſterling, vyf Jaaren gevangenis, en daarna om 500 pond ſterlings Borg te ſtellen voor zyn goed gedrag geduurende zyn leven: Het eerſte deel van zyne Sententie wierdt terſtont ter uitvoering gebragt, en vervolgens wierdt hy naar *Newgate* te rug geleid.

Den 24ſten ſtierf in den ouderdom van 54 jaaren *Charles Talbot*, Baron van *Henſol*, Groot-Kancelier van *Groot-Brittannië*, die om zyn byzondere verdienſten zeer betreurt wordt: hy was een teder Vader, een vriendelyk Meeſter, liefdaadig en weldoende tegen den armen, een onpartydig Staats-man, geheel ongeintereſſeert in Staats belangen, rechtmaatig, het belang van zyn Koning en Vaderland als onſcheinbaar aanmerkende; op welke zetregels hy alle zyne ſtaatkundige redeneeringen grondde; hy wierdt Soliciteur Generaal in 't jaar 1726, en in den jaare 1728 Groot-Kancelier.

Den 25 leverde de Lord *Henſol*, oudſte Zoon van den Lord *Kancelier*, het groot Zeegel van *Groot-Brittannië* aan den Hertog van *Newcaſtle*, die hetzelve daarop aanſtonds aan den Koning bracht. Den 28 benoemde de Koning den Lord Opporechter *Hardwick*, om gedurende de Vacature van Kancelierſchap, als Spreeker in het Hogerhuis te fungeeren; en het algemeen gevoelen is dat die Heer tot Kancelier verheven zal worden.

1737. February

VRANKRYK.

UIT *Vrankryk* meldt men dat men in het kort een zeker Congres zoude formeeren om een Tractaat op te rechten waarin de verscheiden Conventien tot nu toe geteekend ingesloten en byéén gevoegd zouden worden; en waarin men andere belangen zoude regelen, waarvan tot nu toe niet gehandelt was; doch het was noch onzeker of dit Congres te *Parys* of te *Weenen* gehouden zoude worden.

Van *Barle Duc* wordt gemeld, dat de Heer de la *Galaziere*, en de Baron van *Meke*, den voorigen dag in den naam van den Koning *Stanislaus* van dat Hertogdom bezit genomen hadden; en dat vervolgens door de eerstgen. Heer, uit krachte van eene commissie van den Koning van *Vrankryk*, van hetzelve Hertogdom eventueele possessie genomen was. Volgens een gemaakt verdrag zyn de revenuën van het Hertogdom *Bar*, in plaats van op 180000 lievres, tot 190000 livres bepaalt. By geleegenheit van de gemelde ceremonien waren te *Barleduc* groote vreugde blyken met Maaltyden, Vreugde vuurwerken, enz. getoond. De Koning heeft de Officiers benoemd, welke op het Esquader, tegen de *Saleesche* Roovers gedestineert, zullen dienen: die het Oorlogschip de *Diamant* zal voeren, is aangesteld tot Vice-Admiraal, onder welkers Commando zullen zyn, de Fregatten de *Astræa*, gevoert door Kapitein *d'Estournelle*, de *Zephyre* door den Ridder de *Caylus*, de *Flora* door den Ridder de *Crenay*, en de *Gazelle* door den Ridder de *Coetlogon*.

De Kardinaal de *Fleury* arbeidt aan een ontwerp, om den koophandel van het Ryk bloeiende te maaken; die eerste Minister doet zich van dag tot dag meêr beminnen, wyl een yder van gevoelen is dat *Vrankryk* nooit met meêr zachtheit en bekwaamheit dan onder zyn Ministerie bestiert geworden is. De Heer de *Castres*, die in 't laatst der voorleden maand gearresteerd wierdt, is uit de Bastille naar het Tuchthuis van Bissextre gebragt. Men zegt dat hem meêr fouten als het schryven van den Almanach van den duivel telast gelegt worden. De Politie ontdekt hebbende, dat de gemelde Almanach by de Gebroeders *Regolers*, Boekverkoopers te *Lion*, gedrukt was, heeft aanstonds den Commissaris de *l'Epinai*, en den Exempt *Dublut*, met eenige Archers derwaards gezonden, om de gemelde Boekverkoopers, in gevolge van een ordre des Konings te arresteeren, en te post naar *Parys* te brengen. Ook heeft men informatie bekomen,

1737 *February*

dat de exemplaaren van dien Almanach derwaards gezonden zyn in twee baalen, welke aan eenen Capucyn en een Carmeliter geaddresseert waren, waarin men onder en boven devote boeken gepakt hadt, om de visiteerende Commisen, te misleiden; de Luitenant Generaal van de Politie doet een naaukeurig onderzoek, om den Auteur, Plaatsnyder, Drukker, en Uitgeever te ontdekken van een satiryke Prent, welke in het licht gekomen is, en waarin zeeker groot Magistraatspersoon met faamroovende schriften verbeeld wordt. Door de Marechausée, is kortelings in de gevangenisse van het Parlement gebragt, een moordenaar en roover van de groote wegen, welke naby *Versailles* gevat, en de *Kluizenaar* bygenaamt is, die zonder hulp van andere gaauwdieven, sedert langen tyd veele moorde en rooveryen omtrent het gemelde kasteel gepleegt heeft, zonder dat men hem heeft kunnen ontdekken. De Fransche Academie zal in Augusty aanstaande den prys der Welspreekentheit voor het tegenwoordige jaar uitdeelen; het onderwerp dat ze opgeeft is, *dat het voordeelig is noch arm noch ryk te zyn*, volgens de woorden uit de H. Schrift en het Gebed *Agurs: armoede noch rykdom geeft my niet*: De redevoering zal maar van een half uur leezing op zyn langst zyn; en met een kort gebed eindigen. Het onderwerp van den prys der Poëzye van dezelve Academie is den Voorgang van de Weetenschappen onder de Regeering van *Lodewyk* den Grooten.

Een onverwacht geval doet voor groote gevolgen en vernieuwing van onéénigheden tusschen het Hof en het Parlement vreezen: Zeker Kanunnik van *Douay*, Appellant en Réappellant van de Constitutie *Unigenitus*, onlangs in zyne gevoelens tegen de gemelde Bulle overleeden zynde, wierdt het lyk door zyne Medebroederen de Kanunniken van de Collegiale Kerke van St. *Amé*, zonder eenige ceremonien begraaven op een plaats buiten het Kerkhof; alwaar de ongedoopte kinderen ter aarde besteld worden. De Procureur Fiscaal van het Kapittel, die met den uitvaart belast was, verstaan hebbende, dat men het hooft van den overleedenen naar de Kerk, en deszelfs aangezigt naar den Hemel gewend hadt, borst in grooten toorn uit zeggende; dat men die doode romp te veel eere aandeed, en geboodt dat het zelve aanstonds wederom opgegraaven, het aanzicht naar de Aarde, en de voeten naar de Kerk gekeerd zouden worden; 't gene ook alzo volbragt wierdt. Ondertusschen deed de

Nicht

Nicht van den overleedenen daartegen protesteeren, en ter zelver tyd haare klagten inbrengen voor het Parlement, welkers jurisdictie zich over 't Kappittel van St. *Amé* uitstrekt. De eerste tydingen hiervan den 14den February 't avonds gekomen zynde, vergaderden alle de Kamers des anderen daags 'smorgens ten 7 uuren, en begaven zich zeer haastig naar de groote Kamer, eêr dezelve tot de kleine audientien geopend wierdt; wanneer de Raadsheer *Titon*, een verhaal van de zaak gedaan hebbende, verzocht, dat deswegens naar alle rigeur geprocedeert, en de Autheurs van zulk een zigtbaar scheurziek schandaal gestraft mogten worden: Doch de eerste President gebruikte de behendigheit met daar mede te spotten, brengende het oude verschil weder op de baan, namelyk, dat het alleen aan hem toekwam, de Kamers zamen te roepen; met byvoeging, dat de zaak in verschil niet tot de groote Kamer behoorde. Waartegen die van de Enquêtes en der Requesten met veel drifts het tegendeel beweerden: zeggende dat het een groote zaak van de algemeene Politie was, die het geheele Parlement betrof. De vergadering duurde tot 's namiddags ten één uur, zonder ééns te kunnen worden, en men hervatte de zamenkomst twee uuren daarna, tot 's avonds ten 8 uuren, zonder beter uitslag. Zaturdag 's morgens ten 7 uuren kwamen de Leden weder tezaamen tot elf uuren, en alle hetgeene waartoe men konde verstaan, was, dat men de Vergadering maandag morgen ten 7 uuren, zoude hervatten; 't gene ook geschiedde. Ondertusschen zyn den eersten President in die sessie veele bitse verwytingen toegeduuwt, en onder anderen, dat men zich niet te *Rome* bevondt, alwaar alle gezag, hoe onredelyk ook, geoordeelt wordt alleen in het hooft te resideeren.

1737. February

Wegens het bovengemelde voorval ziet men een Arrest van 's Konings Raad, van den volgenden inhoud:

De Koning geïnformeert zynde van 't voorgevallene in de Stad Douay *ter occasie van de dood van een Kanunnik van het Kapittel van* St. Amé, *hadt zyn Majesteit noodig geoordeeld voor zich een naauwkeurig verslag van die zaak te laaten doen, welkers aangelegenheit hem toeschynt zyne opmerking te verdienen, waarin willende voorzien,* zyn Majesteit in zyn Raad zynde *geordonneerd heeft, en ordonneert, dat de Kapitulaire deliberatien van het Kapittel van* St. Amé, *betreffende den gemelden Kanunnik,*

1737. Februar y *nunnik, en de Ordonnantien ten zynen opzichte gegeeven, gevoegt by de enkele Appelen of als van Abuis, byaldien eenige geinterjecteert zyn geworden, tet eersten in handen van den Secretaris van Rtaat den Heer* d'Angervilliers *zullen worden overgelevert, om daarinne door zyn Majesteit op 't verslag 't gene men aan hem wegens die stukken doen zal, voorzien te worden zo als 't behoort; reserveerende aan zyn Persoon, de kennisneeming van die zaak, omstandigheden, en dependentien; interdicerende hetzelve aan alle zyne Hoven en andere Rechteren, totdat anders by hem zal wezen geordonneerd. Gedaan in 's Konings Raad van Staat, zyn Majesteit daar tegenwoordig zynde, gehouden te Versailles den 17den February 1737.*

Was getekend,

Phelypeaux.

Het Parlement heeft besllooten zyne rechten staande te houden, en wel eerstelyk met zeer nederige vertoogen aan zyn Majesteit te doen: Zulks te duchten staat, dat het gemelde Opperste Gerechtshof zich in gelyk ongeval als in den Jaare 1732 zal inwikkelen, en dezelve gevolgen te vreezen heeft. Ondertusschen is men in het algemeen van gevoelen, dat de grond der zaake om wraak roept, en vordert, dat de Wetten naar alle rigeur uitgevoerd worden, om de gevolgen van een doodelykc scheuring te verhinderen, welke de kwalykgezinden in het Ryk trachten te verwekken.

SPANJE. Men schryft uit *Spanje* dat men aldaar ten Hove op het *Pardo* den 20 January den Geboortedag van den Infant *Don Carlos*, Koning der beide *Siciliën*, die in zyn 22ste Jaar getreeden is in Gala hadt gevierd. De Hertog van *Sora*, Ambassadeur van zyne Sicilliaansche Majesteit gaf by deze gelegenheit een prachtig Festein en Bal aan de uitheemsche Ministers en andere Persoonen van distinctie, hetwelk tot den volgenden morgenstond duurde. De Koning heeft besllooten, dat de Kardinaal Infant op zich neeme om de Beatificatie en Canonisatie van den eerwaarden *Juan d'Avila*, een waereltlyke Klerk, gewoonlyk den *Apostel* van *Andalusië* genaamd, te bezorgen. Zyn Majesteit heeft den derden Infant Don *Philippe* tot Groot-Admiraal van de Spaansche Monarchie en tot Kolonel van de Regimenten Spaansche en Walsche Guardes aangesteld.

Het

Het Hof heeft tyding dat de Troupen die *Toscane* ingeruimd hebben in de Havens van *Alicante* en *Barcelona* gearriveerd zyn. Alle de Verschillen met het Hof van *Weenen* afgedaan zynde, uitgezonderd het geene de Allodiale goederen van *Parma* en de Meubilaire van *Toscane* raakt, dat des Konings Minister te *Weenen*, de Graaf van *Fuenclara*, lichtelyk aldaar zal afdoen, zo heeft zyn Majesteit aan den Gouverneur van *Catelonië* bevel gezonden, om de toerustingen te staaken, en alle de Scheepen die in beslag, en in den Koninklyken dienst genomen waren te ontslaan; van de vermindering der Landmagt wordt echter niet gesproken; maar aan de Officieren, welke zich niet by hunne Regimenten bevinden, is ordre gezonden, zich ten eersten naar hunne Departementen te begeeven; Ook is bevel gegeeven, om alle de Compagnien tegen den eersten Maart voltallig te maaken. Het Hof heeft ordres gegeeven, om tegen de aanstaande Maand Juny tusschen St. *Ildefonse* en *Segovia* een Campement te formeeren. De Marquis de *Vaugrenan*, Ambassadeur van den Koning van *Vrankryk* aan 't Hof van *Spanje*, heeft zyne Cassette met alle de Edele gesteentens, welke gestolen waren, weêrgekregen: zyn Wasvrouw hadt hetzelve met zyn Linnen weggenomen, en ook wedergebragt, waarom de Ambassadeur by den Koning Pardon voor haar verzocht heeft, maar zyne Majesteit heeft geantwoord te zullen onderzoeken, hoedanig hy zich in die Zaak behoort te gedraagen. 1737. February

Brieven van *Buenos Ayros* melden, dat de Spaansche Troupen de nieuwe *Colonie* noch geblocqueert hielden; doch dewyl de Portugeezen, meester van de Rivier waren, konden zy allerlei toevoer derwaards zenden. Ondertusschen wierden van beide zyden geene hostiliteiten gepleegt.

Men verzekert dat de Kardinaal de *Fleury* krachtig arbeidt tot bylegging der Verschillen, en tot herstelling van het goed vertrouwen en onderling verstand tusschen de Hoven van *Madrid* en *Londen*, en dat zyne Eminentie, onder andere middelen een verdrag op de volgende voorwaarden zoude voorgeslagen hebben.

„ I. Dat zyn Katholyke Majesteit aan de Engelschen een volko-
„ me vryheit van Koophandel zoude toestaan in alle de Spaansche
„ Staaten en Koninkryken in *America*.

„ II. Dat de Zuidzee-Conpagnie jaarlyks haar gewoone Schip

1737. Februar y „ der eenige verhindering derwaards zal mogen zenden.

„ III. Dat de Koning van *Groot-Briitannie*, uit aanmerkinge van „ deze aanmerkelyke voordeelen, aan zyne Onderdaanen toegestaan, „ de Stad en Haven van *Gibralter* aan de Spaansche Kroon zoude we- „ dergeeven.

„ IV. Eindelyk zoude deze Afstant en deze Vryheit van Koop- „ handel wederzydsch op de krachtigste wyze en onwederroepelyk „ verzekerd worden ".

Indien 't alwaarheit ware dat deze voorslag geschied was, zo wordt dezelve als wederzydsch onaanneemelyk, en bygevolg als vruchteloos aangemerkt.

ITALIË. Den 6den February kwam de Baron van *Wachtendonk* van *Florence* te *Livorno*, en heeft in handen van den Gouverneur dier plaats den Grave *Copponi* den Eed afgelegt. Welke zeer aanmerkelyk en van den volgenden inhoud is.

„ Ik *Carel François*, Baron van *Wachtendonk* Commandeur van „ de Orde van *Maltha*, Kamerheer van de Goude Sleutel, Luite- „ nant Generaal Maarschalk, Kolonel van een Regiment Infantery, „ en Commandant Generaal der troupen van zyn Keizerlyke en Ka- „ tholyke Majesteit in *Toskanen*, tot uitvoering van de bepaalde or- „ dres van gemelde zyn Majesteit, door zyne Keizerlyke hand, en „ door die van den Grave *Philippus Louïs van Sintzendorf*, deszelfs „ eerste Hof Kancelier getekend; van welke ordres ik Copye naar „ het Orgineel hebbe doen afschryven, die aan het einde deezer „ Acte geinsereert zal worden, beloove en zweere in handen van „ den Luitenant Generaal Marquis *Jules-Caspar Capponi*, Gouver- „ neur van *Livorno*, Edelman van de kamer van zyne Koninklyke „ Hoogheit den Doorl. *Jan-Gaston* den I. Groothertog van *Toskanen*, „ door de Acte *de Motu proprio* van gemelde zyn Koninklyke Hoogheit „ in dato den 13 January 1737, met zyn eige hand, en die van zynen „ Staats Secretaris den Abt *Jan-Anthoni Tornaquincine* getekend, ten „ dezen geauthoriseert, in tegenwoordigheit van een groot getal Of- „ ficieren van de Keizerlyke en Toscaansche Troupen, op de aller- „ krachtigste wyze, in den naame GODS, *op myne ziele en de Hei- „ lige Euangelien*, zo voor my als voor yder Officier en Soldaat van

„ zyne

„ zyne Majesteits Troupen welke ingeleid zullen worden, en hun- 1737.
„ ne residentie houden in de Plaatsen en Staaten van den Doorl. February
„ Groothertog van *Toskanen*, conform den inhoude der Tractaaten,
„ en gelyk ik hetzelve altoos in gevalle van diergelyke eeden, geob-
„ serveert hebbe, dat op de allerheiligste wyze de trouw en gehoor-
„ zaamheit onschendbaar gepresteert zal worden, aan den Door-
„ luchtigsten *Jan-Gaston* den Isten, Groothertog van *Toskaanen*,
„ als wettige en eenige Souverein der gemelde Staaten: en dat een
„ yder van ons zich geheelyk zal employeeren ten dienste en be-
„ scherming van den Persoon, Souvereiniteit, Staaten, Goederen,
„ en Onderdaanen van zyn Koninklyke Hoogheit, in alles waarin-
„ ne 't groote belang van gemelde zyn Koninklyke Hoogheit en
„ deszelfs Staaten gelegen en geconcerneert zouden mogen zyn;
„ mits dat zich daarinne niets opdoe, strydig met de immedia-
„ te opvolginge van den Doorluchtigen Prinse *François Stephanus*
„ den IIden, Hertog van *Lotteringe* en *Bar*; tot handhaaving en
„ bescherming van welkers belangen wy te zamen, veréénigt met
„ de Magten van zyn Koninklyke Hoogheit, den inhoude van de
„ Tractaaten moeten nakomen, en zonder dat van onzen kant de
„ minste verhindering toegebragt worde, aan de volkome oefe-
„ ning van onafhankelyke Jurisdictie der Gouverneurs en Minis-
„ ters van zyn Koninklyke Hoogheit, het Gouvernement betref-
„ fende: ons in tegendeel verbindende, zo my, als de Officie-
„ ren en Troupen van zyn Keizerlyke Majesteit, om aan hen
„ altoos de sterke hand te bieden; en allerlei assistentie in alle
„ gevallen daar het van ons gevordert zal worden, toe te brengen.
Waarop de gemelde Graaf de Sleutels der Stad aan dien Keizerlyken Generaal overhandigde, en men is overééngekomen om dezelve in de groote wacht over te geeven, en dat twee Duitsche Officiers en twee van den Groothertog de poorten zouden moeten sluiten en openen. De Generaal Baron van *Wagtendonk* zoude van de misslagen die de Land Soldaten zouden mogen begaan, geen kennis nemen, en de Marquis *Capponi* zoude alleen het Recht hebben om dezelve te doen straffen. Gemelde Generaal heeft een Brief van den Hertog van *Lotharingen* vooral zyn Volk doen lezen, waarin zyn Koninklyke Hoogheit hetzelve op 't ernstigste vermaand, geenerlei Redenen tot misnoegen aan de Onderdaanen van den

1737 *February* den Groot-Hertog te geeven, maar in tegendeel alle krachten in te spannen, om de liefde van dezelve te winnen, en geene occasie te laaten voorby gaan om hunnen Koophandel te begunstigen, 't gene hier zo veel genoegen gegeven heeft, dat alles gerust en met wederzydsche Satisfactie toegegaan is. Op den 8sten dezer maand hadt men te *Venetië* noch strenger winter dan in veele jaaren te vooren; en nadien de rivieren alle toegevrooren zyn, behalven dat in dezelve byna geen water gevonden wordt, alzo de sneeuw op het gebergte door de excessive koude bleef leggen, als mede dat het in geen 4 maanden geregent heeft, is het gebrek aan water zeer groot. Dewyl de Vrede eerstdaags in *Europa* gepubliceert zal worden, is de Senaat beezig over de tydsomstandigheden te delibereeren, als mede over de wyze op welke de Republyk den Infant Don *Carlos*, als Koning van beide *Sicilien* zoude erkennen; ook is in overweeging genomen, of die erkentenisse behoorde te geschieden vóór dat de Senaat een brief van Notificatie van dien Prins wegens deszelfs komste tot de Kroon bekwam, en een Ambassadeur tot het afleggen van die Commissie benoemde. Ondertusschen heeft de Senaat over die zaake het *Consilium Nigrum* zamen geroepen; zynde een extraordinarien Raad van Edelen die buiten 's lands als Ambassadeurs geresideert hebben, waarin besloten is dat het niet welvoegelyk zoude zyn de tytels van den Infant Don *Carlos* te erkennen; vóór dat die Prins zyne komste tot de Kroon, aan de Republyk plechtig bekend gemaakt zoude hebben; van welk besluit, aan den Spaanschen Ambassadeur den Graave van *Fuenclara*, vóór zyn vertrek naar *Weenen* kennisse gegeeven is, die daarop een Courier naar *Napels* afzondt, om dat Hof deswegens te informeeren.

Brieven van *Genua* van den 24 January melden, dat de Heer van *Rivarolles* een Detachement Genuesche Troupen hadt uitgezonden, hetwelke door de Rebellen geslagen was; en veele Genuezen waren gedood en gevangen genomen. De gemelde Heer hadt daarop een Krygsraad gehouden, waarin men geresolveert had, geen Troupen meêr uit de Stad te laaten gaan, uit vreeze dat'er eenige opstand ter oirzaake van de groote nood mogt ontstaan. Verders heeft men, dat een der Hoofden van de misnoegde Corsen, *Giovan Gocomo* genaamt, aan het Hoofd van 3 honderd wel gewapende Mannen te *Borgo*, drie mylen van *Bastia* aangekomen was, 't gene den Heer

Ri-

Rivaroles, beducht zynde dat zy nader zouden komen, genootzaakt hadt, alle het Muurwerk in 't Land van *Turiani* om verre te doen werpen, om een vry gezigt over het Veld te hebben, en te minder aan Embuscades bloot gesteld te zyn; dat zy omtrent *Aleria* het Huis en alle de Meubilen van een Particulier, *Pinsani* genaamt, een Aanhanger van de Republyk, verbrand, en hem zelfs gevangen genomen hadden, maar dat zyne Familie het geluk heeft gehad, zich met de vlugt te salveeren naar den kant van '*t Lac van Diana*, daar het een Vaartuig verwachtte, om zich naar *Bastia* in zekerheit te doen overvoeren; dat de Genueesen groote hoop hadden, om door de komst der Duitschers te *Livorno*, een voordeelige veranderdering in hunne zaaken te krygen: 1737. February

Den 9den dezer maand kwam een gewapende Bark van *Corsica* te *Genua*, met Depeches, die men ten eersten aan de Regeering ging brengen: terstond daarna wierdt een groote Raad gehouden, na welken men een vaartuig naar *Corsica* deed vertrekken, met een groote somme tot betaaling van de Troupen op dat Eiland; en 's anderen daags gingen noch 3 andere met Recruten, Provisie en Oorlogs-Ammunitie derwaarts. De maatregelen welke de Republyk genomen heeft, om de rebellen van *Corsica* door kracht van wapenen tot gehoorzaamheit te brengen, doen gelooven, dat de Senaat verzekert is, dat die oproerigen zich te vergeefs met de hoop van een buitenlands onderstant vleien. De Regeering heeft door het Tractaat, dat met de *Grizons* gesloten is, 12 Compagnien van derzelver Troupen in dienst genomen, waarvan reeds eenigen aangekomen, en de anderen op weg zyn. De Ridder *Rivarola*, Commissaris der Republyk te *Bastia*, heeft aan den Senaat bericht, dat een detachement van het Guarnisoen van *Calvi*, ondersteund door de boeren uit de naburige plaatsen, een party Rebellen aangetast en geslagen hadt; hebbende by die gelegenheit een Molen van de misnoegden verbrand, en 150 beesten opgelicht; als mede, dat 't zelve detachement, na een scherp gevecht, waarin het verscheiden gevangen, daaronder den beruchten *Vincent Anthonini* van *Montemaggiore*, hadt bekomen, in die Stad te rug gekomen was. Doch laater berichten melden, dat de Rebellen tot onder *Bastia* genadert zyn, en dat de Heer de *Rivarola* alle middelen aanwendt, om van zyn Gouvernement van die Plaats ontslagen te worden, 't geene bezwaarlyk zal

1737 February gelukken, omdat men zegt, dat niemant genegen is hem in die Post op te volgen.

De Koning der beide *Siciliën* den Prins *Bartholomeo Corsini* tot Viceroi van *Sicilië* benoemt hebbende, zyn de Galeien van *Napels* en *Siciliën* gereed, om dien Prins, met den eersten goeden Wind derwaarts over te brengen. Te *Napels* zyn twee Spaansche Officieren aangekomen, welke aan den Koning overhandigt hebben de Acte, waarby de Keizer aan zyn Majt. guarandeert de vredige bezitting van de beide *Siciliën*; en de Koning, die deswegens zeer voldaan is, heeft de gemelde Officieren met den tytel van Marquisen vereerd.

DUITSLAND. Volgens de tydingen die men te *Weenen* van *Constantinopel* heeft, was de Ambassadeur van *Thamas Kouli-Kan*, of den Schach *Nadir* weder naar *Persië* vertrokken. Hy hadt verscheiden Turksche Wetgeleerden mede genomen, om met die van *Persië* de middelen te beraamen, om de Secte van *Omar*, zynde de Turksche met die van *Ali*, welke door de Persianen gevolgt wordt, te veréénigen, in zommige Geloofspunten, wegens de gelukzaligheit van *Mahomet*, en de Mirakelen, die aan hem toegeschreven worden. De Porte heeft een Minister met dien Ambassadeur gezonden, die men wil belast te zyn, om den Vrede te ratificeeren, en *Thamas Kouli Kan* als Schach van *Persië* te erkennen. Men hadt te *Konstantinopel* zékere tyding, dat een Party, ondersteund door de Usbeksche Tartaren, was opgestaan tegen den gemelden *Kouli-Kan*, sedert dat hy den misslag hadt begaan, om den tytel van Schach aan te neemen, en dat een gedeelte van zyn Leger in 't begin van December twee mylen van *Ispahan* door de Beschermers van den wettigen Souverein ganschelyk geslagen was: Op deze tyding scheen het, dat de Sultan geen haast zou maaken, om te voldoen aan de voorwaarden van den Vrede, met den voornoemden *Kouli Kan* getroffen, alzo de Porte dien Vrede enkel uit noodzakelykheit, gesloten had.

Men ziet in eenen Brief een kort opstel der Historie van den Schach *Nadir*, voorheenen *Kouli Kan* genoemd, waaruit blykt,,, dat ,, hy geen Franschman, Engelschman of Ier is, gelyk men voor- ,, gegeeven heeft. Hy is geboren te *Afcheir*, in *Chorasan*, eene ,, Provintie van *Persië*. Zyn Vader was een Herder, en hy volg- ,, de

„ de eenigen tyd dezelfde hanteering Eindelyk kreeg hy een te- 1737.
„ genzin daarin, door de uitwerking der heerschzucht, die in hem February
„ begon geboren te worden. Hy ontroofde zynen Vader 700 Schaa-
„ pen, die hy verkocht, en waarvan hy het geld gebruikte om eene
„ Bende van Bandyten te verzamelen, waarvan hy zich zelf het
„ Opperhooft maakte. Hy plunderde verscheiden Caravanen, waar
„ van de buit hem veel verrykte. Nadat hy zeven jaaren lang het
„ struikroverschap opentlyk geoefent hadt, begaf hy zich in de Pro-
„ vintie van *Mazandom*, werwaarts de Koning *Schach-Hussein* zy-
„ nen Zoon, den Prins *Thamas*, in zekerheit gezonden hadt, eer
„ dat hy verplicht wierdt *Ispahan* aan de wederspannigen te laaten.
„ Dees Koning daarna ter dood gebragt zynde, boodt *Thamas Kouli*
„ *Kan*, die reets over 5000 mannen geboodt, dezelven met zyne
„ schatten den Prinse *Thamas* aan, om hem op den Throon zyner
„ Vóór-Ouders te herstellen. Hy onderwierp zich-zelf zyn hooft
„ te verliezen, indien hy niet slaagde in zyne onderneeming,
„ onder voorwaarde, dat de Prins, in gevalle van een
„ goeden uitslag, Koning geworden zynde, hem tot zyn eersten
„ Minister zoude verklaaren. De Prins stont alles toe, op *Thamas*
„ *Kouli Kan* vertrouwende, die, om hem zyne aankleeving te beter
„ te doen blyken, den laatstgenoemden Naam aannam, welke *Slaaf*
„ *van Schach Tamas* betekent; in plaats dat hy te vooren *Nadir*
„ *Kouli* genoemd was. Ik beken (zegt de Schryver des Briefs) dat men
„ hier gelacchen heeft over den Schotsen uitgang, dien men gemeend
„ heeft in den Naam van *Kouli Kan* te vinden. Nadat hy een groot
„ getal van Krygsbenden op de been gebragt hadt, begon hy zyne
„ onderneemingen met het verjaagen der Weêrspannelingen die te
„ *Mached* waren. Hy onderwierp vervolgens de Provintie van *He-*
„ *rat*, en bragt aan den Prins *Thamas* het hoofd van den Gouver-
„ neur, tot een teken van zyne overwinning. Zyn Leger
„ magtiger, geworden zynde, belegerde hy *Ispahan*, en nam hetzel-
„ ve in. Het zoude noodeloos zyn de Overwinningen, welke hy
„ behaald heeft, te verhaalen; dezelven zyn genoeg bekend. Hy
„ hadt de Staatkunde den Prins *Tamas* in verscheiden van zyne On-
„ derneemingen, met hem te voeren, om te meêr te doen geloo-
„ ven dat hy alleenlyk voor den Prins streedt. De dappperheit van
„ *Thamas Kouli Kan*, het goed onthaal dat hy deed aan zyne Krygs-

1737. „ benden deed, en de milddaadigheden, waarmede hy hen ophoopte,
Februarÿ „ haare vertrouwelykheit voor hem verkreegen hebbende, deed hy
„ daarmede zyn voordeel om de Regeering te vermeesteren, door
„ de list waarvan alstoen gewag gemaakt is; en onder voorwend-
„ sel dat de Prins *Tamas* onbekwaam was om te regeeren. Einde-
„ lyk, zyne heerschzucht, of liever zyne hoogmoed, geene paalen
„ meêr kennende, deed hy zich, omtrent een jaar geleden, tot
„ Koning van *Persië* verklaaren, door de voornaamsten van zyne
„ aanhangers. Welverre vandaar dat deze verheffinge zyn gezag
„ zoude vestigen, dezelve zal veeleêr dienen om hem te verzwak-
„ ken. Hy was bemind als beschermer van de Natie, en was de-
„ zelve meerder Meester dan onder den prachtigen Koninklyken
„ Tytel. Na dat hy aldus door geweld den Throon beklommen
„ hadt, heeft hy getracht door wanbedryven zich van het bezit des-
„ zelfs te verzekeren. Hy heeft den Prins *Thamas* en alle de Prin-
„ sen van het Koninklyke bloed doen sterven, benevens verscheiden
„ Persiaansche Grooten, tegen dewelken hy argwaan hadt opgevat.
„ Hy laat zich *Schach Nadir* noemen, en heeft een hoogmoedig
„ opschrift op zyne Munt doen stellen, hetwelke beteekent: *De*
„ *onvergelykelyke Koning, Opperheer van de vier Deelen der Waereld.* Wat
„ zyn persoon belangt, hy is omtrent vyftig jaaren oud. Hy is kloek
„ en sterk, gehard tegen de ongemakken, en heeft een gelaat vol
„ van Majesteit. Wat zyn gemoedsgesteltenisse aangaat, dewyl hy
„ zich zeer staatkundig gedraagt, zoude men niet kunnen zeggen,
„ of de goede hoedanigheden, die men in hem aanmerkt, uit een
„ grontslag van deugd spruiten. Hy schynt zeer mildadig te zyn,
„ vooral omtrent zyne Krygsbenden, welke hy daardoor verplicht
„ een strenge Krygstucht te onderhouden. Men heeft hem in zommi-
„ ge gelegenheden met veel grootmoedigheit zien handelen, bovenal
„ in de twee Veldslagen welke hy won van de Turken. Hy deed in
„ de Lykstatien groote eere bewyzen aan de Hoofd-Generaals die
„ aldaar het leven verloren hadden, te weeten aan *Topal-Osman*, en
„ aan *Abdulah Carrogly*. Hy liet ook de gevangenen, welke hy in
„ die twee gelegenheden bekomen hadt, met alle mogelyke zacht-
„ heit handelen. Men heeft hem ook daaden van billykheit zien doen.
„ Hy is voorzigtig en doordringende, maar wordt voor zeer loos en
„ doortrapt gehouden. Voorts is hy uitermaaten ongebonden, en

„ zeer

„ zeer overgegeeven aan de Vrouwen, aan den wyn, en aan den 1737.
„ sterken drank. Hy bemint de Europiaanen, waarvan 'er een groot February
„ getal zyn geweest onder zyne Krugsbenden, welke hy byna op
„ een gelyken voet gebragt heeft met die van *Europa*. Hy stelt de
„ Franschen vóór andere Vreemdelingen. Na de verovering van
„ *Tifflis* gingen de zendelingen, welke aldaar onder de bescherming
„ van de Fransche Kroon gevestigt zyn, hem begroeten Hy ont-
„ fing hen wel, deed hen by hem nederzitten, en hoopte hen op
„ met bewyzen van beleeftheit en achting. Hy zeide tegen hen, dat
„ hy altoos veel vriendschap en achting voor hunne Natie gehad
„ hadt, en de uiterste eerbiedigheit voor den Keizer van *Vrankryk*
„ (een Tytel in het *Oosten* in gebruik), en dat alle zyne onderdaa-
„ nen in *Persië* met meerder onderscheiding dan die van eenige an-
„ dere Europische Natie gehandeld zouden worden. Op het ein-
„ de van de Audientie schonk hy hen alle het geld dat hy by zich hadt.
„ Hy heeft sedert alle hunne voorrechten bevestigd, en dezelven noch
„ vermeerderd, enz.

Men blyft verzekeren, dat de troupen van den nieuwen Sophi, of *Schach-Nidir*, door die van zyne tegenparty welke hem geenszins voor Koning wil erkennen, geslagen zyn; en dat die actie twee dagreizens van *Ispahan* is voorgevallen. Schoon de Ministers van de Porte voorgeeven, daarvan geen tyding te hebben, heeft men echter reden te gelooven, dat weder nieuwe onlusten in het laatstgenoemde Ryk ontstaan zyn, alzo de grooten Heer, aan den Ambassadeur dien hy benoemd hadt om *Thamas Kouli Kan* als Sophi te gaan erkennen, bevolen heeft zyne reize te staaken; en dat in den Divan besloten is, de troupen op de Grenzen van *Persië* te laten, totdat van den uitslag nader bericht gekomen zal zyn.

De Keizerlyke Ambassadeur de Baron *Dahlman*, zyne Gemalinne, Kinderen en beste effecten naar *Hongaryë* gezonden hebbende, heeft zyne overige meubelen opentlyk doen verkoopen; waarna die Gezant van alle buitenlandsche Ministers afscheit genomen heeft, behalven van dien van Vrankryk, onder voorwendsel dat de Vrede tusschen den Keizer zyn Meester en den Alderchristelykften Koning noch niet gepubliceert was; doch inderdaad om aan de Turken geen achterdocht te geeven, zynde men verzekert, dat die Ministers onderling verscheiden geheime conferentien gehad hebben. De gemelde Keizerlyke Gezant zou zich dien of den volgenden dag

1737. February naar het Leger van den Primo Vizir begeeven, om by dien eersten Ministor de laatste pooging te doen, om den Vrede tusschen *Rusland* en de *Porte* te bewerken; doch waarin hy waarschynlyk niet zal slaagen, nadien het volk, 't geene zeer gevreesd wordt, op de voortzetting van den oorlog aandringt; en dat, uit wat oogmerken de Ministers voor den vrede genegen mogten zyn, zy daartoe geen de minste stap zouden durven doen, uit vreeze voor een algemeenen opstand; waarom men ook van gedachten is, dat de Veldtogt zekerlyk geopent zal worden, doch dat echter, door de tusschenkomste van *Vrankryk*, enz. ondertusschen over den Vrede gehandelt zal worden. Ondertusschen worden de groote toerustingen ten oorlog, door het geheele Ottomannische Ryk, met kracht voortgezet, en zyn de ordres afgezonden, om de troupen op de Grenzen van *Hongaryë* merkelyk te versterken, en wel byzonder die, waaruit het Leger van den Primo Vizir naby *Bender* bestaat; werwaards veele ammunitien en provisien gezonden zyn. Voorts is men beezig twee Vlooten uit te rusten, waarvan de eene op de *Zwarte Zee*, en de andere in de *Archipel* of Middelandsche zee zal dienen; welke laatste, als de aanzienlykste gecommandeerd zal worden door den beruchten *Gianum Coggia*, die onlangs verbannen, doch nu weder te rug geroepen is; hebbende de Divan, welke van zyne bekwaamheit en groote ervarenheit kennisse heeft, ordre gezonden, dat hy zich naar zyn Gouvernement zoude begeeven.

Met nader Brieven heeft men, dat de party van den Sophi zo sterk toeneemt, dat de Schach *Kouli-Kan* genoeg te doen hadt, om zich op den Persiaanschen Throon te maintineren, en dat deze laatste derhalven ook by de Porte op het Onderstand 't gene in het laatste Vredens Tractaat bepaald was, hadt aangedrongen: zelfs zeggen eenigen, dat *Kouli Kan* zich reets in *Turkye* hadt geretireert; en dat de Sophi aan de Russische Keizerin geschreven zoude hebben, dat hy den Oorlog tegen de Turken wilde gaan hervatten, en zonder haar insluiting geen Vrede maaken.

Men ziet Brieven uit *Constantinopel* van den 24sten January, welke melden, dat men aldaar sedert het vertrek van den Baron van *Dahlman*, om zich naar den Primo Vizir te begeeven, (alwaar men weet dat hy in 't laatst van November aangekomen is) byna niet van een Accommodement met *Rusland* sprak, dat ondertusschen de

Caï-

Caïmacan aan de Engelſche en Hollandſche Ministers hadt verklaard, dat de Primo Vizir de nodige Volmagten en Inſtructien hadt ontfangen, om met den Heer van *Dahlman* in onderhandeling te treeden; en dat zo zy dien aangaande eenige Inſtructien of ordres van hunne Hoven hadden, zy dezelve aan hem Caïmacan, of wel aan den Aga der Janitſaren konden mededeelen, welke laatſte uit het Leger te *Conſtantinopel* terug gekomen was, om het Corps Janitſaren, 't gene door de deſertie, ziektens en actien in het Oosten zeer verzwakt is, weêr voltallig te maaken. Van *Belgrado* meldt men, dat de Primo Vizir den Baron van *Dahlman* zeer vrindelyk hadt ontfangen, en hoope gegeeven, van in zyn Vredehandelingen te zullen ſlaagen. 1737. February

De Keizerlyke Ministers zyn den 12den, 14den en 15den January in tegenwoordigheit van den Keizer vergadert geweeſt, en hebben over zaaken van de tegenwoordige conjuncturen geraadpleegt. Men weet meêr en meêr, dat de brieven, die men van *Conſtantinopel* heeft ontfangen, eerder den Oorlog dan den Vrede medebrengen; want zohaaſt dezelven aankwamen, wierdt een Expreſſen aan den Graaf *Palfy* afgezonden; met ordre van ten eerſten aan 't Hof te komen; en als die Generaal zich wegens een indiſpoſitie excûſeerde, zondt het Hof terſtont een anderen Expreſſen, met ordre van zich in een Draagſtoel derwaarts te laaten brengen, indien zyn toeſtand het eenigzins wilde toelaaten: Ook worden de Graaf van *Sekkendorf*, en de Prins van *Saxen Hildburghauzen* verwacht, om een grooten Krygsraad by te woonen. De gemelde Graaf, die tegenwoordig te *Belgrado* is, zal door *Croatië*, *Carnthen* en *Styrmark* te rug keeren. Volgens narichten uit *Turkyë* hadt de Primo Vizier niet alleen de brief aan hem geſchreeven van den Graaf van *Koningſeg* ontfangen, maar ook wegens deszelfs inhoud zich aan den Kaimacan ſchriftelyk, en deze weêr aan den Keizerlyken Miniſter in zo verre mondelyk verklaard, dat het Turkſche Hof de verzekering van zyn Keizerlyke Majeſteit wegens de verdere harmonie zeer wel opneemen, ook de aangebode goede Mediatie tuſſchen de *Porte* en *Rusland* niet afſlaan zoude, wanneer men niet meêr en meêr verneemen moeſt, dat de Keizerlyke Krygstoeruſtingen in *Hongaryë* ſterk aanwieſchen, en zich tot een gevaarlyke Vredebreuk ſcheenen te ſchikken; waarover dan de *Porte* niets anders dan ſtrydige gedachten konde opvatten.

1737 Februarÿ ten, en besluiten, dat zyn Keizerlyke Majesteit by eene bekwame gelegenheit de Turken wilde aanvallen, om op hen eenige Conquesten te verkrygen; te meêr daar het Weener Hof uit krachte van de met Rusland geslooten Alliantie en ten aanzien van derzelver zegenryke progressen, niet tot zo groote Krygsrusting, als men tegenwoordig in *Hongaryë* enz. maakte, verbonden was. En eindelyk, „ dat de Keizer, volgens den Passarowitschen Vrede geen Meester „ was om zich met de Keizerinne van *Rusland* tegen de *Porte* te „ verbinden; maar dat het den Musulmannen weinig verschilde het „ Hof van *Weenen* te Vriend of te Vyand te hebben; dewyl dezel- „ ve zulke goede maatregelen genomen hadt, dat zy zich geloofde „ in staat te zyn om aan haare Vyanden het hoofd te bieden; en dat „ zich te meêr een gelukkigen uitslag van den Oorlog beloofde, om „ dat zy aan het Hof van *Weenen* ganſch geene reden gegeeven heeft „ om Vyandelykheden te pleegen; behalven dat zy nooit de Trac- „ taaten geschonden heeft, hetwelke de Christenen onder verschei- „ den gezochte voorwendselen gedaan hadden: dat men ten opzig- „ te van *Azoff* in 't kort zoude zien of de Russen dan of de Otto- „ mannen daarop het meeste recht hadden; en, met één woord, dat „ de *Porte* nooit gedacht hadt deze Vesting af te staan, en noch „ veel minder om den Vrede van *Rusland* te begeeren." Deze uitdrukkingen zouden alleen genoeg geweest zyn om het Keizerlyke Hof tot een Declaratie van Oorlog tegen de Turken te doen besluiten; maar zyn Keizerlyke Majesteit ontfing in die omstandigheit gewigtige berichten van *Petersburg* die den Raad een finaal en vast besluit deeden neemen om tot den Oorlog over te gaan.

Alle mogelyke middelen worden door het Hof van *Weenen* beraamd om in staat te zyn van de Turken met het uiterste geweld aan te tasten, by aldien de poogingen van de Ministers der bemiddelende Mogentheden vruchteloos mogten zyn, om den Vrede tusschen de Keizerinne van *Rusland* en de Porte uit te werken; en men ziet ook sedert eenige dagen aan het Paleis van de Nunciature een Pauzelyke Bulle geaffigeert, uit krachte van welke de Geestelykheit der Keizerlyke Erflanden geduurende vyf jaaren een jaarlyksche Somme van 1600000 Florynen aan zyn Keizerlyke Majesteit moet opbrengen: De Bulle meldt niets van den Oorlog tegen de Turken, maar zegt, dat die somme geschikt is, om de Grenzen

van

van *Hongarye* aan dien kant te versterken. De Staaten van de Keizerlyke Erflanden hebben op zyne Keizerlyke Majesteits Eisch, aan hen gedaan, om, ingevalle van Oorlog tegen de Turken, vóór het einde van de maand February 10000. man Recruten, en een gelyk getal vóór het einde van de maand Maart te leveren, vertoond, dat het hen niet mogelyk was in zo korten tyd zulk een groot getal Recruten te werven, waarom zy verzochten, dat hen eene verlenging van tyd toegestaan mogt worden, en dat men hen toestont, dat zy, indien de Persoonen, die men tot den dienst zou willen verplichten, tegenstand boden, met geweld te werk mogten gaan; waarop de Keizer opene Brieven heeft afgevaardigt, waarin hy den Staaten zyner Erflanden toestaat, zodanige middelen te gebruiken, als zy noodig zullen oordeelen, om die 20000 man te werven. 1737. February

Men zegt, dat ingevalle van eene Vredebreuk met de Turken, 25000 Russen en 10000 Saxen door *Zevenbergen* zullen komen, om met de Keizerschen te conjungeren, en dat de Keizer daarboven noch eenige 1000 man *Hessische* en *Wurtembergsche* Volkeren in dienst wil overneemen, in welk geval niet de Generaal Veldmaarschalk *van Palfy*, maar den Hertog van *Wurtemberg* het Keizerlyke Leger gebieden zal; wordende die Prins ook in't kort aan't Keizerlyke Hof verwacht. De Prins van *Saxen Hildburghausen*, die naar *Croatië* vertrokken is, om de middelen tot het herstellen van de Bezwaarnissen der Inwooners van die Provintie te onderzoeken, heeft aan't Hof kennis gegeeven, dat hy een Turkschen Spion, dien men zeide Officier onder den beruchten Marquis de *Langallerie* geweest te zyn, hadt ontdekt en by den kop doen vatten. Die Prins heeft ook reets bericht gegeeven dat hy eindelyk middel gevonden heeft, de *Croaten* wegens derzelver grieven voldoening te geeven, en hen te beweegen om den Keizer in den aanstaanden Oorlog tegen de Turken te dienen. Verscheiden vreemde Kooplieden zouden aangeboden hebben, op de Quikzilvermynen in *Hongarye* vier Millioen Guldens aan zyn Keizerlyke Majesteit op te schieten; en men verzekert, dat het Hof van *Portugal* mède een groote Somme aangeboden heeft. De afdoening der verschillen met *Spanje*, zal niet weinig toebrengen om de handen zonder bekommering ruim te hebben, en ook de Krygsbenden, die *Toscanen*, *Parma*, enz. ontruimd hebben, en werkelyk op weg zyn, tegen de Tur-

M ken

1737 February ken te doen ageren. Om niets te verzuimen dat dienen kan om de Keizer den magtigen bystand van de Protestantsche Ryksstanden te doen genieten, is men tegenwoordig, gelyk men in diergelyke omstandigheden gewoon is, bedacht om hen zo het schynt alle genoegen omtrent het afdoen der bezwaarnissen te geeven. Den 19den January ontbood zyn Keizerlyke Majesteit den Ryksraads President en Vice-President, nevens den Ryks Vice-Kancelier, en beval hen nadrukkelyk ten eersten schriftelyk op te geeven, op wat wyze men den Protestanten in het vernietigen van de bewuste Religie Clausule, en in't herstellen van huune verdere grieven, op het genoeglykste genoegen kan geeven. De Commissarissen, die zich naar *Lotharingen* moeten begeeven, om de Grensscheidingen te regelen, hebben de laatste ordres tot hun vertrek noch niet ontfangen: *Vrankryk* wenschte deze Limiten tot aan de *Saar* uit te breiden; maar alzo de Keurvorst van *Trier*, de Graaven van *Usingen*, en eenige andere Huizen van 't Ryk, Landen aan de overzyde van die Rivier hebben, zo ontmoet zulks eenige zwarigheden. Zyn Alderchristelykste Majesteit biedt Equivalenten aan, zo in geld als in Landen, die aan deze zyde van de *Saar* gelegen zyn; maar het Hof niet trachtende iemant tot het aanneemen van dezelven te dwingen, heeft aan den Keurvorst van *Trier*, en aan het Huis van *Usingen*, deswegens geschreven. De Kolonel van *Barenklaw*, is naar *Petersburg* vertrokken, om aldaar een gewigtige commissie af te leggen, en aan de Keizerinne het plan van 't Keizerlyke Leger in *Hongaryë* aan te bieden. Ook wil men, dat die Heer last heeft, die Prinsesse te verzoeken, eenige regimenten Infantery naar het gemelde Leger te zenden, onder aanbieding, dat de Keizer het Russische Leger in de *Ukraine* met een gelyk getal regimenten Cavallery zal versterken.

Op verzoek van de Magistraat van *Frankfort* heeft de Keizer een rescript aan den Keurvorst van *Mentz* laaten afgaan, wegens de te *Mentz* gearresteerde Koopmanschappen aan Kooplieden te *Frankfort* behoorende, waarin zyn Keizerlyke Majesteit begeert, dat die goederen ten eersten ontslagen worden, en dat indien de Keurvorst eenige reden van klagten tegen die Stad heeft, hy zulks by wyze van vergelyk moest trachten af te doen, of zo zulks niet konde geschieden, zyne klagten daar over aan het Weener Hof in brengen:

gen: waarop de goederen zyn vry gegeeven, en de Magistraat van *Frankfort* zal in 't kort eene deputatie naar *Mentz* zenden, om een vergelyk te treffen. 1737. February

Het was den 8. dezer wanneer de Fransche Troupen de Vestingen van *Trier*, *Philipsburg* en *Kehl*, aan den Keizer en het Ryk, en aan den Keurvorst en Bisschop van *Trier* inruimden. In de eerstgenoemde Stad was de Keurvorstelyke Gouverneur Baron van *Hohenfeld* met vyf Compagnien te voet ingetrokken, en hadt de Stad in bezit genomen; trekkende de Keurvorstelyke Troupen door de St. *Simeons Poort* in de Stad, terwyl de Franschen door de daar tegen over staande Poort daaruit togen.

Op den 5den dezer des morgens tusschen 9. en 10. uuren is de Aartshertoginne *Maria Theresia*, Gemalinne van den Hertog van *Lotthario*, naar het uitstaan van veel gevaars, van eene Prinsesse in het Kraambed bevallen, die 's avonds ten 7. uuren in de Vóór-Zaal door den Pauzelyken Nuntius gedoopt wierdt, met de naamen van *Maria-Elisabetha-Amalia-Antonetta-Josepha-Gabriela-Agatha*. De Keizer was Peeter, en de Keizerinne, de Keizerinne Douariere, en de Aartshertoginne Gouvernante der *Nederlanden*, verbeeld door de tweede Aartshertoginne, waren Meeters over de jonggebore Prinsesse.

De zaak der Successie van *Gulich* en *Berg* verschaft veel beezigheits aan de Keizerlyke Ministers, alzo veele Mogentheden daarin belang neemen, en dagelyks dieswegens door haare Ministers Vertoogen daarover laaten doen. Zyn Keizerlyke Majesteit heeft op het krachtig aanhouden der Staaten Generaal doen antwoorden, „dat hy altoos blyken hadt gegeeven van zyne oplettendheit tot „bevestiging der Rust in *Europa*, door het vóórkomen van al„les dat het vuur des Oorlogs weder zoude kunnen ontsteeken. „En dewyl haar Hoog-Mogende dezelfde oogmerken hadden in „de zaak der Successie van *Berg* en *Gulich*, zo hadt zyn Kei„zerlyke Majesteit zorge gedraagen om hen te berichten van de „voortgangen die men in deze zaak maakte; dat zyn Keizerly„ke Majesteit niet zoude dulden dat men eenigen inbreuk maakte „in zyne Rechten als Opperste Rechter van het Ryk, en dat hy „aan den anderen kant niets zoude kunnen doen tegen den vast„gestelden grondregel tusschen hem en zyn Alderchristelykste

1737. „ Majesteit van geene vreemde zaaken toe te laaten in de on-
February „ derhandelingen tusschen de Mogentheden die in Oorlog geweest
„ zyn: maar dat hy buiten die twee punten zeer gaerne alles in
„ 't werk zoude stellen, om de verschillen over deze Successie
„ door een rechtvaardig en billyk verdrag te eindigen, enz."

Sedert heeft men verstaan dat de Keurvorsten van *Beieren*, van *Keulen*, en van de *Paltz*, een Reglement wegens deze Successie gemaakt hebben, ten voordeele van den Prins van *Sultsbach*, het welke geguarandeerd is door *Vrankryk*, en goedgekeurd door den Keizer. De Koning van *Pruissen* vernieuwt ondertusschen zyne aanhoudingen, en heeft aan den Keizer gecommuniceerd zyne Voorstellen van vergelyk, welke genoegzaam aantoonen zyn verlangen, om dat verschil in der minne en in diervoegen af te doen, dat de rust van 't Ryk daardoor niet gestoord worde; welke Propositien voornamelyk behelzen: „ Dat, onaangezien het Tractaat van 't Jaar „ 1670, als het Huis *Nieuburg* zonder mannelyke Erfgenamen mogt „ komen uit te sterven de Goederen van hetzelve aan dat van *Brandenburg* zouden moeten toebehooren, zyne Pruissische Majesteit „ echter genegen was, indien de Keurvorst van de *Paltz* kwam te „ sterven, het Hertogdom *Gulik* aan den Prins van *Sultzbach* in „ volkomen eigendom af te staan, en zich te vergenoegen met dat „ van *Berg*, daaronder begreepen de Stad *Dusseldorp*, met de Heerlykheit van *Ravenstein*, en die van *Wynenthal* en *Breskensand*. „ Daarenboven zou zyne Pruissische Majesteit van alle eventuëele „ herééniging, welke voor dezen is gepretendeert, zo voor zich „ zelfs, als zyne Nakomelingen, Mannelyke en Vrouwelyke, van „ het Hertogdom *Gulik* afstand doen, en daarenboven toestaan, „ dat de Fortificatien van *Dusseldorp* geslecht zullen worden; dat hy „ zich verbondt, zohaast als de Keizer dat Accoord goedkeurde, en „ de Zee-Mogentheden hetzelve gegarandeerd zouden hebben, „ aan den Keurvorst van de *Paltz* voor den Prins van *Sultzbach* „ de Somme van een Millioen Ryksdaalders te betaalen; dat hy „ zich ook verbondt, om, zohaast als het Hertogdom *Berg*, en de „ Heerlykheden *Ravenstein*, *Wynenthal* en *Breskensand*, aan hem „ overgeleverd zouden wezen, aan yder der Prinsessen, Dochters „ van wylen den Erf-Prins *Joseph Karel van Sultzbach*, en van wylen de Prinses *Elizabeth*, Dochter van den Keurvorst van de

„ *Paltz*,

„ *Paltz*, 50000 Ryksdaalders te geeven, 't geene in alles 150000 1737.
„ Ryksdaalders, zou bedraagen; dat zyne Pruisische Majesteit noch *February*
„ daarboven aan yder van gemelde Prinsessen 30000 Ecus tot
„ een Bruilofs Geschenk geeven zal; met welke Voorstellen zyne
„ Pruisische Majesteit die Zaak, zelfs met een gedeelte van zyne
„ Rechten op te offeren, in der minne heeft trachten by te leggen.

Terwyl over de Gulische en Bergsche succesie met zo veel ernst overal gehandeld wordt, is den 25 January noch overleden de Prins *Alexander-Sigismund* van *Nieuburg*, Bisschop van *Augsburg*, en Broeder van den Keurvorst van de *Paltz*. Hy sturf zeer schielyk in den ouderdom van 74 Jaaren, 9 Maanden, en 9 dagen, zynde geboren den 16 April des Jaars 1662. Hy zoude in het Keurvorstendom en in de Succesie van *Gulich* en *Berg* de opvolger hebben moeten zyn van zynen Broeder, den regeerenden Keurvorst, die 75 Jaaren en eenige Maanden oud is, en thans de éénige overgebleve Prins uit het talryk geslachte van *Neuburg*, het welk afkomstig is van dat van *Beieren*, door *Lodewyk*, Hertog van *Beieren*, en Paltsgraaf aan den Rhyn, in den jaare 1215. uit *Lodewyk den gestrengen*, Kleinzoon van den voorgaanden, sproot de Keizer *Lodewyk*, Hoofd van het tegenwoordige Geslachte van *Beieren*, en *Rodolph*, Hoofd van het Geslachte van de *Paltz*. *Stephanus*, Zoon van *Robert den III.* achter-Kleinzoon van *Rodolph*, was het Hoofd van den Tak van *Paltz Simmeren*; en *Lodewyk de Zwarte*, Zoon van *Stephanus*, was het van den Tak van *Tweebruggen*: eindelyk *Wolfgang van Tweebruggen*, achter Kleinzoon van *Lodewyk*, hadt *Philip-Lodewyk*, Paltsgraaf van *Nieuburg*, die protestantsch was, en Hoofd van den Tak van *Nieuburg*, welke trouwde met *Anna* Dochter van *Wilhelm*, Hertog van *Kleef*; brengende deze prinsesse in den jaare 1574. de Rechten tot de Succesie van *Kleef* in het Huis van *Nieuburg*. *Philip-Wilhelm*, Kleinzoon van *Philip-Lodewyk*, en Vader van den regeerenden Keurvorst, en van den Bisschop van *Augsburg*, die nu gesturven is, is de eerste Keurvorst geweest van den Tak van *Palts-Nieuburg*, welke gevolgd is op dien van *Paltz-Simmeren*. Hy hadt 17 Kinderen, te weeten 9 Prinsen en 8 Prinsessen, by zyne tweede Gemalinne *Anna van Hessen-Darmstadt*, van welken de regeerende Keurvorst nu alleen overig is, in wien de Nieuburgsche Tak eindigt, welke opgevolgd moet worden door dien van *Sultzbach*, welke begonnen is in den jaare 1614, door

1737 February *Augustus*, Oud-Oom van den regeerenden Keurvorst.

POLEN. DE *Haidamaks* of ſtroopende en omzwervende Cozakken, die men zich verbeeldde dat op de Poolſche Grenzen volkomen verſlagen waren, hebben zich weder herzameld, en nieuwe ſtroopingen gedaan; waarom de Generaal *Mier* met de Duitſche Troupen eene linie tegen dezelve getrokken heeft, die zich van *Boguslau* tot *Granou* uitſtrekt. De Troupen onder den Heer *Malinsky*, Staroſt van *Novogrod*, hebben zich mede tegen de Haydamaks uitgeſtrekt; en die Generaal heeft eenige partyen van dezelve geſlagen, in welke gelegenheit de vermaarde partyganger *Niedzwiedz* geſneuveld is; zynde voorts eenige gevangen Officieren en Gemeenen van dezelven, om hen eenen afſchrik te geeven, opgehangen. De Groot-Veldheer van de Kroon heeft wederom door Expresſens van den Cham van *Crimea* en van den Basſa van *Choczim* verzekering bekomen van de Vreedzame beſluiten der Turken en Tartaaren om de ruſt der Republyk geenszins te ſtooren, met verzoek om niet toe te laaten dat de Rusſen over den Poolſchen bodem trekken, om hunne aanſlagen tegen de Ottomannen en Tartaren ter uitvoering te brengen. De Velheer heeft daarop aan den Seraskier Basſa van *Bender*, en aan den Gouverneur van die plaats geſchreven, en hen verzocht de ſtrooperyen der Turken en Tartaren te beletten. De Generaal *Munnich* heeft bevel gegeeven om ook de ſtroopingen der Rusſiſche Cozakken in de Poolſche Landen te verhinderen, en den Poolen vryheit gegeeven alle de geenen die op den bodem der Republyk gevangen worden, ſcherpelyk, en zelfs met de dood te ſtraffen.

Alzo de Kurpicken en andere Roovers zich op veele plaatſen weêr ſterk laaten zien, zo is de ordre aan alle Waiwoodſchappen afgegaan, van alle diergelyke Roovers op de plaats daar men ze betrapt, aan den eerſten Boom te laaten ophangen. Sedert verneemt men, dat, onder de zwervende Tartaren en Cozakken, welke veele wanordres op het Poolſche Territoir bedreeven hebben, nadat eenigen, als gezegd is, opgehangen waren, zich zo ſterk niet meêr zien lieten; waartoe ook het ſcherp Mandaat van den Turkſchen Basſa te *Choczim* niet weinig contribueerde, welke bevolen hadt de vagabondeerende Tartaren ſtaandevoets overhoop te ſchieten.

Men

Men ziet de Copy van den Brief, welken de Bassa van *Choczim* aan den Koning en de Senaat van *Polen* geschreven heeft: Dezelve behelst voornamelyk: „ Dat de Sultan circulaire Brieven aan de Bassas gezonden, en daarin aan hen, op straffe van den dood, verboden hadt, de Poolsche Grenzen in eenige wyze te ontrusten, of aan eenigen Onderdaan van *Polen* het geringste leed te doen, of nadeel toe te brengen, alzo de Groote Heer den Koning *Augustus* III. als rechtmatig verkoren Beheerscher van 't Poolsche Ryk hadt erkend en zelfs gereed was, in gevalle van noodzakelykheit, zyn Poolsche Majesteit te assisteeren, dewyl de Porte zich verzekert hieldt, dat de Koning van *Polen* de goede nabuurlyke Vriendschap van zynen kant stiptelyk onderhouden, en aan deszelfs Vyanden, direct noch te indirect eenigerlei bystand verleenen zou. Verders verzekert de gemelde Bassa den Koning en de Republyk, dat hy ten allen tyde zal toonen gereed te wezen, om dezelve alle mogelyke dienst te doen. 1737. February

Tusschen 't Poolsche Hof en dat van *Rome*, zyn weder eenige verschillen ontstaan, wegens de Abdyen die in het Ryk vaceeren; weigerende de H. Stoel het verdrag goed te keuren, 't gene tusschen den Pauzelyken Nuntius en den Palatyn van *Sendomir* ter dier zaake gesloten is; en schoon de redenen van die weigering onbekend zyn, stelt men vast, dat de Republyk genoodzaakt zal zyn een aanzienlyke somme gelds naar *Rome* te zenden, om daardoor de afvaardiging van de vereischte Bulle te erlangen. In gevolge van het gene te *Lissa* tusschen den Commissaris Plenipotentiaris van den Koning *Stanislaus*, en den Secretaris van den Graaf *Sulkouwski* gesloten is, heeft men aan een Gedeputeerden van zyn Excellentie het fraaje Landgoed van *Wloszakow* overgegeeven, onder den Tytel van Hypotheek voor de sommen, die hy aan de Commissarissen van *Lissa* en aan eenige Crediteurs van het Huis *Opalinski* opgeschoten heeft. De Hertog *Ferdinand* van *Courland* heeft aan den Kroons-Groot-Veldheer een Escorte laaten verzoeken, om zich naar zyn Hertogdom te begeeven en aldaar zyne overige dagen te eindigen. Wegens de Armen, die by duizenden van het Land en van andere plaatsen in *Warschau* zyn gekomen, is een Ordonnantie opentlyk gepubliceert, dat zy door middel van een hier toe aangewezen Koninklyk Fonds door de Geestelykheit te *Warschau* bezorgd zouden worden.

UIT

1737
February

RUS-LAND.

UIT *Rusland* heeft men bericht dat dikwils kleine Actien tusschen de Tartaren en de Russische Krygsbenden en de Cosakken, tot nadeel der eersten voorvielen. Men heeft door Gevangenen verstaan, dat sedert de verwoestingen, die de Russische Troupen in de *Crim* aangerecht hebben, de Tartaren van dat Land genoodzaakt waren geweest, hun Vee op de *Nogaische* Heiden te doen weiden; dat de Tartaren steeds bezig waren, om de liniën van *Precop* te herstellen, doch dat zy, door gebrek van materialen, daar aan weinig vorderden, zodat de Werklieden, die den Cham derwaards gezonden hadt, zich alleenlyk beezig hielden met de puinhoopen op te ruimen. Van *Asoph* wordt gemeld, dat, behalven de 1000. Roeivaartuigen van een nieuwe vinding, welke men aldaar vervaardigd heeft, noch 400. anderen gebouwd wierden, die in het Vóórjaar gereed zouden zyn; alle welke Vaartuigen, gevoegd by de Galeien, Pramen, enz. een aanzienlyke Vloot zullen uitmaaken, waarmede men voorneemens is eene onderneeming van groot belang in 't werk te stellen. De toerustingen ten Oorlog, die aan den *Don* en aan den *Dnieper* gemaakt worden, doen besluiten, dat het Hof voorneemens is het Conquest van de *Crim* te hervatten, met hetzelve, zo ter Zee als te Land, aan te tasten, doch waarvan men niets met zekerheit zal kunnen weeten, dan na de aankomst van den Generaal Grave *van Munnich*, en het houden van een grooten Krygsraad over de Bedryven van den aanstaanden Veldtogt. Men zegt wederom, dat men de oude Russische Militie, waarvan men in voorige tyden gebruik gemaakt heeft, zal oprechten, om dezelve tot het bewaaren der Linien van de *Ukraine* en van de Frontiersteden te gebruiken; uit dewelke de geregelde Troupen getrokken zullen worden, om daarvan twee aanzienlyke Legers te formeeren. Het Hof heeft aan den Baron van *Keizerling*, geheimen Raad en Plenipotentiaris van de Keizerinne by den Koning van *Polen*, verlof gegeven om naar *Petersburg* te komen; doch het is onzeker wie denzelven aldaar zal opvolgen. Het Hof heeft tyding bekomen, dat de Heer *Wiesniakow*, Minister by de Porte, in *Polen* gearriveerd is; en dat de Turken, die den gemelden Gezant tot aan de Grenzen geëscorteerd hebben, hem, door last van den Grooten Heer, alle mogelyke beleeftheden hadden beweezen, welke heusheit van het

Ot-

Ottomannische Hof, zo strydende met de oude gebruiken, van de Ministers van de Mogentheden waarmede zy in Oorlog geraaken, gevangen te houden, als een blyk van hunne zwakheit wordt aangezien, en een teken van hun verlangen om tot den vrede te komen. Men bekommert zich geensins over de geruchten, als of de Grooten Heer een Of- en Defensive Alliantie met den *Schach Nadir* gesloten zoude hebben: want daaraan wordt geen geloof geslagen, ook is men verzekerd, dat de nieuwe Schach t'eenemaal buiten staat is onze grenzen te ontrusten, dewyl hy werks genoeg heeft om de misnoegde Persianen in zyn Ryk te beteugelen, welke uit een grondbeginsel van Godsdienst weigeren, een Prins voor Souverein te erkennen, welke niet uit het bloed der oude *Sophies* gesprooten is; en dat ook aan den anderen kant eene Woestein, en eenige ontoegangkelyke engtens de twee Ryken van één scheiden. 1737. February

Den 7 ontfing het Hof een Expressen uit *Cuban*, die door den *Starchin Jefremoff* wegens den Chalmukschen Opperbevelhebber *Don Duc Ombo* was afgevaardigt, met de tyding van een zeer groot voordeel, 't welk op nieuws op de *Cubansche* Tartaaren behaald is, en waarvan de volgende Omstandigheden gemeld worden: Nadat *Don Duc Ombo* met zyne Troupen op den 30 November niet verre van de kleine Rivier *Egorliks* met de Donsche Cozakken onder het gebied van de *Starchinen Krasckohoff* en *Jefremoff* geconjungeert, en door een gevangen te weeten gekomen was, dat de *Cubansche* Tartaaren, zoornamelyk de *Etisculische* Horde (die de voornaamste van *Cuban* is, en wel 20000 strydbaare mannen in 't veld kan brengen) met alle hun Vee en Paarden uit het gebergte aan deze zyde van de *Cuban-Stroom* waren komen weiden, en zich door een groote menigte uitgezette posten gedekt hadden, was terstond een party Cozakken uitgezonden, om de Tartaaren, het Land, en hoe zy best aangetast moesten worden, te recognosceeren: Deze party viel des nachts op een vyandlyke Post van eenige honderd Man, die op hunne wyze begraven, en tamelyk sterk verschanst waren, en tastte de Tartaaren te voet in hunne verschansing aan, die, schoon zy zich hardnekkig defendeerden, echter overwonnen, en, nevens 4 van hunne Bevelhebbers, alle gedood wierden: zynde alleenlyk de voornaamste Bevelhebber in 't leven en gevangen gehouden, om nader bericht van hem te kunnen bekomen. Toen deze party te rug kwam, hebben

1737 *February* ben de Cozakken en Kalmukken zich in verscheiden partyen verdeeld, om den vyand van alle kanten aan te grypen, en daarop de gehele streek langs de *Cuban-Stroom* van *Elanckeczu* tot aan het Meir ('t gene de beste en bewoondste streek van die Rivier is) gansch verwoest, en de bovengemelde *Etisculische* Horde gansch omgebragt, Behalven zeer veele woningen is ook de Stad *Kapyl*, Residentie van den *Cubanschen* Sultan *Bachtigerei*, die vry groot en met een Wal omringt is, gansch verwoest, en zeer grooten buit daarin gemaakt: In deze Strooping, welke van den 7den tot den 14den December geduurd hadt, waren alle weêrbaare Persoonen, of gedood, of, zich met de vlugt willende redden, in de *Cuban Stroom*, die zeer hoog gezwollen, en met dun Ys bezet was, verdronken; Het getal der dooden en verdronkenen konde niet wel gemeld worden, maar meêr dan 10000 zo Wyven als Kinderen waren gevangen, een grooter getal van Vrouwen en Kinderen, zyn in de gemelde Stroom verdronken. De Calmukken van *Don Duc Ombo* alleen hadden over de 20000 Paarden, nevens een ontelbaare menigte zo Runderen als Schaapen, en daarboven zulk een ryken buit gemaakt, dat niemant geheugt ooit zodanig een voordeel behaald te hebben. *Don Duc Ombo* had het veroverde naar zyne wooningen gezonden, maar was zelfs met zyn Volk aan de *Cuban-Stroom* blyven staan, om, zo haast dezelve vast gevroren zou wezen, de Tartaaren, die zich aan de overzyde bevinden, mede te gaan opzoeken. De Brief, door *Don Duc Ombo* aan haare Keizerlyke Majesteit wegens deze Victorie gezonden, behelst ten voornaamsten 't gene volgt.

„ Op uwe Keizerlyken Majesteits hoogste bevel tot eene nieuwe
„ Expeditie op de *Cubansche* Tartaaren; heb ik, met myne Bevel-
„ hebbers en Manschap geconjungeerd, met de Donsche Cozakken
„ onder het gebied van de *Starschinen Kraçnoschokaff* en *Jefremoff*
„ den marsch voortgezet; Na goed bericht van der Tartaaren situ-
„ atie, zyn wy op hen aangevallen, hebben hen geheel en al ne-
„ dergemaakt, en de Stad *Kapyl*, daar de Sultan *Bachtigirey* resi-
„ deert, ingenomen, geplunderd, en tot een Puinhoop gemaakt,
„ in welke Victorie wy 10000 Menschen gevangen genomen, wel
„ 20000 Paarden, een ontelbaare menigte van Vee, zo Runderen, als
„ Schaapen, en daarboven een ryken buit bekomen hebben. Wy

„ zou-

„ zouden onze Expeditie vervolgt hebben, als het Ys in de *Cuban-* 1737.
„ *Stroom* sterk genoeg was geweest; maar dewyl wy met den groo- February
„ ten buit belaaden waren, hebben wy die naar onze wooningen
„ gezonden, en wy zelfs zyn met ons Volk hier blyven staan, om
„ te beraadslagen op wat wyze wy den Vyand verder zullen opzoe-
„ ken en tuchtigen; Van alle het welke ik, uwe Keizerlyke Maj:s
„ aller getrouwste Dienaar zynde, in 't vervolg bericht zal geeven,
„ gedraagende my voor het tegenwoordige tot het rapport van den
„ *Starchin Jefremoff*.

Op Nieuwejaars dag kwamen de in- en uitheemsche Ministers, *Dames* en andere Staats Persoonen in grooten getale 's morgens aan 't Hof, om by haar Keizerlyke Majesteit de complimenten van gelukwensching af te leggen. 's Namiddags ten 4 uuren nam het Bal aldaar een aanvang, 't welk tot 8 uuren 's avonds duurde. Met het begin van den nacht verscheen tegen over het Keizerlyk Paleis een prachtige Illuminatie van rood, geel, en groen Vuur, dewelke den Astronomischen Tempel of 't Sterre Paleis verbeeldde, door middel van twee Perspectief Gebouwen onder de Poorten van 's Hemels *Sphæren*, en tusschen de Vleugels van beide de Gebouwen den *Zodiacq*, verdeeld door haar gewoone Tekenen, en de Zon op 't punt van op te komen uit het laatste Teken. Terzelver tyd zag men aan de Vesting, de gezamentlyke Bastions en Gordynen, van boven tot beneden een oneindige menigte van Lampen, die maar één Vuur scheenen te maaken. In 't midden van de Gordynen, tusschen de twee Bastions, die naar de Stad zien, las men deze woorden in een groene vlam, VIVAT ANNA JOANNOWNA IMPERATRIX, nevens het jaargetal MDCCXXXVII. Men zag ook fraaije Illuminatien op de Wallen van de Admiraliteit, vóór het Hotel van het Corps Cadets, en vóór de Paleizen van den Vice Kancelier, Graaf van *Osterman*, en den Veldmaarschalk, Graaf van *Munnich*. Met het eindigen van het Bal, 't gene de Keizerin aan 't Hof gaf, nam het Vuurwerk vóór 't Paleis op het Ys van de *Neva* een aanvang, verbeeldende in bont Vuur de Zon, zo als zy een nieuw Jaar aanvangt, in het overgaan uit het laatste Teken van den Zodiacq was het gekroonde Cyffer van de Keizerin met dit vaers omringt: DE COELE VENIENT ANNI, VENIENTQUE TRIUMPHI; of, *De Hemel laat in nieuwe Jaaren, ons nieuw geluk en zegen ervaren.*

1737. Wanneer het Vuurwerk afgestoken wierdt, de twee Prinsessen vóór
February een Venster zittende, om het gemelde Kunstvuur te zien, viel een opgaande Vuurpyl in het kruisraam, en verbryzelde het glas, zo dat de Prinses *Elisabeth* niet kunnende wyken, op een deerlyke wyze op het vóórhoofd, rondom de oogen, op de wangen, en aan den hals gekwetst wierdt. De Prinses *Anna*, die op dat oogenblik juist was omgekeerd, kreeg een slag van achter op het hoofd, door een stuk van de vuurpyl, doch kreeg geen letsel, wordende de slag door de dikheit van het hair gebroken, zo dat zy met een kleine kneusing op den arm vry raakte. Het gansche Hof was terstont in rep en roer; de Prinses *Elisabeth* wierdt ten eersten te bed gebragt, zo haast zy verbonden was. Den 13den hadt zy veel pyn, voornamelyk aan de oogen, die zeer dik gezwollen waren, en zy wierdt adergelaten; den 14den was zy een weinig beter, en men hoopt, dat zy in 't kort wederom t'eenemaal herstelt zal zyn; doch men vreest, dat het zich vóór het vóórhoofd, daar de kwetsing 't grootste is, tot een lidteken zal zetten. De Prinses *Anna*, die uitgezondert de kneuzing, slechts de schrik heeft gehad, bevondt zich redelyk wel, en verscheen den 13, zynde Zondag, wederom in de groote Sociëteit, die in 't appartement van de Keizerin was De Cosackische Officier, die de tyding gebragt heeft van het laatste voordeel, op de Cubansche Tartaaren behaald, is te rug gezonden met ryke geschenken, zo voor de twee *Tarschinen* van den *Don* als voor *Don DucOmbo*, en met een byzonderen last, om die Tartaaren verder onder tebrengen of uit te roeijen, opdat men, geduurende de aanstaande veldtogt, niets voor dezelven te vreezen hebbe, en de Calmukken en Cosakken, die tot noch met derzelver vernieling beezig zyn geweest, tegen de Crimsche Tartaaren kan gebruiken. Zo dit gelukt denkt men in dit Jaar een byzonder Leger in de *Crim* te zenden, om dat Land te verwoesten of geheel onder te brengen, terwyl een ander Leger den Dniester zal passeren, het zy om de Turken te beletten tot hulp van de *Crim* te komen, het zy tot een andere gewigtige onderneming. Het laatste van deze Legers zal door den Graaf van *Munnich*, en het eerste door den Generaal *Lasci* gecommandeert worden.

De laatste Brieven die men uit *Persië* heeft, melden, dat de nieuwe Schach *Nadir* aan den Russischen Minister, verklaard hadt, dat hy steeds by het besluit zoude volharden, om met dit Hof in een

vol-

volmaakte verstandhouding te leeven, niettegenstaande zyn Ambassadeur te *Konstantinopel* iets tot nadeel van haare Keizerlyke Majesteit gesloten mogte hebben; doch schoon men zich verzekert houdt, dat de nieuwe Sophi tegen zynen wille, en alleenlyk tot dempinge van de beroerten in zyn Ryk, verplicht is geweest, den vrede met den Grooten Heer te sluiten, zo schynt men echter weinig staats op zyne beloften te maaken, vermits hy (zo men verstaat) zynen gemelden Ambassadeur, tot *Atemat Doulet*, of eerste Minister benoemt heeft; 't gene echter weinig bekommerings baart, nadien de gemelde Schach buiten staat geoordeelt word:, om aan *Rusland* eenig goed of kwaad toe te brengen Den 14den presenteerde de Veldmaarschalk Graave van *Munnich*, aan de Keizerinne 12 Turksche Standaarden, en een Paardenstaart, die in den laatsten Veldtogt op de vyanden verovert zyn. Van de Grenzen heeft men, dat de Primo Vizier 15000 mannen te *Oczakow*, 12000 te *Bender*, en 10000 te *Choczim* in guarnisoen gelegt hadt. Men continueert de krygstoerustingen met veel yvers voort te zetten, om den veldtogt vroegtydig te openen, zullende het gros 160000 man sterk, onder den Graaf van *Munnich* in de *Ukraine*, naar den kant van *Bender* ageeren, een ander Observations Leger zal zich onder den Generaal *Lascy* by *Asoph* houden, en een derde Leger van 68000 man zal onder den Prins van *Hessen Homburg* omtrent *Choczim* langs de linien staan, om de stroperyen der Tartaaren te beletten. De Keizerinne heeft een groote Promotie van Officieren gedaan en aan den Veldmaarschalk Graaf van *Munnich* de Landeryen en Goederen in *Ingermerland* en *Lyfland*, waarvan hy alleenlyk het Vruchtgebruik hadt, tot een Geschenk in eigendom gegeeven, zodat dezelven tot zyne Nakomelingen zullen overgaan; en daarboven heeft haar Majesteit de Heerlykheit, welke wylen de Generaal *Weisbach* in de *Ukraine* bezetten heeft, aan hem geduurende zyn leven geschonken. De Prins *Anthon Ulrich* van *Wolfenbuttel* staat de Compagne als Volontair by te woonen: De Keizerin doet de Equipages voor dien Prins gereed maaken, en zal zelfs de Persoonen benoemen, die hem zullen verzellen: Daar is een Edict van de Keizerinne gepubliceert, waar by de Edellieden die twee of meêr zoonen hebben, vergund wordt éénen van de zelven by zich te mogen houden, mits daar voor een recruut leverende; en dat de andere zoons, van hun 20 tot 25 jaaren

1737. *February*

1737. February onder de Troupen zullen moeten dienen; waarna zy ontslagen zullen worden; als mede, dat aan dezelve, gedurende hunnen dienst, een behoorlyken rang gegeeven zal worden; welk Edict veel vreugde onder den Adel verwekt heeft.

Wanneer men den 8sten February de verjaaring des geboortedags van de Keizerin die in haar 45ste jaar tradt, vierde, ontfing haar Keizerlyke Majesteit de gewoone Complimenten, en ging 's middags naar de groote Zaal, alwaar zy onder een Verhemelsel het middagmaal hieldt aan eene Tafel, waarvan het geheele Servies van louter Goud was, hebbende de twee Keizerlyke Prinsessen aan haare zyde: Tegen over haar Majesteits Tafel stondt een andere van 200 borden, die een dubbelden Arend verbeeldde, en waaraan alle de Staats- en uitheemsche Ministers, en de voornaamste Heeren en Dames zaten. Het Italiaansch Muzyk liet zich lustig hooren; en de gezondheden wierden gedronken onder Trompetten- en Pauken-geschal en onder het lossen van het op de *Neva* geplaatste Kanon. De Keizerin liet aan den Graaf van *Ostein*, Roomsch Keizerlyke Minister, een groot glas presenteren op den voorspoed van de gmeene Wapenen, en op den goeden uitslag van de gemeene onderhandelingen tegen en met de Turken. Het Bal begon ten 5 uuren; 's nachts waren de Vesting en de Admiraliteit geheel geillumineert, en tegen over het Paleis was een groote Illuminatie, dewelke verbeeldde den Ingang van de *Crim* of de beruchte Poorten van *Precop*, met een gedeelte van het groote Bolwerk en eenige toorens met Kanon, op eenen van denwelken zich een Russische Tent vertoonde. Tusschen 9 en 10 uuren wierdt een Vuurwerk afgestoken, welkers voornaamste Plan verbeeldde een Wapenpraal, bestaande uit Turksche Wapenen, en ondersteund aan den eenen kant door een geketenden Turk, en aan de andere zyde door een gevangen Tartaar. Een Pyramide vertoonde zich achter die Zegepraal, aan welkers top het Borststuk van de Keizerinne was, met deze Woorden *Anna de Groote*, en onder aan, *door God gegeeven tot handhaving van den Godsdienst en van het Vaderland*. Den 9den wierdt een prachtige Italiaansche Opera in het Keizerlyk Winter-Paleis gehouden. Men heeft onder anderen aangemerkt, dat de Ambassadeur van *Tamas Kouli Kan*, nieuwe Schach van *Persië*, mede op dat festein genodigt was, en dat dezelve met meêr distinctie is behandelt, dan eenig ander uitheem-

heemsch Minister. Den zelfden dag kwam een Courier, afgezonden door den Generaal *Lewascheff*, Gouverneur van *Asoph* en Commandant en Chef van de Russische Troupen in dat Land, met tyding, dat uit *Cuban* een *Mirsa*, van de *Nagaaische* zogenaamde *Aulnische Tartaarische* Natie, met zyn geheele Horde bestaande uit eenige 100 Riditken, of Familien, te *Asoph* aangekomen was, om de protectie van haar Keizerlyke Majesteit te verwerven, en zich onder haare Heerschappy te begeeven. Deze *Mirsa*, *Tirmir Bulat* genaamd, is verzeld van eenige andere Gedeputeerden der *Aulnische* Tartaren, die in de *Cuban* zyn, om zich mede aan het Russische Ryk te onderwerpen, nadat zy vernomen zullen hebben, hoe gemelde *Mirsa* ontfangen zoude zyn. Deze Tartaren, die tot de groote *Nagaische* Horde behooren, zyn ten allen tyden onder de Russische gehoorzaamheit geweest, en hadden van 't begin hun verblyf by *Astracan*, vanwaar zy zich sedert op de Grenzen van *Persië* by *Terky* en by de geslechte Vesting het Heilige *Kruis* neêrgezet hebben, De Sultan *Tetigory* en de Chrimsche Chan in de jaaren 1733 en 1735. in dat Land invallen gedaan hebbende, wierden zy door hen op een geweldige wys naar de *Cuban* medegesleept, en zyn daar tot nu toe gehouden. De Generaal *Lewascheff* hadt aan de *Mirsa* en zyn Horde een streek Lands tusschen de Rivieren de *Don* en *Kalanza* tot hunne Wooning aangewezen; nadat hy tot onderpand Gyzelaars van hen hadt genomen, en hy hadt de Gedeputeerden van de andere Tartaren te ruggezonden, met de verzekering aan de in *Cuban* te ruggebleven *Mirsen*, dat zy onder haare Keizerlyke Majesteits Protectie zullen ontfangen worden, zodat zy gelegentheit vinden, om weêr in de landen van hunne Heerschappy te keeren. Het hooge gerecht, heeft den ouden Prins, *Demetrius Gallytzen*, wegens zyn groote en menigvuldige Delicten ter dood verwezen, maar de Keizerin heeft uit byzondere genade de Doodstraf in eene Ballingschap op *Sleutelberg* verandert.

1737. February

DE Heeren Staaten Generaal hebben een Dank-Vast- en Bededag vastgesteld, en de uitschryving is naar de respective Steeden afgezonden, om gepubliceert te worden, zynde van den volgenden inhoud:

NEDERLANDEN.

„ Eer-

1737. February

„ *Eersaame*, *Vroome*, *Discreete*, *Lieve*, *Getrouwe*. Nademaal ons „ lieve Vaderland, door de byzondere voorsienigheit van God Al- „ magtig, uit kleine beginselen tot een aansienlyken Staat gewor- „ den is, en, tot noch toe, zo onwaardeerlyke panden, als die van „ Vryheid en waare Godsdienst, behouden heeft; ook, na veele „ jaaren, in Vreede gezeeten te hebben, noch wederom een jaar „ tot onze Vrede is toegedaan, en daar by de algemeene rust, die „ in verscheide oorden van de Christenheit, door het gebruik der „ Waapenen, gestoort was, meerder schynt herstelt en bevestigt te „ worden, en wy gehouden zyn te erkennen, dat wy deze, en alle „ andere zo overvloedig genoote weldaaden, alleen verschuldigt zyn „ aan de vrye genaade en onverdiende barmhertigheeden van den „ Alderhoogsten God, die niet nalaat aan onzen Staat wel te doen, „ niettegenstaande de meenigvuldige en hooggaande Sonden en „ ongeregtigheeden, in den Lande in swang gaande, en onaange- „ sien de weinige beetering en bekeering, welke daar ontrent be- „ speurt word: waar door, niet zonder groote reeden, te vreezen „ is, dat Gods onbegrypelyke langmoedigheit en verdraagsaamheit „ wel een einde zoude kunnen neemen, en dat zyne Oordeelen en „ plaagen over het Land zoude kunnen worden uitgestort, waar- „ van de Rampen en zwaarigheeden, selfs in vreedens tyd, op ver- „ scheide wyzen, aan den Staat overgekoomen, als tot voorbooden „ en waarschouwing kunnen verstrekken, zo dat, door verminde- „ ring van Navigatie en Commercie, ook de kragten verminderen, „ den Staat, na zo zwaare Oorlogen, als tot zyne wettige bescher- „ ming, genoodsaakt is geweest te voeren, nauwelyks tot eenig ver- „ haal van adem kan komen: zo hebben de Heeren Staaten Generaal „ der vereenigde *Nederlanden*, in overweeging van alle het zelve, en „ van de tegenwoordige omstandigheeden van tyden en zaaken, noo- „ dig en dienstig geacht, ons te wenden tot den goedertieren en almag- „ tigen God, om zyne goedheit te erkennen, en zynen genaadigen „ zeegen, tot onze hulpe, behoudenis en welstand, verder af te bidden, „ en ten dien einde, met onze bewilliging uit te schryven een alge- „ meene Dank-, Vast- en Bededag, over alle de geunieerde Provin- „ tien, geassocieerde Landschappen, Steeden en Leeden van dien, te- „ gens woensdag, die wezen zal den 20 van de maand van Maart eerst- „ komende, om ten zelven daage, ons met alle de Inwoonders deeser

„ Lande,

1737. February

„ Lande, op een plegtige wyze, voor God ons verootmoedigen, en Hem
„ die de geever van alles goeds is; van herte te looven en te danken,
„ voor alle zyne weldadigheden, uit vrye genaade en onverdiende
barmhertigheit, aan ons lieve Vaderland, tot hier toe zo overvloe-
dig beweesen: zo dat het, door zyne Goddelyke kragt en bystand tot
„ dus verre, is staande gebleven, en nu meerder jaaren, achter een, als
„ ooit voordeeze, een gewenschte Vreede heeft genooten, met hoope,
„ dat het vuur van den Oorlog, dat elders ontstooken was, en aan de
„ Frontieren van den Staat kwam te naderen, geblust zynde, een alge-
„ meene vreede en rust onder de Christen, Mogentheden bevestigt zal
„ worden, en, om voorts, met een oprechte beleidenis van alle des Lands
„ hooggaande, aanhoudende, en steeds meerder en meerder aanwassen-
„ de zonden en ongerechtigheden, ons voor God te verneederen, en,
„ met opwekkinge tot een waare boetvaardigheit en bekeering, den
„ Heere, wiens verdraagzaamheit en goedertierentheit oneindig is
„ voor die geene, die in Hem gelooven en op hem vertrouwen, oot-
„ moedig, vuurig, en uit grond des herten te bidden en te smeeken,
„ zo om de vergeeving van alle onze sonden en ongerechtigheden,
„ *als*, *om* eenen verderen Seegen over ons lieve Vaderland, ten einde
„ *het* zelve door zyne al vermogende en alles bestuurende kragt, verder
„ by de Vreede geconserveert, en, met behoudenis van Vryheit en
„ Religie, voorspoedig gemaakt mooge worden, en van het zelve
„ afgewend alle welverdiende oordeelen en plaagen; dat de alge-
„ meene Rnst Vreede bestendig moge zyn, in des Heeren gunste;
„ *dat ook* de Protestantsche Kerken alomme, en de Belyders van
„ de waare Christelyke Religie, van alle verdrukkingen en vervol-
„ gingen moogen werden verlost en bevryd; alles tot grootmaa-
„ kinge van des Heeren alderheiligste Naam, voortplantinge en aan-
„ was van de waare Christelyke Gereformeerde Religie, conservatie
„ van onze diergekochte Vryheit, en onzer allen Zielen Zaligheit
„ enz. enz.

De Staaten Generaal hebben antwoord bekomen van de Hoven van *Weenen* en van *Vrankryk* ten opzigte van hunne voorslagen wegens de Succesie van *Gulich* en *Berg*, welke gewigtige zaak aan haar Hoog Mogende veele beezigheit verschaft heeft, en aanleiding gegeeven tot verscheiden Conferentien, welke hunne Gedeputerden met de Pruisische en andere Ministers hebben gehouden.

1737. *February*

BYZONDERHEDEN.

DEN 12 dezer Maand heeft zich boven onzen Horisont eene Comeet of Staart-Ster beginnen te vertoonen, welke niet was van het getal der bekende Serren, waarvan de Sterrekundigen den loop hebben uitgerekend. Dezelve is toevallig ontdekt, zynde zeer zwak en ongemeen verre van onzen Planeet, zodat dezelve veel verder van ons af scheen te zyn dan de Hemel van *Saturnus*. Men ontdekte deze Comeet eerst anderhalf uur of twee uuren na het ondergaan van de Zon. Zy was omtrent 6 graaden en 40 Minuten West-Zuyd west van *Venus*; zodat men een rechten lyn trekkende van *Venus* tot op onzen Horisont, de Comeet drie graaden en eenige Minuten bezuiden deze linie was. Het Hoofd vertoonde zich zomtyds tamelyk helder, en omtrent gelyk eene Sterre van de tweede grootte. Haar Staert, die zich als een zeer zwak licht vertoonde, schuins opwaards van de Zon af, en gelyk was aan de straalen van het Noorderlicht, hadde de lengte van omtrent twee of twee en een halve graaden. Deeze Comeet heeft zich eenige achtereen volgende avonden op dezelve wyze laaten zien. Eenige Sterrekundigen hier te Lande meenen dat dezelve zich in de aanstande Maand May wederom zal vertoonen: welke gissing nochtans zeer weinig gronds kan hebben.

De nevensgaande Afbeelding kan eene verbeelding geeven van deszelfs gesteldheit, beschouwd zynde van boven van den Toren van het Stadhuis der Stad *Amsteldam*.

In 't begin van February is te *Amsteldam* gesturven eene Vrouwe oud 112 Jaaren 4 Maanden en 8 dagen, die in haar hondertste jaar noch 4 tanden verwisseld heeft.

Volgens Brieven uit *Tirol* hadt men aldaar tusschen den 9 en 10 January te *Brixen* een sterke Aardbeving van 13 á 14 schuddingen gehad, waardoor het oude Raadhuis en 2 andere Huizen ingestort, 12 personen daar onder verplettert waren.

Van *Dantzik* schryft men van den 22 January: gisteren tegens den avond had men alhier uit den N.W. ten Noorden een zo zwaaren storm, als in veele jaaren niet gezien is; zynde door 't omver waeien van schoorsteenen, het instorten van daken als anderzins, in deeze Stad zeer groote schade geschied. Op het omleggende Land 't geen door de sterke vloet meerendeels geinundeert is, zyn mede verschei-



Verschynsel van een Comeet of Staartster in February des Jaars 1737.

ſcheide huizen en ſchuuren, als ook een groot getal boomen omge- 1737.
waait: voorts zyn op de Neering 4 ſcheepen gebleven. En van den February
7 February ſchryft men aldus: De Elende door de Overſtrooming op de omleggende Landen is groot: alle dagen komen Menſchen, die hunne Wooningen niet kunnen gebruiken, voor de Poorten deezer Stad, daar men dezelve niet inlaat, maar hen huizen daar buiten aanwyſt, en onderhoud verzorgd, waar toe hier eene Collecte gedaan is: de elende van de ver afgeleegenen is onbeſchryffelyk.

Van *Warſchau* ſchryft men van den 27 January aldus: De continueele regen die het grootſte gedeelte van de bezaaide Landen geinondeert heeft, doet ſterk voor een ſlegten Oegſt vreezen, waar door de Granen reets in prys opſlaan. 's Nachts tuſſchen den 21 en 22 had men hier een terribel Onweêr, 't welk de Daken van de Kerken en Huizen zeer beſchadigt heeft; zynde dat van het Stadhuis, 't geen met Lood bedekt was, geheel weggeſlagen.

Brieven uit *Zwol* van den 5 February zeggen: voorleede zondag avond omtrent half 7 uuren, kreegen wy alhier op het onverwagſt (vermits het den geheelen dag en avond zeer koud was) een ongemeene zwaaren Blixem, die noch aan de lucht gezien wordende, aanſtonds van een ongemeen verſchrikkelyken Donderſlag gevolgt wierdt, welke byna een minuit duurde; onmiddelyk daarop zag men onder een dikke ſneeuw, op de ſpitze van onze groote Tooren een zwaar vuur, 't geen de Stad binnen een moment in de uiterſte conſternatie bragt: onder het alarm ſlaan, en 't blaazen der trompetten, wierden alle de brandſpuiten aangebragt, dog konden, vermits de hoogte, geen de minſte dienſt doen; ondertusſchen viel 't vuur aan de eene zyde van de ſpitſe der Tooren, op de plaats van een huis, 't geen onder den Tooren ſtaat, en gaf een dof gekraak, met een terrible zwavelachtige damp, dog veroirzaakte geene ſchade. Ook viel aan de andere zyde van den Tooren een klomp vuur voor de Herberg den Oliphant, zonder aldaar mede eenige ſchade te verwekken. Verſcheiden vrywilligers, die met lantaarens en brantemmers naar boven geklommen waren, om van de waterbakken die op den Tooren ſtaan gebruik te maaken, vonden, dat het Hemels vuur aan de Tooren ſpiets geen ſchade hadde toegebragt. Inmiddels was de confuſie in de Avondpredicatie onbeſchryffelyk, en den angſt van de bewoonders der huizen onder den Tooren, en hun gekerm

1737. zoude het alleronverzaagſte hart, met deernis en medelyden aangedaan hebben. Ten tyde dat de allarm geſlagen wierdt, viel ook een groote klomp vuur voor de voeten van een Officier, die zich naar de loopplaats begaf; en wanneer den Donder en blixem in hun grootſte kracht waaren, viel de ſchildwagt, welke by het kruitmagazyn ſtond, plotſelyk ter aarde. Ook was die voor de hooftwagt zyne poſt had, zodanig door het weêr aangedaan, dat hy een wyl tyds niet konde zien, of eenig beſcheid geeven. Men ziet Brieven van *Doesburg* en *Emmerik*, meldende, dat voorleden zondag avond den 3 February tusſchen 6 en 7 uuren, door een zware Donderſlag in de toorens van die beide Steeden Brand was ontſtaan, 't geen aldaar groote bekommering had veroirzaakt, doch dat dezelve met groote moeite en yver, en met weinige ſchade was gebluſcht. Ook zegt men, dat te *Aarnhem* op dezelve tyd mede een zwaar Onweêr geweeſt was.

February

Men ſchryft van *Deurne in de Meiery van 's Hertogenboſch*, van den 6. February. Voorleede Zondag, 's avonds tusſchen 9 en 10 uuren, had men alhier een verſchrikkelyk Onweêr van Wind, Donder, Blixem, Hagel, en Sneeuw; en omtrent 10 uuren ſloeg den Blixem (welke onmiddelyk door een verſchrikkelyke Donderſlag gevolgt wierd) met een ſtraal als groote vlammen vuurs, in onzen ſchoonen Tooren, die daardoor in brand geraakte, waarom men met reden voor de Kerk, en de daarom ſtaande huizen beducht was; doch dezelve zyn door de vigilantie van onzen Drosſaard, en de ſtoutmoedigheit van eenige timmerluiden, nog gelukkig behouden: Echter heeft de Kerk groote ſchade geleeden, vermits dezelve, door het vallen van het glimmende hout en de balken op drie plaatſen in brand geraakt is. Ook zyn de klokken geſmolten, en 't horologie t'eenemaal geruineert.

Men ſchryft van *Herenthals in Ooſtenryks Braband* van den 7 February. Voor eenige daagen, wanneer men alhier een zwaar Onweêr, vermengt met Donder, Blixem, Hagel en Sneeuw had, ſloeg den Blixem in den Tooren van onze Hoofdkerke, die daar door in brand geraakte, doch door de hulpe der Grasburgers tydig gebluſcht is. Ook viel ter zelver tyd den Blixem in den Tooren van *Arendonk*, welke met de Kerke t'eenemaal afgebrand is.

Men ſchryft van *Eindhoven* van den 6 February. Voorleeden Zondag

dag avond den derden dezer heeft men hier een zo vreesselyk Onweêr gehad, als by Menschen geheugen in dit Saizoen gehoord is ; Het Regende, Hagelde, Sneeuwde, Blixemde en Donderde tessens met de uiterste vehementie, en de Donderslagen volgden onmiddelyk op den Blixem : op zommige plaatsen viel het Vuur in form van ronde Bollen uit de Lucht, en onder anderen in de Heerlykheid *Deurne*, vier uuren van hier, op de schoone spits van den Tooren, dewelke tot op het Metzelwerk is afgebrand, en de Klokken zyn gesmolten; doch de Kerk is behouden : Te *Arendonk*, twee uuren van *Turnhout*, is de Tooren tot den grond toe afgebrand : Het Vuur was daar Maandag noch vry heevig : Te *Leeuw* is ook Vuur op den Tooren gevallen, doch dezelve is niet in Brand geraakt. 1737. *February*

Den 2 February des morgens ontstont te *London* Brand in het huis van Mr. *Hughson*, dat met 4 anderen wierd verteert en verscheiden zeer beschadigt : Mr. *Hughson* sprong uit het venster, en brandde en kwetste zig zodanig, dat men aan zyn leven wanhoopt; zyn vrouw die voor 8 dagen bevallen was, verbrandde met haar kindje en de Baker.

Volgens Brieven van *Chalons* op de Saone van den 15 der verleede maand, was in het dorp *Etrope* twee mylen van die Stadt, het volgende droevig en zonderling voorval geschied : Een ryke boer met name *Gave* op St. Stevens dag, het leven van dien H. geleezen hebbende, in tegenwoordigheit van zyne twee dochters, waarvan de eene 22, en de andere 14 jaren oud was, vroeg hy haar of zy zich niet gelukkig zouden achten haar leven voor Jesus Christus op te offeren : Men weet niet wat zy daar op hebben geantwoord, doch dit is zeeker dat de harssenlooze Vader een krom snoeimes in de hand nam, willende daarmede het hoofd der oudste af houwen, alzo zy de bereitwilligheit van Isaac niet betoonde : zy stelde zich krachtig te weer, doch te vergeefs, en na dat hy haar verscheide steeken had toegebragt hieuw hy haar het hooft af : Zyn jongste dochter die zich onder een bedsteede verborgen hadt, scheurde hy van daar, en deed haar het zelve lot ondergaan : Na deeze dubbelde moord stelde de onzinnige Vader twee lampen by de lyken zyner kinderen, om ze als Martelaressen eerbieding aan te doen : de ongelukkige verbrandde het grootste gedeelte van 't lyk zyn's oudste dochters, en meenende zyn martelkroon heerlyker te maken, had hy beslooten

1737. Februarÿ zich naar *Chalon* in de gevangenis te begeeven, hopende dat men hem opstaande voet van het leven zoude berooven, en dat hy dan met zyne dochters in het Paradys zoude komen: doch zyne vrienden hebben hem geraden de vlugt te neemen, dat hy tegen wil en dank heeft gedaan.

Onlangs wierden onder de ruinen van een Tooren in het Dorp *Chatillon*, naby *Parys*, in een grafkelder 7 loode doodkisten, en daarin zo veele lyken gevonden; die, schoon voor veele eeuwen begraven, echter byna onverteert, en in hun volle weezen lagen; zynde een derzelve 7 voet en 2 duim lang. Ook heeft men in die onderaardse begraafplaats een brandende lamp, verscheiden zilvere Madailjes of geldstukken; en een glaze phiool gevonden, welke met een vocht gevult was; die, zo dra het de lucht ontfing, vervloog.

De Brieven van *Rome* zeggen, dat daar een Mirakel was gebeurd, 't welk aan de Intercessie van wylen de Prinses Gemaalin des Ridders van *St. Joris* toegeschreeven wierdt, en hier in zou bestaan: dat eene arme Dochter, in 't Hospitaal van *St. Jan Latran* leggende te zieltoogen, door de Hertogin *Strozze Aquaviva* uit liefdadigheit was bezocht, en deeze een Stuk linnen, waarvan zich wylen de gemelde Princes in haar leven bediende, in Vocht gesteeken hebbende, aan de Zieke had gegeeven, die daarop terstond in slaap geraakt, een weinig tyds daarna weder ontwaakt zynde, zich volkomen in gezondheit hersteld zou hebben bevonden, zo dat zy ten eersten opstont om van 't gebeurde kennis te geeven aan den Pretendent die haar zondt naar den Kardinaal *Pico*, door wien zy verder gezonden wierdt naar den Vicaris, dewelke authentike Informatie heeft doen neemen tot bevestiging van deeze miraculeuse Geneezing, die in 't algemeen voor zodanig wordt gehouden, als die, welke de Convulsionarissen in *Parys* ontelbaar hebben weeten te vertoonen.

MAART.

MAART.

IN de vóórgaande Maand zagen wy het begin der Handelingen van het Britsche Parlement, en zullen den Leezèr het vervolg van 't verhaal derzelve mededeelen. GROOT-BRITTANNIE.

Den 27 February heeft het Huis der Gemeentens in groot Committé de Mout-Bill, waarvan reets twee Leezingen gedaan waren, geëxamineert, en beslooten, dat het Committé magt zou hebben, om eene Clausul van Credit enz. te ontfangen, en in die Bill te voegen; waarvan het rapport op den volgenden dag wierd gesteld: en de Ridder *Charles Turner* daarvan den 28. verslag aan 't Huis gedaan, en de Bill tot het continueeren der Belastingen op het Mout, Mom, Cider en Peere-Drank voor den dienst van 't Jaar 1737 met de Vermeerderingen door het Committé aan 't Huis overgegeeven hebbende, wierdt dezelve goedgekeurd, en geordonneert met die vermeerderingen in 't net te stellen. Den eersten Maart heeft het Huis de derde Leezing gedaan van die Bill, dezelve gepasseerd, en aan de Lords gezonden: Waarna het Huis, in Committé gekeerd over de Subsidien; tot besluit kwam, om 17704 Man voor de Guarnizoenen en Behouding van *Groot-Brittannien*, *Guernsei* en *Jernsei* voor het Jaar 1737 in dienst te houden, en besloot, dat 547 duizend 549 P. 11 Sch 3 en een half Pens tot derzelver onderhoud zal worden toegestaan: Verders, dat 215710 P. 6 Sch. 5 en een half Pens zal worden geaccordeert tot onderhoud der Troupen en Garnizoenen in de Plantagien, *Minorka* en *Gibraltar*, als mede de Provisien voor de Guarnizoenen van *Annapolis-Roial*, *Canso*, *Plancentia* en *Gibraltar* voor 't Jaar 1737; van welke besluit het rapport op Maandag wierdt gesteld. Den 28. hebben de Lords verscheiden Zaaken in questie gehoord; en den eersten hebben hunne Lordschappen de eerste Leezing gedaan van de Mout-Bill, door de Gemeentens aan hen gezonden.

Den

1737 Maart.

Den 3. deed de Ridder *Charles Turner* aan het Huis der Gemeentens Rapport van de Besluiten 's Vrydag wegens de Subsidie genomen, welke geleezen en by 't Huis goedgekeurd wierden, en men besloot Vrydag in Committé verder aan de Middelen tot het heffen van de Subsidie te arbeiden. Den 4. hebben de Lords de Mout-Bill voor de tweede, en den 5. voor de derdemaal geleezen, dezelve gepasseerd, en daarvan aan de Gemeentens kennis gegeeven, dewelke vervolgens met hun Spreeker in 't Huis der Lords gekomen, en de Koning op den Throon gezeeten zynde, is die Bill met de Koninklyke toestemming bekragtigt; en hunne Lordschappen hebben zich tot Donderdag geadjourneerd. Den eersten toen in het Huis der Gemeentens besloten zou worden hoeveel Troupen men in dienst houden, ontstonden zeer heevige Debatten, en men zeide, dat het onnodig was zulk een groot getal Troupen, als gemeld is, te onderhouden in een tyd, dat de algemeene Rust op het punt stont om hersteld te zyn, en de Mogentheden, van de welke men iets zou kunnen duchten, werkelyk een groot gedeelte van derzelver Trouppen afgedankt hadden; dat, als de voorige Regeeringen onderzocht wierden, men vinden zou, dat het getal der Troupen in tyd van Vreede niet boven de 8, 10 a 12000 Man is geweest; ja zelfs, dat het groot getal Troupen in Vreedens tyd op de been te houden, het verderf van *Jacobus de II.* heeft te weeggebragt, dewyl de Natie niets anders konde denken, dan dat dezelve gebruikt zouden worden om Haare Vryheeden om ver te werpen; en dat, schoon de Natie tegenwoordig onder de Regeering van zulk een goeden Prins niet in zodanige vrees was, zulks evenwel tot een Voorwendsel zou kunnen dienen aan die geenen, welke hem opvolgen, en dezelfde goede intentie niet hebben mogten, enz. Eindelyk wierdt het Debat zo heevig, dat de Heer *Pultnei* zeide, dat hy alle mogelyke achting en liefde voor de tegenwoordige Regeering had; maar dat als hy zag, dat de Familie, tegenwoordig op den Troon zynde, arbeidde om de Vryheden over hoop te werpen, hy de eerste zou weezen, om alles aan te wenden, wat in zyn vermoogen was, om zulks aan haar te doen: Die Debatten, waar by de Prins van *Wales* tegenwoordig was, duurden tot 's avonds ten 9 uuren, en de Hof-Party de tegenwerpingen beantwoord hebbende, wierden de Stemmen opgenomen, en het beslootene met 246 tegen 177 Stemmen goedgekeurd.

Wan-

Wanneer de Koning den 5. n... geeven van zyne toestemming tot het continueeren van 't heffen der Rechten op de Mout Bill uit het Huis der Pairs vertrokken was, en de Gemeentens in hun Huis te rug gekeerd waren, wierd ... de Heer *Pultney* voorgesteld, een Addres aan den Koning te presenteeren: 1737. Maart.

'Om te kennen te geeven hun rechtmatig gevoelen over zyne Majesteits groote goedheden, en de tedere achting, welke hy had voor den voorspoed, het welvaaren en 't geluk van zyn Volk, door het Huuwlyk van zyne Koninklyke Hoogheit den Prins van *Wales*; en dat, dewyl zy geene gelegenheit kunnen verzuimen, om hun yver en zorge te betuigen voor zyne Majesteits Eere en de Voorspoed zyner Familie, zy onderdaniglyk aan zyne Majesteit verzoeken, dat, aangezien de hooge Rang en Waardigheit van haare Koninklyke Hoogheden den Prins en de Prinses van *Wales*, en derzelver menigvuldige uitmuntende Deugden en Verdiensten, het hem genadig mogt behaagen een Jaarlyks Pensioen van 100000 Pond Sterling toe te leggen aan den Prins van *Wales*, uit de Inkomsten, welke blymoedig aan zyne Majesteit worden toegestaan, (voor de onkosten van deszelfs civile Regeering, het beter ondersteunen der waardigheit van de Kroon, en om zyne Majesteit in staat te stellen deszelfs Koninklyke Familie met Roem te maintineeren) op dezelfde wyze, als het zyne Majesteit genooten heeft voor deszelfs gelukkige komst tot den Throon; en zyne Majesteit ook onderdaniglyk te verzoeken, te willen vaststellen gelyke Douaire voor haare Koninklyke Hoogheit de Prinses van *Wales*, als de Koningin gehad heeft toen zy Prinses van *Wales* was; en aan zyne Majesteit te verzekeren, dat het Huis hem krachtdadig in staat zal stellen om zulks te doen, alzo niets meêr kan toebrengen tot het versterken van zyne Majesteits Regeering, dan de roemruchtige ondersteuning der Waardigheit van haare Koninklyke Hoogheden, uit welke het Huis veele Kinderen hoopt te zullen zien, om de gelukken van zyne Majesteits Regeering tot in de laatste Nakomelingschap te doen bestaan:

Waarop de Kancelier van den Exchequer aan het Huis zeide: dat de Koning hem geboden hadt aan 't zelve kennis te geeven, dat zyne Majesteit een boodschap hadt gezonden aan zyne Koninklyke Hoogheit den Prins van *Wales*, door den Lord Kancelier, den Lord President van zyn Raad, den Lord *Steward*, Grootmeester van zyn

P Huis,

1737. Maart. den Lord Opper-Kamerheer, den Hertog van *Richmond*, den Hertog van *Argyle*, den Hertog van *Newcastle*, den Graaf van *Pembroke*, den Graaf van *Scarborough*, en den Lord *Harrington*, welke boodschap, door die Heeren gezonden, geschreven was als volgt:

De Koning heeft ons geboden in zynen Naam aan uwe Koninklyke Hoogheit kennis te geeven, dat, na het Huuwlyk van uwe Koninklyke Hoogheit, hy in overweeging had genomen eene gevoeglyke Douaire voor de Prinses van *Wales* te bepaalen, maar, dat zyn schielyk vertrek buitens Lands, en zyne Indispositie naar zyne te rug komst, de uitvoering van zyne genadigste Intentien vertraagt hadden, door welk kort uitstel zyne Majesteit niet heeft kunnen denken, dat eenige ongelegenheden konden ontstaan, voornamelyk dewyl men zich dienaangaande op geenerlei wyze van wegens uwe Koninklyke Hoogheit by hem geaddresseerd heeft, en dat zyne Majesteit nu Ordres gegeeven had, om eene Douaire voor de Princes van *Wales* vast te stellen, in diervoegen, als volgens haare hooge Rang en Waardigheit by de Wet is vastgesteld, dewelke hy ten behoorlyken tyd voor zyn Parlement zal openleggen, ten einde dezelve ten voordeele van haare Koninklyke Hoogheit te verzekeren en te bekrachtigen: wyders heeft de Koning ons geboden aan uwe Koninklyke Hoogheit kennis te geeven, dat, schoon uwe Koninklyke Hoogheit niet goedgevonden had zich by zyne Majesteit te vervoegen, om te verzoeken, dat uw Pensioen van 50000 Ponden Jaarlyks, 't welk, na de keuze van uwe Koninklyke Hoogheit, in plaats van drie maandelyke Betaalingen, alle Maanden word betaald, door zyne Majesteits verdere Genade en Gunst noch gunstiger gemaakt mogt worden, wil zyne Majesteit echter, om de kwaade gevolgen vóór te komen, welke hy vóórziet, dat konden volgen van de ongehoorzaame maatregelen, die zyne Majesteit onderrecht is, dat uwe Koninklyke Hoogheit geraaden is geweest te volgen, aan uwe Koninklyke Hoogheit voor zyne Majesteits leeven de gemelde 50000 Ponden Jaarlyks vergunnen, voortkomende uit de inkomsten van zyne Majesteits civile Lyst, boven en behalven de Revenuen, die uwe Koninklyke Hoogheit is heffende uit het Hertogdom van *Cornwal*, 't geen zyne Majesteit meent een zeer gevoeglyke Toelegging te weezen, aangemerkt zyne talryke Familie, de groote onkosten, die hy doet, en de honorabele

le voorzieningen, die hy voor deszelfs geheele Koninklyke Familie noodzaakelyk te wachten heeft. 1737. Maart.

En dat zyne Koninklyke Hoogheit de Prins op die boodschap een mondeling Antwoord had gegeeven, 't welk, volgens het beste geheugen en de herinnering van de Lords, in substantie was als volgt:

Dat zyne Koninklyke Hoogheit de Lords verzocht aan den *Koning* te willen zeggen, dat hy zich met de allerdiepste Onderdanigheit voor zyne Majesteits voeten vernederde, hem verzekerende, dat hy de uiterste achting had voor zyn Koninklyke Persoon, en die altyd zouw behouden; dat zyne Koninklyke Hoogheit zeer dankbaar was voor de betuiging van zyne Majesteits goedheden jegens hem en de Prinses, en byzonderlyk voor zyne Majesteits genadige Intentie om een Douarie voor haare Koninklyke Hoogheit te bepaalen, maar dat, 't geen de boodschap betrof, de zaak nu buiten zyne handen was, en hy daarom geen Antwoord op dezelve konde geeven; waarna zyne Koninklyke Hoogheit met uitdrukkingen van de uiterste achting sprak van zyne Majesteit, en vervolgens zeide: *Inderdaad*, Milords, *het is in andere handen*, *'t geen my leed is.* Zyne Koninklyke Hoogheit besloot, met de Lords ernstelyk te verzoeken zyn Antwoord op de eerbiedigste en schuldplichtigste wyze aan zyne Majesteit te willen voordraagen.

Waarna in omvraag gebragt zynde, of men het Addres hier boven gemeld, aan den Koning zou presenteeren, ontstonden zeer hevige Debatten, dewelke van des namiddags ten drie uuren tot één uur na mid nagt duurden, wanneer de Stemmen opgenomen zynde, de Negative met 234. tegen 204 Stemmen de overhand behieldt. De hevige en langduurende Debatten verschaften aan den Ridder *Robert Walpole* tyd, om door zyne Emissarissen voor de Hofparty stemmen te winnen, en onder anderen (zo men wil) van 45 Schotse Leeden, die alle den Prins wel toegedaan waren; doch, door beloften van 500 tot 3000 ponden sterling yder te zullen genieten, tegen zyn Koninklyke Hoogheit stemden: en men zegt, dat wanneer het Ministerie in die zaak niet getriumpheert had, de eerste Minister en zyne gunstelingen gevaar geloopen zouden hebben hunne ampten te verliezen. Ook wil men, dat de Hertog van *Bedford* aan den Prins van *Wales* zyn fraai huis te *Bloomsbury* aangebooden

P 2 heeft,

1737. Maart. heeft, ingevalle zyn Koninklyke Hoogheit het Paleis van *St. James* mogte verlaaten, en om aan den zelven 100000 ponden sterlings ter leen op te schieten; als mede dat die Heer, benevens den Hertog van *Marlbourgh*, de Heer *Spencer*, deszelfs Broeder, en de Vicomte van *Wymouth* aangeboden hebben, den Prins zonder gagie als Kamerheeren te dienen. In de Debatten zeide de Heer *Bathurst*, dat als hy de voorslag gedaan zoude hebben, hy de somme op 200 duizend pond, in plaats van 100000 zoude hebben begroot, verzekerd zynde, dat geen geld aan zyn Koninklyke Hoogheit gegeeven, in koffers opgesloten, of tot kwade eindens besteed zoude worden: de Heer *John Bernard* gaf niet duister te kennen, dat zo zyn Majesteit de genegenheit van verscheide zyner Onderdaanen over zyn lange afzyn buiten 's lands verlooren hadt, hy het billyk achtede, dat zyn Koninklyke Hoogheit dezelve somme zoude trekken, als toen zyn Majesteit Prins van *Wales* was; waarop de Heer *Robert Walpole* zeide, dat hy hoopte, dat de Koning de genegenheit en liefde van zyn Volk niet verlooren heeft: waar op de Heer *Bernard* aanstonds repliceerde, dat hy niet gezegt hadt dat ze zyn Majesteit verlooren heeft, maar indien hy ze verlooren hadt, en voegde daar by, dat de Prins in gerechtigheit de somme van 100000 ponden moet toegestaan worden. Den 8. heeft de Ridder *William Younge* rapport gedaan van de Byvoegselen in de Bill tegen Muitery, welke, gelezen zynde, goedgekeurd, en wyders geordonneerd wierdt dezelve met de veranderingen in 't net te stellen; waarna het Huis zich tot Maandag adjourneerde. Den 8. is in 't Huis der Lords voorgesteld, om een onderdanig Addres aan den Koning te presenteeren van gelyken Inhoud, als den 5. in 't Huis der Gemeentens voorgesteld, en in de Negative gepasseerd is; 't welk in omvraag gebragt zynde, passeerde zulks mede in de Negative met 103. tegen 40. Stemmen, te weeten 79. Stemmen die tegenwoordig waren, en 24. by procuratie, uitmaakende 103; en 28. tegenwoordig zynde, met 12. by procuratie, maakende 40. Stemmen. Gedurende de Debatten sprak de Graaf van *Scarboroug* ten behoeve van den Prins zo hevig, dat men niet goed vondt in de publyke Papieren daar gewag van te maaken. Ook wierdt een Protest ingelevert over het Addres, behelzende, dat het Huis een ontwyfelbaar recht hadt, zich by Addres aan zyn Majesteit te addresseeren over alle zaaken die

die de eere en het belang van de Natie raaken, dewelke nergens meer in uitblinken, dan in een behoorlyke onafhangkelyke voorzorge voor den eerstgebooren Zoon, en presumptiven Erfgenaam van de Kroon te doen: dat zyn Majesteit, Prins van *Walles* zynde, 100000 ponden zonder eenige korting trok uit de civile Lyst, die toen maar 700000 ponden 's jaars opbragt, en die de protesteerende *Lords* achtten nu al ten minsten tot 900000 ponden aangegroeid te zyn, enz. 1737 *Maart.*

Hetzelve Protest is van veertien Lords ondertekent, en bestaat in de tien volgende Artykels

Protesteerende,

1. Om dat dit Huis een ontwyfelbaar recht heeft zyne gevoelens op het nederigste aan zyn Majesteit voor te draagen wegens zodanige zaaken, waarin het oordeelt, dat de eere en het belang van de Natie gelegen is.

2. Omdat niets meer de eere en het belang van de Natie, de Kroon, en het Koninklyke Huis betreft, dan het toestaan en schenken van een genoegzaame en onafhangkelyke revenuë aan den oudsten *Zoon* en presumptiven erfgenaam van de Kroon.

3. Omdat men gedurende de Regeering van den overleden Koning, 100000 ponden sterling jaarlyksche renten, zonder eenige korting, aan zyn tegenwoordige Majesteit, toen Prins van *Wales* zynde, toegestaan heeft, te betaalen uit de civile lyst, welke te dier tyd niet boven de 700 ponden sterling jaarlyksche renten bedroeg.

4. Omdat het Parlement aan zyn tegenwoordig regeerende Majesteit verscheiden fondsen geaccordeert heeft, ten einde voor hem een civile lyst van 800000 ponden sterling jaarlyksche renten te bepaalen; welke wy met veel gronds gelooven, dat voor het minste 900000 ponden sterling 's jaars bedraagt, en naar alle apparentie eer der zal vermeerderen dan verminderen.

5. Omdat wy onderdaaniglyk begrypen, dat zyn Majesteit door die buitengewoone en aangroeiende civile Lyst, in staat kan zyn voor het overige van zyne Koninklyke Familie, een honorable vóórzorge te draagen, zonder dat het nodig zy de inkomste te verminderen, welke de wysheit van het Parlement hem, wanneer hy Prins van *Wales* was, tot een behoorlyk onderhoud van den eerstgeboo-

1737 Maart. ren Zoon en presumptiven Erfgenaam van de Kroon toegestaan heeft.

6. Omdat het een onbetwistbaar recht van het Parlement is, de intentie van zyne eigen Actens uit te leggen, en zyn Advys aan te bieden over het geene het vastftelt; en dat schoon de Rechters in de mindere Hoven van *Westmunster-Hall*, alleenlyk een Acte des Parlements naar de Letter en uitgedrukte Woorden moeten volgen, het echter aan het Parlement vrystaat met meêr magts te procedeeren, in te verklaaren hoedanig by het pasfeeren van dezelve, zyne gevoelens en gronden geweest zyn; voornamelyk in eene zaak die noch in versche geheugenis legt van veelen, zo die Leden van het Huis zyn, als die het niet zyn.

7. Omdat zich verscheiden goede en suffisante redenen opdoen, waarom de somme van 100000 ponden jaarlyksche Renten voor den Prins niet gespecificeert geweest is, in de gepasseerde Acte van dien tyd, om dat hy noch minderjaarig en ongehuwd was; doch wy oordeelen 't te consteeren, dat het Parlement een revenuë, welke dat van den overleeden Koning zo verre te boven gaat, aan zyn Majesteit niet toegestaan zoude hebben, was het niet geweest met het oogmerk, dat daarvan ter gelegener tyd een jaarlyksche revenuë van 100000 ponden voor den Prins bepaald zoude worden, op zodanige wyze als zyn Koninklyke Vader, wanneer hy Prins van *Wales* was, 't zelve genooten heeft; en wy meenen, dat alzo zyn Koninklyke Hoogheit nu 30. jaaren bereikt, en gelukkig gehuuwt is, men niet langer kan uitstellen hem die somme toe te staan, zonder de eere van de Familie, de rechten van den Prins, en de oogmerken van het Parlement te benadeelen; en gelyk het bekent is, dat de Kroon in verscheiden gevallen, als een *Fidei Commis* voor het publyk aangemerkt wordt, ten opzigte van de Octroyen door het Parlement verleent, zyn wy ook, ingevolge de intentie van het Parlement, van gevoelen, dat in dit geval de Kroon, als Borge, ten behoeve van den Prins, voor de bovengemelde somme verbonden is.

8. Omdat wy van gevoelen zyn, dat de tegenwoordige Prinsesse van *Wales*, dezelve Doüarie behoort te genieten, welke haare tegenwoordige Majesteit, noch Prinsesse van *Wales* zynde, genooten heeft; en dat 'er de eere van de Kroon aan gelegen legt, geenerhande

hande onderscheit tusschen persoonen van gelyke waardigheit en rang te maaken. 1737. Maart.

9. Omdat wy bevinden, dat het altoos de Staatkunde van dit Land, en de zorge des Parlements geweest is, een behoorlyk revenu, onafhangkelyk van de Kroon, voor den presumptiven Erfgenaam vast te stellen, ten einde hy vroegtyds de zoetigheden en waardigheden van de onafhangkelykheit smaakende, door eigen bevinding leeren mogte, hoedanig een zo groot en vry Volk te regeeren; en vermits wy in onze gewissens overtuigt zyn, dat indien deze propositie de affirmatie erlangt hadt, dezelve alle aanstaande moeijelykheden verhindert zoude hebben, (die nu mogelyk ongelukkig ter dier zaake zullen ontstaan) door uit den weg te ruimen *de* oirzaak van zodanigen ongemak, en met aan zyne Koninklyke Hoogheit te geeven 't geene wy oordeelen dat hem van rechts wegen toekomt, maken wy gebruik van de Privilegie welke aan de Leden van dit Huis behoort, om ons by alle de nakomelingen te zuiveren, dat wy niet van het getal geweest zyn der geenen die dezelve verworpen hebben.

10. En ten laatsten oordeelen wy het te meêr van onzen plicht te zyn, aan te dringen, op dezelve propositie ten voordeele van de Koninklyke Familie; als onder welke wy alleen ten vollen overtuigt zyn, in vryheit te kunnen leeven; en het is ook onder deze Koninklyke Familie, dat wy volkomen besloten hebben vry te willen *leeven.*

Was getekent,

Bedford, *Marlbourgh*, *Winchelsea* en *Nottingham*, *Berkshire*, *Weymouth*, *Cobham*, *Bridgwater*, *Bathurst*, *Suffolk*, *Cardigan*, *Ker*, *Coventry*, en *Chesterfield.*

Den 11. is men in 't Huis der Gemeentens in Committé over de Subsidie tot de volgende Resolutien gekomen: dat 73723 ponden 6 schell. 3 pens zullen worden toegestaan voor de Onkosten van het Ordonnantie-Comptoir voor den Land dienst van 't Jaar 1737; dat 604 ponden 19 schell. 2 pens zullen worden geaccordeerd tot goedmaking van 't kort van dat zelfde Comptoir; daarenboven noch 62401 ponden 3 schell, 6 en een vierde pens, tot goedmaaking van 't kort

1737. Maart. 't kort der geaccordeerde Subsidien voor den dienst van 't Jaar 1736; als mede 10403 ponden 3 schell. 10 pens, tot het wedervullen van gelyke Som, te Kersmis 1735 genomen uit het Sinking-Fonds, tot goedmaking van 't kort der additioneele heffing van 't gezegeld Papier; dat 42187 ponden 10 schell. zullen worden toegestaan op Rekening van de Subsidie, te betaalen aan den Koning van *Deenmarken*, ingevolge het Tractaat van den 30 September 1734, voor driequart van een Jaar tot den 30 September 1737: waarna besloote ten wierdt, dat het Huis den 1. weder in Committé zou keeren, om de middelen tot het heffen van de Subsidie verder te overwegen, en adjourneerde zich tot den 14. Het is de Hertog van *Marlborough* geweest, die in 't Huis der Lords voorstelde een Addres aan den Koning te presenteeren van zodanigen Inhoud, als den 5. te vooren in 't Huis der Gemeentens was voorgesteld, uitgezonderd, dat onder aan waren uitgelaaten de woorden, (*om zyne Majesteit krachtdadig in staat te stellen*) in welkers plaats gesteld was, dat zy van hunnen kant gereed waren alles te doen, dat van hen zou afhangen, om een Jaarlyks Pensioen van 100000 pond sterling voor den Prins van *Wales* vast te stellen; na 't leezen van welk Addres de Hertog van *Newcastle* zeide: dat hy van den Koning ordre hadt, om aan 't Huis kennis te geeven, dat zyne Majesteit een Boodschap aan den Prins van *Wales* hadt gezonden door tien Heeren van zynen Raad, waarop zyne Koninklyke Hoogheit woordelyk hadt geantwoord, zo als reets gemeld is, welke Boodschap en Antwoord in 't schrift door den Kancelier geleezen zynde, deed Milord *Carteret* een lange redevoering om de Belangen van den Prins te ondersteunen, 't geen door den Lord Kancelier beantwoord wierdt. Milord *Chesterfield* distingueerde zich door zyne welspreekentheit, en zeide onder anderen: „ dat het smertelyk was te zien, dat de „ eerste Pair van 't Koninkryk, den Prins daardoor verstaande, „ verplicht was, een Pensioen van Gunst te ontfangen, om zich en „ zyn Huis te maintineeren;" welke Debatten lang geduurd hebbende, het presenteeren van dat Addres verworpen wierdt, zo als gezegt is. Den 14. hebben de Gemeentens de derde Leezing gedaan van de Bill tegen Muitery en Desertie, dezelve gepasseerd en aan de Lords gezonden; waarna een Request, raakende het bouwen van een Brug te *Westmunster*, gepresenteert wierdt aan het Huis, 't geen

1737. Maart.

't geen dat Requeſt aan een Committé renvoyeerde. Den 15. deeden de Gemeentens de eerſte Leezing van een Bill ten voordeele van de inſolvente Schuldenaars, en hebben vervolgens de derde leezing gedaan van de Bill, om de Acte tot weeringe der kwaade Practyken in den Actie-Handel, te continueeren; waarna het Huis, in Committé gekeerd over de Subſidien, beſloten heeft, dat 28707 ponden 5 ſchell. 10 pens, zullen worden toegeſtaan op Rekening voor de Penſioentrekkers, welke buiten het Hospitaal van *Chelsea* zyn, voor 't Jaar 1737; dat 10000 ponden zullen worden geaccordeerd op Rekening tot het onderſteunen van 't Hospitaal van *Greenwich*; en dat 56413 ponden 14 ſchell. 3 en een half pens, zullen worden bewilligt tot het afdoen van verſcheiden extraordinaire Dienſten, welke in de Jaaren 1735. en 1736. zyn ingevallen, en waarin by het Parlement niet voorzien is; van welke Reſolutien het rapport is geſteld op den 18, tot welken dag het Huis zich geadjourneerd heeft. Den 18. is de Bill tot het continueeren der Acte, om de kwaade Practyken in de Actiehandel voor te komen, in 't Huis der Gemeentens voor de tweede maal geleezen, en aan een Committé van het geheele Huis geſteld op den 22; en de Heer *Charles Turner* bragt voor de Reſolutien van het Committé, den 15. wegens de Subſidie genomen, dewelke geleezen en goedgekeurt wierden door het Huis, 't geen den 20. verder wegens de Subſidie in Committé ſtaat te arbeiden. Den 19 hebben de Gemeentens de tweede Leezing gedaan van de Bill ten voordeele van die geene, welke over Schulden gevangen zitten, en vervolgens van die, om Konſten en Wetenſchappen aan te moedigen. Den 19 hebben de Lords een Verſlag ontfangen van de Commisſarisſen van 't *Greenwich*-Hospitaal wegens het Geld, dat van de Goederen des Graafs van *Derwentwater* in 't Jaar 1736. is ingekomen, als mede van den voortgang der bouwinge van dat Hospitaal, van welk Verſlag de Tytel geleezen wierdt. Den 20. ontfingen de Gemeentens een Request van de Koninklyke Africaanſche Compagnie, verzoekende eene verdere Subſidie tot het maintineeren van hunne Forten en Posſesſien, 't geen, gelezen zynde, geordonneerd wierdt op de Tafel te leggen; waarna het Huis, in Committé gekeerd over de Subſidie, daar in eenige vordering maakte. Den 21. preſenteerde de Deeken van het Kapittel van *Westmunſter* mede een Request aan 't Huis, om eene

Q ver-

1737 Maart. verdere somme tot het repareeren van de *St. Pieters Kerk* te verzoeken, welk Request aan het Committé tot de Subsidie gestelt wierdt; en op het verzoek der Universiteit van *Cambridge*, ordonneerde het Huis een Bill in te brengen om het speelen van de Comedien in die Stad, en daaromtrent, te beletten. Het Huis den 20. over de Subsidie in Committé gekeerd, en voorgestelt zynde de Somme van een Millioen toe te staan tot de aflossing van eene gelyke Somme van 't aangegroeide Kapitaal voor de Zuidzee-Compagnie, gemeenlyk oude Zuidzee-Annuites genaamt, wierdt zulks goedgekeurd, en 't rapport daarvan op den 25. gestelt, tot welken dag het Huis zich geadjourneerd heeft. Den 20. hebben de Lords de tweede leezing gedaan van de Bill tot het beter straffen van Oproer en Desertie, renvojeerden dezelve aan een Committé van 't geheele Huis, tegen den 27, en ordonneerden, dat alle de Lords gesommeert zouden worden, om zich op dien tyd in 't Huis te laten vinden. Den 21. hebben hunne Lordschappen de Zaak, rakende de opstand en het ombrengen van den Kapitein *Porteous* te *Edemburg*, in overweeging genomen, en nadat zy den geweezen Lord-Prevoost en andere Magistraats Persoonen van die Stad hadden gehoord, wierdt voorgesteld de overweeging daarvan den 27. te continueeren; 't geen na langduurige en hevige Debatten met 44. tegen 30. Stemmen, wierdt vastgesteld, by alle welke Debatten de Prins van *Wales* is tegenwoordig geweest.

Men hadt te *Londen* met de uiterste verwondering verstaan de ongenade van den Heer *Chauvelin*, Zegelbewaarder van *Vrankryk*, (waarvan hierna breder zal gesproken worden,) en men zag dieswegens een particulieren Brief van *Parys*, verscheiden omstandigheden behelzende, en luidende als volgt;

„ De ongenade van den Heer *Chauvelin*, is het eenige onder-
„ werp der redeneringen in alle groote byéénkomsten, en eene
„ zaak van veel verwondering voor sommigen; want alhoewel het
„ gemeen deszelfs val eenigen tyd geleden had voorspelt, zo ver-
„ dween dat gerucht door het buitengewoon vertrouwen, 't welk
„ de Kardinaal *de Fleury* in dien Minister scheen te stellen, te meer,
„ wanneer zyne Eminentie opentlyk verklaarde, dat zyne Majesteit
„ over het gedrag van den Heer *Chauvelin* zeer wel voldaan was;
„ en dit is dan ook wel voornamelyk de oirzaak, dat men de rede

„ van

„ van deze ongenade zo veel mogelyk heeft nagespeurt, als eene „ zaak, die in dit tydsgewricht zo weinig is vóórzien, dat ze den „ Zegelbewaarder-zelf om zo te spreeken als een donderslag is voorgekomen, waaruit men besluit, dat hy het karacter van de persoonen, met dewelken hy te doen had, niet genoegzaam doorgrond, en het noodlot van den Hertog van ***** vergeeten hadt. „ De rede, welke zommigen van deze verandering geeven, is, „ dat de Heer *Chauvelin* eenige dagen te voren woorden had gehad „ met den Maarschalk *de Noailles*, die, waanende niet wel behandelt te wezen, zyne klagten voor den Koning bragt, wordende „ ondersteunt door zyne Zuster, de Gravin van *Toulouze*, die een „ witten voet aan het Hof heeft; invoegen de ongenade van dezen „ Minister word toegeschreven aan den tegenzin, die 'er is tusschen „ hem en de familie van *Noailles*, en wel voornamelyk den Maarschalk, die den Heer *Chauvelin* verdacht houdt als eenen, die belet heeft, dat de Koning eenige gunst in vergeldinge van zyne „ diensten, gedurende zyn verblyf in *Italië*, aan hem heeft beweezen. Anderen, die gewoon zyn de zaaken verder in te zien, „ en naaulyks kunnen gelooven, dat de Koning *Chauvelins* afkeer „ van den Huize van *Noailles* zo streng zoude straffen, beweeren „ met eenige waarschynlykheit, dat de ongenade van dezen Minister alleen zynen oirsprongk heeft uit de ontdekking, geschied „ door de papieren, die in het gestolen koffertje van den Marquis „ van *Vaugrenan*, onzen Ambassadeur te *Madrid*, gevonden zyn. „ Deze papieren behelsden eene ongemeene verstandhouding tusschen den Heer *Chauvelin*, en de Koningin van *Spanje*, die middel hadt gevonden, om hem haare belangen vast te doen aankleeven, buiten weeten van den Kardinaal *Fleury*, zulks de uitvoering van hunne ontwerpen voornamelyk afhing van den dood „ van zyn Eminentie. Men voegt daarby, dat de Heer *Chauvelin* „ achtervolgens die ontwerpen geen zwarigheit zou hebben gemaakt, om ten gevalle van die Koningin gansch *Europa* in den „ Oorlog in te wikkelen, welkers belang het is, om steeds eenige „ verschillen leevend te houden, ten einde daardoor te verhinderen, dat de Koning, haar Gemaal, niet voor de tweede reis de „ Kroon kome neêr te leggen. Het licht, 't welk deze papieren „ verder hebben gegeeven, betreft *Groot-Brittannië* nader dan wel

1737. *Maart.*

1737. Maart. „ eenige andere Mogentheit; de ontzagchelyke Vloot van *Barcelona* en „ *Alicante* was zekerlyk tegen de Engelschen gericht; de Koningin van *Spanje* hadt gezwooren, zich op de Engelschen te zullen „ wreeken, ter oirzaak van het langdurig verblyf van hun esquader „ in de *Taag*; deze ontwerpen dus gelukkig ontdekt zynde, zo is „ 't geen wonder, dat bevel naar die havens is gezonden, om de „ toerustingen ter Zee te staaken. Hadden deze ontwerpen stand „ gegreepen, *Vrankryk* zou zekerlyk *Spanje* hebben bygesprongen, „ en men zou zich niet te vreede hebben gehouden met de hereeniging van *Minorka* en *Gibraltar* aan de Spaansche Kroon; de „ *Oostenruksche Nederlanden*, die by het *Utrechtsche* Tractaat door „ *Spanje* mede zyn weggegeeven, stonden insgelyks herovert te worden, enz. De gelukkige ontdekking van dezen gevaarlyken „ aanslag is men zonder tegenspraak verschuldigt aan de wakkerheit „ van den Heer *Keene*, Britschen Minister aan het Spaansche Hof. „ De Marquis van *Vaugrenan* was inderdaad in het geheim van deze „ zaaken, doch zonder te weeten, dat dit alles buiten den Kardinaal geschiedde. Hy stont tot Grande van *Spanje* van de eerste „ Classe en tot Ridder van de orde van het Gulden Vlies verheven „ te worden. De Kardinaal *de Fleury* wordt doorgaans gepreezen, „ dat hy den Koning heeft bewogen, om de Zegels van het Koninkryk aan den Kancelier te geeven; en het vergenoegen zou „ algemeen zyn geweest, by aldien de Marquis van *Torcy* in het „ ampt van Secretaris van Staat wegens de buitenlandsche zaaken „ was herstelt, zynde de Heer *Amelot* niet zo algemeen bekent. „ Kortom, vermits de Heer *Chauvelin* de belangen van de Jesuïten zeer toegedaan was, zo hadt hy zich daardoor, en om verscheiden andere redenen, zo gehaat gemaakt, dat elk over zynen „ val verblyd schynt te wezen.

VRANKRYK. DEN 8. February hebben de Heeren *de la Galaisiere* en de *Miszek*, Commissarissen van den Koning van *Vrankryk*, en van den Koning *Augustus* van *Polen*, bezit genomen van het Hertogdom *Bar*, (gelyk hiervóór reets aangeroerd is) met de volgende plechtigheden: de Heeren Commissarissen, zich begeeven hebbende naar de Rekenkamer van 't Hertogdom *Bar*, alwaar de Leden van dat Tribunal vergadert waren, wierdt de leezing gedaan van de Volmag-

magten der Commissarissen van den Hertog van *Lotharingen*, om zyne Onderdaanen van 't Hertogdom *Bar* van den eed van getrouwheit te ontslaan; en men registreerde vervolgens, na de leezing, ook in de Griffie van die Kamer de volmagten der Commissarissen wegens den Koning en den Koning van *Polen*, en andere te *Meudon* gegeeven opene Brieven van den 18. January, waar by *Stanislaus*, Koning van *Polen*, en Hertog van *Bar*, verklaart, dat hy bezit van 't *Barrois* neemt, ingevolge van het Tractaat, tusschen den Koning, zyn Schoonzoon, en den Keizer vastgesteld: Waarna de Heeren *de la Galaisiere* en de *Miszek* in de groote Kamer van 't Kasteel, alwaar de vyf Baillius van het *Barrois* in hun Ceremonie-Gewaad vergadert waren, gegaan zynde, herhaalde men de leezing van de Volmagten, de opene Brieven, en de registrering: De Commissarissen zaten yder in een Leuningstoel, en gedekt: men plaatste een Fluweel Kussen by den Heer *de la Galaisiere*, die tegen yder van de vyf Baillius zeide; „ Myn Heeren de Baillius van *Bar*, komt aan den „ Koning afleggen den Eed van getrouwheit, die gy aan hem ver- „ schuldigt zyt, voor u in Persoon en voor de Officieren van uw „ Bailluagie. De Eed door de Baillius knielende, en met de hand op 't Euangelie gedaan zynde, antwoordde de Heer *de la Galaisiere* aan yder van hen; *God helpe u, het zy zo.* Na deze Plechtigheit begonnen de vyf Baillius weêr een diergelyke door een nieuwen Eed aan den Koning, ten opzichte van de eventuëele Reunie van 't Hertogdom *Bar*, en dezelve eindigde met groote Vreugdetekenen en Vuurwerken. 1737. Maart.

Men heeft in de voorlede Maand aan het Fransche Hof met verwondering, zonder de minste vóórgedachte, zien uitbersten de ongenade en den val van den Heer *Chauvelin*, Vice-Kancelier en Zegelbewaarder van *Vrankryk*, mitsgaders Minister en Secretaris van Staat van de buitenlandsche zaaken. Den 19 des avonds laat hadt de Koning een lang gesprek met den Kardinaal *de Fleury*; en den 20. ten 7. uuren des morgens begaf zyn Majesteit zich in zyn Kabinet, en deed den Graaf van *Maurepas*, Secretaris van Staat aldaar by zich komen. Die Heer begaf zich vervolgens door last des Konings by den Heer *Chauvelin*, en gaf denzelven een gezegelden Brief des Konings over, waardoor hem bevolen wierdt *de Zegels aan dezen Graaf over te geeven, en vervolgens naar zyn Huis van* Grosbois *te vertrekken, om*

 aldaar

1737. Maart. *aldaar tot nader ordre te blyven.* De Heer *Chauvelin* scheen terstont verbaasd te zyn. Hy leverde de Zegels over aan den Graaf van *Maurepas*, en zeide tegen hem: *dat hy voor het overige den Koning terstont zoude gaan gehoorzaamen.* Hy verzocht met den Kardinaal van *Fleury* te spreeken; maar men antwoordde hem, dat zyne Eminentie beezigheden hadt. De Heer *Chauvelin* vertrok vervolgens te post naar *Grosbois*. Hy wierdt verzeld van een Officier der *Guarde du Corps*, en van *Mousquetaires*, die by hem zullen blyven. De Graaf van *Maurepas*, wedergekeerd zynde by den Koning, gaf zyn Majesteit de Zegels over. De Koning gaf dezelve aan den Graaf *Daguesseau*, Kancelier van *Vrankryk*, wiens ampt met dat van 't Zegelbewaarderschap veréénigd wierdt. Zyn Majesteit zondt deszelven daags een gezegelden Brief aan het Parlement, met bevel om het Patent van 't Vice Kancelierschap, dat de Heer *Chauvelin* hadt, te vernietigen. Die Heer hadt den 19. noch de gewoone Audientien aan de Buitenlandsche Ministers gegeeven.

De Koning heeft den Heer *Amelot*, Intendant der Finantien, tot Minister en Secretaris van Staat in het Departement der buitenlandsche Zaaken benoemd, en het Intendantschap der Finantien gegeeven aan den Heer *Orry de Fulvy*, Requestmeester. De val van den Heer *Chauvelin*, verwekt veel vreugde, zo ten Hove als in de Stad, vermits hy zich sedert zyne verheffing, by een yder gehaat gemaakt heeft. Men beschuldigt dien geweezen Minister, dat hy de Kroon in den Oorlog gewikkeld hebbende, het tekenen van de Preliminaria ook heeft trachten te verydelen; dat hy alleen de evacuatien van *Toskanen*, en de Ryksvestingen aan den *Rhyn* vertraagt heeft; dat hy *Vrankryk* in den Oorlog gewikkelt hebbende, dezelve op allerhande wyze heeft zoeken sleepende te houden, in erwachting dat als de Kardinaal, eerste Minister, die 86. jaaren oud is, kwam te sterven, hy aan 't hoofd der zaaken zoude zyn, men voegt 'er by, dat hy tegenstrydige ordres aan den Maarschalk de *Noailles* naar *Italië* gezonden, met het Spaansche Hof gecorrespondeert, en op 's Konings rekening der Gebouwen gebragt heeft de kosten die hy op zyn Lusthuis *Grosbois* maakte. Dat hy daarboven aan zeer groote malversatien schuldig is, waardoor hy zich ten kosten van den Koning en van het Volk verrykte; doch alzo hy zynen val dagelyks te gemoet zag, stelt men vast, dat zyne meeste Papieren

pieren verduistert zyn, om daarvan het onderzoek te verhinderen. 1737. Maart.

De Kardinaal *de Fleury* heeft wegens de ongenade van dien Heer, een Brief aan den Kardinaal de *Bissy* geschreven, waar in zyn Eminentie onder anderen zegt: *Hy heeft zyn plicht tegen den Koning, tegen het Volk, en tegen my te buiten gegaan; doch niettegenstaande dit alles, zal hem geen zwaarder ongeval wedervaaren, of zyn Familie daar van eenig gevoelen hebben.*

De Kardinaal *de Fleury* heeft aan den Heer *Chauvelin* den volgenden Brief geschreven:

Myn Heer,

„ De vriendelyke Verbintenissen, welke tusschen U en my hebben bestaan, verplichten my, om U blyken van myn Aandenken te geeven in het Ongeluk dat U is overgekomen: Ik moet U beklaagen dat Gy U de verontwaardiging van den Koning hebt op den hals gehaald; maar als Gy uw Gedrag overdenkt, zult Gy bevinden hoe min vry het is van berisping. De Koning vereerde U met zyne Goedheden; Gy hebt die misbruikt, tot op het point van de Maatregelen te breeken, welke zyne Majesteit beraamde tot bevestiging des vreedes in *Europa*, en van de Rust zyner Onderdaanen; Gy weet, met hoe veel openhartigheits ik my altyd ten uwen opzichte heb gedraagen; onaangezien dat alles hebt Gy myn vertrouwen op de alderongeoorloofste wyze bedrogen. Herdenk, *myn Heer*, wat ik U zeide, toen ik de eerste tyding had van zekere Verstandhoudingen; de wyze op welke ik daarover met U sprak, gaf my aanleiding om te hoopen, dat het gevolg de eerste gangen zou verbeteren. Als ik alleen my over U te beklaagen hadt, zou ik daar minder gevoelig van zyn; maar het Welzyn en de Rust van den Staat hadden daarin te veel belangs, en van dien tyd af konde ik niet meer onverschillig weezen. Gy hebt Uwen Pligt verzuimd tegen den Koning, tegen het Volk, en tegens U-zelven; dit zyn Waarheden, droevig om aan U te zeggen, en die niet min waarachtig zyn. Nochtans vergenoegt zich de Koning met U van zyn Persoon te verwyderen, zonder uwe Goederen aan te tasten. Hoe weinige Prinsen, zo

„ we-

1737 Maart. „ wezentlyk misdaan, zouden op die wyze handelen! Verwondert „ U over de goedertierenheit van zyne Majesteit, en erkent, tot „ in de Ziel getroffen door het Berouw dat Gy over uwen Misslag „ behoorft te hebben, hoe gelukkig Gy zyt, Onderdaan te weezen „ van een zo zachtzinnigen en zo goedaardigen Meester.

Ik ben enz.

Te *Issy* den 21sten February 1737.

De Spaansche Ambassadeur heeft zeer veele devoiren aangewend, om den val van den Heer *Chauvelin* te verhinderen. De Maarschalk de *Noailles*, en andere Heeren van den eersten rang, die door de laatstgenoemde Heer zeer gehaat wierden, zyn thans aan het *Hof* in groot aanzien, als den Graaf van *Belle-Isle*. Den 25sten communiceerde de Heer *Amelot* aan de Ambassadeurs en vreemde Ministers, dat de Koning hem tot Secretaris van Staat wegens de buitenlandsche zaaken benoemd hadt. Den 22sten heeft de Heer *Amelot* den Koning, wegens deszelfs benoeming tot Secretaris van Staat der buitenlandsche Zaaken, bedankt; waarna de Kardinaal de *Fleury* hem inleidde by de Koninginne, den Dauphin, en Mesdames van *Vrankryk*. Die Minister zal naar 's Konings begeerte maar kortelyk *Amelot* tekenen: den 23sten heeft hy den Eed, wegens zyn Ampt, als Secretaris van Staat, in handen des Konings afgelegt, woonde des avonds den Raad van Depeches by, en vervolgens voor de eerstemaal den Raad van Staat, alwaar hy verslag van zaaken gedaan heeft.

Toen de Marquisinne *de Las Minas*, Ambassadrice van *Spanje*, den 24sten dezer haar eerste Audientie by de Koningin hadt, wilde zy het onderste van haar Majesteits kleedt kussen; maar haar Majesteit vóórkwam haar, en presenteerde haar de wang: deze Dame zat tegenover haar Majesteit op eenige distantie, en gevoeglyk om met haar te spreeken: de Hertoginne van *Luines*, Dame de honneur van de Koninginne, zat aan haar slinkerhand: haare Majesteit hadt op haar hoofd alleen de beruchte Diamant, die men den Regent noemt; welke als een Star glinstert: ter rechter- en slinker-hand was een rye van de voornaamste Hof Dames, als de Prinsessen van *Rohan*, en *Soubise*, enz. alle prachtig uitgedost, en met edel ge-

steen-

ſteentens opgeſiert. Na eene converſatie van eenige oogenblikken, 1737. Maart.
passeerde de Koning in 't apartement van de Koningin, de Ambassadrice naderende, preſenteerde hy haar de Wang, en ſprak met haar eenigen tyd. De plechtigheit geëindigt zynde, ging de Marquiſinne de *Las Minas* by de Hertoginne de *Luines* het middagmaal houden.

Het Hof heeft een gezegelden Brief, anderen zeggen een Arrest van den Raad, aan den Heer *de la Salle*, Biſſchop van *Arras*, gezonden, om de Kanunnikken van *St. Amé* te *Douay* te noodzaken het Lyk van den Kanunnik, dien zy om zyne Oppoſitie tegen de Bulle *Unigenitus* niet in de gewyde Aarde hebben willen begraven, weder uit den Grond te haalen, en hem vervolgens met de gewoone Eer-tekenen in de gewoone Graf-Tombe der Kanunniken te begraaven, met volſlagen verbod, zulke weigering in het toekomende ooit weder te doen, welke ordre van den Koning ten hoogſten geroemd en gepreezen wordt, en niet minder het algemeen Reglement, dat hierop door het geheele Koninkryk zal volgen, om zodanige gevallen en ſchadelyke ſcheuringen te beletten. Men verſtaat dat deze ordre naar *Douay* gezonden, aldaar in tegenwoordigheit van den Commandant van die Stad, en van den Intendant van de Generaliteit, met veel geruchts ter uitvoering is gebragt. Het guarniſoen ſtont in de wapenen, om alle wanordres te verhinderen, en het Kapittel van *St. Amé* was genoodzaakt het lyk van dien Kanunnik, niet alleenlyk in 't Choor van de Kerke te plaatſen, maar ook vóór hetzelve lykdienſten te verrichten, en voor de rust der ziele van dien Janſenist Miſſe te doen.

Men verzekert, dat de Franſche Ministers aan de Zeemogentheden hebben verklaart, dat de Koning, hun Meester, voor zynen Raad hebbende doen openleggen de voorſlagen, door den Koning van *Pruiſſen* aan den Keurvorst van de *Palts* gedaan, om de ſucceſſie-zaak van *Gulik* en *Berg* in der minne by te leggen, zyn Alderchristelykſte Majeſteit van gevoelen was geweest, dat die voorſlagen rypelyk dienden overwogen te worden; dat zyn Alderchristelykſte Majeſteit geen ander oogmerk hadt, dan om de onlusten vóór te komen, die anders daaruit zouden kunnen ontſtaan; dat hy wel verre, om van de rechten der verſcheiden Mogentheden te oordeelen, die naar die ſucceſſie ſtaan, geloofde, den Keurvorst

1737 Maart. van de *Palts* te kunnen beweegen, om die aanbiedingen niet t'eenemaal te verwerpen; dat alzo de Koning van *Pruissen* bereid was geweest, om dezelven te doen, zyn Majesteit mogelyk zou kunnen overgehaalt worden, om juist niet t'eenemaal op dezelven te blyven staan, indien hem in eene onderhandeling behoorlyke achting getoond wierdt; dat voor 't overige zyn Alderchristelykste Majesteit blyde zou wezen, 't gevoelen van de Zeemogentheden in deze zaak te weeten, en dat hy de finale beslissing van dezelve aan den Keizer zou overlaaten; wat aanbelangt de brief van den Koning *Augustus* van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, den 20sten January aan de Zeemogentheden geschreven, dat dezelve zo gematigt scheen, dat men alle mogelyke redenen hadt, te hoopen, dat die Prins zich niet zoude aankanten tegen zodanige billyke maatregelen, die gedurende het leven van den Keurvorst van de *Palts* finaal wierden genomen, om de successie van die Hertogdommen te reguleeren. Men voegt daarby, dat de Koning van *Vrankryk* gaerne zou zien, dat de Keurvorst van de *Palts* aan hem kwam af te staan zekere territorien, aan de *Palts* behoorende, om aan *Lottharingen* gehecht te te worden; voorts dat het Hertogdom *Berg* aan den Koning van *Pruissen* wierdt afgestaan, doch zo, dat zyn Majesteit daartegen kwam te geeven een gedeelte van het Hertogdom van *Cleve*, of liever een gedeelte van Spaansch *Gelderland* aan den Prins van *Sultsbach*, alsmede de Heerlykheit *Ravestein* aan de Staaten Generaal; hoe 't zy, achtervolgens dit plan, zou yder van de belang hebbende partyen by de uitvoering van het zelve zyn voordeel vinden; de territorien, door den Koning van *Vrankryk* geëischt, zouden eene gevoeglyke barriere verstrekken voor *Lottharingen*; de Prins van *Sultsbach* zou schadeloos gestelt worden wegens zynen afstand van het Hertogdom zou van groot belang wezen voor den Koning van *Pruissen*; zulks voor den Koning *Augustus* alleen niets is overgelaaten.

De Heer *Pelletier*, eerste President, heeft zich zo verre naar het gevoelen van de vergadering geschikt: dat een verbaal opgesteld is, in 't welke die Heer verklaard, dat hy geenzins begeert alleen te decideeren, wat zaaken in de Kamers gebragt of niet gebragt mogen worden. Dus wierdt den 8sten met eenparige stemmen de resolutie genomen, welke in het volgende Arrest vervat is. „ Het „ Hof overwegende het voorgevallene van den 15den February en „ vol-

„ volgende dagen, heeft gearresteert, dat het zich zal blyven ge- 1737.
„ dragen naar de gewoontens, maximen, en disciplinen, welke aan Maart.
„ het zelve eigen zyn; en wel byzonder belangende het recht van
„ deliberatien en de vryheit, die het altoos gehad heeft. En aan-
„ gaande 't gebeurde te *Douay*, heeft het zelve besloten, dat een
„ nieuw Artykel geinsereert zal worden in de remonstrantien, waar-
„ over men den 5den May 1735. is overéëngekomen, zo rakende
„ de behouding van kennisneeming der zaake, als van den grond
„ derzelve, als mede over diergelyke wanordres, welke in andere
„ Bisdommen zouden kunnen ontstaan:" Zodat het Parlement volhardt by 't besluit om aan den Koning vertoogen te doen, ten einde zyn Majesteit de zaaken welke die Vergadering als abusief aanmerkt, gelieve te herstellen.

De Koning heeft aan den Heer *de la Peronie*, zyn eerste Chirurgyn, ordre gegeeven, om in *Parys* zo veele Chirurgyns van beproefde bekwaamheit te verkiezen, als noodig zullen weezen, om in alle de groote Steden van het Koninkryk te zenden, om daar niet alleenlyk de Anatomie te demonstreeren, maar ook alle de gedeeltens van de Chirurgie te onderwyzen; voor yder van welke Demonstrateurs zyn Majesteit een Jaarlyks Pensioen van 1500 Livres heeft gesteld. Den 10den dezer moest de Dauphyn een lichte penitentie ondergaan ter oirzaake van eenige discoursen die hy voor de Koningin gehouden had, zodat wanneer hy door door de Zaal der Guardes du Corps passeerde, niemant volgens gebruik het geweer presenteerde, 't welk hem veel spyts aandeed. Van *Nancy* heeft men, dat de plechtigheit van het Huwelyk des Konings van *Sardaigne* met de oudste Prinses van *Lotthäringen*, den 5den, des namiddags ten half één uur geschied was; dat die ceremonie met een fraaije redevoering door den Bisschop van *Toul* was begonnen; dat de Prins van *Carignan* die den Koning van *Sardaigne* verbeeldde, den armstoel aan de rechter hand hadt; dat de Marquisin de *Lenoncourt* de functien van Dame van eer verrichtte, en de Marquis de *Spado* die van Groot Meester, die zy gedurende de reize die de Koningin *incognito* over Franschen Bodem doen zal, zullen continueeren, waarover de Prinsesse van *Armagnac* het bestier zal hebben; dat de Koningin overheerlyk versiert was, dat zy behalven de Diamanten Agraph van ongemeene waarde, die de Prins van *Carignan*

1737. Maart. haar wegens den Koning, haar Gemaal, hadt gegeeven, met een menigte Juweelen die de Hertogin, haare Moeder, haar vereerd hadt, praalde; en dat de Bisschop van *Toul* ook met een Diamanten Kruis, door den gemelden Koning, begiftigt was.

Men heeft door ordre des Konings de Vergaderingen der Broederschap van de *Vrye Metzelaars*, onlangs in *Parys* opgerecht, verboden, als van een gevaarlyk gevolg zynde, ter oirzaak van het onschendbaar geheim, dat men van de genen die 'er toegelaaten worden, vordert. Dat Genootschap heeft sedert een maand zo veel geruchts in die Stad gemaakt, dat men byna dagelyks niet anders hoorde spreeken dan van Vergaderingen, Receptien, en prachtige Festeinen; zodat een yder als om stryd, naar de eer streefde daarvan een Lid te worden; 't welke occasie gaf, dat menschen van geringen staat en conditie, *Vrye Metselaars* geworden zynde, zich met Hertogen, Pairs, en Secretarissen van Staat gelyk stelden; en de Curé van *St. Sulpice*, die een groot liefhebber van de bouwkunde is, en de Jesuït Pater *Tournemine*, zouden, wanneer het verbod hun voorneemen niet belet had, zich zekerlyk mede tot Leden van die Sociteit aangegeeven hebben. Aan de Heeren welke Leden van die Societeit geweest zyn, is aangezegt, niet aan het Hof te verschynen; en de Politie heeft op 's Konings ordre, aan alle Ordinaris houders, Herbergiers, Tappers enz., doen verbieden in het toekomende ten hunnen huize eenige vergadering van *Vrye Metselaars* te dulden. Men wil, dat jonge Dames voorneemens waren eene Zusterschap op te rechten; doch men achtte dat dezelve niet talryk zoude zyn, vermits niemant dan die, dewelke een geheim konnen bewaaren toegelaaten worden.

Den 19den der voorleeden maand liep een groote menigte volks naar de Voorstad *St. Marceaux* te *Parys*, op een gerucht, dat de Kerk en Tooren van *St. Medard* schudden en beefden; dat alle de glazen gebroken waren; en dat de Graf-Tombe van den gelukzaligen *Paris*, in de lucht gevlogen was; 't gene aan die zyde van de Stad zulk een groote beroering onder het gemeen verwekte, dat de Heer *Herault*, Luitenant-Generaal van de Politie, en de Heer *Duval* genoodzaakt waren, zich gewapend derwaards te begeeven, om den zamengerotten hoop te verstrooijen, en het volk van de onwaarheit te overtuigen.

De

De Koning vermaakte zich den 21sten met een groote jacht in het Park van *Meudon*; zyn Majesteit meêr dan 60. dieren, zo Harten, Rheën, als Dassen, in den omtrek der netten ingesloten hebbende, liet in den muur van het Park eene opening van omtrent twee roeden maaken, en stelde zich daar buiten om ze in het midden van de Heeren van zyn gevolg die in ryën geschaart stonden, te zien defileeren en verby gaan, met de hartvanger in de hand, om 'er die dieren af te wachten, en een gedeelte van te dooden; wanneer ze uitkwamen, wilde de Koning 'er een van dooden, doch in het toebrengen van den slag glipte zyn voet uit, waardoor hy op zyne handen nederviel, zonder zich te bezeeren; zo dat zulks het vermaak dat zyn Majesteit in die jacht hadt, niet gestremd heeft. De zaak van den Groot-Prior van *Vrankryk*, en van den Marquis van *Constans*, die zich den 19den in de Conciergerie als gevangenen aangediend hadden om zich van het Decreet tegen hen verleent, ter *purge* te stellen, wierdt den 23sten door de groote Kamer, en door die van de Tournelle geoordeeld, dewelke na een rype overweeging die Heeren van alle beschuldiging vryspraken. Den 25. zoude eerst de bezitneeming van *Lotthaaringen* geschieden: de zwarigheit die de uitvoering daarvan heeft opgehouden, is, dat de Keizer begeerde, dat zo de Prinsen van *Lotthaaringen*, zonder manlyk oir na te laaten, kwamen te sterven, het Groot-Hertogdom *Toscanen*, dat ze voor hunne Staaten kregen, weder aan zyn Keizerlyke Majesteit, als een manlyk leen, zou keeren. Men spreekt sterk van de Lotteringsche Geldspecien met het beeltenis van den Koning *Stanislaus*, en het omschrift *Stanislaus den eersten*, *Koning van Polen*, *Groot-Hertog van Littauwen*, *en Hertog van Lotthaaringen en Bar*, te doen hermuuten, en dezelve op den Franschen voet te stellen, om den Koophandel te begunstigen. Ook zegt men dat de generale Pachten van *Vrankryk* vernieuwd, en die van *Lotthaaringen* daar in begrepen zullen worden. Hier is een Compagnie gemaakt, welke 12. Millioenen aanbiedt voor de Pachten van *Lotthaaringen*. Gedurende eenige dagen hebben zich de meeste buitenlandsche Ministers, en de voornaamste Heeren van het Hof naar *Meudon* begeeven, om afscheit van den Koning *Stanislaus* te neemen. Den 25sten kwam die Prins te *Parys*, om van de Prinsen en de Prinsessen van den Bloede mede afscheit te neemen. De Hertog van *Ossolinsky*, gewezen

1737. *Maart.*

1737. Maart. zen Groot Kroons Tresaurier van *Polen*, is tot Grootmeester van 't Huis van zyn Poolsche Majesteit, en de Ridder van *Welz*, Commandant van het Koninklyke Poolsche regiment Cavallery, tot zyn Groot-Stalmeester aangesteld, met een jaargeld van 2000 ecus. De Dauphin en de Prinsessen van *Vrankryk*, hebben by den Koning en de Koningin, hunnen Grootvader en hunne Grootmoeder mede te *Meudon* afscheit wezen neemen: de droefheit van die Koninklyke Kinderen, en van haare Majesteit derzelver Moeder, is zeer groot; en men bespeurt dat de smart wegens het vertrek van den Koning *Stanislaus*, en deszelfs Gemaalin, om het missen van hunne zeldzaame en zeer beminnelyke hoedanigheden, algemeen is. Na het vertrek van hunne Poolsche Majesteiten, zal de Koning het Kasteel en Park van *Meudon* aan den Dauphin present doen, om voor dien Prins tot een Lusthuis te verstrekken.

Den 21sten Maart des morgens ten 10. uuren, is te *Nancy* op het Raadhuis bezit van *Lottharingen* genomen: het regiment van *Navarre*, en de overige Fransche Troupen, uit de Stad getrokken zynde, wierdt de wacht aan de Burgers toevertrouwt, die de Poorten en de andere Posten bezetteden, doch na het leezen van het patent van den Hertog van *Lottharingen*, waar by zyne Onderdaanen van hunnen eed van getrouwheit ontslagen wierden, en het afleggen van dien eed aan den Koning *Stanislaus*, zyn de gemelde troupen weder in de Stad getrokken. Vervolgens is te *St. Sebastiaan* het *Te Deum* en *Domine Salvum fac Regem*, in plaats van *Ducem* gezongen, 's namiddags ten drie uuren alle het Kanon gelost, het Hof van het Kasteel geïllumineerd, en des avonds een fraai Vuurwerk, onder het driemaal lossen van het Kanon, afgestoken, terwyl het Volk heeft uitgeroepen, *dat de Koning leeve*, enz. De Hertogin Weduwe van *Lottharingen* is niet veel gesticht over de blydschap die de Lottharingers over de verandering van Meester hebben betuigt, en hun zeggen, *dat ze hoger achten de genen die hen koopen, dan die hen verkoopen.*

De Koning van *Vrankryk* heeft een Brief aan den Koning *Augustus* van *Polen* geschreven, luidende als volgt;

Zeer Hooge, zeer Voortreffelyke, en zeer magtige Prins,

„ Wy hebben uwen Brief van den eersten Augusty laatstleden ont-

„ fan-

„ fangen, en zien met vermaak, dat de generale bevreediging ons „ in staat stelt de Correspondentie, door de laatste onlusten afgebroken, te herstellen: Wy wenschen, dat uwe Regeeringe „ vreedzaam zy, en dat hetRyk van *Polen* de allergrootste voorspoed „ moge genieten; wy zullen ook zeer blyde zyn U tekenen van onze vriendschap te geeven, en hier op, bidden wy God, dat hy „ *U zeer Hooge, zeer Voortreffelyke, en zeer magtige Prins*, onze zeer „ *lieve*, en zeer beminde goede Broeder in zyne heilige bewaring „ neeme; geschreven te *Versailles* den 10 February 1737. 1737. *Maart.*

Uwe lieve goede Broeder

Getekent

Louis.

Toen de Heer *Foncemagne*, als Lid der Fransche Academie wierdt ontfangen, deed hy onder andere deze lofspraak van den Kardinaal *de Fleury*: „ Een bekwaam Minister, zo gematigd als ongeïnteresseerd in het oeffenen zyner magt; de Patroon van deugd en geleerdheit; van gelyken dierbaar aan zyn Meester, die zyn geheel „ vertrouwen in hem stelt; aan het Volk dat zyn naam zegent, en „ aan de vreemde Mogentheden, wiens scheidsman hy verdient te „ zyn: Hy bezorgde den Vrede aan *Europa*, op een tyd wanneer „ *Vrankryk* alleen geen belang scheen te hebben van dien te wenschen: „ Wy proeven reeds de vruchten van dien roemwaardigen Vreede, „ voor dat die zelfs afgekondigt is: Ik zal van u leeren, myne Heeren, die te roemen. Het openbaar geluk zal het voorwerp van „ myne eerste lessen van welsprekentheit zyn, enz.

Den 15den Maart begaf zich de Kardinaal *de Fleury*, naar *Issy*, en heeft aan alle de vreemde Ministers verklaard, dat de val van *Chauvelin* geene verandering in de maatregelen voor den openbaaren Vrede beraamd, zal maaken, en in het byzonder de Engelsche en Hollandsche Ambassadeurs verzekert, dat de ondergang van zyn adjunct alleenlyk zal strekken om de banden van vriendschap en vertrouwen tusschen *Vrankryk* en de Zee-Mogentheden, voor dewelke zyn Alder-Christelykste Majesteit gevoelens van de hoogste achting heeft, naauwer toe te haalen. Men doet onder de hand naauwkeurig

1737. Maart. rig onderzoek naar de wyze, hoe de Heer *Chauvelin*, gedurende zyn Ministerie, zulke groote sommen als hy bezit, verkregen heeft, dewelke, naar het zeggen is, meêr dan 30 millioenen livres bedraagen, bestaande in actien, geldspecien, en verscheiden andere effecten: *Taxier*, de ryke Notaris, die men zegt door zyne mildadigheit eenige millioenen te bezitten, wordt in zyn huis naauw bewaard, en met gevangenis gedreigt: verscheiden anderen, die met den Heer *Chauvelin* aan het plunderen van hun Vaderland medeplichtig zyn, loopen groot gevaar het zelfde lot te ondergaan: de Heer *de Maurepas* begeeft zich zeer dikwils naar *Grosbois*, om den Heer *Chauvelin* te ondervragen over zaaken, waarvan het Hof onderrichting begeêrt te erlangen; en het gerucht loopt, dat op het Kasteel van den laatstgemelden Heer, in een geheim Cabinet een kistje met kostbaare Juweelen en Gesteentens gevonden zoude zyn; 't gene op 's Konings bevel in zekerheit gebragt is, vermits men meent dat het grootste gedeelte van dezelve op een behendige wyze de Kroon ontvreemd is.

De Marquis de *Fenelon*, Ambassadeur in *Holland*, en de Graaf van *Froulay*, zyn Majesteits Ambassadeur by de Republyk van *Venetië*, zyn te *Parys* gearriveert; men houdt voor zeker, dat de Marquis *de Vaugrenan* ordre heeft van *Madrid* terug te komen, gelyk ook den Hertog van *St. Aignan* van *Rome*; de Graaf van *Casteja* van *Stokholm*, en de Marquis *de la Chetardie* van *Berlyn*; alle 't welke aanleiding tot veelerlei discoursen geeft; hoewel het algemeen gevoelen is, dat het Hof onderrichting begeert te hebben van veele gewigtige zaaken, die men vóórziet dat niet gunstig zullen uitvallen voor den Heer *de Chauvelin*, welke te *Grosbois* niemand dan zyne Familie mag zien en spreeken: hy heeft den 23sten met verlof van 't Hof een keer in zyn Hotel in deze Stad gedaan, om, zo men verzekert, eenige ordres op zyne byzondere Zaaken te stellen, en is, na zich eenigen tyd aldaar opgehouden te hebben, weder naar zyn Lusthuis *Grosbois* gekeerd.

SPANJE. DEN eersten February is de Hertog van *Montemar* te *Madrid* gearriveert, die Generaal begaf zich ten eersten naar 't *Pardo*, alwaar hy van haare Majesteiten en 't geheele Hof zeer minnelyk ontfangen wierdt, en aan haare Majesteiten mondeling rapport deet van het

het gepasseerde in *Italië*. Alle de uitheemsche Ministers, Grandes, en andere Persoonen van distinctie, welke zich te *Madrid* bevinden, hebben dien Hertog bezocht. Den 4den arriveerde een Expressen van Don *Louis Dacunha*, Minister Plenipotentiaris des Konings van *Portugal* te *Parys*, dewelke eenige Depeches aan de Ministers van de Hooge Mediateurs overgegeeven hebbende, zyne reis naar *Lisbon* heeft vervolgd, en dewyl dit de eerste is, die, sedert de bewuste Verwydering, van *Parys* door deze Stad naar *Portugal* is gepasseert, wordt vastgesteld, dat de zaaken in 't kort gereguleert en afgedaan zullen worden. Tusschen 't Spaansche Hof en dat van *Portugal* is vastgesteld, de wederzydsche gevangene Domestiken van de Ministers den 31sten dezer op vrye voeten te stellen. 1737. Maart.

Men heeft te *Madrid* al een week lang Kruisdagen gehouden, en het Beeld der Lieve Vrouwe van *Atocha* zal noch 9. dagen in verscheiden Ommegangen van de eene naar de andere Kerk gedraagen worden; het zelve rust yder nacht in een byzondere Kerk, 't gene zal continueeren, totdat men dat Lieve Vrouwe Beeld weder naar zyn gewoone verblyfplaats zal overbrengen: de toevloed van Menschen, voornamelyk Geestelyke Ordens, Devotarissen enz, welke daar by assisteeren, is zeer groot; dit alles geschiedt om van den Hemel Regen af te smeeken, die men in dit Land ten hoogsten noodig heeft, 't geen oirzaak is, dat alle Eetwaaren zeer duur worden: de Bakkers hebben den prys van 't Brood mede willen verhoogen, maar zulks hen niet toegestaan zynde, wordt nu weinig Brood op de publyke Markt gebragt, en het grootste gedeelte, dat men daar noch te koop vindt, brengt men van de omleggende Dorpen: eenige Bakkers zyn wel gevangen gezet, maar zulks heeft geene verandering gegeeven; de Boeren weigeren ook Stroo en Gerst voor het Vee ter Markt te brengen, omdat men hen beletten wil die Specien tot zodanigen prys te verkopen, als zy goed vinden; waarom de hooge Regeering beezig is de nodige middelen te beraamen, niet alleenlyk om wanordres vóór te komen, maar ook om den toevoer van buiten, en het ter publyke Markt brengen van binnen te vermeerderen, en alle Eetwaaren op een maatigen prys te stellen: ondertusschen is het miraculeuse Beeld van de Lieve Vrouwe weder in zyne Kerke in de Kapel van *Atocha* op deszelfs plaats gebragt. Zyn Majesteit heeft een Consul benoemt, om te *Amsterdam* te resideeren.

1737. Maart. sideeren. Den 15den February hebben de twee Infantes en de Infant-Kardinaal een Opera vertoont voor den Koning, de Koningin, den Prins, de Prinses van *Asturië*, de Grandes, en andere Persoonen van hoogen Rang, 't gene door die jonge Prinsessen, en den jongen Prins, zo aangenaam wierdt uitgevoerd, dat haare Majesteiten en Koninklyke Hoogheden, de Prins en Prinses van *Asturië*, nevens het geheele doorluchtige Gezelschap, zich niet konden onthouden daarover het grootste genoegen te betuigen: men bemerkt hoe langer hoe meêr dat de gemelde Kardinaal-Infant zeer veel Geest bezit naar zyne Jaaren.

Door de aanhoudende Vorst en sterke droogte worden de Eetwaaren hoe langer hoe duurder; zodat de Regeering goedgevonden heeft, eenige Ordonnantien te publiceren, om den Prys daarvan te bepaalen, en een genoegzaame kwantiteit in *Madrid* te laaten komen.

Uit *Barbaryë* is tyding dat de onlusten in het Ryk van *Marocco* blyven aanhouden, tusschen de beide Broeders die naar de Kroon staan. De Hertog van *Ripperda* bleef zich noch te *Tetuan* ophouden; alwaar hy een afgezonderd en verdrietig leven leidde.

Men acht de verschillen met het Roomsche Hof zo goed als afdaan; hebbende de Nuncius *Gonzaga*, die zich zo lang te *Bajonne* heeft opgehouden, verlof gekregen om te *Madrid* te komen, doch zonder noch eenig Karakter aan te neemen. De onéénigheden met het Portugalsche Hof, die men dacht dat mede genoegzaam afgedaan waren, zyn zulks noch geenzins; en daar schynen zich weder nieuwe zwarigheden opgedaan te hebben, die het wegneemen der verschillen vertraagen: ook worden de Krygstoerustingen, die gestaakt waren, op nieuws voortgezet.

De Gallioenen voor dit Jaar naar *Carthagena* en *Portobello* geschikt, bestaan in de volgende Oorlogschepen of Kustbewaarders en Koopvaardy-Scheepen.

Capitania

	St.	Man.
Le Conquistador Maestre D. Nicolaas de Berou.	66.	800.
Admirante.		
N.S, de Guadeloupe, Alias. El Fineto, Maestre. D. Francisco delgado y Ayalen	69,	750.

Koop-

Koopvaarders.	Ton.St.Man.
NS. del Rosario y St. Fransisco Xavier. D. Pedro Ruis de Puente.	800. 40. 150.
St Fransisco de Paole. Juan de Ariscum.	500. 30. 120.
NS. de Belen St. Fransisco y St. Antonio de Padua. D. Luiz de Herrera.	400. 16. 80.
La *Sanctiss.* Trinidad y St. Jago D. Diego Ant. Marrero.	450. 20. 80.
N. S. de la Conseption y St. Miguel y St. Gayer. D. Diego de la Corte y Andrade.	250. 18. 70.
El infante Philippe alias St. Jorge. D. Miguel Lopes de Duenca.	550. 25. 110.
N. S. de los Dolores Alias Rayo. D. Diego de Causpas.	650. 22 100.
N. S. de Los Dolores Alias la Princesa. D. Norberro de Michelina	350. 18. 70.

1737. *Maart.*

Welke den 7. February uit de Bay van *Cadix* zyn gezeilt. Behalven het Schip N. S. de Belem Don Luz de Herrera, dat in het uitzeilen, even buiten de Bay verongelukt is.

VAN *Rome* wordt geschreven dat de schaarsheit van geld aldaar aan het Pauzelyk Hof sedert eenigen tyd zeer groot was geweest, zodat zyn H. genoodzaakt was geweest een middel te gebruiken, dat eenen van zyne Voorzaaten veroordeeld hadt, door het goedkeuren van een nieuw Plan tot verkooping van het Spel van *Genua*, dat een slach van Lotery is, waar by een goede somme voor de Kas van de Apostolische Kamer zoude overschieten. ITALIË.

Men vervolgt met veel succes de Onderhandelingen tusschen de Hoven van *Rome*, *Madrid* en *Napels*; en men vleide zich de verschillen met het Hof van *Portugal* ook eindelyk te zullen kunnen wegneemen.

Wanneer de onthalsde Napolitaansche Graaf *Trivelli*, over het schryven van verscheiden Satirische Geschriften tegen den H. Stoel, de dood wierdt aangezegd, verzocht hy zonder de minste ontzetting, pen en inkt te mogen hebben, om eenige vaerzen tot lof van den Paus op papier te stellen; en voegde daar benevens een bekentenisse, dat hy een kwaad gebruik van zyne talenten gemaakt, en altoos de Vrygeesterye gedreeven hadt, zulks hy ook van geen Godsdienst wilde hooren spreeken; doch eenige uuren voor zyn

 dood,

1737. *Maart.* dood, begon hy den Jesuïten Pater *Santo-Canale* gehoor te geeven, en stierf, de Christen plichten afgelegt hebbende, met groote onverschrokkenheit en berouw; onaangezien dat voorbeeld, heeft men dezer dagen in de Antichambres van meest alle de Kardinaalen, een zeer scherp Pasquil in Vaerzen gevonden, 't geene tot onderwerp heeft, *de Vreede uit Romen vliedende, laat de Stad over aan de Furien, welke de harten der Inwoonders aanhitzen, om een aanstaanden oproer te onderneemen.* De ziekte en sterfte onder groot en klein, welke hier sedert eenigen tyd gewoed heeft, verminderd niet; en op de Dorpen, Burgten, en in de Gemeenschappen rondom de Stad, is dezelve zo groot, dat in het Dorp *Merluppo* meêr dan de helft der Ingezetenen gesturven zyn, waarom de Paus vryheit gegeeven heeft, om geduurende de Vasten Eyeren en Melk te mogen eeten, mits dat men 6. *Pater Nosters*, en een gelyk getal *Ave Maria's* daags zal moeten leezen.

Men heeft te *Genua* aangemerkt, dat, sints dat de Kannunnik *Orrigone*, een van de Hoofden der misnoegde Corsen naar *Corsica* gekeerd was, de Marquis *Silva*, Consul van *Spanje*, te *Genua* verscheidemalen een Spaansch Galliot naar de kusten van dat Eiland afgezonden heeft. Ondertusschen hebben de Rebellen van den beruchten *Ciaccaldi*, die zich thans te *Madrid* bevindt, brieven bekomen, waarin hy meldt, dat de Koning van *Spanje* hem met een commissie als Kolonel begiftigt hebbende, hy wel genegen was geweest naar het Eiland te keeren, en aldaar een Regiment op te rechten; doch dat het Hof aan hem te verstaan gegeeven hadt, dat de tyd noch niet geboren was, om op zulk een openbaare wyze te handelen.

Den 23sten February zegt men, arriveerde de Heer *Theodorus*, met een convoy van drie Napolitaansche Tartaanen, wel voorzien van Contanten, Volk, Provisie en Ammunitie, weder op *Corsica.* Van elders schryft men dat hy, vier dagen te *Parys* by den Ridder *Kermansan* gelogeert heeft, en dat de Heer *Herault*, Polityke Stedehouder, hem order gezonden hadt, zich binnen 24. uuren te retireeren, het welke echter eerst den volgenden dag geschiedde, ter oirzaake van een Wisselbrief, die toen betaald wierdt, zynde hem dit uitstel vergunt, wyl hy vertoonde dat hy een Prins zonder geld was.

On-

Onlangs verscheen Don *Felix Corneco*, Envojé van den Koning van *Spanje*, voor de eerste maal met een groot gevolg in 't publyk by den Doge en den Senaat van *Genua*. De 8. Compagnien Grisons, uitmakende het restant der Troupen die de Republyk in dienst genomen heeft, om tegen de Rebellen gebruikt te worden, arriveerden onlangs te *Genua*. Sedert de publicatie van het Edict, waar by de Senaat aan alle gebannenen toestaat terug te komen, mits dat zy de Republyk in *Corsica* gaan dienen, heeft zulk een groot getal van dezelven zich aangegeeven, dat daarvan reets 12. compagnien geformeert, en naar dat Eiland gezonden zyn. Daar is weder een Placaat tegen den Baron *Theodorus*, en zyne aanhangers uitgekomen; 't welk aldus luidt. 1737. *Maart.*

„ Wy Doge, Gouverneurs en Procurateurs der Republyk *Genua*, „ enz. Dewyl dat wy door een uitwerking van onze rechtmatige „ verontwaardiging tegen *Theodorus van Neuhof*, die door een infaa„ me onderneeming zich in ons Ryk van *Corsica* gedrongen heeft, „ met inzicht van het onder te brengen, besloten by ons Edict „ van den 9den May laatstleden aan het gemeen zyne verfoeijelyke „ daaden openbaar te maken, en hem Autheur der nieuwe Onlus„ ten, Verleider der Volkeren, Verstoorder der gemeene Rust, „ schuldig aan hoog verraad in de eerste graad, en als zodanig waar„ dig alle de straffen by onze Wetten voorgeschreven, te noemen, „ verklarende insgelyks dezelve straffen waardig, alle de genen, die „ hem secours of bystand zouden verleenen, of die hem zouden „ volgen, en dewyl genoegzaam bewaarheit is dat Dr. *Sebastiaan* „ *Costa*, *Joseph* zyn Zoon, en *Michel Durazzo Fazzani*, onze On„ derdaanen van het Ryk van *Corsica*, na schandelyke misdaaden en „ buitenspoorigheden, tot nadeel der algemeene en byzondere rus„ te te hebben begaan, en gesmeed op de afgrysselykste wyze de „ rebellie in ons Koninkryk, door onze Onderdaanen af te trek„ ken van de getrouwheit, die zy aan hunnen natuurlyken Prins „ schuldig zyn, den gemelden *Theodorus* opentlyk hebben gevolgd, „ en dat zy hem allen bystand hebben geboden; weshalven wy hen „ verklaaren by deze, aan Majesteits schennis schuldig, en ver„ stoorders der algemeene en byzondere ruste, enz.

1737.
Maart.

DUITSLAND.

VOLGENS de berichten die men te *Weenen* hadt van *Constantinopel*, was men aldaar in veel bekommering; dewyl men aan den eenen kant begon tegen den Vrede tusschen de *Porte* en *Persië* gesloten, wyl ze noch niet tot volkomenheit gebragt is, en de ratificatie wel mogt achterblyven, te morren, alzo men genoegzaam gewaar geworden is dat de Persiaansche Ambassadeur, door onbeschryflyke sommen gelds, en door geschenken, van de *Porte* overgehaalt is, om niet alleenlyk de veréëniging der beide religien, maar ook de meeste Artykelen van het Vredens-Tractaat, zonder ordre of volmagt; te sluiten, om het gemeen daardoor te misleiden, en het zelve tegen de Christenen te meerder aan te moedigen, om tyd te winnen. Men bespeurt ook dat de Schach van *Persië* het gesloten Tractaat voorbedachtelyk door de vingeren ziet, om tyd te winnen van zich daardoor eerst op den Troon te kunnen vestigen, en daarna het Tractaat, als zonder zyn ordre gesloten, te herroepen. Ondertusschen worden groote sommen naar *Persië* gezonden, om het Tractaat te doen stand grypen en ratificeeren. Aan de andere zyde was men aan de Porte zeer beducht door de groote toebereidzelen, die men zag dat de Christenen maakten om de Ottomannen met alle magt aan te tasten. Men was om die reden ook aan de *Porte* veel handelbaarder geworden dan in het begin van het Jaar: want daar dezelve toen kwalyk naar de voorslagen van Mediatie scheen te willen luisteren, en verklaarde den eersten stap niet te willen doen, waaruit men zoude mogen besluiten dat zy den Vrede begeerde, was dezelve thans van veel vreedzamer gedachten, en zelfs toegeevende geworden; en daar zy betuigd hadt nooit *Azof* aan de Russen te zullen afstaan, is zy nu de eerste geweest om Conferentien voor te slaan, en Plenipotentiarissen te benoemen, om zich naar *Soczowa* in *Walachye* of naar *Moldavië* te begeeven, en aldaar met de Russische Plenipotentiarissen, onder mediatie van de Ministers van den Keizer en van de Zee-Mogentheden, de Preliminarien tot den Vrede te sluiten. Deze Ottomannische Plenipotentiarissen zyn *Ali-Mustapha Effendi*, Hoofd der Finantien, en de Vizirs *Mustapha Effendi* en *Zeid Effendi*. Men verzekert dat zy last hebben niet sterk op de restitutie van *Azof* te staan, mits dat de *Porte* vryheit hebbe tot het bouwen van een andere

dere Fortresse, tusschen de *Don* en de *Kalbarne* op de Kust van den *Cuban*, aan de Zee of het Meir van *Azof*. 1737. Maart.

De Heer *Faulkner*, Ambassadeur van den Koning van *Groot-Brittannië*, hadt voor eenigen tyd een Dragoman naar *Babaduck* aan den Primo Vizier gezonden, om aan hem het antwoord van den Koning, zyn Meester, op den Brief van dien eersten Minister, en de Copy van de nieuwe Volmagten, die zyn Excellentie van zyn *Hof* ontfangen heeft, te brengen: deze Dragoman is sedert met een Brief van den Primo Vizier terug gekomen, waarby deze laatsten de Ambassadeurs van *Groot-Brittannie* en van de Heeren Staaten Generaal nodigt, om by hem te komen, en de Middelen tot het sluiten van den Vrede met *Rusland* te beraamen, zohaast dit laatste Hof zyne Ministers Plenipotentiarissen ter plaatse van het Congres, die men zegt, dat door den Grooten Heer in *Moldavië* gekozen is, zal gezonden hebben. Men verzekert, dat de Heer *Faulkner* den 15den February, en de Heer *Kalkoen* tegen 't einde van dezelve maand naar *Babaduck* zouden vertrekken. Deze vreedzame gedachten van den Primo Vizier, en van de *Porte* beletten niet, dat men in alle spoed aan de preparatien tot de Campagne arbeidde.

In de onzekerheit waarin men te *Weenen* is ten opzigte van den Turkschen Oorlog, liet men niet na de Krygstoerustingen met alle magt en yver voort te zetten, om den Veldtogt vroegtydig te kunnen openen.

Men ziet een Lyst van de Keizerlyke Regimenten te Paard en te Voet in de Keizerlyke Erflanden en elders; als in *Hongaryë*, 14. te Voet; 8. van Cuirassiers, en 7. van Dragonders, in 't geheel 15. te Paard; en 6. van Husaaren. In *Croatie* en tot het Corps aldaar, 5. te Voet, 2 van Curassiers, en 1. van Dragonders: In *Zevenbergen*, 6 te voet, 4. van Curassiers, en 2. van Dragonders: In *Italië*, als te *Milaan*, *Mantua*, *Parma*, en *Placentia*, 12 te Voet, 2 van Curassiers, 2 van Dragonders, en 3. van Husaren: In *Toscanen*, 3. te Voet, en 1 van Curassiers: In het Ryk, 3. te Voet: In de *Nederlanden*, 7. te Voet, en 2 van Dragonders: In de *Erflanden*, 1. te Voet in *Praag*, en 1. in *Glogau*; en 2. van Cuirassiers, in *Oostenryk*: In 't geheel 52 Regimenten Infantery, yder van 2300 man, die 119600 man uitmaaken: 19 van Cuirassiers, yder van 1094 man, en 14 Dragonders en 9 Husaaren, yder van 1094. man, te zamen van

1737 Maart. van 45948. man, behalven de Artillery en de Vrye-Compagnien, in alles 165548 man.

Men is ondertusschen verzekerd dat het zonder de hardnekkigheit der Turken van naar geen redelyke Voorslagen tot een verdrag te willen luisteren, met dezelven tot geene Vredebreuk zal komen. Van de Turksche Grenzen heeft men, dat de Bassa of Gouverneur van *Nissa*, den 25sten February met een afgezonden Capigi Baschi ordre van de *Porte* hadt ontfangen, om zich naar *Bender* te begeeven, en het bevel over de aldaar staande Krygs-Volkeren met het Karacter van Seraskier op zich te neemen, waartoe hy in 5 of 6 dagen de reis stont aan te neemen. In de Turksche Grens-Vesting *Widdin* was den 22sten January brand ontstaan, waardoor 30. Huizen in de assche waren geraakt. Als onlangs een Transport Recruten naar *Hongaryë* op weg was, wierden zy tegen den Kapitein wederspannig, en maakten een aanslag op zyn leven; maar hy zulks bemerkende, begaf zich naar *Offen*, vanwaar eenige Compagnien uitgezonden, en eenigen van de oproerige Recruten anderen ten voorbeelde geharquebuseert wierden. De algemeene Zamelplaats van de Keizerlyke Troupen, in *Hongaryë* staande, zal in April weêr te *Simlin* in *Sirmie* zyn; en de *Sirmiesche* Onderdaanen moeten tot het verbeteren van de Wegen van *Semlin* naar *Belgrado* 70000 Fascines leveren. Over eenige dagen is een Stafette wegens het Keizerlyk Hof aan de Hongarische Landstanden afgegaan, met uitdrukkelyke last, van zo lange het Leger in *Hongaryë* staan zal, geen Levensmiddelen uit de Binnen-Provintien in andere Landen te laaten voeren, maar dezelve naar 't Leger te moeten brengen, alwaar zy hunne betaaling zouden bekomen. Door een Brief uit *Creutz* in *Styrmark* ziet men wat de Prins van *Saxen Hildburghausen* in dat Land gedaan heeft, dezelve luidt als volgt.

„ De Prins van *Saxen Hildburghausen* van *Weenen* ontfangen heb-
„ bende de Keizerlyke Ratificatie van de nieuwe Statuten en Krygs-
„ Artykelen, die hy voor de Graniis of Nationale Inwoonders van
„ het Land hadt opgesteld, met de door hun zelf daar toe verkor-
„ ren Commissarissen, stelde den 26sten February, om de publi-
„ catie daarvan te doen; en ordonneerde vervolgens, dat de Knees
„ en twee Seniores van yder Dorp, als mede de Staats Major, de
„ zich

„ Officiers, en de Subalternes, de Particulieren die hun Gage uit „ de Militaire Fonds trekken, en de 5. Compagnien Husfaren, „ zich tegen dien dag hier moeften laaten vinden. Terzelver tyd „ liet zyn Doorl., zo tot grooter zekerheit, als om een nieuwen „ luifter aan de Ceremonie toe te brengen, de vier Compagnien van „ 't Regiment Dragonders van *Olloni*, en twee van dat te Voet van „ *Wuschleritz* herwaarts komen. Op denzelven dag rangeerden de- „ zen zich op het Bolwerk, en de Compagnie van 't Guarnifoen by „ de groote Wacht. De vyf Compagnien Husfaren, en de vier „ Granitz met hun 30 Vaandels namen post op het hellen van den „ naby gelegen Heuvel, en de vyf Compagnien van *Olloni* met haar „ Krygs Muzyk een weinig hooger. De Prins van *Saxen-Hildburg-* „ *hausen*, verzeld van den Veldmaarfchalk Luitenant Baron van „ *Succow*, de Generaal Majors de Graaf van *Gallern*, en de Baron „ van *Raitzenftein*, en verfcheiden andere tot de Commisfie be- „ hoorende Perfoonen, begaven zich hierop naar den Heuvel; en „ door de gelederen van de Husfaren en Granitfers gepasfeert zyn- „ de, ordonneerde hy aan de laatften, een cirkel rontom zyn Per- „ foon te maken, en aan de eerften, zich weêr rontom hen te ran- „ geren. Dit gedaan zynde, gaf zyn Doorluchtigheit zynentwegen „ aan hen te verftaan, dat zy zich dikwils de goedheden van zyn „ Keizerlyke Majefteit onwaardig gemaakt, en dikwils verdiend „ hadden, van hunne Privilegien berooft, en weêr in den ftaat van „ Boeren gebragt te worden; maar dat op zyn intercesfie, zyn Kei- „ zerlyke Majefteit uit een overgroote goedgunftigheit en edelmoe- „ digheit wel hadt willen voor ditmaal hen noch genade doen, en „ hen de nieuwe Statuten en de Krygs-Artykelen geeven, die men „ ging leezen. Deze Harangue geëindigt zynde, verhefte alle het „ Volk van de Granitz met zynen Bisfchop en Geestelykheit, hun- „ ne ftemmen, om zyn Keizerlyke Majefteit en zyn Doorluchtig- „ heit te bedanken. Men las vervolgens de Statuten en de Krygs- „ Artykelen, en de geheele Natie plechtiglyk gezworen hebben- „ de dezelve in acht te zullen houden, badt den Prins om af te fty- „ gen. De Prins hadt zohaast zulks niet gedaan, of de Bisfchop en „ de Nationale Kapiteins namen hem op hunne handen, en hieften „ hem driemaal om hoog met groote toejuichingen. Waarna de „ Cavallery en de Infantery naar haar eerfte Posten keerden; en de

1737. Maart.

T „Prins

1737 Maart. „ Prins liet een teken geeven, 't welk door een decharge uit 12. „ stukken Kanon van de Vesting en door het *Te Deum* gevolgd „ wierdt. De plechtigheit eindigde hier mede; en de Prins weêr „ de Reven over de Granitzers gedaan hebbende, keerde met het „ zelve Gezelschap als tevooren naar zyn Logement, alwaar hy een „ groote maaltyd aan een Tafel van 50. Borden, vervolgens een „ Bal, en 's avonds weêr een maaltyd gaf.

De Staaten van *Croatien* hebben aangebooden 30000. mannen tegen de Turken op de been te brengen, mits dat alle de plaatsen die zy zullen vermeesteren, aan hunne Provintie gehecht worden: en het Koninkryk *Hongaryë* zal mede 25000. mannen tot den Oorlog tegen de Ongelovigen leveren.

De Depeches van den Keizerlyken Ambassadeur den Heer van *Dahlman*, door een Expressen van *Babaduck* overgebragt, zyn van den 30sten February, en behelzen onder anderen, dat zyn Excellentie zich by den Primo Vizier begeeven hebbende, den wydloopigen Brief door den Graaf van *Konigsegg* aan hem over de Orientaalsche Conjunctúren geschreven, hadt overgegeeven; dat de Primo Vizier dezen Brief aan de *Porte* hadt gezonden, om derzelver gevoelen te weeten. Men heeft van *Constantinopel* bericht, dat twee vreemde Persoonen van aanzien, die voor zekere Emissarissen gehouden wierden, zynde de eene *Tott* en de ander *Aack* genaamt, met een Fransche Tartaan van *Marseille*, die gewoon is van tyd tot tyd Depeches aan den Franschen Minister te *Constantinopel* te brengen, aangekomen, en na verscheiden maalen zekeren Minister gezien te hebben, naar het Turksche Leger by *Babadock* vertrokken waren: de eerste van deze Emissarissen is een Hongaar van geboorte, en de ander is, zo men zegt, de Zoon van den Graaf *Orlick*, die zich sedert eenigen tyd op de Frontieren van *Polen* ten koste van de Porte bevindt.

Het antwoord van den Primo Vizier op den brief van den Graaf van *Koningsegg*, dat men met een Expressen ontfangen heeft, behelst ten voornaamsten: „ Dat die eerste Minister uit handen van den „ Baron van *Dahlman*, den gemelden brief, gedateert den 5den „ December 1736, ontfangen hebbende, denzelven met nadruk „ geleezen, en bevonden hadt, dat daar in drie voorname punten „ waren, namelyk, 1. de klagten door *Rusland* gedaan: 2. de pro-

„ positie

„ positie van 't Roomsche Keizerryk, als geallieert met *Rusland*, 1737. Maart.
„ zonder iemants prejuditie, om vóór het einde van den winter den
„ Vrede en eenigheit tusschen het Ottomannische Ryk en dat van
„ *Rusland* te helpen herstellen; en eindelyk, de vernieuwing en
„ verlenging van den Vrede, die tusschen de Ottomannische *Porte*
„ en 't Roomsche Ryk bestaat.

„ Dat de Primo Vizier het derde punt, als het gewigtigste aan-
„ merkende, daarop eerstelyk antwoordt, dat de Ottomannische
„ *Porte* de vriendschap, die tusschen dezelve en het Keizerlyke
„ Hof bestaat, als heilig en onschendbaar aanmerkende, niet alleen-
„ lyk eischt, dat die vriendschap vernieuwt en verlengd moge wor-
„ den, gelyk die eersten Minister sulks reeds aan den Heer Am-
„ bassadeur *Dahlman* te kennen gegeeven hadt; maar dat zyn Hoog-
„ heit ook zelfs wenscht en verzoekt, dat voor 't toekomende de
„ aldervolmaakste harmony, en de aldernaauwste Correspondentie tus-
„ schen de beide Hoven mag opgerecht worden, om daardoor de
„ goede vriendschap, tot welzyn van de beide Ryken, te vermeer-
„ deren; en dat, om het onderling vertrouwen te verzekeren, men
„ niet moet nalaaten in gewigtige zaaken briefwisseling te onder-
„ houden, om daarover te kunnen delibereeren, en met elkander
„ eene lyn te trekken.

„ Dat betreffende het eerste Punt, hy de klagten der *Russen* reeds
„ op een overtuigende wyze beantwoord hadt; en dat alzo *Rusland*
„ zonder eenige vóórafgaande Communicatie, en zonder naar ant-
„ woord te wachten, den Oorlog hadt begonnen, en een inval in
„ het Ottomannische gebied ondernomen, dat Hof de Negotiatien
„ om tot een verdrag te komen, zelfs afgebroken hadt; en dat 't
„ hem dus onnoodig toescheen te antwoorden, en zich te rechtvaar-
„ digen, ten aanzien van de klagten door de *Russen* gedaan; doch
„ dat hy echter genegen is zich te gedraagen naar de billykheit van
„ het Keizerlyke Hof.

„ En aangaande het tweede Punt, zegt hy, verzekerd te zyn,
„ dat het Keizerlyke Hof zyne Alliantie met *Rusland*, zonder be-
„ nadeeling van iemand gesloten heeft: dat het noodig is, dat alle
„ Alliantien stiptelyk nagekomen worden; dat het Roomsche Ryk
„ sedert zyne oprechting nooit de Verbonden tegengegaan heeft; en
„ dat men zich vleit, dat 't zelve daarin zal volharden; maar dat de

1737. Maart. „ *Russen* alzo niet handelen, hebbende den Oorlog op het onvoorzienst ondernomen, en het Turksche gebied geinvadeert: dat de „ onderlinge vriendschap tusschen twee Ryken, gelyk is, aan een „ kostbaar en zeldzaam Juweel, 't gene geconserveerd, en wederzyds zorgvuldig bewaard moet worden: dat het uit de handelwyze en 't gedrag door *Rusland*, sedert 40. of 50. jaaren gehouden, „ zeker is, dat 't zelve den prys van dat onwaardeerbaar Juweel niet „ kent; dat het wel gevoeglyk zoude zyn, dat dewyl de *Russen* ten „ nadeele van het Ottomannische Ryk, den Oorlog ondernomen „ hebben, de *Porte* hen dezelve mede voor eenige jaaren aandeed, „ om hen dus den geheelen prys van dat Juweel te doen gevoelen; „ doch dat, uit aanmerking voor den Roomschen Keizer, de *Porte* „ van het oogmerk om wraak te oefenen, afstappende, gereed was, „ den Vrede met *Rusland* te maaken, op den voet als dezelve door „ den Heer Ambassadeur *Dahlman* voorgesteld is.

„ Dat de *Porte* niet anders beoogende dan de vriendschap en de „ goede harmony met den Keizer te verlengen, en te bevestigen, „ alleenlyk uit achting voor zyne Keizerlyke Majesteit, besloten „ hadt, de vyandelykheden tegen *Rusland* te doen ophouden, en „ de vriendschap met dat Hof te herstellen op zodanige wyze als „ best met de eere van het Ottomannische Ryk overéén zoude ko„ men. Waarom de Primo Vizier hoopte, dat de Graaf van *Ko„ nigsegg* met yver zoude arbeiden, om de Zuilen van die vriend„ schap meêr en meêr vast te stellen, en te bevestigen: dat hy in „ die verwachting, aan zyn Excellentie ook schreef, zich vleiende „ dat dezelve zyn brief bekomen, en den staat der zaaken verstaan „ hebbende, by antwoord hem zynen raad wel zoude willen me„ dedeelen; en middelen aan de hand geeven, om dat werk, zon„ der krenking van de eere van de Ottomannische *Porte*, tot een „ gelukkig einde te brengen: en eindelyk, dat hy, in verwachting „ bleef, dat zyn Excellentie alle mogelyke zorge zoude aanwenden; „ ten einde dat de Wetten van vriendschap in het vervolg naaukeu„ rig waargenomen mogten worden, enz.

De Graaf van *Konigsegg* heeft den brief van den Primo Vizier beantwoord, zeggende onder anderen; „ dat de Keizer met genoe„ gen bespeurt, de genegentheit van de *Porte* om de Vrede te „ conserveeren: dat zyn Keizerlyke Majesteit vieriglyk wenscht,

„ dat ter bereiking van dat oogmerk, en de verhindering van bloed- 1737.
„ storting, de bekwaamste middelen aangewend worden: dat het *Maart.*
„ derhalven ten uitersten nodig is, dat de Ministers van de Porte
„ zich van eenige vóóroordeelen ontdoen, die zy over zaaken den
„ Vrede betreffende, opgevat hebben: dat de vernieuwing en ver-
„ lenging van den Pasfarowitzen Vrede, niet dan te gelyk met het
„ sluiten van den Vrede met *Rusland* kan geschieden, vermits de Kei-
„ zer nu niet zo zeer aangemerkt moet worden als Mediateur, dan
„ wel als een Geallieerde van het Russische Ryk: en wyders ver-
„ zoekt de Grave van *Konigsegg*, dat de Primo Vizier zich verklaa-
„ re, op wat voorwaarden de Groote Heer genegen is de Vredens-
„ Negotiatien te beginnen.

De tweede Brief, die de Primo Vizier aan den Graaf van *Koning-segg* geschreven heeft, en die het Hof weinig dagen na den eersten heeft ontfangen, luidt als volgt.

„ Wy hoopen, dat uw Excellentie wel ontfangen zal hebben den „ brief dien wy aan u hebben geschreven; waar by wy aan u kennis „ van de aankomste van den Ambassadeur Heer van *Dahlman* in ons „ Kwartier te *Babadaghi*, hebben gegeven, en betuigt het oprecht „ verlangen, 't geen wy hebben om de goede vrindschap die 'er „ tusschen de Ottomannische *Porte* en 't H. Roomsche Ryk is, te „ verlengen en te bevestigen, als ook onder de Mediatie van het „ Keizerlyk Hof, de Verschillen tusschen de *Porte* en *Rusland* ont- „ staan ter gelegentheit van de hostiliteiten die door deze laatste be- „ gaan zyn, af te doen, herstellende den Vrede tusschen deze twee „ Ryken op den ouden voet, en consenterende, alle vereischte ze- „ kerheit aan *Rusland* te geeven. Wy verzekeren uw Excellentie „ voor Godt, dat wy geheel en al vergeeten alles wat tegen de Otto- „ mannische Porte van de zyde van *Rusland* is ondernomen gewor- „ den; en dat ons eenig voornemen is, om in consideratie van het „ Keizerlyk Hof, den Vrede met dat van *Rusland* te herstellen op „ den voet zo als ze voor dezen was.

„ Wy zyn zeer te vrede met 't gedrag van den Ambassadeur van „ *Dahlman*: wy confereren dikwils met hem; en wy hebben hem „ betuigt, gelyk als wy aan uw Excellentie by onzen vorigen brief „ hebben gemeld, dat wy vuuriglyk wenschten, het groote werk „ van den Vrede, geduurende deze Winter, te kunnen ten einde

1737. Maart. „ brengen. In die Conferentien heeft deze Ambassadeur dikwyls „ voorgesteld, de fondamenten van den Vrede te leggen; derhalven, „ opdat wy geen moment des tyds verliezen, en op het spoedigste „ tot dit heilzaam oogmerk zouden kunnen geraken, hebben wy „ geresolveert, geen dedommagement van *Rusland* te vor- „ deren. Wy hebben geoordeeld, dat door dit middel de eere van „ de *Porte* niet zoude gekwetst worden, en dat met te desisteren „ van alle pretentie ten opzichte van de Schadens die door de *Rus-* „ *sen* te *Precop*, te *Kilburn*, en in de *Crim* veroirzaakt zyn, de eere „ van *Rusland* insgelyks zoude opgehouden worden, kunnende de „ zaak niet anders geschieden.

„ Na dat men de opening van deze Preliminaria aan den Keizer- „ lyken Ambassadeur gedaan hadt, verzocht hy, dat men een plaats „ benoemde, om aldaar een Congres van Ministers Plenipotentiarissen „ der drie Ryken en der Mogentheden Mediateurs te houden: „ wy hebben daar in geconsenteert, en wy hebben de Stad *Soroka*, „ als de bekwaamste plaats tot deze Byeenkomst, benoemd. Wy „ hebben vervolgens aan den Ambassadeur *Dahlman* voorgesteld, „ dit fondement van den Vrede aan de geïnteresseerde Hoven te „ communiceeren en te doen agreëren, opdat men in gevolge van „ dien, op dat Congres de Vredens Artykelen zoude kunnen op- „ stellen, met daar by te stipuleeren alle zekerheit voor *Rusland*, „ zo als het Keizerlyke Hof zulks behoorlyk vinden zal, waar in wy „ van onzen kant consenteeren: en zo deze Preliminaria niet publyk „ gemaakt en geagreëert waren, zoude het moeijelyk daar toe te „ komen zyn, om iets positiefs op het Congres te stipuleeren; en „ het zoude kunnen gebeuren, dat de Ambassadeurs van daar zou- „ den weggaan, zonder iets gesloten te hebben, 't geen niet hono- „ rabel voor eenige van de Partyen zoude zyn. De Keizerlyke Am- „ bassadeur heeft ons geantwoord, dat hy kennis daarvan aan zyn „ Hof zoude geeven, en dat hy daarop nieuwe Instructien zoude „ verwachten.

„ Wy hoopen tegenwoordig, dat het Keizerlyk Hof wel zal „ willen arbeiden; om het Krygsvuur uit te bluschen: en nadien „ een zo magtig Monarch als de Keizer, zich in deze zaak tus- „ schen beide gesteld heeft, zo willen wy wel, niet langer geden- „ ken aan het geen de Russen gedaan hebben. Wy kunnen on-

„ der-

„ dertusschen ons niet onthouden, hier noch op te haalen, dat de „ Russische Resident by de Porte ons dikwyls verzekert heeft, dat „ zyn Hof niets tegen de Porte ten nadeele van den Vrede zoude „ onderneemen; dat de Ambassadeurs van *Engeland* en *Holland* aan „ ons ten zyne verzoeke dezelve verzekeringen gegeeven hebben; „ en dat de Russische Generaals, weinig dagen vóór de Belegering „ van *Asoph*, aan den Bassa van die Plaats hebben laaten weeten, dat „ het Russische Hof den Vrede met de Porte wilde onderhouden: on„ dertusschen hebben dezelve Generaals vier of 5 dagen daarna, „ zich met een magtig Leger voor de Plaats begeven, en dezel„ ve ingenomen. Wy vraagen, of zodanige daad kan gerechtvaar„ digt worden, en of het geoorloofd is, een Vesting in vollen „ Vrede weg te neemen? Eindelyk eisschen wy recht van de zyde „ van *Rusland*: wy smeeken het van Godt; en in 't vervolgen van ons „ Recht, doen wy aan *Rusland* geen ongelyk: dit is het geen wy „ in 't byzonder van het Keizerlyk Hof hoopen; en wy zou„ den het niet lastig vallen, (Godt is onze getuige daarvan) zo de „ zaak anders konde gedaan worden.

1737. Maart.

„ Als de zaaken tot het gewenste punt zullen gebragt zyn, zullen „ wy ons naar de intentie van het Keizerlyk Hof schikken, namelyk, „ met alle zekerheit aan *Rusland* te geeven, met hen den Vrede op „ zulk een wyze te herstellen, dat ze niet meêr gestoort zoude „ kunnen worden, en de eere van het Russische Ryk te conserveeren en „ te handhaven, door middel van de Artykelen van den aanstaanden „ Vrede: met één woord, het is op dien voet dat wy te vrede zullen „ zyn; en zohaast men het hier boven gemelt fondament van den Vre„ de zal publyk gemaakt en geaggreëert hebben, zullen wy gereed „ zyn om tot het Congres te treeden. En nadien wy aan den Am„ bassadeur *Dahlman* te kennen hebben doen geeven, door wat weg „ het mogelyk is, om tot een gelukkigen uitkomst van dit groot Werk „ te geraaken; en alzo hy op zich genomen heeft, aan uw Excel„ lentie kennis daarvan te geeven, hoopen wy, dat Gy met yver „ daaraan zult arbeiden, en dat men door dit middel het Oorlogs„ vuur zal kunnen blusschen, enz.

Gedaan in 't Quartier van *Babadaghi*.

Was getekend

MEHEMED.

Den

1737. Maart. Den 17 February heeft de Keizer aan Tafel zittende, aan de Ministers en Hovelingen verklaart, dat alles, met de Kroonen *Vrankryk* en *Spanje* vereffent en gereguleert was; en zyn Keizerlyke Majesteit benoemde den Prins van *Lichtenstein* tot de Ambassade van *Vrankryk*, en den Graaf van *Konigseg-Erps* tot die van *Spanje*. De Spaansche Minister de Graaf van *Fuenclara* kwam den 15den February van *Venetie* te *Weenen*, die Minister zal maandelyks 1000 Louis d'Or te verteeren, en daarboven 20000. florynen 's jaars hebben. Den 17den hadt die Ambassadeur by zyn Keizerlyke Majesteit eene audientie, die byna twee uuren duurde, en zondt dien nacht een Expressen naar zyn Hof. Hy gebruikt in de Biljets die hy aan de Ministers tot bekentmaking van zyne aankomst gezonden heeft, den tytel van Extraordinaris Ambassadeur en Plenipotentiaris der Kroon *Spanje*; en alzo hy niet lang blyven zal, gelooft men, dat hy geen publyke Intrede zal doen: men zegt, dat zyn Excellentie een Brief van den Koning Don *Carlos* aan zyn Keizerlyke Majesteit overgegeeven heeft, die ook belooft heeft denzelven te beantwoorden. Op die wyze mogt zyn Keizerlyke Majesteit dien Prins wel voor Koning van de beide *Siciliën* erkennen, 't welke reets door de ratificatie van de Actie van Cessie zoude geschied zyn. De Fransche Minister heeft verklaard, dat zyn Koning aan den Turkschen Oorlog die te verwachten is, niet het minste deel wilde neemen. De Aartsbisschop te *Weenen* heeft een scherp schrift, van 8 vellen groot, tegen de Protestanten, onlangs aan den Keizer overgegeeven; doch men weet noch niet wat daar op besloten is. De Koning van *Polen* heeft eene deductie doen drukken, om aan te toonen den eisch, welken het Huis van *Saxen* op de Hertogdommen van *Gulik* en *Berg* heeft, en de Baron *Zech*, extraordinaires Envojé van den Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, is met 's Keizers Ministers dikwils in conferentie. Die Minister heeft aan het Hof medegedeelt den brief, dien zyne Poolsche Majesteit aan de Heeren Staaten Generaal der Veréénigde *Nederlanden* over die zaak heeft geschreven, dezelve luidt als volgt:

Hoogmogende Heeren, waarde Vrienden en Nabuuren,

„ *Frederik Augustus*, Koning van *Polen*, enz. Wy kunnen niet
„ nalaaten om uw Hoogmogende te betuigen onze erkentenisse, we-
„ gens

„ gens de goede officien, die dezelve nevens de Alderchristelykste 1737.
„ Koning aan het Keizerlyk Hof hebben gelieven aan te wenden, *Maart.*
„ ten einde de succesfie zaak van *Gulik* en *Berg* by het leven van
„ den Keurvorst van de *Paltz* afgedaan worde op eene wyze, dat
„ de onlusten, die daaruit zouden mogen ontstaan, voorgekomen
„ worden. Uw Hoogmogende zyn reets onderrecht geweest, zo
„ door de herhaalde vertoogen van onzen Minister den Generaal van
„ *Debrose*, als door de gedrukte verklaaring van onze belangen in
„ die zaak, dat de fondamenten, op dewelken het Saxische Huis
„ deszelfs rechten op die Succesfie grondt, hunnen oirsprong ont-
„ leenen uit de expectativen, door de Keizers in erkentenisse van
„ hunne diensten, aan 't zelve gegeeven. Het rechtsgeding over
„ eenige jaaren voor den Hofraad van zyne Keizerlyke Majesteit op
„ nieuw ingestelt, is sedert zonder afbreeking tot nu toe voortgezet.
„ Dus zullen wy onze rechten wettelyk vervolgen: en verzekert
„ van de rechtvaardigheit van onze pretensien, zo twyfelen wy niet,
„ of wy zullen met Godes hulpe, een gunstig decreet erlangen. Wy
„ verklaren daarenboven, dat wy uit achting voor uw Hoogmo-
„ gende, en door inzicht van derzelver goede intentien, gereed
„ zyn, om zamen te werken, dat die zaak naar billykheit in der
„ minne beslist worde. Het vertrouwen, dat wy stellen op de
„ vriendschap van uw Hoogmogende doet ons verzekert wezen,
„ dat dezelve in deze zaak geene verbintenissen zullen aangaan,
„ strydig tegen de belangen van den Saxischen Huize, maar in te-
„ gendeel trachten, de zaaken wegens die Succesfie by te leggen,
„ op eene wyze, welke toont, dat dezelve indachtig zyn
„ de rechten van dien Huize, die door het Tractaat van
„ *Westphalen* zyn bekrachtigt, waar van uw Hoogmogende gua-
„ randeurs zyn. Uw Hoogmogende zyn te doordringend van ver-
„ stand, om niet te bespeuren, dat een provisioneel vergelyk of re-
„ glement, met uitsluiting der rechten van den Saxischen Huize,
„ die zaak niet zou uit de waereld helpen, noch haar doen komen
„ tot het gewenschte einde, behalven ook dat zodanig Vergelyk
„ tegen de dispositien van den Vrede zoude aanloopen. Voor 't
„ overige gedraagen wy ons aan 't gene onze Extraordinaris Envojé,
„ de Generaal van *Debrose*, de eere zal hebben, om uitvoeriger aan
„ uw Hoogmogende voor te draagen. Wy eindigen, met dezelven

1737. Maart. „ te verzekeren van ons oprecht verlangen, om hen blyken van „ de oprechtheit van onze Vriendschap en goede Nabuurschap te „ geeven, enz.

Men verneemt, dat de Zeemogentheden door de Keurvorsten van *Keulen*, *Beyeren*, en de *Paltz*, verzocht zynde, om goed te keuren de schikking, die door hen in de Successie zaak van *Gulik* en *Berg* ten behoeve van den Huize van *Sultzbach* is gemaakt, die Mogentheden order aan hunne Ministers naar *Weenen* hebben gezonden, om 's Keizers meening daaromtrent te mogen weeten], ten einde zich daar naar te reguleren in hun antwoord aan den Koning van *Pruissen* en aan de drie gemelde Keurvorsten; en men voegt daarby, dat door de gemelde Ministers te *Weenen*, een definitiver antwoord verzocht zynde, de Opper-kancelier Graaf van *Sintzendorff* hadt gezegt, dat zyne Keizerlyke Majesteit zich op geene andere wyze daar omtrent kon verklaaren, dan hy reeds hadt gedaan; dat zyne Keizerlyke Majesteit gaerne zoude zien, dat die zaak in *statu quo* bleef, tot dat eenige Mogentheit, aanspraak op de nalatenschap maakende, maatregels nam, door welken de rust in het Ryk gestoort; of wel 's Keizers recht tot een finale beslissing in zaaken van die natuur, benadeelt wierden, wanneer zyn Keizerlyke Majesteit maatregelen zoude neemen, welke hy alsdan krachtdadigst zou oordeelen, om aan de verscheiden belanghebbende Mogentheden genoegen te geeven; en dat bygevolg zyn Keizerlyke Majesteit zonder de rypste overweeging zyn gevoelen niet kon verklaaren op de voorslagen, door de Keurvorsten van *Keulen*, *Beyeren*, en de *Paltz*, aan hem gedaan, om de opvolging in den Huize van *Sultsbach* te bekrachtigen. Men ziet ook afschriften van eene verklaaring, welke men zegt, dat wegens den Koning van *Vrankryk* aan den Koning van *Pruissen* gedaan is, behelzende voornamelyk; *dat alhoewel zyn Alderchristelykste Majesteit zyne toestemming hadt gegeeven tot het geene gereguleert was, om de opvolging tot de Hertogdommen van* Gulik *en* Berg *in het Huis van* Sultsbach *te verzekeren, hy daardoor niets meende te beslissen tot nadeel der eischen van zyne Pruissische Majesteit op die Hertogdommen, en dat hy daarenboven het bezit in den Sultsbachschen Huize niet hadt geguarandeert, dan op de wyze, op dewelke dezelven tegenwoordig door den Keurvorst van de* Palts *bezeten worden, en slechts totdat men middel zou gevonden hebben, om de belanghebbende* Mo-

Mogentheden te vergelyken, welker rechten zyne Alderchristelykste Majesteit gansch niet genegen was, op eenigerhande wyze te benadeelen. 1737. Maart.

Op den Ryksdag te *Regensburg* wordt by continuatie over de Muntzaaken gehandeld, en genoegzaam alle de Ministers, behalven den Oostenrykschen Gezant, hebben hunne advysen dieswegens in de byzondere Collegien ingebragt. Ook stont men de zaak wegens de verzorging der Vestingen van *Kehl* en *Philipsburg* op het tapyt te brengen.

De Graaf *Schalkoni* blyft zich noch te *Regensburg* ophouden, en zich vleiende genoegzaam aangetoond te hebben de billykheit van zyne eischen op *Zwaben* en op andere Staaten van het Ryk, heeft hy dieswegens een nieuwe Memorie overgelevert aan de Ministers op den Ryksdag, welke hy als onzydig in deze zaak aanmerkt. Hy herhaalt daarin zyne Rechten, en de bewyzen waarop dezelve steunen. Hy bedient zich van de gelegenheit der wedergeeving van de Fortresfen van het Ryk, om te verzoeken, dat de Vrede in *Duitsland* hersteld zynde, men hem het Recht doe, 't geene hy gelooft dat men hem verschuldigd is. Dewyl hy overtuigd is dat de Keizer, de Ryks Hofraad, en de Rechtbanken van *Duitsland*, zyne Rechten niet anders dan zeer billyk en wettig kunnen aanmerken. Hy bidt de Ryksvergadering door zyne Memorie, in hem een Lidt van het Ryk by te staan, dat zich tot de uiterste noodzaaklykheit gebragt ziet. Hy verzoekt een prompt en voordeelig besluit, om zich te verzekeren van de groote Inkomsten, welke hy oordeelt hem toe te behooren; en om eenen Minister te kunnen benoemen, om van zynentwege de Ryksvergadering by te woonen. Hy dringt te meerder aan op deze uitspraak, zegt hy, om dat zyn voorneemen is naar zynen staat te trouwen, om zyne Erfvolging aan zyne Nakomelingschap te verzekeren. Men is verlangende om te zien wat besluit de Ryksvergadering wegens de eischen van dezen Graaf zal neemen. Dezelven zyn tot nu toe meêr dan zonderling voorgekomen. Men begint dezelven als minder onredelyk te beschouwen. Deze Graaf brengt bewyzen voor, waardoor hy zyne afkomst van de oude Hertogen van *Zwaben* meent aan te toonen. In die hoedanigheit eigent hy zich ook Rechten toe op *Schaufhausen*. Wanneer hy over eenige Jaaren te *Weenen* was, gaf de Keizer, met zynen Staat bewogen, hem een pensioen. De Graaf vordert ook in zyn

1737. Maart. laatste Memorie aan de Ryksvergadering de betaling van tweeduizend vier honderd zeven en twintig Ryksdaalders voor achterstallen van dat Pensioen.

Van het schielyk sterfgeval van den regeerenden Hertog *Karel Alexander van Wurtemberg*, op den 12den dezer maand voorgevallen, heeft men deze omstandigheden: Alzo de tegenwoordige toestand der zaaken hem hadt kunnen verplichten, om zich naar *Hongaryë* te begeeven, zonder in zyne Staaten terug te komen, liet hy de zorg van de regeering aan de Hertogin zyne Gemalinne, en nam op de hartroerenste wyze afscheid. Hy sprak in de tegenwoordigheit van het gansche Hof tegen haar: *Dat dewyl hy mogelyk tot den kryg keeren, en de Hemel hem alle oogenblik tot zich roepen konde, hy haar verzocht en vermaande, om in zyne afwezentheit wel te regeeren en zyne Onderdaanen op de zachtste wyze te handelen.* Den zelven dag den 12den vertrok zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheit naar *Ludwigsburg*, met intentie om de Ryks-Vestingen *Philipsburg* en *Kehl* te bezigtigen, en misschien zich vervolgens naar *Hongaryë* te begeeven. De Heer van *Röder*, Opper-Stalmeester, en verscheiden andere Heeren en Officieren, verzelden zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheit. By zyn aankomst te *Ludwigsburg* scheen hy van een zeer goed humeur, en zonder eenige zorge, en speelde 's avonds tot 8. uuren. De Cavalliers weggegaan zynde om te spyzen, trad zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheit in zyn Apartement, alwaar hy eenige benaauwtheit op de borst begon te voelen, waarop zyn Kamerdienaar *Nieffort* hem op den arm ader liet, maar zulks gaf niet de minste verlichting: als hier op een andere Kamerdienaar binnen gekomen, en zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheit in een Leuningstoel gezet was, riep hy uit: *Jesus, wat gevoel ik! Ik sterf*; en al spreekende deze woorden, viel hy dood ter aarde. Die Prins was den 24sten January 1684. gebooren; en hadt den 31sten October 1733. wyle den Hertog zyn Neef in de Regeering gesuccedeert; en hy laat by zyn Gemalinne de Princesse *Maria Augusta de la Tour-Taxis* drie Prinsen en eene Princes na. Den 13den is de Hertog *Karel Rudolf* van *Neustad*, als Administrateur te *Stutgard* aangekomen. Onmiddelyk na het overlyden van den Hertog vielen groote veranderingen onder de Christenen en Jooden voor: de bekende geheime Finantie Raad de Jood *Sus* kwam aanstonts derwaarts; maar naauw-

lyks

lyks was hy aangekomen, of de regeerende Hertogin gaf aanstonts ordre, van zich van zyn persoon te verzekeren, en zyn Papieren en Effecten te verzegelen, zendende ook een Cavallier aan den Magistraat van *Frankfort*, om haar te verzoeken, van hetzelve te willen doen. 's Nachts tusschen den 13den en 14den heeft haar Hoogvorstelyke Doorluchtigheit een anderen Expressen naar *Frankfort* afgevaardigt, met een verzoek aan den Magistraat, van de Effecten en Papieren van dien Jood aan den Wurtembergschen Resident over te leveren. Gemelde Jood is met een sterke Wacht in zyn vertrek en met alle zyne Huisgenooten, zo Christenen als Jooden gearresteert, en het Huis wordt rontom met een Wacht bezet. Ook zyn reeds 6. van de Raaden die hem aanhingen, met sterke Wachten bewaard; en alle Jooden die met hem te doen hebben gehad, zyn mede gevangen ingebragt. Een Officier die by hem de Wacht hadt, heeft hy Geld en Juweelen aangebooden, om hem los te laaten, doch deze daar van kennisse geevende, is de Jood den 19den dezer nevens den Landschryver *Buchler* en den Raad *Halwachs* onder een Escorte van 30. Granadiers te paard, en een groote toevloet van menschen naar het Berg Slot *Hohen-Neissen*, 6. uuren van hier gelegen, gebragt. Voor zyn vertrek wierdt hy ontkleed, en alles wat hy by zich hadt, gevisiteert. In zyn Rok en Camisool vondt men beneden tusschen het laken en de voering veel Wisselbrieven en Goude Specien, en ook beneden in zyne hembden, waar van hy 'er vier over malkanderen aan hadt, een groote menigte Brillanten genaait, welk alles over de 100000. Rykxdaalders waardig geschat wordt. Men zegt, dat noch meêr anderen van aanzien, die dezen *Sus* by alle gelegentheden gefavoriseert hebben, dat ongelukkig lot zullen moeten ondergaan. Te *Frankfort* heeft men de geheele week gecontinueert, de Effecten van den tot *Stutgard* gearresteerden Geheime Finantie-Raad op't Raadhuis in bewaaring te brengen, waar onder zeer veel kostelyke Kleederen met Goud en Zilver waren: daar kwamen groote Wissels op den zelven in, maar men wist niet, wanneer de Crediteurs betaaling zouden bekomen. Men heeft onder zyne Papieren gevonden een dekreet van den overleden Hertog, waarby zyne Doorluchtigheit hem vryspreekt van alles wat na zynen dood tegen hem zou mogen worden ingebragt; doch zo het schynt, zal dit decreet hem weinig te stade komen; immers de

1737. *Maart.*

1737. Maart. ſpraak gaat, dat deszelfs goederen, die door zommigen op vier millioenen geſchat worden, verbeurt verklaart zullen worden, en dat de Hertogin weduwe van voornemen is, om hem aan den Keizer over te leveren, (tegen wien die Jood den Hertog eenigen tyd herwaarts heeft zoeken op te ruijen,) en zyne Keizerlyke Majeſteit te verzoeken, om den zelven ten voorbeelde van anderen te ſtraffen. De Standen en Onderdaanen van het Hertogdom *Wurtemberg* hebben den Ert-Prins *Karel Eugenius*, en den Hertog van *Wurtemberg Neuſtad*, als Adminiſtrateur, gedurende des Prinſen minderjaarigheit gehuldigd, doch volgens Teſtament van den overleedenen Hertog hadt zyne Hertoginne Weduwe met den Bisſchop van *Bamberg* en *Wurtzburg* onder opzigt des Kardinaals van *Schonborn*, en Bisſchops van *Speyer*, de Voogdye aanvaart. De Generaal *Reminus* is in arrest geraakt, om dat hy den Eed van getrouwheit aan den nieuwen Hertog en den Adminiſtrateur niet heeft willen doen; en de Prins van *Waldek* en de Baron van *Bullau* hebben nu het commando over de Wurtembergſche Troupen bekomen. De Bisſchop van *Wurtzburg* heeft aan den Hertog van *Wurtemberg-Neuſtad* een zeer beleefden Brief geſchreven, en zyn dienst in cas van noot aangeboden. De tegenwoordige Adminiſtrateur in de Wurtembergſche Landen, Hertog *Karel Rudolph* van *Wurtemberg Neuſtadt*, heeft een Inquiſitions-Commisſie aangeſtelt, om de Landverderffelyke Practyken van den Jood *Sus*, en zyne Aanhangers te onderzoeken; weshalven door het geheele Hertogdom het volgende Patent gepubliceert en aangeplakt is.

„ *Karel Rudolf*, by der gratie Gods, Hertog te *Wurtemberg* en „ *Teck*, Grave te *Mompelgard*, Heere te *Heidenheim*, enz. enz., „ Generaal Velkmaarſchalk van zyn Roomsch Keizerlyke Maje- „ ſteit, Ridder van de Koninklyke Deenſche Orde van den Oli- „ fant, als wettige Adminiſtrateur van dit Hertogdom en Landen, „ enz. *Salut.*

„ Eerzame, Lieve, Getrouwe. Alzo na het aanvaarden van de „ Adminiſtratie dezes Lands, ons geloofwaardig ter kennisſe geko- „ men is, op wat wyze de Jood *Sus Oppenheimer*, en deszelfs Com- „ plicen, veele argliſtige, goddelooze, en landverderfelyke geweld- „ daadigheden en ſtreeken gebruikt hebben; en wy ons derhalven, „ na voorgaande verzekering van hunne perſoonen, genoodzaakt

„ heb-

„ hebben gevonden, genadelyk eene byzondere Commissie ter on- 1737. Maart.
„ derzoek tegens hen te benoemen; zo worden zy, gelyk ook on-
„ ze Voogdelyke Geestelyke en Waereldlyke Beampten, en On-
„ derdaanen, by dezen hunnen plicht herinnert, om alles wat hen
„ of hunne Ampts Onderhoorigen hier van bewust zy, zonder eenig
„ tydverzuim aan dezelve genadigst aangestelde Inquisitions Com-
„ missie te berichten, met alle de noodige en aan hen bekende om-
„ standigheden, wat de gemelde Jood *Sus Oppenheimer*, en deszelfs
„ Complicen, tegen ons Voogdelyk Hertogdom, Landen, en an-
„ dere particuliere belangen en welvaaren ondernomen hebben;
„ en wel byzonder aan te toonen, wat geld of geldswaarden de een
„ of de andere van hen aan den Jood *Sus* of zyne Complicen, ter
„ verkryging van een Ampt, of eenig ander voordeel, zelfs gegee-
„ ven hebben, of door anderen doen geeven, hoe zulks ook mogte
„ zyn, of onder wat benaaming hetzelve geschied is; voor wie,
„ wanneer, vrywillig, of door een ander, en door wiens aanleiding;
„ en of de zodanige voor 't gegeevene ten vollen of ten deelen ge-
„ quiteert is, en door wie? Van alle welke omstandigheden een yder
„ zich op zyn eed en plicht zal hebben te wagten iets achter te hou-
„ den, maar schriftelyk bewys aan de gemelde Inquisitions Com-
„ missie te zenden, en daar by te voegen Copye der ontfangene
„ Quitantie voor het gegeevene, enz.

Stutgard den 23sten Maart 1737.

Was getekent,

KAREL RUDOLF.

Den 26sten February wierden te *Zonnenburg* door den Koning van *Pruissen* 27 Ridders van de Orde van *St. Jan* gecreëert, waar by de Markgraaf *Karel*, Grootmeester van de Orde van St. Jan, een heerlyk Festein aan de aanwezende Ridders gaf. De 27. nieuw gecreëerde Ridders zyn de Prins *Fredrik*, de Graaf van *Reichenbach*, de Vryheer van *Thiemar*, de Graaf van *Dona*, Major by het Jong Kleistsche Regiment, de Ritmeester van *Kayserling* van *Truchses*, Kapitein van *Grumbkau* van *Glaubitz*, de Ritmeester Graaf van *Stolberg*,

1737. Maart.

berg, de Overste Luitenant van *Schwerin* van *Sonsfeld*, de geheime Raad van *Arnim*, de geheime Raad van *Woldau*, de Kamerjonker van *Einsiedel*, de Heer van *Eichstedt*, de Major van *Swerin*, de Luitenant van *Taubenheim*, de Luitenant van *Goltze*, de Ritmeester van *Lyderitz*, de Cornet van *Schwerin*, de Luitenant Graaf *Truchses* van *Truchses*, de Cornet van *Waldau* van *Waldau*, de Cornet *Kleist* van *Bredow*, de Luitenant van *Borck* van *Borck*, de Luitenant van *Loepel*, de Luitenant van *Luderitz*, de Luitenant van *Hertefeld*, de Graaf van *Flemming*, een Kapitein van het Schulenburgsch Regiment, en de Ridder Marschalk van *Knobelstorf*. De Koning heeft een Constitutie gemaakt, dat de Prinsen en Prinsessen, die uit de thans levende Markgraven geboren worden, niet meêr de Tytels van Koninklyke Hoogheden zullen voeren; maar dat men aan hen geeven zal den Tytel, die altyd aan de Markgraven van *Brandenburg* eigen is geweest.

Van *Berlyn* schryft men, dat door de vergaderde Luthersche Predikanten eenigen op welkers handel en wandel veel te zeggen was, gedemitteert waren; en dat ook een Koninklyke Ordre was afgegaan, dat in het toekomende vóór het Altaar niet meêr noch in 't Latyn noch in het Duits gezongen zal worden, ook geen lichten op het Altaar branden, en de Misgewaden nevens de Beelden in de Kerken gansch afgeschaft zouden worden.

Den Heer *Frei*, Bailliuw van *Klein-Hunningen*, die zich benevens den Ridder *Schaub*, naar *Parys* begeeven heeft, gelyk men reets hiervóór gezien heeft, is den 13den der voorleden maand van daar terug gekomen, en heeft aan den grooten en kleinen Raad van *Bazel* verslag gedaan van den goeden uitslag van zyne reize, die hy naar *Parys* gedaan heeft, en hen onder anderen bericht dat de Graaf van *Waldegrave*, Ambassadeur van *Groot-Brittannië*, en de Ridder *Schaub* door hunne goede diensten de zaaken zeer veel tot een vergelyk hadden helpen brengen. Het verslag van den Heer *Frei* behelst; „ dat hy het geluk heeft gehad, om zich by den Kardinaal „ van *Fleury* te ontschuldigen wegens het voorgevallene te *Groot-* „ *Hunningen*; dat de redenen, door hem bygebragt, weggenomen „ hadden de kwade gedachten, die zyn Eminentie tegen hem hadt „ opgevat; dat hy hem vervolgens hadt verklaart, dat de Koning „ door een uitwerkzel van zyne gewoone edelmoedigheit, wel wil-

„ de

„ de in vergeetelheit ſtellen, alles het geene hem in de zaak in ver- 1737.
„ ſchil konde mishaagen, en dat zyn Majeſteit bewilligt, om met Maart.
„ het Kanton van *Bazel* in een goede nabuurſchap te leeven; dat
„ hy den Kardinaal in een zo goede geſteltheit ziende, hy zich zulks
„ zo veel mogelyk hadt zoeken te nut te maaken, met zyn best te
„ doen, om eenige verandering te verkrygen in de bepaaling, door
„ dewelke de inwooners van *Bazel* ſedert veele jaaren herwaards
„ uit den *Elzas* maar een zekere kwantiteit koorn en hout, heb-
„ ben kunnen trekken; dat zyn Eminentie over de bepaaling ver-
„ wondert hadt geweest, en gezegt hadt, van dezelve niets te wee-
„ ten; en eindelyk, dat de Kardinaal hem hadt verzekert, dat de
„ Koning niet alleen gedoogde, dat de gemeenſchap tusſchen de *El-*
„ *zas* en het Kanton van *Bazel* weder wierdt geopent, maar dat
„ zyn Majeſteit aan de Inwooners van dit Kanton mede de vry-
„ heit verleende, om in de Provintie zo veel koorn te koopen, als
„ zy zouden geraaden vinden." De Heer *Frei* heeft aan de Regee-
ring twee brieven overgegeeven, een van den Kardinaal de *Fleury*, en een van den Ridder *Schaub*. De eerſte is vol tekenen van vrindſchap van zyn Eminentie voor het Kanton van *Bazel*; en in den tweeden ſchryft de Heer *Schaub* aan de Regeering den goeden uitſlag van die zaak, en toont zyne blydſchap daarover. De ordres van het Franſche Hof, om de gemeenſchap weder open te ſtellen, zyn aan den Maarſchalk *du Bourg* afgevaardigt Het was, om ze aan hem te brengen, dat men Gedeputeerden van hier naar *Straatsburg* hadt afgevaardigt. De Koning heeft de Viſchers van *Klein-Hunninge* gepardonneert, die in hechtenis gezet waren, wegens de inſulten, welke zy die van *Groot-Hunninge* hadden aangedaan, en ſedert op vrye voeten geſtelt: ook zyn de twee perſoonen van *Bazel* weêr ontſlagen, die te *Straatsburg* gevangen gezeten hebben. Men zal thans onderzoeken, aan wien het recht van den Zalmvangst in den *Rhyn* toekomt. Men verwacht twee Commisſarisſen van den Alderchristelykſten Koning om dit verſchil af te doen. Aldus heeft deze zaak, met het Hof van *Vrankryk* voorgevallen zynde, wel verre van nadeelig geweest te zyn aan dit Canton, in het tegendeel daaraan voordeelig geweest, dewyl hetzelve daardoor gelegenheit gehad heeft om de Goedheden van zyn Alderchristelykſte Majeſteit te genieten. Men mag met recht zeggen, dat men dezen gelukkigen uitſlag ten deele

X ver-

1737. Maart. verschuldigd is aan de zorgen van den Heere *Frey*, aan zynen yver, en aan zyne liefde tot zyn Vaderland. De Regeering heeft ook het goed gedrag van dezen Bailjuw beloond met hem te benoemen tot Raadsheer van den Geheimen Raad. De Brief van den Kardinaal *de Fleury*, waarvan men hiervóór gesproken heeft, is van dezen Inhoud.

Doorluchtige en Magtige Heeren.

Ik kan u niet ontveinzen de verontwaardiging des Konings, toen hy den hoon vernam dien de Inwooners van *Klein-Hunningen* zynen Onderdaanen aangedaan hadden. De Bescherming welke zyne Majesteit aan hen verschuldigd is, en de eere van zyne Kroon vorderden beiden, dat hy zyne gevoeligheit daarover betoonde, en dat hem dieswegens behoorlyke voldoening geschiedde: maar uwe twee Brieven van den 21. December, en van den 18. January laatstleden ontfangen hebbende, waarvan ik de eere gehad hebbe rekenschap aan den Koning te doen, en door welke gy plechtiglyk betuigde, dat gy het minste deel gehad hadde aan dezen hoon, met byvoeging dat gy zelfs begonnen hadt met de geenen die deze buitenspoorigheit gepleegd hadden in eene strenge en naauwe gevangkenisse te zetten, en dat gy aan den Heer *Frei*, uwen Raadsheer en Bailjuw, toegestaan hadt, zich te komen overgeeven in handen des Konings, door myne tusschenkomste, met last van eene onbepaalde onderwerpinge; zo heeft zyn Majesteit, (altoos tot zachtheit en goedertierenheit genegen, door myn Kanaal de plechtigste verzekeringen ontfangen hebbende van zyne onderwerpinge aan alles wat hy hem zoude willen voorschryven,) door eene uitwerkinge van zyne natuurlyke edelmoedigheit, wel willen vergeeten alles wat 'er gebeurd is, en de Heer *Frei* naar uwe Stad terug zenden, zonder verder voldoening van hem te vorderen. De Koning is ter zelver tyd vergenoegd geweest u in deze gelegenheit een nieuw bewys van zyne goedgunstigheit te geeven. Maar, om in het toekomende diergelyke moeijelykheden te myden, zal zyn Majesteit, die altoos de Rechtvaardigheit tot den éénigen regel zyner daaden gesteld heeft, onmiddelyk Commissarissen benoemen om aan de Limiten van *Groot-* en *Klein-Hunningen* te arbeiden, en om in der minne en

met billykheit, met de geenen, die gy van uwe zyde benoemen zult, de bewyzen en de bezittingen te onderzoeken, welke kunnen doen blyken aan wien de Zalmvangst, die men Jaarlyks aan den mond van de Rivier de *Wissen* doet, moet toebehooren. Dewyl ik reden hebbe door alle uwe Brieven overtuigd te zyn van uwe eerbiedigheit voor den geheiligden Persoon des Konings, en van de oprechte begeerte welke gy hebt om een volkomen onderling verstand tusschen zyne Onderdaanen en de uwen te bevestigen, zo twyfele ik geenszins of gy zult met yver alles doen om vóór te komen het geene hetzelve zoude kunnen ontrusten, of de oude twisten vernieuwen. Ik voor my in het byzonder, ik vleije my dat gy de oprechtheit van myne meening kent; en ik zal altoos eene byzondere oplettendheit hebben, om u in alle voorkomende gelegenheden te overtuigen van de zonderlinge geneigtheit met welke ik ben, 1737. *Maart.*

Doorluchtige en Magtige Heeren,

Uw toegenegensten Dienaar,

De Kardinaal DE FLEURY.

Te *Versailles* den 19. February 1737.

P.S. Ik laat het over aan den Ridder *Schaub*, u omstandiger te berichten, van alles wat 'er voorgevallen is, en van de uiterste blyken van goedheit welke de Koning noch wel aan uwe Stad wil geeven. Voorts moet ik de oprechtste Getuigenissen geeven van den yver van den Heer *Schaub* voor zyn Vaderland. De verzekeringen die hy my gegeeven heeft van uwe oogmerken om de Goedgunstigheit des Konings te verdienen, hebben niet weinig geholpen om zyne Majesteit voordeeliglyk te overreden om de ongelukkige Zaak welke voorgevallen is te eindigen

Het Opschrift van den Brief was op deze wyze: *Aan de Doorluchtige en Magtige Heeren, de Burgermeesteren en Raad van de Stad en van het Canton van Basel.*

De Ridder *Schaub*, geeft, in eenen Brief dien hy aan de Regeering geschreven heeft, te kennen, dat het Opschrift van dezen Brief voortaan tot een Vóórschrift en Regel zoude dienen aan alle

1737. Maart. de Fransche Ministers en Officieren, die gelegenheit zouden hebben aan de Regeering van *Basel* te schryven.

Van *Hanover* wordt gemeld dat de Koning van *Groot-Brittannië* zeer genegen zynde tot de vastftellinge en een goeden voortgang der Universiteit van *Gottinge*, welke zyn Majesteit aldaar opgerecht heeft, onder den Naam van de Academie van *Georgius Augustus*, de volgende Ordonnantie aan die Academie heeft gezonden.

GEORGIUS II, *door de Genade Gods, Koning van Groot-Brittannië, Vrankryk en Ierland, Beschermer des Geloofs, Hertog van Brunswyk en Lunenburg, Keurvorst en Aards-Schatmeester van't H. Roomsche Ryk, den Eerwaardigen, Geëerden, onze Geliefde en Getrouwe Commissarissen, en Professoren van de Academie van* George-Augustus, *te Gottingen*, SALUT.

U is niet onbewust dat wy noch kosten noch zorge gespaard hebben, om onze nieuwe Universiteit, gezegd van *George-Augustus*, in staat te stellen om gelyk te staan met de vermaardste Universiteiten van *Duitsland*.

De uitslag heeft onze zorgen beantwoord, en wy zien met een zonderling genoegen onze gemelde Universiteit in alle de faculteiten verzien met Professoren van een zonderlinge en bekende verdienste, en van zeer goede Meesters in de Oefeningen en in de Taalen.

Om den uiterlyken Luister aan deze Vastftelling te geeven, welke geschikt is tot het Gemeenebest, en alreets tot haaren Staat van wezentlykheit gekomen, en om daaraan niet te laaten ontbreeken eene formaliteit die zo loffelyk als algemeen gebruikelyk is; zo is ons niets overig dan de plechtigheit van eene *openbaare Inwyding* daarby te voegen.

Om deze oirzake, hebben wy tot dat Bedryf van Inwyding vastgesteld, gelyk wy daartoe vastftellen by dezen, den 17. van de Maand September van dit loopende Jaar; en wy zullen eenen van onze Ministers van Staat zenden, als onzen Principaal Commissaris, die, volgens de Instructien die wy hem zullen geeven, in deze Plechtigheit zal doen en verrichten, alles wat wy-zelf zouden kunnen doen en verrichten, als wy ons in Persoon daarby bevonden. Gy hebt alreets voor een groot gedeelte verstaan, en zult verder

der in 't breede van onzen Geheimen Raad, naar welken wy u ten dien einde wyzen, verneemen alle de omstandigheden van deze Plechtigheit, en wat gy van uwen kant zult hebben in acht te neemen; en wy hebben dat goedgunstig vertrouwen in u, dat het niet meêr noodig zal zyn u aan te maanen om alle uwe poogingen in 't werk te stellen in alles dat van uwe zyde zal moeten geschieden, opdat de zaaken met de vereischte welvoegchelykheit en waardigheit volvoerd mogen worden. Gy zult u niet zo veel te meêr yvers daar toe schikken, omdat het u tot eere moet verstrekken, in uw leven, en zelfs by de Nakomelingschap, zulk een aanmerkelyk deel gehad, en waardiglyk medegeholpen te hebben in zulk een gewigtige Plechtigheit. 1737 Maart.

In verwachtinge van het zelve, willen en beveelen wy u gunstiglyk, om tydig den bepaalden dag tot de *Inwyding der Universiteit* bekend te maaken, aan alle deszelfs Leden, en aan alle de geenen die tot dezelve behooren, om hen daartoe te noodigen door een behoorlyk Geschrifte van Bekentmaakinge, in de Latynsche Taale geschreven.

Waar mede, enz.

Gegeeven in ons Paleis van *St. James*, den 5 February 1737.

Was getekend

GEORGIUS REX.

en lager

HATTORFF.

Te *Dusseldorp* is eene Keurvorstelyke Ordonnantie uitgekomen, behelzende, „ Dat het ontfangen van Landtollen op den ouden „ Voet, zo als den 22sten December geordonneerd was tot den „ eersten Maart te moeten geschieden, totop den eersten Juny naastkomende zal worden gecontinueert, en dat zulks niet alleenlyk „ aan 't publyk bekend gemaakt, maar ook aan alle de Admodiateurs, „ Pachters en Ontfangers van de Land-Tollen belast zal worden „ zich daarnaar te gedraagen, op straffe van zyne Keurvorstelyke „ Doorluchtigheits Ongenade en vergoeding van alle Kosten en „ Schaden. „

Gegeeven te *Dusseldorp* den 25sten February 1737.

1737. Maart.

POLEN.

't Gebrek der Levensmiddelen in verscheiden Provintien van *Polen* neemt krachtig toe, het welke groote elende veroirzaakt: Naar *Litthauwen* en elders zyn bevelen gezonden om de Graanen en leevensmiddelen van daar te doen komen, maar de kwaade wegen en de overstroomingen der Rivieren beletten zulks: ondertusschen stelt de Regeering alles in 't werk om de armen te onderfteunen, geevende hen brood, matrassen, enz. Ook betoonen de welgegoede lieden hen de aldergrootste liefdaadigheden. Te *Warschau* is opentlyk bekend gemaakt, dat op Koninklyk bevel alle Donderdagen onder de Armen aldaar een groote Somme Gelds op het Koninklyke Slot zal uitgedeeld worden. De armen die uit verscheiden plaatsen van 't Koninkryk in *Warschau* aangekomen zyn, worden op 10000. gerekend, behalven de Kinderen, die mede in grooten getale zyn. Men blyft opentlyke Gebeden doen, om van den Hemel goed weêr te verkrygen, alzo men van de eene plaats naar de andere byna niet meêr komen kan, zonder zich aan een oogschynlyk levens gevaar bloot te stellen. gelyk dagelyks eenige Persoonen elendig in 't water omkomen. Uit *Littauwen* heeft men, dat verscheiden met Koorn geladen wagens, die uit Poolsche plaatsen derwaarts geschikt waren, in de Moerassen, die door het gedurige regenagtig Weêr zeer diep waren geworden, zyn blyven steeken, waar by veel Paarden dood gebleeven, en de Voerluiden ter naauwernood gered waren. Van de Grenzen wordt gemeld, dat de Kroons Groot Veldheer, om de strooperyen der Tartaren te beter te stuiten, op yder hoofd twee Dukaaten had gezet, welke beloonning de Soldaaten van de Kroons Armée zeer begeerig maakte; zo dat zy sedert in een dag 70 koppen van een uitgezonden Party in 't Leger gebragt hadden. Te *Caminiek* wordt de Tartarische Oversten *Jarroff* op ordre van den Kroons-Groot-Veldheer naauw bewaard, alzo hy reets tweemaal ontsnapt is geweest maar t'elkens weêr gekreegen. Voor zyne vryheit hadden de Tartaren 10000. Poolsche Guldens geboden; maar men heeft hen geantwoord, dat hun Oversten wel voor niet aan hen weêrgegeeven zoude worden, wanneer hy zyn welverdienden loon ontfangen zal hebben.

Uit de Russische *Ukraine* heeft men, dat op de tydingen dat een Corps Tartaren naderde om een inval in die Provintie te ondernemen,

nen, de Graaf van *Belmane*, die te *Miropolis* in guarnisoen legt, 1737.
met zyn regiment Dragonders, en vier andere Regimenten gezon- Maart.
den was, om de gemelde Tartaaren op de vlucht te dryven, dat
dagelyks omtrent 2000. mannen beezig waren, om door het bree-
ken van het ys in den *Dnieper*, de overtogt aan de vyanden te be-
letten; en dat men aan de fortificatien van *Wasilkow* bleef arbei-
den.

MEN heeft te *Petersburg* de zekere tyding bekomen dat het wel RUS-
waar is, dat 'er eene party in *Persië* is, die weigert *Tamas Kouli-* LAND.
Kan voor Koning te erkennen, doch dat hy nooit door de Usbek-
sche of Bucharische Tartaaren geslagen, of genoodzaakt is geweest, om naar de Turksche grenzen te vluchten; men zegt, dat de gemelde party veel te zwak is, om een nieuwe Staatsverwisseling te kunnen veroirzaaken; dat het Hoofd van die misnoegden niet is een Persiaansch Prins, alzo *Tamas Kouli Kan*, volgens de Staatkundige maatregelen van dat Land, de meesten van 't bloed der *Sofys* had laaten dooden, uitgezondert *Tamas*, dien hy ontthroont heeft, en deszelfs zoon *Abbas*, welke beiden hy in het Kasteel van *Ormirs* opgesloten hieldt, maar dat het gemelde Hoofd genaamt was *Miry Islam*, en een Broeder was van den beruchten *Miri-Mamouth*, eerste Usurpateur van den Persiaanschen Throon; dat *Tamas Kouli Kan* in zyne Hooftstad *Ispahan* bedacht was, om zynen Throon, die noch eenigszins waggelde, te vesten, door de genegenheit van het volk te winnen: en dat hy daartoe zo wel de inwooners van *Ispahan* als de ingezeetenen van het platte Land, van wat natie zy zyn, heeft doen zeggen zich onderling vreedzaam en eendrachtig te gedraagen, zonder de een den anderen in het minste te beleedigen of benadeelen; 't gene zo wel van binnen als buiten veel rust verwekt; terwyl hy een groot corps Persische Troupen onder de aanvoering van eenen zyner beste Generaals gedetacheert heeft, om den gemelden *Miry Islam*, die omtrent *Casbin* gelegert was, slag te leveren, en uit de Provintie van *Candahar* te vernestelen, die zeer sterk is door de Moerassen en Rotzen, welke dezelve omcingelen, te meêr alzo men bedacht was, dat de Misnoegden onder de hand door den *Grooten Mogol* ondersteunt worden, om gelegenheit te hebben, zich van *Candahar* meester te maaken, welke Provintie altoos een steen des

aan-

1737. Maart. aanstoots tusschen de *Sofys* van *Persië* en de Groote Mogels is geweest.

Daar zyn twee Expresſens uit *Persië* gearriveert, van welkers medebrengen niets uitlekt. Ondertusſchen blyft de Persiaansche Ambassadeur verzekeren, dat de *Schach Nadir* zyn Meester, het Tractaat te *Constantinopel* gesloten, nooit zal ratificeeren, of zonder overéénstemming van *Rusland*, met de *Porte* Vrede maaken. De Keizerinne heeft besloten, het ontwerp door den Keizer *Peter den Grooten* geformeert, ter uitvoering te doen brengen, om het groot getal Abdyen en Munniken in 't Ryk te verminderen, en derzelver inkomsten aan te leggen tot onderhoud van Schoolen en andere gestichten, ten nutte van de Burgerlyke zamenleeving. Den 11den Maart arriveerde de jonge Heer *Scherbatow*, Adjutant-Generaal van het Leger by *Derbent*, die door den Generaal *Lascy* is afgevaardigt, om aan 't Hof kennis te geeven, dat de *Dagestansche* Tartaaren op nieuw Strooperyen en Ravages op de Grenzen ondernomen hebbende, de gemelde Generaal ten eersten kennis gekreegen hadt, dat zulks alleen geschiedde, om, zo het mogelyk ware, zich by die occasie met het Leger van den Groot-Vizier te conjungeeren; dat de Generaal daarop terstont 6000. Man gereguleerd Voetvolk, nevens 1500. Ruiters en 4000. Kalmucken, met 15. Veldstukken op die Tartaaren hadt afgezonden; dat deeze op de nadering onzer Troupen vol confusie de Vlugt genomen hadden; dat ons Volk dezelve nazettende, hen in eenen naauwen weg hadt achterhaald, en met zo veel furie op hen was aangevallen, dat meêr dan 4000. Tartaaren op de Plaats gesneuveld, en de overigen zodanig verstrooit waren, dat 'er naauwlyks 100. by malkander waren gebleven. De Keizerin heeft den Schout by Nacht *Bredal*, die de Vloot voor *Azoph* gecommandeerd heeft, tot Vice-Admiraal aangesteld, en hem een present van 1000. Dukaaten gegeeven om de onkosten goed te maaken van de Reis naar *Veronitz*, werwaarts hy den 9den Maart vertrokken is, om de noodige toebereidselen voor de Vloot, welke ten eersten in Zee zal steeken, met kracht voort te zetten. Hier is een Edict gepubliceerd, waarin de Keizerin beveelt, dat voortaan alle de jonge Heeren van het Keizerryk van hun achtste tot hun twaalfde Jaar in de Schryfkonst zullen moeten onderweezen worden; dat zy van hun twaalfde tot hun zestiende Jaar de Cyffer- en Landmeetkunde

kunde zullen moeten leeren, en dat zy van hun zestiende tot hun twintigste Jaar onderweezen zullen moeten worden in de Geographie, de Vesting-Bouwkunde en de Historien, waarna zy tot Haare Keizerlyke Majesteits dienst zullen toegelaaten worden. 1737. *Maart.*

Nadat reets sedert eenigen tyd dikwils narichten ingekomen zyn, dat de Tartarische Cham de gezamentlyke Crimsche Budziaksche en Nagaïsche Horden te zamen trok, om een inval op onze Grenzen te doen, *zo is* een Expressen van den Generaal Veldmaarschalk Graaf van *Munnich* aangekomen, met tyding, dat de gemelde Cham, nadat hy by *Saragnan* met eenige 1000 Turken onder twee Bassaas en de geheele Budziaksche Horden geconjungeert was, niet verre van *Kaliberda*, een kleine Plaats aan den *Dnieper*, over die bevroore Rivier gegaan was, en in de *Ukraine* meende in te breeken; maar dat, als het Corps 't geene daar toe alom gereed had gestaan, zich in beweeging had begeeven, om den Vyanden de terugweg over den *Dnieper* af te snyden, zy niet in 't Land hadden durven inbreeken, maar schielyk met de by zich hebbende Turken en Tartaren, die wel 10000 man sterk waren geweest, over den *Dnieper* te rug naar huis geretireerd zyn, zonder iets van belang uitgerecht, of eenige verwoesting uitgevoerd te hebben, behalven dat eenige weinige Meierhoven aan den *Dnieper* geruineert en verbrand zyn, nadat de meeste Menschen zich daar uit gesalveert hadden. Ondertusschen hadt de Generaal Major *Lesly* het ongeluk gehad, dat als hy met een kleine Escorte van in de 30 Dragonders en Cosacken van de visitatie der Posten naar *Perewalozna* terugge wilde, hy gansch onverwacht door een Vyandelyke Party omringt wierdt, en nadat hy zich een uur lang dapper verweerd hadt, en zich niet gevangen wilde overgeeven, door veelvuldige kwetsuren omgekomen was. En dat de Luitenant-Kolonel *Swezin* met 134. Dragonders, 150. Cozakken, en een Veldstuk, naar de plaats gedetacheert zynde, alwaar de Tartaren den *Dnieper* gepasseert waren, door het geheele vyandelyke Leger was aangetast; doch dat hy, na een gevecht van vyf uuren, dezelve genoodzaakt hadt met een aanmerkelyk verlies, en achterlating van verscheiden gevangenen, waaronder twee hunner voornaamste Murza's, te wyken; zynde in die actie van onze zyde niet meer dan een Dragonder, benevens drie Cozakken gedood, en 25 man gekwetst; onder welke laatsten een Aide Majoor, een Luitenant, en

1737. Maart. twee mindere Officieren. Men verwacht van dag tot dag aangenaame tyding uit *Cuban* te hooren, nadien *Donduk Ombo*, na de buit en de Gevangens die hy laatst aldaar heeft gekreegen, in zyn Land te rug gebragt te hebben, zich in de voorlede maand weêr in 't Veld hadt willen begeeven, om de Cubansche Tartaren t'eenemaal uit te roeijen, of hen te noodzaaken, zich aan *Rusland* te onderwerpen: als deze aan den Crimschen Cham Vaartuigen verzogt hadden, om over Zee naar hun Land te passeeren, hadt de Cham hen dezelve geweigert; waardoor hy hen in de nood heeft gebragt, van zich aan *Rusland* te moeten onderwerpen, of zich tot het uitterste te defenderen in een Land daar zy aan alles gebrek hebben. Het is de *Sturschim Stephen Jeffrenow*, die aan 't Hof schryft 't geene men van de zaaken in *Cuban* meldt, daar by voegende, dat volgens het raport der Gevangens, de Tartaren van dat Land tegen den Crimschen Cham ten uiterste gepiqueert waren, niet alleen omdat hy geweigert hadt hen in zyn Land te ontfangen, maar noch meêr omdat hy deze weigering met een scherp verwyt had verzeld, hen hebbende laten zeggen, dat zy een onrustig en onbestendig Volk zyn; dat men zonder hen, niet in een Oorlog met *Rusland* zoude geraakt zyn; en dat men geen staat op hunne getrouwheit kunnende maaken, hen aan hun kwaad noodlot overliet. Men schryft dit antwoord van den Crimschen Cham toe, ten deele aan het onvermogen waarin hy zoude zyn, om de subsistentie voor de Cubansche Tartaren te leveren, alzo de Vivres byzonder schaars in zyn Land zyn; en ten deele ook aan een Politie die men gebruiken wil, om de oirzaak van den tegenwoordigen Oorlog op de Cubansche Tartaren te schuiven, en haar aan 't gevoelen van *Rusland* over te laaten.

Den 18. Maart wierden de Baron van *Schaffirof*, de Grootjagermeester *Wollinski*, en de geheime Raad de Heer *Neplueff*, door de Keizerinne tot Ministers Plenipotentiarissen op het aanstaande Congres te *Soroka* in *Moldavië* benoemd: men verstaat, dat de gemelde Ministers ordre hebben zich tot hun vertrek gereed te maaken, en met alle mogelyke spoed te doen arbeiden aan hunne équipages, welke zeer prachtig zullen zyn, nadien het Hof begeert, dat zy aldaar met veel magnificentie verschynen. De Graaf van *Ostein*,

Ostein, die door den Roomsch-Keizer tot een van zyne Plenipotentiarisſen op dat Congres benoemd is, maakt zich mede gereed om eerstdaags te vertrekken: ondertusſchen ſtelt men vast, dat het zelve binnen twee maanden geopend zal kunnen worden, vermits onze Ministers Plenipotentiarisſen weinig minder tyds tot hunne reize nodig hebben. Men heeft de confirmatie bekomen van de haastige retraite der Tartaaren, welkers getal op meer dan 100000. mannen begroot werdt; met byvoeging, dat de Generaal-Major *Rading* dezelve met 300. Dragonders tot aan den *Dnieper* vervolgt, en hunnen zamengeraapten buit hernomen hadt. 1737. *Maart.*

HAAR Hoog Mog. de Heeren Staaten Generaal der Veréénigde *Nederlanden* hebben door eenen Brief van den Hertog van *Lotteringen* de Bekentmaaking ontfangen van het bevallen van de Hertoginne zyne Gemalinne van eene Prinſesſe, en hebben door eenen Brief dien Prins dieswegens gefeliciteerd. NEDERLANDEN.

De Heeren Staten van *Holland* en *Westvriesland*, hebben den 15 Maart aangeſteld, de Heer Mr. ANTHONY VANDER HEIM, Raad en Theſaurier Generaal der Veréénigde *Nederlanden*, tot *Raadpensionaris van Holland en Westvriesland*; de Hoog-Ed. Heer JOHAN-HENDRIK, GRAAF VAN WASSENAAR, *Heere van Wasſenaar en Obdam*, enz. *tot Groot Zegelbewaarder, Stadhouder en Registermeester der Leenen van Holland en Westvriesland*, in plaats van den overleeden Hoog-Ed. Heer *Baron van Boetzelaar*; de Hoog-Ed. Heer KAREL-LODEWYK, BARON VAN WASSENAAR, *Heere van Doveren*, Meesterknaap van de Houtvestery van *Holland* en *Westvriesland*, Hoogheemraad van *Delfland*, enz. tot Bailjuw en Schout van *s'Gravenhage*, in plaats van den gemelden Hoog-Ed. Heer *Baron van Boetzelaar*: de Hoog Ed. Heer WILLEM VINCENT, GRAAF VAN HOMPESCH, *Heere van Genderen*, enz tot *Meesterknaap van de Houtvestery van Holland en Westvriesland*, mede in plaats van wylen den Hoog-Ed. Heer *Baron van Boetzelaar*; de Heer Mr. GILLES DE GLARGES, Raad en Burgermeester der Stad *Haarlem*, tot *Hoog-Heemraad van Rhynland*, in plaats van den Heer *Druiveſtein*, die daarvan vrywillig afſtand gedaan heeft: de Heer WILLEM GERLINGS, mede Raad en Burgermeester van *Haarlem*, tot *Raad en Kentmeester Generaal van haar Ed. Groot Mog. Domeinen van Noord-*

1737. Maart. *holland*, *Kennemerland*, *en Brederode in 't Zuiderkwartier*, in plaats van den Heer Burgermeester *Pieter vander Kamer*, die het zelve Ampt vrywillig nedergelegt heeft: de Heer Mr. Hendrik Carbasius, Raad en Burgermeester der Stad *Hoorn*, tot Schout der Stede *Westwoude*, *cum annexis*; in plaats van wylen den Heer Burgermeester *Reinier Opperdoes Jongemaats*: den Heer *Vincent Willem*, Graaf van *Hompesch*, Heere van *Genderen* enz. tot Gouverneur van de *Willemstad*, in de plaats van den Hoog-Edelen Heere, *Karel Lodewyk*, Baron van *Wassenaar*, Heere van *Doveren*, enz. enz. die zyne demissie verzocht en bekomen heeft.

De nieuwverkore Raad-Pensionaris heeft dat Ampt noch niet aangenomen, doch gelyk alle de harten en wenschen der Inwooners van *Holland* veréénigd zyn geweest ten voordeele van dezen Staatsbedienaar, opdat hy verkoren mogte worden, alzo is het algemeen verlangen niet minder om te mogen hooren dat hy dat loffelyk en gewigtig, maar ook te gelyk dat lastig en neetelig Ampt, aangenomen heeft, tot voordeel en ten nutte van het Vaderland, dewyl een ygelyk in de waarneeming van dat Ampt de grootste en voordeeligste verwachting heeft van dezen Staatsdienaar, die door den grooten *Heinsius* opgetrokken is in de kennisse der binnen- en buitenlandsche belangen van de Republyk: Hy is vervolgens Secretaris geweest van de Generaliteits Rekenkamer; en naderhand is hy aangesteld tot Raadt en Thesaurier-Generaal, wanneer de Heer *Slingeland*, tot Raad-Pensionaris verkoren wierdt. Hy verstaat verscheiden Taalen, geniet een volmaakte gezondheit, en is van een zachten, beschaafden, minzaamen en gemaatigden aard, en heeft alle de vereischte hoedanigheden tot het bekleeden van zulk een moeijelyken en gewigtigen post.

De Schuttery in *s'Gravenhage* is reets beezig met de toebereidselen tot het planten der Mayboomen, waartoe de Zinnebeelden en Devyzen zullen zyn:

Voor haare Ed. Groot Mogende de Heeren Staaten van *Holland* en *Westvriesland*:

Een Schip, waarop de Godinne *Pallas*, een Zinnebeeld van Wysheit en Beleit, aan het Roer staat,

TALI PALINURO TUTA CARINA.

(*Onder zulk een Stuurman is het Schip veilig.*)

Voor

1737. Maart.

Voor haar Hoog Mogende de Heeren Staaten Generaal:

Een Kasteel met zeven Torens, rustende op twee zwaare vierkante Hoekſteenen, op welker eenen ſtaat het Woord Religio (*Godsdienst*), en op den anderen Justitia (*Gerechtigheit*,)

HIS NIXA DUABUS.

(*Rustende op deze twee.*)

Voor zyn Hoogheit den Prinſe van *Oranje*:

Een bloeijende Oranje Tak, met een hand uit de Wolken aan den Prins toegereikt,

HINC FRUCTUM EXSPECTAT.

(*Van hier verwacht hy Vrucht.*)

Voor haare Koninklyke Hoogheit de Prinſeſſe van *Oranje*:
Een Duif, uit welker eene Vleugel een Pen valt,

RENASCETUR FIRMIOR.

(*Een ſterker zal in de plaats groeijen.*)

Voor de Ed. Achtbaare Magiſtraat van *s'Gravenhage*:

Het Hemels-Teken, de Jongkvrouw genaamt, met een Schaal die recht in den Evenaar hangt.

ÆQUA OMNIBUS.

(*Even gelyk voor alle.*)

Voor den Heere Burgermeester en Kolonel *ten Hove*:

Een Kraanvogel met een ſteen in de eene Poot,

PERVIGIL PRO SUIS.

(*Steeds waakzaam voor de zynen.*)

1737. Men ziet de volgende Publicatie, die naar de Steden is afgezonden.
Maart. „ De Raad van Staate der Verëénigde *Nederlanden.* Alle de geene,
„ die deze zullen zien of hooren leezen, salut. Alzo tot onze kennisse is gekomen, dat, niettegenstaande de ordres by ons hier vooren gestelt, om te verhoeden, dat geene Collecte van eenige Loteryen, buiten die, welke van Generaliteits wege door Ons gearresteert zyn, geschieden in het ressort van de Generaliteit; zulks echter hier en daar werd ondernomen, waar uit veele inconvenienten ontstaan, en merkelyke præjuditie aan de Generaliteits Loteryen werd toegebracht: Zo is 't, dat Wy daar tegens met meêr nadruk willende voorzien, goedgevonden hebben te statueeren, zo als Wy statueeren by deezen, dat niemand zal vermogen in het resfort van de Generaliteit, eenige Loteryen, van wat natuur, waarde of importantie dezelve ook mochten zyn, aan te leggen, of aangelegt zynde, te continueeren, op de boete van 300. guldens, t'elkens te verbeuren, boven de confiscatie van het geen zal zyn ingelegt: dat wyders niemand zal vermogen in het resfort van de Generaliteit te collecteeren, of te doen collecteeren, voor Loteryen, behalven die van de Generaliteit, directelyk of indirectelyk, op gelyke boete van 300. guldens t'elkens te verbeuren, boven de confiscatie van de Penningen, die zullen zyn gecollecteert.

„ Dat ook geene Biljetten of Cedullen van notificatie wegens het houden van eenige Loteryen, behalven die van de Generaliteit, zullen mogen werden gedrukt, geschreven, aangeplakt, gedistribueert, of gecommuniceert, hoedanig, en in wat voegen zulks zoude mogen weezen; maar dat die geene, die zodanige Biljetten of Cedullen ter handen zouden mogen komen, of toegezonden werden, gehouden zullen zyn, die aanstonds te brengen aan de Magistaaat van deszelfs Woonplaats, alles, en ieder point van dien, op gelyke boete van 300. guldens, t'elkens te verbeuren.

„ Dat ook niemand, wie hy zoude mogen wezen, eenige Couranten, Gazetten, of Geschriften, waarin notificatie van Loteryen, behalven die van de Generaliteit, zal wezen gegeeven, zal mogen verkopen, distribueeren, of voor de hand leggen, om geleezen te worden, of doen verkopen, distribueeren, of voor de hand leggen, om geleezen te worden, op gelyke boete.

„ Zul-

„ Zullende alle de voorsz. boetens en confiscatien werden geap- 1737. April.
„ pliceert, een derde voor den Officier, de calange doende, een
„ derde voor den Aanbrenger, en een derde voor den Armen,
„ enz.

APRIL.

UIT *Engeland* heeft men wegens de Handelingen van het Parlement de volgende berichten. GROOT-BRITTANNIE.

Den 25sten namen de Hertog van *Athol*, als Lord *Strange*, en de nieuwe Aardsbisschop van *Canterbury*, voor de eerstemaal zitting in het Hogerhuis. Dien dag lazen de Gemeentens de Bil tot het continueeren van de Acte, waardoor verbooden wordt, vermomt in de Parken Dassen te jaagen of te dooden; approbeerden vervolgens de verandering gemaakt in de Bil tegen de Agioteurs, en ordonneerden dat dezelve in het net gesteld zoude worden; waarna zy de resolutie van den 22sten wegens de subsidien, goedkeurden, met ordre, dat het Huis over acht dagen in een groote Committé den staat der schulden van de Natie zoude overweegen; dewelke volgens een Lyst daarvan aan het Parlement open gelegt, den eersten February laatstleden 47855918. ponden bedroegen. De Gemeentens zich verder in een groote Committé begeeven hebbende, om middelen tot lichting van subsidien te beraamen, besloten, voor den dienst van het loopende Jaar, 2 schell. van 't pond te heffen van de Landeryen, Pensioenen, Employen, en personeele goederen in *Engeland*; mitsgaders een geproportioneerde tax op de Landeryen enz. in *Schotland*, conform het 9de Artykel van het Tractaat van Unie, enz. De Lords examineerden in een Committé, de Bil tegen muitery en desertie; waarvan zonder eenige verandering rap-

1737 April. rapport gedaan wierdt. Ook approbeerde het Lagerhuis de resolutie, wegens de Tax op de Landeryen, met ordre dieswegens een Bil te ontwerpen.

Men zegt, dat de zaak van Kapitein *Porteous* het Parlement lang zal ophouden, wyl men geresolveert is om die tot den grond te onderzoeken, en te doen blyken den hoon die door dezelve aan de prerogativen van de Kroon toegebragt is: ondertusschen meenen eenigen dat de aanslag der muitemakers op een ander voornaam persoon gemunt was, doch die niet vindende, moest het den Kapitein boeten.

De geschillen in de Koninklyke Familie zyn door het goed beleid van den Heer *Robert Walpole* genoegzaam bygelegd, hebbende de Koning den Prins van *Walles* 80000. ponden 's Jaars uit de civile Lyst toegelegt, en noch 20000. ponden 's jaars als de Prinsesse zyne Gemalinne van een Prins of Prinses bevalt: het is een valsch en onwaarachtig gerugt geweest, dat gemelde Heer *Walpole*, toen in't Huis der Gemeentens een voorslag wierdt gedaan, om een Addres ten behoeve van zyn Koninklyke Hoogheit te presenteeren, 45. Schotsche Leden met geld zoude hebben weeten te winnen, en door dat middel zich zelven en zyne aanhangers te handhaven, zynde het alleen door zulke die vyanden van het Hof en 't Ministerie zyn, verzonnen. Men heeft geordonneeert een Bil in te brengen tot het preserveren van alle Schepen en derzelver Goederen, die op de kusten van het Koninkryk stranden of vergaan. De Lord *Sundon* deed wegens het Committé over het Request van het bouwen van een Brug te *Westmunster*, verslag van de zaak zo als die hen voorkwam, en men ordonneerde een Bil in te brengen, om de Acte tot het bouwen van de voornoemde Brug uit te leggen en te veranderen. Vervolgens ging men in een Committé over de Onderstanden, en men nam de volgende Resolutien, namelyk dat 20000 ponden sterling toegestaan worden tot het vaststellen en beveiligen van de Colonie *Georgia* in *America*; 10000 ponden tot onderhouding van de Britsche Forten en Bezittingen der Koninklyke Africaansche Compagnie op de Kust van *Africa*; 44605 ponden 2 schell. 6 pence op rekening voor de gereduceerde Land-magt en Marines, voor't Jaar 1737: 3945 ponden tot het betalen van de Pensioenen aan Weduwen van gereduceerde Officiers, die op de repartitie

titie van halve betaaling zyn gesturven, en met haar voor den 25. December 1736. waren getrouwd; en 55000 ponden tot het bouwen en repareren van de Schepen der Koninklyke Vloot. Men deed ook een voorstel, en bragt in omvraag, om 4000 ponden toe te staan tot het repareren en voltooijen van de Collegiale Kerk van St. Pieter te *Westmunster*; en zulks wierdt met 105. tegen 52. stemmen in de affirmative overgehaald. De Lord *William Talbot* nam Sessie in 't Hogerhuis, als Baron van *Hensel*, in de plaats van wylen den Lord Kancelier zyn Vader: het Huis ging weêr in een Committé, om de Aanspraak der Lords Commissarissen tot het openen van de Sessie van 't Parlement, verder in overweeging te neemen. Den 20sten begaf zich de Prins van *Wales* naar het Hogerhuis, om de Debatten over de Schotsche zaak te hooren, die tot half 9. uuren duurden; waarna de Lords zich tot Maandag adjourneerden. De Gemeentens zich in een groote Committé begeeven hebbende, om middelen tot het lichten der Subsidien te beraamen, besloten, dat de belasting van 1 pond 6 schell. op yder vat Syroop, of andere zoete vochten, by een Acte in 't vyfde Jaar der Regeering van wylen Koninginne *Anna*, voor 99. jaaren toegestaan, en sedert vereeuwigt, na den 5den July dezes Jaars zal cesseeren, na welken tyd dien impost tot 12 schell. per vat bepaald zal worden, te betaalen door de maakers van alzulke Syroopen of vochten: dat de rechten op 't Buskruit 't gene in *Engeland* gemaakt, doch buiten het Ryk verzonden wordt, noch 7 Jaaren zullen continueeren: en dat men den 5den July dezes jaars, van yder maat Appelen, welke van buiten ingevoerd werden, 2 schell. zal betaalen, boven en behalven de inkomsten en rechten van de Tollen op dat Ooft geconsenteert. 1737. April.

Den eersten April wierdt door den Ridder *John Bernard*, Lid van het Parlement wegens de Stad *Londen*, een Project in het Huis der Gemeentens overgeleverd, *tot het verminderen van den interest van alle de af te lossene* nationale schulden *tot drie ten honderd jaarlyks: alsmede tot het in staat stellen van het Parlement, om onmiddelyk 's Konings Onderdaanen te verlichten, door eenige belastingen weg te neemen, die de armen, en wel voornamelyk de Manufacturiers meest drukken; als ook om het volk te verlichten, door de jaarlyksche belastingen voor den loopenden dienst*: dat Project is van den volgenden inhoud:

„ Dat een voorslag aan de houders of eigenaars der Zuidzee annui-

1737. April. „ teiten, zo oude als nieuwe, zal worden gedaan, tegen den tyd, „ wanneer de respective transportboeken worden gesloten, te wee- „ ten;

„ Dat alle persoonen vryheit zullen hebben, om voor 't gansche „ of wel een gedeelte van hun kapitaal, hunne keuze te doen van „ een of meerder der beneden gemelde particulariteiten, waartoe de „ boeken in het Zuidzee-huis zullen open leggen, zo lang als men „ zal geraaden vinden, naamelyk;

„ Alle de genen, die hun geld betaalt willen hebben, zullen „ hunne naamen en sommen in een boek schryven.

„ Zulken, die annuiteiten kiezen voor een zekeren termyn van „ jaaren, en het kapitaal vernietigt willen hebben, kunnen in afzon- „ derlyke boeken ten dien einde op de volgende pryzen inschry- „ ven;

Voor 47 jaaren tegen 4 ten hondert jaarlyks.
31 jaaren tegen 5
23 en 1 half jaaren tegen 6
19 jaaren tegen 7
16 jaaren tegen 8
13 en 1 half jaaren tegen 9
12 jaaren tegen 10

„ Dat de houders of eigenaars van zodanig gedeelte der hoofd- „ somme, als ze in geld niet weêrom eisschen, of in eenige van de „ annuiteiten voor termynen van jaaren komen in te schryven, „ voortaan gerechtigt zullen wezen tot een annuiteit van maar drie „ ten hondert jaarlyks.

„ Tot aanmoediging der annuitanten, om drie ten hondesd aan „ te neemen, is voorgeslagen, dat zy geen aflossinge of verminde- „ ringe hunner annuiteiten, voor den tyd van 14 jaaren zullen on- „ derhevig wezen.

„ Dat alle de annuiteiten voor termynen van jaaren, op 't Zuid- „ zee-huis zonder eenige kosten zullen worden getransporteert, zo „ wel als de annuiteiten, die tegen drie per cent jaarlyks zullen bly- „ ven loopen.

„ Dat alle de annuiteiten voor termynen van jaaren, zullen eenen „ aanvang neemen met het eindigen der annuiteiten van 4 per cent, „ zonder eenig verlies van tyd.

„ Men

1737. April.

„ Men acht, dat dees aanbieding voordeeliger wezen zal voor de „ eigenaars, dan dat ze in hunnen tegenwoordigen toestand bleeven, en t'eeniger tyd een millioen kreegen, om alternativelyk „ onder de oude en nieuwe annuitanten te worden verdeelt, 't „ welk hen geweldig zou benadeelen, aangezien zuiks grootelyks „ strekt tot vermindering van hun kapitaal, door naamlyk gestadig „ het af betaalde geld uit te geeven in nieuwe annuiteiten, tegen „ geavanceerde pryzen.

„ Byaldien 't Parlement genegen mogt wezen, om eenige per- „ soonen, geene vreemdelingen zynde, die reeds hunne jaaren heb- „ ben, lyfrenten in te willigen, zo worden de volgende pryzen ter „ overweeging overgegeeven aan de Heeren, die hunne gedach- „ ten over deze zaak hebben laaten gaan, naamlyk;

„ Persoonen 44 jaar oud, of daar boven,	7	per cent voor 't leven.
53	8	
59	9	
63	10	

„ Zo deze pryzen voor lyfrenten, of eenige andere pryzen be- „ kwaam of gevoeglyk geacht worden, om te worden aangeboden; „ als dan wordt voorgeslagen dat de oude en nieuwe annuitanten „ verlof zullen hebben, om eenig gedeelte van hun kapitaal in te „ schryven, zo zy naamelyk binnen de bepaaling der bovengemelde „ jaaren zyn.

„ En dat geene der bovenstaande voorslagen voor geld zullen „ worden gedaan, zynde het redelyk, dat de tegenwoordige cre- „ diteuren de preferentie komen te hebben in eene voordeelige aan- „ bieding, die door het Parlement gedaan wordt, zo als men vóór- „ onderstelt, dat dees voorslag is, aangezien op die wyze geld te- „ gen drie ten honderd jaarlyks zal worden geheven, met eene vry- „ heit, om het zelve naar welbehagen af te lossen.

Men ziet eenige aanmerkingen over dit Project in openbaaren druk: Men merkt aan, „ 1. Dat de Annuiteiten, voor zekere ter- „ mynen van jaaren voorgeslagen, gerekent zyn tegen interest van „ interest, zullende de Annuiteiten drie per cent voor hun geld „ hebben, en het surplus van de Annuiteit hen hun gekocht geld op „ dienzelven voet van interest weder vergoeden.

„ Om

1737. April. „ Om dit te verklaaren, zal ik alleenlyk spreeken van de eerste „ voorgeslage Annuiteiten, dewelke zyn van 4 per cent voor 47. „ jaaren, na verloop van dewelken de hoofdsomme zal worden ver- „ nietigt. Achtervolgens dezen voorslag zal de kooper drie per cent „ interest ontfangen, en het overige 1 per cent zal het gekochte geld „ binnen den voorgeslagen termyn, door interest op interest vol- „ doen; doch ik kan niet denken, dat in het tegenwoordige geval „ zulks een oprechte wyze van uitcyfferen is; want alhoewel waar „ is, dat een pond jaarlyks in 47 jaaren tegen intrest op intrest op „ 100 pond zal beloopen; nochtans is het zeer onwaarschynelyk, „ zo niet onmogelyk, dat intrest op intrest, of liever eenig intrest „ in 't geheel zou wordeu betaalt van zulke kleine sommen, voor „ 47 loopende jaaren, zo als zou moeten geschieden, om de ver- „ schote somme te vinden; dus moet eene zodanige wyze van uit- „ cyffering valsch wezen, tot zo verre dat men op niets anders dan „ het surplus van de Annuiteiten vasten staat zal kunnen maaken, „ voor de vergoeding van het gekochte geld; waaruit blykt, dat by „ aldien aan de Annuitanten drie per cent voor hun gekochte geld „ wordt toegestaan, zy op het einde der 47 jaaren niet meêr dan 47 „ per cent van hunne hoofdsomme zullen hebben ontfangen, terwyl „ de koopers van de voorgeslage Annuiteiten in alle de andere ge- „ vallen grootelyks zullen verliezen; ja het is aanmerke- „ lyk, dat hoe korter de termyn is, hoe kleinder het verlies wezen „ zal; want by aldien de Annuiteiten 7 per cent waren voor 9 jaaren, „ zouden de koopers 76 per cent te rug ontfangen, en by aldien „ 10 per cent voor 12 jaaren, 84 per cent. De reede daarvan is „ zeer gemakkelyk te begrypen voor zulken, die weeten, dat intrest „ op intrest eene geometrische progressie is.

„ 2. Staat aan te merken, dat byaldien uit eenige der voorgesla- „ gen Annuiteiten, jaarlyks eene somme wordt bewaart, toereiken- „ de, om het gekochte geld te voldoen, de Annuiteiten geen 2 per- „ cent intrest van hunne hoofdsommen zullen ontfangen. om zulks „ aan te toonen, zal ik alleenlyk spreeken van de twee uiterste en den „ middelsten termyn in de voorgeslagen Annuiteiten, waaruit blyken „ zal, dat zo'er 2 pond van 4 pond voor 47 jaaren wordt bewaart, „ zulks niet meêr zal bedraagen dan 94 pond; 5 pond van 7 pond voor „ 19 jaaren, 95 pond; en 8 pond van 10 pond voor 12 jaaren, 96 pond.

„ 3 Staat

„ 3. Staat aan te merken, dat de voorgeslage wyze het Parlement 1737.
„ niet zal in staat stellen, om onmiddelyk verlichting aan zyne Ma- April.
„ jesteits Onderdaanen te geeven, door eenige der belastingen weg
„ te neemen, die den armen man, en wel voornaamelyk de Manu-
„ facturiers, meest drukken.

„ Want door den eersten voorslag zal diezelve jaarlyksche interest, die nu betaalt wordt, te weeten 4. per cent, 47 jaaren continueeren, en bygevolg zullen de belastingen, door dewelken die interest wordt geheven, dien ganschen termyn mede duuren, 't welk aan de tegenwoordige Onderdaanen een zeer geringe verlichting zal kunnen toebrengen

„ En in alle de andere gevallen zal de jaarlyksche interest moeten vermeerderen in plaats van verminderd te worden, want byaldien de eigenaars der 20000000 ponden van de publyke schulden zouden kunnen worden vóóronderstelt, om eenige van deze Annuiteiten op de voorgeslage termynen aan te neemen, zou de jaarlyksche Interest op de volgende wyze aangroeijen, namelyk:

Voor 31. jaaren 200000 ponden jaarlyks.
23 en een half jaar 400000.
19 jaaren 600000.
16 jaaren 800000.
13 en ¾ jaaren 1000000.
12 jaaren 1200000.

„ 4. Staat aan te merken, dat het ander gedeelte van het ontwerp, 't welk de Lyfrenten betreft, diezelve tegenwerpingen mede onderhevig is; want byaldien de voorgeslagen Annuiteiten door malkander van 8 en een half per cent worden genomen, en de levens mede door malkander worden gerekent op 18 jaaren, 't welk zeer naauw overéénkomt met de ter neêrgestelde regels, tot het vinden van het behoorlyk getal van jaaren voor lyfrenten, zo zal klaar blyken, dat een verder interest van 4 en een half per cent zal moeten worden geheven, om zodanige lyfrenten te betaalen, 't welk ruim het dubbeld van de tegenwoordige jaarlyksche Interest wezen zal.

„ 5. Staat aan te merken, dat dit ontwerp niet is gemaakt voor

1737. April. „ het welzyn van het geheel, maar volgens de oude spreekwyze, „ om *Peter te berooven, ten einde Paul te betaalen*, of wel om den „ last van het eene gedeelte af te neemen, en dien op het ander gedeelte te leggen, 't welk reeds niet minder dan zes schellingen „ en acht stuivers per pond heeft opgebragt tot aflossinge van 's „ lands schulden.

Den 8sten dezer, vroeg keerde het Huis der Gemeentens, ingevolge de Resolutie hunner laatste Zittinge, in Committé, om verder te overwegen het Voorstel, dat de Ridder *Bernard* den eersten dezer heeft gedaan, waarom weinig Leden van het Huis absent gebleeven waren. De Ordre om het gemelde Voorstel op dien dag verder te overweegen, geleezen zynde, verzocht de voornoemde Ridder met veel nadruks: „ dat het Huis eenig besluit wilde neemen volgens het Plan, 't gene hy aan het zelve hadt overgegeeven om de Interessen te reduceeren, als zynde het krachtdadigste middel, om niet alleenlyk de arme Lieden te ontheffen van „ den zwaaren Last der Schattingen, die zy moeten draagen, maar „ ook om den Koophandel dezer Natie beter te doen bloeijen, nademaal daardoor groote overvloed van Geld zal vallen in den „ Koophandel, dewelke daarvan ontzet is geweest, omdat het gebruik van 't Geld tot de hooge Interest geprefereerd is boven het „ wisselvallig genot van de Commercie, en in de omstandigheden, „ zo als die tegenwoordig zyn, weinig voordeels kan toebrengen; „ en de ondervinding heeft doen zien, dat, naarmate dat de Interessen verminderd worden, de Negotie is toegenomen tot groot „ en algemeen voordeel van de Natie en der Particulieren.

De Ridder *Walpole* antwoordde daarop; „ dat het inderdaad de „ Natie tot voordeel zou strekken, als men de Zaaken zo konde „ schikken, als dezelve door den Ridder *Bernard* waren voorgesteld, „ maar dat, eêr men wegens een Zaak van dat overgroot gewigt „ tot eenig vast besluit kwam, vereischt wierdt van langzamerhand „ de maatregelen daartoe te beraamen, en dat het vóór alle dingen „ nodig was in de beklaagchelyke Gevolgen, die daaruit zouden „ kunnen ontstaan, te vóórzien, ten einde, als die mogten voorkomen, dat men de middelen by de hand hadt, om dezelve by „ tyds te stuiten; dat, wat hem aanging, hy zodanig een Voorstel „ geenszins verwierp, maar van gevoelen was, dat men het verder

„ on-

„ onderzoek daarvan moest uitstellen tot eene andere Zitting van 't 1737.
„ Parlement, ten einde de Leden van 't Huis ruimte van tyd mog- April.
„ ten hebben, om zulk eene gewigtige Zaak rypelyk te overwee-
„ gen, alvoorens daar omtrent tot eenig vast besluit te komen."
Deze Rede wierdt door 't grootste gedeelte des aanhangs van den Ridder *Walpole* ondersteund, maar echter, zonder de Stemmen op te neemen, besloten, dat alle de publyke Fondsen, welke volgens de Wet aflosselyk zyn, trekkende vier per cent Interest, afgelost zullen worden, volgens de provisien enz. in de Parlementaire Actens vervat, of dat dezelve met toestemming van de Eigenaars zullen worden geconverteert in een Jaargeld of Interest niet hooger dan drie per cent in 't Jaar, welke by het Parlement niet aflosselyk zal weezen, dan na verloop van veertien Jaaren; en dat de Koning gemagtigt zal worden, om van eenig Persoon of Persoonen, of van Gemeenschappen, zodanige som of sommen gelds op te neemen tegen een Interest, die niet hoger zy dan drie per cent, om gebruikt te worden tot het aflossen van de Nationaale schulden, van alle 't welke het raport op Woensdag den 10den wierdt gesteld. Het bovengemelde besluit van de Reductie der Interessen heeft eene algemeene Consternatie veroirzaakt by alle die genen, welke daarin belang hebben, dewyl zy op het punt staan om een vierde van hun Inkomen te verliezen. Het Huis der Gemeentens is ook yverig beezig om te overweegen, of het met de Belangen van *Groot-Brittannië* overéénkomt de Yzer-Smeederyen in *Nieuw-Engeland* aan te moedigen in nadeel van 't Yzer, 't gene men trekt uit *Zweden*, en andere Landen, met verschil in de inkomende Rechten te maaken, waarover het Huis noch geen finaal besluit genomen heeft.

Den 11den wierdt in 't Hogerhuis geleezen het raport van de onderschriftelyken eede gedaane Examinatien van den Oproer in *Schotland*. Men stelde voor, te resolveeren, dat aan 't Huis blykt, dat op den 28sten September laatstleden een oproerige zamenrotting in de Stad *Edenburg* is geweest, klaarblykelyk gesmeed en uitgevoerd door een groot getal van godlooze en bloeddorstige Persoonen, die met openbaar geweld en violentie de Wapenen van de Stads wacht aanhielden, zich meester van de Stads Poorten maakten en door het in brand steeken en openbreeken van de deur van het Gevangenhuis van de gemelde Stad, onwettelyk enstoutmoedig verscheiden

daar

1737. April. daarin gedetineerde Misdadigers ontzetteden; en dat Kapitein *John Porteous* alstoen aldaar gevangen onder het Vonnis des doods, maar door de Koningin als Regente van 't Koninkryk genadelyk gepardonneert, door de voornoemde Oproermakers op de wreedste wyze uit de Gevangkenis gesleept en zeer onmenschelyk vermoord is, in openbaare schending van den openbaaren Vrede in vilipendie en omkeeringe van de wettige Regeering, in hooge verachting van onzen Souvereinen Heer den Koning en zyne Wetten, en tot een stoute en weêrgalooze stremming van de Koninklyke Genade: vervolgens proponeerde men te resolveeren, dat volgens het voornoemde raport aan 't Huis bleek, dat *Alexander Wilson*, toen Lord Provoost der Stad *Edemburg*, geen precautie hadt genomen, om de voornoemde Moord en Oproer te beletten, noch ook de behoorlyke en nodige maatregelen in 't werk gesteld, om zulks te stuiten, en den Vrede van de voornoemde Stad te preserveeren, noch ook de Auteurs, Daaders, of bevorderaars van de voornoemde notoire Moord èn Oproer te ontdekken, te apprehendeeren, en in verzekering te krygen, verklaarende hem schuldig in openbaare schendig van het vertrouwen en den plicht vàn zyne bediening als Opper-Magistraats Persoon van de gemelde Stad, en de voornoemde *Alexander Wilson* daar by blykt, schuldig aan hooge misdaad en wanbedryf te zyn; maar by omvraag wierdt geresolveert, deze laatste woorden daaraf te laaten; en men ordonneerde, dat de gemelde *Wilson* door den Deurwaarder van de zwarte Roede in bewaaring genomen zoude worden. Verders stelde men voor, te resolveeren, dat ook bleek, dat geen middelen of poogingen door de Burgers en Inwooners van *Edenburg* waren gebruikt, om den notoiren Oproer vóór te komen of te stuiten, om de voornoemde onmenschelyke en barbarische moord te verhinderen, of om de genen die deel daar aan hebben, te ontdekken, ten einde van ze ter Justitie te brengen: hierop wierdt met 82 tegen 17 Stemmen goedgevonden te ordonneeren, dat een Bil ingebragt zoude worden, om den voornoemden *Wilson* inhabiel te verklaaren, van eenig Officie of Magistraats plaats in de Stad *Edenburg* of elders in *Groot-Brittannië* te bekleeden of te genieten, en om hem voor eenige in de Bil te bepaalenen tyd gevangen te houden, welke Bil de Rechters zouden opstellen met een geinsereerde Clausul tot het vernietigen van de Stads wacht in *Edenburg*, tot het wegneemen

neemen van de Poort van *Nether Bow Port*, en tot het open laaten van dezelve. Men ordonneerde den Koning by Requeſt te verzoeken, dat voor 't Huis mogen opengelegt worden de naamen van zodanige Perſoonen die aan de voornoemde Moord of Oproer ſchuldig en deswegen fugitief zyn, en van alle anderen die ook daar mede beſchuldigt worden, en de Juſtitie ontkomen zyn. Eindelyk ordonneerde men, dat de Rechters een Bil zouden opſtellen en inbrengen, om de Oproeren en Tumulten in *Schotland* op de krachtigſte wyze vóór te komen en te ſtraffen, en om gemakkelyker de Oproermakers te ontdekken en overtuigen, voornamelyk in de gevallen van het openbreeken der Gevankenisſen, het tegenſtreeven of ſtooren van de uitvoering der Juſtitie, of het ter ſluik inbrengen van onaangegeeven of verboden Goederen, en het aantaſten of reſiſteeren van de Bedienden van zyn Majeſteits Revenuen in de uitvoering van hunne bediening. Den 16den was den toeloop van volk aan de Bank zo groot om hunne Kapitaalen te ontfangen, dat men verplicht was, zelfs met zes ſtuivers ſtukken te betaalen; en de ſpraak gaat, dat aldaar ſedert voorleede Vrydag meêr dan twee millioenen ponden ſterling opgeëiſcht en afgeloſt zyn; men zegt dat de Bankier *Colebroocq* alleen meêr dan 150000 Ponden Sterling uit dezelve heeft t'huis gehaald; ondertusſchen is men noch al in hoope dat de Bil tot die Reductie, ſchoon dezelve rees is ingebragt, niet goedgekeurd zal worden, en door die hoope blyft het Credit van de Effecten ſtand houden, zelfs zodanig, dat dezelve tegen alle verwachting den 15den noch gereezen zyn. De Heer *John Bernard* heeft ter gelegenheit van zyn ontwerp, om de Intreſten der Annuiteiten van 4 tot 3 per cent te verminderen, in het Parlement te kennen gegeeven, dat hy tot een Koopman was opgebragt, en dat hy een Koopman wilde leeven en ſterven, hebbende geen oogmerk of begeerte om naar eenige plaats of poſt in de Regeeringe te ſtaan, alleen ter harte neemende het waare belang van zyn Vaderland in het algemeen, en van deze Stad in het byzonder, waarvan hy een der Repreſentanten in het Parlement is, zynde dienvolgens zyn toeleg by het verminderen der Intreſt van 's Lands ſchulden, dat het Gemeen daardoor verlicht mag worden van het hevig gewigt der Taxen, waaronder het zo lang gezucht heeft; als mede om vóór te komen dat de Buitenlanders jaarlyks zulke groote ſommen gelds uit het

1737. April.

1737. April. het Koninkryk trekken door de zwaare Intresten die hen van alle fondsen met Parlementaire zekerheit tot 4 per cent, en van eenigen hooger betaalt geworden zyn, weshalven die Heer, zo men verzekert, de achting der meeste Inwooners dezer Stad gewonnen heeft.

Op den 16. hebben de Gemeentens de tweede leezing gedaan van de Bil tot ontheffing en beter employeering van de arme Lieden. Den 17. hebben de Schuitevoerders een Request aan 't Huis gepresenteerd tegen de Bil wegens de bouwing van een Brug over de Teems, welk Request geleezen zynde, aan het Committé wierdt gesteld, waar aan die Bil is gecommitteerd, en 't Huis heeft geordonneerd dat de optelling der Leden 14 dagen na het geeven van die Ordre zou geschieden, en dat zodanige Leden, welke zich alsdan niet tegenwoordig zouden bevinden, in de bewaaring van den Sergeant der Wapenen van 't Huis zullen worden gesteld, en adjourneerden zich tot den 23. Den 18 hebben de Lords geleezen een Request van *Alexander Wilson* Esqr., Lord-Prevoost van de Stad *Edenburg*, verzoekende, dat, vermits hy door zyn confinement buiten staat gesteld wordt van zyne defensie op te maaken, hy onder suffisante Borgtogt uit zyn Arrest ontslagen mogt worden; waarop geordonneerd is hem die Borgtogt toe te staan, mits hy 2000. ponden Sterling in consignatie stelt met twee Borgen, elk voor 1000 ponden Sterling, en dat een expres Committé benoemd zal worden, om te overweegen of die Borgtogt suffisant genoeg is, welk Committé aangesteld zynde, Maandag acht dagen zou zitten, tot welken dag het Huis zich adjourneerde. De bekommering van 't Gemeen, ontstaan door de Resolutie van 't Lagerhuis, om den Interest der publyke Fondsen van 4. op 3. per cent te stellen, schynt wat te verminderen, om dat die Fondsen sedert eenige dagen weder 3 a 4 per cent in prys gereezen zyn, 't geen door zommigen wordt toegeschreven aan een gemeen gevoelen, dat zodanig Project impracticabel is, en geen stand zal kunnen grypen. Ondertusschen blyft den aandrang om Geld uit de Bank te haalen noch even groot, zodat men daar weder in den tyd van twee dagen 160000 Ponden Sterlings in schellingen en halve schellingen betaald heeft. In de volgende week staan de Conferentien te beginnen, om de Verschillen van de Zuidzee Compagnie met het Hof van *Spanje* te vergelyken,

ken, en men twyffeld niet of alle de wederzydsche Pretensien zullen daar in der minne worden bygelegt. De Graaf van *Montijo* heeft eene Ordonnantie des Konings van *Spanje* van 15000 Pistoletten herwaarts gezonden op de gemelde Compagnie, ten einde een gedeelte van zyne Schulden te betaalen. 1737. April.

Den 25 lazen de Gemeentens voor de tweedemaal de Bil tot het schadeloos houden van de Persoonen die verzuimt hebben zich wegens hunne bedieningen te qualificeeren, met het afleggen van de gewoone Eeden, en tot het vergunnen van een langer tyd aan zodanige Persoonen: Vervolgens lazen zy den Landtax Bil voor de derdemaal, en passeerden dezelve. Den 26. wierdt de Bil ten voordeele van de insolvente Schuldenaars ook voor de derdemaal geleezen en passeerde; maar de overweeging van de Middelen tot het heffen van de Onderstandgelden wierdt tot Maandag uitgesteld, tot welken dag 't Huis zich adjourneerde. Den 29. lazen de Lords voor de eerstemaal de Landtax-Bil, en voor de tweedemaal de Bil tot aanmoediging der Wetenschappen; welke tegen de volgende Vrydag aan een groote Committé gesteld wierdt. Vervolgens bekwamen zy van het Lagerhuis de Bil ten behoeve van onvermogende schuldenaren, en ordonneerden, dat een Deurwaarder van de Zwarte Roede, den Prevcost van *Edenburg* heden voor de Baly van het Huis zoude brengen, om hem onder cautie te ontslaan. Ook wierdt geordonneert, dat de zaak van den Kapitein *Porteous*, aanstaande Donderdag in overweeging genomen zoude worden; en dat alle de persoonen die men ten dien einde uit *Schotland* ontboden hadt, om gisteren voor het Huis te compareeren, over acht dagen aldaar gehoord zouden worden. Verders lazen de Lords voor de eerstemaal de Bil tot heffing van een gering recht op de schepen die in de Haven van *Livorno* zullen binnen loopen, om te strekken tot soulaas en onderstand van de arme Zeeluiden, welke op de kusten van *Italië* schipbreuk lyden; als mede voor de tweedemaal de Bil tot het vaarbaar maaken van de Rivier *Rodon* in *Essex*; en deswegens een Committé benoemd hebbende, adjourneerden zy zich tot den 30. De Gemeentens examineerden alstoen in een Committé de Bil tot het schadeloos stellen van de Persoonen, welke verzuimd hebben, zich, tot het bedienen hunner ampten, te qualificeeren; maakten daarin eenige verandering, en ordonneerden deswegens rap-

 port

1737. April.

port te doen. Ook ſtelden zy uit tot den volgenden dag, de zaak wegens de Subſidien en de middelen tot lichting derzelve; gelyk ook de Bil tot het ſtraffen van de perſoonen welke vermomd en gewapend op de groote wegen gevonden zullen worden; waarna zich het Huis adjourneerde. Den 30 lazen de Lords voor de tweedemaal de Landtax-Bil, en ſtelden die aan eèn Committé; ook lazen zy voor de eerſtemaal de Bil ten behoeve van onvermogende ſchuldenaren; waarna de Provooſt van *Edenburg*, voor de baly gebragt zynde, permiſſie bekwam om borg te ſtellen, en leverde de Hertog van *Newcaſtle* aan het Huis over een lyſt van de perſoonen, welke aan de moord van den Kapitein *Porteous* deel gehad hebben. De Gemeentens ordonneerden de Bil tot het ſchadeloos ſtellen van de perſoonen, welke verzuimd hebben zich tot het bedienen hunner ampten te qualificeeren, in het net te brengen: en ſtelden tegen over acht dagen uit, de Bil tot het bouwen van eene brug te *Westmunſter*, om zich alsdan deswegens in een Committé te begeeven; waarna zy de Bil ten behoeve van de Armen, tot volgende Maandag gerenvoyeert hebbende, zich tot den 1. May adjourneerden.

Volgens de Lyſt van de Nationale Schuld, aan beide de Huizen van 't Parlement overgelevert, blykt, dat dezelve den laatſten December laatſtleden beliep 47 Millioen 866598 ponden 3 ſchell. 3 en een vierde pence. Den aandrang om Geld uit de Bank te haalen, blyft even groot; zynde in twee dagen tyds 160000 ponden ſterling in ſchellingen en halve ſchellingen betaald geworden: de Kooplui-den wilden geen Bankbriefjens in betaaling aanneemen, noch de Bankiers dezelve wiſſelen: ondertuſſchen zyn de Fondſen weêr 3 à 4 per cent gerezen, 't welk men toeſchryft aan een algemeen gevoelen, dat het Project tot het reduceren van den Intereſt van 4 op 3 per cent, geen ſtand zal kunnen grypen. Den 16. hieldt de Bank van *Engeland* een generale Vergadering, waarin Mr. *Thomas Cooke*, tot Gouverneur, en Mr. *Nathaniël Gould*, tot Vice-Gouverneur verkoren wierden. Den 7. wierdt aan 't Hof verklaard, dat de Prinſeſſe van *Wales* vier maanden zwanger was, tot groote vreugde van de Koninklyke Familie.

Men meende dat de Bil tot het verminderen der Intereſt tot 3. per cent niet vóór den 2. May, zal ingebragt worden. Men heeft ver-

verscheiden observatien gemaakt over het gedrang in de Bank, om 'er het geld uit te lichten, dat, zo men verzekert sederd onzen laatsten merkelyk verminderd is: Men merkt onder anderen aan, dat zeker persoon als een Landman gekleed, deze week in de Bank kwam om 3000 ponden sterling te ontfangen, 't welk in zilvere geld-specien betaald geworden zynde, hem niet minder dan 4. uuren ophieldt om het na te tellen, in 't vervolg gaf hy alle het geld wederom, en nam voor dezelve som Bankbriefjes, zeggende dat hy geen zakken genoeg hadt, om het geld t'huis te brengen: het zeggen is, dat anderen in 't kort alzo driftig zullen zyn, om hun geld weder in de Bank te brengen, als zy geweest zyn, om het daaruit te haalen; doch de Kooplieden willen geen Bankbriefjes in betaaling neemen, of de Banquiers dezelve verwisselen: ondertusschen zyn ook veelen van gevoelen, dat het ontwerp tot vermindering van de Interest zekerlyk zal doorgaan; onder anderen heeft men de volgende opmerking by verbloemde naamen waereldkundig gemaakt, *William Credit* 2000 ponden sterling bezittende, neemt *John Spunge* van hem 1000 ponden tot 4 per cent ter leen op, om het naar welgevallen af te lossen, doch resolveert by verloop van tyd deze Interest van 4 per cent tot 3 te verminderen, en maakt *Credit* bekend, dat hy hem wil af betaalen, zo hy in deeze voorslag niet bewilligd, *Credit* vroeg hier op aan *Spunge*, hoe dat hy hem zal kunnen af betaalen? hoe zeide dezen, ik zal de andere 1000 pond van u tot 3 per cent opneemen, en dus de Annuiteit van 4 per cent met uw eigen geld aflossen: *Quæritur* wat gevoelen *Spunge* van *Credits* oordeel hebben moet, als hy vóóronderstelt, dat hy goedwilliglyk zulk een zedigen voorslag zal aanneemen. 1737. April.

De vermaarde Beeldhouwer *Rysbraak* is thans bezig, met het standbeeld van den Ridder Baronet *Hans Sloane*, Lyf-arts van den Koning, 't welk op kosten van het Apothekars Gilde, uit wit marmer, vervaardigt wordt, om op een voetstal van 9 voet in den kruidtuin te *Chelsea* opgerecht te worden, als ook met dat van de Koningin *Anna*, 't welk op kosten der Hertoginne weduwe van *Marlborough* van wit marmer op een Pedestal van 8 voet in het Hofie zal opgerecht worden 't welk die Hertoginne onlangs ten behoeve van verscheiden arme Familien te St. *Albans* heeft gesticht.

1737. *April.*

VRANKRYK.

DEN laatsten Maart begaf zich de Koning *Stanislaus* naar het Lusthuis *La Planchette*, gelegen aan de Oevers van de *Seine*, tusschen *Neüilly* en *Annieres*, alwaar zyn Majesteit 's middags door den Hollandschen Ambassadeur den Heer *van Hoey*, prachtig ter maaltyd onthaald wierdt; waarna die Prins te *Meudon* terug gekeert zynde, 's avonds ten 6 uuren de visite van den Koning zynen Schoonzoon ontfing, die hem een gelukkige reize wenschte, welk compliment de Koninginne ter oirzake van hare zwangerheit reeds in de voorige week te *Versailles* afgelegt heeft. Den 1sten April des morgens ten 6. uuren passeerde zyn Poolsche Majesteit met vyf postchaisen, en eenige Persoonen te paard door de nieuwe Straat der kleine Velden, om zyne reize naar *Lotharingen* voort te zetten; zittende alleen in een vergulde Postchaise, voorneemens zynde te *Chalons* in *Champagne* te overnachten, vervolgens den 2den door *Toul* te passeeren, en zich den volgenden dag naar *Verdun* te begeeven. Den 3den heeft haare Poolsche Majesteit de Reis naar *Lotharingen* aangenomen, en te *Claie* by den Heer *du Plessis* overnacht, staande vandaar de reis te vervolgen, om den 12den te *Luneville* te komen.

De Koning den 7den dezer tusschen Zon- en Maandag des nachts by de Koningin te bed leggende en droomende dat hy op de Jagt was, en over een Water moest springen, maakte zo veel beweegings, dat hy van het bedde viel, waardoor zyn Majesteit een lichte kneuzing kreeg aan 't hoofd, en by precautie Ader gelaaten is; en hoewel de Koning bevindt dat zyn gewenschte toestand van gezondheit door dit geval geen nadeel heeft geleeden, heeft hetzelve echter het Hof en de Stad geweldig ontsteld. Zyn Majesteit heeft het ampt van Directeur Generaal der Gebouwen, Hoven, Manufacturen, Konsten, enz. aan den Heer *Orvy*, Controlleur Generaal der Finantien, opgedraagen, en hem een Jaargeld van 40000. livres toegelegt. Daar is eene Declaratie des Konings uitgekomen, ordonneerende, dat voortaan alle de Wisselbrieven, en Brieven van ordre betaalbaar op de Jaarmarkt van *Rheims*, betaalt en vereffent moeten worden, door de Kooplieden aldaar woonende, en door de vreemde Kooplieden die 'er geduurende de vryheit van die Markten zouden zyn.

Den

Den 5den dezer heeft Don *Louis Da Cunha*, Ambasſadeur des Konings van *Portugal*, by gelegenheit van 't ſluiten van het Tractaat tusſchen de Koningen van *Spanje* en *Portugal* een prachtig en heerlyk Feſtein gegeeven aan den Marquis *de las Minas*, Ambasſadeur des Konings van *Spanje*, waar by onder anderen mede geweeſt zyn de Graaf van *Waldegrave* en de Heer van *Hoey*, Ambasſadeurs van *Groot-Brittannië* en van de Staaten Generaal, nevens verſcheiden andere uitheemſche Ministers, mitsgaders den Marquis *de Fenelon*, des Konings Miniſter in den *Hage*, welke zich noch hier bevindt, en veele andere Heeren van dit Hof: by die gelegenheit wierden de Gezontheden van alle de Hooge Mogentheden gedronken; zynde dit de eerſtemaal geweeſt dat de Ambasſadeurs van *Spanje* en *Portugal* malkander bezocht en met veel vriendelykheits ontmoet hebben. Den 6den dezer vergaderden alle de Kamers van het Parlement, om de vertoogen te leezen, welke ontworpen en opgeſteld zyn, om aan den Koning te preſenteeren, en waarin niet minder krachtig dan onderdaanig aangedrongen wordt op drie voornaame punten, naamelyk, eerſt de Evocatien der Kerkelyke zaaken in 't algemeen: ten tweeden, de zaak van den Aardsbisſchop van *Kameryk*; en ten derden, het voorgevallene te *Douay*; welke laatſte zaak boven alle anderen den yver van het Parlement opwekt, dewyl men daarin een openbare ſcheuring ſchynt beoogt te hebben, die met grooten ernſt moet tegengegaan worden. Den 7den begaf zich de eerſte Preſident van het Parlement, verzeld van de Gedeputeerden (door dat Gerechtshof den voorigen dag benoemd) naar *Verſailles*, om de Vertoogen over de Kerkelyke zaaken aan den Koning te preſenteeren, en in zyn Majeſteits Kabinet ingeleid zynde, kregen zy door den mond van den Kancelier tot antwoord, dat de Koning hunne vertoogen zoude doen leezen, en aan het Parlement zynen wille laaten weeten. 1737. April.

Den 15den ontfing de Koningin in de Kapel van 't Kaſteel de Communie uit handen van den Kardinaal *de Fleury*, haare Majeſteits Groot Aalmoesſenier. Op Witte Donderdag, wiesch de Koning de Voeten van 12 arme Mannen, en heeft dezelve aan de Tafel bediend: de Hertog *de Bourbon*, Grootmeeſter van 's Konings Huis, was de eerſte in 't bedienen; de Schotels wierden aangebragt door den *Dauphin*, den Prins de *Conty*, den Prins de *Dombes*, den

Graaf

1737. April. Graaf d'*Eu*, en door de voornaamste Officieren van zyn Majesteit. Des namiddags heeft de Koningin de Voeten van 12 arme jonge Dochters gewassen, en dezelve insgelyks ter Tafel bediend; De Schotels wierden aangebragt door Mesdames *de France*, Mademoiselle de *Clermond*, de Dames van 't Paleis en andere van 't Hof. De Gravin de *Coigny* van een Zoon bevallen zynde, en de Koning een Compliment beloofd hebbende aan den Graaf, als hem een Zoon geboren zou worden, heeft zyn Majesteit, zo haast hy kennis van deze bevalling gekreegen heeft, zich terstont van zyne Belofte gekweeten met het volgende Billet, waarin zyn Majesteit zegt: *Gelyk als Particulieren verplicht zyn hun woord te houden, houde ik het myne, met u een Compliment te maaken over de bevalling van Mevrouw de* Coigny, *en ik maak het u niet als uwen Koning, maar als uwen Vriend.* Welke goedhartige gemeenzaamheit van zyne Majesteit geroemd wordt.

Men heeft door den Druk gemeen gemaakt, de volgende welopgestelde Memorie, welke de Marquisinne van *Beaufremont* van den Huize van *Courtenay* aan den Koning heeft overgegeeven.

AAN DEN KONING.

SIRE,

Helena van Courtenay, vertoont onderdaniglyk aan uwe Majesteit, dat zy, zonder zich onwaardig te maaken den naam welken zy draagt, en onwaardeerlyke eere van af te daalen van eenen Koning van *Vrankryk*, zy niet kan nalaaten de Rechtvaardigheit van uwe Majesteit te smeeken, tegen een Arrest gegeeven in het Parlement van *Parys* den 7. Februarv 1737.

Dit Arrest ordonneert de doorhaaling der uitdrukkingen van .... *Prinsesse van het Koninklyke Bloed van Vrankryk*, waarmede zy benoemd wordt in eene Memorie overgegeeven aan 't Parlement van *Bezançon*, by gelegenheit dat de Tytel van *Hooge en Magtige Heer* aan den Marquis van *Beaufremont*, haaren Man, betwist wierdt door den Procureur Generaal van dat Parlement, op het fondement van eene Ordonnantie van *Philippus* den IV. Koning van *Spanje*: eene Ordonnantie waarvan het Huis van *Beaufremont* altoos uitgesloten is geweest.

Dit Arrest voegt by deze smadelyke doorhaaling, de intrekking van

van de 99 bladzyde der *Aanmerkingen over de Hedendaagsche Schriften*, alwaar deze benaaming van *Prinsesse van het Koninklyke Bloed van Vrankryk* herhaald wordt. 1737. April.

Aldus ontnam men door een Arrest, gegeeven op de enkele Conclusien van de Lieden des Konings, en zonder dat de Suppliante gehoord of geroepen is, haar de voordeelen, en de onafscheidelyke Tytels harer geboorte; en men beleedigt de geheugenisse van haare Vóórvaderen, waardoor zy van man tot man, en zonder afbreeking de eere heeft af te daalen van *Lodewyk* den VI. Koning van *Vrankryk*.

Indien men dit Arrest gelooft, zo is de Tytel van Prins van den Koninklyken Bloede voor hen niet anders geweest dan een voorwerp van eerzuchtige pretentien, tegen welke het Parlement zich met het begin van de laatste Eeuw heeft aangekant.

De Suppliante stemt toe, (hoe droevig en smartelyk deze bekentenisse voor haar zy,) dat haare Vóórvaderen het zoverre niet hebben kunnen brengen, om hen den rang en de eerbewyzingen te doen geeven, welke sedert *Hendrik* den III. aan den Tytel van *Prins van den Bloede* zyn vastgehecht: hoewel men onder deze noch onder eenige andere Regeering hen ooit betwist heeft in een rechte linie afgekomen te zyn van *Petrus van Vrankryk*, den laatsten Zoon van *Lodewyk* den VI.

Omstandigheden voortgebragt door de tyden en door de gebruiken; zeker slach van noodschikking verspreid over de Nakomelingen van dezen Prins, hebben dezelven van die onderscheiding verstoken; maar zy beweert, dat nooit uw Majesteit, noch de Koningen uwe Voorzaaten (alleen het recht hebbende om over dat gewigtig stuk te oordeelen) verklaard hebben dat zy geene *Prinsen van het Koninklyke Bloed van Vrankryk* waren.

Indien uw Doorluchtige Over-Grootvader, van wien zy de Prerogativen daarvan verzochten, hem hunne Genealogie aanbiedende, hen dezelve weigerde, hy liet hen ten minsten den Tytel daarvan; overtuigd zynde dat niets hen konde beneemen hetgeene zy van de Natuur alleen hadden.

Meester van den Rang en van de eerbewyzingen in zyn Koninkryk, heeft hy de Prinsen van zynen Tak dezelve willen doen genieten, onderscheiden door deze benaaming van *Prins van den Bloede*;

 maar

1737. April. maar hy heeft nooit verboden aan de Prinſen van *Courtenay* zich *Prinſen van het Koninklyke Bloed van Vrankryk* te noemen; eene benaming welke zegt, Prinſen afkomſtig van een anderen Tak van het Huis van *Vrankryk* dan van den Regeerenden Tak.

Hoe hebben waarheden genomen van de Natuur, en geheiligd door de wysheit van den grootſten Koning, kunnen ontſnappen aan de Verlichtingen van het Parlement? Hoe kan men een Arreſt dat dezelve te niet doet overéénbrengen met de billykheit van die eerwaardige Rechtbank? De Suppliante kan zulks niet toeſchryven dan aan het onrechtvaardige Lot, dat ſedert zulk een langen tyd haar Huis vervolgd heeft.

De invloeijingen van dit Lot zullen verdwynen aan den voet van uwen Throon, en zullen plaats maaken aan uwe Rechtvaardigheit, wanneer dezelve verwittigt zal zyn van de redenen waarop de Suppliante den uitmuntenden Tytel veſtigt, dien men haar betwiſt.

Om van de welgegrondheit dezer redenen te oordeelen, is het noodig het Huis van *Courtenay* aan te merken onder twee onderſcheiden Tydperken; ſedert *Lodewyk* den VI. tot op *Hendrik* den III; en ſedert *Hendrik* den III. tot op dezen tyt.

Eerſte tydperk. Onder de Regeering van *Lodewyk den VI.* was *Vrankryk* niet tot dien top van Grootheit waarin het heden is, noch zelfs tot dien ſtaat van verhevenheit waarin het was onder het eerſte Geſlachte van onze Koningen. De groote en uitgeſtrekte Leenen, die het oude Vaderlyke Goed van de Kroon uitmaakten, waren daarvan afgeſcheiden. Zy wierden geweldiglyk bezeten door de Graaven (1) of Gouverneurs der Provintien, die zich zelfs tot ſouvereinen maakten, en die aan onze Koningen niet meêr dan de Leenings-Hulde bewezen; zo dat het Vaderlyke Goed van *Lodewyk* den VI. enkelyk beſtont in de Steden, en Diſtricten van *Parys*, *Orleans*, *Estampes*, *Compeigne*, en *Melun*: Het overige van het Koninkryk wierdt bezeten door de groote Vasſallen van de Kroon.

Onze Koningen konden in die tyden aan hunne jonger Kinderen geene aanmerkelyke Heerlykheden of Goederen geeven; deze jonger Prinſen trouwden gemeenlyk met Erfgenaamen van groote Hui-

(1) Zy waren zulks, wanneer *Hugo-Capet*, Oud-Over-Grootvader van *Lodewyk* den VI. aan de Kroon geraakte.

Huizen; maar wanneer dezelven hen noch Graafschappen, noch Hertogdommen aanbragten, of dat zy geen Groot-Officiers van de Kroon waren, zo hadden zy geenen rang in den Staat, en zy bleven in de orde der Edellieden. Zy namen om die reden zelden den Tytel van *Prinsen van den Bloede* aan: Zy vergenoegden zich de Namen te draagen der Huizen waarvan zy de Erfgenaamen getrouwd hadden, omdat zy zichzelfs daarvan de Wet opgelegd hadden; En in de openbaare Plechtigheden wierden zy vóórgegaan door de Graaven en Hertogen, of Groot Officieren van de Kroon. 1737. April.

Aldus hadt *Petrus van Vrankryk*, van wien de Suppliante in de rechte en wettige Linie afkomstig is, geen Vaderlyk Erfgoed of Apanage; alle zyne Goederen bestonden in de Landen welke de Erfgename van *Courtenay*, waarvan hy den Naam en de Wapenen aannam, hem aanbragt: hoewel hy een zoon was van Koning *Lodewyk* den VI., en Broeder van Koning *Lodewyk* den VII., hy nam geen anderen Tytel aan, dan dien van *Broeder des Konings, en Heer van Courtenay. Ego Regis Frater, & Curtiniacensis Dominus.*

Zyn Zoon, *Petrus van Courtenay*, Neef van *Philippus-Augustus*, en, gelyk hy, Kleinzoon van *Lodewyk den Vetten*, voerde geen anderen Tytel dan dien van Marquis van *Namen*. En *Petrus van Courtenay* wierde sedert Keizer van het *Oosten*, en zyn Tak heeft aldaar geregeerd totdat het Mannelyk Oir van denzelven is uitgestorven (2).

Hoewel de Prinsen van *Courtenay* toen den Tytel van *Prinsen van den Bloede* niet aannamen, en hoewel zy geenen Rang hadden, onze Koningen erkenden hen als *Prinsen van het Koninklyke Bloed*, om dat dezen Tytel zich enkelyk door de Geboorte deet kennen. De Historie verschaft ons daarvan een Bewys, dat men niet zoude kunnen tegenspreeken. Het zy de Suppliante geoorlooft hetzelve hier te herhaalen ten voordeele van eene Verdeediging die zo dierbaar voor haar is.

Lodewyk van Bourbon, de eerste van dien Naam, Graaf van *Vendôme*, tiende Over-Grootvader van uw Majesteit, in zyn Huwelyks Contract in den jaare 1424. gepasseerd, neemt de Qualiteit van Prins van den Bloede niet aan; dezelve kwam hem nochtans onbetwistelyk toe

(2) Dezelve heeft 4 Keizers aan het Oosten verschaft.

1737. April. toe; en daar is niemant ter Waereld die daaraan twyfelt of twyfelen kan.

De Tytels van eerste Prins van *Vrankryk*, en de Eerbewyzingen, aan de Prinsen van den Bloede toegeëigend, zyn hen eerst toegestaan door het Edict van 1576.

Tot dus verre hadt het Huis van *Courtenay* geenen stap tedoen, omdat het zelve tot dien tyd toe geenen rang te eischen hadt. Het zelve bevondt zich in dezelfde omstandigheit waarin de Takken van het Huis van *Dreux* waren, van gelyken afkomstig van *Lodewyk den Vetten*.

Het Lot van het Huis van *Dreux*, is niet minder zonderling geweest dan dat van 't Huis van *Courtenay*: De vier eerste Takken geene leenroerige waardigheden bezeten hebbende, hebben geenen rang noch geene eerbewyzingen gehad, terwyl de vyfde Tak, beginnende met *Petrus van Dreux*, bezat het Hertogdom van *Bretagne*, en genoot in die hoedanigheit den vóórrang boven alle de andere Prinsen van den Bloede; dewyl *Petrus van Dreux*, en zyne Nakomelingen, Souvereinen van *Bretagne* waren, en Hertogen en Pairs van *Vrankryk*, de éénige Waardigheden welke toen den eersten Rang gaven. De Nakomelingschap van *Petrus van Dreux*, is geëindigd in de Hertoginne, *Anna*, die dit Hertogdom aan *Vrankryk* gebragt heeft, door haare achteréénvolgende Huwelyken met de Koningen *Karel* den VIII. en *Lodewyk* den XII.

Aldus waren de andere Prinsen van het Huis van *Dreux* in de Orde van den Adeldom, terwyl hun Jongste Tak zulk een aanzienlyken rang hadt in het Koninkryk. De Prinsen van het Huis van *Courtenay* waren om dezelfde reden in dezelfde Orde, in denzelfden tyd dat hun oudste Tak regeerde op den Throon van het *Oosten*.

De Prinsen die van het Koninklyke Huis van *Vrankryk* afkomstig waren, dan geenen Rang noch eenig byzonder eerbewys hebbende vóór het Edict van den Jaare 1576, wanneer zy geen leenroerige Waardigheden bezaten, vonden zich in de zelfde omstandigheit waarin hunne Vaders de eerste afkomelingen der Koningen waren, aldus konde men het Huis van *Courtenay* tot den tyd van dit Edict toe geene vermindering van staat tegenwerpen.

Hetzelve was zo algemeen erkent voor een Tak van het Huis van

Vrank-

Vrankryk, dat *Du Tillet in zyne Verzameling der Koningen van Vrankryk*, *opgedraagen aan Koning Karel den IX.* het Geslachtregister der Prinsen van *Courtenay* opmaakt, en dezelven aantoont van het Bloed van *Vrankryk* te zyn. 1737. April.

Tweede Tydbestek. Het Edict van *Hendrik* den III. was niet zohaast te voorschyn gekomen, of het Huis van *Courtenay* geloofde Recht te hebben om mede te deelen in de eerbewyzingen en in de Voorrechten aan de Prinsen van den Bloede toegestaan, maar men stont die niet toe aan hetzelve: Het was niet gelukkiger onder de Regeering van *Hendrik* den IV onder de Regeering van *Lodewyk* den XIII. deed hetzelve noch wederom eene vruchtelooze pooging.

De Prinsen van dit Huis niet aan het genot der Rechten van hunne Geboorte kunnende geraaken, weeken in *Engeland*, nadat zy aan de Koninginne en aan het Parlement geschreven, en de redenen te kennen gegeeven hadden die hen verplichtten om zulks te doen.

Hoe droevig dat het voor hen was zich de Voorrechten van het Bloed te zien betwisten, zy hadden nochtans deze vertroosting, dat 'er niemand in *Vrankryk* was aan wien hunne Geboorte twyfelachtig scheen. De Procureur Generaal van het Parlement hun openbare Vyand was de éénige die beproefde hunne Geslachtrekening te doen verdenken: Hy verboodt aan de Heeren van *Ste.Marthe* met dezelve voort te gaan; maar konde hy wel klaarder bewyzen dat dezelve onbetwistelyk was; en dat hy zowel de verlichtingen van die vermaarde Historieschryvers, als hunne liefde voor de waarheit vreesde?

De Prinsen van het Huis van *Condé* waren niet minder overreed van de waarheit hunner Geboorte, en van de Rechtvaardigheit die'er in gelegen was hen het eerbewys vaarvan toe te staan. De Prins *Hendrik van Bourbon*, eerste Prins van den Bloede, als hy aan hen schreef noemde hen *Cousins*; en door Brieven, met zyn Zegel bekrachtigd, van den eersten January 1616, beloofde hy hen, op de Trouwe en op het woord van een Prins, dat hen Recht zoude geschieden ten opzichte der erkentenisse van hun Huis, en van hunnen Oirsprongk, zo menigmaal door hen verzocht, zo geduurende het leven van den vóórgaanden Koning, als naderhand, als mede ten opzichte der Beleedigingen en Geweldenaryen, waaraan zy,

1737. April. by gebreke van Recht en van Bescherminge dagelyks blootgesteld zyn.

Deze Prins eischte inderdaad hunne Rechten wederom in het Tractaat van *Loudun*: men beloofde uitspraak daarover te geeven; maar aan de Koninginne Regente mishaagd hebbende, wierdt hy gevangen, en zyne gevangkenisse benam den Prinsen van *Courtenay* alle hoop.

Zy keerden ondertusschen weder in *Vrankryk*, zy deeden Protestatien, en herhaalden dezelven onder de Regeering van den overleeden Koning. *Du Bouchet*, zyn gewoon Hofmeester, maakte hunne Geslachtrekening, en bewees door authentyke stukken, dat de Tak van *Chevillon* (die toen alleen in weezen was (3.),) afkomstig was van man tot man van *Petrus van Vrankryk*, de laatste Zoon van *Lodewyk den Vetten*.

Dit Boek is met Privilegie van den overleeden Koning gedrukt, en aan hem opgedraagen. De Schryver was zodanig overreed van de Geboorte der Prinsen van *Courtenay*, dat hy in zyne opdragt zelfs zich uitdrukt met die edele stoutmoedigheit, welke alleen de verlichte Waarheit kan inblaazen. „ Hunne Geboorte, SIRE, (zegt „ hy,) het Keizerlyke Purper, waarmede zich eenigen bekleed „ vinden, geeven hen reden om de roemruchtige Bescherming van „ uwe Majesteit te hoopen, en dat gy hen zult toestaan, tergunste „ van de geenen die noch van hunne Nalaatenschap overig zyn, de „ eertekenen die onafscheidelyk behooren te zyn van hunne Ko„ ninklyke afkomst. Dat is een Recht SIRE, dat zy ten deel „ hebben van de Natuur, niet vernietigd wordende door den tyd, „ en dat gy hen niet zoudt kunnen weigeren, zonder het steunsel „ van uwe Kroon te verzwakken.

De overlede Koning ontfing dit Boek uit handen van den *Schryver*, aan wien hy beloofde hetzelve te zullen leezen: Dit wordt getuigd door zynen Leezer, aan wien hy geboodt hetzelve in zyn Kabinet te brengen. De Prinsen van *Courtenay*, verzekerd van de getrouwheit van hunne Geslachtrekening, verzochten dat dezelve door Commissarissen mogt onderzocht worden: Zy verklaarden, dat, indien 'er een Historischryver of Geleerden was, die daarin eenige vals-

(3) De Suppliante is de laatste Persoon van dezen Tak, en van het gansche Huis.

valsheit konde ontdekken, zy hun hoofd aanboden, tot betaaling van de Usurpatie waarvan zy daardoor overtuigd zouden worden. 1737. April.

De onderdrukking, de Berisping, noch de nyt konden eene Geslachtrekening aantasten, vervat in een Boek dat uitgegeeven wierdt, en zoveel te greetiger gekocht wierdt, om dat gansch *Vrankryk* opleitende was op het dringende en aanhoudend verzoek der Prinsen van *Courtenay*, om de eere te verkrygen, die men aan hunne Geboorte verschuldigd was. Geen Man van Letteren durfde in het strydperk treeden: De onderneeming scheen onmogelyk men vondt geene middelen, zelfs geene waarschynlyke, om deze Geslachtreken ing aan te tasten.

Ten tyde van het Tractaat, door hetwelke de Hertog van *Lotteringen* zyne Staaten aan wylen den Koning afstont, onder beding dat hy de eere van den Rang van *Prins van den Bloede* zoude genieten, en tot de Erfvolging der Kroon geroepen zoude worden na de Prinsen van het Huis van *Bourbon*, boden de Prinsen van *Courtenay* den overleeden Koning hun Request aan: zy baden hem te doen stellen in plaatse van de woorden .... van het Huis van *Bourbon* ... die van ..... van het Koninklyke Huis door mannelyke Nakomelingen wettiglyk afkomstig van de Koningen van *Vrankryk*; zeggende, dat; indien zy zulks waren, gelyk zy geloofden onwederspreeklyke bewyzen daarvan gegeeven te hebben, men hen ongelyk zoude doen met hen uit te sluiten van een Recht tot de Kroon, die op hen vervallen zoude zyn volgens de Grondwetten van het Koninkryk.

Zodanig was de gesteldheit van het Huis van *Courtenay*, onder de Regeering van wylen den Koning; maar wat is daarop gevolgd? Dat hy, Meester zynde van den Rang in zyn Koninkryk denzelven niet heeft willen toestaan dan aan de Prinsen van zynen Tak: Prinsen, om die reden, alleen *Prinsen van den Bloede* genoemd. Dees groote Koning, overtuigt dat de Rechten der Natuure onschendbaar zyn, overtuigt dat men in geen rechte en wettige Linie kan afdaalen van eenen Koning van *Vrankryk*, zonder een *Prins van het Koninklyke Bloed van Vrankryk* te zyn, heeft nooit aan de Prinsen van *Courtenay* verboden dien Tytel te voeren.

Zy hebben dien aangenomen vóór zyn eigen Persoon. De Schry-

ven

1737 April. ver van hunne geslachtrekening geeft hen dezelven in zynen Opdragtsbrief ... SIRE, (zegt hy,) zie hier Prinsen afkomstig van eenen van uwe Doorluchtige Grootvaders. Zy hebben denzelven aangenomen in de gedrukte Verzoekschriften, welke zy de eere gehad hebben hem aan te bieden. In één dezer Verzoekschriften beroepen zy zich, gelyk reets gezegd is op het Recht der Erfvolging tot de Kroon van *Vrankryk*, na het uitsterven van alle de Takken van het regeerende Huis, met uitsluiting van den Hertog van *Lotteringen*, aan wien men zulks hadt toegestaan. Zy hebben hunne Wapens, doorsneeden met die van *Vrankryk* en van *Courtenay*; en in hunne Grafschriften heeft men hen genoemd, *Prins van 't Koninklyke Bloed van Vrankryk*, of *Doorluchtige Heer uit dat Bloed gesproten*.

Alle de Historieschryvers geeven hen dezen Oirsprongk, en noemen hun Huis het *Koninklyke Huis*. *Du Tillet*, *Du Chesne*, *Ste. Marthe*, de Vader *Labbé*, Le Laboureur, de Vader *Anselmus* de Vader *Buffier*, *Morery*, zyne Uitgeevers: Alle deze Schryvers, welkers Boeken in *Vrankryk* met Privilegie gedrukt zyn, stellen vast dat dit Huis door Mannelyke Descendenten afkomt van *Lodewyk den Vetten*.

Zo veel Gedenkstukken van den Doorluchtigen Stam van het Huis van *Courtenay* zyn niet gewaagd in eenige Provintie aan 't uiterste van 't Koninkryk: Men heeft dezelven opgerecht onder het ooge van onze Koningen; men heeft dezelve opentlyk toegewyd aan deze algemeene waarheit, dat het Huis van *Courtenay* afkomstig is van dat van *Vrankryk*, zonder dat onze Koningen ooit de slechting of vernieling daarvan geboden hebben

De Vader van de Suppliante, en de Zuster van dezen Prins, wierden over den Doop gehouden, de één door wylen den Prins in den jare 1641, de andere door de Hertoginne van *Savoje*, Zuster van den Koning *Lodewyk* den XIII. in den jare 1644. Men verklaart dezelve in de Doop-Extracten *afkomstig van het Koninklyke Bloet van Vrankryk*.

Uwe Majesteit, zelf heeft het niet kwalyk genoomen dat de laatste Prinsen van dit Huis protestatien gedaan hebben ten opzigte van den Rang dien zy begeerden: uwe Majesteit heeft bevolen dezelve aan de Supplianten weder te geeven, aan welke dezelve gericht waren. Enge-

Engeland, het Hof van *Rome*, de Orde van *Maltha*, en de vreemde Vorsten hebben dezelven altoos aangemerkt als *Prinsen van het Koninklyke Bloed van Vrankryk*. Zodanig is het lot der algemeene Waarheden, geene tegenspraak in eenig Land te ontmoeten. 1737. April.

Indien het Parlement in zyne Archiven eenige trekken van den haat van eenen Procureur-Generaal gevonden heeft tegen de Prinsen van *Courtenay*, hetzelve konde ook daarin gevonden hebben hetgeene dezelve trekken konde uitwisschen; want zyne Registers kunnen geene Gedenkstukken vervatten, welke behooren tot de Nakomelingschap van *Lodewyk den Vetten*, die niet gemeen zyn aan het Huis van *Courtenay*, en deszelfs roemruchtigen Oirsprongk vaststellen.

De Heeren *Du Tillet*, Griffiers van het Parlement, hebben niets ontdekt in deze Registers, dat de eischen van de Suppliante kan benadeelen: het is ondertusschen naar deze Registers, welke zy gezien en geëxamineerd hebben, dat de *Verzameling der Koningen van Vrankryk*, door hen uitgegeeven, opgesteld is.

Het is waar dat de Procureur Generaal van 't Parlement zich in den jare 1610. daartegen aankantte dat de Prinsen van het Huis van *Courtenay* den rang en de eerbewyzingen van *Prinsen van den Bloede* genoten. Hy vestigde zynen tegenstant daarop, dat zulks hen niet toegestaan was door het Edict van den jaare 1576. Ziet daar alles wat de Registers van het Parlement vervatten dat strydig is met de Rechten van het Huis van *Courtenay*; maar wat nadeel hebben de de overtuigende hoedanigheden van zynen Oirsprongk daardoor geleeden? Gansch geene.

De Prinsen van dit Huis hebben volhard onder het ooge onzer Koningen de Tytels van *Prinsen van het Koninklyke Huis* te voeren: hunne Geslachtrekening, waarin dezen Tytel hen gegeeven is, is aan wylen den Koning opgedraagen geweest. Het grootste gedeelte der Acten, welke zy bybrengen, en waarin men hen aldus genoemd heeft, zyn van later tyd. De overleede Koning, die dezelve gezien en erkend heeft, en die alleen dezelve konde verbieden, heeft het nooit gedaan.

Indien hy hen dan de Eere geweigerd heeft, welke toegestaan is aan de Prinsen van zynen Tak, hy heeft ter zelver tyd gewild dat de Prinsen van *Courtenay* het Recht zouden behouden der aange-

 toonde

1737 April. toonde Tytels van hun Huis. Indien men in dezen grooten Monarch een andere Wil konde vóóronderstellen, hy zoude hen verboden hebben deze Tytels aan te neemen: maar hy wist (men herhaalt zulks hier,) dat de Natuur hen die gegeeven hebbende, de Natuur alleen hen dezelven weder konde beneemen.

Dewyl dan de Prinsen, die uit dit Huis gesprooten zyn, onder onze Koningen, van *Henrik* den III. af tot heden toe, de beweezene Eertytels van dezen Oirsprongk aangenomen hebben, zonder dat ooit eenig Koning de uitwisfing daarvan geordonneerd heeft, zo heeft de Suppliante het Recht zich *Prinsesse van het Koninklyke Bloed van Vrankryk* te noemen. Deze Benaming maakt de éénige en enkele aanwyzing van het Bloed waaruit zy voortkomt: zy bekomt daardoor noch Rang noch Voorrechten: zy neemt den Tytel niet aan van Prinsesse van den Bloede, aan welken die Eerbewyzen zyn toegestaan, en welke niet medegedeeld is geworden dan alleenlyk aan de *Prinsessen* van den Regeerenden Tak.

Het Parlement heeft dan aan de Suppliante niet kunnen beneemen een Recht dat zy alleen van de Natuur heeft. Indien zy den Rang en de Eere aanname, toegestaan door het Edict van den jare 1576, gelyk onze Koningen dezelven aan onze Vaders geweigerd hebben, zo zoude dit Hof, ingevolge van hetgeene in den jare 1610. gebeurde, de Suppliante hebben kunnen beletten zich dezelven toe te eigenen: maar, dat men haar beroove van de Eere en Tytels haarer Geboorte, in welkers bezit onze Koningen haar gelaaten hebben; daar is geen Rechtbank die zulks ooit kan uitspreeken, omdat 'er geen Gezag is boven dat der Natuur, of, zo't 'er ware, het zoude enkelyk aan den Persoon van uwe Majesteit vervallen moeten zyn.

Het is dan ook aan den voet van uwen Throon, SIRE, dat de Suppliante haare rechtvaardige klagten brengt tegen een Arrest dat zo beleedigende is aan de Nakomelingschap van eenen Koning dien gy onder uwe Vóórvaderen telt. Uwe Rechtvaardigheit, uwe Godtvruchtigheit, zo klaarblykelyk vergolden door den roemruchtigen uitslag, welken Godt zo kortelings aan uwe Wapenen gegeeven heeft, zullen niet toelaaten dat men aan de éénige Persoone die overig gebleeven is van den Tak van dezen Prins, de beweezen qualiteiten haarer Geboorte ontroove.

Dat

Dat is het éénige Goed dat haar overig is van Vyf Koningen, welken zy telt onder haare Vóórouderen; dat is het éénige waarover zy gevoelig is. Zy zoude het heerlyk Bloed onwaardig zyn, waarvan zy de eere heeft af te daalen, indien zy waardiger of dierbaarder erkende; zy is daarvoor verantwoordelyk aan haare Doorluchtige Vóórvaderen: en hoe meêr zy aangedaan is door het diepste Respect, en door de diepste eerbiedigheit voor uwe Majesteit, hoe meêr zy in waarde moet houden eenen oirspronk dien zy gemeen heeft met den Regeerenden Tak, en hoe meêr zy moet hoopen de vernietiging van het Arrest waarover zy zich beklaagt: Een Arrest gegeeven zonder eenig onderzoek van haare Rechten en Bewyzen, en ondanks het Bezit waarin haare Vaders geweest zyn om de Tytels aan te neemen, welke zy voor zich verdeedigd en vordert. enz. 1737. April.

De gemelde Prinsesse van *Courtenay* heeft de eere gehad dit Request aan den Persoon des Konings aan te bieden den 22. February dezes jaars.

AAN het Hof van *Spanje* is in tegenwoordigheit des Konings grooten Krygsraad gehouden, dien de Hertog van *Montemar* mede bygewoond heeft, en in de Raadsvergadering eenige Advyzen gegeeven, welke door zyne Katholyke Majesteit waren goedgekeurd. De Generaal Graaf van *Marsillac* wierdt van *Napels* aan het Spaansche Hof te gemoet gezien, om, insgelyks zyn Advys over verscheiden zaaken in te neemen, zonder dat men wist, waarin dezelve bestonden; ondertusschen wilden eenigen dat het Spaansche Hof noch niet volkomen van den aanslag op *Barbarye*, en inzonderheit tegen *Algiers* hadt afgezien, en dat zulks de reden was, waarom men de troupen van die Monarchy op den vermeerderden voet behieldt: want 't is zeker, dat behalven het nadeel; 't geene de Spanjaards van de Algiersche Kapers moeten lyden, die Kroon een onbetwistelyk recht heeft, om de verovering van *Algiers* te onderneemen, alzo die Staat, door *Ferdinand* den Katholyken, Koning van *Kastilie*, overwonnen geweest zynde, veele Jaaren aan de Kroon *Spanje* cynsbaar is geweest. SPANJE.

De Ziektens, welke uit verkoudheit ontstaan, neemen in *Spanje* toe, en de Sterfte vermindert niet, 't geene toegeschreeven wordt

1737. April. aan de ongemeene guure Droogte, die men geduurende den Winter gehadt heeft, en die zodanig aanhoudt, als nooit gezien is. De Infant Don *Philippus* is den 14den February, daags voor de Verjaaring van zyn geboortendag, door den Katholyken Koning tot Admirante-Generaal van *Spanje* en deszelfs Zeemagt, met alle de daartoe behoorende waardigheden, benoemd; met een jaarlyks Pensioen van 200000 Dukaaten. Den volgende dag was het Hof zeer talryk en prachtig, om den geboortedag van dien Infant en zyne verheffing tot die groote Charge te vieren. Alle de Prinsen, gebooren uit het tweede huwelyk van *Philippus* den Vden, met de tegenwoordige Koninginne, *Elisabeth van Farnese*, zyn thans tot de hoogste waardigheden verheven; de oudste Infant *Don Carlos*, geboren den 20sten Januery 1716, tot Koning der beide *Siciliën*; de tweede Infant *Don Philippus*, geboren den 15den Maart 1720, tot Groot Admirante van *Spanje*, 't geene verscheiden millioenen Piasters's jaars opbrengt; en de derde Infant *Don Louis*, gebooren den 15den July 1727, tot Aardsbisschop van *Toledo* en Kardinaal, welke beide waardigheden insgelyks eenige millioenen 's jaars geeven, die alle in 's Konings schatkisten gebragt worden. De Koning heeft ook om zyn hoogste vergenoeging over het gedrag van den Generaal Hertog van *Montemar* te betoonen, denzelven aangesteld tot eersten Minister van Oorlog op den voet als wylen de Marquis *de Bedmar* dat gewigtige Ampt bediend heeft, en is met een jaarlyks Pensioen van 7000. Pistoletten door zyne Majesteit begiftigt.

Op den 23sten Maart zyn de Differenten tusschen *Spanje* en *Portugal*, door de bemiddeling der hooge Ministers Mediateurs geheel en al afgedaan, van welke gewenschte tyding terstont per Expressen aan de respective Hoven kennis is gegeeven. Dewyl de Koning van *Groot-Brittannië* aan den Heer *Keene*, zynen Minister aan dit Hof, ordre gezonden hadt, om, zohaast de Verschillen tusschen de Hoven van *Spanje* en *Portugal* geregeld en afgedaan zouden zyn, terstond aan den Admiraal *Norris* te *Lisbon* daarvan kennis te geeven, ten einde hy met zyn Esquader naar *Engeland* zou keeren, heeft die Minister een Expressen met de tyding van dat Vergelyk aan den gemelden Admiraal afgevaardigd.

1757 April. PORTUGAL.

EEN klein Schip, genaamt *El Donato*, is na een korten togt van zes weken van de Colonie van *Sant Sacramento* te *Lisbon* gearriveert, met brieven van den Gouverneur van die Colonie aan den Koning, meldende, dat de Verschillen tusschen de Spaanschen en de Inwooners aldaar bygelegt waren; dat de Gouverneur van *Buenos Ayres* eindelyk in December laastleden hadt geteekent de Artykelen van een stilstand van wapenen, met een besluit, om de beslissing der zaaken aan de Hoven van *Spanje* en *Portugal* t'eenemaal over te laaten. Die brieven voegen daarby, dat drie der Brazilsche Schepen door den Gouverneur van *Nova Colonia* ontslagen, en naar *Brazil* waren terug gezonden, omdat hy ze daar niet meer noodig hadt; dat de Spaanschen ordre gezonden hadden aan hunne militie om naar hunne kwartieren te keeren; dat twee Kolonels, vier Kapiteins, en 20. onder Officiers aan boord van twee Oorlogschepen, met veele krygsbehoeften te *Buenos Ayres* waren gearriveert, dat de Gouverneur van *Buenos Ayres* de Portugeesche Officiers naar de Nieuwe Colonie hadt terug gezonden, die krygsgevangen gemaakt waren, en dat de Gouverneur van de gemelde Colonie mede de Spaansche Ingenieurs hadt ontslagen; en eindelyk, dat in dat gewest nu alles weder in rust was.

VAN *Rome* heeft men tyding dat het zich liet aanzien dat de verschillen van het Pauzelyke Hof met alle de Mogentheden zich tot een vergelyk scheenen te schikken. ITALIË.

De Abt *Galliani*, Opper-Aalmoessenier van den Infant Don *Carlos*, die zich wegens dien Prins te *Rome* bevindt, om eene schikking te maaken omtrent de Kerkelyke Rechten, die de Paus voortaan in de Koninkryken van *Napels* en *Sicilie* zal oefenen, zet zyne conferentien met de Kardinaalen Ministers yverig voort, en heeft eene Memorie overgeleverd, ten voornaamsten van dezen Inhoud.

„ ZYNE SICILIAANSCHE MAJESTEIT genegen zynde, om
„ zo veel mogelyk uit den weg te ruimen, de zwaarigheden, die
„ over de uitgestrektheit des Koninklyken Gezachs en der rechten
„ van den H. Stoel, in zaaken de Kerk aangaande, of tot dezelve
„ betrekking hebbende, voortaan zouden mogen ontstaan, zo acht

1737. April. „ hy, niet beter dat oogmerk te kunnen bereiken, dan daarop de „ nodige schikkingen te maaken, en dezelven in de drie volgende „ artykelen te bevatten:

„ I. De Vrydommen, door de Godvrucht der Koningen, Vóórzaten van zyne Majesteit aan Kerken, Kapittels en Kloosters, „ der twee Koninkryken geschonken, misbruikt zynde op eene „ wyze, die ten hoogsten wraakbaar en nadeelig is aan de inkomsten van den Staat, tot zo verre dat die vrydommen zich zelfs „ hebben uitgestrekt over waereldsche en vreemde persoonen, met „ de geestelyke stichtingen gansch niet te doen hebbende, zo begeert zyn Majesteit, dat op een nadere en afzonderlyker wyze „ bepaalt werde de natuur der Vrydommen; voorts dat men vaststelt het getal der Priesters, Kanunniken, Monniken of Nonnen, „ die dezelven zullen genieten, en eindelyk dat goedgevonden „ werde, dat de persoonen, boven zodanig getal zynde, van wat „ staat ook, geen deel aan dezelven zullen hebben.

„ II. De Inkomsten en Fondsen, tot onderhoud der Kerken, „ Kapittels en Kloosters gesticht, toereikende genoeg zynde, zo „ kan mede niet anders als een abuis worden aangemerkt het recht, „ dat die Genoodschappen zich hebben aangematigt, om namelyk „ van nalatenschappen te profiteeren, 't welk de gewoonte hen tot „ nu heeft toegelaaten zelfs menigmaalen tot nadeel der Familien, „ die zich dus op eene onrechtvaardige wyze daarvan versteeken „ zagen Zyne Majesteit oordeelt, noodzaaklyk te weezen, deze „ zwaarigheit weg te neemen, door aan zyne Onderdaanen te verbieden, ten behoeve van die Genoodschappen, of van geestelyke „ Persoonen Testamenten te maaken, en te verklaaren, dat de nalatenschappen der genen, die dit verbod overtreeden hebben, „ ten voordeele van de Koninklyke Schatkist zullen worden verbeurt verklaart.

„ III. Vermids het recht van *Règale*, om namelyk de Inkomsten „ der openstaande Bisdommen en Aartsbisdommen te trekken, verschil zou kunnen verwekken tusschen zyne Majesteit en den H. „ Stoel, zo acht zyne Majesteit tot voorkoming van zodanig verschil het zekerste middel te wezen, dat zyne H. van het geestelyk recht van *regale* afstand kome te doen ten behoeve van de „ Kroon der beide *Sicilien*, door aan zyne Majesteit over te laaten

„ het

„ het recht van benoeming tot alle de Bisdommen, Abdyen en „ Consistoriale Benefitien, die in de uitgestrektheit der beide Koninkryken komen open te vallen, en dat zyne H alleenlyk voor „ zich behoude het recht van collatie en provisie. 1737. April.

„ Zyne Siciliaansche Majesteit verzoekt en verwacht de resolutie „ en goedkeuring van zyne H. op die artykelen."

Doch men wil, dat de Eischen van het Napelsche Hof inderdaad veel uitgestrekter zyn, en in 23. artykelen bestaan: waarin onder anderen de Koning der beide *Siciliën* eischt, dat hem een Kardinaalshoed op zyne nominatie toegestaan worde; dat hy de magt welke andere gekroonde Hoofden bezitten, om de exclusie in het Conclave te geeven, mede oefene; en eindelyk, dat hy alle de Privilegien en Prerogativen, geene uitgezondert, geniete, die andere Souvereine Christen Mogentheden van *Europa* genieten. De Kardinaal *Belluga* heeft mede eene Memorie wegens den Koning van *Spanje* gepresenteert, strekkende, om verscheiden abuizen van de Datarie af te schaffen en het zogenaamde *Jus Regium Patronatus*, 't welk de Koningen van *Spanje* eertyds geoeffent hebben, weêrom te eischen.

De Congregatie van de Kardinaalen, door den Paus gedeputeert, om aan het geprojecteerde Accommodement met de Hoven van *Madrid* en *Napels* te arbeiden, is vergadert geweest: en men verzekert, dat'er besloten is, de eischen van de twee Hoven niet in te willigen, als te nadeelig zynde aan de Rechten van den H. Stoel, te meêr, daar zyn H. op nieuw verklaard heeft, dat hy nooit zoude toestaan, dat dezelve eenigzins verminderd worden: de Kardinaal *Barberini*, Deken van 't S. Collegie, over die zaak een lange conferentie met de Kardinaalen *Spinola*, *Zandedari*, *Aquaviva* en *Spinelli*, en den Heer *Galiani*, Groot Aalmoessenier van den Koning der beide *Siciliën*, gehad hebbende, sprak met zoveel yvers ten voordeele van de Rechten van den H. Stoel, dat by het eindigen van de Conferentie zyn Eminentie van zich zelve viel. De Verschillen van 't Roomsche Hof met de Republyk van *Venetiën* nemen toe, in plaats van tot een vergelyk te naderen: De Paus klaagt, dat de Venetianen de Grenzen van hunnen Staat, ten kosten van die der Kerke uitbreiden: en deze zien niet gaerne den florisanten tee-

1737. April. toeſtand der Vrye Haven van *Ancona*, en verzuimen niets, om hunne Onderdaanen te beletten aldaar te handelen.

De Graaf van *Caunitz*, Groot Kanunnik van *Luik*, *Munster* en *Osnabrugge*, die zich te *Rome* bevondt om zyne ſtudien voort te zetten, den 13den overleeden zynde, zo heeft de Paus van zyn drie Kanunniks plaatſen, die volgens de Germaniſche Concordaten aan zyn H. vervallen zyn, omdat hy in *Curia*, gelyk als men het noemt, geſturven is, gedisponeert. Zyn H. heeft beſloten, op Maydag de vacante plaatſen in het Sacro Collegio te vervullen, en de nominatien der Koningen van *Vrankryk* en *Spanje* te reſpecteeren. Voor eenige dagen arriveerde een Vreemdeling, voorgeevende in dienſt van den Koning van *Pruisſen* te zyn, om groote manſchap voor dien Vorſt te werven; doch het Gouvernement daarvan kennisſe bekomen hebbende, heeft hem, volgens het gewoone gebruik, doen aanzeggen, dat het hem oirbaarſt was in alleryl de Stad te ruimen, vermits de Roomſche lucht nadeelig aan zyne gezondheit zoude kunnen zyn Men verzekert, dat de oudſte Zoon van den Ridder van *St. Joris*, zich gereed maakt, om *incognito* eenige Staaten van *Europa* te gaan bezien, en dat hy zich eerſt naar het Hof van *Turin* zal begeeven, om de Feeſten by te woonen, die ter occaſie van het huwelyk van den Koning van *Sardaigne* gehouden zullen worden.

Den 13den arriveerde van *Nettuno* te *Rome* de Stuurman van een Pauzelyke pink ter kruiſtogt gewapend, met tyding, dat dezelve op de hoogte van *Monte Circello* met een *Algeryn* van 24. ſtukken, en omtrent 160. man, ſlaags was geweeſt, zynde de Commandant in't gevecht, dat 5 en een half uur duurde, en zeer hardnekkig was, geſneuveld, en de roover, na groote ſchade geleeden te hebben, het ontvlugt; den 17den kreeg men tyding dat een Spaanſche Kruisſer hem genomen hadt.

Men arbeid te *Napels* nacht en dag aan het maaken van 2000. Tenten; en veele Schepen zyn in beſlag genomen om Troupen op dezelve in te ſcheepen, zonder dat men weet waarop de Toeleg gemunt is. De Keizer heeft aan de Spanjaarden en Napolitaanen, welke gedurende den laatſten Oorlog zyne belangen aangekleeft hebben, toegeſtaan, naar hun Vaderland te keeren.

De Koning van *Napels* hadt den 30ſten April een zwaar Acces van

van Koorts, die hem genoodzaakt heeft, vier dagen het bed te houden, maar verder heeft zulks geen ander gevolg gehadt. Daar pasfeert byna geen dag, of het Hof ontfangt depeches van *Rome* wegens de Negotiatien die aldaar op 't tapyt zyn, ten opzigte van de Kerkelyke Jurisdictie in dit Koninkryk, en de eifchen die de Koning dieswegens formeert. Men ziet hier een naamloos Gefchrift, waarvan de Schryver, die een geletterd en geleerd Man fchynt te zyn, meent te bewyzen, dat niets zo nadeelig voor 't Koninkryk is, dan toe te ftaan, dat de Geeftelyke Gemeenfchappen van de eene en andere Sexe zo veel groote Revenuen, die hy exorbitant noemt, genieten; en hy beweert, dat het Hof 't recht heeft, om alle deze Revenuen in het Koninklyke Patrimonie te incorporeren, met aan yder Waereldlyke Ecclefiaftyk drie Carlinis daags tot zyn onderhoud, en zes voor dat van yder Superieur toe te ftaan, behalven een zekere Jaarlykfche Somme voor de extraordinaire onkosten, en de onderhouding van de Kerke enz. De Schryvers van deze Gefchriften fchryven met te meerder vryheits, omdat zy naar den zin van den Souverein fchryvende, niets te vreezen hebben van de genen tegen dewelke zy fchryven. 1737. *April.*

Het groot getal der Geeftelyke Gestichten, den overgrooten Rykdom in zilver en goud, en het groot Recht om het een en ander te vermenigvuldigen, welke de Geeftlykheit in 't Koninkryk *Napels* heeft verkregen, hebben alvóórlang de aanmerking van oplettende verftanden tot zich getrokken. Over veele jaaren telde men in de Stad *Napels* vier en twintig Gestichten van de orde der *Dominicanen*; Twee en twintig van de *Franciscanen*; Zeven van de *Jesuïten*; behalven de Conventen van de *Olivitanen*, de *Theatynen*, de *Carmelieten*, de *Benedictynen*, en de *Carthusianen*. Het zilver, dienende tot fieraad der Kerken, wierdt op acht milioenen kroonen gefchat. Het verguld en gefchilder aan drie Kerken der Jefuiten wierdt gefchat op een milioen. Men merkt aan dat dus, door Tienden, Giften en Legaaten, vermits aldaar niemant van eenig vermogen fterft zonder een aanzienlyk Legaat aan een Kerk of Convent na te laaten, alle de rykdom van *Napels* in de handen der Geeftelyken raakende, vanwaar ze nooit tot het Gemeen wederkeert, eindelyk een doode fchat moet worden. Boven dien hebben de Conventen aldaar een previlegie waardoor de eigenaars der gebouwen

1737 April. dic aan eenig Geestelyk Gesticht leggen, hun gebouw, een Convent zulks eischende, moeten afstaan; en dat niet voor de presente waarde, maar volgens het laatste Koopcontract schoon voor 30 ja 100 jaaren gemaakt, en van Vóórouders op Naaneeven geërft: waardoor de Geestelyken geheele straaten in *Napels* in eigendom bezitten. Vóór langer dan 50 jaaren geleeden, heeft men aangemerkt, indien men alle de gronden, gebouwen, goud, zilver, en alle schatten van het Koninkryk *Napels*, in Vyf deelen begreep, de Geestelyken toen reeds van Vier deelen bezitters waren; bezittende alleen in gronden en gebouwen meêr dan de helft van de Vyf deelen.

De Keizerlyke Ambassadeur de Prins *Pio*, heeft van zyn Hof ordre de Republyk van *Venetië* te verzoeken, zyn Keizerlyke Majesteit in den Oorlog tegen de Turken te willen bystaan. Ook is die Minister gelast, te verneemen hoe veele troupen die Republyk in het Veld zal brengen, en te kennen te geeven, waarmede de krygsoperatien van onze zyde begonnen zullen worden. Den 23sten dezer, vergaderde de *Pregadi* of Raad der Edelen, waarin die zaak overwogen zynde, besloten wierdt, op de Memorie die de gemelde Ambassadeur staat te presenteeren, te antwoorden, dat de Republyk wel genegen is in den Oorlog tegen de Turken deel te neemen; doch dat zy, alvoorens zich daar toe te verbinden, wenschte, bericht te zyn van de gevoelens des Keizers, zo wegens de onderneemingen door de Venetiaansche Armée te doen, als van de Conquesten welke de Republyk, ter vergoeding van de Oorlogskosten voor zich zoude behouden. Ook wierdt vastgesteld, aan het Keizerlyke Hof te verstaan te geeven, dat het Gouvernement in die zaak niets konde doen, 't en zy de Senaat alvorens zeker gesteld wierdt, om niet weder in de ongevallen van den voorleeden Oorlog tegen de Turken te vallen. De Senaat heeft met brieven van deszelfs Ambassadeur in *Spanje*, tyding bekomen, dat de Infant *Don Carlos* deze Republyk in den brief van notificatie van deszelfs komste tot den Throon der beide *Siciliën*, zal tituleeren, *Doorluchtigsten Doge*, *zeer uitmuntenden Senaat*; zulks dat de zwaarigheden deswegens ontstaan, weggenomen waren; en men verzekert, dat de Republyk eerstdaags den Koning *Augustus*, als Koning van *Polen*, zal erkennen; en dat de Procurator *Emo* reeds ordre heeft, om die commissie in de aanstaande maand af te leggen. Ook wil men, dat eerstdaags een Ambassadeur

sadeur naar *Turin* gezonden zal worden, om de tytels van den Koning van *Sardaigne* te gaan erkennen, en de verschillen tusschen dien Prins en de Republyk gereezen, te termineeren.

Het Gouvernement tyding bekomen hebbende; dat te *Arta*, en in het Turks *Albanië*, doch wel byzonder in de Stad *Atlyari*, de besmettende ziekte regeerde, heeft by publicatie verboden, dat geene vaartuigen van *Cattaro*, *Albanië*, of den Staat van *Raguza*, in eenige Havens van den Staat zullen mogen binnen loopen, 't en zy ze een quarantaine van 21. dagen gehouden hebben. Ook is daar by de communicatie tusschen de eerstgenoemde plaatsen en de Eilanden onder het gebied van de Republyk, afgesneeden.

De Generaal van *Wachtendonk* heeft met de Ministers van den Groot-Hertog een Familie-Tractaat in faveur van den Hertog van *Lotharingen* gesloten, op denzelven voet als voor dezen in faveur van den Infant *Don Carlos* is gesloten geweest. Nu zyn alle de Keizerlyke Troupen in dit Hertogdom getrokken, bestaande in 5000. man te Voet en 1000. te Paard.

Volgens brieven van *Cagliari*, Hoofdstad van het Koninkryk *Sardinië*, hadden omtrent 600. persoonen aldaar een complot gesmeed, om een algemeenen opstand te verwekken; 't geene door den Viceroy, die eenigen der voornaamste Belhamels hadt doen ophangen, in tyds verhindert was.

In het laatst van Maart arriveerde te *Parma* de Gouverneur Generaal Graaf van *Traun* onder een salvo uit 24. Stukken Kanon, te gemoet gereeden zynde door den Prins *Lobkowitz*, die zyn Excellentie met zyne Koets geleidde in zyn Paleis, daar zich de geheele Adel van het Hertogdom en de Gedeputeerden van de Gemeenschappen bevonden, om hem te verwelkomen, en de Graaf *Artaxerxes Bajardi* maakte het Compliment in den naam van den Adel: des namiddags ontboodt zyn Excellentie in dat Paleis de Magistraat en alle de Gemeenschappen van de Stad, dewelke hy staande onder een Verhemelte met het Beeltenis van den Keizer aan zyne rechter zyde ontfing, en hen het *Diploma* van zyn Keizerlyke Majesteit hebbende doen voorleezen, deeden zy den Eed van getrouwheit wegens de vereeniging van de Hertogdommen *Parma* en *Plaisance* met het *Milanees*, waarna zyn Excellentie yder van hen wegens den Keizer in het bekleeden van derzelver Ampten bevestigde, en ver-

1737. April. volgens zeide, dat hy hen omtrent den last van het zwaar Garnizoen zou trachten te verlichten.

De Republyk van *Venetië* heeft eindelyk besloten, om met den Keizer zamengevoegt, de Turken te beoorlogen; welk besluit in den Senaat genomen zynde, naar *Weenen* gezonden is; doch het Gouvernement zal zich niet opentlyk verklaaren, vóór dat het antwoord van het Keizerlyke Hof ingekomen, en alles gereed zal zyn om te kunnen ageeren; ondertusschen zyn de nodige ordres afgezonden, om de toebereidzelen ten Oorlog te verdubbelen. Men heeft van goederhand brieven van *Konstantinopel*, welke melden, dat de *Turken* hunne Krygstoerustingen sterk voortzetteden, doch dat zy niet in staat waren om den Oorlog tegen de Rusſen, en vooral wanneer de laatsten door de Keizerlyke Troupen ondersteund wierden, staande te houden; dewyl de schatkisten van de Ottomannische Porte, door den langdurigen Oorlog tegen *Persië*, uitgeput zyn, en het den Turkschen Ministers onmogelyk is zoveel gelds zamen te brengen, als tot een nieuwen Oorlog tegen de Christenen vereischt wordt, hoewel zy reeds ten dien einde door het geheele Ryk verscheiden buitengewoone taxen geheven hadden: Dat de Ottomannische Troupen die zich in *Europa* bevinden, wel omtrent 200000. mannen uitmaaken, doch dat dezelve voor drie vierdeparten uit een zamengeraapten hoop volks, zonder ondervinding en krygstucht, bestaan: dat de Porte, ziende dat de Rusſen scheenen een nieuwen inval in de *Crim* te willen onderneemen, en tot dat einde een groote menigte praamen en platboomde Vaartuigen deeden bouwen, van hunnen kant mede alle mogelyke zorge hadden aangewend, om een aanzienlyk getal vaartuigen en barken op de *Zwarte Zee* zamen te brengen, ten einde de Rusſen te wederstaan, en de *Crim* te ondersteunen; doch dat zy ondertusschen hunne Scheeps armade in *Mare di Marmora*, of de *Witte Zee*, zodanig veronachtzaamd hadden, dat aldaar naauwlyks 10. Oorlogschepen gevonden wierden, die in staat waren om te kunnen dienen. De Senaat heeft brieven van den Bailo van *Konstantinopel* ontfangen, waarvan de jongste is van den 15den der vóórgaande maand, dezelve melden onder anderen: Dat de Ambassadeurs van *Groot-Brittannië* en *Holland*, alvoorens naar *Babadagh* by den Groot Vizir te vertrekken, by den Sultan ter Audientie waren geweest, aan welken

zy

zy kennis gegeeven hadden van het ontfangen hunner Volmagten, om als Ministers Mediateurs van de Zee-Mogentheden den Vrede tusschen de *Porte* en *Rusland* te helpen bevorderen: De Ambassadeur van *Groot-Brittannië* hadt onder anderen gezegt: *dat de Koning, zyn Meester, zyne Mediatie met zo veel te meêr plaisier wilde besteeden, omdat de tegenwoordige toestand van 't Ottomannische Ryk den Vrede eischte*; waarvan de *Hollandsche* Ambassadeur, weetende dat de Ottomannische trotsheit geene de geringste vernedering kan verdraagen, geenszins gewag had gemaakt: De *Kaïmakan* hadt in den naam van den Sultan geantwoord: *dat zyne Hoogheit de Mediatie van de Zee-Mogentheden in consideratie van hunne Vriendschap aannam, maar niet uit noodzakelykheit om Vrede te maaken, alzo hy genoeg in staat was om den Oorlog tegen zyne Vyanden te voeren.* Na de Audientie wierdt aan den Ambassadeur van *Groot Brittannië* eene Voedering van Marter-Sabel, en aan den Ambassadeur van de Staaten Generaal, eene zeer fraaije van Hermelyn-Vellen tot een present gegeeven. 1737. April.

Den 31sten Maart, arriveerde de Koninginne van *Sardinië* in de Stad *Pont Beau Voisin* in 't *Dauphiné*, omtrent 8. mylen van *Grenoble* op de grenzen van *Savoye* gelegen, alwaar die Princes haren Gemaal vondt, dewelke haar aldaar was komen ontmoeten: haare Sardinische Majesteiten begaven zich vandaar naar *Chambery*, daar zy den eersten dezes in goeden welstand zyn aangekomen. De Gedeputeerden, welke door de Regeering van *Geneve* derwaards zyn afgezonden, hebben de eere gehad zeer minnelyk by den Koning en de Koningin ontfangen te worden, en het Compliment van Felicitatie aan haare Majesteiten af te leggen. De Koning en Koningin ontfingen 's avonds den Huwelyks zegen van den Aartsbisschop van *Turin*, by welke gelegenheit groote vreugde bedreeven is, zo door het branden van Illuminatien door de gansche Stad, als het afsteeken van allerhande Vuurwerken. Men verneemt dat de Koning van *Sardinië* voor zyn vertrek van *Turin* naar *Chamberry*, 8 Ridders van de Orde van de Annunciale en 16 Groot Kruisdragers van de Orde van St *Mauris* en St. *Lazarus* heeft gecreëert.

Men verneemt, dat in *Corsica* weder een convoy van eenige scheepen ten dienste der Koningsgezinden is aangekomen; als mede drie schepen met ammonitie uit *Griekenland*, en verscheiden Vaartuigen met Vreemdelingen, aan dewelken ten eersten na hunne

1737 April. aankomst de noodige Landeryen worden aangeweezen, om te kunnen bestaan: Men wil dat het Eiland zeer ontvolkt zynde, noch veele duizend familien aldaar rykelyk hunne kostwinning zouden kunnen vinden De Regeering van *Genua* heeft vyf groote Barken met zes Compagnien Zwitzerse Soldaaten, eene groote somme Gelds, en eene groote kwantiteit Oorlogs en Mond Provisien van daar naar 't Eiland *Corsica* gezonden. De Regeering heeft aan den Generaal Graaf van *Traun* met nadruk doen klaagen, dat de Corsische Rebellen alle dagen Ammonitie en Voorraad van *Livorno* ontfangen. Waarop de Gouverneur der gemelde Stad, op ordre des Groot-Hertogs, aan alle de Vaartuigen van zyn vlag, de commercie met de misnoegden op *Corsica* heeft verboden. Echter verneemt men dat de Misnoegden dagelyks Zout, Wapenen, Ammunitie, en zelfs Geld, bekomen, zonder dat men kan gissen, vanwaar die Goederen hen toegevoerd worden. Men twyffelt ondertusschen niet, of het is *Theodorus*, die dezelve hen toezendt. Ook hoort men dat de Misnoegden op 't Eiland *Corsica* alle krachten bleeven inspannen om het gemeene Volk te zamen te lokken, en iets van gewigt te onderneemen, zonder dat men tot noch toe had kunnen ontdekken, waarop zy 't gemunt hadden: Ondertusschen waren de Wegen zo onveilig, dat niemant van de Genueesche zyde dezelve konde gebruiken, alzo de Misnoegden tot onder 't Kanon der Vestingen alles, wat zy vonden, of wegnamen, of massacreerden: dat zy onder hen ten uitersten vereenigt waren; en dat zy by hun Besluit volharden, van liever te willen sterven, dan ooit weêr onder de Heerschappy der Genueezen te keeren. Dat de yver en de toegenegenheit van het Volk van dat Eiland voor den Heer *Theodorus* door zyn afzyn in geenerlei wyze vermindert was; maar zy hem even sterk blyven aankleeven, als of hy by hen was: en dat zy het geheim hadden gevonden van zeer goed Zout te maaken.

De Heer *Rivarola*, Commissaris van de Republyk *Genua*, heeft over eenige dagen een party Vrywilligen van *Bastia* uitgezonden, om van *Casinea*, *Lucana*, en *Borgo*, langs de Kust groote *Ravage* te gaan maaken, en al het Vee van de Rebellen weg te neemen, 't geene van zo veel Succes is geweest, dat die Party omtrent 2000. stuks Vee, groot ofte klein, gelicht, en naar *Bastia* gebragt heeft, welke vervolgens aan de meestbiedende verkocht, en de Penningen onder

onder de Officieren en de Soldaaten van die Party *pro rato* verdeeld wierden; waarna noch eene Party is uitgegaan, welke van *Cosstera* en *Cariali* zulks insgelyks langs de Kust gedaan heeft, maar de Misnoegden hebben niet gewacht daarvan wraak te neemen, en zyn des nachts tusschen den laatsten van Maart en den eersten April met een Detachement onder het Gebied van *Antonio Buttafuoco* tot onder de Muuren dezer Vestinge gekomen, daar zy in 't gezigt der Schildwachten omtrent 2000 stuks Vee wegnamen en met zich voerden; waarna van *Bastia* verscheiden Detachementen tegen de Rebellen wierden uitgezonden, dewelke alle met groot verlies terug gekomen zyn, en zelfs is een Kapitein van 't Guarnisoen van een Snaphaanschoot door 't Hoofd gesneuveld. Men heeft tyding dat alle de Rebellen by malkander gekomen zyn, en dewyl zy geduurende den ganschen nacht groote Vuuren op het Gebergte maaken, stelt men vast dat zy in marsch zyn om *Bastia* te attaqueeren. Midlerwyl doet de Heer *Rivarolles* de krachtigste instantien by de Republyk, om van zyn Gouvernement ontslagen en terug geroepen te worden. 1737. April.

Nadat de Koning *Theodorus* vertrokken was, zyn de Hoofden der Misnoegden op *Corsica* zeer verdeeld geweest, en stonden op het punt om drie partyen te formeeren, doch de Kanunnik *Orticoni* heeft hen gelukkiglyk weder veréénigd, waarover men het *Te Deum* gezongen heeft.

Men ziet een Edict van den Koning *Theodorus*, inhoudende de aanstelling van eene Ridder-orde in zyn Koninkryk, luidende als volgt.

THEODORUS DE I. Koning van *Corsica*, enz.

Besloten hebbende, zo voor den Roem van ons Koninkryk, als tot vertroosting van onze Onderdaanen, eene Ridder orde op te rechten, welke den Adeldom van dit Eiland, welkers dapperheit alreets zo bekend is, in gansch *Europa* geacht mag maaken, zo zullen wy alle onze poogingen in 't werk stellen, om de bevestiging der gemelde Orde van den Paus te verkrygen. Wy hebben ondertusschen goedgevonden de hoedanigheden, de Eere, en de Voorrechten te verklaaren van de geenen die men daarin zal aanneemen, opdat zy als Edelen erkend en gehandeld worden, niet alleenlyk in ons Koninkryke, maar ook door alle de andere Natien by welken

1737 April. ken de achting der Corsen bekend is geworden, ondanks de kwaadaardigheit der Genuezen, die alles in 't werk gesteld hebben, om dezelven verdacht en verachtelyk te maaken, hen beroovende van alle hunne Voorrechten.

Om deze Oirzake willen wy dat de volgende Regelen of Artykelen, welke de Ridders der gemelde Orde zullen moeten volgen, opentlyk bekend gemaakt worden.

I.

De gemelde Orde zal den Naam draagen van de *Orde der Verlossinge.*

II.

De Koning zal altoos Groot Meester van dezelve zyn.

III.

De Ridders zullen een Hemelsblaauw kleed draagen, met een Kruis en eene Sterre in Goud geëmailleerd, op 't welke de Gerechtigheit verbeeld zal zyn, houdende met de eene hand een Evenaar, onder welke een Driehoek zal zyn, en eene T in het midden van dezelve geplaatst: en met de andere hand zal zy eenen Degen houden, onder welke eene Globe zal zyn, met een Kruis daarboven op, en in de Hoeken zullen de Wapens zyn van de Koninklyke Familie. De Ridders zullen verplicht zyn dit Kleed te draagen als zy verkoren zyn, en in alle de openbare functien en plechtigheden: voorts zal het hen vrystaan op andere tyden zodanig een Kleed te draagen als zy willen, mits dat het betaamelyk en gevoegchelyk zy.

IV.

De Koning zelf zal de Plechtigheit verrichten van de Installatie der Ridders

V.

De Ridderorde zal ééniglyk afhangen van den Koning, dien de Ridders zullen gehoorzaamen.

VI.

Zy zullen by hunne aanneeming verplicht zyn aan den Koning gehoorzaamheit en trouwe te zweeren, voor hen en voor hunne Nakomelingen.

VII.

De aangenomen Ridders zullen aangemerkt worden en gehandeld als Ridders en Edelen van de eerste Classe, en den Tytel van

Door-

Doorluchtigste genieten, en de Commandeurs dien van Excellentie. 1737. April.

VIII.

De Ridders zullen bevryd zyn van alle Tollen, en van alle gewoone en ongewoone Lasten en Imposten, hoe dezelve ook genoemd zouden mogen zyn.

IX.

Hun Verblyf of Huis zal geprevilegieerd zyn, zodanig dat geen Rechtbank hetzelve, over eenige zaak, het zy crimineel of civiel, zal kunnen aandoen, mits dat zy niet schuldig zyn aan gekwetste Majesteit.

X.

De Ridders zullen aan het Hof als Edelen gehandeld worden, en aldaar den vryen ingang hebben tot in de Antichambre des Konings.

XI.

De Ridders alleen, en geene anderen, zullen verkoren worden tot Kapiteins der Koninklyke Galeien en Oorlogschepen, en Commandanten der Vestingen, en andere Plaatsen waarin Bezetting is.

XII.

De Orde zal belast zyn bekwaame Klederen te onderhouden, en onderhoud te geeven aan de Ridders, die door den tyd het ongeluk mogten hebben in verval te geraaken, om aldus de eere en den luister der Orde te bewaaren.

XIII.

Niemant zal in deze Orde ontfangen worden, dien de Koning niet ryk genoeg oordeelt, en die niet aantoont dat hy van eerlyke Ouders en Vóórvaders afkomstig is tot het vierde Geslachte toe.

XIV.

De zulken worden onbekwaam verklaard in deze Orde ontfangen te worden, die eenige Handwerken oefenen, of welkers Vader, Grootvader, of Over-Grootvader zulks gedaan heeft

XV.

Men zal in deze Orde ook de Vreemdelingen aanneemen, van wat Natie of Godtsdienst dezelve zyn.

XVI.

Yder Ridder zal verplicht zyn by zyne Intrede in de Orde duizend Kroonen te betaalen, waarvan hy voor het overige van zyn

1737. April. leven tien ten hondert zal trekken, het Kapitaal verzekerd blyvende op de Admiraliteit.

REGELEN DER ORDE.

I.

Yder Ridder zal verplicht zyn dagelyks twee Pfalmen te reciteren, namelyk den 70. *In te, Domine, Sperari*, en den 40. *Deus Noster Refugium & Virtus, &c.* Op straffe van het Revenu van zyne Commandery te verliezen voor den dag op welken hy daarin nalaatig geweest zal zyn.

II.

Geen Ridder zal eenig Emploi mogen weigeren, het zy te Water of te Lande, dat de Koning hem zal willen geeven.

III.

Yder Ridder zal verplicht zyn den Koning in het Veld te volgen.

IV.

In tyden van Oorlog zullen de Ridders tot Lyfwachten des Konings dienen, en yder van hen zal alsdan verplicht zyn twee Soldaaten in dienst des Konings te onderhouden.

V.

Geen Ridder zal zich met Staatszaaken bemoeijen.

VI

Yder Ridder zal verplicht zyn altoos het Teken der Orde te draagen; te weeten de Commandeurs een groot Kruis, en de Ridders een klein, aan een blaauw Lint hangende. De Koning, de Groot-Prior, en de Groot-Commandeur zullen een groot dubbeld Lint draagen, en de Ridders ten minsten een Litskoord, om den hals hangende of aan het Kleed vastgemaakt.

VII.

Geen Ridder zal zich in dienst van een vreemd Prins mogen begeeven, zonder toestemming des Konings.

VIII.

De Koning, eenen Ridder aanneemende, zal tegen den Ridder, terwyl den zelven geknield legt, zeggen; *Ik maak u Ridder van de Edele Orde van de VERLOSSINGE: gy moet van ons alleen gedoogen dat wy u driemaalen met den blooten Degen aanraaken, en gy zult ons in alles gehoorzaam zyn tot de dood toe.* Dit geschiedt zynde zal de

Ridder

Ridder op het Euangely Trouw en Hulde zweeren, en de Ridders die tegenwoordig zyn zullen hem ontfangen en hem omhelzen als eenen Broeder. 1737. *April.*

IX.

De Ridders zullen verplicht zyn altyd den Degen te draagen, en denzelven gedurende de Misse uit de schede te trekken, en bloot te houden terwyl de Priester het Euangely zal leezen, zonder zelfs de Ridders van andere Godtsdiensten daarvan uit te zonderen.

Dit zyn de Regels en Artykelen welke de Ridders van den eersten Adeldom van ons Koninkryk zullen moeten waarneemen: en wy willen dat deze Orde onderhouden worde tot eere en roem der Christenheit en van ons Koninkryk in het byzonder, t'oirkonde dezes hebben wy dit tegenwoordig Edict met onze hand ondertekent, en ons Zegel daaraan doen hechten. Gedaan in ons Vertrek te *Sartena*, en afgekondigt den 16. September 1736.

Het Kruis van de Orde is in een groen Veld, met een Zilveren of Witten Zoom. De 7. punten van het Kruis en de Ring, door welken hetzelve vastgehecht is, zyn van Goud of Geel, en de 7. kleine punten met de Wapens des Konings Wit op een zwart Veld, de Zoom van het Kruis Geel: in 't midden van het Kruis is de Rechtvaardigheit van Vleesch-koleur, verbeeld door eene Vrouwe die eenen Gordel heeft, waaraan een Gouden Vygeblad hangt; zy houdt met de rechter hand een staalen Degen, en met de slinker een Evenaar, in welkers eene driekantige Bekken een roode vlek is, en in de andere eene van lootkoleur; boven de hand die de Evenaar houdt ziet men een zilveren bol, belast met een gouden Driehoek, in het midden van welke een T is. De andere zyde van de Ster is, gelyk hiervóór gezegd is.

Deze Orde is ingesteld ter gedachtenisse van de *Verlossing* van de Heerschappy der Genuezen, en van de Herstelling van de oude Vryheit in het Koninkryk van *Corsica*. Men heeft in deze Ridderorde al verscheiden Roomsch-Katholyksche en Protestantsche Edellieden van verscheiden Natien aangenomen. De Koning *Theodorus* de I. heeft plechtiglyk beloofd de vryheit van Conscientie te zullen toestaan, gelyk in *Holland*, aan alle de geenen die zich in zyn Koninkryk zullen komen nederslaan; van wat Godtsdienst zy waren; en hen aanmerkelyke Previlegien te zullen toestaan, hen Land gee-

 vende,

1737. April. vende, en eene plaats aanwyzende, alwaar zy zich zullen kunnen nederzetten, en alwaar hy op zyne kosten Kerken voor hen zoude doen bouwen. Deze Beloften hebben alreets een groot getal van Grieken en van Jooden uit *Morea*, *Tunis*, en van andere Plaatsen derwaarts gelokt; en die beide zyn beezig met eene Stad te bouwen.

Het gansche Eiland, dat 900 mylen in zynen Omtrek heeft, is aan den Koning *Theodorus* onderworpen, uitgezonderd *Bastia*, *Fiorenzo*, *Calvi*, *S. Bonifacio*, en twee andere gesterkte Plaatsen, welke door de Genuesche Soldaaten bezet zyn, maar ook zo wel ingesloten, dat zy verplicht zyn hunne Leeftogt, Hout, en zelfs het Water van *Genua* te trekken, waardoor het dikwils gebeurt dat de Soldaaten en Burgers by de eerste gelegenheit de Stad verlaaten en zich naar de Misnoegden begeeven, het welke zo verre gaat dat de Koning een Regiment Guardes van 800. Duitsche Overloopers, alle uitgezochte manschap, opgerecht heeft, en Paspoorten gegeeven aan verscheiden Franschen, Italiaanen, Savojaards, en Spanjaarden, om in hun Land te keeren. Hy heeft op dezelfde wyze gehandeld met de Slaaven, die, van de Galeien ontkomen zynde, by hem gevlucht zyn, en hy heeft hen hunne vryheit gegeeven, als mede aan verscheiden Turksche Gevangenen, welke hy naar *Africa* heeft terug gezonden, onder belofte dat de Turken en Barbaaren een gelyk getal Christen Slaaven in vryheit zouden stellen. Behalven de Grieken en de Jooden, waarvan hiervóór gesproken is, en die elk eene Stad bouwen, verzekert men dat in dit Eiland meêr dan 400. Lutherschen aangekomen zyn, die een Hoogduitsch Prediker hebben. Volgens eenen Staat dien men opgemaakt heeft van de gelegenheit waarin tegenwoordig de Zaaken van het Eiland zyn, zoude men aldaar noch gemakkelyk naby de twee Millioenen Huisgezinnen kunnen ter nederzetten, die aldaar op hun gemak zouden kunnen bestaan: het welke vreemd voor zal komen aan de geenen die niet weeten dat de Genuezen dikwils, om redenen van Staat 20 a 30 mylen van het beste Land ontvolkt hebben, waarvan zy de Inwooners in de Gebergtens verdreven, opdat zy door de Zeehavens geene gemeenschap mogten hebben met de andere Natien, hunne Dorpen en Vlekken verwoestende, met verbod van dezelven te bewoonen of dezelven te herbouwen; en dat is ééne van de bezwaar-

nis-

nisſen der Corſen, die zich ook beklaagen dat de Genuezen hen verboden hadden hunne Landvruchten te verkoopen aan anderen dan aan hunne Commisſarisſen, die zy jaarlyks in *Corſica* zonden, en die den Prys, tot welken zy de Vruchten zouden neemen, gemeenlyk 50. ten honderd beneden hunne waarde ſtelden. Het ganſche Eiland was zo onvoorzien van Konſtenaars en Handwerkslieden, dat men 'er naaulyks éénen Kuiper konde vinden, zodat zy genoodzaakt waren hunne Oly en hunnen Wyn in Kruiken, Kannen, enz te doen. Aldaar zyn Mynen, die overvloedig zyn in Koper, Zilver, Yzer, enz. welke de Genuezen bedurven hebben, op groote ſtraffen aan de Corſen verbiedende daaraan te arbeiden, uit vreeze dat zy te ryk zouden worden; dat zy van gelyken de Inwooners belet hebben hun voordeel te doen met het ſchoonſte Zout, dat de Natuur hen overvloedig geeft; en welverre van dat het hen toegelaaten zoude zyn hetzelve aan de Vreemdelingen te verkoopen, zo was het hen verboden daarvan Voorraad tot hun gebruik te hebben. De Rivieren, de Vyvers, en de Zeekusten, die zeer visryk zyn, waren verpacht aan Catalaanen of anderen, de Inwooners geene Barken, Netten, enz. op hunne Rivieren mogende hebben. De Koning *Theodorus* heeft alle deze bezwaarnisſen weggenomen in de Plaatſen die hem onderworpen zyn; en de Inwooners hebben de vryheit om te jaagen, te visſchen, zout te maaken, te ploegen, te planten, te bouwen, enz. waar zy willen: en om de Vreemdelingen te trekken geeft men hen zo veel Lands als zy begeeren: zy hebben de vryheit van Conſcientie, en die van Huizen, Dorpen, Kerken, en Schoolen te bouwen, en zodanige Manufactuuren op te rechten als zy willen.

1737. April.

DUITSLAND.

MEN ziet te *Weenen* een tweeden Brief, door den Prins Vizir aan den Graaf van *Koningſegg* geſchreven, en door het Keizerlyke Hof weinig tyds na den eerſten ontfangen, luidende als volgt.

„ Wy hoopen, dat uw Excellentie wel ontfangen zal hebben den
„ Brief dien wy aan u hebben geſchreven; (waar by wy u kennis
„ van de aankomſte van den Ambasſadeur Heer van *Dahlman* in ons
„ Kwartier te *Babadaghi*, hebben gegeeven) en waarin wy betuigden
„ het oprecht verlangen, 't gene wy hebben om de goede vriend-
„ ſchap die 'er tusſchen de Ottomanniſche Porte en 't H. Roomſche

1737 April. „ Ryk is, te verlengen en te bevestigen, als ook onder de Media-
„ tie van het Keizerlyk Hof, de Verschillen tusschen de Porte en
„ *Rusland* ontstaan ter gelegenheit van de vyandlykheden die door
„ deze laatsten begaan zyn, af te doen, herstellende den Vrede tus-
„ schen deze twee Ryken op den ouden voet, en bewilligende, alle
„ vereischte zekerheit aan *Rusland* te geeven. Wy verzekeren uw
„ Excelentie voor God, dat wy geheel en al vergeeten alls wat te-
„ gen de Ottomannische Porte aan de zyde van *Rusland* is onder-
„ nomen geworden; en dat ons éénig voorneemen is, om in aan-
„ merking van het Keizerlyke Hof, den Vrede met dat van *Rus-*
„ *land* te herstellen op den voet zo als die vóórdezen was.

„ Wy zyn zeer wel te vrede met 't gedrag van den Ambassadeur
„ van *Dahlman*: Wy confereren dikwils met hem, en wy hebben
„ hem betuigt, gelyk als wy aan uw Excellentie door onzen voo-
„ rigen brief hebben gemeld, dat wy vuuriglyk wenschten, het
„ groote werk van den Vrede geduurende dezen Winter ten einde
„ te kunnen brengen. In die Conferentien heeft deze Ambassa-
„ deur dikwils voorgesteld, de fondamenten van den Vrede te leg-
„ gen; derhalven, opdat wy geen oogenblik tyds verliezen mogten,
„ en op het spoedigste tot dit heilzaam oogmerk geraaken, hebben
„ wy besloten geene vergoeding van schade van *Rusland* te vorde-
„ ren. Wy hebben geoordeelt, dat door dit middel de eere van
„ de Porte niet zoude gekwetst worden, en dat met af te staan van
„ allen eisch ten opzigte van de schadens die door de Russen te
„ *Precop*, te *Kilburn*, en in de *Crim* veroirzaakt zyn, de eere van
„ *Rusland* insgelyks zoude opgehouden worden, kunnende de zaak
„ niet anders geschieden.

„ Nadat men de opening van deze Preliminaria aan den Keizer-
„ lyken Ambassadeur gedaan hadt, verzocht hy, dat men eene
„ plaats benoemde, om aldaar een Congres van Ministers Plenipo-
„ tentiarissen der drie Ryken en der Mogentheden Mediateurs te
„ houden: Wy hebben daarin bewilligd, en wy hebben de Stad
„ *Soroka*, als de bekwaamste plaats tot deze Byéénkomst, benoemd.
„ Wy hebben vervolgens aan den Ambassadeur *Dahlman* voorge-
„ steld, dit fondement van den Vrede aan de geinteresseerde Ho-
„ ven mede te deelen en te doen goedkeuren, opdat men in gevol-
„ ge van dien, op dat Congres de Vredens Artykelen zoude kun-
„ nen

„ nen opſtellen, met daar by alle zekerheit voor *Rusland* vaſt te 1737.
„ ſtellen zo als het Keizerlyk Hof zulks behoorlyk zal vinden, *April.*
„ waarin wy van onzen kant bewilligen. En zo deze Preliminaria
„ niet publyk gemaakt en geagreëert waren, zoude het moeijelyk
„ daartoe te komen zyn, om iets zekers op het Congres te ſtipu-
„ leeren; en het zoude kunnen gebeuren, dat de Ambaſſadeurs
„ vandaar zouden weggaan, zonder iets geſloten te hebben, 't gee-
„ ne niet honorabel voor eenige van de Partyen zoude zyn. De
„ Keizerlyke Ambaſſadeur heeft ons geantwoord, dat hy kennis
„ daarvan aan zyn Hof zoude geeven, en dat hy daarop nieuwe
„ Inſtructien zoude verwachten.

„ Wy hoopen tegenwoordig, dat het Keizerlyke Hof wel zal
„ willen arbeiden, om het Krygs-vuur uit te bluſſchen: En nadien
„ een zo magtig Monarch als de Keizer, zich in deze zaak tuſſchen
„ beide geſteld heeft, zo willen wy wel, niet langer gedenken aan
„ het geene de Ruſſen gedaan hebben. Wy kunnen ondertuſſchen
„ ons niet onthouden, hier noch op te haalen, dat de Ruſſiſche Reſi-
„ dent by de Porte ons dikwils verzekert heeft, dat zyn Hof niets
„ tegen de Porte ten nadeele van den Vrede zoude onderneemen;
„ dat de Ambaſſadeurs van *Engeland* en *Holland* aan ons ten zynen
„ verzoeke deszelfde verzekeringen gegeeven hebben; en dat de
„ Ruſſiſche Generaals, weinig dagen vóór de Belegering van *Aſoph*,
„ aan den Baſſa van die plaats hebben laaten weeten; dat het Ruſſi-
„ ſche Hof den Vrede met de *Porte* wilde onderhouden: Onder-
„ tuſſchen hebben dezelve Generaals vier à vyf dagen daarna, zich
„ met een magtig Leger vóór de plaats begeeven, en dezelve in-
„ genomen. Wy vraagen of zodanige daad kan gerechtvaardigt
„ worden, en of het geoorloofd is, eene Veſting in vollen Vrede
„ weg te neemen? Eindelyk eiſchen wy recht van de zyde van
„ *Rusland:* Wy ſmeeken het van God; en in 't vervolgen van ons
„ Recht, doen wy aan *Rusland* geen ongelyk. Dit is het geene wy
„ in 't byzonder van het Keizerlyk Hof hoopen; en wy zouden het
„ niet laſtig vallen, (God is onze getuige daarvan) zo de zaak an-
„ ders konde gedaan worden.

„ Als de zaaken tot het gewenschte punt zullen gebragt zyn,
„ zullen wy ons naar de intentie van het Keizerlyke Hof ſchikken,
„ namelyk alle zekerheit aan *Rusland* te geeven, met den Vrede

„ op

1737 April. „ op zulk een wyze te herstellen, dat dezelve niet meer gestoort „ zoude kunnen worden, en de eere van het Russische Ryk te con- „ serveeren en te handhaven, door middel van de Artykelen van „ den aanstaanden Vrede: met één woord, het is op dien voet dat „ wy te vrede zullen zyn, en zohaast men het bovengemelde fon- „ dament van den Vrede zal publyk gemaakt en geagreëert hebben, „ zullen wy gereed zyn om tot het Congres te treeden. En na- „ dien wy aan den Ambassadeur *Dahlman* te kennen hebben doen „ geeven, door wat weg het mogelyk is, om tot een gelukkigen „ uitkomst van dit groote Werk te geraaken; en alzo hy op zich „ genomen heeft, aan uw Excellentie kennis daarvan te geeven, „ hoopen wy, dat gy met yver daaraan zult arbeiden, en dat men „ door dit middel het Oorlogs vuur zal kunnen blusschen, enz.

Gedaan in 't Kwartier van *Babadaghi*.

Was getekent

MEHEMED.

De Graaf van *Koningsegg* heeft op dit schryven van den Primo Vizir geantwoord, en onder anderen gezegd; dat de Vreedesgedachten van de Porte aan 't Keizerlyke Hof zeer aangenaam waren; dat zyn Keizerlyke Majesteit noch by zyn sentiment bleef, namelyk dat het van de *Porte* afhangt, het verdere onheil van Oorlog vóór te komen, en het geluk van zo veele Volkeren boven de onzekere uitkomsten van Oorlog te prefereren; dat derhalven middelen te bedenken waren, waarmede dit oogmerk door middel van een korten weg konde bereikt worden, en dat dit reets zoude geschied zyn, wanneer men aan de Roomsch Keizerlyke Vermaaningen eerder gehoor had gegeeven, maar niet op zodanige wyze, als de Primo Vizir en andere Turksche Ministers hadden gedaan, weshalven het dienstig zou zyn Ministers aan de Grenzen, alwaar de Provincien noch niet in Oorlog ingewikkelt zyn, af te zenden: Wat de verlenging der Alliantien betreft, zulks konde zonder weder herstelling van den Vreede met *Rusland* niet geschieden, wyl zyn Keizerlyke Majesteit aan zyne Geallieerden met een onverbrekelyken band, zo wel ten opzigte van den Vrede als Oorlog, verbonden was; zynde ook aan den Primo Vizir

Vizir duidelyk voorgesteld, dat zyn Keizerlyke Majesteit niet meer 1737.
als Mediateur, maar als Geallieerden van *Rusland* en als Contracte- April.
rende Party de Vredens-Tractaten in den winter konde sluiten; en dat tot verkryging der publyke Rust, geen optogt van dezen kant zoude gedaan worden: de Ministers waren reets benoemd, en met genoegzame Volmagt verzien: zyn Keizerlyke Majesteit was van de liefde der Russische Keizerin tot den Vrede verzekert; zodat men hoopt en wenscht, dat de Ministers dit werk mogen tracteren, en op't spoedigst ten einde brengen. Volgens het raport van den Courier, die den bovengemelden brief overgebragt heeft, bevonden zich by *Babadagbi* 20000, en by en omtrent *Isakey*, 8 uuren vandaar, 40000. Janitsaren, meest jonge lieden van 15 tot 24 jaaren, die zeer sterk, en zomtyds met honderden te gelyk deserteerden, en naar huis keerden. Ondertusschen vervolgt men van Keizerlyke zyde zodanige preparatien ten Oorlog te maaken, als of de Rupture met de Porte onvermydelyk was.

Volgens de laatste Brieven van *Constantinopel* van den 28sten January, waren de toerustingen tot den Oorlog in alle Turksche Provintien ongemeen groot, alzo men aan een goeden uitslag der Vredens-Negotiatie met *Rusland* zeer twyfelde. De Grooten Heer overweegende de weinige voordeelen die het Ottomannische Ryk in de tegenwoordige conjuncturen by een continuërenden Oorlog hebben mogt, was wel genegen alle faciliteit tot het sluiten van een duurzamen Vrede by te brengen; maar de Janitsaren en het gemeene Volk van deze vreedzaamheit verwittigt zynde, waren vóór het Serail van den Grooten Heer in groot getal te zamen gerot, en hadden daartegen opentlyk geprotesteert, en met groot geschreeuw den Oorlog tegen de Russen begeert.

Deze neiging van de menigte van het Turksche Volk belemmert ten uitersten den Primo-Vizir, die het zelfde gevaar loopt, 't zy dat hy den Vrede maake of dat hy Oorloge, omdat hy door het eerste de wedergeeving van *Azoff* niet kan verkrygen, waarvan het Russische Hof zelfs niet wil hooren spreeken, en omdat zyn Leger in zulk een slechten staat is, dat hy niet anders dan tegenspoed te wachten heeft door den eersten slag dien hy zal waagen. Aan den anderen kant zyn de zaaken van *Persie* in een gansch anderen staat dan men te *Constantinopel* verbreid heeft, en het Leger van den

1737 April. Schach *Nadir*, dat zich gestadig in de nabuurschap van *Babilon* onthoudt, zonder dat die Prins iets wil goedkeuren van het geene zyn Ambassadeur te *Constantinopel* gesloten heeft, laat zyn Hoogheit niet toe Krygsvolk uit *Armenië* naar *Klein-Tartarye* te laaten trekken, om eene afwending te maaken van den kant van *Azoff*, of van *Cuban* en *Astracan*.

Te *Weenen* rust men zich met groote kosten tot den Oorlog, de Regimenten hebben de eerste ordre ontfangen, om zich tot den marsch gereed te houden; de Opper-Officiers moeten zich tegen 't einde van deze maand by hunne Regimenten, en de Generaals-Persoonen met den aanvang van May by het Campement te *Passarowitz*, 't welk in 70000. man zal bestaan, laaten vinden. Men zegt, dat de Campagne met de Belegering van *Widdin* wel geopend mogt worden. Uit aanmerking van dit alles wordt aan de herstelling van den Vrede tusschen de *Porte* en *Rusland* meêr dan ooit getwyffeld; ook, alzo de Primo Vizir, in zyn Brief genoegzaam te kennen geeft, dat de *Porte* noch niet hadt kunnen besluiten, den Vrede met *Rusland* te maaken, of op een Congres te denken, zonder alvoorens de Vredens Preliminaria gereguleert te hebben, trachtende alleenlyk het Keizerlyke Hof te beweegen, om zich aan de Mediatie te houden, opdat hetzelve alsdan ook tot de Neutraliteit zoude verplicht zyn. De Graaf van *Konigsegg* heeft hem geantwoord, dat men daarop niet eens moest denken. De laatste Courier van *Petersburg* heeft de finale resolutien van de Russische Keizerin mede gebragt; maar men vóórziet, dat de *Porte* dezelve bezwaarlyk zal kunnen toestaan. Deze eischen zyn ten getale van vyf, en bestaan hierin, als 1. Dat de Turken de Stad en Vesting *Azoph* met haar Territorie voor eeuwig afstaan; 2. Dat de *Porte* zich onder goede verzekeringen verplicht, van geen nieuwe Vesting tegen over *Azoph* of daar omtrent te zullen aanleggen en opbouwen; 3. Dat de *Porte* alle kosten tot den Oorlog aangewend aan *Rusland* zoude goed maaken; 4. Dat ze aan de Onderdaanen van *Rusland* zonder distinctie een volkome vryheit van Commercie op de *Zwarte Zee* toestaat; en 5. Dat ze alle Russische Slaaven in vryheit stelle, om in alle zekerheit te repatriëren. Deze Eischen zyn met een Expressen aan den Heer van *Dahlman* gezonden, met ordre by den Primo Vizir op een Cathagories antwoord sterk aan te houden. Te *Belgrado* wordt

op

op Keizerlyk bevel het Oorlogschip de *St. Joseph* nevens drie andere Schepen uitgerust, om de Bruggen die men over den *Donau* en de *Sau* slaan wil, te dekken; als mede om te beletten, dat de Turksche Vaartuigen geen aanslag op de Keizerlyke Magazynen die aan de Oevers dezer twee Rivieren aangelegd zyn, kunnen uitvoeren. Volgens een gerucht zouden de Turken met de Hussaren reeds handgemeen zyn geweest, en de Tartaren ordre hebben in *Sevenbergen* een inval te doen, waarom den Oostenrykse Landstanden aangezegt is boven het vastgestelde getal noch 10000. mannen te leveren. De Graaf van *Seckendorf* zoude den 14den naar *Hongaryë* gaan. 1737. April.

Men ziet te *Weenen* de lyst van de Generaals, die in het Leger in *Hongaryë* zullen dienen; te weeten; *Seckendorf*, *Schmettau*, en *Hildburghauzen*, als Generaals van de Infantery; *Philippi*, en *Wurmbrand*, als Generaals van de Cavallery: *Meuffing*, *Thungen*, *Suckow*, *Leutrum*, *Wuschletisch*, en *Wenceslaus Wallis*; als Luitenant-Generaals van de Infantery; *Petrasch*, *Miglio*, *Stirum*, *Bathiani*, en *Rhavenagh*, als Luitenant-Generaals van de Cavallery: *Colsi*, *Chanclos*, *Salm*, *Palavicini*, *Cholcke*, *Raizinstein*, *Waldeck*, *Sterndahl*, *Schulemburgh*, *Lerzner*, en *Dexat*, als Generaal-Majoors van de Infantery: en *Stein*, *Romers*, *Pfefferkorn*, *Zschermin*, *Berlichingen*, *St. Ignon*, *Carel Palfi*, *Berner*, *Linden* en *Leeuwenwolde*, als Generaal Majoors van de Cavallery. De Keizer heeft den Prins van *Hildburghauzen* het commando over een corps van 20000 man geregelde troupen en 12000. Croaten opgedragen, die tegen *Bosnië* zullen ageeren. De Czarin heeft door haaren Minister aan 't Hof doen verklaaren, dat ingevalle gedurende deze maand de Prælirninaire Vredens pointen niet tot volkomenheit mogten komen, zy, zonder tydverzuim, een Leger van 200000. man tegen de Turken in het Veld zal doen staan, om offensif tegen dezelve te ageeren.

De Brieven van den 22sten February uit *Constantinopel* melden, dat de Turksche Ministers meerendeels tot den Vrede genegen waren, en zeer op een Congres dringen: en dat *Bonneval* de Kroon *Zweden*, als Mediateur hadt voorgeslagen: die Generaal is by de *Porte* in zulk een groot aanzien, dat alles wat hy voorstelt door den Divan goedgekeurd wordt; doch of hy het commando nevens den Opper-Vizir over het Turksche Leger zal bekomen, dan of hy te *Constantinopel* blyven zal, wist men noch niet.

1737. April. In 't laatst van de maand Maart hebben de Baron *Georg Karel Karg* van *Bebenburg*, Lid des Geheimen Raads van den Keurvorst van *Trier*, en deszelfs Minister by de Ryksvergadering, en de Heer *Hugo Xaverius* van *Heunisch*, Ridder van 't Heilige Roomsche Ryk en geheime Raad van zyne Keurvorstelyke Genade, de Keizerlyke Investiture van 't Bisdom van *Worms* en het Prinsdom van *Elwangen*, in den naam van den gemelden Keurvorst, met de gewoone plechticheden ontfangen; de Heer *Karg* voerde het woord van 't verzoek der Investiture, en de Heer *Heunisch* deed de aanspraak van dankbaarheit. De Landstanden hebben niet alleen buiten de bekende Ordinaris en extraordinaris sommen, een Turksche Schatting ingewilligt, en derzelver heffing reets in verscheiden Classen verdeeld: maar de Hongarische Landstanden, van dewelk 500000 Florynen gevordert zyn, hebben een Vertoog aan het Hof laaten doen, dat zy niet in staat zyn, zulks op te brengen; en schoon de Standen het consenteerden zo was men niet in staat, dat geld den Landlieden af te persen, wyl zy de oude achterstallen niet konden betaalen.

Men verzekert dat de Keizerlyke Hof Krygsraads President, Graaf van *Koningsegg*, aan den Primo Vizir in substantie het volgende op zyn laatste schryven geantwoord heeft, namelyk:

„ 1. Dat hy met droefheit, zo wel uit zyn laatste Schryven, als „ uit de berichten van den Keizerlyken Ambassadeur, by de Porte „ residerende, vernomen hadt, dat hooggedachte Porte geen Mi- „ nisters die met genoegzaame Volmagt voorzien waren, tot het „ Vredens Congres afzenden wilde, vóór en aleêr zy wegens de „ restitutie van *Azoph* verzekert was. 2. Dat niet gehoopt zal kun- „ nen worden, dat noch *Rusland* deze Preliminaire Conditie inwil- „ ligen, noch het Roomsch Keizerlyk Hof daar toe de hand leenen „ zal. 3 Dat *Azoph* langen tyd in handen van *Rusland* is geweest, „ zonder dat de zekerheit of luister, van 't Ottomnaannische Ryk „ iets vermindert zy. 4. Dat echter, naar eige bekentenis van de „ Porte, zo veel vyandelyke Invallen in de Czaarsche Provintien, „ met harde gevangeneemingen der Inwooners, geschied zyn. 5. „ Dat wyl men den Vrede, en niet den Stilstand der Wapenen „ aanneemen konde, de tyd te vergeefs verliep; en zulks buiten „ schuld van het Keizerlyk Hof, 't welk alle krachten aangewend

„ had,

„ had, om den uitslag van zaaken met zyn eenigsten wensch te doen 1737.
„ overéénkomen. 6 Dat het lichtelyk te vóórzien is, dat de aange- April.
„ wende zorg tot herstelling van de publyke Rust nadezen wel
„ zwaarder mogt vallen. 7. Dat alles wat van een goede Nabuur
„ en Vredelievende Vriend ooit verlangt konde worden, aan de
„ zyde van den Alderdoorluchtigsten Keizer met gelyke oprechtheit
„ en genegenheit was vervult geworden, gelyk hy dan alle zyne
„ aanslagen en handelingen naar het richtsnoer van het recht en ge-
„ rechtigheit zoude afmeeten en richten; maar dat hy van dat richt-
„ snoer zoude afwyken, wanneer hy niet met een gelyke trouwe
„ en bestendigheit ook de plicht van een Bondgenoot vervulde.
„ 8. En dat reets voor eenige weeken de Primo Vizir verwittigt
„ was, door wat weg en middel dit gewenscht oogmerk zal kunnen
„ bereikt worden; zo dat 'er niets overig zal zyn, dan den Primo
„ Vizir te notificeeren, dat de Keizer de boodschap, waar by hy
„ hoe eerder hoe beter geïnformeert wordt, dat zyn aanraadingen
„ en vermaaningen by de Porte volkome plaats vinden mogten,
„ zeer aangenaam zal zyn."

De Courier *Nesser*, van *Petersburg* te *Weenen* gekomen, heeft brieven van den Graaf van *Ostein* medegebragt, die aan den Keizer meldt, dat haar Rusfisch Keizerlyke Majesteit consenteerde, een Stilstand van zes weeken aan de Ottomannische Porte toe te staan, om een finaal besluit over het Ultimatum, 't gene men aan haar gezonden heeft, te neemen. Over de depêches van den gemelden Russischen Courier is een lange geheime Conferentie in des Keizers tegenwoordigheit gehouden; en deze Courier zal ten eersten met het genome Keizerlyk besluit weêr afgevaardigt worden. Men zegt, dat ons Hof de propositie van den Stilstand van Wapenen des te gemakkelyker heeft goedgekeurt, om dat de dispositien die 'er noch tot de opening van den Veldtogt te maaken zyn, meêr tyds vereischen, dan men gedacht hadt. Men verwacht ten eersten 300. Vaartuigen uit *Tirol*, om Oorlogs Ammunitie met een trein van Artillery van 80. Battery Stukken en 60. Mortiers naar *Hongaryë* te voeren, tot welk Transport reets 50000. Florynen geteld zyn, het Leger zal uit 30. Regimenten Cavallery en uit 32. te Voet bestaan, de *Croaten* en *Razzianen*, noch de Troupen van eenige Ryks-Vorsten daar niet onder begreepen. Nadien de Keizer van den Hertog van *Wolfenbuttel* twee

1737. April. battaillons en een Compagnie Granadiers in zyn dienst overgenomen heeft, om dezelve tegen de Turken te gebruiken, heeft men de noodige Requisitorialen aan den Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, en aan den Koning van *Pruissen*, als Vorst te *Halberstad*, laaten afgaan, om die Volkeren ongehindert door hunne Landen, volgens de Ryks Constitutien te laaten passeren.

Men heeft uit *Engeland* Scheepstimmerluiden ontboden om op den *Donau*, gelyk in den Jaare 1716. geschied is, Galeyen te bouwen, over welke Scheeps Armade den Generaal *Pallavicini* het commando zal bekomen.

De Hongarische Adel heeft op het Keizerlyk voorstel besloten, dat, volgens de oude Hongarische Wetten 20000 man Edellieden tegen de Turken wilden opzitten, en van het hunne leeven; maar hebben voorgestelt, dat, wanneer zulks geschied, hun Koning mede te velde moest gaan, waarom zyn Keizerlyke Majesteit aan den Prins *Carel van Lotthaningen* het Oppercommando, met assistentie van de Graaven van *Sekkendorf* en *Neuperg*, wel mogte opdraagen.

Onlangs zyn twee Gedeputeerden der Stenden van *Toscanen*, met permissie van den Groot-Hertog hier aangekomen, dewelke uit naam van hunne Mede-Stenden zyn Keizerlyke Majesteit en den Hertog van *Lotthaningen* van hun schuldplichtige onderdaanigheit verzekert, en daar by ootmoedig gesmeekt hebben, dat het zyn Keizerlyke Majesteit mogt behaagen, hun Vaderland, 't welk door het lang verblyf der Volkeren zeer gedrukt en uitgeput was, van sterke inkwartieringen voor eenigen tyd te verschoonen, 't gene hen niet alleen is toegestaan, maar ook daarboven te verstaan gegeeven, dat zy na het afsterven van den regeerende Groot-Hertog by hunne oude Vryheden en Previlegien gemaintineert zullen worden. Daar is eindelyk, na verscheiden gehoude Conferentien geresolveert, geen byzondere Gouverneurs in de Hertogdommen *Mantua*, *Parma* en *Placentia*, aan te stellen, maar die in tegendeel onder het Generaal Gouvernement van *Milaan* te vereenigen; zynde ten dien einde de Gouverneur van *Mantua*, de Graaf van *Stampa*, gerappelleert geworden

De Spaansche Ambassadeur de Grave van *Fuenclara*, de tweede Aardshertoginne voor den Koning van beide de *Sicilien* ten huwelyk verzocht hebbende, wierdt hem geantwoord, dat de tegenwoordige ge-

gesteltenisse der zaken aan het Keizerlyke Hof, niet toeliet, daar over alsnoch te handelen; doch dat het zelve echter niet zoude nalaaten de gedaane propositien in overweeging te neemen; met welk antwoord de gemelde Minister een Courier naar zyn Hof afgezonden heeft. 1737. April.

Dewyl men zich sedert eenigen tyd beklaagt heeft, dat de Adel der Erf-Landen, zich piqueerende om in andere Landen te reizen, en na daar veel tyd verlooren, veel van zyn Patrimonie verspild, en doorgaans zyne gezondheit bedurven te hebben, gemeenlyk niet anders t'huis brengt dan nieuwe Modes, Manieren vol inbeelding, verdrietige Lysten van Maaltyden, Festeinen en Avontuuren, waar of verzonnen, en een onverzettelyke drift tot speelen, plaisieren, pracht, en eene doodelyken afkeer van het weezentlyke, van den Arbeid en de Studien, heeft de Keizer bevoolen dat voortaan geen Edelman, wie hy ook zou mogen weezen, naar andere Landen zal mogen reizen, zonder expresse permissie van zyne Keizerlyke Majesteit verzocht, verkreegen, en aan den Keizer getoond te hebben dat hy Goederen en Weetenschappen genoeg heeft, om buiten 's Lands te gaan; by aldien zyne Keizerlyke Majesteit alsdan goedvindt Hem zulks toeteestaan, zal Hy de verkiezing van een Gouverneur niet aan de Ouders of de Familie overlaaten, maar om aan denzelven al het noodige Gezag te geeven, om zich tedoen gehoorzamen en achten, zal zyne Keizerlyke Majesteit dien Gouverneur zelfs verkiezen, en in het Paspoort, 't geen aan den zelven gegeeven zal worden, zal de Keizer hem recommandeeren aan de Ministers by de buitenlandse Hoven, om, als het de nood vereischt, hem te onderssteunen: Met één woord, zyne Keizerlyke Majesteit, meêr belang stellende in de goede opvoeding zyner Onderdaanen, dan iemant anders, zal alle noodige middelen in 't werk stellen, om te beletten dat de dwaaze verbeelding van eenen Vader, of de zwakheit en de verblinde Liefde van eene Moeder zich niet veréénigen om hunne Kinderen in een poel van onweetendheit te doen smooren, in weêrwil van alle aangewende moeite en zorg van den geenen, dien men de opvoeding heeft aanbevoolen.

In 't begin dezer maand is te *Regensburg* wegens *Hessen-Kassel* in druk uitgekomen een geschrift, voerende voor tytel: ,, De rechtgegronde oirzaak, waarom zyn Hoog-Vorstelyke Doorluchtig-

,, heit

1737. April. „ heit de Landgraaf *Willem van Hessen-Kassel*, aan de in den jaare „ 1714. en 1718. opgerigte Pacta met de Huizen *Hanau* en *Hessen-* „ *Darmstad*, en voornamelyk voor zo veel het ampt *Bobenhauzen* „ aangaat, niet gehouden is, als mede dat de renuntiatie des Ko- „ nings van *Zweden* wegens de erfvolging van 't *Hanausche* niet voor „ een afstand kan gerekend worden." De Autheur toont in 't zelve aan, dat tegen het Vorstelyk Huis *Hessen Darmstad* als een onwederspreekelyke waarheit moet vastgestelt worden dat de Stad, het Slot, en 't ampt *Bobenhauzen* reeds van onbedenkelyke tyden her, zo wel door het oude Muntzenbergsche erf-zesde deel, als anderzins, aan 't Graafschap *Hanau Muntzenberg* gebragt geworden is, en onwederspreekelyk daaraan behoorde vóór en aleêr men by 't Graaflyke Huis *Hanau* aan de tweederlei namen, te weeten de *Hanau-Muntzenbergsche* en *Hanau-Lichtenbergsche* Linie gedacht heeft; als mede dat het ampt *Bobenhauzen* onmogelyk van het Graafschap *Hanau* ontleend of afgetrokken kan worden, enz. De Darmstadsche Gezant communiceert aan alle de Gezanten op den Ryksdag een wydloopig geschrift tot wederlegging van dat van *Hessen-Kassel* wegens de Heerlykheit *Hanau* en *Muntzenberg*.

Den 11. April is ter openbare dictature gebragt en geleezen, een zeer aanmerkelyken brief, door den Kolonel *Cornberg*, Vice Commandant van het fort *Kehl*, aan de Ryksvergadering geschreven, welke het volgende behelst: „ Dat de Fransche Troupen in den *El-* „ *zas* sedert eenigen tyd begonnen hebbende eenige sterktens langs „ den *Rhyn* op te werpen, hy, verzeld van den Luitenant-Kolonel „ *Luttich*, Ingenieur van het Fort, dezelve had weezen recognosceeren, dat hy bevonden hadt dat met den arbeid aan die werken „ steeds gecontinueert wierdt; en dat dezelve aan het Fort veel nadeel zoude kunnen toebrengen, en Kehl door het doen opzwel- „ len van den *Rhyn* overstroomen: Dat hy van dat gevaar aan den „ Generaal *Roth*, Vice-Commandant van *Philipsburg*, kennisse ge- „ geeven hebbende, vandaar ordre bekomen hadt, deswegens „ aan den Maarschalk *du Bourg*, Gouverneur van den *Elzas*, by pro- „ test te klaagen; waartoe hy een der Kapiteinen van het Fort naar „ *Straatsburg* hadt gezonden; welke denzelven dag te *Kehl* te rug „ kwam met een schriftelyk antwoord van den gemelden Maarschalk, „ en een mondeling bericht; *dat de Werken waarover men zich be-*

„ *klaagde*

„ *klaagde, aan het Fort la Pile gemaakt wierden, en by gevolge op het* 1737. April.
„ *Territoir des Konings; dat aangaande het nadeel, 't geen men voorgaf*
„ *dat het Fort Kehl daardoor zoude kunnen lyden, 't zelve noch twy-*
„ *felachtig scheen; en wyders, dat wanneer men aan de zyde des Kei-*
„ *zers de voortzetting van dat werk niet wilde dulden, men ook niet*
„ *kwalyk zoude moeten neêmen, dat de brug die de communicatie van*
„ Straatsburg *met* Kehl *maakt, weggenoomen, en ergens anders, 't zy*
„ *boven of beneeden dat Fort geplaatst wierdt.* Voorts meldt die Vice-
„ Commandant, dat hy daarop niets geantwoord, maar aan zich
„ gereserveert hadt zulks na het bekomen van nieuwe ordres te
„ doen; dat hy inmiddels de noodige maatregelen hadde beraamt,
„ om het Fort *Kehl* van de overstroominge des *Rhyns* te bevryden;
„ en dat hy ten dien einde van de ingezeetenen van het *Badens* en
„ *Darmstädsche*, 400. facines en 70. arbeiders hadt verzocht; die
„ hem zonder eenige zwarigheit toegezonden waren; en eindigt zyn brief met een verzoek aan de Ryksvergadering, om te weeten, hoe zich in deezen verder te gedraagen.

Den 10den dezer, na het eindigen van den Godsdienst in de Euangelische Slot-Kapel te *Dresden*, vergaderden de gezamentlyke Prelaaten, Graaven, Ridderschap en Standen op de groote Audientie-Zaal: aan weêrzyden stonden over de 100. Trawanten en Zwitzersche Guardes in Parade; vóór zyn Majesteit gingen alle de Collegien, nevens de drie grootste Hof-Ministers met zilvere Marschalks Staven; en zyn Majesteit zich op den Throon geplaatst hebbende, deed de oudste Geheime Raad van *Miltitz* de aanspraak aan de Standen; en de Hofraad *Reenenberg* las de Petitien die in 24. Punten bestonden. De eischen door den Koning aan de Staaten van het Keurvorstendom gedaan, zyn byna dezelven als die in den jaare 1733, na het overlyden van wylen den Koning *Augustus* den IIden, aan die Vergadering overgegeeven wierden, uitgenomen dat zyne thans regeerende Majesteit een vermeerdering van het *Don Gratuit*, geproportioneert naar den aangroei van de Koninklyke Familie vordert; als mede eenige sommen tot voltrekking der publyke gebouwen, en de oprechting van Koornmagazynen hier te lande Eindelyk deed de Geheime Raad van *Hester* de Dankzegging, en 's middags wierdt een groot Tractement aan 't Hof gegeeven.

De jonge Heer *Babruski*, door den Koning *Stanislaus* afgevaardigt,

1737 April. digt, is te *Berlyn* gearriveert, en door den Franschen Minister aan den Koning gepresenteert, aan wien hy in eigen handen heeft overgelevert de depêches, welke hy by zich hadt. Men zegt, dat de Koning *Stanislaus* zyne Pruissische Majesteit op nieuws verzekert, dat hy den Koning, zynen Schoonzoon, zo veel mogelyk zal zoeken over te haalen, om krachtdaadig en met der daad de belangen van zyn Pruissische Majesteit te omhelzen, in erkentenisse van het gene zyn Majesteit na zyn vertrek van *Dantzig* voor hem hadt gedaan. Men verstaat, dat de Koning van *Pruissen* aan de Officieren van zyn Krygsvolk op straffe van cassatie verboden heeft de onderdaanen van eenig uitheemsch Vorst in zynen dienst aan te neemen, zonder eenig schriftelyk verlof van zodanig Prins.

Het Keurpaltzisch Hof heeft de laatste Propositien door den Koning van *Pruissen* wegens de Successie van *Gulick* en *Bergh* aan hetzelve gedaan, niet geheel verworpen, maar eenige veranderingen daarin gemaakt, en twee Ministers benoemd, om naar *Berlyn* te gaan, dienaangaande eenige Vertoogen te doen, en die veranderingen aan zyn Koninklyke Majesteit smaakelyk te maaken. Deze twee Ministers die op 't punt van hun vertrek stonden, of reets vertrokken zyn, zouden met ampele Instructien voorzien wezen, om is 't mogelyk, die neetelige zaak met het Pruissische Hof in der minne by te leggen en af te doen.

POLEN. UIT *Polen* heeft men, dat de Primaat van het Koninkryk zeer gevaarlyk krank lag, zodat aan zyne opkomst zeer getwyfelt wierd, te meêr, wyl die Prelaat reeds 80. jaaren heeft bereikt, en in den laatsten Oorlog veel ongemaks uitgestaan.

De circulaire brieven, waarby de Koning het *Senatus Consilium* tegen den 8sten July aanstaande te *Fraustad* convoceert, luiden: „ Na dat het volkomen vertrouwen tusschen de Stenden van de Republyk, door den gelukkigen uitslag bevestigt, en de Vrede, zo „ binnen als buitenlands, verzekert is, als mede dat de eendragt en „ broederlyke liefde, door de uitvoering der Sanctien en den uittogt der auxiliaire Armée hersteld zyn, hadden wy voor onze gezondheit zorg te dragen, als om eenige schikkingen in onze Ertlanden te maaken; doch nadien wy altoos oplettende zyn, is het „ met een waakzaam oog, dat wy onze Vaderlyke zorge wegens de

„ te-

„ genwoordige conjuncture besteeden; ofschoon wy te dezer tyd 1737. April.
„ voor den staat van onze gezondheit, die reeds onder den last der
„ publyke zaaken afgemat is, ruste behoorden te neemen, schep-
„ pen wy echter daarinne geen zo grooten vergenoegen, dat wy
„ niet ten alle tyde waakende zouden blyven wegens het gene 't al-
„ gemeene welzyn betreft: en nadien wy daarenboven altoos trach-
„ ten middelen uit te denken, waar door de Staaten, welke God
„ ons toevertrouwd heeft, meêr en meêr mogten bloeijen; en
„ dat de Engel des verderfs, die de Goddelyke gramschap tot een
„ geessel verstrekt, onze te rug komst belet heeft, hebben wy (die
„ onze gezontheit niet mogen of kunnen blootstellen, met ons te
„ begeeven naar de Provintien die met zwaare ziektens aangetast
„ zyn) besloten naar *Fraustad* te gaan, om niet alleenlyk het nut
„ van ons welbeminde Volk te verzorgen, maar ook, met advys
„ van onze Raaden, aldaar een *Senatus Consilium* vast te stellen, ten
„ einde in die Stad de zaaken tot den tyd van de aanstaande Ryks-
„ dag te reguleeren, en ordre te stellen, tot het gene de andere
„ noodwendigheden van de Republyk kunnen vereischen: Zo is't,
„ dat wy, tot het houden van dien Raad, den 8sten July bepaalen,
„ en uwe trouwe uitnoodigen, opdat gy, volgens uwen yver voor
„ het algemeene welzyn, u op den voorgeschreven termyn ter
„ bestemder plaatze wilt laten vinden, ten einde gy éénstemmig met
„ onze goede meininge, dat gewichtig werk, ten nutte des Vader-
„ lands helpt uitvoeren.

Gedaan te *Dresden* den 16den April des jaars 1737, het vierde van onze Regeering.

Was getekent,

AUGUSTUS.

De hongersnood is in het Koninkryk *Polen* noch zeer groot, voornamelyk in *Groot Polen*, daar de Landeryen gedurende de laatste onlusten deerlyk zyn verwoest. De Koning heeft van *Dresden* een aanzienlyke somme derwaards doen overmaaken, om onder de Armen uitgedeeld te worden, welke door het gebrek van levensmiddelen, van het platte land in *Warschau* zyn komen vluchten, en aan wien men zo veel mogelyk het noodige tot hun onderhoud

1737. April. doet verzorgen; doch onaangezien dit alles, sterven dagelyks veele menschen zo daar als in de kleine Steden en omleggende Dorpen, en uit *Littauwen* heeft men, dat de ziektens aldaar op verscheiden plaatsen veel volks wegrukten. De elendige toestand waarin zich de bewooners van de *Dantziger Werders* bevinden, heeft eenige milddaadige Hollanders, welke hunne naamen niet begeeren te melden, zodanig tot medelyden bewoogen, dat dezelve daar te lande een Collecte gedaan, en aanzienlyke sommen per wissel aan eenige Kooplieden binnen de genoemde Stad overgemaakt hebben, om onder die noodlydende, zonder onderscheit van Religie, uitgedeeld te worden. Ook verwachtte men binnen korten vandaar, ten zelven einde, een Schip met koorn, meel, en andere mondbehoeftens geladen.

RUSLAND. NIETTEGENSTAANDE de hoop van Vrede, die men opgevat heeft uit het antwoord dat de Primo-Vizir gegeeven heeft op den Brief van den Graaf van *Konigsegg*, Keizerlyke Hof-Krygsraads President te *Weenen*, meent men echter, dat het oogmerk van de Turken is, de zaaken sleepende te houden, om tyd te winnen, en *Rusland* te versteeken van de voordeelen, die hetzelve zoude kunnen bekomen, met den Veldtogt vroegtydig te openen, het gene dierhalven geschieden zal, zohaast het Saisoen zulks zal toelaten. Volgens de berichten van de Turksche Grenzen verzuimden de Turken van hunnen kant ook niet, om zich in staat te stellen, van zich tegen de onderneemingen der Russen aan te kanten. Om deze reden is besloten, dat de Ministers Plenipotentiarissen, die door de Keizerin benoemd zyn, niet naar *Soroka* zullen vertrekken, vóór dat men tyding heeft van het vertrek der Ministers van de Ottomannische Porte. De Generaal Major *Ismailow* is met eenige Leden van den Krygsraad naar diverse Provintien vertrokken, om de noodige ordres te geeven tot den marsch der Militie die men in Guarnisoen zal leggen, terwyl de geregelde Troupen in 't Veld zullen gaan, en om de andere Krygstoerustingen die men aldaar maakt, te doen verhaasten. Het Leger onder den Veldmarschalk Graaf *van Munnich*, zou den 23sten April te *Czariczenka*, alwaar de algemeene Zamelplaats is byéénkomen; en men zegt, dat die Generaal

heraal den Veldtogt met de belegering van *Oczakow* zal openen, om de Turken tot een Battaille te noodzaaken. 1737. April.

De Gouverneurs der Provintien aan de *Oostzee* gelegen, hebben het Hof bericht, dat de Regimenten met de noch overige Recruten, den marsch naar het Leger hadden aangenomen, uitmaakende met die van *Novogrod* en *Smolensko*, een Renfort van 25000 Man, alle uitgelezen Manschap; zodat de Russische Oorlogsmagt, die tegen de Turken zal ageeren, met de Cozakken en Tartaaren 220000. Mannen zal uitmaaken: ook wierdt de Scheepstoerusting op den *Don* met alle magt voortgezet, zynde de Vloot, uit 116. Brigantynen en Galeyen bestaande, byna gereed om in de *Zwarte Zee* uit te loopen, en reeds eenige Schepen vóóruit gezonden. De Courier den 10den der voorleeden Maand uit het Leger van den Generaal Veldmarschalk, Graaf *van Munnich*, gearriveert, heeft medegebragt, dat de Tartaaren sedert hun laatste retraite uit de *Ukraine* zich nu geheel stil hielden, en zich alleen met kleine Partyèn aan gene zyde den *Dnieper* lieten zien. Ondertusschen hadt de Tartarische Cham aan dien Veldmarschalk laaten weeten, dat hy zyn Volk bevolen hadt, geen leed aan de Couriers tusschen de Russische en Turksche Legers heen en weêr gaande te doen. Ook heeft men naricht, dat de Veldmarschalk de *Lascy*, met zyn Leger reeds naar den *Don* was opgebroken, om de operatien van den Veldtogt te beginnen; zynde de koude aldaar zo streng niet geweest als aan den *Dnieper*. De Generaal Major *Heim*, is door den Krygsraad veroordeeld om gearquebuseert te worden, vermits hy een gunstige gelegenheit verzuimd heeft, om het Leger der Tartaren in de *Crim* te slaan, 't gene hy met veel gemaks zoude hebben kunnen doen, wanneer hy dezelve 's nachts in den slaap hadt overvallen; doch men stelt vast, dat de Keizerinne hem het leeven zal schenken. De Heer *Suhm*, Extraordinaris Envoyé van den Koning *Augustus* van *Polen*, heeft aan het Hof bekend gemaakt, dat de Koning, zyn Meester, den marsch van 8600. Mannen Saxische Troupen naar *Hongaryë* hadt toegestaan, om daarmede het Leger van den Roomsch Keizer te versterken; welke tyding te aangenaamer geweest is, dewyl men zich vleit, dat de diversie, die de Keizerlyke Troupen aan dien kant kunnen maaken, de onderneemingen der Russische Troupen tegen de Turken merkelyk zullen begunstigen.

1737. April. Men heeft tyding, dat de Admiraal *Bredahl* gearriveerd was te *Azoph*, met de Galeyen, die deze Winter te *Veronitz* gebouwd zyn, en gemaakt op eene wyze, dat men ze gemaklyk kan takelen en onttakelen; en dat die Admiraal, na de reveu over de Vloot in de mond van den *Tanaïs* gedaan te hebben, twee Vaartuigen naar de *Zwarte Zee* hadt gezonden, die het geluk gehad hebben een Turksche Brigantyn, die van *Constantinopel* naar *Caffa* ging, te neemen, en het Volk, dat uit 126. Mannen bestont, tot Slaaven te maaken.

Nadat den Heer *de l'Isle*, Professor in de Astronomie te *Petersburg*, by de Keizerlyke Academie der Wetenschappen het voorstel gedaan heeft, hoe noodig het was, om tot de volkomenheit der Land-Kaarten van het Russisch Ryk, een nieuwe Aardmeeting op een plaats, hier omtrent, te doen, zo heeft hy, op ordre van de Heeren Hoofden der Academie, met assistentie van verscheiden ervaren Ingenieurs, dezen arbeid werkelyk op het Ys begonnen, en de langte tusschen het Keizerlyk Zomer Paleis te *Petershof*, en het Slot te *Dubky*, een Paleis, door Keizer *Peter den Grooten* aan het Zeestrand, tegen over den Finnischen Zeeboezem, gebouwd, afgemeeten. De Arm van de Zee tusschen deze beide Grensplaatzen gelegen, die alle Jaaren toegevrooren is, was van dit Jaar zeer gelyk, en tegen 't einde van de Winter geheel van 't Ys bevryd. Men is derhalven des te lichter met de exacte afmeeting van deze uitgestrektheit, die tot de Grond Linie van de gansche Aardmeeting dienen zoude, tot stand gekomen, en heeft bevonden, dat dezelve zich over de drie Duitsche mylen uitstrekt, zodat deze Grond-Linie de grootste onder allen is, die men tot noch toe tot diergelyke onderneeming aangenomen heeft.

Men verzekert, dat de Keizerin van *Rusland* genodigt is, om in het Tractaat te treeden, 't welk tusschen het Zweedsche Hof en dat van *Londen* gesloten is, en dat die Prinses heeft geantwoord, dat die nodiging haar aangenaam was, maar dat in het tegenwoordig tydsgewricht de Oorlog tegen de Turken haar niet toeliet, om zich in eene zo gewigtige onderhandeling in te laaten. De laatste Advyzen uit de *Ukraine* zeggen, dat de Turken van alle kanten in beweeging waren om hun Leger te formeeren en de Russen te naderen.

Het

Het Rusſiſche Hof heeft een Expresſen naar *Stokholm* gezonden met de Originele Obligatien door *Zweden* gepasſeerd, by gelegenheit van eene Leening door die Kroon gedaan op de Tollen van *Riga*, benevens de Quitantien van de Sommen door het Rusſiſche Hof aan de Hollanders voor die Obligatien betaald, waarvan het Kapitaal en de Intresten 372000. Hollandſche Guldens bedraagen. 1737. *April.*

De Baron *Keizerling*, Miniſter van haar Czaarſche Majeſteit by den Koning en de Republyk van *Polen*, heeft zyne Inſtructien ontfangen om naar *Dresden* te keeren, om de zaaken zodanig te helpen ſchikken, dat men de Poolen verplichte om van den Turkſchen Oorlog te profiteren, ingevalle de Vrede niet vóór het ſcheiden van hunnen Ryksdag getroffen wierdt.

DE Marquis de *St. Gillis*, Ambaſſadeur van den Koning van *Spanje*, heeft aan de Staaten Generaal een Miſſive overgegeeven van den Koning van *Napels* en *Sicilië*, waar by zyne Majeſteit aan den Staat kennis geeft van zyne komſte tot den Throon van de genoemde Ryken enz.; waarover zyn gemelde Majeſteit by Miſſive door haar Hoogmogende ſtaat te worden gefeliciteert. NEDERLANDEN.

De Miſſive van den Koning luidt als volgt:

Hoog-Mogende Heeren, groote en zeer waarde Vrienden.

„ De Koning, myn Heer Vader, my hebbende afgeſtaan zyne „ Pretenſien en de Rechten van Overwinning, die deszelfs roemryke „ Wapenen aan myn Gebied toevertrouwd, hem hadden verkree„ gen op de Koninkryken van *Napels* en *Sicilië*, ben ik uit krachte „ van dien Afſtand geklommen op den Throon van deze Konink„ ryken en Staaten, daar het myne eerſte zorge is, om met uwe „ Hoog Mogende de alderoprechtſte Vriendſchap te maaken, en de „ naauwſte Verbindeniſſen aan te gaan. Ik belove my, dat zy my „ van hunne zyde in dezen op eene overeenſtemmende wyze zul„ len beantwoorden. In welke verwachting ik aan Uwe Hoog-Mo„ gende kennis geeve van deze gebeurtenis: En gelyk ik niet twy„ fele, of zy zullen deel neemen in myne veſtiging op den Throon, „ verzoek ik hen verzekerd te weezen, dat ik met de uiterſte vuu„ righeit naar hunne Vriendſchap en Vertrouwelykheit verlange.

„ Voor

1737. April. „ Voor het overige zal ik altyd met vermaak doen dat gene, 't welk „ hen tot voordeel zal kunnen ſtrekken. Waarop ik God bidde, „ dat hy U, Hoog Mogende Heeren, groote en zeer waarde Vrien- „ den, in zyne heilige en waarde hoede houde.

Napels den 27ſten Maart 1737.

Getekend uwe goede Vriend

CARLOS R.

De Heer *Theodorus*, Baron van *Neuhof*, by de misnoegde Corſen voor Koning aangenomen, in deze maand te *Amſterdam* gearriveert zynde, is aldaar, op begeerte van particulieren, in 't Stadhuis in Gyzeling gezet. Men zegt, dat dit ongeluk dien Heer is overgekomen wegens eene oude ſchuld, tot welkers afdoening hy al voor eenen geruimen tyd had order geſtelt, en door zyn correspondent (die overleeden is) ſchynt verzuimt te wezen. De zaak is zodanig geſchikt, dat die Heer weder uit de gyzeling is ontſlagen. Hy heeft zich niet in 't publyk vertoont, maar is terſtond vertrokken, geheelyk vergenoegt over deze behandeling. Zeer weinige hebben verkeering by zyn Perſoon gehad. Doch die met hem hebben omgegaan roemen zyn groot verſtand en oordeel.

De Heeren Staaten van *Holland* en *Weſt-Vriesland*, hebben den Heer *Crommelin*, Kolonel van een Regiment Infantery, aangeſteld tot Commandeur van de Stad *Geertruidenberg*, in plaats van den Hoog-Edelen Heer VINCENT WILLEM, GRAAF VAN HOMPESCH, *Heer van Genderen*, enz. enz., die tot Gouverneur van de *Willemſtad* enz. is aangeſteld. Den 4den dezer is de Heer Mr. *Nicolaas ten Hove*, Secretaris van de Raad van Staaten, door haar Hoog Mogende aangeſteld tot Raad en Treſorier-Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, in plaats van den Heer *vander Heim*. De Heer Mr. *Adriaan vander Hoop*, Secretaris van de Generaliteits Rekenkamer, tot Secretaris van de Raad van Staaten, in plaats van den Heer *Ten Hove*; en de Heer Mr *Abraham Buis*, Penſionaris der Stad *Amſterdam*, tot Secretaris van de Generaliteits Rekenkamer, in plaats van den gemelden Heer *Vander Hoop*.

De

De Heer *Jan Six*, de jonge, Zoon van den Heer en Mr. *Jan Six*, Heere van *Hillegom* en *Vromade*, President-Burgermeester der Stad *Amsterdam*, heeft met veel plegtigheits den eersten Steen gelegt aan het nieuw Gebouw, 't gene de Edele Groot Achtbaare Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad *Amsterdam* in *s'Gravenhage* doen bouwen tot een Logement voor de Heeren Gedeputeerden van haar Edele Groot Achtbaare; onder dien eersten gelegden Steen staat een kopere Bos, waar in legt een zilvere Plaat, op welke gesneeden is het Jaar, de Maand, en de Dag, (zynde de eersten April 1737.) als mede de Naam van den Heer *Jan Six* de jonge enz.; op welke zilvere Plaat noch een kopere legt, waarop het zelfde gesneeden staat, 't gene op de zilvere is, en welke Bos rust tusschen twee marmere Steenen: toen deze Plechtigheit verricht was, gaf de Legger van dezen eersten Steen eene Vereering aan de Arbeidslieden van veertig goude Dukaaten. 1737. April.

TE *Rome* is op den 19. Maart de Kardinaal *Curzio Orighi* overleden, zynde een Romein, en den 18. Mey 1712. door *Clemens* XI. tot het Purper verheven. BYZONDERHEDEN.

Brieven van *Lisbon* melden, dat een Priester, geboortig van *Monsaraz*, oud 120. jaren, te *Olivença* overleden was.

In het Stoltunische District twee mylen van *Stokholm*, is een oud Ruiter, *Andreas Espin* genaamt, in den Ouderdom van 120. jaren gesturven, hebbende nooit ziek geweest, en tot het einde toe zyn verstand en gezigt behouden, ook met zyn handen arbeid gedaan. Insgelyks is 10. à 12. mylen van dezelve Stad in de Tierpische Kerspel een Boer, *Oloff Mouson* genaamt, in den ouderdom van 102. jaren gesturven, wiens Vader mede 106. jaren oud was geworden.

Onlangs is de Journalist *Le Doux* in de parochie van *St. Martin van Bradlancourt*, onder de jurisdictie van *Lions* in *Normandië*, in den ouderdom van 111. jaren overleeden, nalatende een Vrouw van 105. jaren.

De beruchte Astronomist de Heer *Cassini*, loontrekkend Lid van de Academie der Wetenschappen te *Parys*, vertrok onlangs naar *Versailles*, om aan den Koning kennisse te geeven, dat hy den 16. dezer op het Observatorium eene Comeet ontdekt had, zonder staart of straalen, staande boven de Planeet *Venus*, tusschen het Zuiden en

1737. April. Westen. Zyn Majesteit hieldt dien Heer by zich, en examineerde, benevens hem, door middel van een *Telescopium*, dat Luchtverschynsel, waarin de Koning groot genoegen schepte. Het zelve doet des avonds een groot getal Geleerden en nieuwsgierigen, op het Observatorium te zamen komen, om de gedaante en loop van die Star na te speuren. Het gemeene Volk, altoos genegen om uit zodanige of andere verschynselen toekomende zaaken te voorspellen, wil dat het einde der waereld naby is, en bepaalt zulks tot het jaar 1747; doch anderen merken 't aan als een voorspellend teken van den val van den Heer de *Chauvelin*, met welke zotte gissingen de Geleerden ondertusschen spotten.

Van *Calvi* in *Corsica* wordt gemeld, dat des nachts tusschen den 10den en 11den February, op de daken van het kasteel eenige lichten, als vuurvonken, gezien waren; 't geen onder de Landlieden, die daaruit verscheiden ongevallen willen voorspellen, een grooten schrik veroirzaakt hadt.

Volgens brieven van *Preston* van den 12 dezer was aan de opening der Mynen te *Haigh*, het volgende droevig voorval geschied: Een jongen door achteloosheit vuur by een Myn gebragt hebbende, is dezelve in brand geraakt, waardoor 8. menschen die daarin waren om te werken, door de zwaare rook en damp van de brandende mineralen gestikt zyn; het water dat uit de Myn geloopen is heeft de rivier *Douglas* zo groen als gras gemaakt, waardoor alle de Vis die 'er in is zal moeten sterven: de Heer *Bradshaig* is derwaards gegaan, en heeft al het landvolk rondom *Wigan* op de been gebragt om alle de openingen te stoppen, zynde dit het eenige middel om den brand te blusschen, wyl 'er als dan geen lucht by kan komen.

De Bisschop van *Ortona*, onlangs naar *Napels* te rug keerende, ontmoette op de hoogte van *Monte-Circello* een Algiersche Roover, die zich reeds in postuur stelde om de bark aan te tasten; doch de Bisschop aan de Barbaren vertoond hebbende een beeld van de H. Maagt, waarvan hy een particuliere Devotaris is, ontstak een zeer heevige wind, die het vaartuig in korten tyd buiten het gezigt van den Roover voerde, en den Bisschop dus het gevaar miraculeuzelyk deed ontkomen.

Van *Napels* heeft men, dat een voornaam Priester, die voor dezen een Jood geweest was, een yder vryheit vergunt hebbende

hem

hem vraagen te doen over den text dien hy verhandelde, ftelde een der toehoorders hem voor, de volgende zwarigheden op te lossen, 1. Waarom *Eva* geen achterdocht kreeg toen de Slang haar verleidde, wyl zy wel wist dat het dier niet fpreeken konde, en zo ze achterdenken kreeg, waarom dat ze het oor aan zyne redenen leende; 2. Hoe *Adam* en *Eva* tot de dood hebben kunnen verwezen worden zo ze onfterflyk waren enz.: dat hy deeze vragen wel verftandig had opgeloft, doch dat men hem verboden hadt op die wyze de H. Schrift te verklaaren, wyl zulks de eenvoudigen hinderlyk zoude kunnen zyn. 1737. April.

Nu is ontdekt wat voor een fpookzel de *Witte Vrouw*, die gedurende de laatfte winter in de Keizerlyke Burg verfcheen, geweeft is, namelyk, een Keizerlyke Kamer-Juffer, die van tyd tot tyd des nachts een vifite aan een pagie van den Hertog van *Lottharingen* ging geeven, by wien ze zwanger is: by het onderzoek van die zaak zyn zulke belachlyke omftandigheden bekend geworden, dat de Keizer en de Hertog van *Lottharingen* zich daarover niet van lacchen hebben kunnen onthouden.

Van *Caminiec* heeft men dat daar een gerucht liep dat de fpooken zich alle nachten vertoonden, doende de geenen die zy aanraakten of toefpraken op ftaande voet fterven: dat dit gerucht zo veel fchriks en vrees, zo in de Stad als in de omleggende Dorpen, veroirzaakt hadt, dat veele menfchen daardoor waren gefturven; en dat men op de verklaaring van verfcheiden particulieren dat zy die fpooken uit de graven van de publyke Kerkhoven hadden zien komen, befloten hadt de lichamen op te graaven, 't welk eenige dagen na malkander met den aanvang van den nacht in 't werk was gefteld, in tegenwoordigheit van de Cleregie, zo van de Roomfche als Griekfche Kerk, die de doodgravers geordonneerd hadden de hoofden der genen die zy opgroeven, af te houwen, in hoope dat dit het herfchynen van die fpooken zoude beletten, of ten minften het Volk van den fchrik daar het mede bevangen is, bevryden.

Van *Proske* niet verre van *Rofenberg* aan de Silefifche Grenzen wordt bericht, dat aldaar een Vrouws-Perfoon met het Zwaart was geëxecuteert, die in den noch fterk aanhoudenden Hongersnood haar eigen Kind dood geflagen en opgegeten had: aldaar was ook een Boeren-Familie gevangen ingebragt, die niet alleen twee kleine Kinderen,

1737. May.

maar ook een Jongetje van 12. jaren doodgeslagen, en insgelyks te zamen uit hongersnood geconsumeert had. Hier by wordt noch een andere merkwaardige omstandigheit verhaalt; namelyk, dat de Zoon van den gedetineerden Boer by zyne ondertrouwde Bruid wegens gebrek aan Levensmiddelen zulk een byzonder medelyden gevonden hadt, dat zy alle het haare had verkocht, en het daar van gekome geld tot behouding van haaren Bruidegom en deszelfs Ouders gegeeven; maar dat als zy niets meér had gehad en zelfs in nood was geraakt, hy haar plotzelyk had overvallen en ter aarde geworpen, de keel afgesneden, en het Lichaam te zamen met zyne Ouders opgegeten, nadat zy eens van dat eeten ziek geworden zynde, een Hond hadden doodgeslagen, den zelve gebraden en geconsumeert, waardoor zy zig weêr gecureert hadden: zy hebben deze misdaden vrywillig bekend, en verwachten eerstdaags de verdiende straffe.

MAY.

GROOT-BRITTANNIE.

OM den draad van het verhaal der Verrichtingen van het Engelsche Parlement weder aan te hechten, daar het zelve in de voorgaande Maand gelaaten is, moet men den Leezer mededeelen, dat op den laatsten van die maand in 't Hogerhuis wegens het Committé tot het onderzoeken van de suffisantheit der Borgstelling die door den Provooft van *Edenburg* aangeboden wierdt, raport wierdt gedaan, en dat haar Lordschappen daar mede zeer wel voldaan waren: waarop Mr. *Wilzon* de Provooft, Mr. *Claude Johnstone*, en Mr. *John Black*, binnen geroepen, en tot Borgstellingen geadmitteert wierden, de Principaal voor 2000. Ponden, en yder der Borgen voor 2000. Ponden, mits dat zy ontboden wordende, zullen compareren. De Hertog van *Newcastle* presenteerde een Lyst van de Persoonen, die

aan

aan 't vermoorden van den Kapitein *Porteous* deel hebben. Een Extract van de Proceduren voor den Rechter van het hooge Admiraliteits Hof in *Schotland* in de zaak tegen *Monc Adam* en *Long*, nevens een autentyk Extract van de Proceduren van 't Hof van Justitie in de opschorting van het Vonnis des doods tegen hen uitgesproken, als mede een van de te rechtstelling van *Scot* en *Mac-Pherson* in den jaare 1712, en noch een van de te rechtstelling van *William Haunt* Dragonder, in den jaare 1711, wierden voor het Huis volgens ordre opengelegt. Den eersten dezer wierdt een Request van den Magistraat van *Edenburg* gepresenteerd en geleezen, waarin zy betuigen hun groote droefheit over het ongenoegen 't gene het Huis tegen hen heeft, nevens het hartzeer dat de gevangenzetting van den geweezen Provoost hen aangedaan heeft, biddende verlof van 't Huis, dat zy door hunne Advokaten mogen gehoord worden, 't gene hen wierdt toegestaan. 1737. *Mey.*

Den 4den keerden de Gemeentens zich in eene Committé over een clausule in de Landtax-bill gevoegd buiten kennis van 't Parlement, om den Prins van *Walles*, en die van zyne Hofhouding uit te sluiten van 6 pence in 't pond aan de civile lyst voor inkomsten te betaalen, waarover hevige debatten voorvielen, en in omvraage gelegd zynde de gemelde clausule in overweeging te neemen, wierdt zulks met 225. tegen 150 stemmen verworpen. Op dien dag kwam de Koning in 't Hogerhuis, en gaf zyn Koninklyk Consent op den Landtax bil, en op verscheiden andere publyke en particuliere Bils.

De Bil tot het verminderen der Interesten wierdt op den 3den voor de eerstemaal geleezen, en de tweede leezing op den volgenden Vrydag geordonneerd; dezelve toont aan: dat de publyke Schulden van de Zuidzee Compagnie, de Bank, en de Oost Indische Compagnie enz. bedraagen 40 Millioenen 314203 Ponden 5 schell., 6 en een halve pence Sterling tegen den Interest van vier ten honderd, dewelke in 't jaar beloopt een Millioen, 612568 Ponden, 2 schell, 6 en een vierde pence, tot betaaling van welke Somme verscheiden Belastingen en Inkomsten by Parlementaire Acte zyn toegestaan, en voor altyd gecontinueerd, totdat het Parlement dezelve zal afschaffen.

Dat de Prys van de Interessen geduurende den tyd der Regeerin-

1737. May. ge van den laatst overleeden Koning veel verminderd zynde, het aan 't Gemeen ook toeschynt redelyk te weezen daaruit mede voordeel te trekken, op dat de Schulden van de Natie ook verminderen, en het Koninkryk van zommige Lasten ontheft worde

Dat het te denken is, dat de Menschen gaerne Geld zullen geeven tegen drie per cent in 't jaar, om de bovengemelde Somme, die tot vier per cent is loopende, te betaalen en af te lossen, en dat de Geïntresseerden van de gemelde Compagnie hunne Annuiteiten gaerne zullen laaten veranderen in Annuiteiten van drie per cent, niet aflosselyk by 't Parlement, dan na verloop van 14 jaaren, en dat by weigering van dezelve zo te laaten converteeren, dezelve af betaald mogen worden uit het nieuw opgenomen Geld tegen drie per cent.

Dat alle de Tolgelden en Belastingen tot het betaalen van die Annuiteiten geschikt, in de Exchequer zullen worden gebragt, en dat het Geld daarmede geavanceerd, aldaar insgelyks gebragt zal worden.

Dat alle de Gelden welke na . . . dus in de Exchequer zullen worden gebragt, geschikt zullen worden tot het betaalen van Annuiteiten, ingevolge van deze Acte, zonder preferentie.

Dat de Commissarissen van de Tresorie, Bedienden zullen aanstellen, om de Boeken in het Zuidzee Huis te openen, den dag nadat de Transportboeken van de oude Zuidzee Annuiteiten gesloten zullen weezen, voor . . . en van de nieuwe Zuidzee Annuiteiten voor . . . tot het inneemen van Subscriptien tot aanneeming van een Annuiteit van . . . per cent premie voot de kapitaale Som, die ingeschreven en niet aflosselyk zal weezen, dan na . . . jaaren.

Verders zegt de Bil, dat ingeval de Bank haare tegenwoordige Annuiteiten van 340000 Ponden wil converteeren op acht Millioen 500000 Ponden in een Annuiteit van . . ., dezelve haare Corporatie zal continueeren en genieten het gemelde Jaargeld van . . ., niet aflosselyk dan over . . . Jaaren, en indien niet geweeten kan worden hoe veel Gelds men te kort zal komen, om zodanige Eigenaars van de publyke Schulden te betaalen, welke hunne Annuiteiten niet toestaan te converteeren, stelt de Bil zyne Majesteit in staat zo veel Gelds tegen een Interest van . . . per cent op te neemen, als nodig is om de Nationaale Schulden af te lossen. Het Slot van de Bil zegt, dat

dat na den Termyn van . . . . der wederbetaaling van eenige Som tot gedeelte van 't principaal der verscheiden Corporatien aan Persoonen met Achterstallen van Interessen een geproportioneerd gedeelte van hunne Annuiteiten of Jaarlyks Fonds der zo betaalde Penningen, en gedeelte van de geheele Hoofdsom zo veele Belastingen en de Inkomsten als daartoe gebruikt wierden, na de Redemptie van die Annuiteiten zullen ophouden. De Bil heeft drie Clausuls, waarvan de eerste behelsd: dat het Interest, dat de Persoonen in de gemelde Jaargelden zullen hebben, voor een personeel Goed gehouden en getransporteerd zal mogen worden, enz. 1737. May.

De Gemeentens lazen op den 9den voor de tweedemaal de Bil, om de Interessen van vier tot drie per cent te verminderen: daar wierden verscheiden Redevoeringen voor en tegen om ze aan een Committé te stellen, gedaan, waarby zonderling uitmunteden de Heeren *John Bernard* en *Robert Walpole*, en des avonds ten 11. uuren in omvraage gelegt zynde, wierdt deze Bil met 249. tegen 134 stemmen verworpen: onder de meerderheit waren de Heeren *Robert Walpole*, *Charles Wager*, *Slopers*, *Ogletborp*, de Lord *Sundon*, *William Jonge*, en voor de voorslag de Heer *John Bernard*, de Lord *Baltimore*, de Meester der Rollen, de Heer *Sandys*, en de Heer *William Windham*. De Ridder *Walpole* deed eene Redevoering, die meêr dan anderhalf uur duurde, en voornamelyk vertoonde de gevaarlyke gevolgen, als zodanige Acte niet ter uitvoering gebragt zou kunnen worden; maar onaangezien alle de middelen van zyn gesprek, is het moeijelyk gebleven te oordeelen of die Heer voor of tegen de Bil sprak Zohaast de tyding, dat de Bil tot het reduceeren der Interessen verworpen was, des nachts tusschen den 10. en 11. dezer door de Stad verspreid wierdt, zag men onaangezien het al zeer laat was, ten eersten een groote menigte Huizen geïllumineerd, en op veele plaatsen Vreugdevuuren branden In deze blydschap kreeg eenig onbezonnen gemeen Volk den buitenspoorigen Lust om het Huis van den Ridder *Bernard* te gaan beleedigen, welke wanorde door het leezen van de Proclamatie tegen de oproerige Vergaderingen ten eersten gestuit wierdt, en van geen verder gevolg was. Men heeft aangemerkt, dat de Gallery van het Huis der Gemeentens geduurende den tyd van de Debatten meerendeels met Dames gevuld was, waarvan men meent de reden te weezen, dat

1737. May. dat zy in 't algemeen de meest geïnteresseerden zyn.

Den 13den examineerden de Lords in een Committé, het Proces van den Kapitein *Porteous*, en verscheiden voorbeelden, de Rechters betreffende, geleezen zynde, wierdt geproponeerd, dat de Lords Rechters van de Stad *Edenburg*, voor de Baly van het Huis gehoord zouden worden; waarover zeer hevige en lange debatten ontstonden, 't geen de Leden van het Huis noodzaakte tot stemmen te komen, wanneer de gemelde voorslag met 47. tegen 36. stemmen, in de affirmative passeerde; en wierden de Rechters vervolgens binnen geroepen, en verscheiden van hen ondervraagd. De Gemeentens zich dien dag in een groote Committé begeeven hebbende, examineerden de Bil wegens de Comedie te *Cambridge*, en maakten daarin verscheiden veranderingen; passeerden vervolgens de Bil tot het herbouwen van de Kerk van *St. Oliva*, en stelden tot den 14. uit de overweeging van de Bil tot het bouwen van eene brug te *Westmunster*.

Den 14den wierden in 't Hogerhuis verscheiden Vraagen voorgesteld, welke men aan de Rechters zoude doen, wegens de Bil tegen den Prevoost en de Stad van *Edenburg*, en waarop dezelve zouden antwoorden: de Advokaated wierden vervolgens binnen geroepen; en de Bil om den geweezen Prevoost voor inhabiel tot het bedienen van eenig ampt te verklaaren, en om het Privilegie het gene de Burgers der Stad *Edenburg* hebben tot het bewaaren van hunne Stad, enz. te vernietigen, wierdt voor de tweedemaal geleezen: De Advokaaten voor de Bil wierden gehoord, en verscheiden Getuigen geëxamineerd.

Den 15den hoorden de Pairs weêr de Advokaaten zo voor als tegen de voornoemde Bil, en verscheiden Getuigen wierden weêr geëxamineerd, onder anderen de Luitenant Generaal *Wade*, zo wegens het gene hy gedaan hadt tot het beletten van het ombrengen van den Kapitein *Porteous*, als ten opzigte van de *Netherbow Port*: hy wist niet van wat gebruik dezelve voor de Stad is, als een groote verhindering voor 's Konings Troupen in het beletten van oproeren; en zeide de Stads Wacht hadt belet, meerder Troupen naar het Kasteel van *Edenburg* te zenden.

De Gemeentens resolveerden in een Committé over de Onderstanden, dat 1000000 Ponden Sterlings uit het Zinkende Fonds

tot

tot den dienst van het volgende jaar zullen toegestaan worden. 1737. May.

Den zelven dag ordonneerden de Gemeentens, de Bil tot het bouwen van eene brug te *Westmunster*, in het net te stellen; als ook die tot het beter redden der schepen en koopmanschappen, welke op de kusten van *Groot-Brittannië* zullen stranden. Vervolgens passeerden zy de Bil tot het beter reguleeren van de compagnie der schippers, ook namen de Gemeentens verscheiden besluiten wegens de middelen tot het lichten der Subsidien, en ordonneerden daarvan den volgende Maandag verslag te doen; tot welken dag zich het Huis adjourneerde.

Den 20. lazen de Lords voor de tweedemaal, en stelden aan een Committé de Bil wegens de Comedie te *Cambridge*; ook lazen zy voor de eerstemaal de Bil tot het bouwen van een brug te *Westmunster*, als mede die tot het beter reguleeren van de compagnie der Schippers; hoorden vervolgens de Advokaaten tegens de Bil rakende den gewezen Lord Prevoost van de Stad *Edemburg* enz., en stelden dezelve aan een Committé van het geheele Huis tegen den 22. De Gemeentens keurden goed de resolutien voorgaande Vrydag genomen, wegens het toestaan van een millioen voor den dienst van het loopende Jaar, als mede het heffen van een Impost van 9 pence op yder vat Oesters, welke in *Groot-Brittannië* verkocht zullen worden. Vervolgens vernietigden zy de premie, of het rembourssement van de Costuimen op het vreemd Papier, 't geen buitens Lands verzonden wordt; en ordonneerden daarvan een Bil in te brengen.

Den 24. is de Bil tegen den Provoost en de Stad *Edemburg*, met 54. tegens 22. stemmen, in 't Hogerhuis gepasseert, en lazen de Lords voor de eerstemaal de Bil tot het beter redden van de Schepen die op de kusten van *Groot-Brittannië* zullen stranden.

Den 2den dezer kreeg de Oost-Indische Compagnie tyding, dat het Schip *de Brittannia*, Kapitein *King* van *Mocba*, met 100500 ℔ Coffyboonen te *Plymouth* was gearriveerd; hetzelve brengt naricht, dat de *Child* een van haare Schepen in 't Land, in Zee gezonken, en met man en muis vergaan is; en dat de *Severn* mede een haarer Schepen, door den Zeerover *Angri* genomen is, die niemant van het Volk van de *Derby* in December 1735. door hem genomen, wilde ontslaan, 't en ware de Factory te *Bombay* een algemeenen

1737. May. meenen Vrede met hem wilde maaken. Brieven van *Jamaica* van den 24sten February melden, dat de Franschen weder twee Engelsche Schepen aan boord hebbende 600 Negers, zouden genomen en te *Martinique* en *Gardeloupe* opgebragt hebben. Ook ontfing de Admiraliteit advys van *Portsmouth*, dat de Admiraal *Norris* den vorigen namiddag met zyn Esquader, bestaande in 8. groote en 4. mindere Oorlogschepen, van de *Taag* op de Reede van 't Eiland *Wicht* was gearriveerd: men heeft reets Geld derwaarts gezonden, om het Volk te betaalen en af te danken, zullende het esquader onttakeld worden: de Admiraal wierdt ten eersten in *Londen* verwacht; men zegt dat hy Presenten van 't Hof van *Lisbon* medebrengt voor de Koninklyke Familie.

Den 20sten dezer ontfingen de Directeurs van de Oostindische Compagnie tyding van *Plymouth*, dat hun Schip *de Prins William*, komende van 't Fort *St. George*, aldaar behouden gearriveerd was: deszelfs Lading bestaat in 80 ps. Betiljes, 800 ps Chitsen, 625 ps. witte Gingans, 21720 ps. ordinaris lange Kleeden, 25380 ps dito middelbare, 2040 ps. Morees, 4800 ps. Roemaals, 8000 ps. Salempouris ordinaris, 1600 ps. dito middelbare, 1700 ps. dito fyne, 88800 ℔ Peper, 63100 ℔ Roodhout, en 168400 ℔ Salpeter; behalven verscheiden goederen, waarvan de particulariteiten noch niet bekend zyn.

VRANKRYK. TE *Parys* is een Arrest van den Raad van Staate uitgekomen tot facilitering van den ontfangst der achterstallige Lyfrenten, welke de Vreemdelingen verkregen hebben op het Stadhuis der Stad *Parys*; zynde dat Arrest van dezen Inhoud:

„ De Koning zich in zynen Raad hebbende doen vertoonen zy„ ne Edicten van de maanden November 1733, en Augustus 1734. „ inhoudende aanstelling van de twee laatste Tontinen; door welke „ geboden is, als door alle de andere Edicten, aanstelling van Lyf„ renten op het Stadhuis der Stad *Parys* vervattende, dat de Ren„ teniers, die buiten het Koninkryk woonachtig zyn, om de ver„ scheenen Renten te ontfangen zullen moeten leveren *Attestatien* „ *de Vita*, voor Notarissen of andere publyke Persoonen gepasseerd, „ in tegenwoordigheit van twee Getuigen, die verklaaren zullen op „ dien dag gezien, en gesproken te hebben met den Rentenier of „ Per-

„ Persoon, op wiens Lyf de Rente gevestigd is, alles gewettigd 1737.
„ door de Ambassadeurs, Envojés, Residenten, of Consuls van de Mey.
„ Fransche Natie in de Hoven, Staaten, en vreemde Steden, al-
„ waar zy woonachtig zyn: En zyn Majesteit geinformeerd zynde,
„ dat niettegenstaande de duidelykheit van deze Clausul, eenige
„ Particulieren, door de Renteniers buiten het Koninkryk woo-
„ nende, belast zynde om op het gemelde Stadhuis hunne verschee-
„ nen Renten te laaten ontfangen de onbedachtheit en misschien de
„ ongetrouwheit zo verre hebben laaten gaan, van twee zulke on-
„ derscheiden zaaken als de getuigenisse van het Leven, en de Lé-
„ galisatie of wettig verklaaring der Acte onderéén te mengen; en
„ onder dat Voorwendsel *Attestatien de Vita* in de vóórgemelde for-
„ me opgemaakt, wederom te zenden, aan de Renteniers te ken-
„ nen geevende, dat het onvermydelyk noodzakelyk was, dat de
„ gemelde Ambassadeurs, Envojés, Residenten of Consuls, in hun-
„ ne Légalisatien het leven der gemelde Renteniers getuigden, het
„ welke deze Renteniers verhinderd heeft hunne verloopen Renten
„ zo prompt te ontfangen als wel hadt behooren te geschieden, en
„ dezelven bovendien op onkosten gebragt heeft door het zenden
„ en wederzenden der gemelde Attestatien: waarin zyn Majesteit
„ willende vóórzien, en de noodige maatregelen neemen om in het
„ toekomende alle zwaarigheden hier omtrent te doen ophouden;
„ gehoord het Rappert van den Heer *Orry*, Raadsheer van Staat,
„ en van den gewoonen Raad des Konings, Controlleur Generaal
„ der Finantien. zoheeft zyn Majesteit in zynen Raadt zynde, be-
„ volen, en beveelt het geene volgt.

„ Art. I. De Edicten van heffing van Lyfrenten zullen uitgevoerd
„ worden volgens derzelver form en inhoud, en ingevolge van dien
„ zullen de Renteniers woonende buiten het Koninkryk, en de
„ Provintien, Landen en Heerlykheden onder de gehoorzaamheit
„ van zyn Majesteit gehouden zyn, om de verloopen Renten te
„ ontfangen, te doen medebrengen *Attestatien de Vita*, gepasseerd
„ voor Notarissen of andere publyke Persoonen, in tegenwoordig-
„ heit van twee Getuigen, welke verklaaren zullen den Rentenier
„ op dien dag gezien te hebben, en met hem gesproken, alles ge-
„ légaliseerd door de Ambassadeurs, Envojés, Residenten, of Con-
„ suls van de Fransche Natie, in de Hoven, Staaten en vreemde

 „ Ste-

1787. May. „ Steden, alwaar dezelve Renteniers woonachtig zyn.

„ II. En niettemin, tot meerder gemakkelykheit, wanneer de „ gemelte Renteniers persoonlyk gekend zullen zyn door dezelve „ Ambassadeurs, Envojés, Residenten of Consuls, zo wil zyn Ma„ jesteit dat hun enkel Getuigenisse, verklaarende dat zy volkomen „ kennisse van het in wezen zyn der gemelde Renteniers hebben „ door dezelven op dien dag gezien en gesproken te hebben, ge„ noeg zal zyn, zonder het tusschenkomen van iemand anders.

„ III. De gemelde *Attestatien de Vita* zullen gewag maaken van „ de Woonplaats, en van de Qualiteiten van den eigenaar der Ren„ te, en van den geenen op wiens Lyf dezelve gesteld is.

„ IV. Indien door verzuim of anders, eenig wezentlyk gebrek „ in de form der gezonden Attestatien gevonden wierdt, en dat dit „ gebrek zodanig was dat de Betaalder oordeelde dat de gemelde „ Attestatie in zyne Rekeningen niet zoude kunnen doorgaan, zo „ zal de gemelde Betaalder gehouden zyn door een geschrift, door „ hem-zelf getekend, te verklaaren de reden waarom hy dezelve „ niet conform acht met het geene door de gemelde Edicten, en „ door dit tegenwoordige Arrest is vóórgeschreven. Zyn Majesteit „ verbiedt aan alle Persoonen, die op zich zullen neemen om de „ Renten der Vreemdelingen te ontfangen, anders eenige dezer „ Attestatien wederom te zenden, op straffe van ten profyte der „ gemelde Vreemdelingen veroordeeld te worden, in de kosten, „ schaden, en Intresten, welke niet minder zullen mogen zyn dan „ het tiende deel der somme, welke ontfangen moest worden.

„ V. Ingevalle dat de Particulier, met den Ontfangst belast, „ oordeelt dat de zwaarigheit door den Betaalder gemaakt, onge„ grond is, zal hy zich kunnen adresseren aan den Prevoost der „ Kooplieden van dezelve Stad, aan welke zyn Majesteit beveelt „ daarin kortelyk te voorzien, volgens den Inhoud der gemelde „ Edicten, en van het tegenwoordig Arrest, en zo veel mogelyk is „ te beletten dat de gemelde Attestatien aan de Renteniers niet „ wederom gezonden worden.

„ VI Zyn Majesteit wil ten overvloede dat de Achterstallen der „ gemelde Lyfrenten, in maniere als boven betaald, zonder zwaa„ righeit in de Boeken der Betaalders gepasseerd en goedgekeurd „ worden, uit krachte van dit tegenwoordig Arrest, tot welken

„ uit-

„ voering de noodige Brieven afgevaardigd zullen worden. Gedaan „ in den Raad van State des Konings, zyn Majesteit aldaar tegen„ woordig zynde, te *Versailles* gehouden den 23. April 1737. 1737. May.

Getekend,

PHELYPEAUX.

Den 27. April namiddag ten 5 uuren, wierdt de ceremonie des Doops aan de Kinderen van *Vrankryk*, in de kapelle van het kasteel te *Versailles* verricht door den Kardinaal *de Rohan*, Groot Aalmoessenier des Konings. in tegenwoordigheit van den Curé van de Parochie. De Dauphin wierdt door den Hertog van *Orleans*, en de Hertoginne Doüariere (deszelfs moeder) LOUIS genoemd; Prinsesse de eerste Madame MARIA-LOUÏSA-ELISABETH, door den Hertog van *Chartres* en de Prinsesse van *Conti*, tweede Doüariere; de tweede Prinsesse wierdt genoemd, HENRIETTA-ANNA, door den Hertog van *Orleans* en door Mademoiselle; en de derde Prinsesse wierdt genoemd MARIA ADELAÏDA, door den Graaf van *Charolois* en Mademoiselle van *Clermont*, alles geschiedde met de uiterste eenvoudigheit, in 't byweezen van hunne Majesteiten en het geheele Hof De Dauphin was gekleed in zilver geborduurd laken, waarin eenige openingen gemaakt waren ter plaatse, daar, volgens de gebruiken der Roomsche Kerke, de Zalving of het Vormsel geschied, en droeg den vermaarden Diamant, dien men den Regent noemt. De Prinsessen waaren van gelyken in Zilver Laken met Paerlen en Diamanten gekleed. Na dat het *Te Deum* gezongen was, eindigde de Kardinaal *de Rohan* de ceremonie met een fierlyke redevoering, waarin dien Prelaat aan de Peeters en Meeters hunne plichten jegens derzelver Doopzoon en Doopdochters, en wederom aan de laatsten hunne gehoudenheit aan de eerstgenoemden vertoonde. Vervolgens tusschen hunne Majesteiten. (die op leuningstoelen gezeeten waren, en de Prinsen en Prinsessen van den bloede aan hunne zyden hadden,) een tafel geplaatst zynde, wierden de Actens van die Ceremonie in het Register van den Curé van *Versailles* aangeteekend: waarna de Prinsessen Meeters, naar gewoonte, voor 1500 livres aan Suikergoed uitdeelden. Alle de Prinsen en Prinsessen van den Bloede, de Hertogen en Pairs, de Kardinaalen, de

1737. Mey. Aartsbisschoppen en Bisschoppen, welke zich te *Parys* bevonden, hebben by die plechtigheit geassisteerd; als meede de Ambassadeurs van uitheemsche Mogentheden, welkers plaatsen men betekend had: Wyders was de toevloed van Heeren en Dames van distinctie zeer groot. Van de verdere omstandigheden dezer Ceremonie kan men oordeelen, door die welke men vindt in diergelyke Plechtigheit welke in den Jaare 1606, ten tyde van Koning HENDRIK IV. (die in 't Jaar 1610. vermoord wierd) en MARIA DE MEDICIS, Dochter des Hertogs *Franciscus* van *Toskaanen*, geschied is; als wanneer de Kardinaal *de Gondy*, aan Madame de Tweede, den plechtigen Doop administreerde, en den naam van CHRISTINA gaf; aan Madame de Eerste dien van ELISABETH; en aan den Dauphin dien van LOUIS: de Plechtigheit wierdt toen te *Fontainebleau* op den 14. September op een daar toe opgerechte Schouwplaats verricht.

De Statie die men toen hieldt by Madame de jongste Dochter was, als volgt:

Monsieur *le Baron de la Chastre* droeg het Lampet; *Mr. de Montigny* het Bekken; *Mr. de la Rochepot* het Kussen; *Mr. de Chemeraut*, Groot-Fourier van de Logies, de wasse Kaersen; *Mr. de Lyencourt* de Zalve; *Mr. de Fervaque* het Zoutvat; *Mr. de Bois-Dauphin* droeg Madame de jongste; *Mr. de Lorraine* was de Peeter, en *Don Jean de Medicis* vervulde de plaats van *Madame Christine de Lorraine*, Groot-Hertogin van *Florence*, als Meeter.

De Statie van Mevrouw de oudste Dochter:

Monsieur le Marechal de Lauerdin droeg het Lampet; *Mr. le Marechal de la Chastre* het Bekken; *Mr. de Sully Marquis de Rosny* het Kussen; *Mr. de Montbason* de wasse Kaersen; *Mr. d'Espernon* de Zalve; *Mr. d'Aiguillon* het Zoutvat; *Mr. le Prince de Juinville* droeg Madame de oudste; *Mademoiselle de Rohan* droeg den Staart van haaren Mantel; *Madame d'Angoulesme* was Meeter, in plaats van de Infante Madame de Aartshertogin van de *Nederlanden*, en was alleen zonder Peeter: na deeze volgde *Mademoiselle de Montmorancy*, dragende den Staart der Tabbaard van de Meeter, en wordende gevolgt

volgt door *Mademoiselle de Vendosme*, *Mademoiselle de Mayenne*, *Madame de Rohan*, en *Madame de Sully*. 1737. May.

Statie van den Dauphin:

Monsieur de Vaudemont droeg de wasse Kaersen; *Mr. le Chevalier de Vendosme* de Zalve; *Mr. de Vendosme* het Zoutvat; *Mr. de Montpensier* het Lampet; *Mr. le Comte de Soissons* het Bekken; *Mr. le Prince de Conty* het Kussen; *Mr. le Prince de Condé* droeg den Dauphin, ondersteund door *Mr. de Sonvré*, die den Dauphin vóór hem droeg; *Mr. de Guyse* droeg den Staart van den Mantel; de Peeter was Paus *Paulus* de Vyfde, welkers plaats bekleed wierdt door den Kardinaal *de Joyeuse*, Legaat voor drie Maanden daartoe geordonneerd; en de Meeter was de Hertogin van *Mantua*, die daar in Persoon was; na de Hertogin volgden de Prinsessen *de Condé*, *de Conty*, *de Soissons*, *de Montpensier*, en *Mademoiselle de Bourbon*, die de Zalve leide op het Hoofd van den Dauphin.

De Vraagen door den Kardinaal *de Gondy* aan den Dauphin gedaan, waren: *wat is u begeerte, myn Heer?* waarop de Dauphin antwoordde: *Ik begeer de Ceremoniën van 't Sacrament des Doops*; de tweede Vraag was: *Hebt Gy den Doop ontfangen?* Antw.: *Ja, God zy gedankt.* Vervolgens vroeg zyne Eminentie in de Latynsche Taal: *Verzaakt Gy den Satan?* Antw.: *Ik verzaak hem.* Vraag: *Ende al zyn praal en pracht?* Antw.: *Ik verzaake.* Vraag: *Ende alle zyne Werken?* Antw. *Ik verzaake.*

Na de Zalvinge van den H. Oly vroeg zyne Eminentie op nieuw in 't Latyn: Of den Dauphin geloofde *in Godt den Vader den Almagtigen Schepper des Hemels en der Aarde?* waarop het Antwoord was: *Ik geloove*, welk zelfde Antwoord de Dauphin gaf op alle de Vraagen, die de Kardinaal deed uit de Artykelen van dat Formulier. Deeze Vraagen geëindigd zynde, zeide de Dauphin voor de geheele Vergaderinge op het *Pater Noster*, *Ave Maria*, en het *Credo*; dat is: *het Vader Ons*, *weest gegroet*, en de *Artykelen van 't Geloof*. De Ceremonie wierdt beslooten met een Koninklyk Festein. De Koning had aan den Tafel ter rechter zyde den *Legaat*, de *Hertogin van Mantua*, *Madame d' Angoulesme*, *Mr. de Lorraine* en *Don Jean de Medicis*; aan de slinker zyde zat de Koningin, na dewelke volgden

1737. May. den de Prinsessen *de Condé*, *de Conty*, *de Soissons*, *de Montpensier*, en *Mademoiselle de Bourbon*, *Madame de Guyse*, *Madame de Mayenne*, *Madame de Rohan*, *Madame de Sally*, en *Mademoiselle de Montmorancy*: De Tafel wierdt aan de zyde des Konings bediend door de Prinsen *de Condé*, *de Conty*, *de Soissons*, en *de Montpensier*, en aan de zyde van de Koningin door Messieurs *de Vendosme*, *de Guyse* en *de Vaudemont*.

Men heeft tyding van *Bar*, dat de Ingezetenen van die Stad by de passagie van de Koningin van *Poolen* zeer uitgemunt hadden; dezelve waren in de Wapenen gerangeerd, en hadden eene Compagnie van twee honderd jongelingen te Paard, alle op de Poolsche wyze gekleed, dewelke die Prinses te gemoet was gereeden; en dat tusschen de Inwooners en de Wacht, welke de Koningin omringde, een zeer hevig verschil was ontstaan, om dat de eerstgemelde pretendeerden het Privilegie te hebben, in hunne Stad hunnen Souverein en Souvereine zelfs te behoeden en te begeleiden; 't gene haare Majesteit den Burgers hadt toegestaan; waarop zy hunnen yver door allerlei uitroepingen van blydschap en het verrichten van andere vreugdebedryven betoond hadden. De Koning heeft zyn toestemming aan den Koning van *Polen* gegeeven, om een Compagnie Kadets te *Mets* op te rechten, die uit Lottharingers en Poolen zal bestaan. Den 22sten deed men een Detachement van 200. Invalides, die naar *Nancy* zyn gegaan, om den Koning van *Polen* tot Lyfwacht te dienen. Men wil dat te *Nancy* een Bisdom zal opgerecht worden, vermits die Stad thans eventueelyk aan de Fransche Kroon behoort; als mede, dat een ontwerp op het tapyt is, om dezelve, benevens eenige andere plaatsen, tot dekking van *Lottharingen* te versterken; waarover de Raad thans delibereert. Ondertusschen is besloten, het platte land door het vergrooten der fortificatien van *Verdun*, *Mezieres*, en *Sedan*, te dekken; welke laatstgenoemde plaats het Hof voorneemens is uitermaaten te versterken. De Koning heeft den Generaal *Steinfligt* tot Luitenant-Generaal, en den Kolonel *Imbert*, tot Brigadier van zyne Legers benoemd, en den eerstgenoemde 5000, en den laatsten 3000 livres 's jaars toegelegt, tot belooning van de diensten die zy in het beleg van *Dantzik* aan den Koning *Stanislaus* beweezen hebben.

Het Hof heeft met de zaak van den Heer *de Chauvelin* veel beezigheits;

heits, en is zeer gestoord over de wyze, op welke hy zich in zyne Ballingschap ophoudt, en over de discoursen die hy en zyne Aanhangers voeren. De Kardinaal de *Fleury* heeft hem daarover een zeer ernstigen Brief geschreeven: Men vervolgt het gedrag, 't gene hy geduurende zyn Ministerie gehouden heeft, te onderzoeken; en men ontdekt dagelyks nieuwe zaaken tot zyn laste. Men beschuldigt hem onder anderen, dat hy een gedeelte der Gelden gedestineert voor den Koning *Stanislaus*, toen die Prins noch in *Polen* was, heeft gediverteert; dat hy te zamen met den Intendant van 't *Dauphiné*, een gedeelte der sommen die voor het Leger in *Italië* gebruikt moesten worden, heeft terug gehouden; dat hy, volgens de Registers van den Tienden Penning, een gedeelte daarvan zich heeft toegeëigend; en dat hy, volgens Papieren van den Notaris *Texerra*, groote schatten verzameld heeft, met de publyke Ampten aan de meestbiedenden te verkoopen. Alle deeze Punten in een Raad die men in tegenwoordigheit van zyn Majesteit, den Kardinaal *de Fleury*, den Hertog van *Orleans*, en den Marschalk *de Noailles*, gehouden heeft, voorgesteld zynde, heeft men na 't eindigen van den Raad, aan den Heer *Chauvelin* gezonden een Papier, verdeelt in twee Colommen, waarvan de eene vervat de 22. Punten van beschuldiging, op welke men alles wat men ten zyne laste heeft gevonden, gebragt heeft; en de andere is in blanco, opdat hy in weinig woorden daarop zoude schryven 't gene hy op yder van deze Punten heeft te antwoorden. Dagelyks worden noch al memorien tegen hem overgelevert, en onder anderen is 'er een gepresenteert wegens het pantzier of kuiras van *Hendrik den IV*. Zekere *Gover*, Bankier in den beginne van *Chauvelins* regeering, bragt aan den Koning een diamant te koop, dien hy 150000. livres waardig schatte, en voegde daarby, dat hy hem tegen het gemelde pantzier wel wilde ruilen. De Heer *Chauvelin*, hier van verwittigt, zeide tegen den Kardinaal, dat de kuïras voor zich zelven weinig of niet anders waardig was, dan het gene een liefhebber, uit aanmerking van deszelfs antiquiteit, daar voor wilde geeven, en daarop gaf zyn Eminentie order, om het pantzier aan den Bankier voor deszelfs Diamant over te geeven, 't welk vervolgens gedaan wierdt. *Chauvelin* vondt wel haast een andere markt voor den kuïras, en maakte, dat dezelve voor 3600 duizend livres wierd verkocht, waarvan *Gover* 600 duizend livres

1737. *May.*

1737. voor zich kreeg. Wanneer het gemelde pantzier gemaakt wierdt,
May. heeft hetzelve 1200000 livres gekost in zwaar geld, zo als het zelve toen was, en de Grootvader van den Heer *Chauvelin* was toen Procureur voor de Rekenkamer.

De Koning hieldt den 21sten der voorleede maand het avondmaal aan zyn groot *couvert*, en gebruikte voor de eerste maal een geheel servies van massief goud, dat zyn Majesteit aan de Koninginne vereerd heeft, bestaande uit vier dozynen borden, yder van drie mark 7. oncen, welke ongemeen fraai zyn, als mede de lepels, messen, vorken enz., alle het welke den Koning 15000 livres aan fatzoen gekost heeft. Zyn Majesteit heeft den Marquis de *Levi de Mirepoix* tot zynen Ambassadeur aan 't Hof van den Keizer benoemd. En den Heer d'*Argenzon*, ordinaris Raadsheer van Staat, tot zynen Ambassadeur in *Portugal*. Den 28. maakte Don *Louis d'Acunha* bekend dat de Koning van *Portugal* hem tot zynen Ambassadeur aan ons Hof benoemd heeft. Men ziet te *Parys* een fraai geschreeven Extract van de Vertoogen door het Parlement aan den Koning gedaan; zo ten opzigte van de évocatien in 't algemeen, als wegens de zaaken van den Aardsbisschop van *Kameryk*, en het voorgevallene te *Douay*.

Dewyl men sedert korten tyd eenige verandering in het wezen en de dispositie van den Koning bespeurd heeft, en ongerustheit wegens de continuatie van zyne Gezontheit opgevat, zo heeft de Kardinaal *de Fleury* aan zyne Majesteit door den Heer *de la Peronnie*, zyn eersten Chirurgyn, heilzaamen Raad doen geeven, opdat hy de vereischte vóórzorg name om zyne Gezondheit, die aan alle zyne Onderdaanen zeer waardig is, te behouden; en alzo vermoed wordt, dat de Jagt-partyen en de soupés die de Koning met de Heeren van zyn Hof houdt, zyn gezondheit waarschynlyk hinderlyk zyn: zo heeft zyn Majesteit goedgevonden, de Ragous, de Champagne-wyn, de Liqueurs enz. te menageeren. De reizen des Konings naar *Rambouillet* zyn wel drie vierden vermindert, dewyl deze laatste zyn Majesteit naauwlyks tyd gaven om uit te rusten.

Door een Arrest van den Raad van den 5den dezer, wordt zeker geschrift, geintituleert, *Ordonnantie van den Heer Bisschop, Hertog van Laon, tweede Pair van Vrankryk*, gesupprimeerd; zynde hetzelve niet minder oproerig en buitenspoorig dan de voorige geschriften van dien Prelaat; doch het Hof gebruikt veel omzigtigheits en gematigtheits om geen meerder onlusten te doen ontstaan.

Wan-

Wanneer men in 't algemeen wachtende was eene scheiding van Tafel en Bed te zien tusschen den Hertog en de Hertogin van *Mortemart*, heeft de Kardinaal *de Rohan* middel gevonden, om hen te verzoenen, en die Prinses bewoogen, dat zy in haare éénigheit naar 't Huis van haaren Gemaal is gegaan, aan denwelken zy verzocht de Avond-Maaltyd met hem te mogen doen, en vervolgens met hem te Bedde te gaan; op welk onverwacht en aangenaam Verzoek de Hertog, die zyne Gemalin zeer teder bemint, haar met open Armen ontfing, wordende alle het gepasseerde, zonder ooit daarvan te zullen spreeken, in de uiterste vergeetenheit gesteld: ondertusschen begaven zich de Advokaaten, die van deze Verzoening niet wisten, den volgenden morgen naar het Paleis, om hun Pleidooi ten fine der scheidingen van Tafel en Bedde voort te zetten, maar deze Heeren stonden zeer verwonderd, toen men hen aldaar voor de Baly zeide, dat hun werk geëindigd en het Accommodement tusschen de Partyen getroffen was, alzo Mevrouw *de Mortemart* den gepasseerden nacht by haaren Gemaal hadt geslaapen, 't gene deze Heeren niet konden gelooven, doch de waarheit daarvan welhaast zeker verstonden: Die Hertog en Hertogin hebben wegens hunne volkome Verzoening de Complimenten van alle de Heeren en Dames van 't Hof ontfangen. 1737. May.

Te *Versailles* is een extraordinaris Courier van *Weenen* gearriveerd, met tyding, dat het algemeene Vredens-Tractaat aldaar met den Keizer gesloten, en getekend was; en dat niets meêr overig was om den Vrede met de gewoone plechtigheden af te kondigen, dan de ratificatie van de Ryksvergadering te *Regensburg*, aan welke het gemelde Tractaat door een Keizerlyk Commissions Decreet gecommuniceerd zal worden.

De Fransche Comedianten waren voorneemens het publyk op een aangenaame wyze te vermaaken, met het vertoonen van een nieuw Blyspel in vyf bedryven, genoemd *den Staatzuchtigen*, door den Heer *Nericault des Touches* ontworpen, doch zyn daarin verhindert geworden, alzo het karacter van den Heer *Chauvelin*, op het allernatuurlykst daar in afgeschildert wordt, en schoon de Autheur aan het Hof vertoont en beweezen heeft, dat hetzelve stuk reeds over vier jaaren opgesteld was, heeft zulks echter, uit een toegeevendheit en goedheit voor dien gedisgraticeerden Minister, niet mogen

1737. May. baaten. Ook waren de Italiaansche Comedianten willens, een stuk, genoemd *Arlequin vrye Metselaar*, in drie Bedryven op het Toneel te brengen; doch zyn mede in de uitvoering van hetzelve verhinderd geworden, uit consideratie voor eenige persoonen van rang, die zich in de Confrerie hebben laaten aanneemen. Te *Parys* wordt onder den mantel een zeker boek verkocht; geintituleert, *Verhandeling van het Fransch Kerkelyk Recht, in zynen oirsprongk nagespoord, en van de oirzaake van deszelfs val*; 't gene strekt om de rechten van den Paus weder op denzelven voet te brengen, als dezelve onder de eerste Pauzen waren: aan welke men geduurende veele eeuwen het oppergezag betwist heeft; doch dat de hedendaagschen als een Geloofs-Artykel voorschryven.

Door eene Ordonnantie des Konings van den 10 dezer; „ heeft „ zyn Majesteit bevolen, en beveelt, dat in het toekomende alle „ de Officiers van zyne Troupen, terwyl zy by hunne Regimenten „ ten of Compagnien zyn, het zy in Guarnisoen in de Plaatsen, in „ de Kwartieren op het platte Land, of in marsch zyn, hunne gewoone „ Monture of Regiments-kleeding zullen draagen. Hy verbiedt „ hen uitdrukkelyk andere kleeding te gebruiken, eenig overtollig „ sieraad daar by te voegen, of eenige verandering te maaken „ in de overrokken, Vesten, of andere gedeelten van hunne Kleeding „ , tegen den inhoud der Ordonnantien van den 10. Maart „ 1729. voor de Infantery, en van den 28 May 1729 voor de Cavallery „ . Ten opzigte van de Officiers der Dragonders, wil zyn „ Majesteit dat hunne Overklederen en Vesten of Kamisolen van „ gelyken zullen zyn als by de Cavallery van Elbœufs Laken, of van „ ander diergelyk Stof, zonder voering van eenig ander dan van „ Wolle Stof, en zonder eenige Galonnen, Goud of Zilver op de „ Overrokken of Vesten, maar alleenlyk koper vergulde knoopen, „ of van Zilverdraad over houte Vormen; uitgezonderd de Regimenten „ , welker Monture witte knoopen heeft, die de hunne „ van zilverdraad zullen mogen hebben, zonder eenige Galonnen, „ of andere overtollige Sieraden, alles op straffe, enz."

De Carga van de schepen *de Apollo* en *de Dolfyn* op den 9 en 12. van deze Maand van *Pondechery* in de Haven van *Orient* aangekomen, bestaat in 495707 ℔ Koffy van Mocha, 45000 ℔ dito Bourbonsche, 106035 ℔ Peper, 98310 ℔ Roodhout, 2320 ps. witte Salempouris,

20094

20094 ps. witte Guinées, 198 ps. Socretons, 5240 ps. Neusdoeken van Masulipatam, 2560 ps. dito van Tranquebar, 4000 ps. dito van Pondechery, 5920 ps. blaauwe Salempouris, 3200 ps. Gingans van Pondechery, en 2880 ps. dito van Madras. 1737. *May*

De Prins van *Craon* is uit *Lotteringen* aan 't Hof gekomen, van den Koning *Stanislaus* en van de Koninginne zyne Gemalinne afgezonden zynde om aan den Koning uit naam van hunne Poolsche Majesteiten derzelver aankomste te *Luneville* bekend te maaken, en de wyze op welke zy op den weg behandeld zyn, doende te gelyk ook den Koning bedanken voor alles wat zyn Majesteit tot hunnen voordeele gedaan heeft. Men ziet ook het Afschrift van eenen Brief van *Luneville* zelf, waardoor men bespeuren kan het wederzyds genoegen, dat de nieuwe Souverein en zyne Lotteringsche Onderdaanen doen blyken: die Brief is van dezen Inhoud.

„ De smarte welke het verlies van onzen Ouden Souverein ons
„ veroirzaakt heeft, maakt ongevoeliglyk plaats aan de Liefde voor
„ den Koning *Stanislaus*, die ons inneemt. Het is zeker dat wy
„ onze Meesters met zoveel getrouwheits en yvers beminnende als
„ wy gewoon zyn te doen, niet minder noodig hadden dan
„ eenen Vorst onze toegenegenheit zo waardig als zyn Poolsche
„ Majesteit is. Altoos even minzaam en vriendelyk, is hy gemak-
„ kelyk te naderen, en baart aan alle de Waereld genoegen. De-
„ wyl zyne Koninklyke Waardigheit eene nieuwe beweegreden van
„ eerbiedigheit voegde by die welke zyne deugden ons inboezemen,
„ achteden verscheiden Heeren zich verplicht tot grooter uiterlyke
„ blyken daarvan omtrent dien Vorst, dan omtrent de Hertogen
„ van *Lotteringen*. De Koning *Stanislaus*, die zulks bemerkte,
„ zeide tegen hen: *Vergeet myn Koninklyke Waardigheit, om my niet*
„ *anders dan als uwen Hertog te beminnen; en alsdan zal ik op uwe*
„ *gansche Toegenegenheit en derzelver blyken staat kunnen maaken.* De-
„ ze Prins heeft zich doen onderrechten van de Orde en van het
„ Ceremonieel door wylen den Hertog van *Lotteringen* aan zyn Hof
„ gehouden. Hy heeft besloten hetzelve ook aan het zyne in acht
„ te neemen. Alzo hy, zich van deze zaaken doende onderrechten,
„ verstaan heeft, dat wylen de Hertog gemeenlyk in 't openbaar at,
„ aan eene Tafel van 24. Borden met Lotteringsche Heeren, heeft
„ hy het zelfde willen doen, en eet tegenwoordig op die wyze.

1737 May. „ De Koning *Stanislaus* blyft zich ophouden in het Huis van den „ Prins van *Craon*, te *Luneville*. Hy is voorneemens in't kort zyn „ verblyf te gaan houden, in het Kasteel, dat alsdan gemeubleerd „ zal zyn. De groote Officieren van het Hof zyn de Hertog *Ossolinsky*, Groot Meester van het Huis des Konings, de Graaf van „ *Bethune*, Groot Kamerling, de Heer van *Wels*, Groot Stalmeester, de Heer *de la Mousse*, Stalmeester, de Heer *de Bassompiere*, „ Groot-Stalmeester van de Koninginne, de Heer *de Thiange*, Groot-„ Jagermeester, de Heer *d'Hossonville*, Groot-Meester der Wolve-„ jagt, de Heer *de Schak*, vóórheen Directeur der Academie, Ka-„ pitein van een Compagnie Cadets van 12. Lotteringers, 12. Fran-„ schen, 12. Poolen, en 12. Litthauers De Compagnie Guardes, „ vacant door de dood van den Heer *de Lotange*, is gegeeven aan „ den Heer *de Boncour*. De Heeren *de Noël* en *de Marsan* zyn ge-„ woone Hofmeesters. Men heeft achtien Kamerlingen gemaakt, „ zes wezentlyke met een jaargeld van 4000. livres, en twaalf ty-„ telvoerende; en zo veele Edellieden van het Hof, waarvan de „ zes wezentlyke 3000. Livres 's jaars hebben. Men heeft drie Com-„ pagnien Invaliden opgerecht, tot Guardes van zyn Majesteit. De-„ ze Guardes zullen in't geel gekleed zyn, met zilvere Galonnen „ op de Tassen, en op de Mouwen, en zy zullen zeven en een „ halve stuiver 's daags hebben.

SPANJE. UIT *Spanje* heeft men bericht van den 31sten der maand Maart, dat alle de Domestiquen en Bedienden van den gewezen Portugeeschen Minister, den Heer *Belmonte* aan dat Hof, op vrye voeten gesteld zyn: gelyk de Koning Don *Bernardino* de *Marimont* benoemd heeft om als Ambassadeur aan het Hof van *Portugal* te gaan resideren; alzo heeft zyn Portugeesche Majesteit den Graaf van *Tarouca*, die zich te *Weenen* bevindt, tot zynen Ambassadeur aan het Spaansche Hof verklaart. Men ziet een Project van de ordres gesteld tot de Executie om de Hostiliteiten in *America* te doen ophouden, zynde tusschen de twee Hoven zodanige dispositien gemaakt, dat by 't eerste arrivement van dezelve in dat Gewest, het zy van 't Spaansche Hof of van dat van *Portugal*, de Gouverneurs aldaar aanstonts een stilstand van Wapenen zullen moeten publiceeren, en dezelve zo lang stand doen grypen, totdat alle de openstaande Verschillen wegens de

we-

wederzydsche Grensscheidingen geregeld en afgedaan zullen zyn; waartoe van beide zyden Commissarissen zullen worden benoemd. 't Spaansche Hof wil den Nuntius van den Paus noch niet in 't Ryk admitteeren; zelfs zegt men, dat zich op nieuw eenige zwaarigheden wegens zekere *Regalien* hebben opgedaan. 1737. May.

Alzo door de Heer *vander Meer*, Ambassadeur van de Heeren Staaten Generaal te *Madrid*, meermalen is geklaagt over de insulten, die de Hollandsche Westindische Compagnie door de Spaansche Oorlogschepen en Kustbewaarders in *Amerika* heeft geleden, doch wel voornamelyk over het wegneemen van de schepen de *Elisabeth* en *Assendelft*, van *Curaçao* naar *Holland* gedestineert, als mede over het neemen van het schip de *Amerika*, door het Spaansche Oorlogschip de *Triomf*, zo heeft de Koning van *Spanje* geantwoord, dat zyn voorneemen niet was, om de vaart der Hollanders op *Curaçao* eenigzins te belemmeren, of eenige zwaarigheit te maaken, om schepen, die tegen alle recht genomen waren, weêrom te geeven, maar alleenlyk tyd te neemen, om de klagte in den grond te kunnen onderzoeken, dat zyne Katholyke Majesteit vastelyk besloten hadt, om van de goede verstandhoudinge, die hy tot nu heiliglyk hadt in acht genomen geenszins af te wyken, maar dezelve hoe langs hoe meêr aan te kweeken, doch dat hy ter zelver tyd mede moest bedacht wezen, dat zyne Onderdaanen door eene kwalyk gegronde decisie niet benadeelt wierden

Den Heer *Lynslager*, Ambassadeur van de Staaten Generaal, is den 25sten Maart voor *Cadix* aangekomen, om zyn reis over Zee naar *Holland* voort te zetten: De Mooren hebben alles in 't werk gesteld, om dien Heer te beweegen, met de Presenten aan Land te komen, waarin hy met de uiterste voorzigtigheit hen niet te wille is geweest: Men heeft te *Cadix* met brieven van *Zalee* over *Gibraltar*, tyding, dat de Mooren een aanslag hebben gehad, om den gemelden Heer aan land te lokken, slecht te behandelen, en tot slaaf te maaken, welk voorneemen tegen hunne verwachting was uitgevallen. Den 14den April arriveerde in de Baai te *Cadix* Kapitein *Pietersen*, commandeerende het Hollands Oorlogschip *den Beschermer*, met drie kleine veroverde Saléesche Vaartuigen, gelaaden met omtrent 2000 Fanegas, zynde 40 Last Tarwe, rood Leêr, Saffraan, Oly en Boter; welke Pryzen hier ten uitersten aangenaam waren, alzo

1737. May. alzo noch maar voor 5 daagen voorraad van tarwe in de Stad gevonden wierdt, waarom reets over de 1500 Fanegas aan de voornaamste Lieden verkocht waren 22 Realen zilvere Munt per Fanegas Men rekent dat de Lading van deeze drie kleine Vaartuigen meêr dan 5000 Piasters, yder van 8 Realen de Plata, waardig is. Gem. Kapitein *Pieterson* was den 9den van voor *Salée* vertrokken, en den 10den onder de Moorsche Kust 6 Zeilen ontdekt hebbende, was hy zo dicht onder Land geraakt als mogelyk was, om ze af te snyden; waarop drie van dezelve, geen kans ziende om het Land te bereiken, voor de wind de vlugt namen, terwyl de drie anderen het naar den Wal zetteden: Op een van deze zondt de Kapitein eene gewaapende Sloep af, die naar eene geringe tegenstand het Vaartuig onder 't zeilen nam, terwyl de Mooren over Boord sprongen, en naar 't Land zwemmende, gedood of gekwetst wierden; de twee anderen waren achter eene Klip geweeken, daar zy het Anker hadden laaten vallen, maar op de aannadering sprongen de Mooren van dezelve mede in 't water, en wierden zwemmende meest gedood, alleenlyk waren twee Mooren en een Jongen, welke niet zwemmen konden, daarop gebleeven, die aan Boord van Kapitein *Pieterson* gebragt wierden. Deze 6 Barken waren te *Azarom* geladen, en gedestineerd naar *Salée*, daar het gebrek zo groot is, dat de Menschen de Groente zonder onderscheid, even als de dieren, uit den grond rukken, om den woedenden honger te stillen.

De Carga van het Schip de St. *Joachim*, den 14. April in de Baai van *Cadix* gearriveert, bestaat in 5245 Fanegas, 10 ℔ Cacao voor de Compagnie, en 495 Fanegas 88 ℔ voor particulieren; 595 Tersias en 3881 Arobes Tabak, 155 Quintalen 61 ℔ Hout van Brazillette, 2000 Pesos aan Contanten voor de Compagnie; 11508 pesos aan Contanten voor particulieren, 100 pesos van de Multa, en 2984 pesos ter dispositie van den Koning alsmede noch 676 en 512 voor de Geestelyken.

PORTUGAL. VAN *Lisbon* wordt geschreven dat de Ministers van Staat en de Heeren van 't Hof op den 31sten in het Appartement van den Koning te zamen gekomen zynde, zyne Majesteit tegen hen zeide: *Ik geef Ulieden kennis, dat het Verschil, 't gene tusschen den Koning van* Spanje *en my ontstaan was, afgedaan en onze Vriendschap hersteld is.*

We-

Wegens deze Verzoening is de Admiraal *Norris* met de Groot-Brittannische Vloot, dewelke omtrent anderhalf Jaar onder zyn Gebied op de Rivier de Taag gelegen heeft, naar *Engeland* gekeerd. Toen die Admiraal Audientie van afscheid hadt by den Koning, heeft zyne Majesteit hem verzocht den Koning van *Groot-Brittannië* by zyne terugkomst te verzekeren, dat zyne Majesteit de blyken van Vriendschap, welke zyne Groot-Brittannische Majesteit hem in deze laatste Omstandigheden hadt betoond, altyd zou gedenken, en geene voorkomende gelegenheit laaten voorby gaan om zyne erkentenis te betuigen. De Koning zeide ook aan dien Admiraal: *dat hy, om de daadelykheit zyner achtinge voor de Engelsche Natie te toonen, als mede voor de Onderdaanen welke van dezelve afhangen, en in de Staaten van de Kroon* Portugal, *het zy in* Europa *ofte in de* Indiën *negotieeren, hen dezelfde Voorrechten voor hunnen Koophandel toestont, welke de Inboorlingen van het Land genieten.* Men zegt dat de onkosten, welke de Koning wegens het verblyf van die Vloot gehad heeft, omtrent een millioen Cruzados bedraagen. De Koning heeft onder de voornaamste Officieren van de Engelsche Vloot, verscheiden Medailles doen uitdeelen, met het opschrift, *in Hoc Signe Vinces* (in dit teken zult gy overwinnen.) 1737. May.

VAN *Rome* wordt gemeld dat de Zweedsche Graaf *Nicolao Bielcke*, nieuwe Senator van *Rome*, met de gewoone plechtigheden, en eene Procesfie te paard door de Stad van dat Ampt bezit hadt genomen. Men heeft aan te merken, dat het Huis van de Graaven van *Bielcke* uit *Noorwegen* in *Zweden* is overgebragt, alwaar 't zich door zyne daaden zodanig beroemd heeft gemaakt, dat in den jaare 1536. *Brigitta* van *Bielcke* met *Karel* VIII., Koning van *Zweden*, trouwde. In 1598 beklom *Guinilla* van *Bielcke* mede den Throon van *Zweden*, door haar Huwelyk met den Koning *Jan*. *Nicolaas* en *Stenno* van *Bielcke*, Broeders, hebben inzonderheit dat Geslachte in de laatste eeuwe doorluchtig gemaakt: De eerste, die Grootvader van dezen Senator was, is Senator, Marschalk en Gouverneur van *Pomeren* geweest, en de tweede Groot Thesaurier van *Zweden*, gelyk men by twee Medailles, die in de Cabinetten van *Romen* gevonden werden, ziet. De nieuwe Senator van *Rome*, heeft van zyne Gemalinne een brief ontfangen, waarin zy hem over zyne verheffing ITALIE.

L l

1737. May. heffing geluk wenscht, en haar verlangen uitdrukt, om met hem de H. Katholyke Religie te omhelzen, als mede om hem geld over te zenden, zo het Zweedsche Hof zulks wil toestaan: Zy heeft ook een brief aan den Kardinaal *Corsini* vol van dankbetuigingen over de eere aan haar Gemaal beweezen, geschreven: Zyn Eminentie heeft dezelve zyn H. voorgeleezen, die daarover zeer voldaan en bewogen was. Zynde het zyn H. tot een zonderlingen troost dat in de Gewesten, vanwaar *Italië* zyne grootste Vyanden heeft zien opkomen, waarde Kinderen en Lievelingen voor den H Stoel beginnen geboren te worden.

Tusschen de Pauzelyke Ministers en den Pater d'*Evora*, die de zaaken van *Portugal* waarneemt, zyn verscheiden conferentien gehouden; en daar loopt een gerucht, dat de verschillen met het Hof van *Lisbon* vereffend zyn; hebbende de Paus bewilligt den Patriarch van de laatstgemelde Stad tot het Purper te verheffen. Ook wil men dat het verdrag reeds getekend, en naar *Lisbon* gezonden is. De Spaansche Ambassadeur de Kardinaal *Aquaviva*, heeft aan den Kardinaal Staats-Secretaris de volgende Protestatie overgegeeven: „ verstaan hebbende dat de Artykelen van een vergelyk tusschen het „ Hof van *Rome* en dat van *Portugal* gereguleert, en vervolgens naar „ *Lisbon* gezonden zyn, 't gene geschied is zonder vóórafgaande „ communicatie aan andere Kroonen, en wel byzonder aan die van „ *Spanje*, ten einde zo wel de een als de andere onderricht zoude „ kunnen zyn, of de gemelde Artykelen iets nadeeligs voor hunne „ belangen, rechten, en prerogativen vervatten. Zo is 't, dat ik „ door dezen tegenwoordigen, uit naam van hunne Katholyke en „ Siciliaansche Majesteiten, op een solemneele wyze protesteere te„ gen alles het gene in dat vergelyk ten nadeele van gemelde hun„ ne Majesteiten gearresteert en besloten is, en verklare uit hoofde „ van de magt aan my gegeeven, alle het zelve te weezen nul en „ van onwaarde, enz." Dewyl de Fransche Ambassadeur zich terstont na dat Protest by den Pater *Evora* begeeven, en met denzelven eene lange Conferentie gehouden heeft, wordt vastgesteld, dat hy mede tegen dat Accommodement geprotesteerd zal hebben.

Men heeft het verhaal van de reize welke de oudste Zoon van den Ridder van *St. Joris* door *Italië* doet, voor zoverre als hy dezelve reets volvoerd heeft. Den 4den May kwam die Heer met een tal-

ryk

ryk gevolg van *Rome* in *Bologne*, en nam zyn intrek in het paleis van den Banquier *Belloni*, alwaar hy door den Kardinaal Legaat en Aardsbisschop dier Stad, wegens zyn arrivement gecomplimenteert wierdt. Ook zondt de Senaat eene Deputatie van vier zyner Leden, bekleed met het karacter van Ambassadeur, aan hem af, welke zich in twee koetsen van Staat, gevolgt van een groot getal anderen, naar het gemelde Paleis begaaven, om de complimenten van gelukwensching in naam van de Regeering mede aan hem af te leggen. Den volgenden dag, zynde Zondag, ging hy eenige kerken der Stad bezien, en wierdt 's avonds door den Senaat met een magnifiek bal vereerd. Vervolgens vertrok die Heer, om de voornaamste Steden van *Lombardye* te bezigtigen. Van *Ancona* heeft men, dat de gemelde Heer met groote achting door den Bisschop van die Stad was ontfangen, als mede door de Magistraat, die op zyne aankomst eene driedubbele salvo uit de artillery hadt laten doen; men voegt daarby, dat in die Haven toen juist hadden gelegen drie Engelsche, een Hollandsch, en twee Fransche Schepen, en dat de *Kapiteins* van de laatsten dien Ridder gecomplimenteert, en hem met verscheiden Kanonschooten begroet hadden, toen hy de Haven was komen bezigtigen. Wanneer hy te *Parma* kwam, bezocht hy den volgenden dag de Hertoginne *Doüariere*, die hem met de grootste tekenen van achting ontfing, en magnifiek ter maaltyd onthaalde. Nadat hy het merkwaardigste aldaar bezigtigt hadt, vertrok hy naar *Genua*, aldaar gekomen zynde, nam hy zyn intrek in het klooster van St. *François de Castellatto*; zynde verzeld van zyn Gouverneur, drie Engelsche Edellieden, en 7. á 8. Domestiquen; en nadien hy zich aldaar *incognito* ophoudt, heeft het Gouvernement geene deputatie aan hem gezonden, doch de Adel tracht, als om stryd, hem op allerlei wyze te diverteeren, en het merkwaardigste te laten zien. De Spaansche Minister heeft eene Ceremonieele visite by dien Heer afgelegt, doch die van den Keizer of *Vrankryk* hebben hem niet bezocht. Daarna spysde hy te *St. Pietro d'Arena*, alwaar 's avonds een magnifiek bal gegeeven wierdt, waarop zich de voornaamste persoonen van distinctie lieten vinden. Het gerucht liep, dat de Republyk, ziende den beklaaglyken staat waarin de Corsische zaaken vervallen zyn, besflooten hadt, dien jongen Heer de Kroon van dat Ryk aan te bieden, en hem dus, zo wel als zyn

1737. May.

 Vader,

1737. Vader, Pretendent van een Koninkryk te maaken.
Ma. De Koning van *Napels* heeft zyne komste op den Throon byna aan alle Staaten van *Europa* door Brieven bekend gemaakt, en van verscheiden wederantwoord bekomen: In de voorgaande Maand zag men den Brief door dien Prins aan de Staaten Generaal der *Veréénigde Nederlanden* geschreven, waarop den Koning het volgende antwoord heeft ontfangen.

Doorluchtige en zeer magtige Koning,

„ Wy hebben heden den Brief van uwe Majesteit, gedagtekent „ den 27sten Maart laastleeden, met veel vermaak ontfangen, waar „ mede uwe Majesteit ons wel kennis heeft willen geeven van des„ zelfs komst tot den Throon van *Napels* en *Sicilien*, en tot het be„ zit van den Staat *del Presidie* op de Kust van *Toskaanen.* Wy be„ danken uwe Majesteit voor de vriendelyke wyze, op dewelke „ dezelve ons daarvan heeft gelieven kennis te geeven, en byzon„ derlyk voor de daar by gevoegde verzekeringen van Vriendschap „ en Genegenheit, waarvoor wy oneindige achting hebben; de„ wyl wy ons over dezen gelukkigen uitslag verblyden, feliciteeren „ wy uwe Majesteit daarmede van gantscher harte, en bidden, „ dat deszelfs Regeering allezins gelukkig en voorspoedig zy. On„ ze wenschen zyn, dat wy geduurende dezelve dikwils gelegen„ heit mogen hebben om aan uwe Majesteit te betuigen onze hooge „ achting voor deszelfs Koninklyken Persoon en voor zyne Vriend„ schap, en hem daarvan de wezentlyke blyken te geeven, alzo wel „ als van onze genegenheit en oprechte meening om met uwe Ma„ jesteit eene goede en naauwe Correspondentie te onderhonden, „ en die meêr en meêr aan te kweeken; daartoe zal uwe Maje„ steit ons altyd genegen vinden, en wy verzoeken u daarvan ten „ vollen overtuigt te weezen.

Wy zyn, *Doorluchtige en zeer magtige Koning*, van uwe Majesteit de goede Vrienden om u dienst te doen.

De Staaten Generaal der Veréénigde Provintien.
Hage den 6den May 1737.

Daar

Daar worden te *Napels* verscheiden Geleerden gevonden by welke de reden de plaats heeft ingenomen van de Afgodery voor de Kerkelyken, en die het Hof beginnen te ondersteunen in zyne eischen, en in zyne verstandige schikkingen, om paalen te stellen aan de onuitspreekelyke rykdommen van dit onnutte gedeelte der Leden van de Menschelyke zamenleeving; en daar ontbreeken geene goede redenen in de Geschriften, welken zy met zo veel te meerder vryheits onder het Gemeen verspreiden, omdat zy naar den zin en smaak van een verlicht Souverein schryvende, niets te vreezen hebben van de geenen die zy voor het gemeene-best aantasten. Zy houden zich ondertusschen achter het gordyn, en durven zich niet bekend maaken. Men zendt deze en andere Papieren, van het Kerkelyk Rechtsgebied in 't Koninkryk van *Napels* handelende, aan den Heer *Galliani*, Groot-Aalmoessenier van zyn Majesteit naar *Rome*, om tot bewyzen voor de eischen van zyn Majesteit te dienen. 1737. May.

De Generaal Graaf van *Traun*, Gouverneur van 't Hertogdom *Milaan*, heeft door bevel van den Keizer de Hertogdommen van *Mantua*, *Parma*, en *Plaisance*, met dat van *Milaan*, waarvan dezelve voordezen afhangkelyk en Leenen waaren, wederom vereénigd, en als Gouverneur Generaal van de Hoofdsteden van die drie Hertogdommen bezit genomen.

Van *Turin* heeft men dat haar Sardinische Majesteiten den 7. April van *Chambery* vertrokken waren om zich naar het Kasteel van *La Venerie* te begeeven. Den 21. deeden hunne Majesteiten hunne intreede in *Turin*. Den 24sten wierden de Complimenten aan 't Hof afgelegt, alwaar 167. zeer kostelyk uitgedoschte Dames waren. Haar Majesteit is fraai, minzaam, en van zeer goeden aart. By deze plechtigheit waren veel Vreemdelingen van *Milaan*, *Venetië*, en *Genua*, alle met veel magnificentie; en men heeft geduurende drie dagen zeer veele illuminatien gezien, met een heerlyk Vuurwerk; zodat alles van een ongemeene kostelykheit, en de toevloed van het Volk ontelbaar is geweest. De Koning heeft 15 Luitenants-Generaals en 7. Marschals de Camp verklaard.

De Gedeputeerden van *Geneve*, welke den Koning en de Koninginne van *Sardinië* te *Chambery* hebben weezen complimenteeren, zyn te *Geneve* terug gekomen, zeer vergenoegd over de gunstige Receptie, welke hunne Majesteiten hen gedaan hebben. De Koning

1737 May. ning van *Sardinië* hunne Gelukwenſchingen beantwoordende, heeft zich verſcheidemaalen bediend van den naam van *Republyk*, 't gene wylen de Koning *Victor Amadæus* nooit gedaan heeft: Zyne *Sardiniſche* Majeſteit heeft hen ook verzekerd dat hy ten uiterſten voldaan was over de oplettenheit der Republyk van *Geneve* en het deel dat zy nam in zyne vreugde; dat het hem altoos aangenaam zal zyn de tekenen van zyne genegenheit aan dezelve te betoonen; en dat hy hoopte dat de Republyk van haaren kant zulks door het onderhouden van de goede Nabuurſchap zou beantwoorden.

De Brieven van *Genua* van den eerſten dezer melden, dat men daar in groote verſlagenheit was, over de zaaken van *Corſica*, vanwaar niets merkwaardigs vernomen wierdt; en dat ondertuſſchen het Eiland in een zeer ſlechten ſtaat voor de Republyk bleef, dewelke weinig beweging maakte, om renforten derwaards te zenden: Veele meenen, dat zy onder de hand met eenige Mogendheit handelt, om dat Eiland aan dezelve over te laaten, wel ziende dat zy het zelve niet zoude kunnen bewaaren, omdat die ongelukkige Oorlog haar totale ruine zoude veroirzaaken. Men geloofde noch, dat *Spanje* zocht dat Eiland te bekomen; en het gene zulks deed gelooven, waren de menigvuldige en geheime Conferentien, die met de Senatoren gehouden worden; en men gaf opentlyk voor, dat in 't kort een Esquader van Schepen en Galeien in *Italië* verwacht wierdt, om bezit van het Eiland te neemen.

DUITSLAND. TE *Weenen* is tyding van *Conſtantinopel*, dat de zwaarigheden, over de plaats van 't Congres gereezen, weggeruimt zynde, en de Czarin, die eerſt ſcheen te eiſchen, dat het Congres in eene Stad van haar gebied wierdt gehouden, of wel in dat van eenige onzydige Mogentheit, eindelyk bewilligd hebbende, dat de Conferentien te *Kudak* gehouden zouden worden, heeft de groote Heer bevolen, dat de groot Teftedar en de twee andere Miniſters-Plenipotentiariſſen, die door zyn Hoogheit gelaſt zyn, om met die van haare Czaarſche Majeſteit de artykelen van Vrede te reguleeren, den 15den April van *Conſtantinopel* zouden vertrekken. Ook heeft zyn Hoogheit aan den Opper-vizir de noodige inſtructien gezonden, tot het beſtieren van de Onderhandeling, en hem bevolen, om terſtont na de opening van het Congres naar *Iſaliska* te gaan, ten einde by de hand te zyn,

om

om de poogingen der Ministers plenipotentiarissen van de Porte te ondersteunen, en de hinderpalen weg te neemen, die den goeden uitslag der conferentien zouden kunnen vertraagen. Het vertrek van den Hollandschen Ambassadeur, en de order door den Grooteu Heer aan zyne Ministers-plenipotentiarissen gegeeven, laaten geenzins meêr twyfelen aan de geneigtheit van zyn Hoogheit, om met de Czarin in eene onderhandeling te treeden, en men verzekert, dat het Congres zal geopent worden, schoon de twee Mogentheden over geenerhande preliminair Artykel overéénkwamen. Midlerwyl is men, niettegenstaande de geneigtheit van den Grooten Heer tot Vrede, beducht, dat dezelve bezwaarlyk zal kunnen geslotèn worden, omdat de Czarin in haar besluit volhardt, om *Asoph* niet weder in te ruimen, en zyne Hoogheit in het afstaan van die plaats gevaar loopt, om het misnoegen van zyne onderdaanen op zynen hals te haalen; en om deze reden zet de Porte haare krygstoerustingen met dien zelfden yver voort, als of zy van het byleggen der verschillen met haare Czaarsche Majesteit wanhoopte. Alle de troupen, die in *Natolië* en andere Provincien van *Asië* in bezetting lagen, zyn in marsch, om het Leger, dat van den Opper-vizir gecommandeert wordt, te versterken. De Vloot naar de *Zwarte Zee* gedestineerd, bestaat uit 200 Schepen, daar onder 6 Caravellen en 15 Galeien. 1737. May.

Men heeft een regiment van Christenen uit byzondere Natien van *Europa* bestaande, opgerecht, aan't welke de Sultan vryheit van religie vergunt heeft, en dat aan den Graaf van *Bonneval* gegeeven zal worden, aan wien zyn Hoogheit ook het commando en Chef over zyn Leger tegen de Keizerlyken in *Ongaryë* geschikt, sterk over de 130000. man, zo men zegt, wel mogte opdraagen.

Men heeft uit het Leger van den Primo Vizir te *Babaduch*, van den 10den May, het volgende:

„ Den eersten dezer brak de Aga der Janitsaaren, met zyne onderhebbende troupen naar *Tamarovo*, 7 mylen aan geene zyde van den *Donau*, op; wordende door den Primo Vizir groote toebereidselen gemaakt, om hem omtrent het midden dezer maand met het geheele Leger te volgen; 't gene door het aanzienlyk getal der recruten, en eenige gereguleerde troupen die uit alle oorden van het Ryk alhier aankomen, considerabel versterkt wordt. De

„ Mi-

1737. May. „ Ministers van de Zee-Mogentheden, die zich in dit Campement
„ bevinden, hebben verscheiden conferentien met den Primo Vizir,
„ en met deszelfs Kiahia gehouden, zonder dat men noch met ze-
„ kerheit weet waar het Congres bepaald zal worden; doch zohaast
„ de Russische Ministers gearriveert zyn, staat men de plaats daar
„ toe vast te stellen.

Van *Belgrado* heeft men, dat te *Bazakin* op de Frontieren, alwaar men gewoon is Quarantaine te houden, twee Duitsche Officiers aangekomen waren, die in 't voorleden jaar door de Tartaren in de *Crim* gevangen gekregen zynde, ten verzoeke van den Baron van *Dahlman* weêr in vryheit waren gesteld: Het nieuwe Hospitaal 't gene men te *Belgrado* voor de zieke Soldaten had gebouwd, was sedert drie a vier weeken voltooit geweest;en de twee Oorlogschepen waren den 15den passato vandaar vertrokken, om de Brug die op den *Donau* geslagen wierdt, en nu reets voltooit moet zyn, te dekken. De Schipbrug over de *Sau* was reets geslagen; maar de Weg naar *Semlin* konde wegens het hooge water van den *Donau* noch niet in staat gesteld worden. De inleiding tot de Ordonnantie des Keizers wegens het heffen van de buitengewoone Taxe of zogenaamde Turken Steuer, luidt als volgt:

KAREL DE VI.

„ Het kan niemand onbekend zyn, wat zorge Wy van't begin
„ onzer regeering aangewend hebben, om de Vrede, ruste, en
„ eendragt te bevorderen, ten einde de onwaardeerbare vruchten;
„ van dezelve aan onze Staaten en Erf-koninkryken te doen smaaken,
„ hebben wy zelfs geen zwaarigheit gemaakt, zeer veel op te offe-
„ ren, om den laatstvoorgaanden oorlog te doen eindigen. Doch
„ inmiddels zyn tusschen *Rusland* en de Ottomannische Porte zodanige
„ zwarigheden ontstaan, dat daaruit een openbaaren oorlog geboren
„ is: en schoon wy niets verzuimd hebben, om een verdrag tus-
„ schen die Mogendheden te bewerken; en wy noch niets onver-
„ zocht laaten, ten einde den verderen voortgang daarvan te stui-
„ ten, hebben wy echter tot ons genoegen de zaaken daartoe niet
„ kunnen brengen, zulks dat ten aanzien van die omstandigheden,
„ en het aannaderend Saizoen, geen ander middel overig blyft om
„ de ruste te bewaaren, of dezelve haastelyk te herstellen, dan het

„ in

„ in 't veld te brengen van een magtig Leger, en dat van alle 1737.
„ noodwendigheden te voorzien, ten einde daarmede zo wel onze May.
„ allergetrouwste Geallieerde, de Alleenheerscheresse over alle Rus-
„ sen, te hulp te kunnen komen, als de gevaaren tegen te gaan,
„ waaraan onze Staaten en Erflanden bloot gesteld zyn. Hieruit
„ nu kan een iegelyk lichtelyk bevroeden, dat tot uitvoering van
„ hetzelve, zeer aanmerkelyke sommen vereischt worden; doch
„ nademaal onze gewoone finantien, noch de penningen die de
„ Staaten van onze Erf-Koninkryken ons toegestaan hebben, niet
„ genoegzaam zyn, hebben wy ons genoodzaakt gevonden, om
„ tot het voeren van den Oorlog tegen de Turken, eene algemee-
„ ne schatting te leggen op alle onze Onderdaanen zonder onder-
„ scheit, uitgezonderd nochtans de armen en landlieden, opdat wy
„ daardoor in staat gesteld worden, in de veiligheit en het welzyn
„ van een yder te kunnen voorzien, met het Vaderland te verdee-
„ digen, en de onheilen te doen verdwynen, waarmede hetzelve
„ gedreigt wordt:" En behelst de gemelde Ordonnantie voorts 12 Artykelen, waar van het hoofdzakelyke hierin bestaat; dat van alle de vaste Goederen en Kapitaalen, uitgezondert die van de Keizerlyke en Stads Bank, een per cento jaarlyks betaalt zal moeten worden, en dat wel in vier termynen, namelyk van drie tot drie maanden, te beginnen met den laatsten Juny naastkomende; mits dat de gene die dezelve termynen in eener somme betaalen, 10 per cento zullen mogen korten. Ook zal van alle de Pensioenen en Tractementen die boven de 50 florynen jaarlyks importeeren, twee grossen per floryn betaald, en de ambachtslieden, en anderen, die van hunne konsten leeven, door derzelver Gildens getaxeert moeten worden, enz.

Den 2den dezer wierdt te *Weenen* aan het Hof een groote conferentie in presentie van den Keizer gehouden, welke van 's morgens ten 8, tot 's namiddags ten 12 uuren duurde, en waarby alle aanwezende Generaals assisteerden: Onder anderen wierdt daarin besloten, dat de Hertog van *Lotharingen* het Commando en Chef over het Leger zal voeren. De Graaf van *Seckendorf* zal alsdan de Infantery, en de Hof Krygsraads Vice President Graaf van *Kevenhuller* de Cavallery commanderen, waarby de Prins *Karel* van *Lotharingen* mede assisteeren, en zyn Regiment zelfs commandeeren

 zal.

1737. Blad. 271. Met het Besluit van deze Conferentie heeft men een Courier naar *Petersburg*, en een anderen aan den Baron van *Dahlman* afgevaardigt, met ordre van naar *Weenen* terug te komen, wanneer de Primo Vizir niet prompt en gunstig antwoordt op de laatste Missive van den Graaf van *Konigseg*. Men verstaat, dat de Keizer den Veld-Marschalk Graaf van *Palfy*, wegens zyn hoogen Ouderdom en zwakke lichamelyke constitutie op zyn verzoek aan zyn Majesteit gedaan, ontslagen heeft van in het Leger in *Hongaryë* te dienen. De Hertog van *Lotharingen* heeft van den Vorst *Wenzel* van *Lichtenstein* 20 kostelyk gemonteerde Muil-Ezels, die eerst onlangs uit *Italië* zyn gekomen, yder met haar toebehoren voor 20. Goude Louïsen gekocht, en die reets naar *Presburg* gezonden. De Veld équipagie van den Hertog van *Lotharingen*, en die van zyn Broeder kosten over de 300000 floreinen, zullende die beide Prinsen den 25sten dezer de reize van *Laxemburg* naar het Leger in *Ongaryë* aanneemen, en de Generaal van *Seckendorf* den 15den, nevens andere Generaals vóóruit gaan. De Hertog en de Prins *Karel* zyn Broeder toonen veel lust, om de Campagne tegen de Turken te doen.

De Kolonel *Berenclau*, die door het Keizerlyke Hof, met het Plan der Operatien welke de Keizerlyke Troupen, ingeval van Oorlog tegen de Turken, staan te ondernemen, naar *Petersburg* gezonden was, is met dat Plan vandaar te *Weenen* terug gekomen. De veranderingen die het *Russische* Hof in het zelve gemaakt heeft, zyn in den Raad des Keizers onderzocht, en goedgekeurd; dienvolgens zullen de Turken aan den kant van *Wallachyë* en *Croatië* aangetast worden, als de Porte de Conditien, die men haar tot den Vrede heeft voorgesteld, blyft weigeren. Ook arriveerde een Courier van *Petersburg* met tyding, dat de Czaarin den Turken had laaten weeten, dat wyl nu de Winter reeds verstreeken, en zo veel toestel en kosten gemaakt zyn, het niet meêr tyd was aan een Vredenscongres te denken; en dat zo het de Porte rechte ernst geweest was, den Vrede te begeeren, dezelve in het begin van den Winter daar aan gearbeid moest hebben: en dat zy derhalven van haare eischen niet zal afstaan, maar den Oorlog, het koste wat het wil, met yver vervolgen. De Heer *Dahlman* schryft, dat de t'zamenzweering te *Constantinopel* tegen den Sultan en Groot Vizir ondekt, eenigen grond

grond schynt te hebben, waaruit men een besluit maakt, dat het den Grooten Heer, en in het byzonder den Groot Vizir rechten ernst geweest is den Vrede met den Keiser te behouden, en die met de Czaarin te herstellen, terwyl het gepeupel, met kracht begeerende de Christenen te beoorlogen, zo verbittert geweest is, dat, zo dat Janitzaren aanslag niets bytyds ontdekt was geworden, de Groot Vizir zekerlyk om hals zou geraakt zyn; doch daar waren omtrent honderd van de belhamels gestraft. 1737. Mey.

Alzo de Primo Vizir aan den Keizerlyken Ambassadeur Heer van *Dahlman* verklaard heeft, tot meerder gemak der Russische Plenipotentiarissen het Congres van *Soroka* naar *Kudack* aan de *Boristhenes*, niet verre boven *Oczakow* gelegen, te willen verplaatsen, en te gelyk op nieuws een termyn van vier Maanden zoude geëischt hebben, om een finaal besluit te neemen, waarop de Heer van *Dahlman* geantwoord had, niet langer dan zes weken te kunnen toestaan, zo schynt het Hof op deze veranderlyke voorslagen, als alleenlyk op tydwinningen doelende, weinig reflexie te maaken. Het gros van het Leger zal te *Semlin* tezamen trekken, een groot Corps te *Vipalanka*, en een diergelyk in *Zevenbergen*. Schoon de Czaarin bewilligt heeft drie Plenipotentiarissen naar het Congres te *Kattuck*, een plaats op de Turksche en Russische Grenzen gelegen, te zenden, echter zal daarom geen Stilstand van Wapenen zyn, wyl 'er een vast besluit genomen is, gedurende het houden van 't Congres te laten ageeren, totdat de Turken de voorwaarden, die Rusland hem voorschryft, zullen aangenomen hebben.

Een Expressen door den Heer *Dahlman* afgezonden, en den 17den passato te *Weenen* gearriveert, heeft medegebragt de Copye van een Geschrift, dat de Tolk van de Porte hem door ordre van het Ottomannische Ministerie medegedeeld had, waarvan de vertaaling aldus luidt:

„ Daar is besloten geworden dat de Ministers Plenipotentiarissen
„ zich gereed zullen houden, om kort na het Feest van de kleine
„ Bairam van *Babadagh* te vertrekken, om naar *Oczakow* te gaan,
„ de Rivier de *Bog* te passeeren, en zich in 't vervolg te begeeven
„ naar *Kuttit*, gelegen op het Territoir van 't Ottomannische gebied,
„ recht over dat der Russische Heerschappy, om 'er de plaats van 't
„ Congres vast te stellen.

1737. May.

Kort na den ontfangst van dien Expressen hieldt men ten Hove een groote Conferentie, waarvan men het Besluit niet weet; doch het gerucht loopt dat de Expressen aan den Heer van *Dahlman* terug gezonden is, met ordre, om op een schielyk en cathegorisch antwoord van den Groot Vizir, op den laatsten Brief des Graven van *Konigsegg*, aan te houden, door hem te vertoonen de groote Krygstoerustingen die men van den kant van dit Hof gemaakt heeft, en die men, om te Velde te trekken, continueerd te maaken.

Op den 13den passato zyn de laatste ordres aan de Generaals die in *Hongaryë* zouden commanderen, afgegaan, om ten eersten, 't zy dat zy verre of naby geinkwartiert zyn, op te breeken, en zich den 21sten dezer op hunne respective posten in de Campementen van *Semlin* en *Vipalanka*, en in dat van *Zevenbergen*, onfeilbaar te laaten vinden, en aldaar de verdere ordres van den Graaf van *Seckendorf* af te wachten. Behalven de gemelde drie Campementen zal 'er een vierde te *Gradiska* op de *Saw* zyn, onafhangkelyk van de andere, en gecommandeert door den Prins van *Saxen-Hildburghausen*. Zohaast het Keizerlyke Leger verzamelt zal zyn, zouden de Russen de eerste Attaque met de belegering der Vesting *Oczakow* willen beginnen. De veranderde Lyst van de in *Hongaryë* commanderende Generaals is gepubliceert; als Infantery, de Generaal Veldtuigmeesters *Seckendorf*, *Schmettau* en *Hildburghausen*, de Veld-Marschals Luitenant *Musling Thungen*, *Suckow*, *Leutrum*, *Wischleditz*, *Wenzel Wallis*, en *Furstenbusch*, en de Generaal Veld-Wagtmeesters *Goldi*, *Chanclos*, *Doxat*, *Salm*, *Pallavicini*, *Molke*, *Raitzenstein*, Vorst *Waldek*, *Sterndahl*, *Schulenburg*, *Lersner*, *Geisrugg*, *Damnitz*, *Browne*, *Konigsegg*, *Dauhn*, *Riedesel* en *Merig*; en Cavallery, de Generaal Veldtuigmeesters *Philippi*, *Wurmbrand*, en *Kevenhuller*, de Veld-Marschals Luitenant *Petrasch*, *Miglio*, *Styrum*, *Bathiani*, *Kavanagh*, *Guadagni*, *Romers*, en *Stein*, en de Generaal Wagtmeesters *Pfefferkorn*, *Cicery*, *Tschernin*, *Berlichingen*, *St. Aignan*, *Carel Palfy*, *Bernes*, *Linden*, *Löwenwolde*, *Gylani*; en *Baroniaui*; nevens de Generaal Adjutanten *Pertusati*, *Attalaya*, *St. Julien*, *Zierstein*, *Spada*, *Mantelli*, *Marquieres* en *Ciread*. De Scheepsbouw wordt zelfs op Feestdagen voortgezet; 15. van de Pontons zyn reets voltooid, en de Galeyen avanceeren naar wensch. Naar *Trieste*, *Fiume*, en andere Zee-Plaatzen in de *Adriatische Zee* is ordre gezonden, aldaar

400.

400. Matroozen te werven. De 8000. man die de Koning van *Polen*, 1737.
als Keurvorst van *Saxen* aan den Keizer in *Hongaryë* te hulp zendt, *May*
zouden door dat Hof zelf betaald worden.

Berichten uit *Turkyë* melden, dat de Groote Heer vyf Stukken Indische Stoffen van groote waarde aan den Baron *Dahlman* had gezonden en dat de Groot-Vizir vier Maanden uitstel verzocht had om een finaal Besluit te neemen, maar dat de Heer *Dahlman* daarop had geantwoord, dat men hem niet meer dan zes weken tyd konde toestaan. Men heeft tyding dat de Heer *Kalkoen*, Ambassadeur van de Staaten Generaal by de Ottomannische Porte, mede van *Constantinopel* naar het Congres te *Soroka* vertrokken is.

De Spaansche Ambassadeur heeft na het ontfangen van een expressen van zyn Hof nochmaals de tweede Aartshertoginne ten huwelyk verzocht voor *Don Carlos*; eer zyne Keizerlyke Majesteit een definitief antwoord wil geeven op de propositien die door den Spaanschen Ambassadeur den Graave van *Fuenclara* gedaan zyn, eischt, dat de Katholyke Koning zich verbinde, om eenige Artykelen te vervullen van de Alliantie die in den jaare 1725. tusschen beide de Hoven gesloten is, doch welke niet ter uitvoering gebragt zyn.

Men ziet de Copye van den derden Brief door den Primo Vizir aan den Graave van *Konigsegg*, President van den Krygsraad, geschreven, tot antwoord op dien van zyn Excellentie van den 2 Maart; waar by die eerste Minister, de vredelievende gevoelens ten hoogsten gepreezen hebbende, die de Graaf van *Konigsegg* in den gemelden brief uit naam van den Roomsch-Keizer en het Russische Hof doet blyken, protesteert, „ dat de Doorluchtige Porte met „ geen minder vierigheit wenscht den vrede met het Russische Hof „ hersteld, en met het Roomsche Ryk gecontinueerd te zien; en dat „ daaromme de Doorluchtige Porte consenteert, om hoe eêr hoe „ liever deszelfs Plenipotentiarissen af te zenden, ten einde aan dat „ groote en heilzaame werk, benevens de Plenipotentiarissen der „ andere geïnteresseerde Mogentheden met kracht te arbeiden: „ Dat verders de Porte bewilligd, dat tot een Preliminaire propositie en fondament van de Negotiatie, vastgesteld werde, *dat niets* „ *strydig aan de glorie en de eer van het Ottomanische Ryk verricht zal* „ *worden*; zo als de Grave van *Konigsegg* zich ter dier zaake in zynen Brief aan den Primo Vizir had uitgedrukt; dat de Plenipotentia-

1737. May. „ risten van de Porte ordre hebben, om na het eindigen van het „ feest genaamt de *Kleine Bairam*, in het begin van April zich met „ den Heer Ambassadeur *Dahlman* op den weg te begeven; en dat „ men hoopt dat dezelve omtrent het midden van die maand ter „ plaatse alwaar het Congres zal gehouden worden, aangekomen „ zullen zyn, enz.: Doch alzo in dien brief wegens den afstand van *Azoph* geen gewag gemaakt wordt zal men een nader antwoord van den Primo Vizir moeten afwachten, op den brief welke de Graave van *Konigsegg* in het einde van Maart aan dien eersten Minister geschreven heeft, eer men weeten kan of den oorlog voortgang zal hebben of niet. De Graaf van *Esterhasy* Baron van *Croatië* heeft aan den Keizer voorgesteld, dat zyn Landlieden gaerne zagen, dat hem het Comando opgedragen wierdt, wanneer zy 30000 man wilden opbrengen, en daarmede nevens eenige Bataillons geregelde Troupen de Grenzen tegen de Turken in *Bosnië* die aldaar 30000 man uitmaakten, bezetten: De Adel van *Hongaryë* heeft aan den Keizer een *Don Gratuit* van 100000 Ecus toegestaan. De extraordinaire Subsidie Gelden, dewelke de andere Erf-Landen ook zynen Keizerlyke Majesteit ter oirzake van den Oorlog tegen de Turken moeten opbrengen, zullen drie Millioenen beloopen.

Men ziet te *Weenen* Copy van het Project, 't gene tot het Tractaat van Vrede en Alliantie met den Koning van *Vrankryk* te *Parys* is opgesteld; dat Tractaat zou volgens de gemelde Copy in 22. Artykelen, buiten de separaten, bestaan; en de vorige Tractaten tusschen de Hoven van *Weenen* en *Parys*, voornamelyk dat van *Baden*, zouden daarin vernieuwd en bekrachtigd worden; ook zouden de beide Hoven zich verbinden om malkander in tyd van noodzakelykheit by te staan, en alles dat noch te reguleeren is wegens de Grenzen van de *Elzas* en de *Nederlanden*, zou in dat Tractaat afgedaan worden, volgens den inhoud van de laatste Preliminaire Artykelen: tot dit Tractaat zou men vervolgens verscheiden Mogentheden noodigen, om daartoe te accedeeren. Men verzekert dat toen dit Project in tegenwoordigheit des Keizers geëxamineerd wierdt, daar in geene veranderingen zyn gemaakt, dan eenige zeer geringe omtrent de wederzydsche Verbintenissen van bystand, dewelke men in Geschrift heeft gecommuniceerd aan den Heer *du Theil*, Minister des Konings van *Vrankryk*, die dezelve met een Ex-

Expressen naar *Parys* gezonden heeft. Zohaast deze veranderingen goedgekeurd zullen weezen, zal de tyd tot de tekening van dat Tractaat vastgesteld worden. Den 1sten dezer wierdt te *Weenen* onder Trompetten geschal een algemeene Schatting voor den Turkschen Oorlog afgekondigt, en de Landvorstelyke Edicten op de gewoone plaatsen aangeslagen. 1737. May.

Den 29sten April kwamen te *Regensburg* met den druk uit twee brieven, die het Euangelisch Corps aan den Keizer ten behoeve van de verdrukte Euangelische Gemeentens te *Sultzbach* en *Erbenried* heeft gezonden; in dezelve worden onder andere grieven aangehaald, dat men de eerstgemelde Gemeente dwingt de bouwvallige Kerk alleen te repareeren, of een geheel nieuwe in de plaats te bouwen, schoon de Roomsch-Katholyken 'er mede hun Godsdienst verrichten; dat men de Regeering aldaar met louter Roomschgezinden bezet, strydig met het regulative Jaar 1724: ten opzigt der andere Gemeente, klaagt het Protestantsch Corps, dat men den Euangelischen Pharheer een Tax naar de Pauzelyke Schatting oplegt; dat de Roomsch-Katholyken te *Erbenried* de Religie-oeffening der Lutherschen door heimelyk aangestelde Processien steeds steurden, enz. weshalven het gemelde Corps zyn Keizerlyke Majesteit nadruklyk verzocht, volgens deszelfs Ryksvaderlyke vóórzorge, deze twee Gemeentens spoedige hulpe, naar de Ryks Constitutien, te laaten toekomen. De Luthersche Cemeente te *Zeulitsheim* heeft weder een Memorie aan het Euangelisch Corps laten afgaan, behelzende, dat de Roomsch-Katholyken zich aldaar bevindende, haar hoe langer hoe meer zochten te verdrukken, haar niet alleen in hun Godsdienst, door het houden van opentlyke Processien, verhinderende, maar ook dwingende, hunne Kinderen door den Katholyken Pastoor te laaten doopen, en tot de Waschkaarsen en andere diergelyke zaaken te contribueeren, enz. weshalven dezelve op het beweeglykste het gemelde Corps verzocht, te weeg te brengen dat haare grieven ten spoedigsten hersteld worden.

Den 6den April wierdt ter openbaare dictatuure gebragt een Brief des Landgraafs van *Hessen Darmstad*, waarin hy de Ryksgezanten erinnert, hoe hy door den laatsten Ryks Oorlog met *Vrankryk* in 't uiterste onvermogen is gekomen, verzoekende dat de gezamentlyke Heeren Gezanten zyn zaak met gunstige oogen wilden beschouwen,

ten

1737. May. ten einde hem zyne groote kosten vergoed mogen worden. Hier is weêr een nieuw Keizerlyk Rescript wegens het Reglement van de Ryks-Munt aangekomen. De Saltzburgsche Gezant heeft in het Vorsten Collegie voorgesteld, om eenige provisioneele Resolutien ten opzigte van de Muntzaak te neemen, totdat men in staat zy om een generaal Ryks-goeddunken te maaken; namelyk, dat men in 't geheele Ryk zoude ophouden, Goude of Zilvere Munt te slaan, tot dat men anders gedisponeert heeft, op een boete van 20 Mark Gouds, de helft voor den Keizerlyken Fiscus, en de andere helft voor den Aanbrenger; dat men aan de Particulieren, Jooden en Christenen, zal verbieden, in Baaren van Goud en Zilver te handelen; dat men tegen den 15den May Affineurs uit de *Beyersche*, *Frankische*, *Zwabische*, en *Opper-* en *Neder-Saxische Kreitzen* herwaarts zal laaten komen, om de innerlyke waarde van de Munten vast te stellen, ten einde van ze zonder uitstel en volgens de meerderheit van Stemmen op den Leipziger voet te reduceeren, volgens welke de Dukaat vier Florynen, en de Ryksdaalder twee Florynen geld, enz Den 16den passato wierden drie brieven ter dictatunre gebragt, de eerste van den Hertog *Ferdinand van Beyeren*, de tweede van den Vorst van *Hohenzollern*, en de derde van den Graaf *Vander Mark*, waarby zy alle drie om de vacante Charge van Ryks Generaal Veldmaarschalk solliciteeren. De Euangelische Gemeente te *Vendersheim*, heeft wederom een beweeglyken brief aan de Ryksvergadering laten afgaan, waaruit voornamelyk te zien is, dat haare drie Geloofsbroederen te *Mentz* gearresteert, noch in harde gevangkenis worden gehouden, enz. Den 22sten is in Druk uitgekomen een voorstellings en intercessions schryven van het Euangelische Corps aan den Keizer, wegens de steeds toeneemende harde Religie bezwaarnissen der Gemeentens te *Hieffelsheim*, *Rundelsheim*, *Bermelsheim*, en *Vendersheim*.

De Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxe*, heeft besloten, een Corps van 8000. Mannen naar 't Keizerlyke Leger in *Hongaryë* te zenden, waartoe de Regimenten Infantery van *Weisfenfelds*, *Haxhauzen*, *Roskow*, en *Sulkofski*, en de 6 Regimenten Cavallery van den Ridder van *Saxe*, *Leipzig*, de Prins van *Gotha*, *Promnitz*, *Pflug*, en van *Bruel* benoemt zyn; zullende de Grave van *Rutowski*, en de Baron van *Friesen* dat Corps in kwaliteit van Luitenant Generaals, en de Heeren van *Jasmund* en van *Cruge*, als Generaal Majoors

joors commandeeren. De Grave *Sulkowsky* is benoemd tot Generaal van de Infantery, en Commandant *en Chef* over de Auxiliaire Troupen, die de Koning aan den Keizer zal leveren. Het gemelde Corps ftont den 16den dezer naby het Kloofter van *Grauften* zamen te trekken, alwaar de Keizerlyke Commisfarisfen zich ter zelver tyd zullen laaten vinden, om 't zelve over te neemen en naar *Hongaryë* te geleiden. Den 5den dezer heeft die Generaal daar over de complimenten van alle de aanwezende Minifters, Generaals en Officieren ontfangen: de Koning zal hem 60. zo Paarden als Muilezels, nevens verfcheiden van zyne Bedienden, naar *Hongaryë* mede geven. Zyne Majefteit met de by hem zynde Magnaten wegens de tegenwoordige Conjunctuuren in 't Ooften gedelibereerd hebbende, of het voor de Republyk *Polen* niet noodzakelyk ware op haare hoede te weezen, heeft aan den Kroons Groot Veldheer ordre gezonden, alle de Troupen van de Kroon terftond aan den *Dniefter* byeen te verzamelen, ten einde, als de Campagne tusfchen de Turken en Rusfen geopend mogt worden, men teffens ook een Leger Poolfche Troupen zou kunnen formeeren De twee Graven van *Flemming* zullen ten eerften vertrekken, om als vrywilligen in 't Rusfifche Leger te dienen. Men ziet hier Brieven van *Nimirou* van den 9den passato, die door den Kroons Groot Veldheer aan den Koning gefchreven zyn, om aan zyne Majefteit te berichten: „ Dat hy kundfchap „ bekomen hebbende, dat de Veldmaarfchalk, Grave van *Munnich*, „ zich gereed maakte, om den Veldtogt te openen, 't zy om de „ Turken op te zoeken, of wel om een beleg t'onderneemen, zo „ als men uit den grooten trein Artillery zou mogen befluiten, en „ dat die Generaal aan hem nieuwe verzekeringen gegeeven hebbende, dat byaldien de Rusfifche Troupen genoodzaakt mogten „ wezen, om door het grondgebied van *Polen* te pasfeeren, zy daar „ eene ftipte Krygstugt zouden onderhouden, zonder de minfte „ wanorder te plegen, hy Groot Veldheer geraaden had gevonden, „ om, achtervolgens 's Konings order, alle de Troupen van 't Koninkryk te verzamelen, ten einde een obfervations leger te formeeren, „ of fchoon de levensmiddelen alomme zo fchaars waren, dat men „ ze 20 mylen verre moeft laaten haalen."

1737. May.

Men heeft te *Stutgard* een Ordonnantie van den Hertog Adminiftrateur gepubliceert, waar by zyn Hoogvorftelyke Doorluchtigheid

 alle

1737 May. alle de Inwooners van dat Hertogdom, zo Geestelyke als Waereldlyke, vermaant van zich te onthouden van alle discoursen en raisonnementen zo tegen wylen den Hertog, als tegen de Hertoginne Douariere en het Hertoglyk Huis in 't generaal, op poene van een zwaare straffe tegen de Overtreeders: In tegendeel wordt geordonneert, dat zy een eerbiedige geheugenis van wylen den Hertog hebben te houden, dat zy een diep respect voor de Hertogin, gelyk ook voor het Hertoglyk Huis moeten bewaaren, en dat zy voor de Hertogin Douariere en het doorluchtigste Huis hebben te bidden. De Geheime Regeerings Raad *Lanz* is naar *Weenen* gegaan; en de Ryks Hofraad *Keller* is naar *Dresden*, *Wurtzberg* en verder, over het Testament afgezonden. De meêrgemelde geweze Finantie Raad, die zeer zwak zoude zyn, is uit zyn donkere gevankenis in een beter vertrek gebragt, alwaar hy ook een bed en warme spyze geniet. De Heeren *Pflug*, *Daun*, *Faber* en *Weynman*, zyn tot Commissarissen aangestelt in de zaak van dien Jood en deszelfs Creaturen. De Hertog van *Wurtenberg Neustad*, Administrateur van den Lande, die van den Lutherschen Godsdienst is, heeft den Grave van *Nostits*, insgelyks van dien zelven Godsdienst, tot Gouverneur van den jongen Prins verklaart. Men verstaat, dat de Hertogin Douariere een van haar Geheime Raaden naar *Weenen* heeft gezonden, om den Keizer te verzoeken, van de Clausuls van het Testament van wylen den Hertog te doen handhaven, dewelke, zo als zy pretendeert, niet exactelyk geobserveert zyn, principaal in 't gene de opvoeding van den jongen Hertog haar Zoon raakt. Volgens eenige particuliere brieven uit het *Wurtembergsche*, hadt men een t'zamenzweering ontdekt, om in dat Land eensklaps de Protestantsche Religie in haar grond te ondermynen, het welk weinig dagen na de dood van wylen den Hertog ter uitvoering moest gebragt worden, met hulpe en bystand van drie nabuurige Roomsch Katholyke Vorsten, door den Landman en de Burgery, onder voorwendsel van militaire exercitien, te ontwapenen, en zich in het vervolg van 't Tuighuis te *Stutgard*, dat van allerlei Wapenen wel voorzien is, meester te maaken, als mede van de Hoofdkerk aldaar, om 'er de Katholyke Religie in te voeren, en in haar schoot eenige honderd persoonen, die daar toe haar woord gegeeven hadden, te ontfangen; terwyl 200. Priesters van buiten komende, op de Grenzen zouden staan, dus de Kerken door

door het gantsche Land in te neemen, door alle Amptenaaren en Bedienden op een en dezelve dag te zamen te doen komen, en hen voor te stellen of van Religie te veranderen, of hun afscheit, en aan de Onderdaanen in het algemeen, het zelve, of het Land, naar het voorbeeld der *Saltzburgers*, te verlaaten. Eenigen die dit complot in den beginne voor een uitstrooisel hielden, zyn van andere gedachten geworden, wyl 'er zo veele omstandigheden in hetzelve t'zamenloopen, dat een yder, die ze met een onpartydig oog aanmerken wil, gemakkelyk zien kan, dat 'er die toeleg geweest is. 1737. *May.*

Te *Dusseldorp* is op nieuw wegens de Tollen dezer Landen, de volgende Ordonnantie gepubliceert.

Serenissimus Elector.

„ Nademaal zyn Keurvorstelyke Doorluchtigheit genadigst is
„ bewogen geworden, den Termyn rakende het Tolwezen dezer
„ Landen, om het zelve in den vorigen onveranderlyken staat te
„ laten, by eene Ordonnantie van den 25sten February tot den
„ eersten van den aanstaande maand Juny bepaald. noch verder,
„ en zulks tot dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit zich deswegens
„ met de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlan-
„ den ten principalen zal hebben vergeleken, zodanig te verlen-
„ gen. dat dezelve Landtol; doch zonder deszelfs minste nadeel,
„ tot op dien tyd op den vorigen voet geheven zal worden: Wordt
„ zulks niet alleen aan het publyk bekend gemaakt, maar ook te
„ gelyk aan alle Landtol Admodiateurs; Pachters en Ontfangers,
„ by vermyding van deszelfs hoogste ongenade, genadigst by dezen
„ aanbevolen, zich daar naar te richten en reguleeren, by vergoe-
„ ding in cas van overtreeding, van alle onkosten en schaden.

Dusseldorp den 20sten April 1737.

De *Keurpaltzische* Generaal Graaf van *Mark* is van *Manheim* te *Keulen* gekomen, om met de Heeren Directoriaal Gedeputeerden van den Koning van *Pruissen*, als Hertog van *Kleef*, van *Keur Keulen*, als Bisschop van *Munster*, en van *Keur Paltz*, als Hertog van *Gulik* en *Berg*, welke kort na Paaschen in die Stad zullen ver-

 ga-

1737 May. gaderen wegens de contingenten, die de Stenden van den *Westphaalschen* Kreits aan zyn Keizerlyke Majesteit ten behoeve van den Turkschen Oorlog zullen leveren, te delibereren. De Pauzelyke Nuntius heeft aan de Nunciature een gedrukt Mandaat doen aanslaan, waar by de Geestelyken in de Stad en het Bisdom *Luik*, op straffe van suspensie, verboden wordt, in de Herbergen of Koffyhuizen te gaan

Van *Berlyn* heeft men, dat de Koning den Adel door een Staatsminister, en de Koopluiden door den Heer *Neuendorff*, President van de Stad, heeft doen aanzeggen, dat hy, om alle de gelegenheit tot het verzuimen van de Godsdienst weg te neemen, geraden had gevonden, te ordonneeren, dat men op Feest- en Zondagen voortaan geen maaltyden of festeinen zoude mogen geeven. Dezelve brieven voegen daarby, dat de Koning ter zelver tyd aan de Koopluiden hebbende doen verstaan, dat ze hem in geschrifte konden mededeelen al het geene zy dienstig zouden oordeelen, om den Koophandel en de Manufacturen te doen bloeijen, dezelve eerstdaags de Orangerie achter het Kasteel stonden te verzoeken, om een Beurs te maken. Na de audientie die de Graaf *Stanislawski* dezer dagen by den Koning heeft gehad, wierdt een Courier aan den Graaf van *Trux*, Generaal Major van de Cavallery, afgezonden, ten einde dat hy zich naar *Berlyn* zoude begeeven; en by zyn aankomst vondt hy een ordre om naar *Dresden* te gaan, en een Brief aan den Koning van *Polen* over te geven, waar by zyn Majesteit dien vorst, als Koning van *Polen*, enz. erkent.

De Brief van Felicitatie, dien zyn Majesteit van *Pruissen* aan den Koning *Augustus*, over deszelfs komste tot den *Poolschen* Throon, in de Hoogduitsche Taale geschreeven heeft, is van den volgenden inhoud

„ Nadien de gelukkige herstelling van de publyke rust, die op „ de algemeene Pacificatie gevolgt is, den staat der onzekerheit en „ onlusten geheelyk heeft doen ophouden, waarin, zo als men „ weet, de zaaken van *Europa* sedert eenige jaaren geweest zyn, „ hebben wy niet langer willen uitstellen, uwe Majesteit door dezen „ oprechtelyk te feliciteeren op de vriendelyke en broederlyke be„ kentmaaking, die zy ons door deszelfs brief van den 8sten No„ vember 1733. gedaan heeft, waar by zy ons informeerde van haa-

„ re

„ re gelukkige komfte tot den Koninklyken Throon van *Polen*. Wy „ wenfchen vieriglyk, dat de Almogenden t'allen tyde, en in alle „ opzigten, de regeering van uwe Majefteit begunftige; en dat de- „ zelve aan haar vergunne alles wat tot haare Koninklyke ver- „ genoeginge kan ftrekken, dezelve met welvaaren overftroome, „ en haar tot in den hoogften ouderdom van 's menfchen leven be- „ waare: Dit zyn de voordeelen, waar in wy des te meêr deel zul- „ len neemen, als het ons ten uiterfte aangenaam zal zyn, met uwe „ Majefteit en deszelfs Ryken en Staaten, de oude goede verftand- „ houding en nabuurige vriendfchap, die eertyds beftaan hebben, „ zorgvuldig te onderhouden. Ook zullen wy ons verbinden, om „ daar van by alle gelegentheden die zich zouden kunnen opdoen, „ wezentlyke preuven te geeven, ten einde daar door te doen bly- „ ken de achting en confideratie die wy voor uwe Majefteit hebben, „ en te gelyk te doen zien hoe zeer wy bereid zyn, om aan haar „ door alle mogelyke dienften een waare vriendelyke en broeder- „ lyke genegenheit te betuigen, enz. 1737. *May.*

Berlyn den 12. April 1737.

Was getekend,

FREDERIK WILLEM R.

VAN *Warfchau* wordt gefchreven dat men aldaar van gedachten was dat de Koning *Augustus* van *Polen* in weinig tyds aldaar ftont te komen, om het *Senatus Confilium* te *Frauftad*, dat zyn Majefteit tegen den 8. July befchreven hadt, by te woonen. Men twyfelde niet of deze Vergadering zoude welhaaft van een Algemeenen Ryksdag gevolgd worden, om de tegenwoordige omftandigheden van zaaken ten opzigte van den Oorlog tuffchen den Keizer (die vaftgefteld wordt), en van het Rusfifche Ryk tegen de Turken in overweeging te neemen. POLEN.

De fchaarsheit en het gebrek der Graanen en andere Levensmiddelen in *Polen*, en in het Poolsch *Pruiffen* begon te minderen, hebbende ondertuffchen groote elenden in die Landen veroirzaakt, alwaar duizenden van menfchen door den honger gefturven zyn.

Des nachts tuffchen den 5. en 6. May overleedt te *Dantzik* de re-

1737. May. regeerende Hertog *Ferdinand* van *Courland*, in den Ouderdom van 81. Jaaren, 7. Maanden, en 3. dagen, zynde geboren den 2. November 1655.

Men ziet de volgende Copy van eenen Brief, over den dood van dien Hertog:

HEt was reeds eenigen tyd geleden, dat de Hertog *Ferdinand van Kourland*, niet meêr in 't openbaar verscheen. Alzo men gewoon was, hem byna dagelyks een wandeling te zien neemen, 't zy te voet, of wel met de koets, zo besloot men daar uit, dat hy onpasselyk was. Men meent, dat de Koning *Augustus* van *Polen* best van allen van den toestand der gezondheit van dien Prins is verwittigt geweest, dewyl men sedert verscheiden Maanden drie Saxische Officiers heeft gezien, die dagelyks aan het Hof van de Hertogin pleegen te verschynen. Men hadt noch niets van 's Hertogs ziekte vernomen, wanneer de Secretaris van den Saxischen Gezant te *Dantzik*, Zondag, den 5den dezer, 's morgens ten 9 uuren zich tot de Magistraat begaf, en aan denzelven wegens de Hertoginne bekent maakte, dat de Hertog, haar Gemaal, daags te vooren was overleeden; hy ging vervolgens die zelfde bekentmaakinge aan alle de uitheemsche Gezanten mede doen. De Gezanten der Koningen van *Zweeden* en *Pruissen* begaven zich terstont by den Heer van *Diesseldorff*, President-Burgermeester, en verzochten, *dat de Nalatenschap van wylen den Hertog met het Zegel van den Raad, en met het hunne verzegelt mogt worden.* Zy vertoonden, dat zulks het eenige middel was, om de Regeering voor alle verwyt in deze zaak te dekken. De Gezanten waren naauwlyks weg gegaan, wanneer een Koopman van *Dantzik*, Agent des Hertogs van *Brunswyk-Wolffenbuttel*, in naam van dien Prins die verzegeling mede kwam verzoeken; de President Burgermeester deed den Raad vergaderen ten 8. uuren na de middag, om de zaak in overweeging te neemen. De Magistraat zondt Gedeputeerden aan de Hertoginne Weduwe, om het verzoek van die Gezanten aan haar bekent te maaken. De Saxische Gezant, die toen by de Hertogin was, stelde wegens die Prinses aan de Gedeputeerden ter hand, eenen Brief van den Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, aan de Magistraat van *Dantzik*, dewelke onder anderen behelsde: *Dat byaldien de dood des Hertogs* Ferdinand van Kourland *kwam voor te vallen, zyne Poolsche Majesteit de Magistraat zeer ernstig recommandeerde, om zich direct of indirect met zaaken, de Nalatenschap van dien Prins betreffende, niet te bemoeijen, maar aan hem te zenden de genen, die aanspraak daarop zouden maaken.* De Gedeputeerden naar het Stadhuis gekeert zynde, en in den Raad verslag gedaan hebbende, besloot men, om zich naar de begeerte des Konings van *Polen* te schikken, en aan de Zweedsche, Pruissische en Wolffenbuttelsche Gezanten te zeggen, dat zy zich by zyn Poolsche Majesteit

jesteit hadden te vervoegen. Dit Besluit geregistreert zynde, wierdt daar- 1737. van een uittreksel gegeeven aan die Gezanten, die noch dien zelven avond May. expressens naar hunne respective Hoven afvaardigden, om hunne Meesters kennis daarvan te geeven. De Russische Gezant heeft de minste beweeging in deeze zaak gemaakt: midlerwyl verneemt men, dat hy den 3den dezer reeds een Expressen naar *Petersburg* had gezonden, en dat de Saxische Gezant dien dag mede een expressen naar *Dresden* had doen vertrekken; uit welk alles men besluit, dat de Hertog reeds den 3den overleeden is, maar dat men de zaak tot den 5den geheim heeft willen houden, ten einde de Hoven van *Petersburg* en *Dresden* aldereerst kundschap daarvan zouden hebben. Men verzekert, dat de Hertog van *Kourland* een Testament gemaakt heeft, waar by hy van zyne Nalatenschap disponeert ten behoeve van de Hoven van *Zweeden* en *Pruissen*, en de Huizen van *Brunswyk*, *Hessen-Homburg* en *Nassau*, aan alle dewelken hy is vermaagschapt geweest; en men voegt daar by, dat hy den Koning van *Pruissen* tot Executeur van zyn Testament heeft aangestelt. Hy laat een aanzienlyke Nalatenschap na, wordende het klaar geld alleen op omtrent tien Millioenen geschat.

Door de dood van dezen Hertog zoude men wel eenige beweegingen kunnen zien. Hy was de laatste van het Geslachte van *Ketteler*, en de zesde Prins van dat Huis die *Courland* geregeerd heeft. *Gothard*, zyn Over-Grootvader, een Edelman uit het Hertogdom van *Berg*, in den Jaare 1559. tot Groot-Meester der Duitsche Orde in *Lyfland* verkoren, door de afstand van *Wilhem van Furstenberg*, stont in den Jaare 1561. *Lyfland* af aan de Kroon van *Polen*, onder beding dat de Koning hem de Investiture zoude geeven van de Hertogdommen van *Courland* en *Semigallië*, die mede van de Orde afhingen, en die alzo een aangeboden Leen wierden van de Poolsche Kroon: hy bepaalde dat dit Leen voor eeuwig erfelyk zoude zyn in zyn Geslachte, en dat de Adeldom van *Courland* in het genot van haare Privilegien zoude bevestigd worden. Zyn Opvolgers waren 1. zyn Zoon *Fredrik*; 2. *Jacobus*, Neef van *Fredrik*; 3. *Fredrik-Casimir*, zoon van *Jacobus*; 4. *Fredrik-Wilhem*, zoon van *Fredrik-Casimir*. Deze laatsten, de zyde der Russen gekozen hebbende, na den Slag van *Pultowa*, deed de Russische Keizer *Petrus* de I. hem trouwen met zyne Nichte de Prinsesse *Anna-Iwanowna*, tegenwoordig Keizerinne van *Rusland*. Dees Prins, die maar 18. jaaren oud was, sturf eenige maanden na zyn Huwelyk, zonder erfgenaamen; zodat het Hertogdom viel, 6. aan *Ferdinand*, zynen Oom, derden Zoon van den Hertog *Jacobus*, die zyn Voogd was geweest,

1737. May. weeſt, en die, den Roomsch-Katholyken Godtsdienſt omhelſt hebbende, zich nooit by zyne Volkeren aangenaam konde maaken. Hy trouwde in den Jaare 1730. in September, in zynen Ouderdom van 75. Jaaren met *Johanna-Magdalena* van *Saxen-Weissenfelds*, Dochter van den Hertog *Johan George*, en Nichte van den regeerenden Hertog *Johan-Adolf*, die maar 22. jaaren oud was, en by welke hy geene Kinderen gehad heeft. Door de Conſtitutie van den Poolſchen Ryksdag van den jaare 1726. moet het Hertogdom van *Courland* met de Kroon veréénigd worden by gebreke van Mannelyk Oir van het Geſlachte van *Ketteler*: doch door het CCLXIX. Artykel van de Conſtitutie van den Pacifications-Ryksdag van de jaare 1736, welke verbreekt het geene in den Jaare 1726. bepaald en vaſtgeſteld is, is het aan den Adeldom toegelaaten, uit krachte der Pacten van Onderwerping en van de form der Regeeringe, alstoen vaſtgeſteld, een nieuwen Hertog te verkiezen, aan welken de Koning zich verplicht de Inveſtiture van het Hertogdom te geeven, voor hem en voor zyne Opvolgers: dit laatſtgemelde Artykel is merkwaardig en eene toeſtemming dat de Acte der Commisſie van den Jaare 1727. ſtrydig waren met de *Pacta ſubjectionis*, die den band der Verééniging van het Hertogdom met de Republyk uitmaaken: hetzelve luidt aldus:

MAturâ autem deliberatione perpendentes novam ordinationem per hanc Commisſionem (Anni 1727.) concertatum, & ad approbandum exhibitam, multis ex cauſis, ſimiliter hac ex circumſtancia inoneratorum Proventuum Menſæ Ducalis, Nobis & Reipublicæ non majus, quam ſub regimine Ducum, emolumentum eſſe allaturam; tum quoque adinſtantes & ſupplices nobilitatis Curlandiæ præces, ut in futurum quoque tempus, ſub Regimine Ducis, juxta *Pacta ſubjectionis & formulam Regiminis* mancat, reſpicientes, providenteſque, ut *à Principe Feudatario*, *& obſtricto Vaſallatus noſtro*, *ſubſidia militum ſebminiſtrentur*, neque minus ut inveſtiendus à nobis Dux, *onerata Bona Menſa Ducalis*, in emolumentum & rem feudi redimat, & liberet, hanc ex ſententia omnium ſtatutum ratione hujus Provinciæ conſtituimus ordinationem: quod *poſt morderni principis Ferdinandi (quem ad vitæ tempora, circa Feudum & jura ejuſdem conſervamus) & per illum, ſtirpis Ketleriana deceſſum*, ALII *cum Succeſſoribus ejus Maſculis, de tambis procedentibus, inveſtituram Ducatus Curlandia, Diplomate noſtro, juxta practicatum in ſimili* modum, conferemus.

Door de Acte van Onderwerping van den Jaare 1561. is de erfelyke

lyke Opvolging *ad utrumque Sexum* ten voordeele van den Adeldom vastgesteld; waaruit men besluit, waarom niet ten voordeele van den eersten Edelman, dat de Hertog is? Aldus zyn 'er drie Beweegredenen, die aanleiding kunnen geeven tot beweegingen wegens deze Successie, die aanmerkelyk is, en waarin het Russische Hof een grooten invloed en belang heeft, zo om en door derzelver 26 jaarige Protexie, als om de Nabuurschap. Men weet dat de Prins *Mensikoff* in den Jaare 1725. byna verkoren wierdt, toen de keur viel op Graaf *Maurits van Saxe*; behalven dat 'er van het Vrouwelyk Oir verscheiden Doorluchtige Nakomelingen der *Kettelers* overig zyn, onder andereu de Koning van *Zweden*, en de drie Prinsen zyne Broeders, als Zoonen van *Maria-Amalia* van *Courland*, Zuster van den Hertog *Ferdinand*; de Prinsen van *Hessen-Homburg*, als Kleinzoonen van *Louïsa-Elisabeth* van *Courland*, mede Zuster van den Hertog *Ferdinand*; de Kinderen van den Markgraaf *Albert-Fredrik*, die getrouwd was met *Maria-Dorothea* van *Courland*, Nichte van den Hertog *Ferdinand*, en Zuster van den Hertog *Fredrik-Wilhem*; eindelyk ook noch de Kinderen van den Hertog *Ernest-Ferdinand* van *Brunswyk-Beveren*, welkers Gemalinne is *Eleonora-Charlotta* van *Courland*, mede Zuster van den Hertog *Predrik-Wilhem*.

1737. May.

RUSLAND.

DE beide Russische Legers zyn, volgens de tydingen uit de *Ukraine*, opgebroken om de Operatien tegen de Turken te beginnen, zullende de Veldmaarschalk de Graaf van *Munnich* met het zyne, dat 150000 man sterk is, *Oczakow* belegeren, terwyl de Veldmaarschalk *Lasci* tegen de Tartaren zal ageren, en wederom in de *Crim* trekken. Volgens brieven van den eerstgenoemden Veldmaarschalk, hadden de Zaporovische Cozakken, die de Turken en Tartaaren, welke schielyk uit de *Ukraine* gevlugt waren, vervolgden, dezelven in 't passeeren van de Rivier de *Limac* overrompeld, en veele van hen gedood en gevangen. Het Hof heeft van den Veldmaarschalk de *Lascy* brieven van den 12den April van *Azoph*, met naricht, dat hy voornemens was zich van het Eiland *Tamerouw*, gelegen aan de engte van de Azophsche en Zwarte Zee, meester te maaken, om daar door de communicatie van de Crimsche Tartaaren met die van *Cuban* af te snyden, en het Conquest van dat Half-eiland te gemakkelyker te maken; men hadt te *Petersburg* een Expressen van den

1737. May. Roomsch-Keizerlyken Minister den Baron van *Dahlman*, van *Babadug*, met tyding, dat de Ministers-Plenipotentiarissen van de Porte, vandaar over *Gozakow* naar *Kudack* vertrokken waren, om nevens die van 't Russische Hof, de plaats van het Congres tot de Vredensnegotiatien te beraamen; waartoe de Turken de Steden *Soroka* en *Kudack* voorgeslagen hadden; dat de gemelde Baron van *Dahlman* met den Primo-Vizir noch over geene der Preliminaire Artykelen was overeen gekomen; 't welk aan een goed succes van die Negotiatie doet twyffelen; en men gelooft zelfs, dat de gemelde Plenipotentiarissen alleenlyk den weg naar *Cudack* neemen, om de marsch van de Russische Armée te vertraagen, onder voorwendsel dat zy van de noodige volmagten tot het sluiten van den Vrede voorzien zyn; doch het is apparent, dat zy hun oogmerk niet zullen bereiken; vermits men van de tegenwoordige gunstige gelegentheit zal trachten te profiteeren; te meêr, dewyl de Veldmaarschalk Graaf van *Munnich*, het Hof bericht heeft, dat de Primo Vizir noch in geen geruimen tyd een Leger op de been konde brengen, dat in staat zoude zyn hem het hoofd te bieden. De Heer *Nepluef*, een der Ministers-Plenipotentiarissen, is den 11den April naar de grenzen vertrokken: Vervolgens vertrok de Baron van *Schaffiroff*, mede een der Plenipotentiarissen, voor eenige dagen naar *Cudack*; ook staat de Heer *Wolinski*, die de eerste van dat Gezantschap is, zich binnen korten mede derwaards te begeeven; men verwondert zich dat de Turken thans zo veel geneigtheit tot den Vrede scheenen te toonen, alzo zy opentlyk verklaart hadden, dat zy zonder de restitutie van *Azoph* nooit over Vrede zoude komen te handelen; deze verandering wordt toegeschreven aan den kwaden uitslag van den laatsten inval der Tartaaren in de *Ukraine*; dewyl de Turken zich hadden gevleit, dat deze laatsten de groote Magazynen, door de Russen aldaar aangelegt, verbrand of vernielt, en daardoor de krygsverrichtingen van den Veldtogt vertraagt zouden hebben; als mede aan de vreeze der Turken, dat de Roomsche Keizer zyn Leger by dat van *Rusland* zou voegen, volgens de verklaring, door dien Vorst gedaan. 't Russische Hof heeft echter goedgevonden, zyne Plenipotentiarissen te doen vertrekken, om de propositien te hooren, met dewelke de Plenipotentiarissen van de Porte gelast zyn, en dezelve aanneemlyk vindende, als dan tot voortzetting van de Vrede-

han-

handeling wegens de plaats tot het houden van een Congres overeen 1737.
te komen; of anders de conferentien af te breeken], 't welk men, *May.*
zo men zeide, in de maand May zou weeten. Men voegt daarby, dat men dacht, dat de Turken, die niet in staat zyn, om de vereenigde Machten van den Keizer en van *Rusland* te wederstaan, het hooft in den schoot zouden leggen, 't en ware *Tamas Kouli-Kan* het Vredens-Tractaat met de Porte geratificeert en zich verbonden hadt, om ten haren voordeele eene afwending te maaken.

Te *Petersburg* is in druk uitgekomen een Reglement voor de Schippers enz., komende met Koopvaardyschepen in de Havens van 't Russische Ryk, opdat zy zouden weeten, waarnaar zy zich te gedraagen, en waarvoor zy zich te wachten hebben. Het volgende is de voornaamste inhoud van dat Reglement.

1. DAt de Koopvaarders hunne Marszeilen voor de Kruissers zullen stryken.

2. De vreemde Schepen zullen de Kruissers niet passeeren, eêr dat zy een Loots van dezelve aan hun Boord gekregen hebben.

3. Als iemant ten anker komt, zal hy de Lyst van zyn Volk en Goederen opgeeven.

4. De vreemde Schepen zullen aan *Mooren*, ofte de Ankers met eenen Arm daar toe gelegt, vast maken, en niet voor hun Anker leggen.

NB. Dit Jaar leggen noch geenen Ankers met een Arm. maar zullen in het aanstaande Jaar gelegt worden.

5. Niemant zal binnen de Haven haalen, voor dat hy zyn Kruit, en alles dat Brand verwekken kan, gelost zal hebben.

6. De Vaartuigen met ongebluste Kalk zullen niet by de andere Schepen leggen.

7. De Buitenlandsche Schepen zullen niet tusschen Kroonslot en de Oorlogs-Haven blyven leggen.

8. Dat geene vreemden omtrent de Kasteelen, Magazynen, nochte in de Oorlogs-Haven zullen komen.

9. Dat de vreemde Schepen van de Berken-Eilanden af tot Kroonslot en St. Petersburg toe geen Ballast over Boord zullen gooijen.

10. Als een Vreemd Schipper iets vist, dat door onze Natie verlooren is, zal hy het zelve moeten wedergeeven.

11. Yder zal aangeeven hoe veel Ballast hy in heeft.

12. Als de Ballast gelost wordt, moet men zorg dragen dat daarvan niets in het water valt.

13. Dat niemant zonder kennis Ballast zal lossen ofte op verbodene plaatsen brengen.

14 Dat niemant des nachts Ballast zal lossen.

1737. May. 15. De Vaartuigen om de Ballast in te lossen, zullen van den Kapitein van de Haven gevraagt worden.

16. Dat de Schippers van de Koopvaardy-schepen Boejen op hunne Ankers zullen hebben.

17. De Schepen, die meêr dan acht voeten diep gaan, zullen niet naar *Petersburg* zeilen.

18. Dat aldaar by het lossen en laaden omzigtig met het Vuur zal worden omgegaan.

19 Wat straffen de Schippers onderworpen zyn, die eenige Passagiers in- ofte uitvoeren, zonder daarvan aan het Collegie kennis te geeven; als mede die, dewelke een Misdadiger ofte Gevangene wegbrengt.

20. Dat de Schippers hun Volk belasten, stipt in acht te neemen, dat zy niets komen te doen tegen het Reglement, en dat de Schippers daarvoor aansprakelyk zullen wezen.

(Getekend)

THEODOR REZANOF,
Secretaris.

BYZONDERHEDEN. MEN heeft tyding van *Obidos*, dat de Pater *Antonio de Mendoça* aldaar in Maart laatstleden na eene ziekte van weinige dagen in den Ouderdom van 109. Jaaren en 8. Maanden overleeden was; die Heer hadt, onaangezien zyn hoogen ouderdom, nooit een Bril gebruikt.

Van *Metz* heeft men, dat eene *Pierre le Poix*, in den ouderdom van 111. Jaren overleden was: alle zyne tanden waren in den ouderdom van 80. Jaren uitgevallen; en omtrent het 90. hadt hy nieuwe gekregen, en dezelve tot zyn dood toe behouden.

Met een Fransch Vaartuig van *Smirna* heeft men, dat den 6den Maart aldaar een zeer zware aardbeeving gevoeld was, die omtrent 8. minuten duurde, waardoor drie Fortressen, en byna de helft van de Stad geruïneert waren.

Volgens de narichten hadt men den 6. en 7. Maart te *Constantinopel* twee schrikkelyke Schuddingen van een Aardbeeving gehad, waardoor een van de Kasteelen tegen het Kanaal van *Romelië* was neêrgestort, en zeer veel zwart water daaruit voortgekomen: ook waren 30. omleggende Dorpen geinondeert.

Den 9. April ontstont te *Joenkopingh* in *Gothland* brand in het Arsenaal, zonder dat men weet door wat toeval; de Vlam was zo hevig, dat het zelve met een groot getal Bomben, Karkassen enz.,

ne-

nevens de toerusting voor meêr dan 40000. Man, in de Lucht sprong; 1737. May.
ook is het Gouvernement, 't geen maar een half kwart-uur vandaar legt, tot den grond toe afgebrand; doch nadien de Wind zeer heevig was en de Vlam van de Stad afkeerde, is daar geene merkelyke schade geschied.

Woensdag den 24. April ontstont in het vlek *Tambach*, tusschen *Gotha* en *Smalkalden* gelegen, een zwaare brand, waardoor 160. huizen, behalven de stallen en schuuren, in de assche wierden gelegt.

Den 24. April des morgens omtrent ten 9. uuren ontstont te *Nieuw-Brandenburg in Mecklenburg-Strelis*, twee mylen van *Stutgard*, een verschrikkelyke brand, waardoor, vermits de heftige Noord-Oosten wind, byna drie deelen der Stad, daaronder de Markt en het Raadhuis, binnen weinige uuren in de assche gelegt wierden; en vermits de vlam met zo onbegrypelyke gezwintheit voortsloeg, dat de aanzienelykste Burgers en Kooplieden hunne goederen niet konden redden, is de elende onbeschryfelyk groot.

Op Paaschmaandag ontstont 's namiddags te *Breslau* in de Stads Moutery aan de *St. Christoffels* Kerk een gevaarlyke brand, die, byaldien het in de nacht was geweest, of het Verwulfsel geborsten was, wegens het daarby in menigte staande Brouwhout zeer zwaar zoude geworden zyn. Tusschen den 22. en 23. is de tot de Bergische Kreitz behoorende Stad *Creutzberg* in weinig uuren geheel afgebrand, zynde niet dan het Slot en 7. Huizen blyven staan. Denzelven dag is de Pfar-Hof in 't Dorp *Kune*, aan de Kruisheeren toebehorende, en een half uur van *Creutzbarg* gelegen, met alle het Vee in de assche geraakt. Insgelyks is in 't Vorstendom *Crossen*, het Vryheerlyk *Smettausche* Dorp, en het goed *Blumberg*, in weinig uuren onder een hevige Stormwind geheel in de assche geraakt, hebbende de Inwoonders niet dan het leven kunnen redden.

In 't begin van May wierdt in de Congregatie der H. *Consulta* gepresenteerd een vles met een flach van sprinkhanen, door de Gouverneur van *Viterbo* overgezonden, om de nodige hulpmiddelen van ze uit te roeijen, te gebruiken, dewelke het graan afeeten, en reeds op andere tyden van de Pauzen vervloekt zyn; weshalven aan den Bisschop aldaar wel Pauslyke authoriteit mogt gegeeven worden, om die functie van verbanning te doen.

1737. Jany.

JUNY.

GROOT-BRITTANNIE.

DEN 24. May maakte de Kancelier van de Exchequer aan 't Lagerhuis van 't Britsche Parlement bekend, dat hy een boodschap had, die door den Koning getekend was, en door den Spreeker geleezen wierdt, luidende aldus: „ zyn Majesteit heeft gelieven te „ ordonneren, dat opene Brieven vervaardigd worden, om 50000 „ P. St, 's jaars aan de Prinses van *Wales* tot haar Douarie toe te „ staan, ingeval zy den Prins zal overleeven; maar alzo het in zyn „ Majesteits magt niet is, deze Voorziening voor de Prinses verder „ als zyn leeftyd uit te strekken, zo hoopt zyn Majesteit, dat „ Ul het redelyk zult oordeelen, hem in staat te stellen, van deze „ Voorzieninge voor de Prinses zeker en veilig voor haar gedurende „ den tyd van haar eigen leeven te maaken. Men ordineerde eenparig, een Bil in te brengen, om zyn Majesteit te beter in staat te stellen tot het maaken van deze voorzieninge. Die Bil is vervolgens twee maal geleezen, en in een groot Committé geëxamineert, met eenige veranderingen; zullende twee Clausulen daarin gelast werden, de eene dat de 50000 livres 's jaars die nu aan den Prins betaald worden, vry van alle belasting zullen zyn, en de andere om zyn Koninklyke Hoogheit magtig te maken de Domeinen van 't Hertogdom *Cornwall* voor zekeren termyn van jaaren, zo als by het Parlement zal vastgestelt worden, te verhuuren, 't welk des Prinsen inkomsten merkelyk verbeteren zal..

Het Hof heeft de communicatie ontfangen van het antwoord van den Koning van *Vrankryk*, op de voorslagen die door de Heeren Staaten Generaal tot het beslechten van de Successionszaak der Hertogdommen *Gulich* en *Berch* gedaan zyn, luidende: als volgt.

„ De Koning, ten allen tyde met yver trachtende Haar Hoog „ Mogende doorslaande blyken te geeven van een oprechte vriend-

„ schap

„ ſchap en de gevoelens van een goed en getrouw Geallieerde, heeft „ met genoegen uit hunne Reſolutie van den 23ſten January gezien, dat zy volharden in hun verlangen, om de moeijelyke „ gevolgen vóór te komen, die uit de geſchillen over de Succeſſie „ van *Gulich* en *Berch* zouden kunnen ryzen: 't Gene zy daarin „ melden hunnen meiningen te zyn, kan niet dan zeer aangenaam „ aan den Koning wezen; en in het volkomen vertrouwen 't gene „ zyn Majeſteit daar in ſtelt, verzuimt hy geen oogenblik, om „ zich, benevens den Keizer, voor den inhoude van hunne Reſolutie te verklaaren, op zodanigen wyze als Haar Hoog Mogende „ zulks ſchynen te wenſchen.

1737. Juny.

„ De zaak van *Gulich* en *Berg* is zonder twyfel van het uiterſte „ belang, en zoude, wanneer daarin niet by tyds de nodige voorzieninge gedaan wierde, nieuwe troubelen van een zeer gevaarlyk „ gevolg kunnen verwekken. Weshalven niets dan het uit den weg „ ruimen derzelve, gelykformiger is aan de poogingen, die de „ Koning altoos tot handhaving van de algemeene ruſt zal beſteeden.

„ Nadat het overlyden van den Biſſchop van *Augsburg* tuſſchen „ beide gekomen is, moet men minder tyd dan ooit verzuimen, „ om met kracht aan een minnelyk verdrag te arbeiden: een middel „ 't gene altoos het ſpoedigſte en beſte heeft toegeſcheenen, om „ zich tegen alle gevreesde uitkomſten te verzekeren.

„ Het antwoord door den Keizer gegeeven, houdt wezentlyk „ niet meêr in, dan dat van *Vrankryk*, wegens de aan te wendene middelen; ten dien opzichte verſchillen de gevoelens der beide Hoven in geenen deelen; dezelve zyn altoos van gedachten geweeſt, „ en noch, dat hoe meer aanzienlyke Mogentheden in het heilzaam „ doelwit concurreeren, 't gene men gezamentlyk beoogt, hoe gemakkelyker het zyn zal zulks te bereiken; daar in tegendeel de „ gene, die naar één en het zelfde einde ſtreeven, by zo verre zy, „ 't zy uit gebrek van vertrouwen, of om andere oirzaaken niet te „ zamen ſpannen, gevaar zouden loopen zulks te miſſen.

„ De Koning zal zyn vermogen aanwenden, om den Keurvorſt „ van de *Paltz* te disponeeren, ten einde hy zich zonder uitſtel, „ wegens de voorſlagen van den Koning van *Pruiſſen* verklaare, ofſchoon 'er weinig waarſchynlykheit is, dat die Prins daar toe zal

„ willen

1737. Juny.

„ willen verstaan : doch hoedanig hy zich ook uitdrukke, het zal „ altoos best zyn, hoe eêr hoe liever hand aan 't werk te slaan. De „ ondergetekende is volkomen onderrecht van de gevoelens van den „ Koning, om zamen te stemmen in het reguleeren van den tyd en „ wyze, op welke men daartoe ten allerbekwaamste en krachtigste „ zal kunnen procedeeren ; waarna het de Mogentheden die in de „ ruste van *Europa* belang hebben, te gemakkelyker zal zyn zich „ onderling te verdragen, wegens het gene noch overig blyft om „ een minnelyk verdrag te weeg te brengen, en de gevreesde on- „ lusten vóór te komen.

„ Zodanig zyn de gevoelens van den Keizer, met opzigt tot de „ Resolutie van Haar Hoog Mogende van den 23sten January ; en „ nadien sedert die van den 26sten February, en 2den Maart ge- „ volgt zyn, hebben hunne Allerchristelykste en Keizerlyke Ma- „ jesteiten niet langer willen uitstellen, zich over derzelver inhou- „ den minnelyk te uiten. Men heeft zich ten dien einde geinfor- „ meert, of het de intentie van zyne Keurvorstelyke Doorluchtig- „ heit van de *Paltz* geweest zoude zyn, aan den Prinse van *Sultz-* „ *bach*, wegens de Landen van *Gulich* en *Berg* hulde te laten doen; „ en men is op het allersterkste verzekert geworden, dat, dat be- „ richt geenzins gefundeert was.

„ Voor het overige doen zich in de Successie van *Gulich* en *Berg* „ twee voornaame pointen op, om by de Prinsen welke in het hand- „ haven van de algemeene rust belang hebben, in acht genomen „ te worden, en die twee pointen schynen hun aller opmerking te „ verdienen.

„ De eene vervat den grond der zaake, of de middelen om de „ differenten in der minne te vereffenen; en de andere de poogin- „ gen, die aangewend moeten worden, om de gevaarlyke gevol- „ gen van de dood van een Prins, zo hoog van jaaren als den Keur- „ vorst van de *Paltz* is, vóór te komen.

„ Het laatste point is buiten twyfel sedert de dood van den Bis- „ schop van *Augsburg*, het alderdringendste geworden, vermits zon- „ der een diergelyk vóóruitgezicht, niet dan te veel te duchten is, „ dat een onvoorzien toeval, alle de moeiten die men aan het eer- „ ste te kost gelegt hadde, vruchteloos zouden kunnen maaken ; „ doch dat vóóruitgezicht is geen beletsel, waarom men aan een „ min-

„ minnelyk verdrag niet zoude arbeiden', en aandringen om het 1737. Juny.
„ zelve hoe eer hoe liever te fluiten. Zyn Alder-Christelykste Ma-
„ jesteit is van gevoelen, dat het tot het algemeen welzyn strekt,
„ het eene te doen, zonder het andere te laaten, vermits men aan
„ beide zonder tydverzuim arbeidende, dezelve gelykelyk zal
„ kunnen voortzetten. Overgegeeven door den ondergetekenden
„ Ambassadeur van zyn Alder-Christelykste Majesteit den 18den
„ May 1737.

Was getekend,

De Marquis de Fenelon.

ALZO men zeer veele speculatien en discoursen heeft gemaakt over het afzakken van Fransche Troupen naar *Vlaanderen*, zo heeft het Hof goed gevonden te verklaaren dat zulks geschied op het ernstig verzoek der Inwooners van dat Land, welke hun voordeel in de menigte van Militie vinden, en om den grooten overvloed van Fourage, die daar gevonden wordt, te consumeeren. VRANKRYK.

De Nooten of Aantekeningen van den Pater *Corroyer*, op de Historie van het Concilie van *Trenten*, door *Fra. Paolo* beschreven, en onlangs te *Londen* gedrukt, maaken onder de nauwgezette Jansenisten en Molinisten veel geruchts, waarom zy zich thans veréénigen, om die aantekeningen te bestryden; en de Bisschop van *Montpeilier* heeft reeds een Pastorale instructie ten dien einde uitgegeeven, waarin hy door den Aartsbisschop van *Embrun*, en eenige andere Prelaaten gevolgt zal worden

Het Hof van *Rome* is ongemeen verstoord over de uitgave van het boek 't gene den tytel voert *Verhandeling van het Fransch Kerkelyk Recht in zynen oirsprongk nagespoord, en van de oirzaak van zynen val*; alzo in het zelve de prerogativen en pretensien van den H. Stoel wedersproken, en onbetwistbaar [illegible] weezen wordt, dat aan den Paus geen Jurisdictie van Goddelyk recht over eenig ander Bisdom dan het zyne, noch het oppergezag in de Kerk toekomt. Ook wordt daarin door den Autheur aangetoond, dat de Pauzen alles wat zy zich verder aanmatigen, van tyd tot tyd, onder begunstiging van valsche Decretalen en in de eeuwen der onweetentheit geusurpeerd hebben: de Nuntius van den Paus wendt alle mogelyke middelen

1737 Juny. aan om dat werk ten vuure, en deszelfs Autheur tot een voorbeeldelyke straf te doen verwyzen.

Men ziet een nieuw Mandement van den Aartsbisschop van *Sens*, ('t welk groot gerucht onder de Geestelyken maakt) waar in een nieuw *Missaal* van den Bisschop van *Troyes*, die een Suffragaan van dat van *Sens* is, in zyn Bisdom ingevoert heeft, veroordeeld wordt, zeggende in het zelve Mandement, dat, dat *Missaal* niet alleenlyk vele ketteryen vervat, die reeds in *Jansenius*, *Bajus*, en anderen gedoemd zyn; maar dat daarin ook verscheiden plechtigheden van de Misse verandert, en eenige Godsdienstige eerbewyzingen aan de H. Maagd, vernietigt worden: Verder verbiedt 't zelve, op pœne van Excommunitie *ipso facto*, eenig gebruik van dat Misboek in het Bisdom van *Sens*, of in eenig ander daaronder behoorende, te maaken. Ondertusschen staan de Aartsbisschoppen van *Kameryk*, *Embrun*, en verscheiden andere Prelaten Constitutionarissen, mede Mandementen tegen het *Missaal* van den gemelden Bisschop van *Troyes* uit te geeven; die van zynen kant gereed is het Mandement van den Heer *Langlet* de *Gergy*, met een scherp antwoord tegen te gaan; waaruit waarschynlyk nieuwe onlusten onder de Kerkelyken geboren zullen worden; te meêr, dewyl veele andere Bisschoppen voorneemens schynen, om het recht te betwisten, 't gene de Aartsbisschop van *Sens* zich aanmatigt, om zyne jurisdictie over andere Bisdommen uit te strekken, onder voorwendsel dat die onder hem behooren.

Den 2 Juny ontfing de Heer de *Chauvelin*, een gezegelden Brief, waardoor de Koning aan hem ordonneert op den zesden van *Gros-Bois* te vertrekken, en zich naar *Bourges*, Hoofd-stad van het Hertogdom *Berry*, in Ballingschap te begeeven, met Ordre aan zyne geheele Familie hem derwaarts te volgen. Men schryft de redenen van het nieuwe misnoegen des Konings toe, aan geheime correspondentien, welke dien Heer zo binnen als buiten 's lands onderhieldt, en die zeer gevaarlyk waren.

In 't laatst van de maand May kwam de Heer *Theodorus* te post incognito in *Parys*, en logeerde in een Herberg in de Straat *la Huchette*; maar zyn gevolg in een andere; en na zich 6 dagen aldaar opgehouden te hebben, is hy weêr vertrokken, zonder dat men weet wat weg hy genomen heeft: Men stelt vast dat hy zich weêr

aan

aan het Hoofd van zyn getrouwe *Corsen* gaat stellen, die zyn te rugkomst met ongeduld verwachten: Men wil, dat hy Persoonen gevonden heeft, die aangenomen hebben, om hem een groote menigte Ammunitie te leveren. 1737. Juny.

VAN *Madrid* wordt de volkome sluiting van het Verdrag met *Portugal*, en de uitwisseling der Acten en Paspoorten geconfirmeerd. Men sprak ondertusschen in *Spanje* van geen vermindering van Troupen, maar de orders waren in het tegendeel gegeeven om dezelven voltallig te maaken. Zyn Katholyke Majesteit hadt de Zilvere Munten merkelyk verhoogd, om een naaukeuriger proportie tusschen de goude en zilvere munt vast te stellen. SPANJE.

Uit *Barbaryë* was tyding dat in die Gewesten de duurte en schaarsheit van Levensmiddelen zo groot was, dat, inzonderheit te *Salé* en op het Land daar omheen, veele menschen van honger en elende omgekomen waren. De beroerten in het Koninkryk van *Marocco* neemen dagelyks toe; en daar vielen nu en dan scherpe ontmoetingen tusschen de aanhangers van beide de Koningen Broeders voor, zynde het niet waarschynlyk dat die onlusten noch in langen tyd weggenomen zouden kunnen worden.

VAN *Rome* heeft men de confirmatie dat de verschillen van het Pauzelyke Hof met dat van *Portugal*, 10. Jaaren geduurd hebbende, door den yver en den onvermoeiden arbeidt van den Pater *Evora* volkomen afgedaan en vereffend zyn; maar met de Hoven van *Madrid* en *Napels* gingen de onderhandelingen hoe langer hoe meêr achterwaards. ITALIE.

De oudste Zoon van den Ridder van St. *Joris* zyne Reize, waarvan in de vóórgaande maand gesproken is, vervolgende, kwam den 19. May onder den naam van Graaf van *Albanië* van *Genua* te *Milaan* in een koets met zes Paarden, waarin de Graaf *Christiern Stampa*, Neef van den Aartsbisschop, hem was weezen ontfangen: hy tradt aan 't Benedictyner Klooster van de Congregatie van *Monte Cassino* af, alwaar men een Apartement voor hem had gemeubileert. De Ridders van 't *Milanees* gaan in menigte hem saluëren, en inzonderheit de genen die vrienden in dienst van 't Hof van *Rome* hebben, het welk betuigt heeft, dat het wenschte, dat die jonge Heer

1737 Juny. alom op eene wyze ontfangen wierdt, die met de geboorte van zyn Vader overéénkwam. De Generaal Gouverneur, Graaf van *Traun*, heeft hem ook op den dag van zyn komste de visite gegeeven. De Graaf *Karel Stampa* ging den Prins in zyn koetsen afhaalen; en na eenige touren in de Stad gedaan te hebben, geleidde hy hem naar de Nonnen Kerk van Sta. *Maria della Valle*, om het kleeden van eene Nonne by te woonen. Vervolgens kwam de Graaf van *Albanië* in de Hoofdkerk, en zag daar het Lighaam van den H. *Boromeus* met alle de reliquien en andere aanmerkelyke zaaken.

Den 28sten arriveerden de Keurvorst en Keurvorstinne van *Beyeren*, van *Padua* te *Venetië*, hebbende aldaar in de Kerke van St. *Anthonio* hunnen Godsdienst verricht. Den 29sten zagen zy de Hemelvaards-kermisse openen, en den volgenden dag het trouwen van de Zee, 't gene de *Doge*, volgens Jaarlyksche gewoonte, verrichtte, met het werpen van eene goude Ring in de Golf, en het spreeken van de woorden: *Desponsdeo te Mare in signum Nostri Veri & perpetui Imperii*; (O Zee, ik trouwe u tot een teken van onze waare en eeuwigduurende Regeering!) Op den 28. is ook aldaar de oudste Zoon van den Ridder van St. *Joris* aangekomen; en heeft de visite van de Ambassadeurs en uitheemsche Ministers ontfangen.

De Regeering van *Genua* tyding ontfangen hebbende, dat de Baron *Theodorus van Neuhof* in *Holland* in arrest was geraakt, was de Senaat daar over extraordinair vergadert; en na meêr dan twee uuren gedelibereert te hebben over het gene in deze omstandigheit te doen stont, om alle voordeel uit dit voorval te trekken, liet men een Bark naar *Bastia* afgaan, om deze tyding door het geheele Eiland te verspreiden; en een expressen wierdt naar een ander Gewest gezonden. In *Genua* wordt van niets anders dan van dit zeldzaam geval gesproken, waarvan in min dan twee minuten de gansche Stad vol was, en waarover men zo verblyd was, als of men eene groote victorie op den vyand behaalt hadt, zo verre, dat men op het punt gestaan heeft, om deswegen vreugdevuuren en illuminatien te ontsteeken

De Heer *Rivarola*, Commissaris van de Republyk van *Genua* te *Bastia*, heeft bericht bekomen, dat een Felouk, van *Nice* komende, twee Officieren te *Aleria* aan Land gezet had, namelyk de Graaf *Antonio Colonna*, Kolonel van de Infantery, en de Heer *Jean Baptista*

tista Staibaldi, Kapitein in 't Regiment Corsische Guardes van den Heer *Theodore*; dat de gemelde Officieren zich terstond naar het Campement der Misnoegden, 't gene in het gezigt van *Bastia* legt, begeeven hebbende, aan den Maarschalk Generaal, den Marquis *Guizialo de Paolis*, en den Kanunnik *Orticoni*, brieven van den Heer *Theodore* hadden overhandigt, waarin die Baron hen van zyne detensie in *Holland* kennisse geeft; en dat die tyding, welke reeds ter kennisse van den Heer *Rivarola* gekomen was, eene algemeene verslagenheit onder de Misnoegden verwekt had. De gemelde Commissaris Generaal zich verbeeldende, dat dit geval hem van nut konde zyn, stelde alles in het werk om 'er voordeel van te trekken, doende aan de Schildwachten der Misnoegden van de Wallen toeroepen, dat de Republyk hen een algemeen pardon aanboodt, en dat derzelver Hoofden maar Gedeputeerden konden zenden, om het Vredens Tractaat op den voet als 't zelve ten tyde der Keizerlyken genegotieert was, te sluiten; van 't welke aan het Campement kennisse gegeeven zynde, bespeurde men, dat hetzelve in een cirkel te zamen trok, 't gene wat goeds deed hoopen; doch kort daar na, hoorde men onder een generaale salvo uitroepen, *lang leeve Koning Theodore*, *onzen Vader!* Vervolgens naderden de Misnoegden de muuren, zonder het vuur uit het geschut en de musquettery te ontzien, en riepen uit, *dat zy nooit een ander Koning*, *dan Theodore*, *zouden erkennen*; en dat, *schoon hy het ongeluk had te bezwyken*, *zy verzekert waren dat iemand van zyn Familie hen zoude komen regeeren*; *en dat zy de eensgedaane verkiezing meenden staande te houden*; met byvoeging, *dat ingevalle de Burgers zich niet aanstonds overgaven*, *zy alles in vuur en vlam zouden zetten*, *enz*; 't geene in *Bastia* een groote alarm veroorzaakte: doch nadien men het vuur uit het kanon en de musquetterye verdubbelde, weeken de Misnoegden, na een tusschentyd van drie uuren, terug, medevoerende zeven of acht Soldaaten, die zy op eene post, naby de Stad gevangen genomen hadden. Ondertusschen ziet men de Copye van een Manifest, voor eenigen tyd door den Heer *Theodore* gepubliceert, in antwoord van het Edict van de Republyk, van den 9den May 1736, waar by de Senaat hem verklaarde den Autheur te zyn van de nieuwe troubelen in *Corsica*, den Verleider der Volkeren, en Verstoorder van de algemeene Rust, en schuldig aan het *Crimen Lesæ Majestatis*, enz.; welk

1737. *Juny.*

1737. Juny. welk Manifest in bondige termen vervat is; trachtende de Heer *Theodore* daar by te betoogen, de ongegrondheit en onrechtmaatigheit van den hoon en smaad, hem aangedaan.

Men wil, dat de Baron van *Neuhoff* te *Marseille* is scheep gegaan, om naar *Corsica* te keeren, en dat de Misnoegden thans uit hun Eiland alle de voordeelen genooten, welke de vruchtbaarheit van den grond hen konde verschaffen; dat ze zo grooten overvloed hadden van allerhande goederen, dat ze in staat waren, om van hunnen overvloed een aanzienlyken handel te dryven.

Den 19. May, 's namiddags begon de Berg *Vesuvius* een groote menigte steenen, en des avonds veele Vuurvlammen en Assche uit te werpen. In den nacht van den 21sten, toen de Berg een afgryslyk gekraak maakte, kwam 'er eene nieuwe opening recht over *Torre del Greco*, werpende zo veel brandende stoffe uit, dat ze zich tot *Salerno* en andere Provintien van 't Ryk verspreidde, ter breedte van een half myl, en ter hoogte van meêr dan zes voet; hy opende zich vervolgens op verscheiden plaatsen, stont als in volle vlam, en spoog een zo groote menigte zwavelachtige stoffe uit, dat de geheele Lucht niets anders dan vuur en vlam scheen te weezen, waardoor die Berg en een streek Lands van meêr dan twee mylen, tot aan *Torre del Greco* toe, met assche bedekt wierden. De meeste Ingezetenen van 't Land hebben hunne Huizen verlaaten, en zyn in de Stad *Napels* gevlugt. In 't gemelde *Torre del Greco* is het vuur tot in de Kerk, en zelfs in de Sacrifie der Paters Carmeliten gevlogen, zodat het miraculeuse Beeld van O. L. V. nevens eenige zilvere Ornamenten, ter nauwernood geburgen konden worden. De schade aan de Huizen aldaar, en aan de omleggende Buitenplaatsen toegebragt, is onbeschryfelyk, hebbende de vlam zich op een Snaphaan schoot tot aan de Zee uitgebreid; zodat gemelde Plaats nu, even als in de Maand Juny 1698, door het uitgeworpen vuur van den Berg, byna weder geheel verwoest is. De Stad *Ottajano* is genoegzaam verbrand en in een puinhoop veranderd, zynde over de honderd Huizen geheel en al in de assche gelegt; de daken van de beide Kerken aldaar, en die van 't Nonnen Klooster zyn ingestort, waardoor zes Menschen gansch verpletert en verscheiden anderen gevaarlyk gekwetst zyn. De Hertogin van *Ottajano Medici* zich aldaar bevindende, heeft zich ter nauwernood naar de Stad *Somma* met

de

de vlucht kunnen redden. De naby gelegene Steden *Nosa* en *Livori*, nevens verscheiden omleggende Plaatsen, zyn ook zeer beschadigd, alzo de steenen en brandstoffen tot *Avellino*, *Arriano* en *Benevento* toe geworpen zyn. De Zon scheen op verscheiden Plaatsen, door de verschrikkelyke menigte assche, verduistert te weezen; in de Steden *Arriano* en *Avellino*, had de damp de Lucht zodanig verduistert, dat de Inwooners op den middag met het toorts licht langs de straaten gingen, en 't was niet anders, dan of het by continuatie steenen regende, 't geene tot den 23sten geduurd heeft; sedert welken tyd de Berg eenigzins bedaard is, blyvende dezelve brandstoffen en steenen uitwerpen. Den 23sten droeg men het Hooft van de H. Januarius, in Processie buiten de Capuasche Poort tot aan den Berg, alwaar de Kruis zegen gegeeven wierdt, en daarop scheen de uitbersting een weinig te bedaaren; doch den volgenden nacht begon de Berg weder met veel gewelds vuur uit te braaken, 't gene den 28sten noch vervolgde. Ondertusschen heeft de Koning sedert twee dagen niet kunnen besluiten buiten zyn Paleis te komen, en men gist, dat zyn Majesteit zulks niet doen zal, totdat het gevaar t'eenemaal verdweenen is. 1737. Juny.

ALZO men aan 't Keizerlyke Hof geen genoegen heeft in 't antwoord der Turken op het geene door de Graaf van *Konigsegg* aan hen geschreven, en de Baron van *Dahlman* aan hen vertoond heeft, is door hetzelve den Oorlog tot ondersteuning der Russische Keizerin en op derzelver aanhouden besloten. De Baron van *Dahlman* schryft dat de Groot-Sultan door zyn geheele Ryk den Oorlog tegen de Christenen heeft doen voorstellen, waar by hy het gemeene Volk met veel hoogmoedige uitdrukkingen, dat zy namelyk zich niet zo leedig als eertyds voor *Weenen* geschied is, terug zullen begeeven, ten Oorlog aanhitst, en dat hy ook een hoop van 200000 man zaamgeraapt Volk op de been heeft. De Generaal van *Seckendorf* staat op zyn vertrek naar *Hongaryë*, alleen naar 't nodige geld van de Keizerlyke Hofkamer wachtende: ondertusschen heeft de Paus wegens dezen beroemden Generaal aan zyn Keizerlyke Majesteit met deze woorden geschreven; dat „ ingevalle hy 't bevel van het Leger aan „ een Generaal de Katolyke Religie niet toegedaan, vertrouwde, „ de Roomsche Geestelykheit bezwaarlyk iets tot dien Oorlog zou- DUITSLAND.

„ de-

1737. Juny. „ de willen contribueeren." Doch dewyl de Hertog van *Lotthaaringen* den tytel van Generalissimus zal voeren, heeft men daarmede zyn Heiligheits begeerte voldaan.

Men verstaat dat de Spaansche Minister de Graaf van *Fuenclara* ordre heeft te *Weenen* te blyven, totdat de Hertogin van *Lotthäringen* die weder zwanger is, bevallen zal zyn, aangezien men zich in *Spanje* vastelyk verbeeldt, dat ingevalle haar Koninklyke Hoogheit van een Aartshertog mogt komen te verlossen, het Keizerlyke Hof geen zwaarigheit zal maaken om het verzochte huwlyk tusschen den Koning der beide *Siciliën*, en de Aartshertogin *Maria Anna* toe te staan. Dewyl het Fransche Hof nopens de *Gulichsche* en *Bergsche* Successie-zaak op het Keizerlyke naar *Parys* gezonden ontwerp geantwoord heeft, dat die zaak niet beter dan door het geld van den Koning van *Pruissen* aangeboden, kon afgedaan worden, heeft men zulks daar het behoort bekend doen maaken: het schynt dat die zaak zich tot een vergelyk zal schikken, aangezien *Vrankryk* den Koning van *Pruissen* genegen is daarin te begunstigen, uit erkentenis voor de vriendschap die zyn Majesteit aan den Koning *Stanislaus* te *Koningsbergen* beweezen heeft.

Zyn Koninklyke Hoogheit, de Hertog van *Lotthaaringen* is den 25sten May door zyn Keizerlyke Majesteit tot Generalissimus van het Leger in *Hongaryë* verklaard, en woont de geheime Conferentien t'elkens by. De Veld-Marschalk Graaf van *Kevenhuller* is naar *Semlin* gereist, en de Generaal Veld Marschalk Graaf van *Seckendorf* is op Hemelvaarts dag 's morgens ten 11 uuren gevolgt, nadat hy den Godsdienst by den Zweedschen Gezant hadt bygewoond. Ook is de Prins van *Hildburghausen* naar het Campement by *Possega* in *Slavonië* gereist, met welke hooge Generaals de overige Generaliteit te Velde is gegaan.

RUSLAND. MEN heeft te *Petersburg* aan het Hof tyding dat het Russische Leger maar 30. wursten van het Turksche stond, en dat de stroopende partyen dikwils, en inzonderheit by het fourageeren met elkander schermutselden. Uit de *Ukraine* heeft men, dat de Cozakken van den *Don*, met veel succes eene stroop tot in de nabuurschap van *Precop* gedaan hadden; en de gevangenen verhaalen, dat de Precopsche Linien wederom door de Turken hersteld, en in beter

staat

ſtaat van tegenweer dan te vooren geſteld waren, en dat zy in het land verſcheiden retrenchementen opgeworpen, en dezelve met 5000 mannen Aſiatiſche Troupen bezet hadden. Verders weet men, dat de Artillery en Infantery, onder het commando van den Veldmaarſchalk de *Lascy*, reeds op de Vloot ingeſcheept is, om de expeditie tegen het Eiland *Tamarow* te onderneemen: en dat de Cavallery en de Cozakken te land langs de *Azophſche* Zee marcheerden. Doch naderhand heeft men verſtaan dat de Veldmaarſchalk *Lascy*, kennis gekregen hebbende dat de Turkſche Vloot, beſtaande uit veele groote Oorlogſchepen, op de *Zwarte-Zee* gekomen was, zyn' toeleg om 't Eiland *Tamarow* te gaan aantasten veranderd, en zyn Cours gewend hadt naar den kant van *Geiloie-More*, om de Troupen in dat gedeelte van 't Crimſch *Tartarye* te ontſcheepen, 't welk hy in den voorleeden Veldtogt vruchteloos getracht hadt te doen, zynde dit beſluit door hem genomen, omdat de Turken zyne Onderneeming op het Eiland *Tamarow* met hunne Vloot zouden hebben kunnen belemmeren, waartegen hy nu met Galeyen en platboomde Vaartuigen niets te duchten heeft, alzo de groote Turkſche Schepen aan dien kant van klein-*Tartarye* niet kunnen komen om hem in zyne voorneemens te ſtooren. 1737. Juny.

Den 25ſten May ontfing het Hof een Expreſſen van den Generaal Veldmaarſchalk Graaf van *Munnich*, met tyding, dat hy op den 14den met zyn geheel Leger over den *Dnieper* was getrokken, en dat zohaaſt hy alle de Artillery bekomen zou hebben, hy den marsch zou vervolgen om zyne Deſſeinen te gaan volvoeren.

Nadat de Rusſiſche Keizerin een brief van den Adel in *Courland* ontfangen hadt, waarin het overlyden des Hertogs *Ferdinandus* niet alleen bekend gemaakt, maar ook verzocht wierdt om de Stenden van dat Hertogdom, in hun Recht van Hertogen te mogen verkiezen, te onderſteunen, heeft de Keizerin, haare protectie aan dien Adel niet kunnen weigeren, te meêr, alzo zy zelfs eertyds van *Courland* Regente geweeſt is, en een Luitenant Kolonel naar dat Hertogdom afgevaardigd, om den Ael te verzekeren, dat haare Rusch-Keizerlyke Majeſteit niet in gebreken zal blyven, dezelve met alle haare magt te handhaven in het Recht, om in vryheit een Opvolger van wylen den Hertog te mogen kiezen; het Hof zal in 't kort Commiſſariſſen benoemen om wegens de Keizerin te aſſiſteeren by

 de

1737 Juny. de Vergadering, waarin den Adel van *Courland* tot die Verkiezing zal overgaan: het belang, 't geene haare Rusch-Keizerlyke Majesteit hier in neemt, is geenzins strydig met de Verbintenissen van Vriendschap en Eenigheit met *Polen*, dewyl die Republyk wel ziende hoe veele hinderpaalen het project, om *Courland* in Palatinaatschappen te verdeelen, zou ontmoeten, zich vergenoegt heeft met het Recht, 't gene aan den Koning van *Polen* is toegestaan, om na den dood des Hertogs *Ferdinandus* de verkiezing van een Successeur goed te keuren en te bevestigen, ingevolge het Besluit van den extraordinairen Ryksdag, die in de maand July des voorleeden Jaars te *Warschau* gehouden, en waar by onder anderen in het achtste Artykel vastgesteld is: „ Dat na het overlyden van den Hertog *Ferdinandus*, en by gebrek van mannelyk Oir, de Adel en de Standen van 't Hertogdom het Recht zullen hebben om zich een nieuwen Hertog te verkiezen, die door den Koning van *Polen* bevestigt zal worden.

NEDERLANDEN DE Heeren Staaten van *Holland* en *West-Vriesland* hebben in hunne Vergadering een Besluit genomen, in dato den 21sten May laatstleden, en als een duurzaame Wet vastgesteld, dat, zohaast eenig Krygs-Officier, staande ter betaaling van deze Provintie, ten tyde van zyne aanstelling als Officier professie gedaan hebbende van de waare Gereformeerde of Protestantsche Religie, of dezelve toegedaan, of daar in opgevoed zynde geweest, zyne Religie verzaakende, de Roomsche Religie aanneemt, of zich in Huwelyk begeeft met eene Vrouwe van de Roomsche Religie, de militaire Charges, welke zodanige Officier bekleedt, zullen zyn vacant of imperabel, enz.

Generale Carga, of Ladinge van 16. Oost-Indische Retour-Schepen, te weeten: *Nieuw-Walcheren*, *Steenhoven*, en *Nieuwvliet*, van *Batavia*; *Noortwykerhout* van *Bengale*, voor de Kamer *Zeeland*; *Proostwyk*, van *Mocka*, voor de Kameren *Zeeland* en *Amsterdam*; *Scheybeek*, *Hilverbeek*, *Karssenhoff*, *Voorduyn*, *Kerkwyk*, en *de Batavier*, van *Batavia*, *Langewyk*, van *Bengale*, voor de Kamer *Amsterdam*; *Haamstede*, voor de Kamer *Delff*; *Hofvliet*, voor de Kamer *Rotterdam*; *Nieustad*, voor de Kamer *Hoorn*; en *Leiduin*, voor de Kamer *Enkhuizen*. Zynde de *Bataviasche* Schepen den 26 October

ber 1736. vandaar vertrokken, en op den 26. Juny 1737. vóór en in de Havenen dezer Landen gearriveert. 1737. Juny.

2205048	℔ Bruine Peper.
53598	℔ Witte Peper.
336428	℔ Nooten.
103642	℔ Foely.
1575894	℔ Poeijer Suiker.
44748	℔ Geconfyte Gengber.
50	potjes Gekonfyte Nagelen.
1646255	℔ Salpeter.
200	℔ Aguilhout.
742	℔ Aloë Sucatorra.
781	℔ Benjuin.
6815	℔ Borax.
210000	℔ Caliatourshout.
20032	℔ Campher.
10400	℔ Cardemom Javaſche.
7670	℔ Cardemom Mallabaarſche.
2161562	℔ Coffy Javaſche.
545172	℔ Coffy Mochaſche.
109158	℔ Couris.
10000	℔ Cubebe of Staartpeper.
1000	℔ Drakenbloet.
22841	℔ Garen Cattoene Bengaals.
27600	℔ Garen Florette.
38125	℔ Garen Cattoene Javaas.
30350	℔ Garen Cattoene Sourats.
18900	℔ Gommelak op Stokjes.
1500	ps. Handrottingen.
13135	℔ Indigo Javaas.
29050	℔ Kurkuma Javaas.
32125	℔ Kurkuma Mallabaarſche.
10025	℔ Peper Lange.
419442	℔ Sapanhout divers.
1445	℔ Schel-Lak.
2856	℔ Zaat-Lak.

1737 Juny.

219556 ℔ Thee divers.
83845 ℔ Tin Malax.
19785 ℔ Wol Kiermansche.
72283 ℔ Zyde Bengaalsche.

Zyde Stoffen.

8279 ps. Armozynen divers.
1000 ps Alegias Zyde.
270 ps. Atlassen Zyde.
8243 ps. Bandanoes of Tasta de Foula.
226 ps. Damasten Chineesche.
37 ps. Datanis.
110 ps. Kaketoe Stofjes.
200 ps. Restas.
1000 ps. Roemaals Zyde.
97 ps. Sjoucouriassen.
4560 ps. Soesjes.

Cattoene Lywaten.

100 ps. Adentheys.
800 ps. Alegias Tessersche.
1300 ps. Alibanees.
2360 ps. Amiertjes.
1100 ps. Atchiabanees.
4200 ps. Baftas divers.
3800 ps. Beraupaats.
1600 ps. Bethiles Cangam.
960 ps. Bherms.
1500 ps. Broulus of Chiadderboraal.
1500 ps. Broulus Lamby.
12710 ps. Cassa Bengale.
800 ps. Cassa Bohaarsche.
600 ps. Cassa Nadona.
3500 ps. Chiauters Deriabadys.
1200 ps. Chitzen van Amadebat.

3300

3300 ps. Chitzen Chiaboutrias. 1737. Juny.
400 ps. Chitzen Metzilia
500 ps. Chitzen Pattenasse.
1500 ps. Chitzen Souratsche.
9200 ps. Corroots.
6300 ps. Dongrys divers.
1030 ps Douriassen.
44100 ps. Gerrassen.
6587 ps. Gingans divers.
50808 ps. Guinces divers.
2520 ps. Hammans.
400 ps. Kannekyns.
408 ps Lachorias.
7070 ps. Mallemolens.
3580 ps. Nicquaniassen.
5100 ps. Photassen.
27977 ps. Roemaals divers.
17031 ps. Salempouris divers.
700 ps. Sanen.
7560 ps. Savogesjes.
200 ps. Sologesjes.
560 ps. Tansjeeps.
2000 ps. Tapekankenias.
550 ps. Therindains.
6440 ps. Zeildoek divers.

BYZONDERHEDEN.

VAN *Pampelona* heeft men advys, dat aldaar overleeden was zekere *Felix de Mata* in den ouderdom van 125 Jaaren; hy was op zyn 110de Jaar voor de derdemaal getrouwt, en hadt uit dat Huuwlyk drie Zoonen nagelaaten.

Van *Napels* schryft men dat, na de Vuurbraaking waarvan hiervóór (*pag.* 302.) gesproken is, de Berg *Vesuvius*, gedurende eenige dagen geene steenen of vuurvlammen uitgeworpen hadt, waarom men zich reeds vleide van alle gevaaren bevryd te zullen zyn; doch den 1sten Juny begon dezelve wederom zo sterk als te vooren te woeden, en yder dag hoorde men niet anders dan van nieuwe schadens door dezelve veroirzaakt. De groote weg van *Salerno*, en verscheiden an-

1737. Juny. deren naby den Berg geleegen, zyn met een lymachtige stoffe bedekt. De Steden *Ariano*, *Avellino*, *Ottajano*, *Palma*, en *Sarna*, zyn geheel van inwooners berooft, de straaten met steenen gevuld, en de huizen met assche bedekt. Op de aangenaame en vruchtbaare velden rondomme die Steden, legt de assche ter hoogte van 20. palmen, en de overvloedige oogst die men dit Jaar te verwachten hadt, is niet alleen geheel verloren, maar zelfs te vreezen, dat de landeryen ook veele Jaaren onvruchtbaar zullen leggen. De Stad *Benevento*, die vermits haare situatie mede aan die ongevallen onderheevig is, blyft daarvan de droevige uitwerkselen gevoelen. De wind, hoe stil dezelve ook mag zyn, verheft over die Stad geheele wolken van assche, die de lucht verduisteren; doch *Napels* blyft tot noch toe van die ongelukken bevryd; waarom men publyke gebeden ingesteld heeft, om van den Hemel de verdere bevryding van die bezoeking af te smeeken. Te *Benevento* is zulks mede geschied, en worden aldaar ook verscheiden processien gehouden, en algemeene boete gedaan, om de Goddelyke gramschap te stillen. Ondertusschen geven eenige Geestelyken voor, dat de Hemel vertoornd is, vermits men onderneemt de Kerkelyke Goederen aan te tasten; doch het Hof, 't geen daaraan weinig geloofs slaat, blyft in het besluit volharden, om de Vrydommen der Geestelyken te vernietigen, of immers zodanig te besnoeijen, dat dezelve de Koninklyke Inkomsten niet kunnen benadeelen.

Te *Amersfoort* is den 11 Juny zulk een zwaar Onweêr geweest, als men by Menschen geheugen gehad heeft; het zelve wierdt gevolgt van Hagelsteenen, die zo groot en zwaar waren als Duiven-Eieren, waardoor de meeste Glazen in deze Stad ingeslagen en de Landvruchten zeer beschadigt zyn: na dit Onweêr, 't geen van half drie tot zes uuren duurde, viel een zwaare Reegen.

Van *Bon* schryft men van den 13. Juny. Sedert 9. dagen heeft men in deze gewesten zwaar Onweêr gehad: Zaturdag morgen sloeg de Donder in de Kerk te *Widerschlicht* een uur van hier, waar door een man gedood wierdt, en verscheiden Vrouwspersoonen uit schrik ter aarde nedervielen, doch weder bekwamen: te *Berchem* en te *Adenar* zyn zulke groote hagelsteenen gevallen, dat de veldvruchten daardoor zeer bedurven zyn.

Van *Hanover* wordt van den 14. Juny geschreven: Vrydag sloeg de

de blixem in een huis te *Docbten*, een uur van hier, en doode 'er een garde du corps met zyn paard: Sedert zyn drie huizen te *Selz* door het Vuur des Hemels in de assche gelegd: ook wierdt te *Cell* den 9, een Vrouw naar de Kerk gaande door de donder verpletterd. Men heeft de droevige tyding, dat *Zellerfelt* op den *Hartsberg* door een hevig Onweêr op twee of drie huizen na is afgebrand, en men heeft reeds ordres van hier gezonden om in de nooddruft van die arme menschen, die zich naar *Clausthal* geretireerd hebben, te voorzien. Van andere plaatsen heeft men, dat het water van het gebergte met zo veel snelheit was afgevlogen, dat het koorngewas alomme daar het passeerde, beschadigd geworden was. 1737. Juny.

Te *Smirna* ontstont tusschen den 7. en 8. April des avonds ten 11. uuren, brand in de huizen van de Joodsche Natie, dewelke tot 's morgens ten 7. uuren duurde, met een sterke wind, zynde volgens haar opgeven 50. cortilies, 't welk omtrent 150. of 160. familien zoude uitmaken, verteert.

Uit *Canarië*, in de *West-Indiën*, schryft men van den 7. May, en van *Jamaica* van den 9. en 16. April, dat de aanzienelyke en bloeijende Stad *Panama*, gelegen in *Zuid-America*, werwaards alle de rykdommen van *Chili* en *Peru* gebragt worden, t'eenemaal afgebrand was; waardoor de Factorie van de Engelsche *Zuidzee* Compagnie eenige millioenen ponden sterling schade geleeden heeft.

Den 31. May ontstont te *Loon* op *Zandt*, in de Meiery van 's *Hertogenbosch* een schrikkelyke Brand, die zyn aanvang genomen heeft aan de eene zyde van het Dorp by een Smit, nevens het Huis van den Pastoor, waardoor alle de Huizen aan de beide zyden van de geheele Straat, aan dien kant van het Dorp, zynde 45. in getal, in de Assche zyn gelegt, en het laatste maar alleen is overgebleeven; de Kerk is noch behouden, nevens het Huis van den Schoolmeester, en tweee anderen: uit de verbrande Huizen heeft men zeer weinig Goederen kunnen bergen, zodat veele Menschen gansch geruïneerd zyn, en de Elende zeer groot is. By wat geval dien Brand is ontstaan, weet men tot noch toe niet.

Uit *Litthauwen* wordt geschreven, dat in de Stad *Wilna* een hevige Brand ontstaan, en daardoor onder anderen verscheiden Kloosters in de Assche gelegt zouden weezen.

Te *Fryburg* in *Zwitzerland* is des avonds tusschen 10. en 11. uuren

op

1737. Op den eersten Pinxter-dag de Blixem geslagen in een Kruid-Tooren
Juny. der Stad, daar 750. vaten Buskruid in waren; dezelve sprong met een verschrikkelyk geweld in de Lucht, nam een gedeelte weg van een ander naby staande Kruid-Tooren, en heeft door den slag byna alle de Gebouwen van de Stad beschadigd; doch geen Mensch is daardoor gesneuveld, noch zelfs gevaarlyk gekwetst, 't geen genoegzaam onbegrypelyk voorkomt. Alle de Landeryen rondom de Stad leggen raauw, als of ze versch geploegd waren, en men weet geen Steen van dien Tooren te vinden.

Van *Londen* schryft men van den 25. Juny. Zaturdag avond den 22. Juny ontstont een zwaare brand in een Stal in *Wapping*, die tot drie uuren 's morgens met veel vehementie duurde, en meêr dan 22. Huizen, behalven de buitenhuizen, Schuuren enz., tot assche geconsumeert heeft.

Dus zien wy wederom het Einde van dit Deel van onzen *Europischen Mercurius*, die in 't vervolg zekerlyk niet onaangenamer zal zyn door de Verhaalen der Oorlogsbedryven, van de Keizerschen en van de Russen tegen de Turken, voor welke laatsten het 'er inderdaad zeer bang uitziet, en die om *Asoph* niet te willen laaten vaaren, een gevaarlyken Oorlog hebben willen vervolgen; doch die in 't vervolg waarschynlyk den Vrede tot veel duurder prys zullen moeten koopen.

EINDE.

BLAD.

B L A D W Y Z E R.

A.

B.

C.

Dood

D.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

M.

Me-

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

Ver-

B L A D W Y Z E R.

V.

DRUK-

DRUKFEILEN.

pag. 29.	11	Regel van onderen,	voor *aarlyks*,	leest *jaarlyks*.
76.	2	- van boven,	voor *Appelen*,	leest *Appellen*.
85.	3	- - -	voor *Krugsbenden*,	leest *Krygsbenden*.
97.	14	- van onderen,	voor *zoornamelyk*,	leest *voornamelyk*.
124.	5	- - -	voor *Augustus*,	leest *Stanislaus*.
221.	9	- - -	voor *Prins*,	leest *Primo*.

EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Gesteltenissen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerschappyen en Landschappen van

E U R O P A,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Manifesten, Aanspraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Historisch beschreven door A. L.

XLVIIIste Stuk. Twede Deel.

VERVATTENDE

DE ZES LAATSTE MAANDEN van 't Jaar 1737.

Versierd met kopere Platen.



t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1737.

BEKENTMAKING.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezer Mercurius, en andere Nouvelles, gedrukt en te bekomen.

Kleine en bekopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als twee Hondert accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugaal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen; en vermeerdert met een nieuwe Kaart van Azof tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee, en een Kaart van *Bosnien*, *Croatien*, *Dalmatien* en *Servien*. Benevens d'Afbeeldsels der Koningen van Vrankryk, de Hartogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zee-slagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan het Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt een korte Methode tot begrip der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item het GEOGRAFISCHE TONEEL, of 47 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Wereld*, met de byzonderhede der *Plaatzen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten*, die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met een Kaart van de *Zwarte Zee* van *Azof* tot *Constantinopolen*, en van *Bosnien*, *Croatien*, *Dalmatien* en *Servien*, kost 6 guld. ingebonden en afgezet.

EUROPISCHE MERCURIUS,

1737. July.

Behelzende

De voornaamste Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerschappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verscheide andere Delen der Werelt.

ACHT-EN-VEERTIGSTE-STUK.

TWEDE DEEL.

JULY.

IN de Maand *Mey* laatstleden, is gezien hoedanig de reductie der interessen, na ernstige debatten, voor redenen van 's Lands belang, heeft moeten bukken, en de blydschap door openbare illuminatien in *Londen* vertoond is geworden. De redenen van den Ridder *John Bernard*, aldaar in 't kort gebraght, schenen in 't gemeen doel getroffen te hebben, doch, gelyk 't in vele politique zaken gaat, men vind dat d'een meerder doorzicht heeft in d'eindens, of uitwerkingen der gesteldhedens, dan een ander; schoon beide ongeinteresseert. Te dien einde ziet men te *Londen* 't and- GROOT-BRITTANNIE.

1737. July. 't antwoord op de redenen die door den voornoemden Ridder, Lid van 't Parlement, wegens de Stadt *Londen* zyn wereltkundig gemaakt, om zich te verantwoorden wegens 't Plan, tot het verminderen der intereſt van 4. tot 3. percent van alle afloſſelyke nationale ſchulden, door hem in 't Lagerhuis ingeleverd. Luidende aldus:

Laat iemants intentie zo oprecht wezen als ze wil, hy moet verwachten, dat hy tegen geſproken zal worden, zo hy iets ten dienſte van 't gemeen komt voor te ſlaan; alle menſchen denken niet even eens; ook hebben zy niet een en dezelve belangen; dit eens ter dege gade geſlagen, behoort zulks, zo als ik my (zegt d'Engelſchman) verzekere kon, dat het reets gedaan zal hebben, dien waardigen Heer een trooſt te verſtrekken, die de vermindering der *intereſten* op d'annuiteiten van 4 tot 3 percent heeft voorgeſlagen. Alhoewel dat ontwerp is miſlukt, nochtans heb ik niet *gehoort*, dat d'Autheur van 't zelve ooit van eenig heimelyk of ſlings *deſſein* beſchuldigt is, wegens 't inleveren van dat ontwerp; zyne bekende oprechtigheit, ongekreuktheit en goedhartigheit zullen hem ſteedts voor dergelyke beſchuldigingen dekken, voornaamlyk by zulken, die de redenen wegens zyn gedrag in dezen hebben gelezen. Uit deze redenen blykt onbetwiſtelyk, dat zyn voornaamſte inzicht was, om zodanige belaſtingen wech te nemen, die 't arm en werkzaam nyverig gedeelte zyner Landsgenoten meeſt drukten, en die alle menſchen bekenden, dat voor den koophandel der Natie in 't algemeen meeſt ſchadelyk waren. En by aldien zyn ontwerp was door gegaan, zo zou 't zelve het einde hebben bereikt, dat hy zich daar mede hadt voorgeſteld. Des niet tegenſtaande (*Myn Heer*, zegt d'Engelſchman) kan niet worden ontkend, dat 'er een ander lichaam is van Volk in 't Koningryk, dat by zodanige vermindering van intereſt veel zou hebben geleden, en dat mogelyk vele der zelven wiskunſtig geruineert zouden zyn geweeſt; ik meen d'Annuitanten, onder dewelken wel is te denken, dat zeer veel oude Mannen, Vrouwen, Weduwen en Wezen zullen gevonden worden. Deze menſchen hebben een gelyk recht tot de rechtlievendheit ende medendogendheit van de wetgevende magt, met d'overige hunner mede Onderdanen. Ook is 'er een zoort van Juſtitie die de wetgevende magt aan haar zelve verſchuldigt is; en dit is de preſervatie van die achting en eerbied, die gants Europa thans aan haar bewyſt voor de wysheit en onpartydigheit van hare verrichtingen, en die na myn nedrig gevoelen, (zegt d'Engelſchman) niet wel t'eenemaal bewaard zou zyn geworden, door d'intreſſen te verminderen, ten ruïne van duizenden van Familien. Zom-

Zommige Britten, de *ressourcen*, of middelen, door de voorzienigheit als noch aan hun Vaderland overgelaten, om zich te redden, ter dege hebben gewickt en onderzocht, mogen inderdaat zeggen, dat van twee quaden 't minste moet worden gekozen; dat d'impost op Leder, Zeep en Kaarssen nadelig is voor den handel en een hevige last op den Onderdaan; dat d'imposten op die goederen behoorden te worden vernietigt; en dat vermits 'er geen andere kans is, om van die belastingen ontheft te geraken, dan door de vermindering der interessen, zodanige vermindering behoorde door te gaan, doch ik verzoek verlof, (zegt d'Engelschman,) hen te zeggen, dat ik hier omtrent met hun niet van een en 't zelve gevoelen ben. Dat de bovengemelde belastingen onredelyk, nadelig en verderflyk zyn, zulks is eene waarheit, die meer dan eens ten vollen is bewezen, en men heeft derhalven eenpaarlyk gewenscht, dat die belastingen vernietigt mochten zyn geworden; edoch *Myn Heer*, is daar geen andere kans toe, dan door d'Annuitanten van een vierde van 't dagelyks onderhoud hunner Familien te beroven, en de drie andere vierden afgesmeekt te maken, dan hebben de Vyanden van Groot-Brittannie reden om zich te verblyden; maar de Hemel zy dank, die ons zo menigmalen heeft gered, wy hebben noch verscheide *ressourcen*, en van deze is eene kleine belasting op Wol, van maar een penning per pond door malkander, het beste middel, om ons te redden; en al was die belasting van drie halve stuivers per pond, zo derf ik zeggen, dat onze wolle Manufacturiers beter zouden doen, datze eene belasting van twaalf stuivers per pond betaalden, en datze dezelve t'huis hielden dan dat thans de ruwe Wol naar Vrankryk en andere plaatzen gaat.

De meesten van ons weten wel de middelen, van dewelke de Cromwels-gezinden zich hebben bediend, om zulke luystere grote goederen te verkrygen, waar op zy nu in Ierland pochen, en die niet minder zyn dan een derde van dat heerlyk Eiland, en wel van 't vruchtbaarste en wolrykste gedeelte van 't zelve; waarom zou Brittannie dan niet eene belasting konnen leggen op die Landeryen, en dus een toereikend fonds maken tot het vernietigen van onze imposten op Leer, Zeep en Kaarssen; my dunkt, te konnen aantonen, dat Ierland niet een stip t'erger door zo een expedient zyn zoude, maar eerder veel beter, nademaal wy die belasting zouden konnen nemen in Wol en Gaarn, vry van alle belastingen, zulks men zou mogen vragen, of 't beter is, dat de Cromwels-gezinden hunne Wol naar Vrankryk blyven zenden, en in pracht en weelde leven, dan dat een billyke belasting op dezelve werden gelegt, om de Handelaars en Kunstenaars van ons land te verligten van eenen Last, waar door zy naulyks aan een stuk brood konnen komen.

1737. July. Van den 28. passato schryftmen, de Koning heeft aan den Heer *Wasner* die des Keizers zaken aan dit Hof waarneemt, vryheit en magt gegeven, om in den naam en ten dienste van den Keizer zynen Meester van zyne Majesteits Onderdanen in *Engeland* ter Leen op te nemen en t'ontfangen eene somme van 320 duizend ponden Sterlings op zodanige zekerheit en zulken voet van interest als gemelde Heer met zyne Majesteits Onderdanen zal over eenkomen. De veranderingen den 24. door de Gemeentens gemaakt in de Bil tot het straffen van den Heer *Wilson*, gewezen Lord Provoost van *Edenburg*, bestaan hier in " dat in plaats van 't wechnemen der " Stadts-wacht, 't slechten van de *Neder-Bowpoort*, en 't gevan-" gen zetten van den gem. Heer *Wilson*, de Stadt *Edenburg* eene " boete zal betalen van 2000 pond. Sterlings, ten behoeve van " de Weduwe van den vermoorden Capitein *Porteous*". 't Geen door 't Hogerhuis goedgekeurt is. 't Lagerhuis las voor de derde maal en passeerde de Bil, om kragtdadiger te straffen de personen in de moord van Capitein *Porteous* ingewikkeld, zynde in dezelve eene clausule gelast om een *præmie* van 200 ponden Sterlings voor ieder persoon, die als medepligtig aan die moord ontdekt en overtuygt zal worden, uyt 's Konings inkomsten te betalen. Particuliere brieven melden, dat het Hof van *Petersburg*, tot aanmoediging der vreemde Officiers, die in de Russische Armée als vrywillig dienen, besloten had, om een geschenk van 600 *Roebels* aan elk van dezelven te doen, en hun door den Veldmarschalk Grave van *Munnich* te laten verzekeren dat men niet zal nalaten, om hen by d'eerste gelegenheit te vorderen, na mate van den dienst, dien zy aan dat Ryk komen te bewyzen.

Den 2 dezer 's namiddags ten twee uuren begaf zich de Koning met de gewone ceremonien naar 't Hogerhuys, en de Gemeentens aldaar ontboden hebbende, bekrachtigde zyne Majesteyt alle de laatstgepasseerde Actens van 't Parlement, met deszelfs goedkeuring; mitsgaders tekende de Bil, waar by een Douarie van 50 duizend ponden Sterlings 's jaars ten behoeve van de Princesse van *Wallis* vastgesteld word, in cas zy den Prins haar Gemaal over leeft, waar na hy aan de byde Huyzen de volgende gunstige aanspraak deed.

MY-

1737. July.

MYLORDS EN EDELLIEDEN,

Ik ben gekomen om deze zitting van 't Parlement t'eyndigen, op dat Gy-L. de vryheyt mocht hebben, ter bevordering van de Vrede en 't welvaren van 't Koningryk, na Uwe verscheyde districten, en eygentlyke residentien te vertrekken.

Ik bedank U-L. voor de byzondere preuve, die G-L. my van uwe genegenheyt en achting voor myn Persoon en Eere gegeven hebt, en hope dat de wysheyt en rechtmatigheyt die G-L. in eenige buytengewone gevallen hebt doen blyken, alle de gedachten tot dergelyke ondernemingen, in 't toekomende zullen wechnemen. 't Gedrag van dit Parlement, is in alle U-L. beraadslagingen over publique zaken, zo gelykformig geweest, dat 't niet min onbillyk zoude zyn 't zelve t'ontkennen, als 't onnodig is alle de byzonderheden op te tellen.

EDELLIEDEN VAN 'T LAGERHUYS.

Uwe zorge zo wel in 't heffen van de nodige Onderstandgelden voor den dienst van 't lopende jaar, als om zulks te doen op eene wyze die myn Volk 't minst bezwaard en drukt, is een nieuwe blyk van Uwe evenmatige oplettenheyt voor d'ondersteuning van myne Regeringe, en 't ware belang van Uw land.

MYLORDS EN EDELLIEDEN.

GY-L. kund niet ongevoelig zyn, hoe wezentlyken schandaal en ergernis d'ongebondenheden der jegenwoordige tyden, onder schyn en vermomming van vryheyt, aan alle eerlyke en matige lieden geven, en hoe volstrekt nodig 't is die buytensporige misbruyken door eene vereyschte en strenge uytvoering der Wetten te beteugelen; de versmading van alle gezach, de verachting der Overheyt, en zelfs d'overtreding der Wetten, zyn t'algemeen geworden, offchoon dezelve zo wel de voorrechten van de Kroon, als de vryheden van 't Volk benadelen, nadien de handhaving van 't eerste onafscheydbaar de bescherming van 't andere is. Ik hebbe de Wetten van 't Land tot een vaste richtsnoer van myne handelingen gesteld, en ik verwagt met reden tot eene beloning, die volkome onderwerping aan myn gezach, en regering, welke dezelve Wetten als een pligt vorderen, en altoos 't belang van myne Onderdanen zal zyn.

Vervolgens zeyde de Lord Cancelier, op bevel van zyne Majesteyt:

MY-

1737. July.

MYLORDS EN EDELLIEDEN.

'T Is zyne Majesteyts Koninglyke wil en welbehagen, dat dit Parlement tot donderdag den 15 dag van Augustus naastkomende, geprorogeert zy, om als dan alhier gehouden te werden, ingevolge van 't welke dit Parlement tot dondetdag den 15 dag van Augustus naastkomende geprorogeert werd.

Den 4. hield de Z. Zee Compagnie eene generale vergadering over 't verschil nopens 't Assiento-Tractaat, waar in besloten wierd 't ontwerp des wegens uyt *Spanjen* gezonden aan den Koning over te geven, ten eynde het ter uytvoer gebraght werd. Dien avond kreeg men tyding dat 't schip *de Lynn* van *Bombay* te *Plymouth* gearriveert is, waar van men de volgende Carga heeft:

700 ps. Bombay Stoffen, 4000 Chitsen Douriassen, 4000 dito Naffermany, 1980 Ponabaguzzees, 8320 Guineese Stofjes, 640 Lemanees, 4740 Lange Kleden Anjengo, 4950 dito Sallampores, 2900 ℔ Carmenia Wol, 741200 Peper, behalven verscheyde goederen aan particulieren behorende. Met 't zelve Schip heeft men bericht ontfangen, dat de Gouverneur van die Colonie met de Zeerover *Angria* een stilstand van Wapenen voor 6 maanden getroffen had, en dat ingevolge van dien d'Equipage van 't genome schip *Derby*, gecommandeert door Capt. *Anselme*, wederom in vryheyt hersteld was.

CARGA van de twee schepen de *Prinses van Walles* en de *Walpole* uit *China*.

457 Kisten Porcelein, 13700 ℔ Sago, 30100 ℔ Thee Bing, 448600 ℔ Thee Boey, 42000 ℔ Thee Congo 600 ℔ Thee Chulan, 179300 ℔ Thee Hysan, 20000 ℔ Thee Hysoon, 29800 ℔ Thee Ouchain, 14100 ℔ Thee Peko, 8200 ℔ Thee Cinglo en 182 partyen Goud, behalven verscheide andere percelen goederen, waar van de particulariteiten noch niet bekent zyn.

Na dat men aan den Heer *Bussinello*, Resident van *Venetien* aan

aan dit Hof, had vertoond, dat de Koning geïnformeert was dat de Republicq *van Venetien* aan den oudsten Zoon van den Pretendent dezelfde Eer en Dinstinctie had betoond, als zy gewoon is aan andere Souvereine Princen by derzelver verblyf aldaar te doen, wierd dien Resident aangezegt, dat Hy zich moest gereed maken om 't Koningryk te verlaten, zo dra Hy d'ordre daar toe zou ontfangen; waar op de Resident antwoorde, „ dat Hy dat Compliment, komende van wegens den Koning, met onderwerpinge, doch met zeer veel verwondering ontfing; dat zyne Meesters, tot vermyding van alle quade gedachten, welke hare Majesteiten zouden konnen opmaken, aan Hem een Relaas hadden gezonden van alle 't geen gepasseert was, waar in Hem geordonneerd wierd 't zelve aan den Secretaris van Staat mede te delen, om den Koning t'informeren, dat de Hoflykheden, die men Hem had aangedaan, niet anders aangemerkt moesten worden, dan of zy aan een Particulier aangedaan waren, dewyl de Republicq aan den oudsten Zoon van den Pretendent gene Deputatie van den Senaat had gezonden, zo als men ten opzichte van Souveraine erkende Prince gewoon is te doen, om dezelve over Hun gelukkig arrivement te complimenteren en overal te verzellen; dat daar en boven de Hoflykheden niet publicq waren; dat, alschoon Hy in den Groten Raad met den Degen op de zyde was toegelaten, zulks nochtans eene distinctie was, die men gewoon is te doen Personen van gedistingueerde Geboorte, alhoewel zy 't *incognito* hielden „; Alle welke redenen niet machtig genoeg waren tot het doen uytstellen van zyn vertrek, 't geen staat te geschieden, als wanneer Hy door een Staten Bode tot *Douvres* verzeld zal worden: Die Minister staat zich eenigen tyd te *Calais* op te houden, om daar d'ordres van zyne Meesters af te wachten: Zyn vertrek word betreurd van alle die gene welke d'Eer hebben gehad Hem te kennen, alzo Hy gedurende zyn verblyf in dit Land getoond heeft, dat Hy alle de bequaamheden bezit van een groot Minister, en alle d'eigenschappen heeft, welke een Man geëerd en geacht maken. Den 6 July 's ochtens ten drie uuren vertrok de Heer *Bussinello*, met zyn Kamerdienaar en een Lakey van hier over *Douvres* naar *Calais*; De Brief, wel-

1737. July.

1737. July. ken de Hertoch van *Newcastle*, Secretaris van Staat, den voorigen avond aan Hem gezonden, en by de Paspoorten gevoegd had, was in de vriendelykste Termen vervat, zeggende die Hertoch daar in onder anderen: „ dat Hy ten uytersten gevoelig is „ van 't ongeluk, 't geen Hem overkomt, en dat zyn Persoon „ niet alleen aan Hare Majesteyten, maar ook aan de gehele „ Natie ten hoogsten aangenaam was. „ 't Heeft weinig gescheeld, of zulks zou aan den Secretaris van de Republicq *Genua* mede overgekomen zyn, maar deze heeft de voorzichtigheit gehad, om de misduyding by de Ministers wech te nemen, die zy zouden hebben konnen doen van de Hoflykheden, welke eenige Particulieren van de Republicq *Genua* aan den oudsten Zoon des Ridders van St. Joris bewezen hadden. Zyne Majesteits Resident te *Venetien* is al voor eenige tyd gerappelleert, zynde de brieven van revocatie hem over *Vrankryk* toegezonden. Den 8. heeft zeker Predikant, *Gainham* genaamd, behorende tot *de Fleet*, dewelke, gelyk uyt zyne Boeken blykt, zedert Kersdag 36000 Personen getroudt heeft, naar 't Comptoir van *Woodstreet* 200 Ponden Sterlings gebraght tot boete voor uytgegeve Huwlyks-Certificatie - Brieven zonder gezegelt te zyn met een Zegel van 2 Schellingen volgens d'Acte van 't Parlement.

In een onzer nieuspapieren ziet men een omstandig verhaal van 't schip *de Maria* Capitein *John Rowlison*, van *Lisbon* na *Cutehoe* in *Guinéa* en *Cabo-Verde* gedistineert; zynde kortelyk van de volgende inhoud; „ Na dat de Capitein en zyn Vrou overleden „ waren, verkoren wy *William Rye* tot onzen Capitein, die kort „ daar na mede overleed; waar op wy *William Coon* in die qua- „ liteyt aanstelden; 3 a 4 dagen daar na bequam 't schip een „ lek, 't geen wy zo met pompen als anderzints te vergeefs „ trachteden digt te krygen, waarom wy in 't uyterste gevaar „ gebraght zynde, in de boot sprongen, by ons hebbende 7 pot- „ ten water, en 5 flessen brandewyn. In die toestand gingen „ wy noch af en aan 't schip, tot op den 9 November, als wan- „ neer wy 't zelve met tusschen de twee en 300 slaven verlieten. „ Vervolgens stuurden wy met de boot naar de Canarische Eylan- „ den, doch wierden genoodzaakt 't naar de Westindische Ey- „ landen te wenden, van waar wy 5 a 600 mylen af waren.

„ Den

„ Den 8. December kregen wy een Snaau in 't gezicht, doch kon- 1737. July.
„ den dezelve niet bereiken; eindelyk noodzaakten ons den hon-
„ ger, en 't ongemak, om 7 mannen te doden, welkers vleesch,
„ 't geen wy aan riemen Sneden, in 't zout water dompelden,
„ en in de Zon droogden, ons tot spys verstrekte. Na lang
„ zukkelen zagen wy eindelyk land, 't geen 't Eiland *Barbados*
„ was, quamen ten getalle van 3 mannen aldaar tot *Nieuw-Bristol*
„ aan ". De commissie, die de Heer *Horatio Walpole* te *Paris* staat af te leggen, betreft, zo men zegt, 't werk van d'algemene Vrede, en successie-zaak van *Gulick en Berg*. Vermits alle zaken, de belangen van de Hoven van *Wenen* en *Versailles* rakende, by 't aanstaande Vredes-Tractaat zullen worden gereguleert, zo verzoekt 't Groot-Brittannische Hof, eer en alvorens het getekend werde, een artikel of twee te mogen worden gestipuleert, om de commercie der Engelschen in de *Westindiën* op een vasten voet te brengen; dat is te zeggen, dat de schepen van Groot-Brittannie voortaan door de Spaansche Kustbewaarders, Fransche Oorlogschepen, of eenige andere schepen van die Natien niet meer mogen worden verontrust; en eindelyk om een end te maken aan alle de verschillen tusschen de Hoven van Groot-Brittannie en *Madrid*, ten opzichte van de zwarigheden, welke 't laatste Hof alle jare oppert omtrent 't verlenen van een schedula, of verlof-brief voor een Zuidzee-schip. Men voegt daar by, dat dit point op nieu zal worden gereguleert, op eene wyze, dat 'er geen plaats voor toekomende krakelen zal worden overgelaten, en dat 't Hof van Groot-Brittannie over deze zaak wil handelen met gemeen overleg van de Heren Staten Generaal; zo als ook over de maatregelen, die met de Staats-Ministers in *Vrankryk* zullen worden beraamt tot voorkominge der onlusten, die de successie-zaak van *Gulick en Berg* zoude mogen veroorzaken. Men zegt, dat 't Groot-Brittannische Hof ontdekt heeft, dat 'er tusschen drie voorname Mogentheden gearbeid word aan een afzonderlyk Tractaat, welkers doelwit enkel en alleen zou strekken, om den handel der Engelschen in de *Westindiën*, *Brazil* en elders te belemmeren en te doen verminderen, en dat wel voornamentlyk om die redenen den Heer *Horatio Walpole* door ons Hof naar *Paris* gezonden zou zyn, om zo veel mogelyk d'uitvoering van

 dat

1737. July. dat Tractaat voor te komen; wat hier van zy, een voornaam Heer te *Lisbon* schryft onder anderen aan een zyner vrienden alhier, *dat 'er tusschen verscheide Hoven zaken van 't uiterste gewicht op het tapyt schynen te zyn; dat 'er in den tyd van veertien dagen drie expressens van Lisbon naar Madrid en twee naar Paris zyn afgezonden, terwyl de Koning van Portugal in dien tyd ook twee expressens van Paris had ontfangen.*

Van *Edenburch* heeft men van den elfde dezer dat wanneer de Heer *Alexander Wilson*, geweze Lord Provoost van die Stadt, daags te voren daar van *Londen* te rug quam, deswegens zeer grote vreugde was bedreven; dat men ten 4 uuren na de middag op klokken gespeelt, en vervolgens van 2 tot 9 uuren de zware klokken geluid had; dat verscheide honderd Burgers hem te gemoed waren gegaan, en dat voornaamlyk niet ver van de Stadt, de wegen gekrielt hadden van de menschen, om hem te zien; dat zommige hem hadden willen dwingen, om met zyn *gezelschap* door de gantsche Stadt te marscheren, en dus een openbare intrede te doen, hebbende ten dien einde slagbomen gestelt aan 't westeinde van de Stadt, daar hy woond, doch dat de Heer *Wilson* geen reden vindende, om zo veel ostentatie te maken, privatelyk uit zyn koets gestapt, en door de Bristolsche Poort in de Stadt gekomen was, terwyl zyn gevolg te paard in de Stadt quam; en eindelyk dat dien nacht voor zyn huis en in verscheide andere wyken van de Stadt vreugdevuren en illuminatien gebrand waren.

Den 16. heeft de Prins van *Wallis* door Milord *North*, een van deszelfs Kamerheren, aan den Koning en de gehele Koninglyke Familie ieder in 't byzonder kennis doen geven dat de Princes zyne Gemalin in de vierde Maand van Haar zwangerschap getreden was; waar op 't gehele Hof Hare Koninglyke Hoogheden complimenteerde, 't geen andere Personen niet doen *zullen*, dan na dat de Koninglyke Familie te *Hamptoncourt* gekomen zal wezen. Dien dag is de Heer *Drummond*, een der Commissarissen benoemd tot de Conferentien t'*Antwerpen*, met een talryk Gevolg derwaarts vertrokken, en zal in 't begin van d'andere week door den Collonel *Blade* worden gevolgd. De Heren *Wasner* en de *Bussy*, respective Ministers der Hoven van den Keizer

en

en den Koning van *Vrankryk*, hebben van wegens derzelver Meesters het te *Wenen* gesloten Vredens-Tractaat aan zyne Majt. gecommuniceert, en verzocht daar aan te willen accederen, zo als dezelve aan de *Præliminaria* gedaan heeft. d'Acte, regulerende de Comedien, ter uitvoer gebraght, en dus verboden zynde op gene andere, dan de twee Theaters in deze Stadt te spelen, hebben die, welke buiten *Londen* speelden, hunnen naam veranderd, en maken stomme Vertoningen door Aapen, welke ongehoorde Nieuwigheit hun een ongelooflyken toeloop van Volk geeft. De Brieven van *Carolina* melden, dat op 't arrivement van eenige onzer Oorlochschepen voor *St. Augustyn*, (zynde een van de twee Spaansche Colonien, en de voornaamste Schans, Stadt, Haven en Slot in *Florida*, in *Noord-America*) de Spanjaards zodanig verschrikt waren, dat zy alarm geslagen en Vlaggen uitgesteken hadden, alzo dezelve in gelyke verbeelding en vreze waren geweest, als d'onze voor eenigen tyd op *Carolina* van Hen hadden opgevat.

1737. July.

Hier loopt een gerucht, dat 'er eene alliantie op het tapyt is tusschen de Koningen van Groot-Brittannie, Zweden en Pruissen, den Hertoch van *Saxen-Gotha* en de Markgraven van *Bareith* en *Anspach*, om met gemeen overleg t'arbeiden aan de verkryging van d'afdoening der Religie-bezwaarnissen van de Protestanten in 't Ryk, en om elkander onderling in die gelegenheit de behulpzame hand te bieden. Ook heeft ons Hof aan zeker Mogentheit vertoond, dat 't algemene Vredens-Tractaat gesloten zynde, de Hoven, belang in 't zelve hebbende, de Zeemogentheden zekerlyk zouden nodigen, om mede daar in te treden, doch dat het met de voorzichtigheit niet zoude over eenkomen, om zich in eenige verbintenis ten dien opzichte in te laten, eer en alvorens een klaarder doorzicht te hebben in d'algemene zaken, en voornaamlyk in die, welke den Koophandel der Zeemogentheden betreffen. Hoe 't zy, men verzekerd hier, dat de Koning van *Spanje* weigerd, 't Vredens-Tractaat als contracterende Mogentheit te tekenen; dat de Fransche Ambassadeur 't zelve aan zyne Catholyke Majesteit gepresenteert hebbende, om te worden getekend, die Monarch 2 dagen daar na aan den Secretaris van Staat, den Marquis van *la Quadra*, had bevolen, om jegens zyne

1757. July. Excellentie te zeggen, " dat vermits de Koning zyn Meester
„ geen hand gehad had in d'eerste Vredehandelingen tusschen
„ den Keizer en Vrankryk, nochte ook niet in de Vredes-preli-
„ minarien, tot dewelken hy enkel en alleen was geaccedeert,
„ zyne Catholyke Majesteit ongenegen was, om 't Vredes-Tractaat
„ op eenige andere wyze te tekenen, dan de preliminarien, en dat
„ hy zich in gene andere verbintenissen wilde inlaten ". Aan d'andere kant verneemt men, dat de Koning van *Sardinie* geen zwarigheit had gemaakt, om 't gemelde Tractaat als contracterende party te tekenen, alhoewel hy geen groter deel in d'eerste Vredehandelingen heeft gehad, dan zyne Catholyke Majesteit, en dat de Fransche Ambassadeur dit antwoord zo voort met een expressen naar zyn Hof had afgevaardigt, om nadere instructien te hebben, hoe zich in die zaak te gedragen.

Men zegt dat de Keurvorst van de *Palts* zou hebben verklaart
„ dat hy het vergelyk door den Koning van *Pruissen* aan hem
„ voorgeslagen, hoe gunstig ook, niet konde aannemen, zonder
„ 't recht van zynen wettigen Opvolger tot de Hertochdommen
„ van *Gulick* en *Berg* daar door te benadelen; dat hy niet twyfel-
„ de, of de Mogentheden, die beducht waren, dat die nalaten-
„ schap onlusten in de nabuurschap zou veroorzaken, zouden om
„ de Gerechtigheit van zyne zaak hunne uiterste pogingen
„ aanwenden, om dezelve voor te komen, door den wettigen
„ Opvolger tot die twee Hertochdommen in zyne rechtmatige
„ pretensien te handhaven. „ Waar uit men natuurlyker wyze zou mogen besluiten, dat de zaak van die successie zo gemaklyk niet zal geëffent worden, als men wel hadde gemeent, en dat om gene andere redenen zo vele Fransche Trouppen aan de *Maaskant* zyn zamen getrokken, dan om des noods direct naar de Hertochdommen van *Gulick* en *Berg* te konnen marscheren. Wyders bericht men dat nopens de Gulick en Berghsche successie-zaak zou zyn voorgeslagen, om den termyn van een jaar of meer vast te stellen tot het houden der conferentien, in dewelke men over die zaak zal handelen, als mede om ten eersten d'instructien en de nodige volmachten te verlenen aan de Ministers, welke die conferentien zullen bywonen, en onderling te verstaan, dat zo lang die conferentien duren, de zaken blyven zullen

in

in den staat, waar in dezelve thans zyn, zonder dat de dood van den Keurvorst van de *Palts* of eenig ander geval de Mogentheden Mediateurs, of de belanghebbende partyen zoude machtigen om de Wapenen op te vatten. Waarom men van daar vermeld, „ men weet hier niet wat te zullen denken van wegens „ de Negotiatie rakende de successie van *Gulick* en *'Berg*, in wel- „ ke ons Hof is getreden ten faveur van de State Generaal, on- „ ze getrouwe Geallieerdens welke een waar belang in d'uit- „ spraak van die zaak hebben. „ 1737. July.

De Ridder *Arthur Onslow*, Spreker van 't Lagerhuis, de Lords *Monson* en *Lovel*, de Ridders *Jan Norris* en *Charles Wager*, en meer andere Personen van rang, hebben een zeer kunstig werktuig wezen zien, om de lengte daar door uit te vinden, gemaakt door *Mr. Harrison*, dewelke 6 jaren daar aan bezich is geweest: Zy waren alle daar over zeer voldaan, en gaven hem 250 Ponden Sterlings tot een vereering, en te gelyk ordre noch een te maken, 't welk by d'Admiraliteit zal bewaard werden. De Wiskonstenaars zyn van gevoelen, dat deze Machine de bequaamste van alle is, die men tot noch toe gepractiseert heeft, om de lengte t'ondekken.

Den 25. gaat 't gehele Hof te *Hamptoncourt* resideren, waar omtrent de vreemde Ministers huizen gehuurt hebben. Vrydag avond arriveerde de nieuwe extraordinaris Ambassadeur uit *Vrankryk*; hy had Saterdag particulier gehoor by den Koning. De Hertoch van *Devanshire* vertrekt in d'aanstaande maand naar *Ierland* met instructien om de commercie van dat Ryk met Engeland en Holland te bevorderen.

VRANKRYK.

MEN verzekerd, dat de conferentien, die dikwyls in tegenwoordigheit van den Baron van *Schmerling*, en den Heer *Du Theil* ten Hove gehouden worden, hoofdzakelyk betreffen 't uitdenken van de bequaamste wyze, op welke het Tractaat, 't geen laatst tusschen den Keizer en zyn Allerchristelykste Majesteit te *Wenen* gesloten is, aan de Geallieerden van de gemelde twee Monarchen te communiceren, 't geen men wil dat eerstdaags zal geschieden; en vervat 't gemelde Tractaat alle de particuliere conventien, welke tusschen die beide Mogentheden

1737. July. den zedert de maand November 1735 gesloten zyn; waarom 't zelve van eene grote uitgebreidheit is. De Prins van *Guise*, die den 21sten passato na *Lottaringhen* vertrok, is voornemens om de goederen die hem door wylen den Hertoch *Leopold* den Eersten gegeven zyn, weder op t'eischen. De Bisschop van *Troyes* heeft een zeer scherp antwoord in 't licht gegeven, tegens 't Mandement van den Aardsbisschop van *Sens*, waar by zyn Missaal veroordeelt word. Ook ziet men thans een derde naamlozen brief, die veel gevoeliger dan de twee vorige is, tegens 't nieuwe *Breviarium* van den Aardsbisschop dezer Stadt; 't geen of schoon in 't gehele Bischdom aangenomen, echter door de *Molinisten* tegen gegaan werd; uit welke troubelen gevaarlyke gevolgen geboren zullen werden, in cas 't Hof daar in niet spoedig voorziet. De Politie heeft eene Publicatie doen affigeren, om 't gemeen te desabuseren, wegens de valsche geruchten, die door eenige Wynkopers, uit haat tegens de Brouwers uitgestrooid zyn, als of 't bier drinken dit jaar dodelyk was.

De Brieven van *Bastia* van den 15. melden, dat de Landstreek *Balagna* werkelyk geregeert wierd door eene Magistrature, die uit negen Personen bestond, waar van zes voorname Landzaten en drie Buitenlanders zyn, welke om de 14 dagen verwisselt wierden onder 't bestier van den Canonnik *Orticoni*, dewelke als President van die Regering was; dat de Misnoegden meer dan ooit in 't onwrikbaar besluit waren, om 't Juk der Genuezen van hun hals te schudden; dat zy zich van de harde behandelingen en vreeslykheden, die tegen Hen gepleegt wierden, met Succes bedienden om 't Volk tot wraak op te wekken, en den geest van opstand in 't zelve t'onderhouden.

Van den 1sten dezer heeft men, dat de Grave *Maurits van Saxen*, die zedert de dood van den Hertoch van *Courland*, verscheidemalen met den Cardinaal *de Fleury* geconfereert heeft, zich gisteren begaf naar *Versailles*, om van den Koning afscheit te nemen. Korteling heeft de Spaansche Ambassadeur de Marquis *de Las Minas*, met gemelde zyne Eminentie mede eenige reizen geaboucheert. Men ziet alhier zeker Gedicht, geintituleert, *Een Vraagstuk om opgelost te worden*; na welkers Autheur men een scherp onderzoek doet. Ook staat binnen korten een zeker

zeker Libel door Beuls handen verbrand te worden, waar in de Schryver beweert, *dat de Paus zo veel gezach heeft over de Bisschoppen, als de Koning over zyne Onderdanen.* 't Meermaals genoemde Mandement van den Bisschop *van Troyes*, door 20 Canonniken van de Cathedrale kerke goedgekeurd, word thans opentlyk verkocht; gelyk mede 't Mandement van den Aardsbisschop van *Sens* tegens 't Missaal van den eerstgenoemden. De Groot-Inquisiteur van *Toskanen* heeft, om de *Vrye Metzelaars*, die te *Florence* verscheide Logies opgerecht hebben, uit te roejen, dezelve by den Paus en den Groothertoch, onder den naam van *Quiëtisten* aangeklaagt, (welke Secte in *Italien* eene vervloeking is); wordende de gene die daar van professie doen; ten vure gedoemd. 1737. July.

'*t* Boschje genaamt *Dauphyn*, te *Versailles* voor dien Prins expres aangelegt, is voltooid; De Dauphyn verrichte 'er den 2 dezer zyne militaire exercitien in tegenwoordigheit van 't gehele Hof dat zich derwaarts begeven had, om d'eer te hebben van hem te zien arbeiden. De Cardinaal *de Fleury* ontfing voorlede Maandag een courier uit Duitschland, die des nachts tusschen Dingsdag en Woensdag weder afgevaardigd wierd. Zyne Majesteit klachten van wegen den Prins van *Rohan* ontfangen hebbende, ter gelegenheit der dinstinctien die 't Parlement van *Bourdeaux*, gemaakt heeft, aangaande de taxen der kosten door de Musquetaires, 's Konings gardes, Ligte paarden &c. gedaan, by haar arrest van den 22 January 1734, 't welk hen alleen toestaat 3 livres daags als ze buiten haar standplaats zyn, 4 livres op reis en zo ze Edellieden zyn 5, 't welk eene beledigende en nadelige distinctie aan de hoedanigheit van Stalmeester die hen hunne posten geeft veroorzaakte; de Koning aan deze respectueuse vertogen willende voldoen, en bewaren de privilegien door zyne Voorzaten aan de Troupen van zyn Huis toegestaan, heeft een arrest verleend, waar by 't 87 articul van 't pretenze reglement van 't Parlement van *Bourdeaux* vernietigd werd, verklarende formeellyk by zyn arrest den 22 Juny laatstleden verleend en eergisteren afgekondigd, dat de taxen der kosten dezelve zullen zyn, en dat d'Edellieden zo als die dewelke 't niet zyn, zonder onderscheit zullen werden behandeld, op dat deswegen in 't toekomende geen geschil zy.

1737. July. 't Gerucht loopt, dat de zaak van den Heer *Chauvelin*, ten Hove eene gunstige keer begind te nemen; en dat dien gedisgratieerden Minister wel ligt binnen korten van *Bourges* tot *Grosbois* te rug mocht komen 't welk de tyd leren zal. Men ziet 't volgende extract van een Brief wegens den Heer *Chauvelin* van *Bourges* geschreven; „ Na dat de Heer de *Chauvelin* zyn verblyf „ hier gehad heeft, schynt deze Stadt een nieu aanzien gekregen te „ hebben: Die Heer leeft hier rykelyk en met veel luister; Zyn „ Huis bestaat ten minsten uit dertig Personen; Hy heeft 24 zo „ Koets- als Hand-Paarden, en houd een open Tafel, die met „ 14 Borden gedekt is; Alle de Personen dezer Stadt worden met „ d'uiterste minlykheit by Hem ontfangen, en 't gedrach van des„ zelfs Gemalin word zeer geprezen; 's namiddags hebben zy „ Partyen om te spelen en groot Gezelschap, en alle d'Inwoon„ ders betuigen hunne vergenoeging van den Heer *Chauvelin* in „ hunne Stadt te hebben; De manier van leven, die Hy *hier* te„ genwoordig houd, is eene eensklapze verandering, alzo Hy „ in den beginne niemant zien wilde, maar overwogen hebbende „ dat 't onzeker was hoe lang Hy genoodzaakt zou zyn zich hier „ op te houden, is Hy tot het besluit gekomen, om zo veel Ver„ maak te nemen, als Hy hier konde krygen. „

In deze week na de generale Monstering maakten de Gardes du Corps, de Mousquetaires, en de Granadiers een klein Spiegel-Gevegt tot vermaak van den *Dauphin*, waar van zich de Gendarmes en de Ligte Paarden excuseerden, voorgevende dat zy aan niemant eenige militaire eerbewyzingen verplicht waren te doen, dan aan den Koning, welke weigering ten tyde van *Lodewyk de XIV.* mede is voorgevallen, zonder dat daar omtrent nochtans eenige decisie is gevolgd, waarom men meend dat die Zaak nu ook wel on-uitgewezen mocht blyven. De Baron van *Schmerling*, Minister des Keizers aan dit Hof, een Expresse van *Wenen* ontfangen hebbende, heeft zyne bekome Depeches terstond aan des Konings Ministers gecommuniceert 't geen de Spaansche Minister, die ter zelver tyd ook per Expresse importante Depeches van zyn Hof ontfing, mede gedaan heeft.

d'Academie der Wetenschappen en Konsten, te *Pau* in *Bearn* opgerecht, zal den eersten February naastkomende, de prys van

een goude Medaille uitdelen, aan de gene die, 't zy in *Prosa* of *Veerzen*, best zal oplossen, de vrage, *welke hoedanigheden de behaaglykste in de Zamenleving zyn, die van de Geest, of die van 't Hart?* Zullende de gene, welke genegen zyn hunne geschriften deswegens over te zenden, zich tot de maand November inclusive, konnen addresseren aan den Heer *de Hegobure*, Secretaris van de gemelde Academie te *Pau*. Zedert eenige dagen word alhier, met goedkeuring en met permissie van den Heer Herault, gedrukt en uitgegeven, zeker blaadje, geintituleert, *Apologie, of verdediging van de Panniers, gedaan in eene vergadering van Dames*; welk geschrift vervolgt staat te worden. 1737. July.

De Koning heeft aan den Heer *du Theil* wegens zyne verrichtingen aan 't Hof van *Wenen* een Prezent van honderd duiz. Livres gegeven, en zal Hem, zo verzekerd word, eerstdaags tot Secretaris van 't Kabinet benoemen. De Keizerlyke en Spaansche Ministers hebben zedert eenige dagen met den Cardinaal *de Fleury* en onze Ministers verscheide Conferentien gehouden, en Expressen naar hunne Hoven afgevaardigt. Men heeft tyding dat de Marquis *d'Antin*, Vice-Admiraal van *Vrankryk*, met zyn Esquader voor *Salée* gekomen zynde, de Bey aan Hem verklaard had, de Vrede met *Vrankryk* te zullen onderhouden, en al de Fransche Slaven in vryheit te stellen: Waar op die Admiraal met zyn Vloot naar *Kadix* was vertrokken, om daar d'ordres van 't Hof af te wachten.

Den 12. 's namiddags heeft de *Dauphin* 't Kanon van 't Fort, tot deszelfs vermaak opgeworpen, zien afschieten, en zich vervolgens met eenige Heren gediverteert met de Vogel-Jagt en het schieten naar 't Wit. Gister heeft de Heer *Reaumur*, Lid van d'Academie der Wetenschappen, 't Derde Deel zyner Historie van d'Insecten in alle de gedeeltens der Werelt aan Hare Majesteiten en den Dauphin gepresenteert, en had d'Eer, by dezelve met zonderlinge tekenen van achtinge ontfangen te worden. Tusschen *Bauvin* en *Novon* in *Picardyen* is een Kool-Myn ontdekt, die men meend dat zeer veel zal uitleveren.

Van *Straatsburg* heeft men, dat de Keizer de Pruische Administrateur van 't Hertochdom *Wirtemberg*, overgehaald hadde, om in naam van de Prinssen zyne Pupillen, met deze Kroon te

1737. July. handelen, over de cessie van 't Prinsdom *Montbeillard*, aan onzen Koning, volgens 't Plan en d'aanbieding van wylen den overleden Hertoch; zynde de Marschalk *du Bourg*, Gouverneur van den *Elzas* ten dien einde door zyne Majesteit tot deszelfs Commissaris benoemd.

Ons Hof heeft den 17. 's morgens een expressen bekomen, met tyding, dat zyne Koninglyke Hoogheit *Johan-Gasto de Medicis*, Groot-Hertoch van *Toskanen*, den 9 dezer ten 11 uuren voor den middag na eene langwylige ziekte in den ouderdom van zevenënzestich jaren te *Florence* was overleden, zynde de laatste van 't Doorluchtig Huis van *Medecis*, zynde den 24 Mey 1671 geboren; als mede dat de Prins van *Craon*, Minister van den Hertoch van *Lottaringe*; dat zo dra zyne Koninglyke Hoogheit den geest gegeven hadde, den Tytel van *Eerste Minister van François den Eersten, Hertoch van Lotharingen, en Groothertoch van Toskanen*, hadde aangenomen; en dat de Keurvorstinne Doüariere van *de Paltz*, Zuster van den overledenen, tot Regentesse, in absentie van den gemelden Hertoch, benoemd was, en zo voort een expressen met die tyding naar *Wenen* had afgevaardigt, zo als ook order na *Pisa* aan 600 Man van de bezetting aldaar, om ten eersten naar *Florence* te marscheren en zich van de twee Castelen van die Stadt te verzekeren, gelyk mede bevel aan een corps Troupen in *Lombardie*, om zich naar 't Groot-Hertochdom van *Toskane* marschvaardig te houden. Wat aanbelangt de Groot-Hertoch van *Toskane*, dezelve is in staat, om gestadig 20000 Man in dienst en zoldy te hebben; ook heeft hy 400 ligtgewapende Paarden en 100 geharnasde Ruiters, en deze alle binnen zulk een engen omtrek gehuisvest, dat hy ze al te zamen binnen 24 uuren kan te *Florence* doen komen. Daar en boven heeft hy 12 Galeien, 2 Galioenen en 6 Galeassen en zyne Galeien worden genaamd de *Zwarte Vloot*, om dat zy den Turk meer binnen de Straat beschadigen, dan eenige andere. 't Paleis van den Groot-Hertoch is zo groot, dat het ten minsten een plaats van 50 huizen beslaat. Men verzekerd, dat de Groot-Hertoch van *Toskane* 1800000 ducaten aan jaarlyksche inkomsten heeft, waar van de Stadt *Florence* alleen 700000 opbrengt. d'Inkomende rechten op 't laken renderen ontrent twee millioenen, enz.

Den

Den 15 's avonds omtrent half elf uuren is de Koningin van een Princes in de kraam gekomen, die door den Aardsbisschop van *Vienne*, 's Konings eersten Aalmoezenier, in de tegenwoordigheit van den Pastoor van de Parochie van 't Casteel, in stilte gedoopt, en door de Hertogin van *Tallard*, Gouvernante van de Kinderen van *Vrankryk*, in haar apartement gebraght is. De Koningin en de jonge Prinses bevinden zich redelyk na den tyd. De Grave van *Waldegrave*, extraordinaris Envoje des Konings van *Groot-Brittannie*, had eergistere afzonderlyk gehoor by den Koning, waar in hy den Heer *Horatio Walpole*, Ambassadeur van zyne *Britsche* Majesteit by de Heren Staten Generaal, aan zyne Majesteit presenteerde. De Heer *Bussinello*, geweze Minister van de Republicq van *Venetie* te *Londen*, is hier gearriveert. Men zegt, dat 'er thans 4 of 45000 Man van onze Troupen in *Fransch Vlaanderen* leggen, zo Ruitery als Voetvolk. De Heer *Sorba*, Minister van de Republicq van *Genua*, gaat dikwyls naar *Versailles*, en heeft daar drukke conferentien. Die Minister heeft zedert twee maanden verscheide expressens van *Genua* ontfangen, en men twyfelt niet, of zyne Majesteit zal gezamentlyk met den Keizer de garantie op zich nemen wegens de nakominge van 't Tractaat van vergelyk, 't welk zyne Keizerlyke Majesteit over eenige jaren ten behoeve van de misnoegden van *Corsica* heeft ontworpen. 1737. July.

Volgens de Brieven van *Nantes* ziet men de CARGA of Lading van de schepen *le Comte de Toulouse*, en *la Duchesse*, uit China; en de *Phenix* en *Griffion*, van Pondichery en 't Eiland Bourbon, den 9 en 10den dezer in de haven van *Orient* gearriveert; bestaande in

464000 ℔ Koffy van 't Eiland Bourbon. 590830 ℔ Thee Boey. 62140 ℔ dito Camphou. 3980 ℔ dito Pekoe. 14240 ℔ dito Soatchaon. 95130 ℔ dito Singlo. 7610 ℔ dito Haysan. 9110 ℔ dito Bing of Imperial. 21420 ℔ Esquine. 24920 ℔ Galanga. 6120 ℔ Kurkuma. 122280 ℔ Toutenague. 143420 ℔ Peper. 150000 ℔ Rood Hout. 6480 ℔ Tanny Zyde. 7180 ps. witte Salempouris. 23500 ps. dito Guinées. 1258 ps. Socretons.

1737. July. 2600 ps. Chavonies. 80 ps. Tarnatannes. 3280 ps. Bethilles. 600 ps. Organdys. 15243 ps. witte Gerrahs. 400 ps. Adathys. 10900 ps. witte Baftas. 660 ps. Hamans. 3380 ps. Caffies. 1600 ps. Tansjeeps. 3760 ps. Malmolens. 880 ps. Therindannes en Therindains. 600 ps. Tocqués. 2160 ps. Bengaalfche Douriaffen. 480 ps. Bafins. 5200 ps. Neusdoeken van Bengale. 1280 ps. dito van Tranquebar. 4800 ps. dito van Mafulipatnam. 640 ps. dito van Paliacatte. 2300 ps. dito van Pondichery. 500 ps. Baftas blaeuwe. 160 ps. Gingans van Pondichery. 2080 ps. dito van Madras. 1000 ps. Gourgerons. 1000 ps. effe Damaften. 200 ps. Meubel-Damaften. 800. ps. Pequins. 200 ps. Satynen. 200 ps. Patiffoyen. 100 ps. Lampas. 1000 ps. Wayers. 1880 ps. verlakt Goed. 8 ps. dito Schermen. 1000 vellen gefchilderd-Papier. 72 Doozen met Nanquinfche Inkt. 62 Kaffen met Porcelyn. en 1223 pakken Rottingen. Verwachtende de gemelde Ooftindifche Compagnie noch deze maand hunne andere fchepen van *Pondichery*, *Bengale*, en *Mabé*; wanneer de Carga van derzelver Lading, aan 't publicq zal werden medegedeeld.

De Koning heeft, onaangezien de zeer grote inzameling van Veld- en Land-Vrugten, 't uitvoeren van Grane verboden. De Heer *Walpole* Ambaffadeur van *Engeland* in den *Haag*, heeft verfcheide conferentien met den Cardinaal de Fleury ten overftaan van den Lord *Waldegrave* over 't tegenwoordig tydgewricht gehad, en voor al over de krygstoeruftingen der Spanjaarts te Water en te Land, dewelke, zo men zegt, tegen 't Eiland van *Sardaigne* gefchikt zyn: Men is hier in d'uiterfte oplettenheit ter oorzake van den Turkfchen Oorloch.

SPANJE. DE Brieven van den 11. paffato van *Kadix* melden, dat men daar bezich was met Troupen en Wapenen in te fchepen, om dezelve naar de *Weft-Indiën* te zenden, waar uit men befluit dat het Hof daar mede eenig Deffein ftaat uit te voeren. Men verzekerd dat de Hertoch van *Montemar* een Ontwerp aan 't Hof heeft overgeleverd, om eene Reductie onder de Trouppen te maken, volgens 't welke maar alleen 60 Bataillons nationale en 40 Bataillons vreemde Troupen in dienft zouden gehouden, en 't grootfte ge-

gedeelte van de Dragonders mede afgedankt worden. Aan Don *Sebastiaan de la Quadra*, Minister en Secretaris van Staat voor de buitenlandsche Zaken, zyn verscheide Projecten tot redres van de Finantien dezer Monarchie overgeleverd; Die Heer word door zyne gemeenzame en vriendelyke behandelingen by ieder geacht en bemind. De Heer *Keene*, Minister van *Groot-Brittannien*, heeft dezer dagen eene lange Conferentie gehad met Don *Sebastiaan de la Quadra*, Secretaris van Staat, in dewelke Hy in naam van zyne Groot-Brittannische Majesteit aan Hem vroeg: „ Of 't gerucht, dat de Spanjaarts eene considerabele Armade „ in de West-Indiën maakten, gefondeerd, en of 't waar was „ dat zy voornemens waren om d'Engelschen, welke zich in „ *Zuid-Carolina* ofte *Nieu-Georgien* hebben ter neder gezet, „ t'ontrusten; Waar op de Heer *de la Quadra*, Hem zedert verzekerd heeft: *dat zulks volkomen onwaar was, dat de Koning op zodanigen Aanslag generley gedachten had; en dat zyne Majesteit meer dan ooit na de gelegenheden zocht, om den Koning van Groot-Brittannien en d'Engelsche Natie t'overtuigen van de vurige begeerte, die Hy heeft, om met dezelve in de volkomenste Verstandhouding te leven.* Gemelde Groot-Brittannische Minister heeft een Expresse naar *Lisbon* afgevaardigd; Daar tegens is voorleden Vrydag een Courier van 't Portugesche Hof door deze Stadt naar *Paris* gepasseerd, met Depeches voor Don *Louis Da Cunha*, Ambassadeur des Koning van Portugal aan 't Hof van Vrankryk. De Marquis *de Vaugrenan*, Ambassadeur des Konings van Vrankryk, confereert noch dikwyls met den Heer *de la Quadra* over 't aanstaande Vredes-Tractaat, en Hy verwacht dien aangaande eenig uitwyzend Antwoord, om 't zelve per Expresse naar zyn Hof te zenden. Men verzekerd nu, dat de Prins van *Campo Florido* de Reis naar *Venetien* als Ambassadeur wegens deze Kroon in 't midden van de naastkomende Maand zal aannemen, en dat een gedeelte van deszelfs Bagagie in d'aanstaande week voor af naar Italien zal worden gezonden. Van *Oran* word geschreven, dat de Moren zedert eenigen tyd weder van 't Gebergte omtrent die Stadt in de Vlakte waren komen afzakken, en dat, schoon zy zich daar heel stil hielden, men allezints op zyne hoede was: Na de verwisseling van 't Garnizoen aldaar, was in de maand Mey wel

1737. *July.*

eenige

1737. July. eenige Ziekte onder 't nieu aangekomen Volk geweest, maar 't zelve aan de Lucht gewoon zynde, was die genoegzaam opgehouden.

De Gardes en andere Troupen die 't Campement by *St. Ildefonse* moeten formeren, zyn op marsch; 't zelve zal maar uit 5, of 6000 Man bestaan: 't Hof zal zich in 't kort derwaarts begeven, zynde de grove Bagagie al voor uitgezonden.

Men bericht van den 2. dezer, dat voor den Koninglyken Infant *Don Philippe*, Groot-Admiraal van *Spanjen*, een Raad word opgerecht dewelke uit verscheide Generaals en andere Personen van distinctie, die grondige kennis en ondervindig van de Zee-Zaken hebben, zal bestaan; Die Prins toond zeer vurige genegenheit tot alle nutte Wetenschappen, en doed zich, om zyn Ampt van Groot-Admiraal na vereisch te konnen bekleden, alle dagen vele uuren in de Zee-Zaken onderwyzen. De Heer van der *Meer*, Ambassadeur van de Staten Generaal, die voorlede week afscheid van 't Hof genomen heeft, staat zekerlyk in d'andere week de Reis naar Holland aan te nemen. Van *Aranguez* meld men. „ De levensmiddelen blyven hier noch al heel duur, „ en de fourage voor 't Vee stygerd zelfs alle dagen in prys, „ moetende men voor een schepel gerst betalen 37 realen, voor „ 25 ℔ stroo 50 quarto's, en verder na proportie. „

ITALIE. MEN bevind te *Rome* dat de Koning van *Portugal* heeft geweigert, d'artikelen, die wegens een vergelyk tusschen dit Hof en zyne Portugesche Majesteit hier waren opgestelt, en die men naar *Lisbon* gezonden had, te ratificeren, en te bekrachtigen. De Paus had alleenlyk een Cardinaalshoed toegestaan ten behoeve van den werkelyken Patriarch van *Lisbon*, maar zyne Portugesche Majesteit eischt daar en boven, dat die Hoed. successivelyk en voor altoos op alle de Patriarchen van *Lisbon* zal overgaan, 't welk het geen is, dat de H. Vader schynt niet te willen toestaan. De Courier welke voor eenigen tyd naar *Lisbon* afgezonden wierd, en wiens vertrek occasie gaf tot de geruchten, dat het verdrag tusschen den H. Stoel en 't Hof van *Portugal* gesloten was, heeft derwaarts overgebraght de bewilliging van den Paus, dat de Patriarchen van *Lisbon*, de waardigheit van Cardinalen zullen bekle-

kleden, mits dat hunne Successeurs om de vacante Hoed sollici- 1737. July.
teren.

De Cardinaal *Marini* is stil hier gekomen, en onverwacht by den Paus ter gehoor geweest, om zyn aandeel in de voordelen spruitende uit de Canonisatie der Heiligen, als prefect van de Congregatie de H. *Riti* te vorderen. De Vaders der Missie, van 't betalen der taxen nopens de gemelde functie willende verschoond zyn, hebben met de Vaders Jezuiten als deswegen overeenstemmende een request aan de Heer *Valenti*, *Bevorderaar van 't geloof* overgeven, om 't aan den Paus te prezenteren, waar in ze hun armoede te kennen geven, maar dewyl zyn Heilige wel weet hoe 't met hun bestaan gelegen is, heeft hy by 't ontfangen van *dit* request, op 't zelve tot appointement gegeven, *gelezen*. Schoon de H. Vader 1000 scudi voor het canoniseren, van ieder H. laten vallen heeft, echter komen hem van de 16000 scudi noch 12000 toe, die hy door den Cardinaal *Dataris* ontfangen heeft, waar van hy aan de Broederschap *della Divina Pietà* aan *Ponte Capi* 3000 scudi heeft doen geven, en d'overige 9 duizend aan de Parochien voor de nooddruftige huisgezinnen.

Den 25sten hield de Paus eene Congregatie met de Cardinaal *Ottoboni*, *Spinola*, en *Zondedari*, over de Loges der *Vrye Metzelaars*, welke alhier onder den tytel van *Cucchiara*, opgerecht zyn; en wierd daar in gedecideert; dat, vermits de vryheit van gevoelen waar van die secte professie schynt te maken, een gevolg van 't *Epicurismus* is, geen wet te streng kan zyn, om tegens hun gestatueert te werden.

Den 6 dezer assisteerde 't S. Collegio in 't Vatikaan, alwaar de Ministers van d'Apostolische kamer de gewone schattingen van de Leenheffers des H. Stoels ontfingen, en door hen geprotesteerd wierd wegens de achter geblevene belening der Staten van *Parma* en *Piacenza*, als mede die van 't Koningryk *Napels*; ten behoeve van 't laatste leverde de Spaansche Agent een Protest in, waar in hy in de naam van den Koning der beide *Sicilien* verklaarde, willig te wezen 't gewone tribuit te voldoen, zo dra de H. Stoel d'Investiture daar van aan zyne Majesteit zal gegeven hebben.

De Keizer heeft aan den Paus doen vertonen: „ Dat hy zich

1737. July. „ in zodanige omstandigheden bevind, dat hy mogelyk verplicht „ zoude wezen om den Oorloch tegens den Turk te moeten on„ dernemen, zyne Keizerlyke Majesteit zo wegens de Religie, „ als van zyne Heiligheit vertroud, van aan hem wel te zullen „ toestaan, gelyk de Paussen zyne voorgangeren gedaan hebben, „ dezelve onderstand te beschikken, als in zodanige zoorte van „ gelegenheden vereischt word. „ Waar op de Paus eene exceptie, geproponeert heeft, met aan den Keizer te doen antwoorden: „ Dat hy zich zelve zeer geschikt vond, om met al zyne „ macht te contribueren aan de kosten van den Oorloch, maar dat zy„ ne Heiligheit innerlyk wenschte, dat de Troupen van zyne Kei„ zerlyke Majesteit welke tegen den Turk stonden gebruikt te „ worden, wierden gecommandeert door een Chef welke van zyne „ Apostolische Zegen konde profiteren. „ Men kan zonder moeite begrypen, dat de Paus door dat antwoord heeft doen verstaan, dat het bevel van de Keizerlyke Armée in *Hongaryen*, 't welk opgedragen is aan den Graaf van *Seckendorf*, die van de Protestantsche Religie is, hem gantsch niet aangenaam was. De Graaf *Harrach*, Minister des Keizers heeft de voorzeide exceptie gesolveert, met den Paus te vezekeren, „ dat de Graaf van *Secken*„ *dorf* maar commandeerde als 't twede Hoofd, en dat de Her„ toch van *Lotteringen* 't Opperbevel heeft, gelyk aan een Ge„ neralissimus toe komt. „

Te Napels wierd den 6 passato een Edict gepubliceert, waar by de Briefwisseling tusschen dit Ryk, *Duitsland*, *Milanen*, *Parma*, *Mantua*, en andere Staten des Keizers, weder provisioneel opgeschort word tot dat het Hof anders zal hebben verstaan; en men verzekerd, dat zulks veroorzaakt is door eenige nieuwe opgekome zwarigheden wegens de posteryen. Den 4. bequam de Kamer der Finantien een ordre des Konings, om de Sequestratien wederom op te heffen, die gedurende den laatsten Oorloch, zo wel op de Lenen, als de Kerkelyke en Wereltlyke goederen van de personen die de belangen des Keizers aankleefden, gelegt zyn; willende zyne Majesteit, dat die revenuën zedert den eersten May dezes jaars, wederom aan de Bezitters zullen werden betaald; doch twee dagen daar na ontfing die Kamer een bevel, om de gemelde revenuën als bevorens te blyven ontfangen,

fangen, en daar mede tot nader ordre te continueren. d'Uitwerping van den Berg *Vesuvius* houd zedert eenige dagen t'eenemaal op, na eene onschatbare schade veroorzaakt, en eene menigte Familien in de grond geruineert te hebben. De Koning, door medelyden bewogen over zo groot verlies als de Bewoonders omtrent die Berg geleden hebben, heeft geordonneert, dat zy gedurende eenige jaren vry van alle Contributien, Subsidien, en Koninklyke Rechten zullen zyn. Men verbeeld zich te *Napels* dat het geweldig uitwerpen van brandende stoffe den Berg *Vesuvius* hen voor een groter onheil had bewaard, namentlyk voor eene zware Aardbeving, die zo veel Lymachtige en zwavelachtige Stoffen, in den boezem van den grond opgesloten, niet gemanqueert hebben te verwekken, zo zy geen middel gevonden hadden om uit te barsten. Ondertusschen geven eenige Geestelyken voor, dat de Hemel vertoornd is, vermits men onderneemt de Kerkelyke goederen aan te tasten; doch 't Hof, 't geen daar aan weinig geloof slaat, blyft in 't besluit volharden, om de vrydommen der Geestelyken te vernietigen, of zodanig te besnoejen, dat dezelve de Koninglyke inkomsten niet konnen benadelen; en 't schynt dat 't Gouvernement genegen is, die zaak met 't Hof van *Romen* te reguleren, by zo ver 't zelve genegen zoude zyn daar in te bewilligen. De Cardinaal *Spinelli*, Aardsbisschop van *Napels*, wend vele devoiren aan, om den Paus, was 't doenlyk, daar toe over te halen, en heeft aan zyne Heiligheit gezonden de Copyen van verscheide Tytels, die in d'Archiven van de Hoofdkerke dezer Stadt gevonden zyn, waar uit blykt, dat de Koning in verscheide opzichten niet anders eischt, dan 't gene van aloude tyden aan de Koningen zyne Voorzaten gaccordeert en toegekend is. Ook heeft men van buiten 's Lands een werk bekomen, 't gene de resolutie van 't Hof om de Kerkelyke zaken te veranderen, in allen delen sterkt: zynde 't zelve geintituleert, *Historie van 't publicq Fransch Kerkelyk Recht*, onlangs in Engeland gedrukt.

1737. July.

Onder andere pretensien, waar op 't Hof aandringt, alvorens met den Heilige Stoel een verdrag te sluiten, eischt de Koning hoofdzakelyk; *dat de Pausselyke Nuntiussen aan dit Hof, by vervolg geen jurisdictie over Kerkelyke, en Wereltlyke, reguliere personen van zyne Majesteits Staten, zullen mogen oeffenen, dat 't Gerichtshof van de*

1737. *de Nuntiature gesupprimeert, en de rechten van den Nuntius te Napels,*
July. *op denzelven voet als die aan andere Hoven gereguleert zullen werden.* De Prins *de La Rocca Villomarino*, is den 13den dezer na zyne Ambassade aan 't Spaansche Hof; vertrokken.

Den 19. quam een Catalaansche Tartaan in deze Haven aan, komende van *Sardinien*, en ophebbende 49 Personen, dewelke uit dat Koningryk door ordre van zyne Sardinische Majesteit gebannen zyn. Daar wierd ordre van 't Hof gegeven, geen van hun hier aan Land te laten komen. Zondag wierden van de Gezondheits-Raad op ordre van de Regering twee Gedeputeerden en 2 Doctoren naar 't niet ver van hier gelegen Eiland *della Regina* gezonden; om t'examineren waar van daan de grote en dikke rook ontstaat, die zedert eenige dagen niet zonder schade en ongemak aan Menschen en Vee, van daar hier overwaaid. Uit *Sicilien* word bericht, dat de Berg *Etna* ook begonnen had te daveren en geraas te maken, weshalven men voor verdere gevolgen en rampen bevreest was.

De Raad *Degli inconfidenti*, die gedurende den laatsten Oorloch was opgerecht, om de perzonen, die zich aan de malversatie hadden schuldplichtig gemaakt, of welker gedrach by de Regering verdacht was, t'examineren en te vonnissen, is uit hoofde van een Koninglyk Edict vernietigt, waar by bevolen word, dat de stukken der Processen, voor dien Raad als noch hangende, aan den Secretaris van Staat zullen worden overgegeven. Men bericht van den 2 dezer dat de Koning heeft toegestaan de ruwe Zyde uit 't Ryk te vervoeren.

Uit *Venetien* heeft men, dat offschoon de Republicq zich ten Oorloch gewapend heeft, blyft dezelve echter met veel zorgvuldigheit d'occasie vermyden, om aan de Porte eenige redenen van misnoegen te geven, tot dat zich gunstiger gelegenheden opdoen, om de geprojecteerde desseinen ter uitvoer te brengen. De Providiteur-Generaal van *Dalmatien*, heeft aan den Senaat bericht, dat de Turken van die Provincie, over de Grensscheidingen gekomen zynde, op de Landen van den Keizer en de Republicq een groot getal Vee wechgevoerd hadden, verzoekende te weten, of hy zyne Troupen by die van den Keizer zoude mogen voegen, om eene algemene voldoening t'eischen; doch 't Gouvernement

nemen liever eenig nadeel willende lyden, dan d'eerste zyn die de Vrede zoude breken; heeft aan den gemelden Providiteur ordre gezonden, zich na *Kuin* (op de Grenzen) te begeven, om te beletten dat gene hunner Onderdanen eenige hostiliteiten tegens de Turken ondernemen. Uit *Switzerland* is een Battaillon Troupen, daar te Land ten dienst van den Koning der beide *Sicilien* geworven, in optocht, om door de Staten van onze Republicq naar 't Koningryk *Napels* te marcheren; waar toe een vrye doortocht van onze Senaat gevraagt zynde, heeft dezelve toegestaan, dat ze by kleine Benden en zonder Wapenen zouden door passeren, mits voor hun geld terende. 1737. July.

De Keizer heeft op nieu by den Senaat doen aanhouden, ten einde de Republicq, volgens de verbintenis in den jare 1715 aangegaan, aan zyne Keizerlyke Majesteit levere 't bepaalde contingent tot den Oorloch tegens de Turken; en volgens Brieven van den Heer *Erizzo*, onzen Ambassadeur aan 't Wener Hof, had de Keizer hem verzocht geinformeert te zyn, hoedanig de Republicq gezint was, zich in den aanstaanden Oorloch tegens d'ongeloviggen te gedragen, ten einde zyne maatregelen daar na te konnen schikken; waar op de Senaat door de gemelde Minister heeft doen antwoorden, „ Dat een zaak van zo groten aanbelang, eene by„ zondere deliberatie vorderde; en dat dezelve hoopte na 't hou„ den van een Raad van *Pregadi*, zich daar over nader en klaar„ der te zullen konnen uiten; " en zedert zyn d'abzente Senatoren genodigt, om dien Raad by te wonen.

Volgens eenige brieven zoude de Republicq geen deel in den Turkschen Oorloch nemen, schoon men haar van de Russische zyde verzekerd had dat men niet eer met de Turken Vrede zoude maken, voor dat zy geheel *Morea* weder hadden.

Uit *Genua* den 22 passato, schryft men, dat de Koning der beide *Sicilien*, by missive aan den Senaat van zyne komste tot den Troon kennisse gegeven hebbende, is de Heer *Grimaldi* benoemd, om gemelde zyne Majesteit deswegens, uit naam van de Republicq te complimenteren. Men heeft tyding, dat de twee Maltesche Oorlochschepen en vier Galeyen voor *Susa* genadert zynde, om op 't verzoek van den ouden Bey van *Tunis*, die Stadt t'ontzetten,

1737. July. ten, alle de Barbaarsche vaartuigen van daar de vlugt genomen hadden.

Nadien byna dagelyks Raadsvergaderingen gehouden worden, is men in 't algemeen van gevoelen, dat thans zaken van groot belang op het tapyt zyn; en vermits zedert d'aankomst van een Courier van den Heer *Sorba*, Minister van de Republicq aan 't Fransche Hof, een ander naar *Parys* is afgezonden, zyn vele van gedachten, dat zulks alles 't Eiland *Corsica* betreft, en dat ons Gouvernement 't laastgenoemde Hof tracht te bewegen, om derzelver goede officien ter herstelling van de rust op dat Eiland, aan te wenden, door het wederzyds doen nakomen van 't reglement 't geen door 't Wener Hof ontworpen is, wanneer deszelfs Troupen van daar te rug ontboden wierden. Ondertusschen is 't zeker, dat het gemelde middel alhier aangemerkt word, als 't eenigste en bequaamste om de Corsische onlusten t'eindigen, nadien 't Gouvernement niet in staat is zulks zelfs te doen; en wel te meer, overmits de Republicq aan d'andere kant ongerust schynt te zyn, nadien de Koning van *Sardaigne* dezer dagen (zo men wil) de rechten bekomen zoude hebben, die de Marquis van *Carretto* en andere op *Savone* hadden.

Van *Florence* verneemt men van den 29. dat de toestand van den Groot-Hertoch zo gevaarlyk is, dat men Donderdach-ochtent zyn einde verwachtte; maar zyne Koninglyke Hoogheit laat in den namiddag eenig voedzel gebruikt hebbende, viel in slaap, en was Vrydag-ochtent een weinig beter: Behalven dat in alle de Kerken extraordinaire Gebeden voor hem worden gedaan, heeft de Nuntius gistere in de Kerk *de l'Annonciada* de Misse *pro infirmo* gecelebreert; en heden hebben de Magistraat en de hier zynde Geestelyke Ordens in Processie in de Hoofdkerk hunne devotie ter behoudenisse en herstelling van zyne Koninglyke Hoogheit verrigt: De Prins van *Craon* blyft om dezen gevaarlyken toestand aan 't Hof: Ondertusschen houden de Ministers en de Magistraat vele Conferentien, van dewelke niets uitlekt. d'Oudste Zoon des Ridders van St. Joris is hier *incognito*, om dat de Heer *Fane*, Minister van Groot-Brittannien, aan 't Ministerie gezegt heeft, " dat als hem eenige Eerbewyzinge gedaan wierd, niet al-

„ leen

„ leen Hy, maar ook alle de Personen van zyne Natie, terstond „ uit 't Groot-Hertochdom zouden vertrekken:" Waar op de gegeve Ordre, om hem met een Koets van 't Hof te bedienen, en 't zenden van Presenten, ingetrokken zyn. 1737. July.

Den 10 's morgens ten elf uren, is zyne Doorluchtige Hoogheit *Gaston de Medicis*, Groothertoch van *Toskanen*, &c. &c. &c. in 't 67 jaar van zyn ouderdom, alhier overleden; zynde geboren den 24 May 1671.

Men heeft te Livorno den 15 passato noch gene zekere berichten van de te rug komste van den Baron *Neuhof* op 't Eiland *Corsica*; alhoewel van *Bastia* gemeld word, dat hy waarschynlyk te *Aleria* geland zoude zyn, vermits de Canonnik *Orticone*, en verscheide andere van deszelfs aanhangeren, zich voor eenigen tyd in allerhaast derwaarts begeven hadden. Een der hoofden van de misnoegden, genaamd *Luc d'Ornano*, heeft aan den Ridder *Rivarola*, Commissaris van de Republicq te *Bastia*, een Brief geschreven, waar in hy meld; „ dat de massacre onlangs door een „ detachement van 't Garnizoen van *Aleria* begaan, genoeg te „ kennen gaf, dat de menschelykheit geheel van de Genuezen „ verbannen was; en dat de Corsen derhalven besloten hadden, „ hun niet langer zo groten heusheit dan te voren te bewyzen; „ maar dat zy by vervolg van alle de Genuezen die in hunne „ handen mochten vallen, met gelyke rigeur zouden behande- „ len, als waar mede de gene welke hunne party aankleefden „ behandelt waren". Ook heeft hy, benevens dien Brief, aan den Heer *Rivarola* verscheide exemplaren gezonden van 't Manifest, 't geen de Baron van *Neuhof* onlangs heeft doen pnbliceren ter beantwoording van 't Decreet van den Senaat van *Genua*, waar by hy verklaard word te zyn *een Verleider der Volkeren*, *een Bewerker van Onlusten*, *een Vyand van de Republicq*, *schuldig aan Hoogverraad*, *en crimineel in den hoogsten graad*: Zeggende de Baron in dat Manifest, „ dat hy de lasteringen hem door 't Decreet van „ de Republicq aangewezen, niet verdiend, vermits hy d'onlus- „ ten in *Corsica* niet verwekt heeft: en dat dezelve geen andere „ oorsprong hebben, dan uit het misnoegen 't geen de Bewoon- „ ders van 't Eiland *Corsica* tegens de Genuezen hebben opge- „ vat: Dat by aldien de laatstgenoemde de ruste van 't Eiland

„ waar-

1737. July. „ waarlyk ter herten namen, zy op eene geheel andere wyze behandeld zouden hebben een Volk, 't geen zich niet onderworpen had, dan op voorwaarde, dat de Republicq ongeschonden zoude onderhouden de Conventien, die onder de garantie van den Roomsch-Keizer gestipuleerd zyn: dat voor zo verre hem aangong, hy in *Corsica* niet gekomen was, dan door d'Inwoonders daar toe geroepen zynde; en dat offschoon hy zodanig een persoon mochte zyn, als de Genuezen hem by hun Decreet afschilderen, de Voorzienigheit echter in dit geval, ten opzichte van eene verdrukte Natie, niet anders zoude handelen, als 't zelve ten aanzien van vele andere volkeren gedaan heeft, met hun Verlossers te zenden; waar van men in den beginne geen zo groten succes verwachtede, als wel naderhand gevolgt was". En ten besluiten zegt de Heer *Theodore*, „ dat hy uit krachte van de macht hem door de Natie gegeven, aan de Genuezen op levensstraffe verbied, in *Corsica* te wonen; en declareert, dat de Corsen gene vrede met de Republicq zullen maken, ten zy dezelve renuntieren van 't bezit van 't Eiland, en restitueren de gelden, die zy door schatheffingen van d'Inwoonders getrokken hebben. „

Den 23. arriveerde een Engelsch schip in 14 dagen van *Maltha*, hebbende 3 dagen na zyn vertrek de schepen der Malthezer ordre boven *Caap di Palo* gepraaid. De Capitein van een Fransch vaartuig van *Marseillie* komende, rapporteert; dat de Baron van *Neuhof* zich zedert 14 dagen in die Stadt bevond, en dat hy eerstdaags na 't Eiland *Corsica* te rug stond te keren. Van 't gemelde Eiland heeft men, dat de misnoegden zich gereed maakten om de Burgt of quartier van *Calenzano*, naby *Calvi*, aan te tasten, vermits deszelfs Bewoonders altoos de Republicq getrou gebleven zyn, en zich gestaag, onder begunstiging van de bergen welke die Burgt omcingelen, dapper gedefendeert hebben.

Van *Ferrara* word gemeld, dat zeker Capitein *Anthonio Branzini*, een gereformeerd Officier in dienst van den Paus, welke alhier in Garnizoen legt, een werktuig heeft uitgevonden, waar door men weder in gebruik zoude konnen brengen 't beruchte *Problema* van de Eeuwigdurende Beweging; zynde die gelukkige ontdekking de vrucht van een lang onvermoeid onderzoek, waar door dien Heer zo ver is gevordert, dat hy een gewicht een *der-*

de

de zwaarder kan maken als 't anderzints uit zyn uatuur is. „ De 1737. July.
„ gemelde Machine werd (zo hy zegt) gemaakt zonder Ele-
„ menten, en zonder veren van Staal, geel Koper, of Metaal,
„ en kan door gene toevalligheit ter werelt, hoedanig ook ge-
„ naamd, gestuit of opgehouden worden; maar is door haar be-
„ weging in staat, om een ander werktuig, 't zy een Horologie
„ of iets dergelyks, te doen gaan, mits dat het de graad of trap
„ van hare kracht niet excedere. Op die wyze (zegt d'Uitvinder)
„ word de voorgewende onmogelykheit van d'Eeuwigdurende Be-
„ weging, mogelyk bevonden, ruimd alle de hinderpalen uit den
„ wech, die tot noch toe de gemelde beweging als verdicht heb-
„ ben doen passeren. „ Dien Heer genegen zynde d'uitvinding van die *Machine*, tot bewys van d'Eeuwigdurende Beweging, aan alle d'Academiën der Wetenschappen en Konsten, gelyk ook aan 't Publicq bekend te maken, verzoekt, dat men hem gelieve t'informeren wegens de *præmie*, die op zodanige ontdekking gesteld is, en aan wien hy zich moet adresseren om dezelve te genieten, onder aanbieding, dat hy daar en tegen een ampel bericht en proef zal geven, van 't gene tot uitvoering van dat werktuig vereischt word.

d'Autheur is Voorzichtiger dan de Heer *Jaques Mathulon*. Doctor in de Medicyne te *Lyons*, welke in den jare 1727 zodanig verzot was op zyn uitgevonde *Quadratio Circuli* en zyn *perpetuum mobile*, dat hy 3000 Livres dede consigneren, om betaald te werden, aan de gene die de valscheit, binnen drie maanden, opentlyk *Mathematicæ* zoude aantonen. Kiezende de Koninglyke Academie der Wetenschappen te *Parys* tot Rechters in die zaak, om zich aan hunne uitspraak te gedragen. Waar op is gevolgt, dat de misstellingen van dien Heer ontdekt, de 3000 Livres aan den Heer *Nicolet* wierden toegewezen. Zie Mercurius, van 't jaar 1727. 't 38ste stuk, in 't twede deel pag. 141. daar 't voorzeide, mitsgaders van 't *Perpetuum Mobile*, in 't brede aan gehaalt is. Om dat deze zoekt de *præmie*, daar d'andere by zyn geld, zyne reputatie consigneerde, en door 't een, 't byde verloor.

Van *Milaan* den 19 passato bericht men, dat de Koning van *Sardinien* eene grote Promotie onder zyne Officieren heeft gedaan, en gaat in 't recruteren en vermeerderen van zyne Trou-

1737. July.

pen voort; men zegt, dat hy aan de Kroon van Vrankryk d'oorzaak daar van heeft bekend gemaakt, namentlyk de vrees voor een zeker aanslag op *Sardinien* gemunt; weshalven hy ook een Secours van 12000 Fransche begeert had. Dit is zeker, dat in Zwitzerland vele Recruten zo voor Spanjen als voor de Koning van *Sadinien* geworven werden, waar van d'eerste te *Genua* ter scheep naar *Spanjen*, en d'andere naar 't *Novaresche* getransporteert worden. De Koningin van *Sardinien* zou, zo als men verstaat, een miskraam gekregen hebben.

HONGARYEN.

MEN bericht uit *Belgrado* van den 15 passato, zedert d'aankomst van den Veldmarschalk Grave van *Seckendorf*, heeft men de toebereidzelen tot d'opening van den veldtocht verdubbelt. Den 14. had de Grave *Terresky*, Colonel in dienst van de Czarin van *Rusland*, die zich als Commissaris van hare Majesteit hier bevind, voor d'eerste maal gehoor by den Veldmarschalk Grave van *Seckendorf*, waar na hy een expressen naar zyn Hof afvaardigde. De desertie onder de Turken is zeer groot, voornaamlyk onder de *Cozakken*, die tropswyze na hun Land keren onder voorwendzel, dat men hun geen brood geeft. Offschoon d'Opper-Vizier byna alle de Troupen, die omtrent *Babadugh* campeerden, heeft met zich genomen, om tegen de Russen t'ageren, zo heeft hy nochtans zodanige maatregelen genomen, dat op onze frontieren al zo vroeg een Armée zal worden geformeert, als d'onze daar zal konnen aankomen. De Bezetting van deze Stadt, die in de Linien van circumvalatie campeerde, is dezer dagen opgebroken, om zich by de Troupen in 't Campement van *Semlin* te voegen; en men verneemt, dat die Troupen, die slechts uit Voetvolk bestaan, gisteren de *Sau* overgetogen zynde, heden te *Jagodina* zyn gearriveerd, daar de Ruitery gecampeert was, en dat den 27. de gantsche Armée zich op marsch zal begeven, om de frontieren te naderen. Men verwacht hier eerstdaags de 4 Oorlochschepen van *Wenen* komende. De zware Artillery, uit *Bohemen* te water hier gebraght, is reets ontscheept, en bestaat uit 90 grote Battery-Stukken en 100 andere zware Canons. Daar by bevinden zich 1000 Canoniers: Onze Armée zal wegens de hitte niet dan korte marschen doen, om dat dezelve in 't over-

trek-

trekken van 't Gebergte niet weinig afgemat is. Den 25 dezer is d'Erfprins van *Modena* te water alhier gearriveert. Den 26 begaf zich de grote Keizerlyke Armée naar de Turksche frontieren in marsch. De Russische Collonel de Grave *Terrefsky*, heeft uit d'Armée van den Veldmarschalk Grave van *Munnich* een Courier bekomen, met tyding, dat die Generaal den 20 May aan de Rivier *Hómelinck* gearriveert zynde, den volgenden dag 28467 wagens met mondbehoeftens bekomen had; dat den 22sten 124 Vaartuigen met 125 duizend Snaphanen aldaar waren aangekomen; dat d'Armée den volgenden dag was opgebroken, en dat den 24sten 20 duizend remonteerpaarden en 22000 Wagens met provisien gearriveert waren: Wyders, dat de Generaal Baron van *Leuwendahl* den 25sten in d'Armée gekomen zynde, de Tytel van Generaal van d'Artillery had aangenomen; en dat den 26 sten 6000 Kamelen om de Krygskasse te voeren, en den volgende dag noch 2000 Wagens met Mondbehoeftens gearriveert zynde, d'Armée den 2den dezer gedecampeerd was om den marsch in ordre de Battaillie voort te zetten. De Hertoch van *Lottaringe* en de Prins *Carel* zyn Broeder, verzeld van verscheide Generale Officieren, begaven zich heden aan boord van d'Oorlochschepen die alhier geboud zyn, en assisteerden by de wying van dezelve. d'Artillery die den 26 en 27sten dezer te *Semlin* aanquam, gelyk de blikke Pontons, volgen d'Armée, welke op de route door 't Corps van *Vipalanka*, bestaande uit 82 Esquadrons, 32 Batailjons, en 28 Compagnien Granadiers, versterkt zal worden; nemende d'Armée den weg over *Grozka*, *Gollar*, *Baschaitz*, *Assa-Bassa-Palancka*, *Batsch*, *Batakina*, *Deberbet*, *Kadan*, *Jagodina*, en *Radna*, na *Barakin*, op de Turksche grenzen.

1737. July.

UIT de Keizerlyke Hoofstadt *Wenen*, heeft men, dat 't Vredens-Congres te *Nimirouw*; zo wel van Keizerlyke, als Turksche en Russische zyde, zyn beslag heeft gekregen, zo dat men in 't kort zal horen dat de Ministers Plenipotentiarissen daar zullen aangekomen zyn. DUITSLAND.

De Graaf van *Koningseck*, President van den Krygsraad heeft een Brief van den Groten-Vizier in antwoord op zyn laatst geschrevene ontfangen, dewelke, even als de voorgaande, niet

1737. July. anders dan algemene termen vervat, en zegt. " Dat het verlan-
„ gen van de *Porte* is, om den Vrede door de natuurlykste mid-
„ delen, en op eene wyze, over eenstemming met den Roem
„ van 't Ottomannische Ryk met *Rusland* te herstellen; " zonder
't articul van *Azoph* aan te roeren. Nochtans heeft de Keizer besloten d'Operatien van den Oorloch tegen de Turken niet voor 't einde van deze maand July te beginnen; ten einde de Kooplieden en Onderdanen des Keizers, die in *Turkyen* zyn, tyd mochten hebben, om met hunne goederen van daar te vertrekken. Ondertusschen word den 21 passato, met de laatste Brieven van *Bahaduch* gemeld, dat de Primo-Vizier, die met des zelfs Armée tegens de Russen voortgerukt was; thans tot *Izakza* campeerde, alwaar hy zoude blyven, om den uitslag van 't Vredens-Congres, 't geen te *Nimirow* gehouden zal werden, af te wachten. De Generaal-Veldmarschalk Grave van *Welsech*, des zelfs instructien bekomen hebbende, staat in de toekomende week als Keizerlyke Minister-Plenipotentiaris, naar 't gemelde Congres te vertrekken; en nadien dien Generaal zeer oud en zwak is, zal hy 8 weken tot zyne reize nemen. In d'aanstaande week zal de Cardinaal *Collonitz*, Aardbisschop dezer Stadt, de 4 Galeyen welke reets in 't water gebraght zyn, wyen, en in tegenwoordigheit van beide hare regerende Keizerlyke Majesteiten, aan dezelve een naam geven. Uit *Croatien* heeft men, dat de Troupen welke in die Provintie campeerden, door de overstromingen der Rivieren genoodzaakt waren geworden naar hunne quartieren te keren, en aldaar te cantonneren. De Graaf *Fuenclara* Ambassadeur van Spanjen in zyne laatste conferentie met het Keizerlyke Ministerie, hebben meest d'allodiale goederen van 't Huis *Farneste*, en de roerende Effecten van *de Toscaansche successie* betroffen. Men meent dat zyne Keizerlyke Majesteit tegen zekere andere voordelen, wel zoude toestaan, dat deze laatste tusschen de Koningin van *Spanjen* en de Princes Ceurvorstelyke Weduwe van de *Paltz*, Zuster van den Groot-Hertoch verdeelt werden. En aangaande d'allodiale goederen tot de Hertochdommen *Parma* en *Piazenza* behorende, zouden die aan *Don Carlos*, Koning der beide *Sicilien* komen, en vermits de Bezitters van de gemelde Hertochdommen ook vele leengoederen in 't Koningryk *Napels* gelegen,

gen,

gen, toe ſtaan, waar onder de Stadt *Penna* in 't overzyds *Calabrien* mede behoord, word'er voorgeſlagen, deze tot allodiale Goederen te maken en aan *Don Carlos* te laten. Ja men wil, dat den gemelte Ambaſſadeur voor 't afſtaan van de genoemde Hertochdommen *Parma* en *Piacenza* eene Somme Geld zoude aangeboden hebben. 1737. *July.*

Uit 't Hoofdquartier van 't Keizerlyke Leger te Rollar, den 2 July. d'Armée, die den 29ſten paſſato uit 't Campement naby *Belgrado* opbrak, zettede dien dag den marſch naar *Corozzka* voort, van waar zy giſteren met grote moeite over 't gebergte alhier aanquam. d'Infantery heeft veel Volk moeten achter laten, en door gebrek aan water, wyn, en brandewyn, zyn meer dan 40 Mannen op den weg verſmagt en geſtorven; waarom de Veldmarſchalk Grave van *Seckendorf* ordre gegeven heeft, alle de Regimenten van den laatſtgen. drank te voorzien. Morgen zal om die redenen, den marſch na *Aſſa-Baſſa-Palancka*, in twéen verdeeld worden.

Den 1 dezer zyn de 4 nieugeboude Galjoten van onze Cardinaal Aardsbiſſchop plechtelyk ingewyd, en op 't Admiraal-Schip Mis gedaan. Dit Schip wierd genoemd den *Arend*, en aan d'onbevlekte ontfangenis van de *H. Maagd* toegewyd; het tweede de *Leeu*, aan den *H. Borromeus*; het derde 't *Zee-Paard*, aan *Joſeph*, en 't vierde *de Triton*, aan den *Archangel Michaël.* 's Avonds hebben haar Keizerlyke Majeſteiten beneffens de twede Aardshertogin, en d'Aardshertogin *Magdalena* deze Schepen gaan zien, en wierden vervolgens op 't Admiraal-Schip van den Admiraal *Pallavicino* onder een aangenaam Zee-Muziek heerlyk getracteert, en Salvo uit 't Canon geſchoten. Alle de Matrozen in blau Linnen gekleed, maakten op de Sloepen van 32 Riemen verſcheide Exercitien, en de Hamburgers toonden zich in alles de behendigſte te zyn, tot groot genoegen van 't hoge Keizerlyke Gezelſchap, dewelke aan 't Scheeps-Volk gezamentlyk 600 Ducaten ſchonken: Aan 104 Chriſten-Slaven, meeſt Napolitanen, wierd de vryheit belooft, als zy den Veldtocht zouden gedaan hebben; maar aan de Turken en Algerinen is geen dergelyke belofte geſchied.

1737. July.

Tot opheldering van de voornoemde Wying volgt eene omstandige beschryving der plechtigheden, die by het dopen der vier nieuwe Keizerlyke Galeien zyn in acht genomen.

NA dat de Generaal *Pallavicini* den Heer *Sigismond*, Cardinaal Aardsbisschop van *Wenen*, Ryksvorst en Grave van *Collonitsch*, in Perzoon had verzocht, om de vier nieugeboude Galeien in te wyen en te dopen, beval zyne Eminentie den Heer *Joseph-Christiaan Saillet*, Doctor in de Godgeleerdheit, Protonotaris van den Apostolischen Stoel, Inquisitions- en werkelyken Consistoriaal-Raad en Ceremoniemeester van zyne Eminentie, om den nodigen toestel daar toe te maken. Dienvolgens wierd op de Hoofdgalei, genaamd d'*Arend*, die zo wel als de drie overigen met eene menigte Vaandels, Vlaggen en Wimpels op 't sierlykste was opgeschikt, een Altaar opgerecht, voorzien met 6 Kandelaren en een Crucifix, en op 't midden van 't zelve de kostbare Aardsbisschoppelyke Altaars-Sieradien, alle van goude stoffe, zeer ryk gestikt, als onder anderen een *rocbet*, of overtrekzel met nauwe mouwen, een *stola*, of lang breed lint, met drie Kruissen versierd, 't welk kruiswegs over 't Koorhemd word gebonden, een *pluviaal*, of Ceremoniekleed, 't welk van voren met twee haken word vastgemaakt, een *insul*, als mede alles wat tot het wyen van 't water behoorde, voorts het Aardsbisschoppelyke Kruis, en eindelyk 't *pastoraal*, of Ceremonieboek. 't Altaar stond achter op 't Schip boven op 't verdek. Dit bovenste gedeelte was alom met rood Damast bekleed, zo als ook de Trappen, langs dewelken men naar 't Altaar ging. Op den bestemden dag, te weten den eersten Juli, stapte zyne Eminentie ten 10 uren 's morgens met een talryk gevolg voor den *Arend*, zynde 't Amiraalsschip, uit de Koets, gedost in een Purper Kleed met een *rocbet* en *mozette* of muts over de schouders neerhangende. Hy wierd door den Admiraal *Pallavicini* en eenige der voornaamste Krygs-Officieren en vele Geestelyken ontfangen, en langs de beklede Trappen naar 't Altaar geleid, terwyl 't Aardsbisschoppelyke Kruis voor hem wierd hene gedragen. Wanneer d'*Aards*bisschop op 't Schip klom, liet de Veldmuziek zich horen, en de Granadiers en d'overige manschap met d'Officiers prezenteerden 't geweer, en de Matrozen waren op hunne posten. Na dat de Cardinaal 't Kerkgewaad voor 't Altaar had aangedaan, begon hy de functie met de wying des waters, ging vervolgens zitten, hief het 21ste vers op van den 106den *Psalm*, en toen bad d'overige Clerefie. Na 't gebed wierd 't eerste Evangelie van *Matt. IV*, 33. met de gewone plechtigheden

heden gezongen. Vervolgens deed zyne Eminentie een gebed, hief den XXVIIsten *Psalm* op, besprengende midlerwyl 't gantsche achterste gedeelte van 't Schip, en begaf zich met zyne Clerefie naar 't midden van 't zelve, terwyl 't Muziek zich horen liet. Als de besprenging en de *Psalm* geëindigt was, wierd in 't midden het twede Evangelie *Matth. XIV.* 22. gezongen, vervolgens een gebed gedaan en *Psalm LXXVI.* van zyne Eminentie opgeheft. Na de besprenging van 't middelste gedeelte, begaf zyne Eminentie zich naar 't voorste gedeelte, daar 't derde Evangelie *Luc. V.* gezongen, voorts een gebed gedaan en *Psalm XLV.* opgeheft wierd, terwyl zyne Eminentie 't gantsche voorste deel besprengde of met wywater besproeide, waar na hy weder naar 't middelste gedeelte van 't Schip keerde, daar 't vierde Evangelie *Job. VI.* 15. wierd gezongen. (Staat aan te merken, dat deze 4 Evangeliën, die van 4 Leviten wierden gezongen, de geschiedenissen behelzen, op wat wyze *Christus* zyne Discipelen uit het gevaar der onstuimige zee en woedende winden heeft gered.) Ten einde van dit Evangelie verrichtte zyne Eminentie weder een gebed, besprengde 't gantsche Schip rondom het boord en d'oppervlakte, terwyl een ander Priester in de twee benede delen insgelyks deed. Vervolgens plaatste zyne Eminentie zich tegen den groten Mast, besprengde van daar onder 't doen van een gebed 't Schip in de vier hoeken van de werelt, zegende het terzelver tyd en doopte het ter eere van d'onbevlekte ontfangenis van *Maria* in den name Gods des Vaders, des Zoons en des H. Geests. Eindelyk deed hy aldaar noch 3 andere gebeden; en na dat op die wyze de hoofd actie was verricht, waar by voor zo veel de gebeden aanbelangt, de drie overige Schepen mede waren begrepen, klom zyne Eminentie met de gantsche Clerefie en verder gevolg, op het twede Schip, genaamd de *Leeu*, verrichtte de besprenging met het wywater aan alle kanten boven 't verdek, een ander Priester deed op de twee onderste verdekken insgelyks, en ten laatste geschiede het van zyne Eminentie by den groten Mast in de vier hoeken van de werelt, die 't Schip ter eere van den *K. Leopoldus* en van *Joannes den Doper* met de boven gemelde gebeden doopte. Vervolgens ging zyne Eminentie op 't derde en vierde Schip, genaamt het *Zeepaard* en de *Triton*, werdende het derde ter eere van den *H. Josephus* en 't vierde ter eere van den H. Aards-Engel *Michaël* gedoopt. d'Inwying en Doop der vier Schepen verricht, klom zyne Eminentie andermaal op 't Admiraalsschip, plaatste zich in 't midden by den groten Mast, en gaf van daar over alle de Schepen en aanwezenden met het *Pastoraal* in de hand, den groten gewonen Aardsbisschoppelyken zegen. Vervolgens wierd door eenen der Capellanen op 't Altaar Misse gelezen, en deze geëindigt zynde, wierd 't grof geschut van de Schepen gelost, onder

't ge-

1737. July.

1737. July. 't geschal van Keteltrommels en Trompetten, waar na zyne Eminentie door de Krygs-Officieren en Cleresie naar zyn Koets wierd geleid.

Deze plechtigheit heeft twee uuren geduurd, en is zonder eenige wanorder afgelopen.

Van *Carlstadt* heeft men van den 16 laatstleden, dat 12000 man van 't Generalaat van *Waradein* zich den 12 van die zelve maand gevoegd hebben by d'Armée van den Vorst van *Saxen-Hildburghauzen*; dat de Troupen van 't Bannaat, ten getale van 14000 man, onder 't bevel van den Prins van *Esterbasi*, een afzonderlyk Campement uitmaken; dat alle die Troupen den 14 laatstleden zich op marsch stonden te begeven, om op 5 mylen van *Carlstad* te gaan Camperen; dat men den 14 twee Turksche Verspieders had by de kop gevat; dat eenige Dorpen op d'Ottomannische frontieren, zich reets onder 's Keizers bescherming hadden begeven, en dat de Turken voorgaven, datze *in Bosnie* meer dan 60000 man gereguleerde Troupen hadden. Brieven van Belgrado van den 26 laatstleden melden, dat d'Infanterie, die te *Semlin* Campeerde, insgelyks de *Sau* overtogen zynde, en zich in 't Campement van *Jogodina* by de Ruitery gevoegt hadden.

Den 1 dezer kreeg 't Hof per Expresse tyding van den Veldmarschalk Graaf *Munnich*, dat Hy de Vesting *Oczakow* had ingesloten, omze te belegeren, en dat Hy, als de Turken zulks wilden verhinderen, dezelve in eene Bataille zou inwikkelen. Men continueert hier met alle yver Krygs-toerustingen gereed te maken, en dezelve van tyd tot tyd naar Hongaryen voort te zenden. Voorlede week heeft men wederom eenige honderd duizend Florynen naar 't Leger aldaar gezonden, naar 't welke een Courier van 't Keizerlyke Hof aan den commanderenden Generaal Graaf van *Seckendorf* afgevaardigt is, zo als men zegt, met de laatste ordres, d'ondernemingen tegen 't Ottomannische Ryk ten eersten te beginnen. De Baron van *Dahlman* zoude bevel toegezonden zyn, zich te retireren; om dat uit alle woorden en daden der Turken bleek, dat het hun geen rechte ernst tot de Vrede was, en dat ze maar zochten tyd te winnen, om zich in goede postuur te stellen, en in tegendeel aan de Russen en Keizerly-

zerlyken tyd en gelegenheit van te konnen met ſucces ageren, te doen verliezen. 1737. July.

De ſcheeps Armade onlangs gezeild bevind zich hier omtrent, dewyl weder twee derzelver Schepen door hare grote en zwaarte hebben geſtoten en zyn zitten blyven, weshalven men dezelve doet ontladen om ze vlot te krygen. Uit 't Keizerlyk Leger in *Hongaryen* heeft men, dat het zelve van *Semlin* naar *Niſſa* was getrokken, als mede dat onder den Prins van *Hildburghauzen* naar de Grenzen van *Bosnien*: dat de Turken by hunne houbare plaatzen de wegen onbruikbaar hadden gemaakt, Retrenchementen opgeworpen, en achter dezelve dergelyke wolfskuilen als de Franſchen by *Philipsburg* gegraven, zo dat het bezwaarlyk zoude vallen eene Belegering t'ondernemen. Dewyl men van 's Keizers zyde den Oorloch verklaart heeft, zegt men dat zulks mede door de Turken te *Wibaz* en in de Veſtingen van *Bosnien* geſchied zoude zyn, en reets eenige Vyandlykheden met wechdryving van 't Vee gepleegd. Ondertuſſchen preſſeerde 't Ruſſiſche Hof zeer ſterk de Krygs-operatien te beginnen, ten einde zich de Turkſche macht verdele. De Prins van *Hildburghauzen* heeft 2 Turkſche Spions in Walachſche kleding bekomen; dewelke al wat *Bonneval* in zyn ſchild voerd ontdekt hebben: Voorts had 't ongedierte, dat zich genereert daar den *Donau* overſtroomd is, menſchen en vee grote hinder en ſchade toegebraght, moetende de levensmiddelen en fouragie de Keizerlyke Troupen met grote moeite overal toegevoerd werden.

De Brieven van *Wenen* en van *Petersburg* melden niets als van vaſtgeſtelde Maat-regels, om de Campagne tegen d'Ottomanniſche Porte, te gelyk aan 5 Plaatſen t'openen, namentlyk tegen *Crims Tartaryen* door den Generaal *Laſcy* met 60 à 70000 man, tegen *Moldavien* door den Generaal Veldmarſchal Graaf van *Munnich*, met 150000 man, tegen *Wallachyen*, door den Generaal *Wallis* in *Sevenbergen* met 20000. man, tegen de kant van *Belgrado* door den Generaal Veldmarſchal Graaf van *Seckendorf* met 80000 man, en tegen de kant van *Croatien* door den Prins van *Saxen-Hildburghauſen* en de Vorſt *Eſterhaſi* met 30000 man; zo dat de Turken niet zullen in ſtaat zyn, om overal behoorlyke tegenſtand te bieden.

1737. July. Den 12. hebben d'Oostenrykscbe Landstanden de toegestane Turksche schatting ter somme van 490000 flor., en waar toe deze Stadt alleen 190000 flor. geven moet, betaald. Men zegt dat eerstdaags een hoofdgeld ten behoeve van den Turkschen Oorloch zal afgekondigd werden. Volgens Brieven van *Belgrado* zette 't Keizerlyk Leger haar marsch naar *Nissa* voort, zynde de Schipbrug den eersten dezer over den *Donau* geslagen, en by *Vipalanka* gestane voetvolk over dezelve gepasseert. De Generaal *Philippi* was met een Corps Cavallery voor uit gegaan, en te *Moravi* aangekomen, van waar hy een Expresse aan de Generaal Veld-Marschal Graaf van *Seckendorf* had afgevaardigt, met bericht, dat de Turken hune Troupen by een getrokken hadden en in volle aanmarsch tegen hem waren: Waar op d'Infantery opgebroken en tot aan *Rabarea* voortgerukt was; zullende de marsch verder met zulke ordre en omzichtigheit voortzetten, als of men den Vyand reets voor zich had.

Den 14. is eene solemnele Processie, om een Zegen over de Wapenen van zyne Keizerlyke Majesteit tegen d'Ongelovigen van den Hemel af te smeken, uit de Kerk van d'Augustiner Barrevoeters gedaan naar de Aardsbisschoppelyke Kerk dezer Stadt, waar by Hare regerende Keizerlyke Majesteiten en de Doorluchtige Aardshertoginnen met derzelver gewone devotie hebben geassisteert, als mede de Dames van 't Hof, de Ministers en Heren der Geregtshoven, de seculiere en reguliere Geestelykheit, de Gilden, de Scholen, de Hospitalen, en eene ongelooflyke menigte Volks, welke in de grote Misse en Sermoen geweest zyn, Ter zelver tyd wierd d'Oorloch tegen de Turken gepubliceerd, luidende als volgt:

De Brief van den Grave van *Osterman* aan den Primo-Vizier, van den 12 April 1736. geeft genoeg te kennen de rechtvaardige redenen, die hare Majesteit van geheel Rusland gehad heeft om de Turken te Beoorlogen. Zy hebben niet konnen of derven tegenspreken de faiten daar in aangehaald, en 't weinig fondament van 't gene zy hebben bygebraght, strekt min om zich te rechtvaardigen dan te verschonen. De yverige zorge van den Keizer om 'er de gevolgen van voor te komen, zyn zo klaar betoogt by den eersten Brief van den Grave van *Konigsegg* aan den gemelden Primo-Vizier, dat het Keizer-

zerlyke Hof reden heeft zich te vleijen, dat die genegen mochten zyn derzelver gedrach te berispen, zich niet zullen konnen onthouden, om by die gelegenheit t'erkennen zyne liefde voor de Vrede, zyne oprechtigheit, matigheit, en duurzaame getrouheit, om d'aangegane verbintenissen te volbrengen, zodanig als de regelen van de rechtmatigheit en goede trouwe zulks vereischen. d'Inhoud van dien Brief zoude dan konnen strekken om d'oneenzydige Werelt t'overtuigen, dat hare Majesteit van geheel *Rusland* de beledigde party is, en uit dien hoofde recht heeft om van de Ottomannische Porte wegens 't voorledene voldoening, en ten aanzien van 't toekomende zekerheit te vorderen; waar uit dan volgt dat de Keizer, gedurende verscheide jaren te werk gesteld hebbende alle mogelyke middelen om eene Vredebreuk voor te komen, en gedurende een jaar zich niet minder bevlytigt hebbende om die te doen ophouden, niet langer kan uitstellen; om aan een getrouwe Geallieerde de hulpe toe te brengen, die zy met zo veel aandrang vordert. Die waarheit voor af in 't volle daglicht gesteld zynde, blyft niets anders overig dan 't publicq mede te delen een beknopt verhaal van de zaken en omstandigheden welke dienen om den inhoud van de verscheide Brieven, van d'een en andere kant geschreven, op te helderen, dit is 't gene men zich voorsteld by deze te doen. 1737. July.

't Verbond 't gene zo gelukkig tusschen zyne Keizerlyke en Catholyke Majesteit en hare Majesteit van geheel *Rusland* bestaat, is vastgesteld in den jare 1726; 't zelve heeft niet anders tot oogmerk dan de wederzydsche bescherming en verzekering, en geen de minste redenen van archwaan en bekommering hebben tusschen de Contractanten plaats: zonder iets met den anderen te doen te hebben, konnen zy echter elkander over en weder krachtige hulpe toebrengen zo dikmaals als d'Ottomannische Porte genegen schynt, de Tractaten te verbreken, om zich te bedienen van de gelegenheit die zy voordelig zoude konnen achten, om hare haat tegens 't Christendom te doen blyken; een zodanige vereeniging wierd zeer noodzakelyk geoordeeld wanneer de Heilige Ligue gesteld wierd tegens den stroom der Wapenen van 't wyduitgestrekte en ontzachlyk Ottomannische Keizerryk. Dezelve vereeniging moet dan in de staat waar in zich *Rusland* tegenwoordig bevind, veel voordeliger voorkomen, als zynde de zekerste beschutting tegens de quade desseinen der *Turken*. De bewegingen die zy zich hebben gegeven, en de konstgrepen die zy in 't werk gesteld hebben om dezelve over hoop te werpen, strekken daar van als zo vele blyken. Zo lange als twee zo aanzienlyke Mogentheden dus nau aan elkander verbonden blyven, gelyk haar eigen belangen vereischt, hebben de Landen aan 't Ottomannische Ryk

1737. July. grensende, niet zo veel voor 't juk van d'Ongelovigen te vrezen; een juk waar mede zy zonder dat, gedreigt worden, zo menigmaal als ongelukkige oneenigheden troubelen in Europa verwekken. 't Is bekent hoe ver zich den alarm der vorige tyden heeft uitgebreidt; waar uit men kan en moet afnemen, tot hoe ver zich thans de voordelen uitstrekken, die uit de gemelde vereeniging voortvloejen; en 't is niet te vrezen dat die vereeniging gelegenheit kan geven tot algemene verwyderingen, door het deel dat een der Geallieerden voor 't belang van den anderen moet nemen.

'T Verlangen om de Christenen t'onderdrukken, gebreekt nooit aan d'Ongelovigen, 't zy zich daar toe meer of minder gelegenheden opdoen; de verwoedheit van een eerste Minister, of de razerny van een tomeloze Militie, doen hun 't zelve ondernemen. Zonder den Oorloch in *Persien*, en zonder de vreze voor de vereenigde Machten van den Keizer en de Czarinne, zoude de *Passarowitze* Vrede van zo langen duur niet geweest zyn; maar noch de ruste in *Europa*, noch de voordelen die men zich van die vereende Machten konde beloven, hebben zo lange de *Turken* elders in Oorloch ingewikkelt waren, 't oprechte verlangen der Geallieerde Hoven niet konnen verminderen, om zo veel mogelyk was de ruste te bewaren; een doorslaande blyk, dat de handhaving van die zelve ruste, en d'algemene veiligheit d'eenige oogmerke van hunne vereeniging geweest zyn.

De Brief van den Grave van *Osterman* aan den Primo-Vizier, bevat niet alleen de veelvoudige hostiliteiten door de *Turken* en *Tartaren* in volle Vrede, tegens den trou der Tractaten ondernomen, maar meld zelfs 't jaar waar in ieder fait is bedreven geworden. Hoe veel billyke redenen had men niet om 't zelve door de Wapenen te wreken, in eene zodanige tyd als boven gemelt is? Doch den vreedzame raadgevingen van den Keizer, hebben altoos aan 't *Russische* Hof geprevaleert. Dien Prins heeft niets nagelaten, tot het beter nakomen der Tractaten, om d'invallen en plunderingen op de landen van derzelver Vrienden en Naburen te doen ophouden, en 't geduld van hare Majesteit van geheel *Rusland*, door nieuwe buitensporigheden niet af te matten. d'Allervriendelykste en krachtigste middelen zyn tot dat einde in 't werk gestelt; twee malen heeft de Keizer de bemiddeling op zich genomen, en twee malen zyn Minister te *Constantinopolen* met de nodige volmachten voorzien, om d'onlusten te vereffenen, en de gevolgen van dien voor te komen; in een woord, alle zyne zorge strekte alleen tot rust; en men maakt geen zwarigheit zulks aan d'eigen getuigenisse van de Porte over te laten; doch wel ver van een gewenscht einde te bereiken, wierd het quaad van jaar tot jaar erger. De gematigheit van 't *Russische* Hof maakte de *Turken*

en

en *Tartaren* hoe langer hoe ſtouter, en ſcheen hun tot noch verder- 1737.
gaande exceſſen aan te ſporen; en gelyk zy voor de laatſte troubelen *July.*
in *Polen*, vele begonnen hadden, hebben zy na dat de Vrede tuſſchen de Chriſten Prinſen gelukkig herſtelt was, zulks niet nagelaten; zelfs zyn zy zo ver gekomen, dat hare Majeſteit van geheel *Rusland*, zonder hare waardigheit te quetzen, en zonder gevaar te lopen, niet langer heeft konnen uitſtellen, om zich de ſatisfactie een veiligheit te doen erlangen, die zy zo vele jaren vruchteloos geëiſcht had, door d'eenigſte weg die haar noch overig bleef, namentlyk die der Wapenen. Te vergeefs had zy gewenſcht, om door een vriendelyk verdrach de verſchillen te vereffenen, welke de Porte had doen geboren werden, en om deel te hebben in de Vredens-negotiatien met *Perſien*; doch de Porte weigerde volſtandig tot die Vrede te verſtaan, ten zy *Rusland* daar uitgeſloten wierde: een doorſlaande blyk, hoedanig hunne beoogingen en deſſeinen moeten zyn. Hare Majeſteit van geheel *Rusland* zach zich dan genoodzaakt hun voor te komen; en d'opgevolgde uitkomſten hebben niet dan te veel geleerd, dat men geen tyd behoorde te verzuimen.

De volmacht aan *Achmet Baſſa* gegeven (waar van 't afſchrift by 't Manifeſt gevoegd is) ontdekt klaarlyk 't geen de Porte in den zin hadt. 't Gevaar zach niet alleen op *Rusland*, maar was gemeen met de Chriſten Prinſen welkers Staten dicht by 't Ottomanniſche Ryk leggen. By aldien de Sectateurs van *Omer* en van *Aly* zich tegen de Chriſten Prinſen hunne naburen vereenigen, wat zullen zy niet al van zulk een ontzachlyke macht te vrezen hebben? en hoe zwaar zal d'onderdrukking niet werden der gene die onder haar juk zuchten? Hoe weinig men in de Hiſtorie der Ooſterſche Volkeren geverſeert is, kan men echter niet nalaten de kracht van deze opmerking te bezeffen. Doch ſchoon de ruſt in *Europa* reets verzekerd was, en dat het gemaklyk had geweeſt veel ſchielyker een machtig Leger in *Hongaryen* by een te zamelen, hebben echter zo veel bewyzen van de quade geneigtheit der Porte, de Keizer niet konnen bewegen om iets te verhaaſten: Hy wiſt wel hoe gewichtig het was dat men de Porte de middelen benam om den Oorloch dralende te houden tot dat zy de Vrede met *Perſien* gemaakt zoude hebben; maar hy wilde dit voordeel veel eer verliezen en zyne krachten inſpannen, tot het welzyn en de zekerheit van 't Chriſtendom, dan gelegenheit geven tot de minſte ſchyn van achterdogt, dat hy zyn voordeel beoogde uit den ſtaat waar in zy zich toen bevond. Hoe weinig ſucces zyne voorgaande zorgen gehad hadden, wilde hy echter nochmaals de minlyke weg inſlaan, en door dit uitſtel niet alleen de Chriſten Prinſen maar de Porte zelfs overreden, dat indien hy eindelyk in den Oorloch

 loch

1737. July. loch deel moest nemen; hy daar toe niet overgong dan na vergeefs alle de middelen in 't werk gestelt te hebben om 'er zich van t'ontdoen, en om dat zyne standvast'ge getrouheit om zyne verbintenissen na te komen, hem niet toeliet te vertoeven om zyn Bondgenoot te hulp te komen. Zyne goede diensten zyn dan aan d'in Oorloch zynde Mogentheden aangeboden, en de *Russische* Keizerin, van gelyke tot de Vrede geneigt, heeft niet gewankelt om 'er in te bewilligen, op voorwaarde nochtans dat zo deze laatste pog'ng weder te vergeefs was, de Keizer niet langer zoude uitstellen aan de verplichtinge der Alliantie van 1726. te voldoen; midlerwyl ontfing men d'eerste Brief van den Opper-Vizier aan wylen Prins *Eugenius*, en kort daar na de twede aan den Graaf van *Konigsegg*: men heeft ze hier aan gevoegd om te bewyzen die feiten die de Turken zelfs niet derven ontkennen; doch hoewel 't Keizerlyke Hof toen regt had van te doen gelden al 't gene dat daar na gezegt is in d'eersten Brief des Graven van *Konigsegg* aan den Groot-Vizier, echter heeft het aan de Porte langer tyd willen laten als men nodig had zich op nieu te beraden, zonder ter zelver tyd haar vaste resolutie van de Czarin met al haar macht by te staan, ingevalle hare goede dienste 't gewenschte succes niet hadden, te verbergen. Daar ontbrak veel aan dat het gedrach en d'oogmerken der Porte ook oprecht waren, zy zocht maar tyd te winnen door losse en van geen klem zynde verzekeringen, terwyl zy zich geheel bezich hield met het grote werk der vereeniginge van de Sectateurs van *Omer* en *Aly*, en zy wierd veel trotzer en min handelbaar zo dra zy zich kon vleyen van ze uitgewrocht te hebben. 't *Russische* Hof scheen byna gealarmeerd over d'uitstellen van dat van *Wenen*, en de Porte altoos oplettende om een Unie te breken dewelke hare oogmerken, voor de gehele Christenheit dodelyk, dwarsboomde, bediende zich van meer dan eene weg om 't in te boezemen dat het geen bystand van den Keizer had te verwachten, die zich altoos in de palen van bemiddeling zoude houden, en dat de Vrede zonder zyn tusschen-komen gemaklyker konde hersteld werden: Ondertusschen voerde de Porte een taal geheel verschillende de Ministers der andere Mogentheden: Zy bedekte met de sluier der waarlyk vreedzaame gevoelens, d'onmacht waar in zy was om hare verderflyke aanslagen gedurende den Oorloch met Persien uit te voeren, en zy stelde alles in 't werk om den Keizer te doen verdenken dat hy in verzoek'ng zoude konnen komen, om van de gelegenheit tot nadeel der Vrede met zyne naburen te profiteren. Om zo veel listen t'ontwinpelen en 't sluiten der Vrede te doen verhaasten voor 't einde des winters, of wel om ingevalle van Vredebreuk al de schuld daar van op de Porte te doen werpen, schreef de Graaf van *Konigsegg*

door

door ordre des Keizers een zeer wydluftige Brief aan den Groot-Vizier die hier by is, en de waarheden die ze vervat, zyn zo overtuigende, dat haar inhoud genoeg is om de resolutie dewelke die Prins verplicht is tegenwoordig te nemen, te regtvaardigen; ook vond de Groot-Vizier 't niet raadzaam van ze door zyn antwoord te wederleggen; in tegendeel zach hy zich genoodzaakt de grootmoedige gevoelens die ze behelst, toe te juichen, en 't Keizerlyke Hof zoude t'eenemaal te vrede geweest zyn over 't succes van haar Brief, zo de dispositien van de *Porte* zo oprecht waren geweest als eenige van hare uitdrukkingen vleiende schenen. Doch de pylen die men ter zelver tyd tegen *Rusland* schoot deden 'er ten eersten aan twyffelen. Echter deed men zo veel 't betaamde, gelden den inhoud van dat antwoord aan 't Russische Hof, 't welk men door een Courier ten eersten afgevaardigt aandrong, van haar kant het sluiten van zulk een heilzaam werk als dat der Vrede te verhaasten; en zonder eenige tyd verlies deed men ten zelven einde d'instantien by de *Porte* dewelke men vind in den twede Brief van den Graaf van *Konigsegg* aan den Groot-Vizier, waar van de copye in 't Manifest is ingelast. Ondertusschen duurde de hoop die men in 't eerst opgevat had van de rust ten spoedigste hersteld en verzekerd te zien, niet lang. Een andere Brief van den Groot-Vizier volgde wel kort op zyn bovengemeld antwoord; men vind dezelve hier achter gevoegd, en deszelfs inhoud is d'ontwyffelbaarste proef zo van de verwydering der Porte voor de Vrede, als van de noodzakelykheit waar in de Keizer zich bevind om niet te vertoeven zyne verbintenissen met *Rusland* na te komen. Behalven de zwarigheit die de Porte had doen opkomen ter plaatze van 't Congres, 't welk zy voorgaf dit op het Turksche gebied moest gehouden werden, weigerde zy hare Ministers Plenipotentiarissen na de grenzen te zenden om over de Vrede te handelen, ten zy haar Rusch-Keizerlyke Majesteit voor uit in de wedergeving van *Asoph* bewilligde. 't Is genoeg den eisch over te brengen om 'er alle de gevolgen van te doen gevoelen: 't Keizerlyk Hof heeft 'er eenige van bygebraght in de derde Brief des Grave van *Konigsegg* aan den Groot-Vizier, die 't 8ste stuk, gevoegt by de tegenwoordige Memoire, uitmaakt. Het heeft zich daar over aan de voorname Christen Hoven verklaard, doch zich wel gewacht van zich te vergenoegen met het enkele zenden der Turksche Plenipotentiarissen, of van te willen anders over de Vrede handelen dan met concurrering van *Rusland* die 'er voornaamlyk belang in heeft.

1737. *July*.

De drie Brieven door 's Keizers ordre aan den Groot-Vizier geschreven, helderen die waarheit zo klaar op, dat men 'er niet aan zoude konnen twyffelen: Ondertusschen op 't eerste bericht, dat

men

1737. July. men te *Ptersburg* had van d'uitwerking, die d'eerste Brief scheen gedaan te hebben, benoemde de Czarin ten eersten de Plenipotentiarissen, die van hare wegen op 't Congres moesten assisteren, schoon die van de Porte noch niet waren benoemd, noch de plaats van 't Congres gereguleert; een nieu bewys, dat de Keizer, noch zyne Geallieërde niets hebben nagelaten om 't sluiten der Vrede te bevorderen; maar haar Rusch-Keizerlyke Majesteit deed ter zelver tyd op de stipste wyze verklaren, dat het alleen op 't Congres was, daar d'opening tot de Vrede konde en moeste geschieden. De Porte konde daar van niet onbewust zyn, voor al na de Brief die *Viesnakow* aan den Hospodar van *Moldavien* geschreven heeft, (waar van 't uittrekzel by 't Manifest gaat:) kort daar na wierd d'yver van 't Russische Hof, om hare Plenipotentiarissen na de Grenzen te zenden, vertraagt, op 't ontfangen van den tweden Brief van den Groot-Vizier, hier boven aangehaald; van toen af verloor men by na alle hoop tot de Vrede te geraken zonder 'er de Porte met de wapenen toe te dwingen: Zy zocht maar al te zichtbaar tyd te winnen, en dralende te houden 't gene zy had behoren te verhaasten; zy beloofde zich veel van den inval, die de Tartaren voor hadden; maar dewyl d'uitslag de verwachting niet beantwoorde, scheen zy 'er zelfs over beschaamd, en deed 'er excus over verzoeken by de Keizerlyke Ambassadeur, protesterende dat die inbreuk buiten haar weten geschied was; een verschoning, zo belachlyk als men ooit kan horen. De Keizer had de Vredens-declaratie, in d'eerste Brief des Graven van *Konigsegg* vervat, niet gedaan dan onder voorwaarde, dat de Porte zich met eensgezindheit en oprechtelyk aan 't bewerken der Vrede zoude overgeven, en dat dezelve voor 't einde des Winters moest gesloten zyn. Schoon men van d'eene kant, na een gehele Veldtocht, de gantsche Winter noch aan de Porte heeft ingewilligt om een Vredebreuk voor te komen, heeft men haar van d'andere kant uitdruklyk en zeer dikwyls te kennen gegeven, dat die Vredebreuk onvermydelyk was, indien 't werk, waar toe men haar aanporde, om alle zorgen te gebruiken, zyn beslag niet voor den eersten May had. Maar in plaats van zich te bedienen van de grootmoedige gevoelens des Keizers, die in dit geval niet wankelde om die onnoemelyke kosten, die hy door 't verzuim der Porte genoodzaakt was geweest te doen, voor d'algemene rust op t'offeren, misbruikte zy dezelve schandelyk. Niet tegenstaande zy, op de bovengemelde verzekeringen gegrond, niets te vrezen hadde, liet zy den tyd niet alleen vruchteloos voorby gaan, maar de gene die hare ordres uitvoerden maakten zich zelfs gereed om de Staten der Heerschappye van haar Bondgenoot te verwoesten, duizenden gevangenen uit dezelve te halen, en om 'er alles in vuur

en

en vlam te zetten. Dit was de ware beweegreden van de zwarigheit over de plaats van 't Congres en van de belachlyke eisch in de twede Brief van de Groot-Vizier vervat. Men wilde zich naar 't succes van deze onderneming reguleren. Zo de kans gelukt was, zouden 'er voorwendzels genoeg geweest zyn, om d'onderhandeling slepende te houden, of zelfs af te breken; doch mislukt zynde, koos men, als naar gewoonte, de party om de Tartaren te verloochene, waar van men echter d'ingebeelde voordelen door openbare vreugde tekenen gevierd hadde. Doch wat een droevig lot zoude het zyn voor de Staten der Christen Prinsen, dewelke aan die van 't Ottomannische Ryk grenzen, indien Barbaarsche volkeren, die 'er van afhangen, dezelve zouden konnen verwoesten en plunderen, terwyl de Porte vry zou zyn met het zelve t'ontkennen? Te vergeefs vleide zy zich met zulk eene grove list. Men heeft recht om reparatien en kragtdadiger verzekeringen t'eisschen. Schoon men zelfs niet aangedaan zoude zyn over 't gevaar van zo veel duizende Christenen voor de wreedste slaverny bloot gestelt, zouden d'eerste grondregelen van 't recht der natuur en 't gezond oordeel genoegzaam zyn om 'er de noodzakelykheit van te doen kennen. Ondertusschen heeft de Porte haar listig en onrechtvaardig gedrach noch verder doen gaan. De bovengemelde aanslag mislukt zynde, besloot zy eindelyk Plenipotentiarissen op de Frontieren te zenden, waar van men aan 't Keizerlyke Hof kennis gaf, door de Brief van den Groot-Vizier aan den Graaf van *Konigsegg*, (die in 't Manifest bygevoegd is:) deszelfs inhoud is zodanig, dat men zeer weinig achterdogt zoude moeten hebben, om'er uit te verstaan, dat de Vrede reets verzekert is, en dat het bygevolge niet meer nodig is, de wapenen weder op te vatten. De Geallieerden willen de waardigheit van 't Ottomannische Ryk in 't minste niet beledigen. Na de verzekeringen, die zy daar van gegeven hebben, heeft de Porte geen reden om 'er zich over te bekommeren. Maar de spreekwyzen, waar van de Groot-Vizier zich bediend, zyn ongegrond, en zo dubbelzinnig, dat zy in 't vervolg zouden konnen by gebraght werden, om, volgens den uitslag der zaken, allerlei eischen een glimp te geven, voor al, wyl dat zelve voorwendzel reets bygebraght is, om 'er den eisch van de wedergeving van *Asoph* te gronden. Niemant heeft ooit gedacht te geloven dat de Vrede gesloten was zo dra de Plenipotentiarissen zich gereed maken om naar 't Congres te gaan: en behalven de grote omweg, dewelke die van Porte door *Oczakow* na *Kudac* wilden nemen, met oogmerk, dat men gemaklyk gissen kan, gongen hunne toebereidzelen tot de reis zo langzaam voort, dat zy den eersten May naulyks uit *Babadag* waren getrokken. Die Maand is nu verlopen, en zo 1737. July.

1737. July. veel traagheden, van de zyde der Porte, hebben den Keizer genoodzaakt onnoemelyke kosten te doen. Eindelyk is 't Jaargety zo ver gevordert, dat als men langer wilde uitstellen, een getrou en standvastig Bondgenoot by te staan door een machtige diversie, zulks nalatigheit zoude zyn in 't gene men hem schuldig is, als mede aan zyn eigen zekerheit, of veel eer aan 't welzyn der Christenheit, die men tegen de dodelyke aanslagen, door d'Ongelovige meer dan te veel geopenbaart, moet beschermen. 't Zoude hen zekerlyk gelukken, zo de Geallieerden in d'onzekere verwachting der Vrede zich stil hielden, in een tyd, bequaam om 'er zich door middel der wapenen van te vetzekeren. De Keizer en *Rusland* zouden zich in nodeloze kosten uitputten, terwyl de Porte met gemak haar macht zoude konnen vermeerderen, waar na hen 't voorwendzel niet zoude ontbreken, om d'onderhandelingen, waar mede zy ze misleid zoude hebben, af te breken; dit is buiten twyffel haar toeleg. Behalven de geloofwaardige berichten, die men 'er van gekregen heeft, geeft 't antwoord van den Groot-Vizier op de derde Brief van den Graaf van *Konigsegg* het genoeg te kennen: 't is 't Manifest aangehegt, en men heeft het alleen te vergelyken met den inhoud des Briefs die beantwoord werd, om volkomen overtuigt te zyn, zo van d'afkerigheit der Porte voor de Vrede, als van de noodzakelykheit, waar in de Keizer is om de wapenen op te vatten, maar hoewel hy 'er zich niet van zoude konnen onthouden, echter volhard hy in de vreedzame gevoelens, waar van hy in alle gelegenheden zulke doorslaande blyken gegeven heeft. Genoodzaakt zynde t'Oorlogen, is hy gereed Vrede te maken, zo dra de Porte rechtmatige en billyke conditien ondertekenen zal. De Keizer met getrouheit zyne verbintenissen tegens *Rusland* vervullende, zal in zyne eisschen van de gematigheit, die hem zo natuurlyk is, niet afwyken. Zyn oogmerk is in zyn eige veiligheit beter te voorzien, en niet om de middelen tot ontrusting van die der anderen te smeden. 't Hangt dan alleen van de Porte af, om hoe eer hoe liever zich van zo gunstige neigingen te bedienen; d'uitstellen zyn schadelyk in 't voorledene geweest, en zullen 't mede in 't toekomende wezen, en de Porte zal ze des te minder konnen rechtvaardigen, dewyl ze niet onbewust is van de gevoelens des Keizers, in 't brede in de vierde Brief des Graven van *Konigsegg* aan den Groot-Vizier opengelegt, dewelke 't laatste stuk is van die dewelke dienen om de feiten, tot hier toe aangehaald, te bewyzen en op te helderen.

By deze Oorlochs-Declaratie zyn elf Bylagen, namentlyk: 1. De Volmacht van den Groten Heer aan den *Seraskier Achmet Pa*

Pascha om den Vrede met het Ryk van *Persien* te sluiten, dewelke door dien Seraskier aan den nieuwen *Schach Nadir* gezonden is. 2. De Brief van den Groot-Vizier aan den President van des Keizers Krygsraad, waar by gevoegt is een Brief van dien zelfden Vizier aan den Graaf van *Konigsegg*, President van des Keizers Hof-Krygsraad. 3. Een antwoord aan den Groot-Vizier, gedagtekent, *Wenen* den 5. December 1736. 4. Twede Brief van den Graaf van *Konigsegg*, gegeven in 't Winterquartier te *Babadagh*. 5. 't Antwoord op den zelven, gedagtekent, *Wenen* den 28. Februari 1727. 6. Derde Brief van den Groot-Vizier aan den President van den Keizerlyke Hof-Krygsraad, geschreven in 't Winterquartier van *Babadagh*, zonder datum. 7. 't Antwoord op den zelven, gedagtekent den 20. Maart 1737. 8. Extract uit den Brief van den Heer *Visniakof* aan den Hospodar van *Moldavien*, gedagtekent, *Petersburg* den 26. Maart 1737. 9. Vierde Brief des Groot-Viziers aan den Graaf van *Konigsegg*, geschreven in 't Winterquartier van *Babadagh*. 10. Vyfde Brief van den Groot-Vizier aan den Graaf van *Konigsegg*, gegeven in 't Camp van *Isakée*. 11. Een Brief van den meergemelde Graaf aan den Vizier. 1737. July.

d'Eerste Bylage diend tot aantoning, dat het oogmerk, 't gene de Porte gehad heeft om *Rusland* buiten 't Vredes-Tractaat met *Persien* te sluiten, niet alleen doelde op *Rusland*, maar ook op de Christen Prinsen, welkers Staten niet ver van 't Ottomannisch Gebied zyn afgelegen; luidende dezelve als volgt:

In 't sluiten der actuële Vrede zult gy u gedrage na de volmacht, die in 't volgende bevel word gevonden.

Geëerde en Eerwaardige Bestierder der zaken van 't Ryk, wyze Raadsman, getrouwe, vermaarde en zeer gelukkige *Waly van Natolie*, myn Seraskier en myn Vizier in *Asié*, *Achmet bassa*, wiens goede naam en geluk bestendig mogen duren, gy zult in het tegenwoordig bevel zien, dat door d'opgekomene onlusten tusschen de hoge Porte en Persie, d'Onderdanen dier twee Ryken, en wel voornaamlyk 't arm volk van God, 't welk de frontieren bewoond, t'eenemaal geruïneert en eenige Landschappen 't onderste boven gekeert zyn, en dat wy met medelyden aangedaan, besloten hebben, ten einde hen de gewenschte rust weêrom te geven, achtervolgens de macht en de

 glorie,

1737. July. glorie, welke God aan ons heeft verleent, om de verkoeling, die de twee grote Hoven oneenig maakte, te veranderen in eene oprechte en volmaakte vriendschap, door de Religie op eenen gelyken voet te brengen, ten einde daar door Gods wille te vervullen, en deswegen erkentenisse by d'Onderdanen te verdienen.

Zyne Majesteit, de zeer vermaarde *Schach Nadir*, die Saturnus gelyk is, en wiens wenschingen God gelieve te vervullen, ons eene hereeniging van Religie voorgeslagen hebbende, ten einde de Vrede en goede verstandhouding te herstellen op den voet van het Tractaat, met onzen ouden Vader, *Zultan Murath* den *vierden*, en achtervolgens de Grensscheidingen, door hem gereguleert, te sluiten, hadden wy u te voren reets deswegen de nodige ordres gegeven; maar jegenswoordig vernemen wy uit het bericht, dat gy ten Hove hebt gezonden, dat de gemelde zeer vermaarde en zeer gelukkige *Schach* belooft, de Religie bezwaarnissen in Persie af te schaffen, ten dien opzicht de heilzame schikkingen te maken, in 't gemelde Tractaat eenige voordelige artikelen in te lasschen voor de Religie en voor de beide Hoven, en dat hy om de laatste hand aan dat heilzaam werk te slaan, den eerwaardigen *Abdull Backa* Chan benoemt en gedeputeert heeft.

Vermits deze voorslagen van den groten *Schach*, ons geschenen hebben, verzelt te wezen van billyke en redelyke voorwaarden, verlenen wy u by deze tegenwoordigen volmacht, om in 't Tractaat in te lasschen de drie Artikelen, op dewelken de *Schach* aandringt, en 't is om die rede, dat het tegenwoordig bevel aan u word gezonden. *Maar dat ongelovige Christenen deel aan eene onderhandeling tusschen Muzulmannen zouden hebben en daar in zouden worden begrepen, zulks stryd tegen het gezond vernuft, te meer vermits 'er gene Vrede is met d'Ongelovigen (de Christenen) die bestaanbaar zy, nademaal dezelve een gruwel is, strydig tegen de Religie, en derhalven moet de Vrede met Rusland, waar toe wy nooit onze toestemming zullen geven, op generhande wyze op het tapyt worden gebragbt.*

Maar wat aanbelangt de drie bovengemelde artikelen, wy nemen dezelven aan, te weten, dat de Persische Onderdanen, die eene bedevaart naar *Mecha* en andere heilige plaatzen willen doen, op hunne komste en te rugreize generhande passasie geld zullen betalen, 't zy aan de Bruggens, of elders, en dat 'er ten dien einde t'*Isphan* een Minister Plenipotentiaris van de hoge Porte wezen zal, en aan ons Hof een Minister Plenipotentiaris van den *Schach*. Ook staan wy toe, dat alle jaren herwaards kome een der genen, die de directie der bedevaarten van Persie hebben, ten einde de belangen daar van waar te nemen. Daar en boven zullen de wederzydsche gevangenen vry-

vryheit hebben, om zonder eenige belemmering na hun Vaderland te keren. 1737. July.

De *Schach* heeft door eene uitwerking van zyne grootmoedigheit besloten, om alle de Religie-bezwaarnissen af te schaffen, en voornaamlyk de genen, die de gezinten van *Schienski* en *Suniefski* daar hebben veroorzaakt, en daar niet te gedogen, dan die van *Schwarinski*, welke wy, d'Opvolgers van Mahomet, hebben erkent, die *Abubekir*, *Omar* en *Osman* niet lastert, en *Aly* en zyne kinderen voor wettige opvolgers erkend, en aldus zal 'er over de gezinten voortaan generhande verschil meer wezen.

De grote *Schach* niet alleen deze goede maatregelen in 't Persische Ryk genomen en voor altoos de gezinte van *Suna* uitgeroeid hebbende, wiens openbare dienst in Persie oorzaak gegeven heeft tot alle die verkoeling en misverstand, maar ons ook voor den opvolger van *Mahomet* erkend hebbende, zo erkennen wy hem ook voor den groten *Schach*, en verlenen u de nodige macht, om het Tractaat te tekenen. En vermits gy reets geaccrediteert zyt geweest, zo geven wy u by dees tegenwoordigen dezelve macht, die d'Envoyé *Abdull-Backz Chan* van zyne kant moet hebben, om een Tractaat van vriendschap te tekenen en tot volkomenheit te brengen, d'originelen uit te wisselen en vervolgens onzen Vizier den *Waly van Korman* aan ons Hof te zenden, zo als ook den bovengemelden *Chan* en de *Ulemans*, en den Adel, die hem verzelden. Ook hebben wy verklaart *Pristaff* onzen *Capidczy Bassa Miralem Mustapha Aga*, om die Ambassade herwaarts te geleiden, en kosteloos te houden. Voor 't overige zo dra gy dit bevel ontfangen, en deszelfs inhoud ter dege verstaan zult hebben, zult gy achtervolgens de tegenwoordige volmacht, alle uwe pogingen aanwenden, om tusschen die grote Hoven de eendracht in 't stuk van Religie en gezinten te herstellen, ten einde een vast fondament te leggen tot eene goede vriendschap en overeenstemming, zo als 'er voor dezen is geweest, na de wenschingen der Muzulmannen, en met gehele uitsluiting der ongelovige Russen, enz. enz. *Zileichdezy* den 8, 1146. dat is den 8 April 1736.

Het twede stuk, waar van in 't gemelde Manifest word gewach gemaakt, is een Brief van den Opper-Vizier *Mehmet bassa*, aan den Prins *Eugenius van Savoje*, waar in hy hoog roemt op de stiptheit der Porte in 't nakomen der Tractaten, en het tegendeel aan Rusland verwyt, zeggende, *dat de Turksche Godgeleerden bewezen hebben, dat de genen, die den Oorloch beginnen, zonder denzelven te hebben verklaart, en zo grote schade aan de Muzulmannen* ver-

1737. *veroorzaken, doorgaans plegen overwonnen en verdrukt te worden, enz.*
July. 't Hof heeft den 17. een Expressen naar *Hongarie* afgevaardigt, om aan den Hertoch van *Lotharinge*, die zedert den eersten dag, dat de Keizerlyke Armée zich naar de Turksche Frontieren hadt op marsch begeven als *Generalissimus* 't woord heeft gegeven, de tyding te brengen van 't overlyden van den Groot-Hertoch van *Toscane*. In een burg gelegen in *Carniole*, naby *Laybach*, is een goud-ader ontdekt, waar van men zich veel voordeel belooft.

Van *Bon* word geschreven, dat 'er tot noch toe geen middel tot het reguleren der Gulich en Bergsche successie uitgevonden was. En van *Mentz*, dat 't onzeker is of het Keizerlyke Hof bewilligen wil dat 't Congres tot bylegging van dat verschil in den Haag gehouden werd; mitsgaders dat tusschen de Hoven van *Wenen* en *Versailles*, de Couriers sterk heen en weder met Depeches, des aangaande, gaan.

Men heeft van *Weisselstroom*, dat eenige Armenische Kooplieden Brieven uit *Persien* hadden ontfangen, met naricht, dat de Persiaansche Ambassadeur, die in *Constantinopolen* was geweest, om aldaar met den Sultan over een Vrede te tracteren, t'*Ispahan* te rug gekomen zynde; als een Verrader des Vaderlandts, op ordre van *Nadyr Koule Kan*, openbaarlyk was onthoofd, dewyl hy veel, 't geen tot schade en grootste nadeel van 't Persiaansche Ryk strekte, ingegaan hadt.

Uit *Hanover* den 28. passato meld men, Nopende 't vergelyk van de zaak van *Oostvriesland* zyn wederom nieuwe zwarigheden gerezen, zulks de Commissie, met dewelke de Koning van *Groot-Brittannie* ten dien opzichte is gelast, niet zal worden geopend, dan na dat dezelven zyn uit den weg geruimt. En van den eersten dezes, de Regering van dit Keurvorstendom heeft tyding bekomen, dat de Koning van *Pruissen* in 't *Meklenburgsche*, alsmede in 't Hertochdom van *Lauwenburg* en op de frontieren van dit Land, bezit heeft doen nemen van eenige goederen, van dewelken de Baron van *Hammerstein*, die te *Hamburg* zyn verblyf houd, na zynen dood de possessie aan zyne Pruissische Majesteit heeft toegewezen. Men zegt, dat de Regering van dit geval aan 't Engelsche Hof heeft kennis gegeven, om dat onder die goederen, van dewelken men bezit heeft genomen,

dat

dat van *Stintenberg*, in 't Hertochdom van *Lauwenberg* mede is, 't welk onmiddelyk van dit Keurvorstendom afhangt. 1737. July.

Uit *Kleef* werd verzekerd dat tusschen den Rooms Keizer en de Russische Keizerin een nader Alliantie met betrekking tot den Turkschen Oorloch gesloten is, waar by d'eerstgemelde grote voordelen erlangen zal. Men spreekt dat zich eenige hoop opdoet tot het byleggen van de geschillen over de successie van *Gulich* en *Berg*, doch dit is zekerder, dat Vrankryk voorgeslagen heeft een genoegzaam getal Troupen in die Landen te doen trekken, als 't beste middel om dat einde te bereiken: doch of men 'er Fransche of neutrale Troupen door verstaan moet, weet men niet. Men bericht wyders van den 20. Dat te *Wenen* onlangs een Gedeputeerde van de Roomsch Catholyke Zwitzersche Cantons incognito geweest is, die 't Keizerlyke Hof zoude aangeboden hebben, met hun een particulier Tractaat met uitsluiting der Gereformeerde Cantons, te willen aangaan, 't welk veel bedenking veroorzaakt. Men spreekt dat 'er eene Alliantie tusschen verscheide voorname Protestantsche Hoven op het tapyt is, om de Religie-grieven in 't Roomsche Ryk te doen herstellen, en malkander onderlinge hulpe toe te brengen, ingevalle een der Contractanten mocht aangetast werden.

Uit *Regensburg* den 24 passato, meld men, dat de Gezant des Konings van *Denemarken* ter Ryksvergadering, aan de Gezanten der andere Protestantsche Vorsten heeft verklaart, dat zyne Deensche Majesteit zeer noodzakelyk achte, dat het Evangelische Corps andermaal een Brief aan den Keizer schreef, om te vertonen, dat het antwoord, door zyne Keizerlyke Majesteit gegeven op de Memorie, die de Protestantsche Mogentheden door hunne Gezanten aan hem hadden doen ter hand stellen, nopende de vernietiging der Religie-clausul in 't vierde Artikel van 't Tractaat van *Ryswyk*, niet over een quam met de beloften, welke die Mogentheden ten dien opzichte hadden ontfangen, en dat men derhalven bad, dat de Keizer zich nader quam te verklaren, op eene wyze, door dewelke de verwachting der Protestantsche Standen beter wierd beantwoord. De Gezanten, die 't Evangelische Corps representeren, schynen t'eenemaal genegen te zyn, om te doen, 't geen de Koning van *Denemarken* heeft verzocht,

en

1737. July. en willen aan hunne Souvereinen om de nodige instructien schryven.

Van den 25. meld men, nu is de derde Evangelische Conferentie van dit jaar gehouden, waar in onder andere de Zaak van 't Vry-Gericht op tapyt is gebraght, en door den Hessen-Casselsche Gezant aangetoond is geworden, hoe uit alle omstandigheden bleek, dat *Ceur-Mentz* door de Roomsche Ryks-Sanden &c. uit hoofde van de Religie tegen *Hessen-Hanau* geassisteert is geworden; weshalven hy vertroude, dat men *Hessen-Hanau* insgelyks aan de zyde van d'Evangelischen in zodanige pogingen op 't best zoude beschermen en niet verlaten. Over dit voorstel wierd aanstonds, na dat de Gedeputeerden der Ryksteden afgegaan waren, ordentelyk gedelibereert, en voor goed bevonden, een gemene *Votum* in deze Zaak op te stellen.

Op den 1 dezer, wierd in de laatste Conferentie der Evangelische besloten.

1. Wegens de verdrukkingen over de Religie der gemeente te *Badenheim* aan den Keizerlyke Principaal-Commissaris, gelyk in den jare 1719 al geschied is, nadruklyke Remonstratien te doen 2. Wierd van 't *Ceur-Saxische* Directorium het Memorial wegens *Zeitlitzheim* den 3 Mey gedagtekend, aan 't lichaam der Evangelische in deliberatie gegeven, en voor goedgekeurd, by gelegenheit, en voornamentlyk, wanneer ondertusschen noch meer dergelyke Religie-bezwaarnissen zouden voorkomen, aan zyne Keizerlyke Majesteit eene alleronderdanigste Missive te laten afgaan. 3. Wierd de *Vender-Obeimische* Klacht-Brief tegen 't Huis van *Stromberg* in overweging gegeven, en daar op geresolveert, aan de gemelde Principaal-Commissaris insgelyks eene Memorie te presenteren, en op bevordering van eene Keizerlyke Resolutie op het tapyt te schryven van 't Evangelische Lighaam van den 21 Maart laatstleden, in deze zaak aan te dringen. 4. Wierd van 't *Ceur-Saxische* Directorium kennisse gegeven, dat de Vorstelyke *Salmische* Afgezant een Vorstelyk Rescript getoond had, dat zyn Vorstelyke genade zich der Evangelische gemeente te *Sien* tegen de dadelykheden van *Zickingen* behoorlyk aannemen, en by de Keizerlyke Kamer 't gene dienstig is, bezorgen wilden, 't geen d'Evangelische *Wild- en Rhyngraven* van zints waren te doen. 5. Wierd besloten, aan d'arme Emigranten te *Esslingen* gebleven 300 Floryns uit d'Emigranten Casse te betalen, en d'uitdeling daar van aan de Magistraat

gistraat der gemelde Ryks-Stadt te laten. 6. Voor een *Berchtoldsgadi-sche* Emigrant hier ter woon, aan die men niet heeft willen permitteren, met zyne te rug gebleve Huisvrou te spreken en zyne goederen te verkopen, by de *Berchtoldsgadische* Afgezant t'insereren. 7. Aan de Luthersche Concistoriale Raad *Riedmann* te *Manheim*, jaarlyks 80. Florynen tot Salaris uit de Germersheimische Casse toe te staan, waar by eindelyk 8. Bericht gegeven wierd, dat d'Evangelische Predikant te *Edlingbofen* onder attestatie van 't Concistorie aangetoond had, dat hy de Penningen van de Collecte werklyk tot Bouwen van een Kerk besteed had, en dat den Heer *Kufner*, Raadsheer van deze Stadt 4 Klokken, een Kelk en verdere Kerken-Sieraad aan de Germersheimische Kerk vereerd had.

Wegens de Hanausche Vry-Gerechts-Zaak zyn de Keizerlyke en de Ceurmentzische Ministers te *Pruflingen*, een uur van hier gelegen, in 't Clooster der Benedictynen, in conferentie geweest, waar in, als men verneemt, in overweging zoude genomen zyn, of 't *Hessen-Hanausche* ingekome schryven ter Dictature zoude aangenomen, of, uit krachte van 't besluit van de Keizerlyke Ryks-Hofraad reets in deze zaak uit gekomen, verder gerefuzeert worden. In d'aanstaande Vergadering der Ryks-Afgezanten mocht die zaak wel 't principaalste voorwerp zyn, wyl men zegt, dat het Saltburgsche Directorium van zyn Hof bevel had ontfangen, dezelve in propositie te brengen en t'insisteren, dat het besluit van de laatste Raads-Vergadering ter uitvoer zoude gebraght worden. Van de Zwabische Creitz-Convent te *Ulm* is een Brief ter Dictatuur gebraght, dezes inhouds,

Dat door de voorgenome Devalatie der Munt-zoorten meer confusie en nadeel voor 't Gemeen, dan voordeel en remedie der ingeslope abuizen ontstond, aangezien deze gedevalveerde Munt-zoorten met krachte tegen noch slechter Specien opgewisselt en dus 't verlies verdubbelt wierd. Weshalven de gemelde Creits-Standen wenschen, dat door een spoedige Ryks-Constitutie daar tegen mocht voorzien en ook de pryzen der Waren op een vaste voet gereguleert worden.

Wegens de Ryswyksche Vredens-Clausuls ten opzichte van de Religie zal men in de naaste Conferentie der Evangelische

1737. July. een nader Besluit nemen, gelyk ook wegens 't Memoriaal van den Cardinaal *Collonitsch*, aan zyne Keizerlyke Majesteit tegen den aanwas der gepretendeerde Ketters in *Wenen*, 't welk in zeer hevige termen vervat is, en waar over reets eenige Gezanten de nodige Instructien van hunne Hoge Principalen ontfangen hebben, en d'andere dezelve binnen kort verwachten. De Heer *Gallieres*, Minister van de Heren *Staten Generaal* by dit Ryks-Convent, heeft uit *Manheim* aan den Hessen-Casselsche Afgezant geschreven, dat hy uit naam van zyne Hoge Principalen, zyn Keurvorstelyke Doorluchtigheit verzocht had, d'Executie, hem door de Keizerlyke en Ryks-Kamer in de Hanausche Vry-Gerichts-Zaak tegen Hessen-Cassel opgedragen, noch zo lang uit te stellen, tot dat op den Ryksdag aangaande dezelve iets besloten was. Welk verzoek van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit niet alleen met betuiging van grote achting voor de Heren *Staten Generaal* wel was opgenomen, maar belooft geworden, met de gemelde Executie zo lang noch te wachten, gelyk ook 't algemene Intrest der Ryks-Standen zulks vereischte. 't Geen dien Minister, zyne route over *Manheim* naar den *Hage* genomen hebbende, aan den Hessen-Casselsche Gezant, by Missive gecommuniceert heeft.

Aangaande de Munt-Zaak, heeft het Zwabische Creitz-Convent *te Ulm* aan 't Canton van *Zurich* geschreven, dat men in *Zwitzerland* de *Goude Carolinen* niet hoger als 9 *Florynen* wilde ontfangen, en ze nochtans de Ryks-Ingezeten voor 9 *Florynen* 20 *Creitzers* wederom opdringen, tot groot nadeel van 't Ryk en belemmering van de Negotie; verzoekende derhalven, de cours voor 9 *Florynen* 20 *Creitzers* aan de gemelte *Carolinen*, tot op een nader Ryks-besluit door *Zwitzerland* te laten.

Men ziet alhier onder de hand een *species facti* van 't geweld, dat de Rooms-gezinden voor 2 jaren gepleegd hebben, door in de Luthersche Kerk te *Badenheim* een Leen van 't Hertochdom *Twee-bruggen* het *Simultaneum* in te voeren, den Pastoor en Schoolmeesters van de Luthersche Gemeente aldaar uit hunne woningen te verjagen, hen hun onderhoud geweldzamer wyze ontnemende, berovende d'eerste van 225, en de laatste van 30 Florynen. Den 2 dezer wierd ter dictature gebraght een Brief van

den

den Keizerlyke Proviand-Commiſſaris *Schneyderman*, waar in hy de Ryksvergadering om het departement dat hy voor dezen over de veſting *Kehl* van Rykswegen gehad heeft, verzoekt. Onlangs is weder een Proteſtantſche Conferentie gehouden, en daar in onder andere beſloten een Brief van d'uiterſte nadruk aan den Keizer over de ſteets toenemende Religie-bezwaarniſſen in 't Heilige Roomſche Ryk te laten afgaan. Den eerſten dezer reed de Graaf van *Kevenhuller*, Ceur-Boheemſche Gezant voor de eerſtemaal in ſtaatſie naar 't Raadhuis. Dagelyks komen vele Officieren aan, om als vrywilligen onder de Troupen in *Hongaryen* te dienen. 1737. *July.*

De Ryks-Gezanten de zaak der twee Ryks-fortreſſen *Philipsburg* en *Kehl*, zo als ook de Muntzaak onder handen genomen hebbende, braght d'Ooſtenrykſche Gezant eene andere op het tapyt, naamlyk de verkiezing van een nieuwen Catholyken Veldmarſchalk, in de plaats van wylen den Hertoch van *Wirtenberg*. Men las de requeſten der Prinſen en Generaals, die na dat gewichtig Ampt geſtaan hebben, en de Prins *Ferdinand van Beyeren* ten verzoeke van zyne Keizerlyke Majeſteit van zyne ſollicitatie afgeſtaan hebbende, wierd de Hertoch van *Lottaringe* den 7 dezer in de drie Collegien eenpariglyk tot Veldmarſchalk van 't H. Roomſche Ryk verkoren. Dien zelven dag wierd Ryks-goedachten over die zaak opgeſtelt en daags daar aan ter openbare dictature gebraght en door dat middel wereltkundig gemaakt. Dit goedachten behelſt in ſubſtantie; " dat men 't Ampt van
„ Ryksveldmarſchalk opdraagt aan den Hertoch van *Lottaringe*,
„ uit inzicht voor de roemruchtige opoffering der Erflanden van
„ zyne Voorzaten aan de ruſt en vrede van 't Duitſche Vader-
„ land, ten einde aan zyne Koninglyke Hoogheit, van wegens
„ 't Ryk daar voor een blyk van deszelfs erkentenis te geven,
„ zo als ook uit aanmerking der Heldendaden, door zyne voor-
„ zaten aan 't Ryk en aan de Chriſtenheit in dat zelve Ampt be-
„ wezen, en wel voornaamlyk wegens de perzonele hoedanighe-
„ den van zyne Koninglyke Hoogheit, en wegens zyne nauwe
„ Alliantie met het hoofd van 't Ryk; en dat derhalven zyne
„ Keizerlyke Majeſteit zou worden gebeden, den Hertoch van

1737. July. „ *Lottaringe* te bewegen, om 't Ampt van Veldmarschalk aan te „ nemen, dat door 't Ryk aan hem wierd aangeboden ".

Zyne Koninglyke Majesteit van *Zweden* heeft aan deszelfs hier residerende Legations-Raad met nadruk geschreven, om in deszelfs Hoge Naam over al behoorlyke voorstelling te doen, wegens 't refus van 't Ceurmentzis-Directorium, om 't Schryven van 't Hoogvorstelyke Landgraafsche Huis *Cassel* aan de gezamentlyke Ryks-Standen in 't Punt der Hanausche zaak tegen Ceurmentz t'accepteren 't welk voor alle Ryks-Standen van gevaarlyke gevolgen was, als dewelke dus van 't gemelde Directorium afhankelyk gemaakt wierden, indien 't in deszelfs believen stond, Memorialen t'accepteren of te refuseren. De gemelde Legations-Raad heeft daar van over al kennis gegeven, en de Ceur-Mentzische pogen daar-en-tegen hun zaak goed te maken.

Den 8, wierd ter openbare dictature gebraght, het geen den 7. in 't Ceur-Mentzische Gezantschaps quartier, alwaar de Generaal Munt-Wardeins beëdigt wierden, voorgevallen is. Men ziet de volgende instructien voor de Wardeins, die te *Regensburg* ontboden zyn.

Nadien in 't Ryksbesluit van den 13. April 1737 onder anderen is besloten, dat de bekende Leipziger voet, naamlyk d'innerlyke waarde van den Ryxdaalder op 2. en van den Ducaat op 4. Florenen, tot op nadere verbetering van de Munt, in 't Ryk zal worden in acht genomen, zo zullen,

1. De herwaarts ontbode en verschene Wardeins, de in *'t Ryk* tot nu te ligt gemunte, als mede alle andere in 't Ryk gangbaar zynde in en uitheemsche Goude en Silvere zoorten na hun beste weten en geweten, niemant te lief of leed, zonder eenige partydigheit na den bovengemelden vastgestelden voet nau onderzoeken.

2. Derzelver innerlyke waarde, naamlyk na evenredigheit van den Ryxdaalder tot 2 Florenen, en van den Ducaat tot 4 Florenen, op eenen gelyken voet brengen, en

3. Na bevinding hun onpartydig verslag, achtervolgens hun plicht daar van doen, ten einde 't Ryk een verder besluit daar omtrent zou konnen nemen.

For-

Formulier van den Eed, dien de Wardeins zullen moeten afleggen.

Gy Wardeins zult Gode en op 't heilig Evangelie, aan de Roomsch-Keizerlyke Majesteit, Keurvorsten, Vorsten en Standen des Ryks, een Eed afleggen, dat gy achtervolgens de voorgeleze en ter hand gestelde instructie na uw beste weten en geweten, niemant te lief of leed, zonder alle partydigheit, alle in de gemelde instructie genoemde Goude en Silvere zoorten, na den daar in vastgestelden *Leipziger* muntvoet nau zult onderzoeken, op een gelyken voet brengen, en daar van volgens uwen plicht, verslag doen, alles zonder arch of list.

Ik N. N. zwere tot God 't heilige Evangelie, der Roomsch-Keizerlyke Majesteit, als mede Keurvorsten, Vorsten en Standen des Ryks, eenen Eed, al 't gene my tegenswoordig is voorgelezen, en tot eene instructie is ter hand gestelt, en ik aangehoort en wel verstaan heb, vast en onwrikbaar na te komen, *zo waar my God helpe en zyn heilig Evangelie.*

Doch d'ontbode Munt Wardeins hebben noch geen Eed afgelegt, om dat het *Ceur-Mentzische* Directorium nodig gevonden heeft alvorens noch te vragen, waar uit d'onkosten tot de reis en 't verblyf van de Munt-Wardeins ook tot het proberen en devaluëren van de Munt-Specien, welke meer als 50000 Ryksdaalders zouden belopen, by de tegenwoordig uitgeputte Ryks-kas te nemen zullen zyn: en of van de Munt-Wardeins 't raport in 't gemeen, dan van ieder in 't byzonder zoude afgelegt werden. De meeste zyn van gedachte, dat het beter geweest was, wanneer de Ryks-Vergadering het reguleren van de vervalle Munt-zaak niet op zich genomen, maar zulks aan zynen Munt-Probations-dag overgelaten had.

Men heeft te *Regensburg* met den druk gemeen gemaakt het antwoord op een geschrift, 't welk dezen jare 1737 te *Manheim* is uitgekomen, om te bewyzen, dat de manlyke linie uit den *Sultsbachschen* Huize, en by gebreke van dien, de drie *Paltzische* Princessen, volgens d'ordre van eerstgeboorte, alle een goed recht hebben op de successie tot de Hertochdommen van *Gulick* en *Berg*, zo uit hoofde van eigendom, als wel uit krachte van hunne wettige possessie. Men heeft daar by gevoegd d'aanmerkingen, welke de Heer *Dietmarss*, Professor te *Frankfort* aan den *Oder*, in den jare

1737. July.

jare 1733 in de Fransche tale had uitgegeven, op een geschrift, het welk 't *Paltzische* Hof over die zelve zaak had laten opstellen. De schryver van 't antwoord beweerd, dat het *Sultsbachsche* Huis en de drie *Paltzische* Prinsessen, na den dood van den Keurvorst van de *Palts* generhande recht tot die successie hebben, maar dat de zaken dan weder komen in den zelven toestand, waar in ze in den jare 1509 na den dood van den laatsten Hertoch van *Cleve*, *Gulick* en *Berg* geweest zyn. Om zulks te bewyzen, beweerd hy, dat de concessien, die 't *Paltzische* Huis van *Neuburg*, by verscheide Tractaten heeft verkregen, voor de possessie der Staten van *Gulick* en *Berg*, hem niet anders zyn verleend, dan ter liefde voor de Vrede, en geenzints rechtshalven, *non de jure, sed amore pacis.* Hier uit besluit de schryver van dit antwoord, dat die possessie met het uitsterven van den manlyken tak van den *Paltzischen* en *Neuburgschen* Huize moet ophouden. Ook bebeweerd hy, dat door de erfvereeniging, in den jare 1666 tusschen den Huize van *Brandenburg* en dien van *Neuburg* gemaakt, het recht van den Koning van *Pruissen* tot de successie in verschil, zo in den manlyken als vroulyke lynie beide gefondeert is, maar dat het recht van den *Neuburgschen* Huize zich slechts over de manlyke nakomelingen uitstrekt. Hy grond zich op eene conventie, in den jare 1678 gemaakt waar by na zyn voorgeven, 't recht der *Paltzische* Prinsessen word vernietigt. 't Geschrift, ten behoeve van den Koning van *Pruissen* nopende de successiezaak van *Gulick* en *Berg* in 't licht gegeven, behelst onder anderen noch: *Dat na 't uitsterven van de manlyke lynie van den Huize van de Palts en Neuburg, 't Koninglyke Huis van* Pruissen *meest van allen tot de nalatenschap van Gulick en Berg gerechtigt is, en dat de rechten van dien Prins zodanig zyn, dat niet alleen zyne waardigheit vereischt, dezelven met alle mogelyke middelen te handhaven, maar zelfs dat de Keizer, 't Ryk en alle de Garandeurs van 't Westphaalsche Vredens-Tractaat verplicht zyn, om zyne Pruissische Majesteit tegen alle den genen, die zouden zoeken, om hem in 't genot dier rechten te verontrusten, te verdedigen en t'ondersteunen.* Men ziet een Brief van de Zwabische-Kreits aan de Stadt *Augsburg*, ten einde ze 't vuil gewin op het opwisselen van eenige Goude en Silvere Geldspecien, en 't smelten der zelve op lyf en levenstraf verbieden.

Van

Van de hier gekomene Munt-Wardeins is een Brief aan de Ryks-vergadering eergifteren gedicteerd, te kennen gevende, " dat „ ze reets alle te zamen waren geweest, om d'in 't Ryk roule-„ rende Goude en Silvere Specien na de *Leipziger* voet te pro-„ beren, devalueren, en op haar innerlyke waarde te zetten, „ met byvoeginge dat zy de Ryks-Cassier eene specificatie heb-„ ben overgegeven, en geeischt, dat men hen op het spoedigste „ wilde berichten, wat en welke geld-specien men in staat zy „ hen te leveren, gevende de Ryks-Vergadering in bedenking, „ of men de geld-specien, die hier niet te krygen zyn, van an-„ dere Koopsteden ontbieden wil ". 't Ryks-goedachten over 't Conclusum waar by de Hertoch van *Lottharinge* de vacante Charge van Catholyke Ryks-Generaal Veldmarschalk opgedragen werd, is gisteren ter druk-pers gebraght. Volgens 't besluit op den Ryksdag genomen, zullen door de Ryks-Cassier aan de Bankier *Loeschenkohl* 2000 Florynen betaald worden, tot het inwisselen van alle de Species, of Goude en Silvere Munt-zoorten, waar van de Wardeins de Proef maken zullen. 1737. July.

Van *Frankfort* meld men, dat de Keizerlyke en Fransche Couriers, noch dikwyls over en weer gaan, en men meent, dat het principalyk over de vereffening der Gulikfche Successions-Zaak is, om alle onlusten, indien mogelyk, voor te komen. De Landgraaf van *Hessen-Homburg* heeft de Geheime Raad van *Ochsenheim* over *Danzig* en *Courland* naar *Petersburg* gezonden, om wegens de Successie van den Hertoch van *Courland* deszelfs interest t'observeren.

In 't Wurtenbergsche hebben de Extraordinaris Vergadering der Landstanden den 4 dezer begonnen. De Hof-Prediker *Ochslin* had by opening van dezelve een zeer stichtelyke Predicatie gedaan over 1. *Reg.* 8. *v.* 57, 58. Van de gevange Jood *Suss-Oppenheymer* word gemeld, dat van zeker Keurvorstelyk Hof, op sterke sollicitatien van zyn Broeder, een Intercessie-Schryven aan den Hoogvorstelyken Heer Administrateur was afgegaan: Maar dat men daar op geantwoord had, „ dat men deze zaak „ haar gang moest laten gaan na bevinding van d'ingestelde In-„ quisitie-Commissie". Te Manheim wierd een Poort, d'*Einlass* genaamd, na 't voorbeeld van andere Duitsche Steden geboud,

om-

1737. July. om'er 's nachts in en uit te konnen komen. Men had aldaar op verzoek van den Hertoch Administrateur van *Wurtemberg* opentlyk bekentmaking gedaan, dat alle Crediteuren en Debiteuren van den Jood *Suss*, hunne Pretensien aan de Wurtembergsche Regering zouden komen opgeven. Men wil dat de Jood *Suss* met de dood gestraft zal werden.

Uit *Dresden* heeft men, nu is alles uit d'Evangelische Slot-Kerk wechgedaan, en in de Sophien-Kerk getransporteert, alwaar d'Opper-Hofprediker Dr. *Marparger* den 15 's morgens, en de nieuwe Hofprediker *Hiller* 's namiddags de gewone Predikatie gedaan heeft. 't Hof heeft in onze gedrukte Nieuspapieren laten inlasschen een Artikel, van de verandering, welke de Koning geraden heeft gevonden, nopende de Protestantsche Hof-Capel te maken. Dit Artikel luid als volgt:

De Koninglyke Familie van dag tot dag door Gods zegen vermeerderende, en dienvolgens 't Paleis van deze Residentie de nodige plaats niet hebbende voor de verscheide Hofhoudingen, welke door die gelukkige vermeerderingen moeten worden geformeert, zo ziet de Koning, onze genadige Souverein, zich genoodzaakt, om nieuwe apartementen te laten maken, en achtervolgens 't plan, 't welk by 't leven van wylen den Koning, roemruchtiger gedachtenis, reets was ontworpen, de gantsche plaats van 't Paleis daar toe te gebruiken, daar voor dezen de Protestantsche Godsdienst is verricht, ten einde daar van vertrekken en Cabinetten voor de Koninglyke Familie te maken; maar zyne Majesteit aan d'andere kant begerig zynde, dat de Protestantsche Godsdienst daar door niet verhindert of belemmert werde, heeft besloten en geordonneert, dat dezelve voortaan zal worden verricht in de Kerk van de Heilige *Sofia*, die tot nu toe in zekere opzichten tot het gebruik van 't Hof geschikt is geweest, en daar die Godsdienst zo in vroeger als later tyden reets verscheidemalen is verricht, ten einde daar in zyn geheel met alle de functien, die zelve plechtigheden en 't zelve getal van perzonen worden gevierd, enz.

Den 14 dezer, zynde de dag van d'afreis des Konings van van *Fraustadt*, heeft dezelve 't *Diploma* voor den nieuwen Hertoch van *Courland*, Graaf van *Biron*, zo als de Stenden van dat Hertochdom verlangt hebben, getekend: De Heer *Finck* van

Finc-

Finckenstein, Cancelier van *Courland*, die van wegens den nieuwen Hertoch derwaarts gezonden was, heeft zyne Majesteit uit naam van zynen Vorst bedankt, en Hem teffens van deszelfs onverbrekelyke Trou verzekering gedaan. Dien namiddag ten vier uuren vertrok de Koning, verzeld met den Cabinet-Minister, Graaf van *Bruhl*, van *Fraustadt*, en is den volgenden namiddag ten twee uuren hier aangekomen. 1737. *July.*

POLEN. VAN *Kaminiec* heeft men, dat de Stad *Nimirow*, op de Poolsche Grenzen gelegen, eenparig tot de plaats van 't Congres, wegens 't vereffenen der verschillen tusschen de *Zcaarin* en den Groten Heer, verkoren was. 't Zelve Congres zal een der luisterrykste zyn die men ooit gezien heeft; zullen de vier Turksche Plenipotentiarissen (waar van d'eerste Minister werd genoemd *Reys Effendi*, en is groot Cancelier, en de twede *Maklyci*, Groot Zegelbewaarder van den *Sultan*. De gemelde *Reys Effendi* is eertyds in *Vrankryk*, en op den laatsten convocations Ryksdag te *Warschou* geweest,) uitgezondert hunne Assistenten, een gevolg van meer dan 3000 personen by hun hebben, tot welker dienste mede gekomen zyn 91 *Kamelen*, 150 *Muil-ezels*, en een gelyk getal andere Ezels, die, behalven de Bagagie 70 overheerlyke Tenten te *Sorocca* hebben gebraght. 't Gevolg van den Baron van *Dahlman*, Minister-Plenipotentiaris van den Keizer bestaat uit 80 personen, van dewelke 15. aan zyn Tafel eeten; wyders 25 voorname Domestiquen, en een Capelle Musikanten, welke gedurende de maaltyd musiceren. En staan d'andere Ministers Plenipotentiarissen met geen mindere kostbare aldaar te verschynen.

Van *Nimirow* den 5 passato word geschreven, dat gedurende 't Vredes Congres, aldaar, 1500 Man, zo te voet als Dragonders tot beveiliging en bystand der Heren Plenipotentiarissen en Mediateurs, zullen werden gelegt.

Van *Warschou* den 22 passato, heeft men, dat daar dagelyks arriveren vele Magnaten uit het Koningryk tot het bywonen van *'t Senatus Concilium*, 't welk de Koning binnen *Fraustad* heeft beschreven, om den 8. naastkomende daar te worden geopend. Den 4 dezer zyn alhier twee Gedeputeerden van de Landstanden van

1737. July. 't Hertochdom *Courland* gearriveert, om aan den Koning en de Republicq de plechtelyke Verkiezing van den Graaf van *Biron*, tot Hertoch van *Courland* bekent te maken, en derzelver goedkeuring daar over te verkrygen. De Turksche Minister na dit Ryk gezonden, om zyne Majesteit in deszelfs Titels te gaan erkennen, is reets *Reus Lemberg* gepasseert, vervolgende zyn weg naar *Fraustad*, werwaarts de bovengemelte Courlantsche Gedeputeerden vertrokken zyn.

Uit *Fraustad* den 8 dezer werd bericht, dat de Koning van Polen een *Senatus Consilium* beschreven hebbende, om in zyne tegenwoordigheit in deze Stadt te vergaderen, vertrok zyne Majesteit den 3. van *Dresden*, en arriveerde den 4. na de middag alhier, verzelt van den Grave van *Bruhl*, eenen zyner Cabinetministers. De Koning door de voor Stadt passerende, vond de Burgery in twee ryen geschaart, onder de wapenen. Aan de Poort van de Stadt was een Praalboog opgerecht, en zyne Majesteit wierd daar ontfangen van de Magistraat, die hem de sleutels presenteerde, welke hy ten eersten weder aan hun overgaf. Uit de Koets stappende, wierd hy door een groot getal Poolsche Heren wegens zyne aankomst gecomplimenteert, waar op zyne Majesteit zeer minlyk antwoorde. De Nuntius van den Paus, en de Ministers van de Hoven van *Weenen*, *Rusland*, *Denemarken* en van de *Staten-Generaal* hebben zich herwaarts begeven. De Koning heeft zedert zyne aankomst alhier, alle dag gehoor aan de Poolsche Magnaten verleent. Eergisteren begon de Koning in d'Antichambre van zyn appartement in 't openbaar te verschynen, ten einde een iegelyk een vryen toegang tot zyn Perzoon zou hebben. De Koning spyst alle dag aan een tafel van 24 borden, daar de Poolsche Magnaten en Heren beurtswyze worden toegelaten. Ook houd d'Opper-Hofmarschalk twee grote tafels voor de Poolsche Heren en voor de Perzonen van 's Konings gevolg. Den 5. wierden in 't Cancelery-Hof de vyf volgende propositien opgestelt, om aan 't *Senatus Consilium* ter overweginge te worden overgelevert, namelyk:

1. De Koning verzoekt 't advys van den Senaat, over den tyd, wanneer men gevoeglyk den aanstaanden Ryksdag zou mogen beschryven.

2. Ver-

2. Vermits 't Roomsche Hof betuigt heeft, bereid te wezen, om zo spoedig als mogelyk, de verschillen by te leggen, die tusschen dat Hof en de Republicq van Polen als noch nopende 't *jus patronatus* zwevende zyn, zo wenscht de Koning de gevoelens te weten van de Senateurs, hoe die zaak best uit de wereld te helpen. 1737. July.

3. 't Hof van Rusland en d'Ottomannische Porte, om hunne geneigtheit tot de Vrede te tonen, verklaart hebbende, dat ze in eenige Provintie van de Republicq zouden verkiezen eene plaats, daar men een Congres zou konnen houden, om aan hun vergelyk t'arbeiden, zo verwacht zyne Majesteit, die reets daar van de Ministers van Oorloch en aan de Staats-Ministers kennis heeft gegeven, 't advys van den Senaat, om te weten, of 't gevoeglyk is, om in zynen naam en in die van de Republicq, een Minister op dat Congres te zenden, ten einde daar hun gemeen belang waar te nemen, en voor de handhaving der Carlowitsche Vrede te waken.

4. De Koning recommandeert, dat men bedacht zy, om met ernst t'arbeiden aan de verkryging der betaling van de sommen, welke de Republicq eischt ten laste van 't Koningryk *Napels*.

5. Zyne Majesteit wenscht, dat in 't tegenwoordig *Senatus Consilium* genomen werden de nodige maatregelen, om 't pressen van de Soldaten in de Provintien van 't Koningryk te beletten, en dergelyke buitensporigheden voortaan te keer te gaan.

Den 8. zynde de dag, waar op d'eerste zitting van die Vergadering wierd gehouden, gaven de Prelaten en Waywoden elk hun advys op de voornoemde Artikelen, die aan hun waren voorgeslagen, welke gevoelens hier op uitquamen,

1. *Dat d'aanstaande gewone Ryksvergadering volgens den inhoud der Ryksconstitutie of Wet van 1717, in 't aanstaande jaar moest worden gehouden, welke wet alle zwarigheden dienaangaande wechneemt, door te verklaren, dat te rekenen zedert 't volgende jaar 1718, de gewone Ryksvergadering om de twee jaren zou worden gehouden. Wat aanbelangt het houden van eenen buitengewonen Ryksdag, die na 's Konings welbehagen kan worden beschreven, dat 'er gene dringende reden was, om 't in de tegenwoordige omstandigheden te doen, nu 'er in dit Koningryk noch gevaarlyke ziektens heerschten enz.*

2. *Wat aanbelangt de verschillen over 't* jus patronatus, *tot het byleggen van dewelken 't Roomsche Hof zo veel geneigtheit toond, dat men de laatste hand daar aan moest leggen, door eene openbare goed-*

1737. July. *goedkeuring van 't* concordaat, *tusschen den Nuntius van den Paus en den Waywode van Sendomir ten dien einde opgestelt.*

3. *Dat men een Minister Plenipotentiaris van wegens den Koning en de Republicq moest benoemen, om de belangen van dit Koningryk waar te nemen op 't Congres, dat d'in Oorloch zynde Mogentheden op de frontieren der Staten van deze Republicq staan te houden, welke Minister gelast moest worden, om voor de handhavinge der Carlowitsche Vrede te waken, zonder zich echter in een nieu Tractaat in te laten.*

4. *Wat aanbelangt de sollicitatien wegens de vergoeding der sommen, die de Republicq t'eisschen heeft ten laste van 't Koningryk van Napels, dat men de directie van die zaak aan de zorg en omzichtigheit van den Bisschop van Gujavie moest overlaten, en verder daar toe gebruiken den Abt Vincent, die eene grondige kennis van dien eisch had.*

5. *Dat men om de vreemde wervers uit dit Koningryk te houden, men een gedeelte van de Kroons-Armée moest posteren op de frontieren, daar zulks gemaklykst zou konnen geschieden, ten einde dergelyke geweldenaryen te konnen weren, en dat men de Schenders der frontieren volgens 't recht der volkeren behoorde te straffen, doch andere Senateurs waren van advys, dat men alvorens met de naburige Mogentheden over die zaak moest delibereren.*

Vermits de Hertochlyke Telg uit den Huize van *Kettler* door den dood van wylen den Hertoch van *Courland* is uitgestorven, hebben verscheide Senateurs gelegenheit genomen, den Koning te verzoeken, dat het hem mocht behagen, om volgens de constitutie van 't jaar 1736 een *diploma* te verlenen ter bevestiging der verkiezing van den nieuwen Hertoch, na dat de Commissarissen, door de Republicq benoemd, met hem eene conventie zullen hebben gemaakt, nopende de voordelen, die aan Polen zullen worden toegestaan, en na dat in de rechten der Republicq en in de zekerheit van den Roomsch-Catholyken Godsdienst in *Courland* voorzien, en men daar en boven genoegzame verzekeringen zal hebben gegeven, dat de schulden, door dat Hertochdom aan de Republicq gemaakt, betaalt zullen worden uit de goederen, aan den Hertoch behorende. Eenige waren van gedachten, dat vermits door de constitutie van den laatsten Ryksdag die zaak t'eenemaal aan 's Konings dispositie was gelaten, men zich daar na moest

moeſt gedragen. Na dat de gantſche Vergadering den Koning voor zyne Vaderlyke zorg had bedankt, wierd de zitting tot den 9. vaſtgeſtelt. Dien dag gaven de Staroſten hunne advyzen, die in alle delen overeen quamen, met die welke de Biſſchoppen en Waywoden daags te voren hadden gegeven. Den 10. had de Heer *Hoffman*, nieuwe Reſident des Konings van Pruiſſen, gehoor by den Koning, aan wien hy zyne geloofsbrieven overgaf. Vervolgens begaf zyne Majeſteit zich na de Zaal van den Raad, daar de Miniſters hunne advyzen gaven achtervolgens die van de Senateurs. Den 11. had *Muſtapha-Effendi*, Vice-Cancelier van 't Ottomanniſche Ryk en Ambaſſadeur van den Groten Heer, met de gewone plechtigheit gehoor by den Koning, en gaf aan zyne Majeſteit een Brief, dien zyne Hoogheit aan hem had geſchreven, om hem als Koning van Polen t'erkennen. Die Ambaſſadeur wierd in 's Konings apartement prachtig ter middagmaaltyd onthaalt, en met dezelve plechtigheden weder na zyn Logement geleid, als hy gekomen was. Den 12. gaf de Heer *Heucking*, als Gedeputeerde van *Courland* herwaarts gezonden, in een afzonderlyk gehoor aan den Koning over eenen Brief der Staten van dat Hertochdom, waar by zy zyne Majeſteit verwittigen, dat de Hertochlyke Telg van den Huize van *Kettler* door den dood van den Hertoch *Ferdinand* uitgeſtorven, en hunne ſtemmen wegens de verkiezing van eenen nieuwen Hertoch vereenigt zynde, ten behoeve van den Grave van *Biron*, Opper-Kamerling van *Rusland*, zy zyne Majeſteit ſmeekten, om aan hem d'acte te willen verlenen ter bekrachtiging van die verkiezing. Dien zelven dag las men in den Raad der Senateurs den uitſlag der deliberatien van die Vergadering. Giſtere had *Muſtapha Effendi* gehoor van afſcheid by den Koning, en wierd nu door den Kroons-Opperſchatmeeſter prachtig ter middagmaaltyd onthaalt. 1737. July.

't *Senatus-Conſilium* is na genoegen geëindigt, en de Koning is giſteren naar *Dresden* gekeerd, werwaarts de Grave *Maurits van Saxen*, die eergiſtere namiddag van *Paris* hier was aangekomen, zyne Majeſteit is gevolgt. *Muſtapha-Effendi*, Ambaſſadeur van den Groten Heer, heeft aan den Koning gepreſenteert twee van d'uitgelezenſte Turkſche Paarden, met zeer prachtige Zadels

1737. July. en Tuigen, als mede een kostbaren Zabel, door den Groten Heer aan zyne Majesteit tot een vereering gezonden.

Brieven van *Warschau* den 17 passato, berichten van de Turksche Frontieren, dat de bezetting van *Oczakow* uit 15000 man bestond, en dat de Commandant van die plaats tot drie verscheide reizen aan den Grave van *Munnich* eene Wapenschorssing had laten voorslaan, doch dat die Generaal die Vesting reets werklyk belegerde, en zyn Leger met eene Linie van circumvallatie gedekt hadt, nademaal hy kondschap had bekomen, dat d'Opper-Vizier met 150 duizend man in aantocht was.

Na dat de Grave *van Biron* te *Mittau* op den 12 *Juny* tot Hertoch van *Courland* verkoren was. (Tot welkers verkiezing veel gecontribueert zoude hebben, dat hy een Courlandsch Edelman en van de Protestantsche Religie is, en dat de Russische Keizerin genegen zoude zyn om alle hare pretentien op 't Hertochdom *Courland* te renuncieren,) heeft den Adel besloten eenige Gedeputeerden uit hun Corps naar *Petersburg* te doen vertrekken om aan de Russische Keizerin daar van kennisse te geven. Van *Riga* heeft men, dat aldaar eene kostbare Equipagie geatriveert was, waar van zich de Hertoch van *Biron* zoude bedienen om zyne prachtige Intrede te *Mittau* te doen. Wyders melden de Brieven van daar, dat d'Adel van *Courland* aan den gemelde Grave van *Biron* gezonden hadt d'acte van deszelfs verkiezinge tot Hertoch van *Courland*. En uit *Hamburg*, dat twee der aanzienlykste Standen naar *Riga* waren gegaan, om de komste van den nieuwen Hertoch af te wachten, en hem naar de gewone Residentie te gelyden, alwaar alles tot deszelfs plechtige receptie gereed gemaakt word.

Van *Mittau* den 24 passato bericht men, heden op *St. Jans-Feest*, waar van onzen nieuwen Hertoch de naam draagt, heeft men de Capitulatie, door hem getekend, plechtelyk uitgewisselt. De Leden van den Hogen Raad en den Adel vervoegden zich tot dien einde in ceremonie naar 't Hertochlyke Paleis, alwaar den Heer *Butlaar*, Kamerheer van de Russische Keizerin, hem 't Origineel van de Capitulatie door den Hertoch ondertekend, overgaf, en van dezelve daar tegen 't Origineel-Instrument der

Ver-

Verkiezing ontfing; waar op zy zich gezamentlyk na de grote Kerk begaven, waar uit men 't Rou-Gewaad wech genomen had. Na de Predikatie wierd het Verkiezings-Instrument opentlyk gelezen, en daar op het *Te Deum* onder 't geklank van Trompetten en Ketel-Trommels; en een drievoudige Salvo uit het Canon, afgezongen: De Kamerheer *Butlaar* en de Luitenant-Generaal van *Bismark* gaven vervolgens een prachtige Maaltyd aan den Hogen Raad, en voorname Bedienden van 't Hertochdom, als ook aan den Land-Director en aan een gedeelte van den Adel. De gezondheden van den nieuwen Hertoch, van de Keizerin van *Rusland*, en van den Koning van *Polen* wierden onder 't Losbranden van 't Canon gedronken, en 's avonds zach men door de gehele Stadt Vreugde-Vuren en Illuminatien. Mitsgaders dat de Verkiezing, die de Standen van *Courland* van den Opper-Kamerheer Graaf van *Biron* tot hunnen Hertoch, als een *Membrum è gremiô*, eenparig zonder recommandatie van eenig Hof, gedaan hebben, met genoegen van 't gehele Land geschied is, zynde 't Erfregt op zyne manlyke Descendenten uitgebreid. 1737. July.

Van *Halle*, in 't Maagdenburgsche, van den 7 dezer, van *Tranquebar* op 't Eiland van *Coromandel*, heeft men, dat de Heren *Dal*, *Bosse*, *Pressier* en *Walther*, zynde vier Deensche Zendelingen, zich in goede gezondheit bevonden, 't werk der zending als noch met goed succes voortzette; dat de Gemeente aldaar in de maand van *October* 1735, toen de Brieven van daar waren vertrokken, met 278 Personen, jong en oud, door 't ontfangen van den H. Doop, was vermeerdert. en dat die tyd noch 173 andere Personen in de gronden van den Christelyken Godsdienst wierden onderwezen, die binnen korten mede als Ledematen zouden worden ontfangen; dat op de Drukkery aldaar 't drukken van den Bybel in de Portugesche Tale sterk wierd voortgezet, en dat het eerste Deel van 't Portugesche Gezang-Boek reets was van de pers gekomen; en eindelyk, dat men van *Madras* tyding had, dat d'Engelsche Missionarissen *Schultze*, *Sartorius* en *Geister* 't werk der zending in die Colonie mede gelukkig voortzetten.

1737. July.

ZWITZERLAND.

MEN ziet te *Schafhuize* den 22 passato in een der gedrukte Nieuspapieren 't volgende merkwaardig nieus van *Maltha*.

Men weet uit verscheide voorgaande verhalen, dat 'er een geruimen tyd herwaarts groot verschil is geweest tusschen den Ouden en Nieuwen Dei van *Tunis*, Oom en Neef, d'een om weder in bezit van den Troon van die Regering te geraken, en d'ander om zich daar op te handhaven: d'Oude Dei ziende, dat de Troupen van zynen Neef veel talryker waren, als de zynen, had laatst zyn heil in de vlucht gezocht, en was na de gebergtens van *Alcaudette* en *Ausolette* geweken, maar door zyn Neef als op de hielen nagezet, had deze de Troupen van zynen Oom overrompelt en geslagen, in dervoegen, dat d'Oude Dei zich genoodzaakt zach, om zich na *Sus*, Zeehaven op de kust van 't Koningryk van *Marokko*, te begeven. d'Oude Dei hier kundschap bekomende, dat zyn Neef mede in aantocht was, en dat hy in gevaar was, om van alle kanten te Water en te Land nau te worden ingesloten, wist geen andere kans, om zich te redden, dan zich in d'armen van den Groot-Meester van *Maltha* te werpen. Hy zond dan een vertrouling aan hem, om hulp te verzoeken. Zo dra deze te *Maltha* quam, wierd over zyn aanbrengen Krygsraad gehouden van de Heren van d'Admiraliteit en door de genen, die gewoon zyn, om schepen tegen de Rovers ter kaap uit te rusten, waar in de propositien van den Ouden Dei, rypelyk overwogen zynde, eenpariglyk wierd besloten, om hem te hulp te komen. Dienvolgens heeft men aan onze Oorlochschepen en Galeien ordre gegeven, om met allen mogelyken spoed in Zee te steken, en ter zelver tyd de Kapers, die werklyk in Zee waren, na *Maltha* ontboden, om na *Sus* te zeilen, en te beletten, dat de Galjoten van den nieuwen Dei die plaats ter Zee quamen in te sluiten. De Heer *Tommazi* van *Cortone* voerd 't Oorlochschip *Sint George*, en de Ridders *Laparalli* bevinden zich met de Gebroeders van *Eux*, op d'andere schepen, zullende ten eersten de Galeien en Transport schepen, met alle de Troupen, welke de Groot-Meester in dienst heeft, van *Maltha* mede in Zee steken. De voorslagen, door den Ouden Dei aan den Groot-Meester gedaan, bestaan, zo men zegt, onder anderen hier in: 1. *Dat hy de Zeehaven nevens de Stadt Sus aan de Ridders van Maltha zal afstaan, die bezetting in dezelve zullen leggen*; 2. *Dat hy hen midlerwyl eene aanzienlyke somme gelds ter bewaring zal geven.* 3. *Dat hy deze Krygstocht der Maltbezen zal betalen.* 4. *Dat hy alle de Christen Slaven, van wat Natie ook, zal ontslaan*, *en ten* 5. *Dat hy door de Maltbezen weder op den Troon herstelt zynde, de Regering van Tunis verplicht zal*

we-

wezen, om een jaarlykschen Cyns aan dien Orden te betalen. Behalven de boven gemelde maatregelen, door die van *Maltha* genomen, om den Ouden Dei met nadruk onder d'armen te grypen, heeft men met een Brigantyn een expressen naar *Sevilie* en van hier naar *Madrid* afgevaardigt, om aan den Ambassadeur van den Groot-Meester aan dat Hof de nodige instructien, die tot dien Krygstocht betrekking hebben, over te brengen met bevel, om daar van aan den Koning van *Spanje* kennis te geven, en hulp te verzoeken, en men twyfelt niet, of zyne Catholyke Majesteit zal achtervolgens dat verzoek verscheide Regimenten van zyne Troupen te *Barcelona* doen inschepen, om ze onder 't bevel van de Generaal-Lieutenants *Mazzeda* en *Luneville* na *Sus* te zenden. 1737. *July.*

En word uit *Livorno* desaangaande gemeld, dat den 19. een Engelsch Schip van *Tunis* was gearriveert, welkers Capitein verhaald dat 2 Malthezer Oorlochschepen en 4 Galeien voor *Suza* waren gearriveert, op welkers gezicht de Schepen van *Tunis*, en *Algiers* dewelke in die plaats d'Oude Dey die grote aanbiedingen aan den Groot-Meester om secours t'erlangen gedaan had, belegerd hielden, de vlugt namen.

Uit *Basel* van den 23. passato, word bericht: Men rekend de schade die tot *Freyburg* in *Zwitzerland* door de Kruidtoorn, welke door een Donderslag in de lucht gesprongen is, veroorzaakt is geworden, op 200000 Ryksdaalders. De Koning van *Sardinien* laat sterk Volk werven, om d'op de been hebbende Regimenten niet alleen in complete staat te stellen, maar te vermeerderen. En van den 11 dezer, dat tusschen de Hoven van *Wenen*, *Versailles* en *Turin* zekere Maatregelen genomen zyn, om de Rust en Vrede in *Italien* tegen alle ondernemingen te bewaren. De goede harmony tusschen 't laatste en eerste Hof is tot zo ver hersteld, dat zyne Sardinische Majesteit eenige Troupen, aan den Keizer geboden heeft, om tegen de Turken te dienen. Mitsgaders van den 21. melden eenige Brieven uit *Italien*, dat het Familie-Tractaat tusschen de Huysen van *Medicis* en *Lotharingen* noch voor 't afsterven van den Groot-Hertoch gesloten, en daar door alles, rakende de Meubilen en Allodiale Goederen, beslist was. Ondertusschen waren na de dood van gemelte Groot-Hertoch

1737. July. Gerichtelyke Actens wegens bezitneming van zyne Staten ge- maakt, als

1. „ Uit de naam van de Weduwe Keurvorstinne van de *Paltz*, „ 2. Uit den naam van den Keizer door den Generaal *Wachten-* „ *donk*, 3. uit den naam van den Koning van *Spanjen* door den Spaan- „ schen Agent, 4. uit den naam van *Don Carlos* Koning der beide „ *Sicilien*, 5. eindelyk uit de naam van den Hertoch van *Lotha-* „ *ringen* door den Prins *Craon*.

ZWEDEN. *Stokholm* den 9. dezer, zyn de Fransche en Zweedsche Heren Wiskunstenaars, die op order van deze beide Hoven voorleden jaar na *Tornea* in *Lapland* vertrokken zyn, om aan 't uiterste einde van den Noordpool de grootte van d'Aarde uit te vinden, alhier in goede gezondheit van daar te rug gekomen; van hunne verrichtingen en gemaakte Observatien, hopen wy onzen lezeren in 't vervolg 't voornaamste mede te delen. Van *Moskou* heeft men, dat verscheide geleerde Heren voorleden jaar door de *Czarin* met een goed escorte naar *Siberie* gezonden, ten einde eene Noordoostelyke passasie naar *China* t'ontdekken, Brieven aan hunne vrienden aldaar hadden geschreven, inhoudende, "dat „ zy reets verscheide nuttige ontdekkingen hadden gedaan, doch „ dat zy ten minsten noch een jaar werk zouden hebben, eer „ en alvorens zy hunne commissie na behoren hadden uitgevoerd".

Van *Gottenburg* den 17. werd bericht, eergisteren arriveerde alhier van *Canton*, 't Zweeds Oostindisch schip de *Drie Kronen*, welkers lading den 2 September aanstaande alhier zal verkocht werden, en bestaat, als in *Thée*,

210151 Katjens Thée-Boey. 42467 dito Congo. 1791 dito Soatchoun. 5508 dito Pecko 20440 dito Bing. 1506 dito Heysan. 1761 dito Heysan. 7511 dito Singlo.

Zyde Waren.

2675 ps. Damasten Poisies. 100 ps. Meubel-Damasten. 500 ps. Satynen. 500 ps. Padesoys. 500 ps. Taftaes. 125 ps. Gorgerons. 18215 Katjens Gallingal. 2172 dito Sago.

Por-

1737. July.

Porceleynen.

94312 paar Theegoed blau en wit. 30839 dito bruin, blau en wit. 20339 dito Koffygoed, bruin blau en wit. 2574 enkelde Koffyschoteltjes geribt, blau en wit. 42120 dito dito ongeribt. 3158 dito Chocalaatgoed blau en wit. 3010 dito bruin, blau en wit. 1695 dito Japans blau en goud. 1310 enkelde dito geribt, blau en wit. 26840 Reysschoteltjes blau en wit. 586 Punch-Kommen geëmailleert. 200 Stellen Kommen en Borden met Dekzels blau en wit, drie in een stel. 15 dito blau en goud. 140 paar Kommen en Borden met Dekzels blau en wit. 230 Stellen dito dito zonder Dekzels blau en wit. 648 Trekpotten blau en wit. 269 dito rood en goud. 95 Thée Serviezen blau en wit. 29510 Borden blau en wit, differente monsters. 284 Muggen blau en wit. 107 dito couleurde. 170 Salade Schotels blau en wit. 45 Tafel-Serviezen van diverze monsters, bestaande uit 17 Schotels en 60 Borden. 184 dito blau en wit van 5 Schotels en 20 Borden. 853 paar kleine Kommen en Borden blau en goud. 3385 dito blau en wit. 6320 dito dito bruyn, blau en wit. 2000 dito dito blau en wit Marzeilje monsters. 17945 kleine Kommen zonder Borden blau en wit. 138 paar Boterpotten met Dekzels en Borden rood en goud. 400 Nesten Suikerpotten 3 in een nest blau en wit. 74 Melkkannen met Dekzels gecouleurt. Behalven verscheide andere goederen waar van men de particulariteiten noch niet weet.

RUSLAND.

VAN *Petersburg* word verzekerd, dat de Ministers Plenepotentiarissen op 't Turksche Congres, positive ordre hebben, om by aldien de Porte op de restitutie van *Azoph* bleven aandringen, zonder 't *Equivalent*, hoe gewichtig 't ook mochte zyn, 't geen men voor die Vesting zoude aanbieden, eenigzints in overweginge te nemen, d'onderhandeling aanstonds af te breken en herwaarts te keren. De Veldmarschalk *Lascy* van d'onderneminge op 't Eiland *Tamerow* afgezien hebbende, is den 25 May met het voet Volk onder zeil gegaan naar 't *Crimsche*, werwaarts de Ruitery te Land mede op marsch was. De Vloot, dewelke van *A-*

1737. July. *zoph* in Zee gelopen is, bestaat in meer dan 500 zeilen, behalven noch 120 vaartuigen voor de *Kosakken* te voet.

Den 23. passato arriveerde hier een Expresse uit *Courland*, met tyding dat de gezamentlyke Stenden van *Courland* en *Semigallien* den Graaf *Ernst-Johan van Biron*, Ryksgraaf en Opper-Kamerheer van de Keizerin, Ridder der Orde van *St. Andries*, en Baron in 't Hertochdom *Silesien*, eenpariglyk tot hunnen Hertoch verkoren hebben; En Donderdag heeft de Heer *Hahn*, Edelman van de Kamer, als Gedeputeerde der Stenden van *Courland*, van *Mittau* komende, d'Acte van die Verkiezinge herwaarts gebraght, en d'Artikelen en Voorwaarden, op welke dezelve gedaan is, aan den nieuwen Hertoch overgegeven, die daar op eenige dagen tyd verzogt, alvorens zich wegens de gemelde Electie positif te verklaren: Ondertusschen ontfangen deszelfs Gemalin en de jonge Graven zyne Zonen daar over reets de Complimenten. Men ziet hier een Brief uit *Courland*, waar in onder anderen gezegt word: „ 't Heeft de wyze Voorzienigheit behaagt zodanigen Geest van eenstemmigheit in de gemoederen onzer Medebroederen te bewerken, dat de Verkiezing des Graafs van *Biron* tot Hertoch van dit Land met de volkomenste eenparigheit zonder eenige d'allerminste tegenspraak geschied is, onaangezien vele van dezelve anderzints, uit aangebore Liefde tot de Vryheit, doorgaans genegen zyn zich tegen d'Ontwerpen aan te kanten; Die Verkiezing, waar door vele voorname Medingers zyn voorby gegaan, is geschied uit vrye beweging zonder dat de verkoren Graaf zich heeft voorgesteld, ofte door eenige Mogentheit daar toe is aangeboden: Waarom alle d'Ingezetenen van dit Land in de volkomenste overtuiging zyn, dat het alleen van de Voorzienigheit is, dat zy Hem tot hunnen Heer en Vorst ontfangen".

Uit 't Leger van den Veldmarschalk Grave van *Munnich*, heeft men, dat die Generaal de rivier *Caminka* gepasseert hebbende, naby de *Bog* gearriveert was, om dezelve insgelyks te passeren; dat zyne Armée, die met goede ordre den marsch voortzettede, van alle noodwendigheden genoeg voorzien was. De laatste berichten uit het Turksche Leger melden, dat de Primo-

Vizier

Vizier zich noch tot *Isakezi*, aan gene zyde van den Donau bevond, doch dat het grootste gedeelte zyner Troupen die rivier gepasseert was. Van *Asoph* heeft men, dat de Veldmarschalk de *Lascey* zich naar de mond van de rivier de *Muys* (alwaar d'algemene rendevous van zyne Troupen geweest is) begeven hebbende, eindelyk met de gehele Armée was opgebroken, om d'ontworpen desseinen in de *Crim* uit te voeren. Eer die Generaal van *Asoph* vertrok, had hy op de Russische Flotille 14 Regimenten voetvolk ingescheept, hebbende slechts de Ruitery en eenig voetvolk by zich gehouden, uitgezondert de genen, die op den weg zich by hem hebben gevoegd. De Flotille vaart langs de kust en blyft 's avonds leggen op dezelve plaats, daar de Generaal met zyne Troupen komt camperen, zulks zyne Armée altyd overvloedig van de nodige mondbehoeften voorzien is. De Turksche vloot kruist tusschen de Stadt *Kertsch* in de *Crim* en 't Eiland van *Tamerow*. Tot nu houd ze zich stil, en heeft noch generhande beweging gemaakt, om de Russische Flotille te verontrusten. De Dondsche Cozakken en Calmukken hebben zich by d'Armée van dien Veldmarschalk gevoegd, onder 't bevel van eenen der Zonen van dien wakkeren *Donduck Ombo*. De Chan der Crimsche Tartaren heeft zyne Familie en schatten na *Akermeen* aan gene zyde de Zwarte-Zee doen brengen. Eergisteren ontfing 't Hof een Expressen van den Veldmarschalk Grave van *Munnich*, met tyding, dat hy den 14. met zyne Armée aan de Rivier, genaamt *de Kleine-Ingul* was gearriveert; dat hy noch maar 10 mylen van den *Dnieper* af was; dat zyne Armée alom goed water en treflyk gras aantrof, zulks paarden en vee in een beter staat waren, dan toen ze uit het Campement van *Perowolotzna* vertrokken, en eindelyk, dat de Russische Armée op haren gantschen marsch gene Tartaarsche partyen had ontmoet.

1737. July.

Brieven van den 8. dezer, berichten, dat het Leger onder Commando van dien Generaal 't zelve de *Bog-Stroom* zonder eenige tegenstand gelukkig gepasseert, en de Vesting *Oczakow* formeel belegert had; de zware Artillery bestond uit 200 Canons en Mortiers: En vermits men door eenige Gevangens had vernomen, dat de Groot-Vizier met 150000 Man in optocht was, had zich 't Leger wel verschanst, om dezelve af te wachten.

1737. July. Den 7. bequam 't Hof een Expresse van den Prins *van Hessen-Homburg*, met tyding, dat hy den 26sten passato met een Corps van 20000 Mannen gereguleerde Troupen, en een detachement Cozakken van den *Don* en d'*Ukraine* aan de *Bog* gearriveert was; dat de laatstgemelde Troupen aanstonds die Rivier doorwaad hebbende, een zwerm Tartaren, welke zich aan d'overzyde bevond, op de vlugt gedreven hadden, en dat zy dieper landwaard ingedrongen zynde, een nieu Campement hadden ontdekt, zonder echter te weten of aldaar Troupen gelegen hadden, dan of dezelve noch verwacht wierden.

TURKYEN. MEN heeft van *Constantinopelen* van den 2 dezer. Den 26 passato hield den Groten Heer een Divan, welke gescheiden zynde, een Courier aan den Grave van *Bonneval* na *Bosnien* afgezonden wierd, om hem kennisse te geven, dat zyn Hoogheit alle de schikkingen door hem tot bescherming van die Provintie, en *Turks-Croatien* gemaakt, goedkeurde. De jaarwedde van dien Generaal in qualiteit van Bassa van drie Staarten, is met 1500 Tomans 's maands vermeerdert. De verscheide veranderingen door hem, ten aanzien van d'Ottomannische Troupen voorgeslagen, zyn byna alle te werk gesteld, na dat de jalousie en de vooroordelen der Turksche Officieren te boven gekomen was. d'Achting die men den raad van dien Graaf toedraagt, is van een zeer nut gevolg geweest; zynde reets eenige der beste werken die in Europa over de Krygskunde geschreven zyn, in de Turksche taal overgezet, en gedrukt, 't Regiment door hem op d'Europiaansche voet geformeert, is reets tot 3000 Mannen aangegroeid, en bestaat meerendeels in Officieren en Soldaten die in Vrankryk en Duitschland, onder commando van dien Generaal gediend hebben. d'Ambassadeur, die door den Groten Heer gelast is om de tytels van den Koning Augustus van *Polen* te gaan erkennen, heeft ook ordre dien Prins te verzoeken, dat hy, noch de Republicq geen deel in den Oorloch tegens het Turksche Ryk wil nemen.

Brieven van *Babadugh* van den 11 Juny melden, dat dien dag de Ministers Plenipotentiarissen der Zee-Mogentheden van daar noch niet waren vertrokken.

NEDERLANDEN. VAN *Brussel* heeft men, dat de Graaf van *Maldighem*, en de Heren

Heren *Talbot*, en de *Waal*, hunne instructien hebben ontfangen in qualiteit van Keizerlyke Commissarissen de conferentien by te wonen, welke t'*Antwerpen* tusschen hen en de Commissarissen van den Koning van *Groot-Brittannie* en de Heren Staten Generaal tot het oprechten van een nieu Tarif, of Commercie-Tractaat, zullen gehouden werden. Men verneemt aldaar van den 15 dezer, dat de Gedeputeerden der Staten van Vlaanderen, die zich eenige dagen in die Stadt bevinden, aan de Hertoginne Gouvernante vertogen hebben gedaan, tegens de resolutie die genomen is om de *Schelde*, die thans slangswyze gaat, rechter te doen lopen, bewerende dat zulks veel schade aan de Landeryen zoude veroorzaken; nademaal die Rivier voornamelyk op drie verscheide plaatzen, zou moeten worden afgeleid. 1737. July.

Van de frontieren heeft men, dat het Garnizoen van *Ryssel* uit 20 Bataillons en 8 Esquadrons zoude bestaan, dat van *Douay* uit 20 Bataillons en 6 Esquadrons, dat van *Valenciennes*, uit 12 Bataillons en 6 Esquadrons, en d'andere Steden na eevenredigheit. Den 21. ontfing de Heer van *Assendelft* eene expresse uit den Haag met ordre om zich ten eersten naar *Antwerpen* te begeven.

Men ziet t'*Amsterdam* den 17. een wydlopigen Brief van *Marten Baak*, van den 11 *February*, uit de *Havana*, onder anderen inhoudende, dat zyn schip en goederen niet alleen geconfisqueert en prys verklaart was, maar dat het schip reets voor 11000 Pesos was verkocht, en dat men dagelyks bezig was met het verkopen der goederen, doch dat hy benevens zyn volk was vrygegeven, en met het zelve naar *Kadix* gebraght zoude werden. Den 15. zyn door de Ridderschap en Edelen van Holland en Westvriesland in die zelve orde beschreven de Hoog Edele Heer *Jacob Philips Baron van Boetzelaar* Here van Nieuveen, Gecommitteerde Raad ter Admiraliteit t'*Amsterdam*, Hoog-Heemraad van *Schieland* enz. enz. enz. en de Hoog Edele Heer *Frederik Henrik van Wassenaar*, Here van *Rhynsaterwoude*, Raadsheer in 't Hof van Holland, Zeeland en Vriesland enz. enz. enz. welke Heren morgen ter Vergadering van de Heren Staten van Holland en Westvriesland sessie zullen nemen.

Verscheide uitheemsche Ministers, daar onder de Fransche en Engelsche, zyn met Heren van de Regeringe in gesprek geweest.

Men

1737. July. Men verstaat dat by de Heren Staten van Holland en West-Friesland de Heer *Hop*, eertyds Ambassadeur van dezen Staat aan 't Hof van *Vrankryk*, wegens deze Provintie ter Generaliteit zal worden voorgesteld, om naar *Oost-Friesland* &c. te gaan; en de Heer *de Dieu*, gewezen Minister van dezen Staat aan 't Hof van de Keizerin van geheel Rusland, om by de Conferentien t'*Antwerpen* te assisteren.

De Marquis *de Fenelon* Ambassadeur van den Koning van *Vrankryk*, aan haar Hoog Mogende den 23. kennisse geven hebbende van 't bevallen van de Koninginne van *Vrankryk* van eene Princesse, zo zyn deze namiddag om twee uuren de Baron van *Hekeren* tot *Brantsenburg*, de Baron *Benting* Heer van *Rhoon*, en de Heer *Bout*, Gedeputeerden wegens de Provintien van *Gelderland*, *Holland* en *Zeeland*, by welgemelden Franschen Ambassadeur den Marquis *de Fenelon* geweest, en hebben uit de naam van haar Hoog Mogende 't compliment des wegens aan zyne Excellentie afgelegt.

De Keizerlyke extraordinaris Envoyé en Plenipotentiaris Graaf van *Uhlefelt* heeft den 22. op 't ontfangen van een Exprsse, aan den Graaf van *Lynden*, Presiderende ter Vergaderinge van de Staten Generaal wegens de Provintie van *Gelderland*, ter hand gesteld 't Manifest, inhoudende de Redenen, die zyne Keizerlyke Majesteit bewogen hebben om zyne Wapenen te voegen by die van Groot-Rusland, ten einde 't Ottomannische Ryk t'attaqueren, &c.

BYZONDERHEDEN. BOSTON den 4 *April*, van *Northampton* heeft men een verhaal van een zeer verbazend ongemeen geval, 't welk daar op Zondag den 24 *Maart* laatstleden was gebeurt. In 't begin van de voormiddags Godsdienst-oeffening, als de Heer *Edwards predikte*, storte eensklaps de gantsche Galdery in tegen over de Predikstoel, met een gedruisch, als dat van een zwaren donderslag, zynde omtrent tweehonderd Perzonen zo op, als onder die Galdery. Verscheide van dezelven waren zeer gekneust en gequest, doch gene dood, hoewel verscheide voor dood wierden opgenomen. d'Overigen van de Gemeente vrezende, dat het gantsche gevaarte zoude invallen, liepen met grote verbaastheit ter Kerke uit,

uit, doch de schrik eenigzints over zynde, keerden zommige der voornaamste Perzonen van de Stadt nevens anderen weder derwaarts, om de genen te redden, die onder de stukken van de Galdery begraven lagen, en verlosten hen met de grootste naarstigheit en omzigtigheit uit hunne benaude gevangenis. Men zegt, dat 7 of 8 van de gequetste Perzonen in een gevaarlyken toestand zyn, zonder eenige hoop van herstelling. 't Is waarlyk te verwonderen, dat niemant op de plaats dood is gebleven, gemerkt het getal der Perzonen, onder de Galdery zynde, en de grote zwaarte, die op dezelven neêr quam, doch men heeft de voorzienigheit Gods te danken, dat zulks gebeurde in een tyd, toen de Menschen zaten, zulks het geweld, waar mede de Galdery neerstortte, voor 't grootste gedeelte wierd gestuit door de bovenste enden der banken, waar in zy zaten. 1737. July.

Te *Jaroslou*, (een grote en wel bevolkte Koopstadt, met palizaden bezet, behorende onder 't Hertochdom *Moscou*, aan de Rivier de *Wolga* gelegen,) is op den 31 *May* een zware brand ontstaan waar door omtrent 3000 Huizen, 25 Kerken, 4 Kloosters, 30 Jucht Fabryken, en een groot getal Jachten in d'assche gelegt zyn, zonder dat men als noch weet waar en op wat wyze dezelve eerst was ontstaan; meldende de Brieven, alleenlyk, dat men daar zwaar weer had gehad van Donder en Blixem, toen dat ongeluk gebeurde. Deze Stadt had voor dezen eenige eige Vorsten, die daar na door den Groot-Vorst van *Muscovie*, *Johan Basilowits*, uit hunne Staten verdreven wierden; na welken tyd d'oudste Zoon van den Groot-Vorst na deze Provintie den Titel voerde, gelyk ook de Stadt zyne gewone residentie was.

Op den 9. der voorlede maand ontstond in de Stadt *Moscou* een zeer geweldige brand, die 18 uuren duurde, waar door in den omtrek van 2 uuren gaans in de lengte en een uur in de breedte, meest alles door de vlam is verslonden. Deze brand is veroorzaakt door den Blixem, verzeld met zware donderslagen en een geweldige Orcaan. d'Eerste brand is ontstaan in een particulier Huis achter 't Keizerlyk Paleis *Cremelin*; de vlam was aanstonds over de Muren geslagen en heeft de Cancelary, 't Arzenaal en andere Gebouwen aangetast, met zulk een gewelt datze niet te stuiten was, de wind joeg 't vuur weder over de muren voort, en

1737. July. greep *Kitaygorod*, of 't Quartier der *Sinezen* aan, verteerde 't zelve t'eenemaal, beneffens de Munt en de grote Apotheek, die een van de bestverziene van Europa was, de Cancelary van *Siberien*, en alle Pakhuizen en Winkels, welke met Sinesche Koopmanschappen en Pelteryen uit *Siberien* aangevuld waren, die alle 't vuur ten prooi wierden. Van 't Quartier der *Sinezen* quam de vlam over in dat van *Bielogorod*; leggende aldaar in d'assche de straten *Menitzkoy*, *Pokrofskoy*, *Zelustoyproed*, *Jegebouw* en nieu *Basmannoy*: Wederom wierd dezelve over de muren van *Bielogorod* door de sterke wind overgejaagt in 't Quartier *Semlenoygorod*, en van daar verder na de *Slaboda* of 't Quartier der *Duitschers*, 't welk tot op 3 Huizen na afgebrand is, met het Paleis van wylen den Admiraal *Fort*, de Roomsche Kerk, de 2 Luthersche Kerken, en de Kerk der Hollandsche Gereformeerden. Van daar vlogen de gloeiende kolen en brandende houten over de Rivier *Jausa* en ontstaken 't schone nieu van stenen opgeboude Hospitaal, en verteerden 't gehele Quartier, waar de Soldaten gelogeert waren, by deze brand hebben omtrent 2000 Menschen 't leven ingeschoten en niets kon 't geweld van het vuur tegenstaan, zynde zelfs 't Yzer-werk aan de voorname Huizen als wasch gesmolten. De Landen rondom zyn met honderd duizenden van geruineerde en in d'uiterste ellende en gebrek gebraghte Menschen aangevuld. 't Getal der verbrande Huizen, volgens den Staat, die daar van is gemaakt, zyn 'er 12000 af gebrand, de Kerken en andere openbare Gebouwen daar onder begrepen. Door de vehemente brand is de grote Klok van 't Slot, wegende 40 duizend ponden, gesmolten.

'T Was den 14 *Juny* ten een uur na midnacht, toen 'er te *Petersburg* brand ontstond. 't Begon by de Gietery, daar 't Zomer-Paleis van de Keizerin maar door een Canaal is afgescheiden. De vlam maakte zodanigen snellen voortgang, dat in min dan anderhalf uur eene Russische Kerk en 50 Huizen wierden in d'assche gelegt. 't Arzenaal en de Cancelery wierden noch met veel moeite gered. Dit is de derdemaal, dat 'er zedert drie weken in 't Quartier van de Gietery brand is geweest. De Keizerin door 't gerucht ontwaakt, stont op en ging aan een venster. Zy was noch bezich, met ordres te geven, toen de expresse van

Mos-

Moscou arriveerde, met de droevige tyding van den zwaren brand, dien men in den nacht tusschen den 9 en 10 dezer in die Hoofd-Stadt gehad heeft. Den 25. 's nachts ontstond in de zo genaamde Griekſche buurt, op 't Admiraliteits Eiland, weder zware brand omtrent 't Huis van den Majoor *Schepelof*, die zodanig d'overhand nam, dat die gantsche straat wierd in d'assche gelegt, zo als ook eenige Huizen daar tegen over, te weten van de Hof-Apotheek tot aan 't Huis van den Pruisschen Minister, zo als ook de Huizen langs de grote Rivier van de Wologschen Hospodar tot aan 't Huis van den Grave *Poeskin*, 't welk thans door den Vorst *Zerkasky* word bewoond, zynde de brand noch gelukkig gestuit aan 't Huis van den Hollandschen Resident, den Heer de *Swart*, waar door 't oude en nieuwen Winter-Hof gesalveert zyn; ook zyn noch gered de Huizen aan de dwarsgracht, naamlyk van den Grave *Sawa* tot aan de *Staalbrug*, doch zo dat d'achtergedeeltens dier Huizen meest zyn afgebroken, zynde over de honderd Huizen in 't voornamste van de Stadt door de vlam verteerd. Den 6 *July* waren aldaar door eenen anderen zwaren brand over de 300 Huizen in d'assche gelegt; 't Huis van den Hollandschen Resident den Heer *Zwart* was onder anderen mede tot den grond toe afgebrand, zonder dat van alle zyne Goederen iets heeft konnen geborgen worden, zynde gemelde Resident in zyne Onderkledenen ter nauwernood 't gevaar ontvlugt. 1737. July.

Te *Werstein* in *Saurland* den 5 *Juny* ontstond alhier brand in 't Huis van een Jood, die zo sterk d'overhand nam, dat dit gehele Steedje tot op 7 Huizen na, afgebrand is: By deze snelle brand mist men meer als 50 Perzonen, die mede verbrand zyn; en gisteren zyn reets 30 daar van begraven. d'Overige zyn noch onder de Puinhoop van d'ingevalle Huizen en Kelders, die men wegens de noch durende hitte niet heeft konnen uitgraven. Veel meer andere die zich door 't Vuur heen gewaagt hebben, of anders door den brand zyn beschadigt, zyn erbarmelyk gesteld, en de minste zullen 't leven daar van af halen. Victuaillie, Meubelen, en alle Voorraad is mede tot assche verteerd, zo dat d'elende van deze arme Inwoonders niet groter kan zyn.

't Was den 9 *Juny*, wanneer te *Freyburg*, in Zwitzerland, de Donder 's avonds tusschen 10 en 11 uuren in een Kruidtoren

 dezer

1737. July. dezer Stadt floeg: Deze Tooren waar in 750 Vaten Kruit waren, vloog met een fchriklyk gekraak in de lucht, en nam een andere die daar by ftond, ten dele mede. Men ziet tegenwoordig de plaats niet meer, daar de Tooren geftaan heeft. Daar is geen Huis of Kerk, die niet door de gruwzame flag en fchudding befchadigt is. Ondertusfchen is geen Menfch daar by doodgebleven of zwaar bezeert. 't Aardryk, 't geen naaft aan de Tooren lag, is zo omgekeerd, als of 't geploegt was; en 't geen men meeft te verwonderen heeft, is, dat men niet weet, waar de Stenen die aan den Tooren zyn geweeft, gebleven zyn, wyl men alleenlyk eenige hier en daar verftrooit ziet leggen. Den 26. 's ochtens ontftond hier brand in 't Huis van een Particulier omtrent het Stadthuis, waar door dat Huis en 22 andere in d'asfche zyn gelegt: De wind was zo fterk, dat alle middelen, om de vlam te ftuiten, vrugteloos waren, en zonder de hulp van omtrent 300 Man, welke van *Morat* quamen, zou de brand zich noch verder hebben uitgeftrekt; Dezelve is kort voor 't vertrek der Brieven gelukkig gebluft, en voor zo veel men tot noch toe weet zyn'er acht Menfchen verbrand.

Van *Wilda* in *Littauwen* van den 12 *Juny* heeft men, *dat den* 2 's morgens omtrent elf uuren, aldaar een zeer hevige brand ontftaan was, waar door drie vierde delen van de Stadt in d'asfche gelegt waren, waar onder de Kerk van *Maria-Magdalena*, en de daar omftreeks leggende Huizen; de gehele ftraat der Canonniken. 't Bisfchoppelyke Paleis, d'Academie, de St. Jans-Kerk, 't Kloofter der Paters Dominicanen, de Scholen, 't Noviciaat, 't Maagdenkloofter der Benedictynen, als mede de Kerk en 't Kloofter der H. Drievuldigheit; die van *St. Rochus*, de fchone zo genaamde Saxifche of Lutherfche Kerk, en de Sinagoge der Joden. Ook was de Markt in de Voor-Stadt *St. Casimier*, en de gehele Rudnickifche Voor-Stadt door de vlamme verteerd; zynde maar alleen die van Antokol en Lukizki verfchoond gebleven: Den volgende dag had men weder brand in 't Pocieyfche Paleis ontdekt, doch dezelve was tydig geblufcht; en dewyl eenige mylen rondom die Stadt de veldvruchten en 't gewas, door de grote hitte en droogte geheel verdord, en door een daar op gevolgde hagel verder geruineert waren, kon d'elende met geen

penne

penne uitgedrukt worden. Ook zyn in de voorlede week by een zwaar onweêr van Donder en Blixem, in 't Dorp *Mogilany* 36 Huizen, benevens verſcheide adelyke Hoven afgebrand. 1737. *July.*

Leipzig den 29 *Juny*. Woensdag avond is in de Tuin van den Heer *Casparus Bozen* alhier een *Cereus Peruvianus Serpens* met twee Bloemen beginnen te bloejen, waar by eergiſter avond noch twee Bloemen gekomen zyn, over welkers ſchoonheit en zo krachtigen, als aangenamen Reuk men zich niet genoeg kan verwonderen: Die Plant toond reets een vyfde Bloem, die mede binnen weinige dagen zal open gaan.

Den 30 paſſato is te *Leiden* in den Tuin van *Adrianus Steckhoven* weder een *Piſang* beginnen te bloejen, dewelke niet alleen zwaarder en hoger van Stam is, dan d'eerſte, maar dezelve ook allezints in ſterkte van Plant overtreft, vertonende een zeer zware Vrugt-Knop ofte reets bloejende Bol, terwyl aan d'eerſte tegenwoordig 32 volwaſſe en eene overgrote menigte onvolwaſſe Vrugten gezien worden.

Hanover den 9 *July*. Door de laatſte koude die men zedert eenige dagen in deze geweſten gehad heeft, zyn niet alleen zware koortzen onder de Menſchen ontſtaan, maar ook is de Boekwyt op verſcheide plaatzen van 't Hertochdom *Cell*, daar door dood gevroren.

Van *Briſtol* word geſchreven, dat men daar tyding had dat de brand te *Panama* door 't verzuim van een Bakker ontſtaan was, en dat, behalven 3 duizend Huizen, ook d'Engelſche Factorie van de Zuid-Zee-Compagnie, die men te voren meende dat behouden was gebleven, in d'aſſche was gelegt; dat niet meer dan tien Huizen in de gehele Stadt waren blyven ſtaan; dat d'Inwoonders genoodzaakt waren zich onder den blauwen Hemel t'onthouden; en dat d'elende aldaar niet uitgedrukt kon worden.

Hain in der Drey-Eich (een myl van *Frankfort*) *den* 22 *July*. 's-Nagts tuſſchen den 18 en 19den dezer ontſtond zo hier, als in de nabuurſchap een verſchrikkelyk onweêr, wiens gelyke men nooit gezien heeft; de Hemel ſcheen door den continueelen Blixem in vuur te ſtaan, en in 't zelve tydſtip ontſtak een zeer hevige wind; de lucht ruiſte geweldig, en immediaat daar op viel een zwaren hagel, waar van'er eenige zo groot als een hoender ey

1737. July. waren, 't geen de Menschen en 't Vee in eene dodelyke angst braght, voornamentlyk wanneer de grote hagelstenen door de glazen sloegen, en zodanig in de vertrekken drongen, dat men bezwaarlyk zyn lyf wist te bergen. Na dat het onweêr een weinig bedaard was, bevond men dat de Veld- en Tuinvruchten vernield, 't Ooft van de Bomen afgeslagen, en zelfs verscheide Bomen met den wortel uit de grond gerukt waren. De schaden zo aan de Daken, Glazen, Zomervruchten, Vlas, Ooft, en andere Tuingewassen veroorzaakt, is onbeschryffelyk; en zelfs is van 't Koorn, 't geen in 't Veld noch op hopen stond, by na niets voor den armen Landman overgebleven.

Remberg in *Saxen* den 20 *July*, 's avonds omtrent 6 uuren, gevoelde men alhier en een myl weegs in 't ronde eene Aardbeving, die by helder weêr, met een stormwind uit den Noorden ontstond, waar door de Pannen van de Daken afgeslagen, eenige oude Huizen omvergeworpen, en vele Vrugtbomen uit d'Aarde gerukt wierden. De Veldvruchten zo van Garst, Koorn als Boekweit, zyn t'eenemaal bedorven, zulks de Landlieden bezwaarlyk iets overgehouden hebben om te konnen zaajen. De hagelstenen die na de kant van de Weilanden gevallen zyn, waren den 22 's morgens noch niet gesmolten; ook zyn de Hop en de geplante kruiden door 't onweêr, 't geen omtrent 16 minuten geduurd heeft, mede t'eenemaal geruïneert.

AUGUSTUS.

GROOT-BRITTANNIE. DEN 28 passato arriveerde te *Londen* een Ambassadeur van den Keizer van *Marocco*, met een tamelyk gevolg, zynde van *Lissabon* met het Schip *Gally* overgekomen. Men zegt, dat hy voordelige voorslagen tot bevordering van d'Engelsche Koophandel doen zal. Een Dragonder van 't Regiment van *Cadagan*, kreeg 300 slagen met de riemen van de Steigbeugels, zullende te *Derby* noch 300 ontfangen, en dan met de strop om den hals,

onder

onder Trommelslag, van 't Regiment weechgejaagt werden, om dat hy op de gezondheit van den Pretendent heeft gedronken. 1737, Augult.

Den 30. gaven de Heren *Wasner* en *Bussy*, gelast met de zaken des Keizers en des Konings van Vrankryk, gezamentlyk aan den Hertoch *van Neucastle* en den Lord *Harrington* een afschrift van 't Tractaat onlangs tusschen zyne Keizerlyke en Allerchristelykste Majesteiten gesloten: 't zelve wierd den 1. dezer in den Raad te *Hamptoncourt* overwogen. Insgelyks heeft de Heer *Wasner*, Minister van den Keizer, aan den Koning medegedeelt 't Manifest, of de Oorlochsverklaring van zyne Keizerlyke Majesteit tegen de Porte.

Den 2 dezer, heeft men op ordre van d'Officiers van de Wyk, een zeker Vrouspersoon in 't Werkhuis van *St. Margaretha* in Westmunster woonachtig, begonnen te schilderen, dezelve is reets 136 jaren oud, doch heel gezond, en kan noch wel zien, horen en wandelen; haar meeste Spys en Drank is Melk; 't Portrait van dezelve zal in de Zaal van 't gemelde Werkhuis geplaatst worden. De Prinses van *Walles* gaat in haar Zwangerschap gelukkig voort, en Mrs. *Cannon* is tot Vroedvrou van dezelve benoemd.

Den 7. begaf zich de Heer *Puchi*, Secretaris van *Toskanen*, naar *Hamptoncourt*, en leverde aan den Koning over eene Missive van de Keurvorstinne Douariere van de *Paltz*, waar in zy aan zyne Majesteit kennisse geeft van 't overlyden van den Groot-Hertoch van *Toskanen*, haren Broeder: en zondag nam 't Hof over de dood van dien Prins, den rou aan voor een maand. De Koning heeft den Grave van *Waldegrave*, in plaats van wylen den Grave van *Orkney*, tot Ridder van den Distel benoemd, en zyn Excellentie gepermitteert de tekenen van die Ordre te mogen dragen, zonder geinstalleert te werden. Van *Dublin* word van den 6 dezer gemeld, dat men aldaar de zitting van 't Parlement van *Yerland*, by een Proclamatie tot den 13 *October* naastkomende geprorogueert had. In den groten Raad, voorlede Donderdag te *Hamptoncourt* gehouden, heeft de Koning 't Parlement verder van den 4 dezer tot den 20 *October* geprorogeert.

Men heeft tyding van *Calais*, dat de Heer *Bussinello*, geweze Resident van de Republicq *Venetien* aan dit Hof, daar Ordre van

zyne

1737. Augusti. zyne Meesters bekomen had, om zich naar Parys te begeven, en daar tot nader Bevel te blyven; 't geen doed oordelen, dat die Republicq zich by den Koning zal trachten te regtvaardigen wegens Haar gedrag ten opzichte van den oudsten Zoon des Ridders van St. Joris.

Van *Edenburg* word gemeld, dat de Magistraat van die Stadt, de Heer *Lynd* hadde ontzet van 't ampt als Kapitein der Guardes; en dat aan de Weduwe van wylen den Kapitein *Porteous*, een pensioen van 50 ponden sterlings 's jaars was toegestaan. In de voorledene week wierden 500 mudden Bonen, 200 mudden Tarwe, en 100 mudden Meel na 't Eiland *Corsica* gezonden.

't Werd bevestigt dat de Gouverneur van *Bombay* aan den Zee-Rover *Angri* een Schip met verscheide gevangenen van zyn volk ter uitwisseling van den Capitein *Anselmi* en Equipagie van 't Schip de *Derby* gezonden hebbende, d'onze 't geluk hadden zynen Admiraal met 4 Capiteins, op een collation aan boord te lokken, na welkers eindiging men aan *Angri* deed weten, dat indien hy niet den gemelden Capitein *Anselmi* een Equipagie terstond uitleverde, men onder zyne oogen deszelfs Admiraal en de 4 Capiteins ophangen zoude: door welke list de Zee-Rover om zyne 5 Man weder te hebben, genoodzaakt was zonder geld of verdere uitwisseling, den eisch te voldoen: en men heeft tyding dat de *Neptunus* een der Compagnies Schepen, na 2 vaartuigen van *Angri* verovert te hebben (de Capitein aan Land zynde) was gesprongen, waar door 80 menschen sneuvelden: dat de brand in 't Schip de *Compton*, in de Cajuit was ontstaan, 't welk men niet gewaar wierd voor dat de vlam een Canon loste, waar op het volk al 't kruid over boord wierp, en dus hun leven op drie na solveerden.

Den 8. hield de Zuidzee-Compagnie eene generale vergadering, waar in onder andere besloten wierd eene uitdeling van 1 en een half percent, voor 't half jaar, zynde St. *Jan* laastleden vervallen, te doen.

CARGA van de Schepen de *Richmond* en *Normanton* van *China*, en de *Haeslingfield* van *Bengalen*, in Engeland voor d'Oost-Indische Compagnie gearriveert.

1463

1463 ps. Addaties. 514 Allibannies. 1372 Aprons geblomd. 13450 Baftaas. 5855 Bandannoes. 191 Brouchees. 2010 Canton cloth. 1055 Carridarries. 174 dito Sannoes. 14265 Coffaas. 2412 Copees. 514 Cuttannees. 116 dito geblomd. 1630 Chowtars. 2593 Chucklaas. 487 Cherconnaas. 6800 Chints. 165 Chonochurs. 580 Dimities. 3271 Doofooties. 1658 Doreas. 266 Difoofoys. 7800 Emerties. 15315 Gurrahs. 2525 dito lange. 1220 Ginghams couleurt. dito 414 Handkerchiefs. 4115 Humhums. 990 Lacowries. 1590 Mulmuls. 46 Mufters 1 box and. 12934 Nanken cloth. 49 Nainfooks geblomd. 4040 Nillaas. 2154 Photaas. 1315 Peniafcoes. 15224 Romalls. 1797 Soofeys. 3900 Sannoes. 500 Seerbettees. 1706 Seerbands. 1026 Shalbafts. 9430 Tanjeebs. 612 Taffatis geftreept. 1100 Terrindams. 92 dito geblomd. 500 Tepois. 675 Kiften Chinefche Waren. 90000 ℔ Peper. 15700 Ruwe Zyde Bengal. gr. l. 67500 Roodhout. 175500 Salpeter. 39400 Sago. 27000 Kurkuma. 376800 Thee Boey. 70400 Bing. 71100 Congou. 157300 Hyfon. 6600 Pekoe. 115000 Singlo. 3890 Souatchon. 120 percelen goud, en verfcheide andere goederen voor Particulieren. 1737. *Augusti.*

Den 12. wierd een Herbergier van *Weftmunfter* naar Newgate gebraght, om dat hy zyne Huisvrou van de Trap afgeftoten, en naderhand dood getrapt had: Voor de Vierfchaar gebraght en ondervraagt zynde, zeide niets meer, als: *Wel, is zy dood, zo moet ik hangen.*

Men verzekert dat de Zuid-Zee-Compagnie, dewelke gewoonlyk alle maanden 800 Ponden Sterlings Penfioen aan den Spaanfchen Ambaffadeur heeft betaald, geweigert heeft dezelve voor de Maand van *Juny* en *July* te betalen, en dit op zekere Brieven, dewelke zy van den Heer *Keene* onze Minifter, en van d'Agent van de Compagnie aan 't Spaanfche Hof heeft ontfangen, met bericht dat zyne Catholyke Majefteit nieuwe zwarigheden maakte, om de Vry-Brief voor 't afzenden van 't jaarlyks Compagnies-Schip naar de Weft-Indiën toe te ftaan.

't Plan van vergelyk door 't Spaanfche Hof herwaarts gezonden, behelft (zo men zegt) de voorwaarden, op dewelken dat Hof de *Schedula* of verlof-Brief tot het zenden van 't jaarlyks

1737. Augusti. Zuid-Zee-Schip naar *America*, wil verlenen, maar vermits die conditien by na dezelven zyn, die voor heen meermalen zyn gepresenteert en verworpen, zo acht men, dat zulks om gene andere reden geschied, dan om tyd te winnen, en 't vertrek van 't Assiento Schip uit te stellen, tot dat het saisoen is verlopen, en men met het zenden van dat Schip tot een ander jaar zal moeten wachten.

Zondag-middag aten hare Majesteiten, de Prins en de Prinses van *Walles*, en de verdere Koninglyke Familie te *Hamptoncourt* na gewoonte in 't publicq; Onder de Maaltyd gevoelde de Prinses van *Walles* eenige smert, dewelke toenemende Hare Bevalling voorspelde, waarom die Prinses van Tafel opgestaan zynde, wierd geordonneert de Koetzen gereed te maken, om Hare Koninglyke Hoogheit naar 't Paleis van *St. James* te brengen, werwaarts de Koningin een uur daar na volgde, en by de Prinses bleef tot Zy verloste, 't geen des avonds ten 10 uuren was, als wanneer Hare Koninglyke Hoogheit een Prinses ter Werelt bragt: Alle de Lords en Bisschoppen, dewelke 't naast by deze Stadt waren, wierden terstond ontboden, om by de Geboorte tegenwoordig te wezen, zo als dezelve daar by geweest zyn. Gisterochtent wierd deze Geboorte door 't lossen van 't Canon van 't Park en den Tour aan 't Volk bekend gemaakt, 't geen daar over des avonds deszelfs Vreugde betoonde door 't aansteken van Illuminatien, Vreugdevuren, en 't bedryven van andere Vrolykheden, al 't welke tot laat in den nagt duurde. Dien dag wierd een expresse met dit nieus aan den Prins en Prinses van *Orange* gezonden, en een ander aan den Hertoch van *Saxen Gotha*, Broeder der Prinses van Walles: Men zond ten zelven einde expressens aan verscheide Hoven. 't Is aanmerkelyk dat de jong geborene Prinses ter werelt gekomen is op dien zelven dag als de tegenwoordige Koninglyke Familie tot den Troon quam: Dezen dag besloten de Lord-Major en d'Aldermans Hare Majesteiten over de Geboorte der Prinses statelyk geluk te wenschen.

Den 15. hadden de Lord Major en 't Hof der Aldermans van deze Stadt d'eere, den Koning geluk te wenschen wegens de Geboorte van een Prinses, ingeleid zynde door den Hertoch van *Grafton*, Opperkamerling van zyne Majesteit, en de Heer Baron

Thom.

Thomson, hunne Griffier, maakte hun compliment, in de volgende aanspraak: 1737. Augustus.

ZEER GENADIGE SOUVEREIN,

De Lord Major en 't Hof der Aldermans der Stadt Londen, verzoeken ootmoedig van uwe Majesteit verlof, om uw Majesteit wegens de gelukkige verlossing van Hare Koninglyke Hoogheit de Prinses van Walles, en wegens de Geboorte van eene Prinses, geluk te wenschen.

Deze uwe Majesteits zeer getrouwe schuldplichtige Onderdanen een recht gevoelen hebbende van de menigvuldige zegeningen, die zy onder uwe Majesteits bescherming genieten, verheugen zich over 't goede, dat uwe Koninglyke Familie verzelt, en gevoelen eene wezentlyke voldoening over deze vermeerdering van 't zelve.

Ieder Telg van uwen Doorluchtigen Stam moet aan uwe Majesteits Onderdanen dierbaar wezen, nademaal zulks geeft een behaaglyk aangenaam vooruitzicht van d'achtervolging van dat geluk, dat uw Koninglyk Huis aan deze Natie heeft verzekert.

Wy wenschen, dat alle uwe Majesteits Onderdanen een recht denkbeeld van hun geluk mochten hebben; zy zouden dan erkennen, dat zy in 't volle bezit zyn hunner vryheden en eigendommen; dat zy geregeert worden door wetten van hun eigen maakzel, onder een zachtmoedig genadig Prins, die deze wetten ten richtsnoer zyner daden maakt. Gelukkig is 't lot van zodanig een volk! Deze, SIRE, onze ootmoedige gevoelens zynde, smeken wy verlof, uwe Majesteit te verzekeren, dat gy staat maken kunt op onze hertelykste pogingen, om eene schuldplichtige toegenege achting te bevorderen voor uw Koninglyke Perzoon en regering, en eene yverige aankleving aan de Protestantsche successie in uwe Koninglyke Familie.

Waar op de Koning dit zeer genadig antwoord geliefde te geven:

Ik dank u voor uwe gelukwenschinge wegens de geboorte van eene Prinses, en ik neem in vriendschap aan dit herhaalt blyk van uwe schuldplichtigheit jegens my, en genegenheit voor myne Familie.

Zy alle hadden d'eere 's Konings hand te kussen, en zyne Majesteit verhief den Alderman *Joseph Hanbey* tot Ridder; waar na zy tot de Koningin wierden ingeleid door den Grave van *Grantham*, haar

1737. *August.* Majesteits Opper-Kamerling, aan dewelke zy 't volgende compliment maakten:

MET BELIEVEN VAN UWE MAJESTEIT,

De Lord Major en Hof der Aldermans der Stadt *Londen*, verzoeken zeer ootmoedig verlof, uwe Majesteit geluk te wenschen wegens de voorspoedige verlossing van hare Koninglyke Hoogheit de Prinses van Walles, en wegens de geboorte van eene Prinses.

Alles wat uwe Majesteit tot vreugde en vertroosting verstrekt moet eene oprechte voldoening verschaffen aan alle uwe Majesteits Onderdanen. Uwe Majesteits bestendig zachtzinnig inzicht voor derzelver wel zyn in alle voorvallen, eischt de schuldplichtigste en dankbaarste erkentenis van hunne kant.

Deze zyne Majesteits zeer getrouwe Onderdanen, vermeten zich, hunne ootmoedige erkentenissen aan te bieden, en hunne vreugde over dit gelukkig geval uit te drukken.

De vermeerdering van eene Prinses in uwe Koninglyke Familie, geeft hen d'aangename hope, dat een ander voorbeeld van deugd en goedheit, door uwe Majesteits godvruchtig onderwys zal worden geformeert; zy smeken verlof, uwe Majesteit hunne hertelyke wenschingen na de voorspoed van uwe Majesteit en van elken Telg van uwe Koninglyke Familie aan te bieden; dat zy zelve gelukkig mogen zyn, en geluk aan anderen toebrengen; dat ze Natien een Zegening mogen verstrekken, en in elk ander opzicht uwe Majesteit gelyken, en uw Koninglyk voorbeeld volgen.

Waar op hare Majesteit een zeer genadig antwoord geliefde te geven. Zy hadden alle d'eere hare Majesteits hand te kussen.

De Koning vereerde twee Aldermans met den Titel van *Ridder*, waar na zy op Ordre van Hare Majesteiten aan de Tafel van 't Groene Kleed met een overheerlyk Middagmaal wierden onthaald. Een Committé van des Konings Raad is werklyk bezig om in d'Archiven op te zoeken, wat voor Ceremonien eertyds gebruikt zyn by den Doop der oudste Dochter van een Prins van *Walles*, eer Hy een Zoon had, ten einde by deze occasie d'oude gewoonte te volgen.

Men zegt, dat de Zeemogentheden in 't examineren van 't Wener-Tractaat zeer verwondert zyn geweest, te zien, dat het zelve niet getekend, noch geratificeert was; en vermits de tekening

ning en ratificering de wezentlyke delen zyn van een Tractaat, zo word dit als een krachteloos instrument aangemerkt. 't Zelve is zeer wydluftig en beslaat een dik boekdeel in quarto, zynde in 't zelve de wederzydsche actens van afstand, en stipulatie van alle de belanghebbende Mogentheden daar in gelascht. Voor 't overige komt het t'eenemaal overeen met de Vredes-Preliminarien, en met de verscheide conventien, die zedert zyn gemaakt. Men verzekert, dat de Ministers van den Keizer en van den Koning van Vrankryk verzocht hebbende, dat het door de Zeemogentheden mocht worden gegarandeert, de Koningen van *Spanje* en *Sardinie* zedert dat zelve verzoek aan die Mogentheden mede hebben laten doen, voornaamlyk zyne Catholyke Majesteit ten opzichte van al 't geen ten behoeve van den Koning der beide *Sicilien* in 't zelve is vervat. Men houd zich hier hoe langs hoe meer verzekert, dat de Keizerlyke Ministers instructien hebben, om op 't Antwerpsche Congres aan te dringen op de permissie, om eenige Schepen voor rekening van d'Oostendische Compagnie naar Oostindië te zenden, te meer om dat men voorgeeft, dat de twee factorien, welke die Compagnie heeft, naamlyk eene aan de *Ganges*, en de twede te *Cabulon*, op 't Eiland van *Madagascar*, en haar een millioen en 100000 florenen hebben gekost, glad wech zouden zyn, zo die Compagnie niet wierd ondersteunt, terwyl aan d'andere kant dezelve weder in staat zou wezen, om haren handel te hervatten, by aldien men haar verlof verleende, om jaarlyks maar 2 of 3 Schepen naar *Bengale* en *China* te zenden, en in zodanig geval de houders der actien maar 10 per cent per actie quamen te fourneren, 't welk 600000 florenen zoude bedragen, zynde de waardy van 't geen d'Oostendische Compagnie voorgeeft, als noch in Europa te bezitten. Men voegt daar by, dat de houders der actien zedert den jare 1722, toen d'Oostendische Compagnie is opgerecht, tot den 6. *May* laatstleden, 250 per cent op hunne hoofdsomme hebben gewonnen, en dat zeker Monarch 's Keizers pretensien op dat Congres zal ondersteunen.

1737. *Augusti.*

CARGA van de Schepen de *Grantham* van 't Fort *St. George*, en

1737. August. en de *Hertoch van Lotharingen* den 18. van *Bencola* gearriveerd.

756 ps. Addaties. 8045 Baftaas. 560 Bettellees. 200 dito Oringal. 934 Chillaas. 2550 Chints Bengal. 192 dito Baftaas Madrafs. 500 dito Moorees. 6859 Coffaas. 512 Coopees. 1372 Chowtars. 510 Cushraas. 1325 Doofooties. 2708 Doreas. 350 Ginghams. 6940 Gurrahs. 3525 dito Lange. 3554 Humhums. 18880 Lange Kleeden. 560 Moorees. 483 Mulmuls. 2076 Photaas. 22530 Romals. 1073 dito Silk Lungee. 18460 Sallampores. 1492 Seerfuckers. 2771 Sofeys. 1442 Tanjeebs. 812900 ℔ Peper. 42900 Ruwe Zyde. 67500 Roodhout. 580500 Salpeter. 33700 Kurkuma. Nevens verfcheide andere Goederen voor Particulieren.

Den 21. begaf zich de Spaanfche Ambaffadrice, verzeld van de Hertoginne van *Whartbon*, naar *Hamptoncourt*, alwaar zy van hunne Majefteiten en de Koninglyke Familie affcheid nam; ftaat makende binnen korten na *Madrid* te keren. Men verzekerd, dat de Spanjaarden voornemens zyn, hunne pretenfien op een gedeelte van *America*, 't geen thans door deze Natie bezeten werd, te doen gelden; voorgevende, " dat de Colonie van *Georgia*, gelegen op 32 graden breedte, en 294 en 1 halve graden lengte, gelyk ook die van *Carolina* ten Zuiden van de gemelde Colonie gelegen, ontwyffelbaar tot het territoir van den Catholyken Koning behoren, achtervolgens 't Vredens-Tractaat in den jare 1670 gefloten, waar by de Limiten tusfchen de gemelde Provintie en die van *Florida*, op 33 graden 50 minuten Noorder breedte en 339 graden en 20 minuten lengte bepaald zyn; dat de Stadt *Carolina* alleen getollereert is, vermits dezelve voor het tekenen van 't gemelde Tractaat reets gebouwd was: Wyders, dat het 8fte Artykel van 't Uitrechtfche Vredens-Tractaat, in den jare 1713 gefloten, de grensfcheidinge van de Westerfche Eilanden moefte blyven op den zelven voet als onder de Regering van Koning *Carel de IIde*;" en men voegt'er by, dat de Ridder *Geraldino*, aan 't Hof gedeclareert zoude hebben, dat in cas d'Engelfche Natie eenige Troupen na die gewesten mochte zenden, de Koning van *Spanjen* zulks als een blyk van rupture zoude aanmerken.

Na-

Nadien dit voorgeven in alle delen ongegrond is, heeft men nodig geacht, het gemeen een recht begrip van die zaak te doen hebben, door hen t'onderrechten, dat het 7de Artikel van 't gemelde Tractaat, waar op men zich beroept, en 't welk den 18 *July* 1670 is gedagtekent, in plaats van de bovengemelde grensscheiding, 't recht van de Kroon van *Groot-Brittannie* in 't bezit van *Carolina* bekrachtigt. Zyne Majesteit, de Koning *Carel de twede*, met wien 't gemelde Tractaat wierd gesloten, wel wetende 't recht, dat hy tot de gemelde Provintie van *Carolina* had, schonk dezelve aan den toen Opper-Cancelier *Clarendon*, den Hertoch van *Albemarle* en andere van den eersten rang in *Engeland*, by zyn Koninglyk handvest, gedagtekend den 11 *Juli* 1665, en dus ruim 5 jaren eer 't gemelde Tractaat van 1670 wierd gesloten, onder welk handvest de gemelde Lords Eigenaars dezelve hebben bezeten; strekkende de Provintie van *Carolina* achtervolgens gemelde handvest 29 graden Noorderbreedte, die zekerlyk de gantsche 30ste in zich bevatten; hoe 't zy, in gevolge dit handvest is gemelde Tractaat 1670 gesloten, waar van wy 't 7de Artikel hier van woord tot woord hebben ingelascht, vermids 't verkeerdelyk is aangehaalt, werdende in dat Artikel of Tractaat van gene grensscheidingen gewach gemaakt. Dit 7de Artikel luid als volgt;

„ Alle beledigingen, schade, verlies, verongelykingen, welke „ de Natien en Volk van Groot-Brittannie en Spanje tot nu om „ wat reden ook in *America* door elkander hebben geleden, zul„ len uit de geheugenis uitgewischt, en in vergetelheit bedolven „ worden, als of zodanige zaken nooit waren gebeurt.

„ Daar en boven is verstaan, dat de zeer doorluchtige Koning „ van Groot-Brittannie, zyne Erfgenamen en Opvolgers voor „ altoos hebben, houden, bezitten en genieten zullen, met vol„ le recht van Souvereineteit, Heerschappy, Possessie en Eigen„ dom, alle deze Landen, Gewesten, Eilanden, Volkplantin„ gen en Plaatzen, hoe ze ook zouden zyn, gelegen in de West„ Indiën, of in eenig gedeelte van America, door gemelden Ko„ ning van Groot-Brittannie en zyne Onderdanen jegenwoordig „ bezeten werdende, op eene wyze, dat onder eenigen schyn of

„ voor-

1737. Augusti.

1737. Augúst. „ voorwendzel, generhande verschil of twist nopende dezelven „ hier namaals zal mogen worden veroorzaakt.

Ook bekrachtigt het Tractaat van *Utrecht*, in den jare 1713 gesloten, de Possessie van *Carolina* aan de Kroon van *Groot-Brittannie*.

Daar en boven heeft het Parlement van *Groot-Brittannie* in den jare 1729 voor zyne Majesteit van de Lords Eigenaars gekocht de gehele Provintie van *Carolina*, palende op de bovengemelde wyze op 29 graden, en bevattende *Noord-Carolina*, *Zuid-Carolina* en *Georgia*, waar door zonder tegenspraak blykt, dat de twee laatsten binnen de Territorien des Konings van *Groot-Brittannie* leggen, zo wel als d'eerste; en dit recht is steets door de Kroon van *Groot-Brittannie* gehandhaaft, door andere Landaarden aan te moedigen, om derwaarts te gaan, en zich in de gemelde Colonien met der woon neer te zetten, 't welk deze dan hebben gedaan met hunne Goederen en Familien tot groot voordeel der Britsche Natie, alzo d'uitvoer derwaarts en d'invoer van die Colonien verscheide 100000 Ponden Sterlings bedragen.

De Britsche Onderdanen, welke die Landen op 't geloof van Koninglyk voorrecht en parlementaire aanmoediging bewonen, hebben Steden aangelegt, Huizen geboudt, bystere grote streken Lands tot den Akkerbou klaar gemaakt, partyen Vee aangewonnen, en bezitten over de 30000 Slaven, en dit met de toestemming en bystand van d'Inboorlingen (Indianen), die verscheide 100 mylen in 't rond, zich aan de Kroon van *Groot-Brittannie* hebben onderworpen, en commissien nemen van de Gouverneurs, door den Koning van *Groot-Brittannie* gezonden, en Britsche Vaandels in hunne verscheide Steden laten waaijen, ten teken van hunne onderwerping aan zyne Majesteit.

Wat het 4de 10de en 11de, Artikel van 't zelve Tractaat aangaat, zo kan men daar uit zien, op wat wyze dezelven door 't Spaansche Hof zyn nagekomen, in de gastvryheit en vriendelyken bystand, dien de Engelschen niet alleen omtrent de Spaansche Havens, maar zelfs in de volle Zeën van *America* door de Spaansche Kustbewaarders hebben genoten. Deze Artikelen luiden als volgt;

„ IX.

„ IV. De gemelde Doorluchtigste Koningen z
„ gen, dat hunne Onderdanen nalaten alle Ge
„ Vyandlykheit, en intrekken alle Commissien, en
„ Represalie; en dat zy op generhande wyze verlof v
„ het maken van pryzen, van wat natuur of zoort zy oo
„ mogen zyn, ten nadele van een der gemelde twee K
„ of hunner Onderdanen, 't zy dezelven door hen verleent
„ ten zyn aan hunne eige Onderdanen, of wel aan vreem
„ gen; maar dezelven nul en krachteloos verklaren, zo zy by dit
„ Tractaat verklaart zyn. En zulken, die daar tegen komen te
„ handelen, zullen niet alleen als criminelen worden gestraft,
„ achtervolgens de natuur van hunne misdaad, maar ook gehou-
„ den wezen, *restitutien en reparatie te doen, wegens schade en ver-*
„ *lies, door de beledigde partyen geleden en die ze komen t'eisschen.*

„ X. Ook is verstaan, dat in geval d'Onderdanen en Inwoon-
„ ders, aan ieder der twee Geallieerden behorende, en hunne
„ schepen, 't zy Oorloch-of Koopvaardyschepen, en zulke die
„ aan particuliere Perzonen toekomen, t'eeniger tyd door storm
„ mochten belopen, door Zee-Rovers en Vyanden gejaagt, of door
„ eenig ander geval hoe 't zelve zoude mogen worden genaamd,
„ genoodzaakt worden, de wyk te nemen, en in eenige van de
„ Rivieren, Inhammen, Kreeken, Baaijen, Havens en Reden,
„ aan den anderen in *America* toebehorende, in te lopen, ten
„ einde bescherming en schuilplaats te hebben, dezelven *aldaar*
„ *met alle bedenkelyke Menschlieventheit en beleeftheit ontfangen en ge-*
„ *handelt, voorts alle de bescherming en bystand van Vrienden genieten,*
„ en verlof hebben zullen, om zich zelven te ververschen, als
„ mede vryheit, om tegen een redelyken en den gemenen prys
„ te kopen Levensmiddelen en andere behoeftigheden, 't zy ten
„ behoeve van hunne Perzonen, of ter calfatering hunner sche-
„ pen, en gemak van hunnen tocht. *En zy zullen op generhande*
„ *wyze opgehouden of verhindert worden, om uit de gemelde Havens*
„ *en Rede te lopen, maar zulks mogen doen, als zy zin daar toe heb-*
„ *ben, zonder eenig beletzel of overlast.*

„ XI. Op dezelve wyze, by aldien eenige der schepen, be-
„ horende aan een van de Geallieerden, hun Volk en Onderda-
„ nen, op Zandbanken verzeilen, of, 't welk God verhoede,

N „ schip-

97 1737. Augusti.

1737. August. ,, Schipbre... ,, pyen... ,, de ...

...en binnnen de palen van de kusten of heerschap- ... anderen, of eenige schade aldaar lyden, zullen ... die daar gestrand zyn, of schipbreuk hebben ge- ... generhande wyze gevangen mogen worden gehou- ... in tegendeel zal hen in dergelyke gevallen alle mo- ... and en hulp bewezen, tot hunne te rug reizen pas- ... n voorts een vrye en vreedzame doortocht aan een ... n hen na hun eigen Land verleent worden ".

...nt hier te weten, dat de Koning van *Spanje* met de ... opositien, twee inzichten heeft; naamlyk 1. Dat zyne ...yke Majesteit bewust is, dat het nemen van zo vele Brit- ... Koopvaardyschepen door de Kustbewaarders, tegen alle recht en Tractaten, en 't verbeurt verklaren van dezelven zonder eenige vorm van proces, op generhande wyze kan worden verontschuldigt of gebillykt, hy daar door denkt eene ruiling te doen van bezwaarnissen en pretensien, 't welk aanleiding zou mogen geven tot een Tractaat, even als dat van den jare 1670, 't welk by eene zelve gelegenheit is gesloten; of immers ten 2. dezelve te konnen gebruiken, om zyne pretensien op *Port-Mahon* en *Gibralter* meer gewicht by te zetten, en wel voornaamlyk op de laatste plaats, om welke te verkrygen, zyne Catholyke Majesteit gaarn deszelfs aanspraak op *Georgia* en *Carolina* zou laten varen; doch daar is werklyk geen grond voor die pretensien in 't Tractaat van 1670, en daar en boven is *Georgia* aangelegt in een Land, dat door geen Europeaansche Natie bewoond geweest, maar steets gehouden is te wezen binnen de palen van *Carolina*, zo als ze by 't bovengemelde Tractaat zyn gereguleert,

Tot den doop van de jonge Prinsesse, worden reets grote toebereidzelen gemaakt, en de spraak gaat, dat onze Koninginne, de Koning en de Koninginne van *Pruissen*, benevens den Hertoch van *Saxen-Gotha* over dezelve als Peters en Meters zullen staan; en dat zyne Majesteit vervolgens eenige Koninglyke Tytels aan de gemelde Prinsesse zal confereren, en onder anderen die van Hertoginne van *Lancaster*, 't welk eertyds aan de Koninglyke Familie behoord heeft, doch zedert 200 jaren in ongebruik geraakt is. De Prins van *Walles* is om zeker voorval zedert eenige dagen niet ten Hove geweest.

De

De Keizerlyke Minister Baron *Wasner* heeft ordre van zyn Hof gekregen, om hier op nieus 250000 Ponden Sterlings voor den Keizer te negotieren. De Commissarissen, benoemd om opzicht te hebben over 't bouwen van een nieuwe Brug over de *Teems*, hebben noch niet vastgesteld of dezelve van Steen ofte van Hout zal wezen. 1737. *August.*

DE Syndicqs en d'Adjuncten van 't Boekverkopers Gild van *Parys*, deden in 't laatst van de gepasseerde Maand te *Versailles* zeer nederige vertogen aan den Cardinaal *de Fleury* ter oorzaak van een Inspecteur, die men hen gegeven heeft, het welk hun commercie met de vreemden zeer hinderlyk is door 't stipt onderzoek der Boeken, die uit Holland komen: doch zonder acht te slaan op de redenen die zy deswegens hebben bygebraght, heeft men hen geantwoord. " Dat men daar in gene verandering „ zoude maken. " VRANKRYK.

Te dier tyd wierden te *Parys* 3 Schelm-achtige Bankrôtiers in 't Chatelet gevonnist. 27 Particulieren, die als valschelyk aangegeve Crediteuren 't Contract van Vergelyk getekend hadden, wierden voor 5 jaren op de Galeien gebannen; van 9 anderen zouden de zaken verder onderzocht worden, en 15 wierden vry gesproken. Den 3 dezer publiceerde men 't Vonnis der gemelde Bankrôtiers en Complicen, behelzende condemnatie van amende honorable, pillory, brandmerk en na de Galeien, tegen *Boyard*, *Sanson*, *Andres Deslondes*, *Jaques Dorise*, en andere hunne medeplichtigen, over bedriegelyke Bankrouten, 't begunstigen der zelve, en valsche Contracten van accoort: Dien namiddag stonden ze voor d'eerstemaal in de pillory, van een tot 3 uuren, 't welk den 7. en 10. ook zal geschieden: de eerstgemelde hadden een Brief van voren en van achteren op hun lyf, behelzende deze woorden: *bedrieglyk Bankrôtier en Fabriqueur van valsche Contracten van accoord*, en moesten op hun kniën, blootshoofd, barvoets en in 't hemd, met de strop om den hals, en een brandende toorts van geel was, van 2 pond in de hand, luidkeels zeggen en verklaren; *dat zy malitieuselyk, bedrieglyk en qualyk beraden, een bedrieglyk bankrôt hebben gemaakt, en valschelyk gefabriceert Contracten van accoord en staten van active en passive schulden, waar op ze valsche en*

1737. *gesimuleerde schuldeischers hebben gebraght, waar van zy berou hebben,*
Augusl. *en God, den Koning en de Justitie om vergifnis smeken, enz.*

Den 26sten 's morgens omtrent 8 uuren, overleed de Cardinaal *de Bissy*, Bisschop van *Meaux*, Commandeur van de Koninglyke Ordens, en Abt van d'Abdye van *St. Germain des Prez* en *Trois Fontaines*, Bischdom van *Chalons* op *de Marne*, in den ouderdom van 82 jaren: 't Lyk wierd den volgenden dag op een Parade-Bed ten toon gelegt, bekleed zynde met deszelfs Priesterlyke gewaden, en staat morgen avond in Ceremonie na de Kerke van d'Abdye, en den volgenden dag na de Hoofd-Kerke van *Meaux* getransporteert, en aldaar begraven te werden. Die Prelaat heeft den Marquis *de Bissy* deszelfs Broeder tot zyn Universele Erfgenaam benoemd, en alle zyne Neven met legaten, en zyne Domestiquen met donatien begiftigt. Door deszelfs dood vaceert een zesde hoed in 't *Sacro Collegio*. Zo dra als zyne Majesteit de dood van dien Cadinaal vernam, zyde hy " dat het onnodig „ was dat men om d'Abdye van *St. Germain des Prez* by de 300000 „ Livres opbrengende, quam solliciteren, wyl hy deswegen eene „ schikking, overeenkomende met het fonds van *Oeconomie* meen- „ de te maken ".

Eergisteren morgen begaf zich d'Abt *Franquini* naar *Versailles*, en maakte uit naam van de Keurvorstinne van de *Paltz*, Zuster van wylen den Groot-Hertoch van *Toscanen*, aan den Koning de dood van dien Prins bekend; waar over zyne Majesteit den rou staat aan te nemen.

De Hollandsche Ambassadeur de Heer van *Hoey*, heeft zedert zyne te rug komst, den Cardinaal *de Fleury* wezen begroeten, die hem met veel tekenen van achting onfing. En heeft, zedert, verscheide tamelyke lange Conferentien met zyne *Eminentie* gehadt, welke hem op de vriendelykste wyze onthaalt heeft, hem op nieu verzekerende van d'oprechte vriendschap van zyne Majesteit wegens de Republicq, en zich beklagende over zekere geruchten die eenige quade geintentioneerdens tot hun vermaak uitdachten: om mistrouwen te zajen onder zodanige nau verbonde Mogentheden; daar by voegende, *dat zyne Majesteit de valscheit daar van zal bewyzen door zyn gedragh in allerlei zoorte van gevallen, dewelke tot voordeel van de Republicq konden strekken.*

De

De Baron *Schmerling* Keizerlyke Minister heeft aan ons Hof 's Keizers Manifest tegen de Turken mede gedeelt. 't Proces van de Princes *van Modena* tegen den Hertoch van *Orleans* zal in de grote Kamer na 't Pleidooi des Hertochs van *Richelieu*, dienen: Zy eischt de legitime der goederen van wylen den Hertoch van *Orleans* haren Vader, waar van ze by haar Huwlyks-Contract afstand gedaan heeft. 1737. *Augusti.*

Tusschen 't Hof en 't Parlement, zyn op nieu onverwachte Verschillen gerezen, ter oorzaak van een Boek, 't welk de Heer *Caré de Montgiron*, Raadsheer in 't Parlement van de twede Kamer der Enquesten, ter verdediging van de Mirakelen van den Abt van *Paris* geschreven, en voorlede maandag aan den Koning zelfs, in 't gewaad van een Rentmeester, geprezenteert had.

Dit Boek in Quarto, door Hem geschreven en getekend, aan den Koning geprezenteert hebbende, heeft tegen zyne Majesteit gezegt:

„ SIRE, de vuurige iever voor Uwe Majesteit heeft my genoodzaakt dit Boek te schryven, om vele Waarheden t'ontdekken, die men voor U verborgen houd, dewelke nochtans van groot belang zyn, om by Uwe Majesteit geweten te worden, en om d'Ontwerpen t'ontdekken, welke tegen Uw Gezach worden gesmeed. Ik weet, SIRE, dat de Stap, die ik doe, my den haat op den hals zal halen van die gene, welke alle hunne pogingen aanwenden, om te beletten dat Uwe Majesteit en deszelfs voornaamste Ministers geen kennis zouden krygen van Faiten, welke in dit Boek worden aangetoond; maar ik heb niet in overweging willen nemen my voor hunnen wraak bloot te stellen, om dat daar in de wezentlykste van alle Diensten aan Uwe Majesteit gelegen was.

Na dat de Heer de *Montgiron* dit Boek aan den Koning had overgegeven, vertrok Hy, zonder van iemant gekent te wezen, terstond naar *St. Cloud*, daar Hy een Exemplaar van 't zelve aan den Hertoch van *Orleans* overgaf, en herwaarts gekeerd zynde,

1737. August. heeft Hy vele Exemplaren aan zyne beste Vrienden uitgedeeld. De Koning 't gemelde Boek aan den Cardinaal de *Fleury* hebbende doen overgeven, had men te *Versailles* over al vrugteloos gezocht na den genen, die 't aan den Koning had gepresenteert; maar door d'ondertekening gebleken zynde wie d'Autheur was; is de Heer *Caré de Montgiron* Dingsdag-ochtend door een Commissaris en een Troep Archers, aan welkers hoofd zich de Heer *du Val* bevond, gearresteert en in de *Bastille* gebragt. 't Parlement vergaderde noch dien zelfden ochtend wegens deze detentie, en ingevolge de deliberatie om Remonstrantien te doen, vertrokken de Lieden des Konings terstond naar *Versailles*, ten einde dag te verzoeken, welke Hen op heden des middags gesteld zynde, was het Parlement Woensdag vergaderd, om Gedeputeerden van elke Kamer te benoemen, dewelke dezen ochtend naar *Versailles* vertrokken zyn: 't Parlement beklaagt zich, dat gemelde Heer de *Montgiron* als een ordinaris Criminele door d'Archers en een Commissaris is geligt, zonder op zyn qualiteit van Lid van 't Parlement te letten, en eischt Hem te rug, om, als Hy Crimineel mocht wezen, Hem zyn Proces te maken, in gevolge 't Voorregt van dat Doorluchtige Gerechts-Hof, 't geen een byzonder Regt heeft, van deszelfs Leden te sententieren, als zy in een Faut, die Crimineel is, vervallen zyn, waar tegen men zegt dat hier geen *Crimen*, nochte *Corpus delicti*, maar enkel eene gevaarlyke buitensporigheit is, welkers uitwerkingen noodzakelyk gestuit moeten worden. De Deputatie door 't Parlement naar *Versailles* gezonden, wierd bekleed door 7 Presidenten, 10 Raadsheren van de grote Kamer, 10 van d'Equêtes, en 4 van de Requesten. Op de laatstgenoemden dag te *Versailles* gekomen zynde, hadden des middags Audientie by den Koning. d'Eerste President zeide:

„ SIRE, Wy zyn met d'uiterste smert en droefheit te weten
„ geworden, dat een van onze Medebroederen 't ongeluk gehad
„ heeft uwe Majesteit te mishagen; en zelfs is ons uwe verontwaardiging
„ gebleken in de manier van arresteren: Als hy schuldig
„ is, smeekt u Parlement ootmoedig, dat uwe Majesteit hem
„ aan 't zelve gelieft over te geven, om hem d'uiterste strengheit

„ heit

,, heit der Justitie te doen beproeven, en daar door onze Voor- *1737. Augusti.*
,, rechten te behoeden, dewelke ons gemeen zyn met d'allergroot-
,, ste van 't Koningryk, en zelfs met de Prinsen van uw Door-
,, luchtig bloed.

Waar op de Koning antwoordde:

Ik heb een gebrek van Eerbied, aan myn Persoon begaan, willen straffen; als ik het goed vind om verder te gaan, zal ik u lieden myne intentie doen weten.

De Cancelier zeide vervolgens:

,, De Koning heeft my bevolen, om, by 't gene dat zyne Ma-
,, jesteit aan UL. gezegt heeft, noch te voegen, dat de tyd niet
,, heeft toegelaten den gewonen weg te volgen tot het repareren
,, van eene zo roekeloze daad, in dewelke zyne Majesteit geen
,, Magistraat erkend heeft: Wegens de gedrukte Exemplaren
,, heeft men niet konnen nalaten zich meester daar van te maken
,, ten einde de disordre te beletten, welke dezelve onder 't Ge-
,, meen zoude hebben veroorzaakt, als zy verbreid waren ge-
,, worden".

't Parlement den volgenden dag vergadert zynde, om van de Gedeputeerden te vernemen, wat op den vorigen dag te *Versailles* was gepasseert, heeft men enkelyk besloten 't boven gemelde te doen registreren, hebbende 't antwoord van den Koning en dat van den Cancelier krachtig genoeg geschenen, om de Privilegien van 't Parlement in wezen te houden. Ondertusschen word het Boek van den Heer de *Montgiron* noch meer gezocht als te voren: Men bevind het naar 't Onderwerp wel geschreven en opgestelt te wezen: d'Opdracht aan den Koning is vry lang, maar daarom niet minder fraai: Hy spreekt in zyn Boek op een gantsch beweeglyke wyze van zyne bekering; maar 't gene in 't zelve misstaat, is, dat hy niet alleen overhelt tot de party van de nieuwe Miraculen, maar dat hy zich voor de Convulsien verklaard: Wyders behelst 't zelve de krachtigste zaken ten voordele der Vryheden van de Gallicaansche Kerk, en die der Maximes

1737. August. mes van 't Koningryk. 't Voorgevallene van den Heer *Caré de Montgeron* is 't voorname onderwerp van Discours in alle gezelschappen te *Parys*, en word in 't algemeen als eene verbystering van verstand, door de Konstenaryen van de Convulsien veroorzaakt, maar by de *Jansenisten* en Convulsionarissen als een heldendaat van Religie aangemerkt. By 't Parlements Hof, daar dien Heer hoog is geacht, word gezegt, dat het jammer is dat zo een gemoedelyk Rechter, die zo vele uitstekende blyken van zyne bequaamheit gegeven, en zo vele liefdadigheden aan d'Armen bewezen heeft, in zodanigen misverstand is vervallen: 't Opschrift van deszelfs Boek is: *Verité des Miracles opere par l'intercession de Mr. l'Abbé Paris.* 't Zelve is met zeer fraje Platen en Figuren voorzien, en op zyne kosten gedrukt: 't Word onder de hand voor een goude Louis verkogt. De Vertogen door 't Parlement aan den Koning gedaan over de Zaak van den Aards-Bisschop van *Kameryk*, en over 't scheurzuchtige fait te *Douay* voorgevallen, zyn eindelyk in druk uitgekomen: Dezelve zyn vol kracht en grond, onaangezien zy in d'onderdanigste en beredeneerste bewoordingen begrepen zyn.

Men verneemt dat de Heer *Campredon*, 's Konings Minister te *Genua*, ten Hove heeft geschreven, dat die Republicq op 't punt stont, van in een particulier Tractaat met 't *Spaansche* Hof te treden, om 't Eiland van *Corsica* voor twee millioenen Pistolen aan den Koning der beide *Sicilien* te verkopen, met belofte, dat de sommen, welke die Mogentheit aan de Republicq schuldig is, mede aan haar zouden worden betaalt, en men voegt daar by, dat de Koning wegens den ontfangst van die tyding, ten eersten order aan den gemelden Heer *Campredon* heeft afgevaardigt, om aan de *Genuezen* de mediatie van *Vrankryk* voor te slaan tot het byleggen van hunne verschillen met de *Corsicanen*; dat de Cardinaal van *Fleury* met den Baron van *Schmerling*, Extraordinaris Envoyé van den Keizer aan dit Hof, daar op in conferentie geweest is, en hem heeft verzekerd, dat vermits zyne Keizerlyke Majesteit die verschillen al eens had bygelegt, zyne Majesteit zich met die zaak niet wilde bemoeyen, dan alleenlyk met gemeen overleg met den Keizer, en met een inzicht, om de schikking, in den jare 1732, door zyne Keizerlyke Majesteit gemaakt,

te

te doen uitvoeren; en eindelyk dat de gemelde Baron van *Schemerling* zyn Hof van deze voorslag van den Cardinaal heeft verwittigt, en dat men grote redenen heeft te geloven, dat zyne Keizerlyke Majesteit gemerkt het belang, dat hy heeft, om te beletten, dat de *Spaanschen* in de nabuurschap van *Toscane* niet machtiger worden, zeer gaarn treden zal in de maatregelen, welke door dit Hof zullen worden genomen, om d'onderhandeling van die Kroon met de *Genuezen* te verhinderen. 't Hof heeft ordre gegeven, om 12 Battaillons te doen marcheren, om de *Genuezen* te helpen in 't herstellen van de rust op *Corsica*, of tot eenige andere expeditie. De Graaf van *Chabanne* Majoor der Fransche Gardes, continueert alle Zondagen 't Regiment in de vlakte van *Sablons* t'exerceren door nieuwe evolutien veel korter dan de gewone, in den dienst voor den vyand, en waar by de Soldaten bevryd zyn eene knie op d'aarde te leggen na mate dat ieder rang geschoten heeft. 1737. *August.*

De Koning heeft den 7. den Rou in 't Violet over den dood des Groot-Hertochs van *Toscanen* aangenomen. Zyne Majesteit heeft aan den Heer *du Theil*, deszelfs gewezen Minister-Plenipotentiaris by den Keizer, geaccordeert een der Ampten van Secretaris van de Kamer en 't Cabinet des Konings in survivance van den Heer *Dubois*.

Uit *Spanjen* heeft men, dat d'accessie van dat Hof aan 't meergemelte Vredens-Tractaat noch ver te zoeken was, en dat men over de Maatregelen, die best te nemen waren, dikwyls delibereerde.

Heden den 9. zullen alle de Ministers van hier naar *Versailles* keren, daar de Cardinaal de *Fleury* van zyn Lusthuis *Issy* mede komen zal. Toen de Bisschop van *Valence* de Vendels van 't Regiment *Dauphin*, waar van de Graaf de *Maillebois* Collonel is, inweidde, deed Hy de volgende Aanspraak aan die Officieren van dat Regiment: *Met hoe groot een Vreugde zien wy niet, oprechte Aanbidders van den God des Oorlochs, dat Gyl. U in zyne tegenwoordigheit aan de Belangen van den Staat overgeeft, en aan Hem toeëigend den roem, dien Gyl. in den laatsten Oorloch verkregen hebt, en erkend door de publique Hulde, dat, schoon Gy gestreden hebt, Hy echter alleen diegene is, welke Ul. d'Overwinning gegeven heeft.* En na gezegt te

 heb-

1737. Augusti. hebben, *dat de Koning, Meester van zyn Hart, ieverig ... over den ze te heerschen, na d'overwinning zyner Vyanden, de Zegepraal, om zo te spreken, op d'Overwinning heeft willen behalen*; zeide Hy wyders: *de Bescherm-Engel van Vrankryk is die van geheel Europa geworden.* Vervolgens keerde Hy zich tot den Graaf *de Maillebois*, eindigende met eene heerlyke Lofspraak van den Hertogh *de Chatillon* en den Bisschop *de Mirepoix*, en besloot met te zeggen: *dat God hen scheen verkoren te hebben, om d'Opvoeding van den Dauphin te bestieren.*

De Raadsheer *Montgeron*, blyft in de *Bastilje* steets weigeren de vraagstukken te beantwoorden, die hem dikwyls door den Heer *Herault*, op d'ordre des Konings, voorgehouden worden, onder voorwendzel, dat hy als een Lidt van 't Parlement, niet verplicht is eene andere jurisdictie dan die van 't gemelde Gerechtshof t'erkennen; ondertusschen schynt 't Hof maar alleen besloten te hebben, hem gevangen te houden. De Jansenisten vergelyken den gemelden Heer, welke de Familie naam van *Carré* voerd, by den H. Bisschop *Quadratus*, die aan den Keizer *Aurelius* een verdedig schrift van de mirakelen van den Zaligmaker presenteerde, wraak roepende over de vervolging der Christenen. Ook word thans een zeer fraai gedicht over die zaak onder den mantel verkocht.

Den 14. des avonds omtrent 5 uuren kreeg men tyding van *Versailles*, dat de Koning de ryke Abdye van *St. Germain de Prez*, welke de overleden Cardinaal de *Bissy* gehad heeft, aan den Graaf de *Clermont*, Prins van den Bloede, had opgedragen, en dat die Prins d'Abdyen van *St. Claude* en van *Noirmonstier* zou afstaan: Die Prins mag, onaangezien zynen Geestelyken staat, den Degen noch dragen, conform 't Brevet van den Paus, dat Hy voor den laatsten Oorloch verkregen heeft, waar mede Hem toegestaan word, die te dragen, zo lang dezelve zal duren: en dewyl de Vrede noch niet voltrokken, nochte gepubliceert is, en dus d'Oorloch niet volkomen ten einde gerekend kan worden, heeft Hy ze noch niet afgelegt. De Heren van d'Academie der Schilders en Beeldhouwers zullen den 18. ingevolge d'Ordre van den Koning, hunne Taferelen en uitgehouwe Konstwerken in de grote Zaal de Louvre gedurende deze Maand ten toon stellen,

en

en de Heer *Reydelet*, Opziender en Ontfanger van die Academie, zal de beschryving van alle de Stukken, welke ten toon zullen staan, doen drukken, en ten dienst van de Nieusgierigen verkopen. d'Ambassadeurs van de Zee-Mogentheden zyn dikwyls met de Ministers van dit Hof in Conferentie, en men bespeurd eene onderlinge vertrouwenheit onder dezelve. 1737. Augusti.

Den 14. wierden voor de derde en laastemaal op de Kaak gezet de vier voorgemelde Bankrôtiers, vervolgens braght men ze naar de Poort van 't *Chatelet*, en van hier naar de *Tournelle* om in de Ketens te worden gekluisterd. De Heer *Paris*, Raadsheer in 't Parlement, en Broeder van wylen den beruchten Abt van die naam, den 16. dezer in den ouderdom van 43 jaren overleden zynde, wierd den volgenden dag in zyne Parochie tot *St. Gervais* begraven; by welke lykstatie alle de Parlementsleden, en een groot getal Kerkelyke Personen, zo Abten, Curées, Monniken, als andere assisteerden; en men voorziet, dat den gemelden Heer binnen korten, niet min als den Abt zyn Broeder, voor een Heilig, en een bewerker van Mirakelen gehouden zal worden, vermits vele devotarissen, niet alleen de Kerk van *St. Gervais* reets bezoeken, maar ook zelfs des overledens meubelen en klederen, als zo vele Reliquien, opkopen. De Koning heeft door den Cardinaal de *Fleury* herhaalde positive verzekering aan den Keizerlyke en Lotharingsche Ministers, Baron van *Schmerling* en *Marquis de Stainville* doen geven, van niet te zullen gedogen, dat de Kroon *Spanje* de minste verandering in de Toscaansche Successie-zaak zoude maken.

Men ziet hier een Arrest, waar by geordonneerd werd dat de brengers der briefjes van de generale en particuliere Thesauriers van 't buitengewone van Oorloch der jaren 1717, 1718. tot het jaar 1723., zullen gehouden zyn dezelve in de lopende maand *December* aanstaande over te geven aan den Hr. *Monteil* Commissaris van Oorloch om geënregistreert te werden, op pœne van verlies.

Eindelyk heeft 't Parlement schriftelyk antwoord van 't Hof ontfangen op deszelfs remonstrantien over 't verschil met den Aartsbisschop van *Kameryk* en over de zaak van *Douay*, en 't zelve den 22. vergaderd zynde, heeft dat antwoord, bestaande

1737. August. in zes bladzyden, niet na genoegen bevonden, zo dat op 't krachtig discours van den Abt *de Pucelle* eenparig besloten wierd, nadere remonstrantien aan den Koning te doen, ten einde zeer onderdanig en met alle eerbied aan zyne Majesteit te vertonen de wezentlyke gevolgen door geen acht te geven op hunne voorgaande vertogen, welke gedaan zyn tot bescherming van d'allerdierbaarste maximes van 't Koningryk.

De Heer de *Montpertui* en verdere Leden van d'Academie der Wetenschappen, door den Koning naar *Lapland* gezonden om de gesteldheit van den Aardkloot en eenige Astronomische Verborgentheden t'ontdekken, zyn te rug gekomen; Zy hebben bevonden dat d'Aarde na de Stelling van *Newton* volmaakt rond is, en niet ovaal na 't gevoelen van *Cassini*; Die Heren staan hunne verdere Ontdekkingen aan d'Academie te communiceren en door den Druk publicq te maken; Ondertusschen verlangt men zeer na de te rug-komst van de Leden dier Academie, welke in 't Jaar 1736 naar *Chilly* zyn gezonden, om te zien of hunne Observatien van de Zuidpool met deze zullen overeenkomen.

Van *Parys* den 26. heeft men, dat aldaar verzekert word dat de Graaf van *Waldegrave*; Ambassadeur des Konings van *Engeland*, zich in 't kort naar *Londen* staat te begeven, om nieuwe instructien t'ontfangen, ten opzichte van de tegenwoordige in til zynde gewichtige zaken, voornamelyk voor zo veel dezelve betreffen d'accessie der Zee-Mogentheden tot het Tractaat, 't welk te *Wenen* tusschen *Vrankryk* en den Keizer is gesloten.

SPANJE. MEN heeft te *Gibralter* van den 28. *Juny* berichten uit *Barbaryen*, dat alles in dat Ryk in den vorigen staat bleef, en dat de Stadt *Fez* door de Troupen van *Muly Abdallah* noch geblocqueert, en de wegen naar *Tetuan*, door de lopende partyen zeer onveilig, dewyl de Bergluiden onder malkander noch zeer oneenig waren. Van *Kadix* meld men, dat de Heer van *Aalst*, Consul van de Hollandsche Natie, den 6 passato met 't Hollandsche Oorlochschip *Langweld*, Capitein *de Bordes* in achtien dagen uit *Tessel* aldaar gearriveerd was.

De lading van 't gearriveerde Schip van *Maracaybo*, bestaat in 1500 *Fanegas Cacao*, 300 *Canasters Tabak*, eenige Huiden, Contan-

tanten, &c. 't Beraamde Campement in de vlakte van *Segovia* zal voortgang hebben, zynde de Troupen, die 't zelve zullen betrekken, reets derwaarts op marſch.

Van *Sta. Crux* in *Barbaryen* den 28. *Juny*, heeft men, De Moor, die zich, zo als voor dezen gezegt is, voor een Heilig uitgeeft, met eenig opgeraapt Volk van 't Gebergte voor deze Stadt gekomen zynde en dezelve opgeeïſcht hebbende, wierd Hy door de Regering afgewezen; waar op die *Sancton* vertrok, en na verloop van weinige dagen deze Stadt met een Leger van 30 duizend Man quam belegeren, 't geen de Regering deed beſluiten Hem terſtond 't Water af te ſnyden, waar door Hy met zyn Volk, aangezien de genoegzame ondraaglyke hitte en droogte, geweldig veel ongemak quam te lyden; Niet tegenſtaande dit ongemeen groot gebrek, wilden d'Ingezetenen, na eenige dagen belegerd geweeſt te zyn, capituleren, waar door Hy in de Stadt gedrongen zynde, vele moedwilligheden heeft gepleegt, willende zich tot Koning opwerpen, waar in Hy door 't Gemeen, 't geen zulks gaarne zach tot groot nadeel van de Stadt, onderſteund word, alzo Hy zich tracht te maintineren met het geven van wetten, welke regelregt met 't belang van de Stadt ſtryden, en dewyl de Regering zich allezints daar tegen ſteld, heeft Hy 't op verſcheide van Hun gemunt; doch alzo zyne quaadaardigheit van geen langen duur kan zyn, hoopt men dat Hy wel haaſt verdreven, de Stadt in vorige Ruſt, en de Negotie herſteld zal worden. En van den 10 paſſato bericht men, kortelings is een twede *Sancton*, met een menigte Arabiers, en ander woeſt en ongeregelt volk, van diep uit 't Gebergte afgekomen, en ſchielyk voor deze Stadt gerukt; waar op d'eerſte *Sancton* met 't grootſte gedeelte van zyn aanhang zich naar een ander Gebergte heeft geretireert, terwyl de reſt van dat volk tot den zo genaamden nieuwen Heilig overgegaan is, die de belegering van deze Stadt ondernomen, en de Fontein bemachtigt heeft, welke aan de voet van 't Gebergte legt. en waar uit alle d'Inwoonders 't zoete water tot hunne ſubſiſtentie moeten halen, vermits hier omtrent anders geen verſch water te vinden is; waarom d'Ingezetenen in die ongelegenheit verplicht zyn geworden, met de geringe bezetting de wapenen op te nemen, en dien woeſten hoop aan te taſten, doch met zo

1737. *August.* onverhoopten uitslag; dat de laatste na een desperaat gevegt en verlies van ruim 1000 Mannen, 't eenigste Fort tot defensie van deze Stadt veroverd, en daar in 9 van d'Inwoonders gedood, en verscheiden gequetst hebben; waar op men te raden wierd, de principaalste Burgers, benevens die van 't Gouvernement, na buiten te zenden, met eenige beurzen met Goud, tot een prezent voor den *Sancton*, en ordre zich t'onderwerpen; 't geen de laatste accepteerden, doch onder beding dat men hem in vervolg zoude gehoorzamen, en alle zyne voorgeschreven Wetten observeren; zulks de gemelde gepretendeerde Heilig thans meester van de gehele Provincie is; houdende zich te *Tarodanten* op, in voornemen d'andere plaatzen mede onder zyne gehoorzaamheit te brengen. Zedert de Belegering, die maar 5 a 6 dagen geduurd heeft, is de rust wederom alhier hersteld.

ITALIE. DEN 19 passato zynde de Verjaring van de Verheffinge van zyn H. tot Paus, die in 't 8ste Jaar van zyne Regering is getreden, hield 't *Sacro Collegio* Capel in 't *Quirinaal*, en deed in 't vervolg de gewone felicitatie *ad Multos Annus*. Zo dra als te *Rome* tyding van 't overlyden van zyne Koninglyke Hoogheit de Groot-Hertoch gekomen was, wierd aan den Paus vertoond, dat zyne H. de Vestingen *Radicofani* en *Campo Areolo* op de grenzen van *Toscanen*, nevens 't Lusthuis van *Medici* op den Berg *Pincius*, omtrent deze Stadt gelegen, in naam van d'Apostolische Kamer in bezit moest nemen, om dat de gemelden Plaatzen door vorige Pauffen aan 't Huis *Medicis* gegeven waren, toen de Familie tot de Groot-Hertochlyke waardigheit verheven wierd, en wel voornamentlyk, om dat het Geestelyke Leen-Goederen zyn, welke een Jaarlyks Tribut aan d'Apostolische Kamer moeten betalen, namentlyk 't eerste 10 Scudi, het twede een zilvere Schaal van gelyke waarde, en 't derde een pond Was. Welke vertogen de Paus rypelyk overwogen hebbende, heeft zyne H. besloten liever daar van te willen afzien, dan in de tegenwoordige omstandigheit van tyd gevaar te lopen van nieuwe moejelykheden te verwekken, en den genoegzaam gesloten Vrede onder d'Europeaansche Mogentheden daar door mogelyk te storen.

Den 3de dezer, is een Spaansche Courier door deze *Stadt* naar

naar *Napels* gepasseert, heeft eenige depêches afgegeven, waar over in tegenwoordigheit van den Cardinaal Staats-Secretaris, en andere Cardinalen die de zaken tusschen dit Hof en dat van *Napels* trachten te reguleren, verscheide conferentie gehouden zyn. Ondertusschen bespeurd men, dat het Project te *Napels* ontworpen, om onder de Geestelykheit van dat Ryk en *Sicilien* eene reforme te maken, van 't sluiten van 't verdrag tusschen den H. Stoel en de Hoven van *Madrid* en *Sicilien*, verhindert; en de Paus heeft deswegens gedeclareert, *dat of schoon men zedert het begin zyner Regering niet dan te veel getracht heeft de rechten van den Apostolischen Stoel te benadelen, hy echter nooit in zodanige ondernemingen zal bewilligen, welke zouden konnen strekken om dezelve geheel te vernietigen.* 1737. *August.*

Den 10. verstond men, dat 2 Pauschelyke Galeien onder Commando van de Graaf *Bussi*, de Hertoch en Hertoginne *Strozzi* naar 't Eiland *Ischia* overgebraght hebbende, van daar naar 't niet ver van daar leggende Eiland *Foggia* gezeilt waren, van waar de gemelte Commandeur zyn Boot met eenig Volk naar 't Land gezonden had, om Provisie in te kopen: Doch een Napolitaansche Felouk op de Sluikers passende, hen ontmoetende, wilde 't Volk van deze de gemelte Boot visiteren, 't welk geweigerd en de retirade naar de twee Galeien genomen wierd: De Felouk dezelve vervolgende, schoot op 't Volk met Snaphanen; waar op men van de Galeien twee Canons op de Felouk loste, en deze noch niet van 't vervolgen van de Boot tot dicht onder de Galeien willende aflaten, gaf men met Snaphanen Vuur op dezelve, waar door eenige van 't Volk gedood en gequetst wierden, en de Felouk genoodzaakt zich te retireren. De Commandeur *Bussi* stak alzo voort met zyn 2 Galeien in Zee naar 't Eiland *Ponzio*, om niet onder de Napolitaansche Galeien, die op hem mochten uitgezonden worden, gelyk geschied is, te vervallen. Men verwacht nu wat dit voorval na zich slepen zal.

Van *Napels* de 16 passato, heeft men dat de Berg *Vesuvius* zedert eenige dagen weder had begonnen eene grote quantiteit lymachtige stoffe uit te werpen, waarom men alhier in d'uiterste bekommering is.

De Koning tyding van de dood van den Groot-Hertoch van *Tos-*

1737. *August.* *Toscanen* bekomen hebbende, heeft aan de Koninglyke Kamer der Finantien bevolen, d'Inkomsten der Lenen welken dien Prins in dit Ryk bezat, t'administeren, doch de Toskaansche Agent aan dit Hof, heeft aan zyne Majesteit een Memorie gepresenteert waar in hy voor de Keurvostinne Doüariere van de *Paltz*, de bezitting van die Lenen als allodiale goederen, en uit hoofde van het Testament van wylen den Groot-Hertoch, *Cosmus* de IIIde, eischt. Men blyft sterk arbeiden aan de toebereidzelen tot de receptie van de Prinsesse aanstaande Gemalinne van den Koning. Vele willen, dat het de Prinsesse *Maria-Antbonetta*, oudste Dochter van den Keurvorst van *Beyeren* zal zyn; en dat gemelde zyn Keurvorstelyke Doorluchtigheit, ter begunstiging van dat Huwelyk, zal renuntieren van alle zyne pretensien op de nalatenschap van wylen den Groot-Hertoch van *Tocanen*.

Van den 6. dezer meld men, hier is een Engelsch Heer gearriveert, die zo men verzekert, 't Caracter van Extraordinaris Envoyé des Konings van *Groot-Brittannie* zal aannemen, en reets verscheide conferentien met de Ministers van dit Hof gehad heeft. 't Is eenige dagen geleden, dat het Hof van de bovenstaande actie kundschap kreeg, waar op wierd Raad gehouden, en men deed ten eersten 4 Galeien vertrekken, om die van den Paus op te zoeken, maar men heeft zedert vernomen, dat deze laatsten naar *Nettuno* waren te rug gekeert. 't Laat zich aanzien, dat dit geval 't vergelyk met den H. Stoel zal achter uit zetten, om dat men verzekert, dat de Koning heeft besloten, om deswegen eene eclatante satisfactie t'eisschen.

Van *Venetien* den 27 passato werd bericht, men continueert wel hier met allerlei Krygspreparatien te vervaardigen, doch 't schynt niet, dat men in dit jaar gebruik daar van zal maken. Vermits 't Gouvernement niet in staat is een Vloot in Zee te brengen, heeft de Senaat noch niet konnen resolveren, om zich op d'instantien die van wegens den Keizer gedaan werden, ten einde de Republicq in den Oorloch, tegens de Turken deel wilden nemen, te verklaren. Ondertusschen zyn echter ordres gegeven, om vier oude Oorlochschepen, namentlyk *de Maagd* van 't Arzenaal, *de St. Pius de Vde*, *de Leeuw*, zynde van d'eerste, en *de Fortuin* van den tweden rang, te wapenen. Ook word aan 't uitrusten van 10 ande-

anderen Vaartuigen gearbeid. De menigvuldige Couriers, die 't Gouvernement van derzelver Ambassadeur aan 't Wener Hof bekomt, brengen van tyd tot tyd nieuwe instantien mede, welke door den Keizer gedaan worden, om de Republicq te bewegen in den Oorloch tegens de Turken deel te nemen. *1737. Augusti.*

Van *Florence* den 10. passato heeft men, dat 's Woensdags morgens, zynde de dag daar aan na 't overlyden van onzen Groot-Hertoch, zyn Lichaam geopent wierd, en men vond 7 Stenen in de Blaas, twee Polipi, of Aanwassen van Vlees aan 't Hert, de Maag en d'Ingewanden geheel ingekrompen: 't Lichaam wierd vervolgens gebalzemt en in een Kleed van d'Ordre van *St. Stephanus*, waar van hy de Groot-Meester geweest is, eerst in d'*Antichambre*, en daar na in de Zaal *Bona* op een prachtig Praal-Bed gisteren ten toon gesteld. Dien zelven morgen heeft de Magistraat van deze Stadt in 't oude Paleis onder 't gelui van alle Klokken den Eed van getrouheit aan den Prins *Craon*, als gevolmachtigde van den Hertoch van *Lotharingen*, afgelegt, dewelke daar op onder een groot gejuich van 't Volk veel Penningen uit een Venster wierp, en zich vervolgens, verzeld zynde van alle de Guardes en Trawanten en zyn eige grote Suite, naar zyn Paleis begaf, werpende over al op de Straten noch veel Geld onder 't Volk. Den 14 des avonds wierd 't Lyk onder een Verhemelte in een plechtige Processie, onder 't losbranden van 't Canon en 't luiden van alle de Klokken dezer Stadt; uit het Hertochlyke Paleis naar de Kerk van *St. Laurentius* gebraght, alwaar zich de Keurvorstin Doüariere, des Overledens Zuster, bevond, 't Lyk tot aan de Capelle en de Graf-Tombe verzelde. De Prins van *Craon* heeft den Advocaat *Rota* tot deszelfs Auditeur benoemd, *ad interim* een Raad van Staat opgerecht, en nevens Hem, de Keurvorstin Doüariere, den Marquis *Karel Renuccini*, den Groot-Prior *del Bene*, den Abt *Tornaquinci*, en den Ridder *Giraldi* tot Leden van dezelve verklaard. Aan de Soldaten van 't Casteel *St. Jan* zyn nieuwe Coquardes van Gele, Rode, en Blauwe Linten gegeven, zynde de twee eerste de Couleuren van 't Huis van *Lotharingen*, en de derde die van 't Huis *Medicis*. Gister ochtend hebben d'Officieren en Soldaten van dat Casteel den Eed van getrouheit aan den

1737. Augus. nieuwen Groot-Hertoch *Franciscus II.* Hertoch van *Lotharingen* in handen van den Generaal *Wachtendonk* afgelegt, waar na zyne Excellentie een Expressen naar *Wenen* heeft afgevaardigt. Dien zelfden dag begon een Compagnie Zoldaten voor 't Paleis van den Prins van *Craon*, Minister-Plenipotentiaris van den Hertoch van *Lotharinge*, onzen nieuwen Souverein, de wacht op te trekken. Vervolgens zyn de Wapenen van den Hertoch van *Lotharingen*, in plaats van die van den overleden Groot-Hertoch, voor 't Hertochlyke Paleis opgehangen; en men is bereids bezig eenige Stempels te vervaardigen, tot het Munten van Geld, met het omschrift *Franciscus II. Magnus Dux Hetruriæ, Lotharingiæ & Bari Dux.* De Keurvorstinne Doüariere van de *Paltz*, heeft een gemachtigde naar *Vrankryk* gezonden, om aldaar van de goederen toebehorende den Huize van *Medicis*, bezit te nemen.

By na alle dagen word in tegenwoordigheit des Prinsen van *Craon* Raad van Staat gehouden. De Ministers zyn alle noch op den zelfden voet, als by 't leven van den Groot-Hertoch. De Juwelen en Kleinodien, welke de Keurvorstin Weduwe in 't Cabinet van wylen Haren Broeder gevonden heeft, worden op meer dan een millioen Ryksdaalders gewardeert, en men wil dat een noch groter Schat zal gevonden worden in dat van *Cosmus de III.*, 't geen terstond na zyn dood gesloten, en tot noch toe niet weder geopend is geweest. Zedert de dood van den Groot-Hertoch, heeft men de vervolgingen tegens de zogenaamde *Vrye Metzelaars* gestaakt; vermits de Hertoch van *Lotharingen* een Medelid van die Societeit is. Den 5 dezer is hier een Edict gepubliceerd, behelzende, dat ieder eene Verklaring zal moeten geven van alle zyne Inkomsten en Winsten, ten einde eene proportionele Belasting op te maken, om d'onkosten, welke by de komst en 't verblyf der Spaansche Troupen in dit Land gedaan en uit de Schatkist betaald zyn, te vergoeden: De Geestelyken, hier in mede begrepen, zullen meer dan honderd duizend Scudi, zynde een derde van 't geheel, moeten opbrengen.

Men

1737. Augusti.

Men ziet alhier een afschrift van den Brief, door den Senaat aan den Hertoch van *Lotharingen* geschreven, om hem wegens zyne komste tot het Groot-Hertochdom van *Toscanen*, te complimenteren; luidende:

DOORLUCHTIGSTE PRINS,

„ Gedurende 't droevig ongeval 't geen wy hebben moeten onder-
„ gaan, door 't verlies van den Doorluchtigsten Groot-Hertoch
„ *Johan Gaston*, onzen zeer Genadigen Souverain, en de laatste der
„ Prinsen uit het Koninglyk Huis van *Medicis*, onder welkers Rege-
„ ring de Volkeren van dezen Staat eene billyke, zachte, en Vrede-
„ lievende Regering genoten hebben; heeft de Godlyke Voorzie-
„ nigheit, ons wel willen verschaffen de dierbaarste vertroosting, met
„ ons een Prins te verlenen, uit een der Doorluchtigste Huizen, zo
„ wel met zyne eigen Deugden als die van zyne Gloriryke Voorva-
„ deren versiert, ons dezelve door eenparige toejuichingen en open-
„ bare erkentenisse doende aannemen voor onzen eenigen Souverai-
„ nen Heer. Daarom is 't, dat wy, uit dien hoofde d'Eere gehad
„ hebben, zo in onzen naam als die van den gehelen Staat, een vol-
„ komen vryen Eed van trouwe aan Uwe Koninglyke Hoogheit af te
„ leggen, welke ons reets uit eigen beweging de voordelen en wel-
„ vaard belooft, die d'Onderdanen en Volkeren van zyne Koning-
„ lyke Familie, overvloejende van Helden, en niet min beroemd
„ door zyne Godsvrugt als Dapperheit en Vermogen, gedurende zo
„ vele Eeuwen, genoten hebben. Wy gewoon de bevelen van onze
„ Souverainen t'Eerbieden, en uit te voeren, smeken Uwe Koning-
„ lyke Hoogheit, de goedheit te willen hebben, ons te beschermen,
„ en te handhaven in de bezitting van de Prerogativen, welke onze
„ Magistraat en den Senaat tot noch toe genieten. Zy hebben 't
„ geluk altoos de Koninglyke goedgekeuring der Doorluchtigste Groot-
„ Hetogen Predecesseurs van over de 200 jaren verdiend, en zich
„ zo wyslyk gedragen te hebben, dat zy zedert het eerste *epocha*
„ der Groot-Hertogen, tot heden toe, op niets anders bezorgt ge-
„ weest zyn, dan om met eer te vervullen alle 't gene d'Administratie
„ van de Justitie, en d'uitvoering der Souveraine ordres betreft.
„ Dit is 't gene ons heeft doen verstouten, ons ter dier zake aan
„ Uwe Koninglyke Hoogheit t'addresseren, en hem te gelyk onze ge-
„ lofte op te dragen, welke dezelve kan aanmerken als borge voor
„ den iever, waar mede wy besloten hebben ons aan zyn dienst en

1737. August. „ ordres geheel over te geven. Wy maken gebruik van deze gelegenheit, om de Vaderlyke liefde van Uwe Koninglyke Hoogheit, „ ten onzen behoeve, en die van alle de Volkeren van dezen Staat „ af te smeken; en van gantscher herte en genegenheit den zoom „ van Uw Koninglyke Hoogheits kleed kussende, zeggen wy ons zeer „ respectueuselyk te zyn.

Uwe Koninglyke Hoogheits Onderdanigste Dienaars, &c.

Livorno den 7 passato, is hier een Bark van *Barcelona* in 8 dagen aangekomen, waar van de Capitein bericht, dat het Hof de Goude Specien op 7 en een half per Cent verhoogt had. Men ziet alhier de Copye van den Brief door den Marquis *de Renucini*, Secretaris van Oorloch van den Hertoch van *Lotharingen*, aan onzen Gouverneur geschreven, in dato den 13den, met ordre dezelve aan de Kooplieden en Inwoonders van deze Stadt te communiceren; luidende:

De Prins van Craon, Minister-Plenipotentiaris van den Doorluchtigen Hertoch van Lotharingen, Groot-Hertoch van *Toscanen*, onzen zeer Genadigen Heer, my wel hebbende willen verzekeren, dat het d'uitdrukkelyke begeerte van zyne Koninglyke Hoogheit was, dat de Bewoonders en Kooplieden, zo Buitenlanders als Inboorlingen, die zich te Livorno bevinden, of zullen bevinden, in 't volle en volkome genot gemaintineert werden van alle de Privilegien, Vrydommen, Vryheden, en Exemptien die hun verleend zyn geweest, en waar van zy onder de Regering der Doorluchtigen Groot-Hertogen, tot welzyn en bevordering van hunne Commercie, gejouisseert hebben, en dat zy met alle mogelyke achting geassisteert en begunstigt zullen werden, ingevolge d'ontfangen Wetten en Gebruiken. Hebbe ik gedacht myn plicht te zyn, Uw, met bewilliging van zyn Excellentie, zulks te communiceren, op dat Gy, volgens Uwe voorzichtigheit, en zonder eenige voorafgaande plechtigheden, deze goedertierne en genadige wille van onzen Souverain, bekend make, aan alle de Kooplieden van wat Natie dezelve zouden mogen zyn; als ook aan de Hebreeusche Natie, op dat zy van 't vervolg van eene gunstige bescherming in alle gelegenheden verzekert zynde, geheel gerust zouden konnen wezen, en hunnen handel ondernemen en voortzetten met alle mogelyke aanmoediging, allervaste hope,

van

van in die Stadt dezelve gunste als bevorens te zullen genieten. Gy kundt aan de Negotianten, van wat Natie dezelve ook mogen zyn, een Copye van dezen Brief accorderen, in cas zy dezelve verzoeken. Waar mede, &c. 1737. *Augusti.*

Ingevolge 't Edict, rakende de Reductie der Munt-Specien in de Staat van Milaan gepubliceert, zullen de Spaansche Pistoletten gangbaar wezen voor 24 Livres 17 Sols; de Fransche Gouden Louizen voor 24 Livres 10 Sols; de Venetiaansche en Florentynsche Sequinen voor 14 Livres; de Ducaten voor 13 Livres 17 Sols; de Philippo's voor 7 Livres 4 Sols; de Munt van het tegenwoordig Pontificaat, als mede d'Oude Testons en de Juliussen ofte Paoli's, zyn afgezet; de Genueesche Parpajola zal gelden twee Sols; de Tidri insgelyks twee Sols; en de Stukken van 28 Sols zyn tot 24 verminderd.

HONGARYEN.

DEN 25. passato, des avonds onstond te *Belgrado*, schielyk een zwaar onweer. De Schepen waar in de Bagagie van de 2 Bataillons van 't Regiment van *Welsegg* was, verongelukten, als mede een Schip met d'Equipagie van den Prins van *Wolffembuttel*: Voorts een Schip van hier naar *Vipalanka* gaande met victuaille en behoeften voor 't aldaar aangelegde Hispitaal. Een van onze Oorlochschepen dreef van zyn anker: Vier Kinderen van 't Regiment van *Welsegg*, die men niet redden konde, zyn verdronken, en 't gemelde Regiment is door de schade hun door dit ongeluk overgekomen buiten staat gesteld voor eerst de marsch na 't Leger te vervolgen.

Men verstaat hier, dat de Veldmarschalk Grave van *Seckendorf* in d'Armée heeft doen publiceren " dat hy by 't geven van zyn " Commando, geen regard op ouderdom of rang, maar alleen " op verdiensten en bequaamheden zal geven; en dat de gene " die daar mede zich niet te vreden willen houden, hunnen de- " missien konnen vragen.

DUITSLAND.

MEN schryft van *Wenen* den 17. *July*, De Spaansche Ambassadeur, Graaf van *Fuenclara*, heeft dezer dagen een Expresse van zyn Hof ontfangen, en deszelfs medegebraghte Depeches aan ons Mini-

1737. Augusti. Ministerie bekent gemaakt, behelzende onder anderen eene Verklaring, dat de Koning zyn Meester, zich als noch niet determineren konde, om het Tractaat met Vrankryk gesloten, in allen dele goed te keuren, en aan 't zelve te accederen, over welke weigering eergisteren eene grote Conferentie aan 't Hof in tegenwoordigheit des Keizers gehouden, en na 't eindigen van dezelve een Expresse met Instructien dien aangaande aan den Keizerlyke Minister Baron van *Schmerling* afgevaardigt wierd. Uit het Leger van den Generaal Veldmarschal Graaf van *Seckendorf*, is een Courier met Brieven van den 21. aangekomen, berichtende dat na 't veroveren van het Fort *Raczna*, door den Generaal *Meglio*, den 16. d'Armée den marsch naar *Nizza* vervolgt had, en op den gemelte 21. dito voor die Plaats aangekomen was. Van een Vyandelyk Leger was noch niets te zien noch te horen, zo dat men de gemelde Stadt zonder veel moeïte en gevaars, binnen weinig dagen hoopte te vermeesteren. Van den Prins van *Saxen-Hildburghausen*, is ook wederom een Officier aangekomen, met tyding van d'Overgave van de Stadt *Banjaluka*, zynde de gewonelyke Residentie van den Bassa van *Bosnien*; en dat gemelte Prins nu op het Fort *Zwornik* los gaan zoude, om door 't veroveren van dezelve Communicatie met het Leger van den Graaf van *Seckendorf* te konnen hebben. By het inrukken van de Keizerlyke Legers in 't Turksche Territorie, is alom een Declaratie verspreid geworden, dat de Burgers en Inwoonders van Land en Steden, gerust by hunne Huizen en Neringen konden blyven; en dat hun geen leed geschieden zoude, mits dat ze de benodigde Vivres en Vouragien, tot onderhoud van de Troupen leveren, dewelke hun nochtans, zo dra de Contributien behoorlyk opgebraght wierden, contant zouden betaald worden; ter zelver tyd, is voor alle Regimenten een scherpe Ordonnantie afgelezen, nergens te plunderen noch te roven, noch aan iemant, die zich stil hield, eenige molestatte aan te doen, maar d'Inwoonders als Keizerlyke Onderdanen aan te merken en te handelen. De grote hitte 's daags en de grote koude 's nachts veroorzaakten vele Ziektens, en zo wel Water als Wyn moest op Wagens 't Leger na gevoerd worden; en vermits de Hongarische Wyn niet al te gezond bevonden wierd, was op verzoek van den Hertoch van

Lo-

Lotharingen besloten, eenige 1000 Vaten Oostenrykſche Wyn ten eersten daar na toe te zenden, zo veel te meer, om dat men ſtaat kon maken, van weinig Wyn in het Turkſche Gebied aan te treffen. 10000 Man waren van d'Armée naar *Albanien* gedetacheert, om daar een ſtroop te doen; maar deze hadden van gebrek en fatigues zo veel geleden, dat 900 Man ziek geworden waren, waar door de verdere marſch had moeten geſtaakt worden. De Keizer heeft gedurende den gantſchen veldtocht aan den Hertoch van *Lotharinge* tien duizend florenen 's maands toegelegt, welke de Finantiekamer gelaſt is, aan dien Prins over te maken. 1737. *Auguſt.*

Den 20. arriveerde alhier een Courier van 't grote Leger in *Hongaryen*, met bericht van 't geen zedert den Intrek in het Turkſche Gebied op den 14 dezer tot op den 17 was voorgevallen, en behelſt de volgende particulariteiten: Den 14 dezer wierd de Graaf *Brata*, Capitein in 't Seckendorffiſche Regiment, met een groot gevolg naar *Nizza* gezonden, om aan den aldaar commanderende Turkſche Baſſa den Oorloch plechtelyk te declareren: Den 15 dito zond men een Commando van 1600 Ruiters, 200 Huſſaren en 2 Compagnien Granadiers uit, onder 't Gebied van den Veldmarſchal Luitenant *Miglio*, om een en andere Poſten te bezetten, en daar te blyven, tot dat de gehele Armée zal gevolgt zyn: Den 16. dito quam een voornaam Turk in 't Leger met Brieven aan den Graaf van *Seckendorf*, van welker inhoud men niets had konnen vernemen: Den 17 dito heeft de Generaal *Miglio* den Prins Carel van *Lotharingen* met 1000 Man uitgezonden, om den Vyand te gaan recognoſceren; en hebbende een ſterke Turkſche party aangetroffen, heeft hy daar van eenige 100 Man neergemaakt. De Prins van *Saxen-Hildburghauſen* heeft zich reets van verſcheide kleine vaſte Plaatſen meeſter gemaakt, en te *Jaza* 200 Turken gevonden, van dewelke hy, na eenige tegenſtand, 120 gedood en 80 gevangen genomen had: Vervolgens had hy de Pas *Banjaluk* geforceert, vele van den Vyand gedood, en eenige 100 tot Krygsgevangen gemaakt: Hy vervolgde zyn marſch na *Gaëza*, om de Veſting *Wybatz* af te ſnyden. De conſternatie en 't vlugten by de Turken, was overal zeer groot. Aan d'Ooſtenrykſche Landſtanden is reets aange-

zegt,

1737. Augus. zegt, de Recruten by tyds te leveren, om den Oorloch met nadruk voort te zetten.

Men ziet alhier 't volgende Plan der Krygsoperatien tegen de Turken, 't welk tot opheldering zal dienen om de toekomende berichten des te beter te verstaan. Den 12, begind men de vyandlykheden zo in *Slavonien* als in *Servien* en in *Zevenbergen*: De Graaf *Joseph Esterbazi*, Ban van *Croatien*, is geposteerd aan de Rivier *Unna* by de Fortes *Novi Vecchio* op de grenzen van Turkyen; hy heeft onder zich 11 duizend *Croaten*: De Graaf van *Stubenberg* campeert wat hoger by *Wihaz* met een Corps van 6000 Man militie van *Carlstad*; wat van daar na de kant van *Knin* is de Graaf van *Herberstein* met 3000 *Dalmaten* en 1000 Man gereguleerde Troupen, deze Troupen moeten op de Garnizoenen van *Novi Vecchio* en *Wihaz* 't oog houden: De Prins van *Hildburghauzen* die met 10 duizend Man *Slavoniers* en 14 duizend Man gereguleerde Troupen tusschen *Gradisca* en *Brod* staat, moet 'er de *Sau* passeren om de Vesting van *Banjalucka* aan te tasten, en in 't vervolg die van *Jaicza*, d'een en d'andere gelegen aan de Rivier *Verbaz*; na de verovering dier 2 plaatzen zullen *Wihaz* en *Novi Vecchio* geheel afgesneden zyn, en dus ingesloten gehouden werden: de gemelde Prins zal in 't vervolg naar *Seraglio* Hoofdstadt van *Bosnien* om het onder contributie te brengen, trekken: Hier op zal hy *Zwolnick* belegeren, en na deszelfs verovering de gemeenschap met 't Leger onder den Graaf van *Seckendorf* vry hebben, die nu by *Jagodina* campeerd, maar morgen in 't gebied van *Nissa* zal trekken om die Stadt te belegeren: omtrent *Widin* is een Corps Troupen geposteert om 't Garnizoen van die plaats te beteugelen: de Graaf van *Walles* die een Leger van 24 duizend Man in *Zevenbergen* commandeert, zal 'er de volgende operatien doen: De Luitenant Collonel *Metternich* zal de Rivier *Alanta* met een detachement passeren, om in 't Turks *Walachyen* te dringen, en te *Persesky* post te vatten, alwaar zich by 't zelve zal voegen een ander Corps Troupen dat zich over de *Rimnik*, na 'er een Brug overgeslagen te hebben, zal begeven: De Generaal *Gilani* zal in dezelve Provintie boren door de pas van *Tresburgo*, met een Regiment Hussaren en eenig Voetvolk, en na zich van *Cumpulungo* verzekert te hebben, zal hy insgelyks na *Persesky* trekken:

De

De Generaals *Molk* en *Czhernin* zullen in *Moldavien* trekken, d'eerste langs *Bessek* en d'andere langs *Gehems*, en door middel dier bewegingen zal men *Moldavien* en *Walachyen* geheel onder contributie zetten. 1737. *August.*

Dag-Regifter uit 't Keizerlyke Leger in Hongaryen.

Den 12. floeg men een Schipbrug op de *Morava* over welke men niet tegenstaande de continuele regen een gedeelte der bagage van den Staat-Major deed passeren; des midnagts zond men een Courier naar *Wenen*, en de Cavallery kreeg ordre zich marschvaardig te houden. Den 13. brak ze met den dageraad op, passeerde de Brug die men over de *Morava* by *Ravena* geslagen had, en posteerde zich by *Koningswehr*, werwaarts de Hertoch van *Lotharingen*, de Graaf van *Seckendorf* en eenige andere Generaals zich mede begaven: Dien dag kon men 't Voetvolk ter oorzake der overstromingen niet doen overtrekken; men vond echter middel om 23. Battaillons onder den Baron van *Schmetrau* by *Ravena* te posteren: Den 14. gongen de Ruitery en 't Voetvolk onder 't bevel van gemelde Baron 't Campement dat men by *Barakin* langs de Rivier *Bibaiza* afgestoken had, betrekken, alwaar 't voetvolk dat men te *Jagodina* gelaten had insgelyks des namiddags aanquam: Dien dag zond men den Heer *Bratta* aan den Bacha van *Nissa* met een Trompetter, om hem een Brief van den Graaf van *Konigsegg* met 's Keizers Oorlochs-verklaring aan den Groot-Vizier ter hand te stellen: Des avonds arriveerde een expresse met tyding, dat de Baron *Omilrian* die tot nu toe te *Belgrado* commandeerde had doen aantasten de kleine Fortres *Lesnitza* 3 mylen van *Berniawar* door een detachement, bestaande uit een Battaillon van 't Regiment van Seckendorf, 150 Man der bezetting van Belgrado en 900 andere uit Servien zo Ruitery als Voetvolk, onder 't bevel van den Graaf van *Valvasor*: dat de attaque van een gewenschte uitslag was geweest, zynde de Vesting veroverd, 47 Turken die 'er in bezetting waren, gedood, en d'overige met vrou en kinderen gevangen gemaakt. uitgenomen een klein getal dat na de Bosschen geweken was: Men heeft 'er eenige 100 Ossen, Schapen, &c. met 2 Standaarden bekomen, en men verzekerd dat daar by een Aga gedood is, en een ander met zyn vrou Krygsgevangen gemaakt: Aan onze kant is maar een Heyduck gedood en drie gequetst: De Landmilitie, door hun Majoor *Vak* gecommandeerd, heeft daar by in dapperheit uitgemunt: Den 15. arriveerden de 4 Regimenten Cuirassiers van *Portugal*, *Zollern*, *Lobkowitz* en *Hohen-Ems*, met de 2 Regimenten Dragonders

 van

1737. August. van *Wirtemberg* en *Beyeren* in 't Campement, alwaar aanquam een Janitzaar met Brieven van den Bacha van *Nissa* aan den Generalissimus, waar in hy vraagde na de reden waarom men een Brug op de *Morava* had geslagen, en dat 't Leger aannaderde: De Luitenant Generaal van *Miglio* wierd dien dag met 1800 Paarden, 12 Compagnien Granadiers en eenig Geschut gedetacheert, om *Palanka Rasseim* 6 mylen van ons Campement gelegen, te vermeesteren.

Men bericht uit 't Keizerlyk Campement in Servien, van den 22.

Den 17. dezer met het krieken van den dag heeft zich de Hertoch van *Lotbaringen* en Groot-Hertoch van *Toscanen*, benevens den Generaal Veldmarschal Graaf van *Seckendorf*, onder een Escorte van 4 Compagnien Granadiers te Paard, en 4 Compagnien Dragonders, naar de Schans *Rasna* begeven, dewelke daags te voren aan d'onze overgegaan was. Dezelve ontmoeteden op de weg de Turksche Aga, die daar in gecommandeert had, benevens andere Officieren, die naar d'Armée gevoerd wierden. Na alles rondom *Rasna* bezichtigt, en voornamentlyk de Wegen naar *Aleninze* geëxamineert te hebben, keerden dezelve 's avonds wederom naar 't Leger by *Barakin*, 6 à 7 uuren van *Rasna* staande. Den 18 quam de Graaf *Bratta* van *Nizza*, onder geleide van een Turksche Aga en 16 Janitzaren te rug, met 't antwoord van den Bassa *Mechmet*, commanderende te *Nizza*. Deze Aga wierd by den hooggemelten Hertoch en Generaal Veldmarschal ter audientie toegelaten, waar in hy verklaarde, dat men met de uiterste verwondering van hunne kant de Keizerlyke Krygs-Declaratie en dadelyk begonne hostiliteiten vernomen had, nademaal zy niet de minste reden daar toe gegeven, maar de Vrede heiliglyk onderhouden hadden, ook noch verder onderhouden wilden, &c. Men heeft hem geantwoord, dat d'Ottomannische Porte overvloedig redenen aan de Russische Keizerin gegeven had, om met de Wapenen satisfactie te verkrygen: Dat de Keizer alle devoiren gedaan had, om de Porte tot redelyke Conditien van Vrede te bewegen, maar dat dezelve zich daar in zo afkerig had gedragen, en met den Oorloch voortgegaan was, dat de Keizer, als een Bondgenoot van de *Russische* Keizerin niet langer had konnen uitstellen, de Wapenen tegen de Porte op te vatten, &c. Waar op deze Aga met zyn Volk wel onthaald, en weer naar *Nizza* geconvoyeert wierd. Gisteren quamen 2 Janitzaren van 't Fort *Kruschowatz*, vyf uuren van hier leggende, in 't Leger, verzoekende, dat men hen met hunne Familien en Goederen in veiligheit zou laten aftrekken, 't welk men hen toegestaan, en belooft heeft hun aftocht met 1000 Man Cavallery te dekken. Van den

den Colonel *Festchitz*, die met 500 Huſſaren na de *Schans Bagna* uitgezonden was, quam tyding, dat 't Guarnizoen, beſtaande uit 200 Man, aanſtonds op zyn aannadering verzocht had om te capituleren, op conditie van te mogen in vryheit vertrekken, 't welk hun toegeſtaan was. Deze Poſt, op de weg na *Conſtantinopolen* leggende, word daar om zo veel te gewichtiger geoordeelt, om dat daar door de Communicatie tuſſchen *Nizza* en *Widdin* afgeſneden is. Den 19. wierd de Colonel *Philippi* met zyn Regiment Dragonders, een Regiment Huſſaren, en 200 Ruiters, na de kant van *Albanien* gedetacheert, om een zeker deſſein uit te voeren. Den 20 marcheerde de Veldmarſchal *Philippi* met 5 Regimenten te Paard, 2000 Granadiers, 500 Huſſaren, en 6 Stukken Canon voor uit na *Nizza*, om die Plaats te berennen. Den 21 heeft men noch eenige Forten ter rechter en ſlinker hand leggende, laten wechnemen, en alles is zonder ſlag of ſtoot geſchied. 1737. *Auguſt.*

Uit het Keizerlyk Hoofdleger voor Niſſa den 28. heeft men, den 12. begon men tegen de Turken t'ageren: De Graaf van *Wallis* in *Sevenbergen* commanderende liet dien nacht eenige Troupen over de *Tertsburger* pas in 't Turkſche *Wallachyen* trekken, werdende van 't gehele Corps gevolgt: als d'onze den 12. voor 't Klooſter te *Compulango* quamen, begonnen de Turken te vuren, doch 't zelve wierd na een ſchermutzeling van 2 uuren ingenomen, waar by een Turk gedood is, 8 gequeſt en 30 gevangen; en van onze zyde is een Huſſaar gebleven, 5 Mannen en 2 paarden gequeſt: hier op wierd die grote en ſchone plaats *Compulungo* bezet, en gelaſt dezelve houbaar te maken; men vatte poſt te *Kempina*, *Perieſan* in der *Loviſta*, *Argis*, *Tergoviſt*, in 't Klooſter *Marginan* en *Piteſt*: men zond de gevangens naar *Sevenbergen*; een van dezelve gelukte het op weg den daar by gecommandeerde Corporaal der Huſſaren met zyn eige geweer dood te ſchieten, waar op d'onze zo verbitterd wierden, dat ze alle de met zich voerende Turken dood ſchoten. Men heeft tyding dat d'onze zich ook in *Moldavien* hebben geneſtelt. Den 20. trok een ſterk detachement Ruitery met den Hertoch van *Lotharingen* uit 't Leger: Dien dag kreeg men tyding dat d'Overſte *Lentulus* de Bulgariſche *Morava* gepaſſeert zynde, de Turken in *Kraſſovacz*, uit vrees voor de *Heydukken*, met hunne beſte goederen naar *Precop* waren gevlucht, dat daar op *Kraſſovatz* door de Boeren en Serviſche militie

1773. Augusti. litie was geplondert, doch dat hy die plaats had doen bezetten, en 't geroofde Vee aan d'Eigenaars weder geven, makende alleen tot buit 't geen den Turken toebehoorde. Van *Topliza* en *Dribenig*, 2 Heerlykheden van over de 5000 Inwoonders, quamen twee voorname Knechten die Sauvegardes verzochten en verkregen. Den 21. zond men onder een Escorte d'Artillery naar *Czupelach*. Dien dag kreeg men zware klachten over de Servische Boeren en militie, men stelde ordre dezelve zo ze na geen Krygstucht luisterden, als vyanden te behandelen: Den 22. trok 't Leger in Colomnen naar *Czupelach*; men liet de kranken te *Barakin*, alwaar 't Hospitaal zyn zal. Den 23. stelde men ordre tot aanbrenging van proviand: Men kreeg tyding van den Overste *Lentulus* dat hy tot *Testenick* met zyn detachement doorgedrongen is: En van *Bagna* dat d'onze die *Palanka* hadden bezet, doch alleen om de granen die de Turken op 't veld hebben staan, in t'Oogsten; dat de Turken verscheide *Palanken* daar omtrent hadden verlaten, waar van men alleen *Sofske* had bezet, wyl ze aan de *Timock* en de grote weg naar *Widdin* gelegen is. Den 24. berende de Graaf *Philippi* met een groot detachement *Nissa*, en eischte die plaats op; de Commandant verzocht 10 dagen tyd om deswegen een Courier aan den Groot-Vizier te zenden; doch men stond hem maar 24 uuren om zich te beraden toe, met bedreiging dat ingevalle men eenige tegenweer bood, de gehele bezetting over de kling zou moeten springen; hier op gaf hy zich over, onder beding van een eerlyke Capitulatie, en de Stads Poorten niet in te ruimen voor 't gehele Leger voor de Vesting was, 't welk 't zelve in 2 geforceerde marschen gedaan heeft, zynde heden d'overgaaf volgens de Capitulatie geschied, die dus luid:

I. Al wat 't Garnizoen en Inwoonders van *Belgrado* toegestaan is, werd insgelyks aan 't Garnizoen en de bezetting van *Nissa* geaccordeert, namentlyk dat het hen gezamentlyk geoorloft zyn zal met alle eertekenen, geweer, meubilen, goederen en waren, kinderen, Turksche bedienden en Slaven, uitgenomen de Christenen uit te trekken; en om ze tot aan d'eerste Turksche plaats *Sophia* met hunne effecten veilig te brengen, zal men hen de nodige wagens en paarden leveren.

II. Als 't gebeuren mocht dat van d'een of d'ander kant een snaphaan

haan of piſtool onbedachtzamer wyze geloſt wierd, zal zulks geenzints tegen deze Capitulatie uitgeduid werden. 1737. *Auguſt.*

III. Wanneer op de reize door het hen mede gegevene Escorte aan hunne perſonen en goederen eenige ſchade toegevoegd, of iets geſtolen mocht werden, zal men hen zulks goed doen.

IV. Zo dra de beloofde wagens en paarden gelevert zyn, zullen zy gezamentlyk uittrekken, doch voor die tyd zal niemant van 't Keizerlyke Leger in de Stadt gaan, of hen en hunne Familien eenige ongelegenheit doen.

V. Op marſch werd hen toegeſtaan de nodige levensmiddelen voor gereed geld te kopen; en des noods zynde, moet het Escorte hen ze van de naaſtleggende plaatzen voor de gewone prys doen leveren.

VI. Daar en tegen moeten zo vele wagens en paarden als hen gegeven werden te rug gezonden werden, en tot die tyd 2 Gyzelaars by 't Keizerlyke Leger blyven, die in 't vervolg veilig na *Sopbia* zullen begeleid worden.

VII. Zullen alle Tuighuizen, Magazynen, Proviand, Canon, Mortieren, Kruid, Lood, Kogels, Bomben, Granaten &c., wat naam 't hebben mag, insgelyks alle Mynen en *Souterrains* onbeſchadigt en getrou aangewezen en overgegeven werden.

VIII. Op den dag als 't Keizerlyke Leger voor de Stadt komt, en dezelve berend, zullen de Stadts Poorten zo als gebruiklyk is, overgegeven werden.

IX. Is op confirmatie van den commanderende Generaal Veldmarſchalk Graaf van *Seckendorf*, de tegenwoordige Capitulatie dubbeld, d'eene in de Duitſche taal van den Veld Marſchalk Graaf van *Pbilippi*, en d'andere in de Turkſche Taal van den Commandant en Primaat der Stadt *Niſſa* ondertekend, en ter bekrachtiging en zekerheit van weerkanten 2 Gyzelaars gegeven. *Gedaan in 't Campement voor Niſſa den 25 July* 1737.

De Graaf van *Seckendorf* nam op den 28 poſſeſſie van de Stadt, hebbende de Prins *Karel* van *Lotharingen* d'eerſte Poort in bezit genomen; 't Garnizoen en d'Inwoonders, beſtaande in omtrent 500 Janitzaren en eenige duizend Landlopers, zyn alle naar *Sopbia*, 40 uuren van *Niſſa* gelegen, gemarcheert: In de Veſting zyn 150 zo Metale Stukken Canon als Mortieren, en veel Ammonitie en Proviſie gevonden. De Collonel Grave *van Grune*, die de tyding van d'overgave van *Niſſa* herwaarts gebraght heeft, is door den Keizer met ryke prezenten, en eene commiſſie als

1737. Augu∫t. Generaal Majoor begiftigt; en men verzekerd, dat de Prins *Carel* van *Lotharingen* mede tot die waardigheit verheven is.

Den 26. heeft de Keizer eene promotie onder de Krygs-Officieren gemaakt. De Generaal *Molck* heeft het Regiment bekomen van wylen den Veldmarschalk Grave van *Stharenberg*. De Grave van *Grune*, Colonel van 't Regiment des Hertochs van *Lotharinge*, is aangestelt tot Generaal-Majoor. De Baron *Zickofsky*, Lieutenant Colonel in 't Regiment van wylen den Prins *Eugenius*; de Baron *Formentini*, Lieutenant Colonel in dat van *Harrach*, en de Grave van *Reuss*, Lieutenant Colonel in dat van den *Rhyngraaf van Salm*, zyn tot de waardigheit van Colonels verheven. Zaterdag sloeg 't weêr in de nieuwe Kerk van *St. Carel Borromeus*, beschadigde 't hoog Altaar en den Canzel, en quetste drie werklieden, die daar aan werkten zodanig, dat een derzelven kort daar na is overleden. d'Expresse, die dezer dagen de tyding heeft gebraght van den dood des Groot-Hertochs van *Toscanen*, heeft zyne Brieven niet aan den Keizer maar aan d'Aardshertogin Gemalin des Hertochs van *Lotharinge* afgegeven, aan dewelke dezelven geaddresseert waren, onder den titel van Groot-Hertogin, en hare Doorluchtigheit heeft deswegen noch dien zelven dag de gewone complimenten ontfangen. Vermits wegens deze verandering in *Italie* besloten is, dat d'Aardshertogin *Maria Elizabet* de functien van Gouvernante in d'Oostenrykische Nederlanden zal blyven verrichten, en daar door haar vertrek t'eenemaal is uitgestelt, zo verzekert men, dat d'Aardshertogin *Maria Magdalena*, haar Zuster, dit jaar naar *Brussel* zal gaan om den winter by hare Doorluchtigheit door te brengen. De Keizerlyke Troupen, die in *Hongarie*, *Slavonie*, *Croatie*, *Bosnie*, *Dalmatie*, *Servie*, *Zevenbergen*, *Gortz*, *Gradisca* en *Istrie* zich bevinden, zyn 36 Regimenten te Voet, zamen 83840 Man, 18 Regimenten Curassiers, zamen 19916 Man; 11 Regimenten Dragonders, zamen 12758 Man, en 8 Regimenten Hussaren, zamen 6000 Man, in 't geheel 122514 Man, daar onder 38674 Ruiters. By deze Troupen zou men mogen voegen ruim 8000 Man Saxische, 1500 Man Wolffenbuttelsche Troupen, en omtrent 24000 Man Land-Militie. De Keizerlyke Flotille op den *Donau* bestaat uit d'Oorlochschepen de *St. Franciscus*, van 40 stukken; de *St. Theresia*,

van

van 30 ſtukken; de *St. Stephen*, van 30 ſtukken; de *Carel* van 22 ſtukken; de *St. Elizabet*, van 24 ſtukken; de *St. Leopold*, van 24 ſtukken; de *St. Eugenius*, de *St. Josephus*, de *St. Joannes*, en de *St. Joannes Nepomucenus*, ieder van 12 ſtukken; voort uit de Galeien de *St. Maria*; de *St. Leopoldus*, de *St. Joannes den Doper*, *d'Aards-Engel St. Michaël*, en de *St. Joseph*, elk gemonteert met 36 ſtukken Canon. Daar en boven heeft men een grote menigte Tſchaiken en andere kleine Vaartuigen. De gantſche équipagie beſtaat uit 2400 Man, zonder te rekenen de Turkſche Slaven. Over deze Vloot is de Marquis *Pallavicini* Admiraal, en de Ridder *de la Merveille* Vice Admiraal. 1737. *Augusti.*

Den 3 dezer, voorlede Woensdag onfing men uit *Croatien* d'onaangename tyding, dat het Corps onder de Generaal *Stubenberg* ſtaande, maar van wegens deszelfs indiſpoſitie, door den Vice-Commandant van *Carlſtad*, Baron van *Zaunach* gecommandeert zynde, door een ſterk Turks Corps van 8 à 10000 Man by 't Caſteel *Zatbya* onverhoeds overvallen, geſlagen en met verlies van over de 2000 Man tot aan *Carlſtad* vervolgt was, waar by de Baron van *Zaunach* zelfs, beneffens de twee Graven van *Sereni* en *Cojani*, en de Baron van *Imbſen* geſneuvelt waren. Den gemelden Baron *Zaunach* hadden de Turken 't Hoofd afgehouwen, en 't zelve op een Spiets in Triumph mede genomen. Van die ongelukkige neêrlaag heeft men noch de volgende particulariteiten, namentlyk, dat de Colonel *Kraunach*, Commandant van *Zeng* met omtrent 3000 Man Land-Militie en 600 Duitſchers na 't Caſteel *Vaccup* gemarcheert was, om 't zelve te Belegeren, dat de Turken met 10 à 12000 Man op hem waren komen aanvallen met zulk een furie, dat hy beneffens alle Officiers tot op 4 en 55 Gemene na op die plaats gebleven was, hebbende de Soldaten, in d'uiterſte confuſie de vlucht moeten nemen, na dat de Turken wel de helft daar van gemaſſacreert hadden. Ondertuſſchen hebben de Generaals *Stubenberg* en *Herberſtein*, by tyds van deze ongelukkige actie geadverteert zynde, zich met hunne Corpſen in veiligheit begeven. Men zal nu d'Operatien in die Geweſten zo lang moeten ſtaken, tot dat men met nieuwe Troupen verſterkt is. In tegendeel is giſteren middag de Colonel van 't Lottaringſche Regiment Graaf *de Grune*, met 7 blazende Poſtil-

lions

1737. August. lions aangekomen, brengende de blyde tyding, dat de Stadt *Nizza* den 28 passato met accord overgegaan was, zynde aan de Bezetting, uit omtrent 3 à 4000 Man bestaande, een vrye aftocht toegestaan. De gemelte Graaf, is, na zyn bericht van deze Zaak aan zyne Keizerlyke Majesteit gedaan te hebben, met de 7 blazende Postillions, te Paard door de voornaamste Straten dezer Stadt gereden, en de Keizer heeft zo voorts deze tyding aan de Gemalinne van den Graaf van *Seckendorf* laten boodschappen.

De Brieven uit het Leger onder den Prins van *Saxen-Hildburghauzen*, van den 28 *July* laatstleden, melden, dat die Prins van een Fort voor *Banjalucka* zich meester gemaakt hebbende, de Turken de Stadt verlaten en zich in de Citadelle geretireert hadden, na alvorens een Voor-Stadt, door een goede Palanque verdedigt, in brand gestoken te hebben. Den 24 en 25 arbeide men aan onze Batteryen, die den 26 dito tot perfectie gebraght waren. Alvorens de Batteryen te doen spelen, had gemelte Prins den Commandant laten sommeren van zich over te geven, en ten dien einde zyn Generaal Adjudant *Mantelli* met twee Trompetters aan hem gezonden. De Turken zedert haar retraite in de Citadel zeer tranquil geweest zynde, zonder een schoot te doen, lieten hem tot onder 't bereik van de Musquetten naderen, en deden als toen een decharge op hem, waar van zyn Paard en die der Trompetters geblesseert wierden, in dervoegen datze moeite hadden, om 't gevaar t'ontkomen; waar op de Prins van *Saxen Hildburghausen* de Stadt door eenige Troupen in bezit liet nemen. Den 27 begon men van de Batteryen op de Citadel te spelen, waar van 't Garnizoen volgens 't zeggen van een Gevangen 3500 Man sterk zoude zyn.

Den 13 arriveerde aan 't Hof de Luitenant Collonel *Ciok*, die door den Prins van *Saxen-Hildburghausen* uit *Bosnien* herwaarts is afgevaardigd, met tyding, dat, terwyl die Prins de Citadel van *Bagnaluck* op den 4 den dezer met d'uiterste vigeur aantastede, een Corps van drie duizend Man onzer Troupen, die een zoort van vliegend Leger formeerden, door de Turksche Ruitery overvallen en geattaqueert wierd; dat d'Infantery van dat Corps, na een dapperen tegenstand, nedergezabeld, en de Cavallery tot

aan

aan de Vloed *Verbas* te rug geweken zynde, verdronken was, alzo de Brug, waar over zy zich meende te retireren, was ingevallen, dat de Turken vervolgens met 40 duizend Man *Bagnalucka* hadden ontzet en de Belegerin doen opbreken. De Bezetting van die Citadelle bediende zich van deze list, wyl ze wel wist, dat 'er ontzet komen zoude, schoot met stenen, stukken yzer, en onze eigen Granaten, die hen toegeworpen wierden, doende daar na in 2 dagen geen schoot meer, even als of ze geen kruid noch loot meer had, waar op de Belegeraars sterk naderden zo dat de Turken een wit Vaandel uitstaken, en onder allerley conditien zochten te capituleren, terwyl de Prins hen geen andere voorwaarden wilde toestaan, dan dat ze zich tot Krygsgevangenen moesten overgeven; waar op 't secours door een bosch, waar van men 't minste vermoeden had, aanquam, ten eersten de Keizerlyke aantaste, de Hussaren van *Caroli* in confusie braght, en man voor man massacreerde, terwyl de Belegerden een uitval deden, en alles wat hen voorquam, ter neder zabelden; by 't retireren was 't ongeluk des te groter, dewyl de Brug, die men ter communicatie over de Rivier *Verbas* geslagen had, en waar over zich dit Corps, in 14 duizend Mannen reguliere Troupen bestaande, salveren wilde, gebroken is, en by de 800 Man elendig verdronken zyn, vallende d'overige die niet over de Rivier konden komen, in handen van de Turken; dit verlies is zeer groot, zynde 't Canon en Mortieren in die Belegering gebruikt, verloren; 't Keizerlyke Wolffenbuttelsche Regiment dat zich ongemeen dapper geweerd en driemaal hersteld heeft, is zeer verzwakt, en deszelfs Overste *Przikofski* gebleven. Wyders zyn van onze zyde van d'Infantery Duitschers en Croaten gesneuveld, 2 Colonels, 1 Lieutenant Colonel, 7 Capiteins, 3 Lieutenants, 6 Vendrigs, en 476 subalterne Officieren en Zoldaten; en van de Cavallery 2 Ritmeesters, 4 Lieutenants, en 102 subalterne Officieren en gemenen: Van d'Infantery gequetst, 5 Capiteins, 2 Lieutenants, 3 Vendrigs, en 180 subalterne Officieren en Zoldaten; en van de Cavallery, 2 Capiteins van de Dragonders, 2 Lieutenants, en 68 Onderofficieren en gemenen. Daar en tegen word 't verlies van de Vyanden viermaal groter geoordeeld, vermits zy zeer veel door ons Geschut aan deze zyde van de *Verbas*,

1737. *August.*

1737. Augus. en de Muskettery geleden hebben; zynde 't Veld als met Turksche lyken bezaaid. In de gemelde actie hebben wy een magnifiec Paardentuig, een Tulband waarschynlyk van een Seraskier, 2 Vanen, en een Paardestaart veroverd. Ons Corps bevind zich te *Gradisca* in een zeer voordelig Campement, zo om de bewegingen der Vyanden t'observeren, als de Keizerlyke grenzen tegens hunne ondernemingen te dekken. Men verzekerd dat de Generaal *Bonneval* 't Corps Turken in die Actie gecommandeert heeft.

Den 4 hoorde de Keizer wegens de Verovering van *Nissa* het *Te Deum* onder 't losbranden van 't Canon. De Hertoch van *Lotharingen* heeft in een Brief aan zyne Keizerlyke Majesteit het beleid van de Generaal van *Seckendorf* zeer geroemd: Deze Veld-Heer heeft na 't veroveren van *Nissa* den Generaal van *Schmettau* met een Corps van 40 duizend man naar *Widdin* om den vyand t'observeren gedetacheert, met ordre om dus op zyn hoede te zyn even als of hy alle ogenblikken door de Turken stond aangetast te werden, weshalven hy dan zyne Troupen in slag-ordre laat marcheren. Dewyl over de duizend man onder de Ruitery en 't Voetvolk krank zyn, heeft de Keizerin 600 Amen goede Oostenrykse Wyn, met eene grote menigte hemden, windzels, plukzel, beddegoed, &c. derwaarts gezonden.

Den 4. wierd de Star *Venus* die in haar loop d'Aarde steeds naderd, op helle dag gezien; 't Gemeen houd dezelve voor een Comeet, dan voor een gelukkig en dan voor een rampzalig voorteken.

Winweiler den 27 passato, 't vertrek van 't Lyfregiment des Hertochs van *Lotharinge* naar *Friburg*, is door de ziekte van den Majoor Grave van *Salin*, tot nu uitgestelt. De plechtigheit van 't wyen der nieuwe Vaandels, die men aan dat Regiment heeft uitgedeelt, is met veel pracht verricht. Wanneer de Leiutenant Colonel Grave van *Juvrecourt* dezelven aan de Compagnien deed uitdelen, die in een vlakte op den weg na *Spiers* geschaart stonden, zei hy onder anderen; " dat zyne Koninglyke Hoogheit de
„ Hertoch van *Lotharinge* d'oude Vaandels vernietigde en hun
„ nieuwe gaf, die zy tot den laatsten droppel van hun bloed des
„ noods moesten verdedigen; dat de dapperheit der Duitschen
„ Lotharingers aan gantsch *Europa* bekend was; dat d'eene en
„ d'an-

„ d'andere eene onwrikbare getrouheit aan hunne Souvereinen 1737.
„ hadden betoond; dat zy 't voorbeeld van hunne Voorzaten niet *Auguſt.*
„ moeſten uit het gezicht verliezen; dat de Huizen van *Ooſtenryk*
„ en *Lotharinge* hunnen ooirſprong van eenen zelven Tak ontleen-
„ den, en dat dezelven zich nu wederom hadden vereenigt door
„ 't Huwelyk van zyne Koninglyke Hoogheit met de Doorluch-
„ tigſte Aardshertogin, oudſte Dochter van den Keizer, en dat
„ om die reden de Lotharingers en Duitſchen den band van hun-
„ ne oude vriendſchap ook dichter behoorden toe te halen, en
„ hun bloed te vergieten voor de glorie van die twee Huizen en
„ voor de gemene zaak".

Van *Frankfort* den 30 paſſato heeft men, de Jood *Suſs* zit thans te *Asperg* gevangen, wanneer hy voor d'eerſte maal kruiswys wierd geboeit, maakte hy eene vervaarlyke Tronie, zonder echter iets te willen bekennen, tot zo ver, dat men beſloot, om hem gantſch kort te kluiſteren, zulks hy t'eenemaal krom moet zitten; dit quam hem zo ongewoon voor, dat hy zich geliet, als of hy den geeſt zoude geven, en hy heeft zedert vele zeldzame en zeer ſterke gemoedsveranderingen; hy meent alle omzien, dat hy den Beul ziet aankomen, om hem te doen ſterven; onder het Thée drinken heeft hy meer dan eens gewenſcht, dat het vergif mocht wezen; voornaamlyk klaagt hy, dat hy, die eertyds in de veertig zeer koſtbare geſtoffeerde vertrekken heeft gehad, zich thans elendig moet behelpen; zomtyds wil hy niet eeten of drinken, wyl hy toch weet, dat hy ſterven moet; als hy de boeijens aanziet ſmelt hy in tranen, zegt gantſch wanhopig, *zyn dat de banden, die ik eertyds vol Juwelen gehad heb*; op andere tyden verzoekt hy d'Omſtanders, om zyne Vrienden te groeten, en als men hem vraagt, wie ze zyn, geeft hy geen antwoord; 't onverdraaglykſte voor hem is, als de Cipier aan zyn lyf komt, tierende als dan en razende als een bezetene. *Deze vervloekte Karel*, zegt hy, *is erger als de Drommel, en hy zal my noch zekerlyk om 't leven brengen.* d'Effecten van dien Jood, die zich hier bevinden, worden nu opentlyk aan de meeſtbiedende verkocht. In de Hanauſche Vry-Gerichts-Zaak continueren de weerzydſche bezwaarniſſen tuſſchen *Ceurmentz* en *Heſſen-Caſſel.*

Te *Regensburg* den eerſten dezer, is op de Ryksvergadering een

1737. August. Keizerlyk Commissions-Decreet ter Dictature gebraght, inhoudende de redenen die zyne Keizerlyke Majesteit bewogen hebben, den Oorloch tegens de Turken te declareren, met verzoek, dat de Ryksvergadering de vereischte onderstanden wilde verzorgen, om den Oorloch tegens d'Ongelovigen met vrugt te konnen voorzetten. Zedert dat het zelve Decreet, aan de Ryksvergadering overgeleverd is, heeft men aan de Leden van de gemelde Vergadering te verstaan gegeven, dat zyne Keizerlyke Majesteit verwachte, dat de Ryks-Stenden hem een onderstand van 50 Romermaanden, bedragende eene somme van 2 Millioenen en 500 duizend Floreinen, zoude accorderen.

De Graaf van *Chalcon* verzoekt de Ryks-Gezanten by Brieven dat ze hem om Godes wille eene kleine bystand willen doen, ten einde hy zyne reize naar *Wenen* mocht voortzetten, en zyne belangen aldaar bevorderen, en zulks aan hem gegeven zynde, is naar *Wenen* vertrokken.

De Munt-Wardyns hebben aan de Ryksvergadering bekend gemaakt, dat ze met het Essai van de buitenlandsche Specien, zo veel zy daar van in handen gehad hebben, klaar waren, waar op hen belast is, 't Essai van de binnelandsche voor te nemen, maar d'innerlyke waardy daar van voor eerst noch niet bekend te maken. Ondertusschen zyn de gemelde Wardyns over de zogenaamde Scheid-Munt of kleinder Munt-Zoorten, zelfs in verschil geraakt, zynde dezelve in verscheide Landen zo slecht, dat men voor een nieuwe Kipper-en Wipper-Tyd, als in de dertig jarige Oorloch te vrezen heeft, als wanneer men een goede Ryksdaalder voor geen 10 à 12 Ryksdaalders kon uitwisselen, en door 't stremmen van alle Handel en Nering 't Gemeen overal op de Been raakten, en de Pachters van de Munten doodsloegen en hunne Huizen plunderden.

Men ziet nu hier in druk d'Aanmerkingen van de kant van *Hessen-Cassel*, over een Geschrift, het welk voor eenigen tyd in faveur van *Ceur-Mentz* en tot rechtvaardiging van 't gedrach, van de Kamer-Rechter te *Wetzlar* in de Hanausche Vry-Gerichts-Zaak, te voorschyn gekomen is. In deze Aanmerkingen word getoond, hoe partydig in deze affaire gehandelt is, en hoe men een Assessor van de Protestantsche zyde uit dit Kamer-Gericht,

richt, by 't verhandelen van deze Zaak, heeft weten uit te sluiten, staande daar en boven de gemelte Kamer-Rechter noch in Ceur-Mentzische dienst, en hebbende zelfs Goederen in 't gemelte Vry-Gericht gelegen. Dat nu *Hessen-Cassel* zyn toevlucht tot de Ryks-Vergadering genomen had, paste den Autheur niet, daar over te critizeren, nademaal zulks niet alleen in de Ryks-Rechten gegrond, maar van 't hoge Vorstelyke Collegie goedgekeurd was. De Heer van *Dankelman*, zynde de boven genoemde geëxcludeerde Assessor, heeft aan 't Gemeen d'onwettigheit van de Proceduren, die in deze Zaak gehouden zyn, bekend gemaakt, en zich tegen de beschuldigingen in 't gemelte Geschrift hem te last gelegt, verdedigt: Zo dat de twisten daar over noch altyd vermenigvuldigen. Behalven 't reets gemelte Geschrift van *Hessel-Cassel* tegen *Ceur-Mentz* en 't Kamer-Gericht te *Wetzlar*, over de Hanausche-Vry-Gericht-Zaak, is nu ook van 't Hessen-Casselsche Gezandschap een ander aan de Huizen van de respective Heren Gezanten gecommuniceert, rakende 't verschil met *Hessen-Darmstad* over 't Ampt *Bobenhauzen*, waar in de gehele gesteldheit van de Hanausche-Successie in den grond onderzocht is, en aan d'eene kant getoond word, hoe rechtvaardig de Hessen-Casselsche Zaak in allen dele is, en hoe onbillyk aan d'andere kant de Pretensien zyn, zynde zyn Doorluchtige de Heer Landgraaf *Willem*, na dat zyne Koninglyke Majesteit in *Zweden* zich niet verder met deze Successie-Zaak bemoejen wilde, aan geen Tractaten, tot præjudicie van de wel gegronde Rechten, by wys van valsche berichten, verkregen, verbonden, maar blyvende in 't bezit van alle Rechten, volgens d'oude accoorden en vergelyken hem competerende. Zyne Koninglyke Zweedsche Majesteit heeft aan deszelfs Gezantschap bevel gegeven, alles in dervoegen by d'overige Heren Gezanten te bewerken, op dat zyn Doorluchtigheit de Heer Landgraaf *Willem* zo lang in de geruste bezittinge van 't Vry-Gericht mocht blyven, tot dat door een ordentlyk Ryks-Besluit de Zaak was uitgewezen. Van *Ceur-Mentz* staat nu haast een Tegen-Deductie aan 't licht te komen.

1737. *August.*

't Keizerlyke Ratificatie-Decreet, over de Waardigheit van Ryks-Veldmarschal aan zyne Koninglyke Hoogheit den Hertoch

1737. *August.* van *Lotharingen* door de gezamentlyke Standen van 't Ryk opgedragen, is nu ter opentlyke Dictature gekomen, waar in zyne Keizerlyke Majesteit meld, " dat de Ratificatie zonder „ uitstel zoude geschied zyn, ten ware hy van te voren d'ac- „ ceptatie van Hooggemelte Hertoch, dewelke zich by d'Ar- „ mée in *Hongaryen* bevond, om in den Oorloch tegen d'On- „ gelovige goede Dienste, zo aan 't algemene Christendom, „ als 't Roomsche Ryk in 't byzonder te doen, had willen af- „ wachten: Deze dan gevolgt zynde, had zyne Keizerlyke „ Majesteit niet konnen nalaten, dit Ryks-Besluit te ratifice- „ ren, en de gezamentlyke Standen te verzekeren, dat hunne „ gereedheit in dit stuk hem zeer aangenaam geweest was &c." Ter gelyke tyd wierd ook een Schryven van Dankzegging van den Hertoch van *Lotharingen* overgelevert, onder betuiging, dat hy deze hoge Charge tot dienst van zyne Keizerlyke Majesteit, en tot Welvaren van 't Ryk met alle iever zoude waarnemen, &c.

POLEN. MEN heeft te *Warschou* tyding van den 20. passato, dat de *Reis Effendi*, eerste Plenipotentiaris van de Porte, te *Spidow*, niet ver van *Nimerow*, gearriveert is; en dat hy gedeclareert hadde, niet eerder naar de plaats van 't Congres te zullen vertrekken, dan na dat hy bericht bekomen zoude hebben, dat de Russische Plenipotentiarissen aldaar mede aangekomen waren, offchoon de Keizerlyken Ambassadeur Baron van *Dahlman* reets in die Stadt gearriveert was. De laatste Brieven van *Bialacerkiew* melden, dat de Grave van *Ostein*, Plenipotentiaris van den Keiyer, en de Heer *Wollinski* Groot-Jagtmeester en eerste Minister van de Russische Keizerinne, van *Petersburg* tot *Kozielsky*, 10 mylen van *Kiow*, gearriveerd waren; naar welke laatstgemelde plaats zy zich den 30sten passato stonden te begeven. Wyders melden die Brieven, dat men van gevoelen was, dat de gemelde Plenipotentiarissen niet voor den 12den naar *Nimerow* zouden vertrekken: zulks d'opening van 't Congres niet voor half *Augusty* stond te geschieden, in cas dezelve zyn voortgang mochte hebben; waar aan vele twyffelden.

Van *Nimirow* word geschreven, dat de Baron van *Dahlman*, Kei-

Keizerlyke Minister-Plenipotentiaris by de Porte, den 28. *Juny* met een groot Gevolg onder 't losbranden van 't Canon aldaar was aangekomen: Mitsgaders van den 16. dezer, dat nu alle de Ministers van d'in Oorloch zynde Mogentheden, als van de Roomsch-Keizer, de Russische Keizerin en d'Ottomannische Porte aldaar gearriveert waren, en dat de Turksche verklaard had, dat 't veroveren van *Ockzakow* door de *Russen*, en van *Nissa* door de Keizerlyke, d'oprechte intentie van de Porte niet zoude verminderen, om de Vrede te herstellen. Men staat nu eerstdaags d'opening van dit Congres te vernemen, en welke Pretensien by wyze van Preliminaire Artikels, van de Roomsche Keyser en Russische Keyzerin zullen geformeert, en van de Turken bewilligt worden. 1737. *Augusti.*

IN de voorgaande maand hebbenwe gezien hoedanig de Veldmarschalk de Grave ven *Munnich* de *Bog* gepasseert is. Zo werd bericht van den 16. passato, dat dien Generaal drie dagen heeft doorgebraght om dezelve over te trekken, te weten van den 27. tot den 29. *Juny*, 't welk de dagtekening is der laatste Brieven, welke die Generaal aan 't Hof heeft geschreven. Hy meld in dezelven, dat die Rivier maar 100 schreden breed is, maar zo diep en d'oevers zo steil, dat een Corps van 10000 Man zeer ligt den overtocht had konnen betwisten aan een Armée van 100000 Man; doch dat 'er gene vyanden te voorschyn waren gekomen, uitgezondert eenige kleine detachementen Tartaren, die op d'aannadering der Russen de vlucht genomen hadden. RUSLAND.

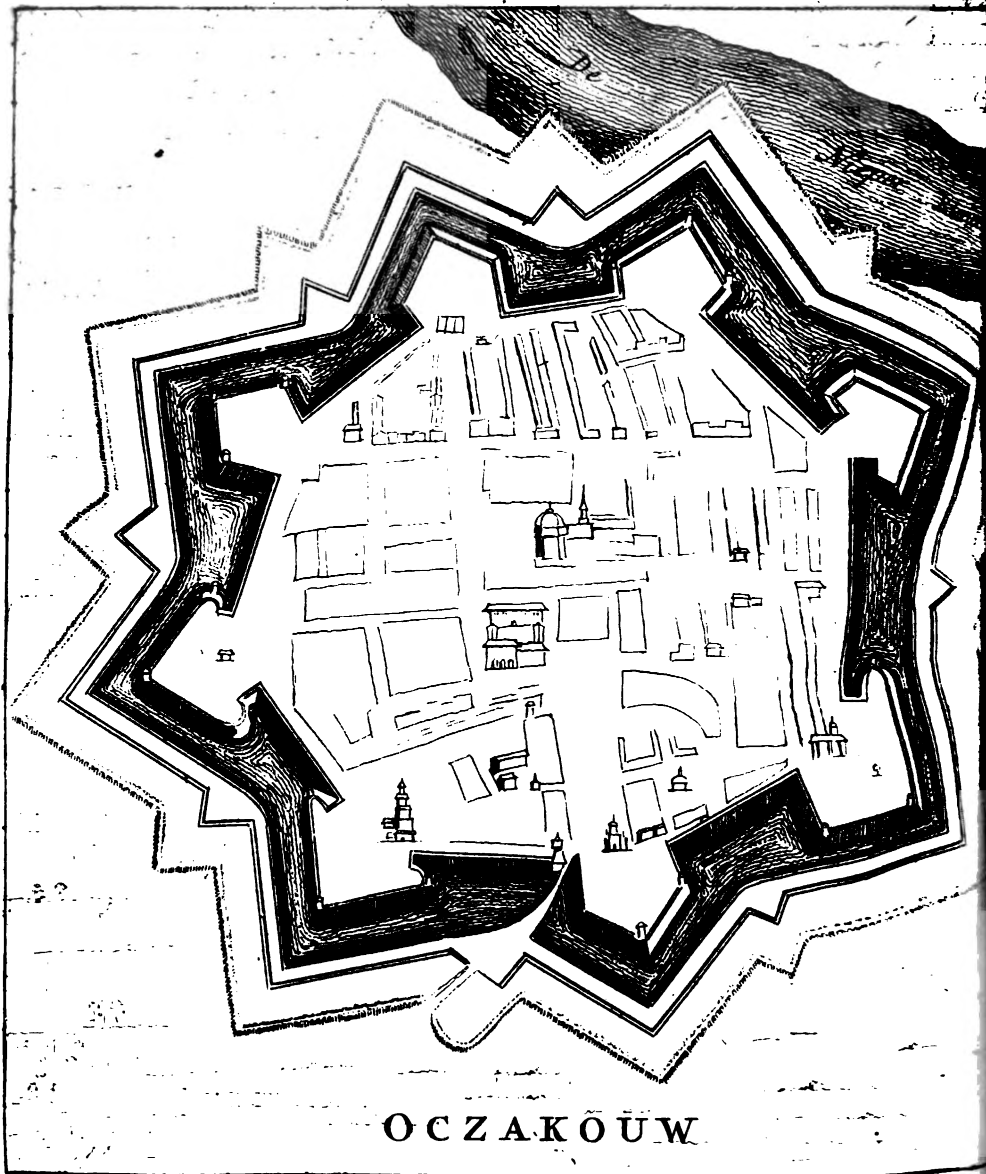
De Keizerin heeft van den zelven een Brief ontfangen, dien die Generaal den 13. van *Oczakow* heeft geschreven, en 't volgende relaas behelst;

Over eenige dagen quam ik met d'Armée van uwe Keizerlyke Majesteit voor *Oczakow*; ik maakte ten eersten den nodigen toestel tot den aanval, en my bediend hebbende van de bevestigde tuinen, welke de vyanden aan onzen rechter vleugel hadden, om de loopgraven te maken, naderde ik de Stadt met den gewenschten uitslag. Gisteren dreven wy de vyanden uit hunne verschanssingen en versterkte linien, die rontom de plaats waren, en joegen ze tot onder de contrescarp van de fortes. Of schoon de Troupen van uwe Majesteit drie

1737. August. drie dagen lang steets met de vyanden handgemeen waren geweest, ik ben heden tot een besluit gekomen, om een algemenen storm op de plaats te wagen, gemerkt hare gelegenheit en om dat de bezetting, die reets uit 18 of 20000 Janitzaren, Arnauten en ander uitgekipt volk bestont, een aanzienlyk secours verwachte. Dit besluit is onder de Godlyke voorzienigheit gelukkig uitgevoerd. Wy zyn ten eersten tot aan de palissaden doorgedrongen, en alhoewel d'uitkomst in den beginne zeer twyfelachtig was, ter oorzake van de wakkere verdediging van die talryke bezetting, de kloekmoedigheit der Troupen van uwe Keizerlyke Majesteit was zo buitengewoon groot, en d'aanval zo geweldig, dat de Vyanden op dit oogenblik gedwongen zyn geweest, om een wit Vendel uit te steken en zich over te geven, zulks de Stadt jegenwoordig in onze macht is. Ik feliciteer uwe Keizerlyke Majesteit ootmoedigiyk met de nieuwe victorie, welke d'Almogende aan uwe wapenen komt te verlenen. Dit is niet verricht zonder eenig verlies aan onze kant, gemerkt de langwylige actie en verdediging der vyanden, die als wanhopige hebben gevochten; doch 't getal der doden aan onze kant is niet heel groot, dat der gequetsten is vry aanzienlyker, hoewel de meesten maar ligt gequetst zyn. Wat aanbelangt de Generaalsperzonen, ik heb d'eere, uwe Keizerlyke Majesteit te verwittigen, dat ik den Prins van *Hessen-Homburg* Generaal-veldtuigmeester, gelaten had ter bewaringe der *Linien* van circumvallatie, om den vyanden 't hoofd te bieden, die daar mochten verschynen; en dat de Prins van *Brunswyk* gedurende 't gantsche stormlopen steets by my is geweest; dat hy zich zeer wel heeft gequeten, en dat een paard onder zyn lyf is dood geschoten. De Generaal *Rumaïnzow* en de Lieutenant Generaal *Biron* bevinden zich wel, zo als ook d'Adjudant Generaal *Buzow*, die met veel wakkerheit de Gardes van uwe Keizerlyke Majesteit heeft aangevoerd. De Generaal-Lieutenants *Kaite* en *Löwendahl*, als mede de Generaal-Majoor *Arrakzyes* zyn gequetst; en ik kan aan uwe Keizerlyke Majesteit niet genoeg uitdrukken den heldenmoed, dien die Generaals, zo wel als d'andere Officiers en Soldaten in deze verovering hebben getoond. Ik zal alle d'andere byzonderheden met een tweden expressen zenden, om 't vertrek van dezen niet op te houden.

Den 26sten quam de Baron *Wildeman*, Adjudant-Generaal van den Veldmarschalk Grave van *Munnich*, alhier aan, medebrengende de volgende omstandigheden wegens de verovering der Stadt *Oczakow*.

Den 9den arriveerde d'Avantguarde van d'Armée van den Veldmarschalk


De
OCZAKOUW

marſchalk Grave van *Munnich*, voor *Oczakow*, en den volgenden dag de gemelde Graaf met de gehele Armée, welke daar op aanſtonds de plaats deed berennen, eenige Batteryen opwerpen, en andere nodige ſchikkingen tot den attacq maken. Den 11den verjoeg men de vyanden uit hunne retrenchementen, en andere buitenwerken van de plaats; den volgenden dag deed men een aanval op de contreſcarpe, waar uit de vyanden insgelyks gedreven wierden. De Baſſa deed wel een hevigen uitval, doch wierd aanſtonds genoodzaakt te rug te wyken. Den 13. geſchiedde de generale ſtorm op de veſting. De Guardes van de Keizerin, welke zich zeer dapper queten, hadden aan hun hoofd den Grave van *Biron*, jongſte Broeder van den jegenwoordigen Hertoch van *Courland*; de Veldmarſchalk Grave van *Munnich*, welke de ſtorm in perſoon commandeerde, was d'eerſte die de Standaard van de Keizerlyke Guardes op de muur plantede; waar op aanſtonds de belegerden de Chamade ſloegen, en de Baſſa buiten de Stadt gekomen zynde, gaf zich aan den Generaal over. De Troupen terzelver tyd in de veſting getrokken zynde, trachtede 't Guarnizoen zich aan boord van d'Ottomanniſche Vloot, welke aldaar in de Haven lag, te ſalveren; doch wierden door d'onze afgeſneden. Door d'Artillery, welke met 't aanbreken van den dag had beginnen te ſpelen, geraakten 5 Kruidmagazynen binnen de Stadt in brand, en ſprongen in de lucht, 't geen veel ſchade aan de Turkſche vaartuigen veroorzaakte; en de Baſſa bekende zelfs, dat meer dan 3000 Mannen daar door omgekomen waren. De Stadt *Oczakow* word door eenige van ſteen opgebouwde Baſtions omringt, heeft redelyke brede en diepe grachten, als mede contreſcarpen na de Europeaanſche wyze aangelegt; (volgens de nevensgaande verbeelding) Drie dagen voor 't beleg, hadden de Turken een ſecours van 4000 Mannen, beſtaande in Janitzaren, Arnauten, en Saphis, binnen de Stadt geworpen; en men maakt ſtaat dat zich zo in de Veſting als de buitenwerken over de 17000 Mannen bevonden hebben, waar van een gedeelte geſneuveld is, en d'overige hun op diſcretie overgegeven hebben. De Lieutenant-Generaal *Keith*, en de Lieutenant Collonel *Heimburg*, zyn gevaarlyk gequetſt; de Grave van *Munnich* maakt zich gereed met zyne Troupen op

1737. *Auguſt.*

1737. Augusti. te breken, en den *Dnieper* te naderen, vermits hy tyding bekomen heeft, dat de Turken aan die kant een talryke Armée verzamelen.

Aangaande de verovering van *Oczakow* had men noch deze omstandigheden; dat 't Garnizoen uit 20000 Janitzaren, en 6000 Tartaren bestaande, in den 3 daagsche storm meerendeels was gesneuveld, doch de rest tot Krygsgevangenen gemaakt; dat 't Russische Leger overgrote buit had bekomen, wyl niet alleen de Tartaren, maar d'onder Turksche gehoorzaamheit staande Cozakken, hunne beste effecten met 20000 stuks Vee onder 't Geschut der Vesting geborgen hadden. Van de verdere desseins van ons Leger, zoude men met den eersten iets van belang vernemen, alzo de Turksche Groot-Vizier zich van *Bender* naar den *Donau* zoude geretireert hebben.

Den 31sten passato, waren binnen de tyd van acht dagen vier Couriers uit 't Leger van den Generaal van *Munnich* by *Oczakow* te *Petersburg* aangekomen, van dewelke men onder anderen vernomen had, dat 't verlies van de Russische kant, by 't bestormen van die Stadt, niet boven de 3000 doden en 2000 gequetsten beliep; daar en tegen van de Turken en Tartaren over de 9000 Man gebleven, en 15000 gevangen waren. Alhoewel *Oczakow*, op zich zelfs aangemerkt, van weinig gewicht is, diend 't evenwel tot groot voordeel van de Russen in deze omstandigheden; eerstelyk om dat ze daar door communicatie verkrygen met d'Armée onder den Generaal *Lascey*, en ten twede, om dat ze de levensmiddelen door hunne Armée van den *Borysthenes* konnen krygen, en in alle voorvallen, altyd eene goede retirade hebben.

Wyders heeft men de volgende particulariteiten van d'expeditie van den Veldmarschalk de *Lascey* ontfangen. „ Na dat dien „ Generaal den 30sten passato in de Crim getrokken, en zich „ naar *Arrabat*, met eenige van *Kerez* in marsch begeven hadde, „ detacheerde hy verscheide partyen Cozakken en Calmukken, om „ eenige ontdekkingen te doen, en gevangenen te bekomen, „ van welke laatste zy kort daar na een groot getal te rug braghten, die eenparig rapporteerden, dat de Cham der Tartaren „ zich binnen de linien van *Precop* geposteerd had, van gedachten zynde dat de Russen van die kant in de Crim zouden trach-

„ ten

„ ten te dringen; dat zyne Armée door eenige duizend Turken „ versterkt was, en dat hy noch een veel groter getal van *Caffa* „ verwachtede: Wyders, dat de laatste een Corps van 15000 „ Janitzaren tot *Arrabat*, op den weg van *Kerez* geplaatst had„ den, die aldaar zeer wel verschanst lagen; en dat alles in de „ Crim in d'uiterste verwarring was. Den zelven dag bequam „ de gemelde Generaal tyding, dat *Attaman Efrenow*, welke met „ een detachement Cozakken en Calmukken van de kant van „ *Sangura* in dat Schier-Eiland gedrongen is, 400 Tartaren door „ een Sultan gecommandeert wordende, aangetast en ter ne„ der gemaakt hadde; en dat hy na die expeditie meer dan 20 „ Dorpen of burchten vernield, en een grote buit van Paarden „ en Veé hadde bekomen.

1737. *August.*

De laatste Brieven die 't Hof van dien Generaal bekomen heeft, zyn van den 13den passato, en melden, dat gedurende zyn marsch naar *Arrabat*; d'Ottomannische Vloot, sterk 3 Oorlochschepen, 13 Galeyen, 70 halve Galeyen, en verscheide andere Vaartuigen, eenige malen op de Russische Vloot, bestaande in 217 kleine Barken, gecanonneert had; dat den 11den van de zelve Maand, de Turken de nodige schikkingen tot een algemene attacque gemaakt hebbende, sterk op de Flotilje, en zelfs op onze Armée, die langs d'oevers van de Zee campeerde, hadden vuur gegeven; doch dat zy uit de gehele Artillery met dat gewenscht succes begroet waren; dat de vyandelyke Galeyen en andere Barken zich genoodzaakt vonden in wanordre achter hunne Schepen te wyken; en dat 's namiddags ten 4 uuren de gehele Ottomannische Vloot onder zeil was gegaan, om zich naby *Arrabat* te posteren: Wyders melden die Brieven, dat de Veldmarschalk de *Lascey*, den Generaal *Levachof*, met een Corps Troupen langs de Modderzee hadde afgezonden, om aan den Cham der Tartaren, die zich met zyne Armée omtrent *Precop* bevind, eene diversie te maken; en dat de Calmukken en Cozakken, op party uitgegaan zynde, reets een groot getal gevangenen bekomen, en over de 20000 Schapen en andere Vee medegebragt hadden. Uit d'Armée van den Veldmarschalk Grave van *Munnich*, heeft men zedert den 26sten passato gene Couriers bekomen, 't

1737. August. geen doet vrezen, dat zy op den weg door Turkſche, of Tartaarſche partyen opgeligt zyn.

De Colonel *Keizerling* arriveerde den 8. dezer met de confirmatie van de verovering van *Oczakow*; waar over men des middags een generale ſalvo uit 't Canon deed: de Seraskier en 6 Bacha's die in die plaats waren, zyn Krygsgevangenen gemaakt. Men verbeeld zich hier dat de Turken die ten getale van 50 duizend Man by *Bender* camperen, zich naar de *Pruth* zullen retireren. De Generaal *Laſcey* is op de tyding dat de Turken al hun macht in de ſterke plaatzen op de kuſt hadden geworpen, naar *Kokorſow* getrokken: om de Tartaren uit 't naburige Gebergte te verjagen: De buit die de Calmukken en Cozakken in zyn Campement hebben gebraght, werd op meer dan 50000 Kamelen, Oſſen, Paarden &c. begroot.

WESTINDIEN. MEN bericht van *Curacao* van den 11. *Juny*. Dezer dagen zyn vier van onze Barquen na de Benedekuſt zeilende, door drie Spaanſche Kuſtbewaarders aangetaſt, doch ter zelver tyd zodanig ontfangen, dat na een hardnekkig gevecht een van dezelven in den grond geboord, en een twede vermeeſterd wierd, die hier is opgebraght, zynde de derde het ontzeild. Mitsgaders van *St. Euſtacius* van den 1 paſſato, den 24 *Juny* arriveerde alhier een Spaanſche Barq van *St. Domingo* in *Hiſpagnola* by zich hebbende de Heer de *Faix*, die als Gouverneur herwaarts quam, als mede de Heer *Philip*, Commandeur van *St. Maarten*; zynde in de Maand *April* uit *Texel* gezeild met het Schip van Kapitein *Roelof Alderd*, herwaarts gedeſtineert, 't geen by *Porto-Rico* door een Spaanſch Schip en een Barq was genomen, en te *St. Domingo* opgebraght; van waar 't Schip met het volk, behalve de twee bovengemelde Heren, benevens de Soldaten naar de *Havana* zyn gezonden, zonder dat men den uitſlag weet.

NEDERLANDEN. MEN bericht van *Bruſſel*, dat den 23. dezer d'Aardshertoginne declareerde, dat hare Doorluchtige Hoogheit niet voor den winter van hier zoude vertrekken; en ordonneerde te gelyk aan derzelver bedienden, hunne reets gepakte bagagies t'ontpakken.

ken. Men heeft noch geen tyding, dat t'*Antwerpen* over eenig Reglement, betrekkelyk tot het Tarif van Commercie, gehandeld is, zynde daar voor zo veel men weet tot noch toe niets gedaan, dan Visites en Contra-Visites gegeven, en dat de Graaf van *Maldeghem* d'eerste is geweest, die getracteerd en de respective Commissarissen ter Maaltyd onthaald heeft, 't geen die van Groot-Brittannien, welke daar met hunne Familien zyn, en vervolgens die van de Staten Generaal, mede staan te doen. *1737. August.*

De Magistraat van *Antwerpen* heeft de Commissarissen van zyne Keizerlyke en Catholyke Majesteit, de Groot-Brittannische, en de bereits tegenwoordig zynde van de Staten Generaal *en Corps* wezen complimenteren, en Hun d'Eer-Wyn gepresenteerd. Den 24. staan de Conferentien op 't Stadthuis aldaar geopend te worden.

Van *Maastricht* meld men, zedert men in 't *Gulichse* een strikt onderzoek na een Bende Landlopers en Vagebonden gedaan heeft, hebben eenige van dezelve herwaarts zich geretireert, welke de wegen alom zeer onveilig maken; onder anderen wierd kortelings de Pastoor van *Gulpen*, drie uren van hier gelegen, die des nachts door de gemelde gaudieven bestolen was, en dezelve des morgens met zyn Koster in een Boeren herberg aan de gemene weg aantrof, benevens den Koster op de plaats doodgeschoten; ook is gisteren-nacht een Man, die buiten de contrescarpe een Herbergje voor de Soldaten hield, den hals afgesneden, en van alles berooft.

Men heeft tyding van *Breda*, dat de Prins van Oranje en Nassau met Hare Koninglyke Hoogheit deszelfs Gemalin en 't gehele Hof op den 10 of 11 *September* aanstaande in deze Stadt zullen komen, waarom 't Hof alhier met alle spoed word gemeubileerd, schoon 't zelve reets genoegzaam in staat is, om Hare Hoogheden daar t'ontfangen. De Magistraat doed al 't nodige gereed maken, om Hare Hoogheden in te hulden, waar toe bereits vier Triomph-Poorten zyn opgerecht, en een fraai Vuurwerk vervaardigd word: De Burgery zal in de Straten der Passage van Hare Hoogheden in de Wapenen gerangeerd staan, en by die occasie grote Vreugde bedryven.

Den 13. hebben d'Edele Mogende Heren Staten der Provincie

1737. *August.* van *Zeeland* den Heer en Mr. *Omar van Visvliet*, Raad en Advocaat Fiscaal van 't Collegie ter Admiraliteit aldaar, benoemd, om ter Vergaderinge van de Heren Staten Generaal te worden voorgesteld, ten einde om naar 't Congres van *Antwerpen* te gaan.

Haar Edele Groot Mogende, de Heren Staten van *Holland* en *Westvriesland*, hebben de volgende Resolutie genomen, om van de Vergaderplaatzen, of Kerkenhuizen der Roomschgezinden in de Provincie te vorderen 't Collateraal drymaal in honderd jaar, in te gaan op huyden, luidende aldus:

Extract uit de Resolutien van de Heren Staten van Holland en West-Vriesland, in haar Edele Groot Mogende Vergadering genomen op

Woensdag den 14 Augusti 1737.

By resumtie gedelibereert zynde op het rapport ter Vergadering uitgebragt den 14 Augusti 1737. op de Requeste van de Erfgenamen van Philip Cavellier in zyn leven Roomsch Priester te Amsterdam, rakende de betaling van het Collateraal van zeker Huis en Erve, *staande en* gelegen te Amsterdam op de Tyegraft, genaamd *de Pool*, het welk gebruikt word tot een Vergaderhuis van de Gemeente der Roomschgezinden,

Is goedgevonden en verstaan, dat niet alleen met betrekking tot het voorschreve Huis *de Pool*, maar in het generaal zal worden gestatueert, zo als gestatueert word by deze, dat men van alle de Huizen, welke dienen tot Vergaderplaatzen of Kerkhuizen van de Roomschgezinden in deze Provintie, zo in de Steden als ten platten Lande, het Collateraal zal moeten worden betaald drymaal in honderd jaren: Dat dezelve belasting zal ingaan met den dag van huiden, en mits dien jegenwoordig het zelve Collateraal moeten betaald worden: doch dat, om aan de Roomschgezinden tyd te geven om daar toe de nodige ordres te stellen, voor deze reize aan haar gegeven zal worden uitstel van betaling tot het einde van dit jaar, mits door haar zorg gedragen wordende, dat het zelve Collateraal betaald zy voor het expireren van het jegenwoordig jaar: En dat voorts aangeschreven zal worden aan de Magistraaten van de respective Steden en aan de Bailliuwen ten platten Lande, dat zy van deze haar Edele Groot Mog. Resolutie ten eerste behoorlyke kennis geven aan de respective Roomsche Priesters, als mede aan die genen, die tot den ontfang van het

zelve

zelve middel geauthoriseert zyn, en daar het verder behoord, en dat zy mede zonder uitstel formeeren, en aan de Heren Gecommitteerde Raden in de respective Quartieren overzenden, pertinente Lysten van de voorschreve Vergaderplaatzen of Kerkenhuizen der Roomschgezinden, in ieder Stad of Plaats gevonden wordende, ten einde om des te exacter te konnen vigileren op de invordering en verantwoording van het zelve middel. 1737. *August.*

Onderstond:

Accordeert met de voorsz. Resolutien.

Men bericht uit den *Haag* dat het niet is 't Definitief Tractaat tusschen den Keizer en den Koning van *Vrankryk*, dat aan den Koning van *Groot-Brittannie* en aan de Staten Generaal is medegedeelt, maar slechts 't ontwerp van dat Tractaat, en men heeft die Mogentheden terzelver tyd genodigt, om te weten, of zy deel daar in wilden nemen.

De Heren Staten van *Holland* en *West-Friesland* zyn den 17. tot nader Beschryving gescheiden. De Graaf van *Golofkin*, extraordinaris Ambassadeur en Plenipotentiaris van de Keizerin van geheel *Rusland*, aan den President van de Staten Generaal kennis gegeven hebbende van 't veroveren der Stadt *Oczakow* door de Wapenen van Hooggemelde Hare Rus-Keizerlyke Majesteit, is zyne Excellentie door Haar Hoog Mogende Agent de Heer en Mr. *Jacob van Byemont* gecomplimenteert. De gemelte Heer en Mr. *Omar van Visvliet* heeft ter Vergadering van haar Hoog Mogende afscheid genomen, en staat na *Antwerpen* te vertrekken om de Conferentien aldaar mede by te wonen. De Heer *Galkeres* Minister van dezen Staat by de Rysvergadering te *Regensburg*, is gisteren namiddag weder derwaarts vertrokken.

De Koning van *Groot-Brittanien* heeft aan de Heren Staten Generaal by Missive kennisse gegeven van de geboorte van eene Prinses, waar van hare Koninglyke Hoogheit de Prinses van *Walles* in de kraam bevallen was; waar over Hooggemelte zyne Majesteit by Missive is gefeliciteert, en deswegen door eene plechtige Deputatie uit het midden van haar Hoog Mogende Vergadering, bekleed werdende door de Graaf van *Lynden*, de Baron de *Milan*

Vis-

1737. Augusт. *Visconti* tot *Nyvelt* en de Heer *Garlacius*, Gedeputeerden wegens de Provintien van *Gelderland*, *Utrecht* en *Groningen*, aan den Groot-Brittannische Extraordinaris Ambassadeur en Plenipotentiaris de Heer *Walpole* 't Compliment afgelegt. De Keizerlyke Extraordinaris Envoyé en Plenipotentiaris Graaf van *Uhlefeld*, aan den President van Hooggemelte Heren Staten Generaal kennisse gegeven hebbende van de verovering van de Vesting *Nizza*, is welgemelte Minister door haar Hoog Mogende Agent de Heer en Mr. *Jacob van Beymont* daar over gecomplimenteert. Men verstaat, dat de Hertoch van *Lotharingen* by Missive aan de Heren Staten Generaal kennisse heeft gegeven van de Possessie, die zyne Koninglyke Hoogheit genomen heeft van 't Groot-Hertochdom van *Toscanen*; waar over dezelve by Missive door haar Hoog Mogende is gefeliciteert.

Van *Amsterdam* heeft men, in *Tessel* is binnen 't Oostindisch-Schip *Papenburg*, Schipper *Hans Nomsz*, van *Batavia*, voor deze Kamer, zynde van de derde Bezending; 't zelve was den 31 *Mey* van de *Caap de Goede Hoop* vertrokken, en komt door 't Canaal: Met dat Schip heeft men de droevige tyding bekomen, dat op den 21sten van gemelde Maand door een zware Orcaan aan de voornoemde *Caap* zouden gestrand zyn de Schepen *Paddenburg*, *de Flora*, *Ypenroode*, *Goudriaan*, *Rodenrys*, *de Buis*, *Duinbeek*, en *Westerwyk*, de drie eerste van de twede, en de vyf laatste van de derde Bezending: Men hoopte noch eenig Volk en Goederen van deze Schepen te bergen: 't Schip *Diesboek* was voor d'Orcaan van daar naar *Batavia* gezeild.

Van welk droevig ongeluk men deze volgende byzonderheden heeft bekomen.

Den 20 *Mey* 't Volk op de schepen, daar ter Rede leggende, by redelyk goed weêr in goede ordre gemonstert zynde, om vervolgens naar 't Vaderland te zeilen, zo voeren de Schippers van die Schepen met hunne schuiten, en van ieder Schip eenig Volk noch eens naar de Wal; tegen den avond begon de wind op te steken, evenwel zo sterk niet als de beweging der Zee toen al was, die vervolgens sterker begon te woelen, en 't water al hoger

hoger en hoger op zette, waar door de wind hand over hand toenam, tot zo ver, dat den 21 's morgens ten vyf uuren de Zee zo wild en woeſt was, dat het ſcheen als of de gronden van de Zee door de Baren niet alleen in beweging gebraght, maar naar boven wierden geworpen, en zich met de golven vermengt hadden, om alles te vernielen. In die omſtandigheden ſtelde men vaſt, dat 'er een zeker zoort van Aard- of Zee-beving (zo als men 't noemd) in Zee geweeſt zal zyn, of wel, dat meeſt gelooft word, een zwaren ſtorm ver in Zee van de *Caap* af, om dat de wind in dien tyd op ver na zo ſterk niet was, dat ze 't water zo vreeslyk hoog kon op zetten of de Zee zo yslyk doen woeden; niet tegenſtaande dit onbeſchryfelyk gewelt van de Zee, die tot aan d'eerſte Moot van de grote Maſt boven over de Schepen heen rolde, zo ſtonden zy echter dat gevaar noch door, tot dat 's morgens omtrent 9 à 10 uuren 't eerſte Schip op zyne ankers doorging, en vervolgens alle d'andere, die of op ſtrand geſmeten of op de klippen verbryzelt zyn, een van dewelke in de breedte zo midden doorgeſlagen is als of 't doorgezaagt was; de Barqentyn de *Fyn Oort* genaamd, is een verwonderlyk ver eind uit Zee op 't Land geſlagen, waar van 't Volk op een man na geborgen is; men giſt, dat 'er omtrent in 't geheel 400 mannen gebleven zyn; van 't Schip *Weſterwyk*, dat op ſtrand zat, is 't Volk meeſt geborgen door middel van de Koks grote ketel, die een tou, dat aan 't Schip en op ſtrand vaſt gemaakt was, van boort na ſtrand telkens heen en wederom gehaalt wierd; 't Schip *Papenburg* zach in 't afzeilen van de *Caap* den 30 *Mey* noch 2 à 3 mannen op een wrak van de Schepen zitten, die men tot dien tyd door d'onſtuimigheit van de Zee niet had konnen redden. Van de Schepen of goederen zal na alle gedachten niet veel te recht komen, niet tegenſtaande de Regering op de *Caap* alle behoorlyke zorg voor de berging daar van gedragen heeft; vier Kaffers, of Caapſche Dienders, die eenige goederen gerooft hadden, waren aanſtonds op ſtrand opgehangen, en eenige Matrozen zyn gevangen gezet. 1737. *Auguſt.*

Generale CARGA, ofte Lading van veertien Ooſt-Indiſche Retour-Schepen, te weten:

1737. *August.*

Meyenburg en *Coxhorn*, van Batavia; *West-Capelle* van Ceylon, voor de Kamer Zeeland; *Kerksigt*, *Vreland*, *Flora*, *Paddenburg* en *Ipenrode*, van Batavia; *Alsem*, *'t Huis den Eult* en *Beukenstyn*, van Ceylon, voor de Kamer Amsterdam; *'t Casteel van Woerden*, voor de Kamers Delft en Rotterdam; *'t Wapen van Hoorn*, voor de Kamer Hoorn en Enkhuizen; en de *Vis*, voor de Kamer Enkhuizen. Zynde de Bataviasche Schepen den 2 *January* 1737 van daar vertrokken; waar van 't *Wapen van Hoorn*, op den 17 *Augustus* in 't *Texel* gearriveerd is.

134447 ℔ Bruine Peper.
2500 — Witte Peper.
457760 — Caneel.
1000513 — Poejer Zuiker.
703194 — Salpeter.
145 — Borax.
307757 — Caliatourshout.
613 — Campher.
9000 — Cardemom Ceylonsche.
3699118 — Coffy Javasche.
126553 — Couris.
1360 — Garen Catt. Bengaals.
1517 — Garen Florette.
3375 — Garen Cattoene Javaas.
2415 — Garen Cattoene Sourats.
24000 — Garen Catt. Tuttucoryns.
500 — Indigo Javaas.
6700 — Kurkuma Javaas.
182070 — Sapanhout divers.
7 — Stamp Paarlen.
672089 — Thee divers.
63738 — Tin Bankas.
50621 — Tin Siams.
4863 — Zyde Bengaalsche.
29 Leggers Aracq.

Zyde Stoffen.

440 ps. Armozynen divers.
100 — Alegias Zyde.
200 — Bandanoes of Tafta de Foulá.
240 — Soesjes.

Cattoene Lywaten.

100 ps. Alibanees.
240 — Baftas divers.
300 — Beraupaats.
2980 — Bethilles divers.
960 — Boelangs.
640 — Brandams.
2560 — Caatchies divers.
760 — Cassa Bengale.
100 — Cassa Bohaarsche.
100 — Chiauters Deriabadys.
200 — Chitsen Chiaboutrias.
300 — Chitsen Metzilia.
100 — Chitsen Souratsche.
100 — Cotroots.
3820 — Dongrys divers.
80 — Douriassen.
2800 — Gerrassen.
500 — Gingans divers.
32284 — Guinees divers.
120 — Hammans.

430 ps.

1737. Augusti.

430 ps. Mallemolens.
1000 — Mouris.
100 — Nicquaniassen.
480 — Pattamaroupoe.
2280 — Percallen divers.
300 — Photassen.
2300 ps. Roemaals divers.
26180 — Salempouris divers.
600 — Savogesjes.
50 — Tansjeeps.
120 — Zeildoek divers.

CARGA ofte Lading van 't Oost-Indische Retour-Schip *Papenburg*, voor Rekening van de Kamer *Amsterdam*. Zynde den 6 *February* van Batavia vertrokken, en den 23 *Augustus* in *Texel* gearriveert.

159804 ℔ Bruine Peper.
1750 — Witte Peper.
33850 — Nooten.
37730 — Foulie.
209129 — Poejer Zuiker.
135546 — Salpeter.
350 — Benjuin.
290 — Borax.
28771 — Caliatourshout.
2510 — Campher.
17750 — Coffy Javasche.
136 — Bengaals Cattoene Garen.
755 — Florette Garen.
2000 — Javaas Cattoene Garen.
1380 — Sourats Cattoene Garen.
1052 — Indigo divers.
5250 — Javasche Kurkuman.
1006 — Paarlemoer.
50000 — Staaf-koper.
111 — Schel-Lak.
3543 — Ebbenhout.
1972 — Bengaalsche Zyde.
6000 — Walvisbaarden.

Zyde Stoffen.

300 ps. Armozynen divers.
200 ps. Bandanoes of Tafta de Foula.
80 — Soesjes

Cattoene Lywaten.

120 ps. Amiertjes.
360 — Baftas divers.
100 — Beraupaats.
1580 — Bethilles divers.
320 — Boelangs.
480 — Brandams.
160 — Rouwe Cabayen.
420 — Cassa Bengale.
200 — Chitsen Chiaboutrias.
400 — Corroots.
160 — Dongrys divers.
2100 — Gerrassen.
500 — Gingans divers.
11121 — Guinees divers.
60 — Hammans.
180 — Mallemolens.
200 — Mourits.
120 — Nicquaniassen.
160 — Pattamaroupoe.
360 — Percallen divers.
100 — Photassen.
1500 — Roemaals divers.
5980 — Salempouris divers.
360 — Savogesjes.

1737. *August.*

Particuliere CARGA van drie Oost-Indische Retour-Schepen, met namen *Flora*, *Paddenburg* en *Ipenrode*, van Batavia, voor Rekening van de Kamer *Amsterdam* den 21sten *Mey* ter Rede van de *Caap de Goede Hoop* verongelukt.

124016 ℔	Bruine Peper.	24553 ℔	Tin Bankas.
107214 —	Caliatourshout.	24779 —	Tin Siams.
1317312 —	Javasche Coffy.	12	Leggers Aracq.
253229 —	Thee divers.		

BYZONDERHEDEN.

MEN heeft tyding van *Baruth* dat den 14 passato de Heer *Frederik Sigismond* Ryksgraaf van *Solms-Baruth* in den ouderdom van 68 jaren overleden is, zynde den 6 *Augustus* 1669 geboren. De gemelde Graaf heeft drie Gemalinnen gehad, naamlyk 1. *Amalia-Christiana*, Dochter van *Wiegand*, Vryheer van *Lützelburg*; 2. *Ernestina-Elisabet*, Dochter van *Otto-Henrik*, Grave van *Solm-Pouch*, en 3. *Juliana-Dorotea van Stutterheim*; en laat eenen Zoon na, *Frederik-Godlob-Henrik*, thans Grave van *Solms-Baruth*, die deszelfs tweede Gemalin hem den 25 *July* 1725 heeft ter werelt gebraght.

Van *Mets* heeft men, dat daar dezer dagen zeer schielyk was overleden de Raadsheer *Francois Parolle*, die voor de zwaarlyvigste wierd gehouden, die men ooit gezien had, offschoon hy noch maar ruim 50 jaren oud was; hoe 't zy, hy had een eigen koets voor hem laten maken, om dat d'ordinaris koetzen veels te klein waren, en niets was koddiger, dan hem te Paard te zien ryden, wanneer men van verre zou hebben gezegt, dat men een groot vat zach rollen, zynde hy over de 700 ℔ zwaar. Voor 't overige was hy zeer vermakelyk in gezelschap, en weergaloos bequaam, om snakeryen te vertellen, liefttallig en edelmoedig, en heeft maar eenen Zoon nagelaten, die door deszelfs dood zes honderd duizend Livres komt t'erven.

't Was den 2den *February* laatstleden, dat de Stadt *Panama* door een schrikkelyken brand in d'assche gelegt wierd. Dezelve nam zyn begin in een Bakkers Huis, en een zwaar tempeest ontstaan zynde, sloeg de vlamme schielyk na de naastbyleggende Huizen over,

over, en verfpreide zich zodanig over de Stadt, dat maar alleen een gedeelte van een der Voorfteden onbefchadigt bleef. Door 't gemelde ongeluk zyn onnoemelyke fchatten zo aan geld, koopmanfchappen, als andere koftelykheden, behalven de Kerken en magnifique gebouwen, verteerd. De Prefident van d'audientie van *Panama*, zond aanftonds een Expreffe naar den Viceroy van *Lima*, om van hem in dien nood fecours van levensmiddelen te verzoeken; 't geen door de laatftgenoemde aanftonds bezorgt wierd. 1737. *Auguft.*

Napels den 10 *July*, zedert eenige dagen heeft men tuffchen *Capo di Monte* en *Borge delle Vergini* zo lage Zee, en dus den Oever zo ver bloot gehad, als de Menfchen heugen zulks gezien te hebben, by welk zeldzaam Geval een menigte Medailles, onder de Regering van *Karel II.* van *Anjou* geflagen, in 't Strand gevonden zyn.

Den 18. *July* 's namiddags omtrent twee uuren onftond te *Petersburg* by den zogenaamden *Blauwen Brug* wederom brand in een hoek, die voornamentlyk in Herbergen en Kroegjes beftaat, welke meeft alle kleine Huisjes zyn. De brand nam ten eerften geweldig toe, en was zo hevig, dat men dezelve niet konde bluffchen, en de Menfchen naulyks eenig Goed hebben konnen bergen, zo dat zy genoodzaakt waren op 't open Veld te overnachten, daar zy door een zeer zwaren Regen overvallen wierden. De ftreek van den brand loopt van den *Blauwen Brug* langs de kleine Rivier tot aan d'Admiraliteits-Werf, en van den Brug tot aan de geweze Admiraliteits-Apotheek.

Te *Bourges* is den 28 paffato zulk een fchrikkelyk Onweer geweeft, dat wel 10 Perzonen door den Donder en Hagel gedood zyn,

Tuffchen den 2 en 3 dezer des nachts onftond te *Parys* eene zware brand in 't *Hotel de Dieu*, en heeft tegen den morgen zodanig d'overhand genomen, dat 'er geen helpen aan was: Drie Zalen met Zieken ftorten in, en verpletterde alle Menfchen, die gekomen waren om 't vuur te dempen en deszelfs voortgang te ftuiten: Alle Brand-Spuiten van de Stadt waren aan den gang, en zo wel Munniken als Zoldaten moeften de hand aan 't werk flaan, waar van niet weinig gefneuvelt, of gequetft zyn. De Heer *Herault*, Luitenant-Generaal van de Policie, de Provooft

1737. Auguſt. van de Kooplieden, en verſcheide Heren van de Magiſtraat waren tegenwoordig, om ordre te ſtellen en de Menſchen aan te moedigen: Evenwel heeft de brand geduurd tot den 3 dezer omtrent tien uuren voor den middag. Men rekend de ſchade door deze brand veroorzaakt op 200000 Ecus. De Menſchen die daar by 't Leven verloren hebben zyn reets bekend, de Moeder van 't Huis, eene Novice, 2 Granadiers, en 8 van 't Werk-Volk. De gequetſte zyn omtrent 20. in 't getal, waar onder een Munnik en een van de Brand-Spuit. De brand is, zo men zegt ontſtaan door eene Juffrou van dat *Hotel*, die een brandende kaars in een kop met geplukt Linnen had laten vallen.

Van *Lizieux* heeft men, dat men den 3 dezer aldaar had gearreſteert en in de Gevangenis gebraght, een ryke Kruidenier van die Stadt, die, om zyne Dochter door twee grote partyen gezocht, voordelig uit te trouwen, de wreedheit had gehad van zyn Zoon te bedde leggende met een Hamer te vermoorden, en dat de Moeder die medeplichtig is; ook was gearreſteert, doch dat de Dochter in dit afgryzelyk complot geen deel had gehad.

Van *Tours* den 10. dezer, door den zwaren hagel, is in de voorlede maand zo in deze Provintie als elders eene onbeſchryfſelyke ſchade geſchied; zynde over de 150 Parochien geruineert, byna al 't Koorn bedorven, en den wynſtok ter neder geſlagen; zo dat na de kant van *Loches* gene bladeren aan dezelve gevonden werden. De ſchade aan de huizen veroorzaakt, is mede zeer groot, vermits op eenige plaatzen hagelſtenen ter grote van Kaatsballen, en eenige ſtukken ys van 3 voet lang, wegende omtrent 20 ponden, gevallen zyn. Ook hebben de Bourgogne, Champagne, en andere fyne Wynen, na de kant van *St. Emillon*, *Caſtillon*, en andere plaatzen van *Guienne*, gelyk ook omtrent *Bordes* zeer veel geleden.

Te *Bourdeaux* zyn onlangs 15 Huizen afgebrand, en den 15 's namiddags ten 4 uuren, ſtorte te *Parys* 't Hotel de Champagne in de Straat der Auguſtynen heel ſchielyk in; doch is, tot groot geluk, niemant daar by gedood of gequetſt.

Extract van een Brief uit Tirol van den 20 July. Door d'aanhoudende

dende regens zyn de Rivieren zodanig gezwollen, dat d'omleggende Landen onbeschryffelyke schade lyden. Den 8sten dezer is in 't Landgericht *Heyden*, in *Bezirek*, 't geen het Tirolsche van 't Venetiaansche gebied scheid, een stuk van een groten Berg, op de Kerk in 't Dorp *Barcka*, en op 30 huizen nedergestort; waar door 10 menschen 't leven verloren hebben; en dat ongeluk zoude waarschynlyk groter geweest zyn, wanneer 't zelve des nachts geschied was, vermits zich als dan niemant der Inwoonders zouden hebben konnen redden, en nu op 't Veld aan den arbeid zich bevonden. 1737. *Augusti.*

Van *Hamburg* den 2 *Augusti* meld men, Eergisteren morgen omtrent 9 uuren, heeft men te *Luneburg* een afgryzelyk Onweer van Donder gehad, door 't welk de Nicolai-Toren in brand geraakt, en de St. Jans Kerk, alhoewel zonder Vuur, getroffen is: Dien zelven avond hadden wy ook een zwaar Onweer; en als 't zelve scheen over te zyn, en de Lucht wederom helder geworden was, quam 'er een zeer harde slag van Blixem, en viel op de St. Pieters Toren, verpletterde eenige Balken, en een Lode Pyp raakte aan 't smelten, zonder verder schade te veroorzaken. Te *Burghardsdorf* in *Saxen*, niet ver van *Chemnitz*, is den 19. passato ook een Donderslag op de Kerk, terwyl men den Godsdienst daar in deed, gevallen, waar door een Molenaar aanstonds gedood, en de Richter van de Plaats zodanig verbrand is, dat hy, 's avonds ten 7 uuren stierf: Vele andere Perzonen zyn ten dele gequetst, ten dele daar door doof geworden.

Keulen den 2. *Augusty*. Eergisteren had men in deze gewesten op nieu een zwaar onweer: Te *Manderscheid-Blankenheim* in der *Eyffel* sloeg de Donder in 't Slot, waar door 't zelve geheel verteerde, werdende de schade op 50000 Ryxdaalders begroot. En van den 6. Uit der *Eyffel* heeft men, dat door een zwaar onweer alle de noch op 't Veld zynde Vruchten, Thuin en Boom-Gewassen van 27 Dorpen geheel geruineert zyn geworden. En van den 9 Maandag zyn te *Hockeswagen*, 7 uuren van hier gelegen, door een hevigen Brand 84 Huizen en eenige Schuren in d'Assche gelegt.

Van *Trier* den 6. Voorlede Woensdag is hier omtrent zulk een zwaar Onweer ontstaan, dat door de Hagel niet alleen de Glazen en

1737. Augu∫t. en Daken van de Huizen zeer be∫chadigt, maar ook de Wyn∫tok en Boomvruchten geheel en al bedorven zyn, en men rekend de ∫chade daar door veroorzaakt over 100000 Ryksdaalders.

Den 15. *Augu∫ty* des avonds, had men te *Londen* een afgryzelyke Orcaan die de mee∫te Schepen op de *Theems* van hunne Ankers dreef, en aan andere grote ∫chade toebraght; een groot getal Bomen in *St. James Park* en op ver∫cheide plaatzen van deze Stadt wierden uit de grond gerukt, en vele Schoor∫tenen omver geworpen; ver∫cheide vaartuigen wierden door de wind aan ∫tukken ge∫lagen en andere zonken: de regen en 't hooge ty veroorzaakten eene over∫troming, waar door de Kelders in *We∫tmun∫ter* onder water liepen, en de vloed langs *Charing-cro∫s* was zo geweldig dat een groot gedeelte van 't nieuwe werk by *Schotland-Yard* wech ∫poelde.

Van *Bilsdale* in 't Graaf∫chap van *York* heeft men, dat men dezer dagen daar een zo ver∫chrikkelyk Onweer had gehad van Donder Blixem en Hagel, als men in die quartieren ooit had beleeft; en dat ver∫cheide Hagel∫tenen omtrent drie duim dik gewee∫t waren.

Uit *Ierland* heeft men, dat te *Athlone* een jong vrousper∫oon, 8 dagen in den arbeid gezeten hebbende, door Mee∫ters handen van een meisje was verlo∫t, 't welk een mond had als die van een Braa∫∫em, een neus als die van een Haas, en oren als die van een jong Verkentje, en dat de moeder kort na de verlo∫∫ing was ge∫torven. Van *Ely* heeft men, dat daar onlangs zekere *Mary Bird*, die haar Man met vergif had van kant geholpen, op een ∫lede na een houtmyt gebraght, en in de tegenwoordigheit van eenige duizend aan∫chouwers verbrand was; dat zy een kleed aan had van gepikt zeildoek, en dat wanneer zy naar de paal ging, om hare ∫traffe t'ontfangen, zy haar bepikte muts uit 't aangezicht ∫treek, en hare oogen over alle d'aan∫chouwers liet gaan, zeggende met weergaloze onvertzaagtheit," dat zy alle de „ genen vergaf, die tegen haar hadden getuigt, en dat zy hoop„ te, dat alle vrouwen zich aan haar ∫piegelen zouden.

SEP-

1737. Septemb.

SEPTEMBER.

Wanneer de Keizerlyke en Fransche Ministers 't ontwerp van 't definitief Tractaat aan zyne Britsche Majesteit overleverde heeft hy 't volgende geantwoord:

GROOT-BRITTANNIE.

Zyne Majesteit, de Koning van *Groot-Brittannie*, erkend zeer d'achting, die hunne Keizerlyke en Allerchristelykste Majesteiten hebben betoond, met het ontwerp van 't definitief Tractaat aan hem te doen mededelen; hunne Keizerlyke en Allerchristelykste Majesteiten konnen verzekert wezen, dat zyne Majesteit niet zal nalaten, om zulks in alle gelegenheden met wederzyds vertrouwen op eene overeenkomende wyze te beantwoorden.

De Koning ziet met vermaak 't recht, dat men zyne gevoelens heeft gedaan, wegens de bewaring en vaststelling van d'algemene rust.

Wat aanbelangt 't verzoek, gedaan in de memorie, door de Keizerlyke en Fransche Ministers overgelevert, dat naamlyk zyne Majesteit met allen behoorlyken spoed zou doen weten, of hy deel nemen zoude in 't definitief Tractaat, en op wat wyze; nadien die zelve Communicatie en verzoek mede gedaan zyn aan de Heren Staten Generaal, en zyne Majesteit gedurende de laatste onlusten, en zedert dezelven in elke zaak, die de herstelling der vrede betreft, met hare Hoogmogende steets met gemeen overleg heeft te werk gegaan, zo wilde zyne Majesteit zonder tydverlies met hare Hoogmogende beramen 't besluit, dat nopende deze zaak gezamentlyk diende te worden genomen.

Den 31. passato, 's morgens, quam de Grave van *Dunmore*, een der 16 Pairs wegens *Schotland*, van *Hamptoncourt* in een van 's Konings Koetzen te *Sint James*, met een boodschap aan den Prins van *Walles*, en dien namiddag stuurde zyne Koninglyke Hoogheit een antwoord op zyne Majesteits boodschap, door den Marquis van *Carnarvon*, eenen zyner Kamerheren. Waar van in de naastvolgende Maand, nader bericht staat gegeven te worden. Dien dag was te *St. James* een grote toevloed van Groten

1737. Septemb. en kleinen Adel, om hare Koninglyke Hoogheit wegens hare gelukkige verlossinge te complimenteren. Hare Koninglyke Hoogheit bevind zich zo wel, dat ze Zondag reets in haar apartement eene Kerkrede gehoort heeft. Alle fatzoenlyke Lieden zullen des vrydags van 2 tot 6 uuren 's avonds te *St. James* worden toegelaten, om de jonge Prinses te zien, en maandag worden hunne Majesteiten en overige Koninglyke Familie te *St. James* verwacht, tot het bywonen van den Doop, waar van de plechtigheit dien dag in de Koninglyke Capel zal worden verricht. Den 30. kregen de Bewindhebbers van onse Oostindische Compagnie d'aangename tyding, dat hun Schip de *Defense* Capitein *James Montgomery*, den eersten dezer van *Tillicherry* in *Duins* was gearriveert. Don T. *Geraldino* Minister Plenipotentiaris des Konings van *Spanje*, heeft zyne geloofsbrieven in een particulier gehoor aan den Koning overgelevert. Men verzekert, dat de jonge Prinses tot Hertogin van *Lancaster* zal worden verheven.

CARGA van 't bovengemelde Schip de *Defense*, van *Tillicherry*.

2794. ps. Blauwe Byrampauts. 800 ps. Blauwe Ghelloos. 100 ps. dito Rode. 200 ps. Chitzen Caddy. 960 ps. Gumeesche Ansfen. 100 ps. Brede Niccatinies. 115 ps. dito Smalle. 195 ps. Brede Tapseils. 115 ps. dito Smalle. 3000 ℔ Cardemom. 10000 ℔ Cottenwol. 624000 ℔ Peper. 3300 ℔ Ruwe Zyde zwaar gewicht 63200 ℔ Roodhout. 300000 ℔ Salpeter. Behalven verscheide andere perceelen van goederen, waar van de particulariteiten niet bekent zyn.

Men continueert alhier Schepen met eene grote quantiteit Buskruit en andere Krygs-Materialen naar onze *West-Indien* af te zenden, 't welk doet denken, dat men niet al te gerust is wegens eenige onderneming, dewelke van d'een of ander Mogentheit op die Landen mocht geschieden. De grote Eenigheit, die by alle gelegenheit tusschen den Keizer en Vrankryk bespeurt word: De koelte waar mede zy d'Accessie van de Zee-Mogentheden tot hun Vredens-Tractaat verzoeken, baren ook niet weinig

nig speculatie by de Politiquen, als of die twee Hoven 't bewind der zaken in Europa van haar mochten afhanklyk maken, waar tegen men wil, dat eene Alliantie tusschen de Noordsche Mogentheden op het Tapyt zoude komen. 1757. Septemb.

Den 4. wierd op den Tol aangegeven eene grote quantiteit lood en yzer met 20 kisjes Geld, ieder van 1000 Ponden Sterlings in *Oostindien* aan boord van een Zweeds Schip aangehaald, dat binnen de limiten van onze Compagnie tegen de Tractaten met de Kroon Zweden handel dreef. Dien dag wierd een Ier by de kop gevat, over vreemde werving. Gisteren omtrent de middag riep een Man wel gekleed te paard komende van *Fulham* dravende, de Garde der Barrieres op de weg des Konings van verre toe, dezelve t'openen, seggende dat hy een Bode was, en dat hy naar *St. James* gong met de tyding dat de Koningin te *Hamptoncourt* schielyk was overleden, 't welk ten eersten door de gantsche Stadt voor een waarheit verspreid wierd, doch kort daar na arriveerde een expresse door den Prins van *Walles* afgevaardigt met d'aangename tyding, dat haar Majesteit in goede gezondheit was, hebbende alleen wat jicht aan de voeten, spyzende dien middag met den Koning te *Hamptoncourt* als na gewoonte in 't openbaar. Men doet scherp onderzoek na den Autheur van 't uitstrooizel van 's Koningins dood, en men zal een premie om hem te vatten beloven: men acht dat hy die klugt gespeelt heeft, om van 't betalen voor 't openen der Barrieres vry te zyn.

Wanneer den 5. een gerucht verspreid wierd, dat de Koninginne overleden was, kochten eenige Winkeliers alle de zwarte Lakenen en Stoffen, zo goede als quade, door de gehele Stadt op, en zonden Expressens naar *Norwich*, om aldaar de zwarte stoffen mede op te kopen; ook begaven zich eenige van hun naar *Spitlefields*, ten einde 'er spoedig Zyde Stoffen te doen weven; 't geen den prys der zelver 20 per cento deed ryzen; zulks 't verlies by vele geleden zeer aanmerkelyk is; en men wil dat een Hoenderkoper, op vermoeden van dat gerucht uitgestrooid te hebben, gearresteerd zoude zyn. Den 7. begaven zich de Vice-Cancelier, en 13 Hoofden van d'Universiteit van *Oxford*, omhangen met hunne Tabbarden, naar *Hamptoncourt*, om den Ko-

1737. Septemb. Koning, vervolgens naar *St. James*, om den Prins van *Walles*, over de Geboorte van de jonge Prinsesse te complimenteren; waar na zy door den Lord *Nord*-en *Guilford*, een der Edellieden van den Kamer van zyne Koninglyke Hoogheit, prachtig ter maaltyd onthaald wierden. 't Addres aan den Konining luid aldus:

ALLERGENADIGSTE SOUVERAIN,

WY, Uwe Majesteits alleronderdanigste en getrouste Onderdanen, de Cancelier, Meesters, en Leerlingen van de Universiteit van *Oxford*, verzoekende met alle nederigheit verlof, om Uwe Majesteit, onze zeer oprechte gelukwenschingen aan te bieden, over den aanwas van Uwe Koninglyke Familie, door de geboorte van eene Prinsesse.

De veelvuldige Zegeningen die Uwe Majesteit en Uw Doorluchtig Huis aan deze Natie verschaft heeft, verplichten alle Uwe Onderdanen te denken, dat zy ten allen tyden veel belang hebben in 't gene Uwe Majesteit vreugde aanbrengt, en om met herten vol van dankbaarheit, de Voorzienigheit t'eerbieden, die hun 't aangename vooruitzicht geeft van de duurzaamheit van 's volks geluk, door 't getal van Uwe Koninglyke Loten te vermeerderen.

Wy zyn ten uitersten gevoelig over de menigvuldige zegeningen, die wy in 't algemeen, benevens Uwe Majesteits Onderdanen, onder Uwe gelukkige Regering genieten; en wy konnen niet genoeg uitdrukken onze dankbaarheit, terwyl wy deze oude Academien in een veilige en bloeyenden staat, onder de goedertierne invloed van Uwe Majesteits gunst en bescherming beschouwende, daar en boven 't verdere genoegen hebben, dat wy ons zelven de duurzaamheit van deze zegeningen in Uwe Koninglyke Familie konnen beloven.

Derhalven omhelzen wy met blydschap deze genegenheit, om de verzekeringen aan Uwe Majesteit te vernieuwen, van onze onschendbare trouwe aan Uwe Koninglyke Persoon en Familie; en zo lange den Godsdienst onder Uwe Majesteits Onderdanen geschat zal werden de beste steun van Uwe Regering te zyn, zullen wy steeds trachten, de herten van de quekelingen aan onze zorge toevertroud, zodanig te leiden, dat zy ten allen tyde opgevuld zyn van eene getrouwe onderdanigheit aan Uw geheiligt Gezach, onder 't duurzaam beginzel van eerbied aan een Almachtig Wezen, door wiens goede voorzienigheit Uwe Majesteit gelukkig over ons gesteld is.

Dat Uwe Majesteit lange heersche over de herten van een gewil-

lig

ſig en gehoorzaam Volk; en dat alle Uwe Onderdanen zamenſtemmen, om Uwe Regering zo gemaklyk en gelukkig te maken, als dezelve aan de Koningryken weldadig is. 1737. *Septemb.*

Waar op zyne Majeſteit gunſtig antwoordde:

„ Ik dank Ul. voor Uwe gelukwenſchingen over de Geboorte van een
„ Prinſes; de verzekeringen die Gylieden my geeft, van in de jeugt,
„ aan Uliedcn toevertroud, te zullen leggen de beginzelen van eerbied
„ voor God, van onderdanigheit en genegenheit voor my en myne
„ Regering, en van een vurigen iever voor de Proteſtantſche opvol-
„ ging in myne Familie, konnen niet dan zeer aangenaam aan my
„ zyn; en zullen Uwlieden altoos in myne gunſte en beſcherming doen
„ blyven.

Voorts leidde de Vice-Cancelier, by de Koninginne ingeleid zynde, aan hare Majeſteit 't volgende compliment af.

Met believen van Uwe Majeſteit.

d'Univerſiteit van *Oxford*, altoos eergierig van in Uwe Majeſteits tegenwoordigheit toegelaten te werden, verzoekt onderdanig verlof, Uwe Majeſteit over den gelukkigen aanwas van 't Koninglyk Geſlacht, door de Geboorte van eene Prinſes, te complimenteren; een zegen, welke geen minder welſtand aan deze Natie, dan vergenoeging en vertrooſting aan Uwe Majeſteit belooft.

Onze betuiging van vreugde, *Mevrouw*, ter dezer gelegenheit, is alleen eene billyke dankbaarheit aan Uwe Majeſteit, voor de toegenegene achting die Gy altoos voor de Geleerdheit en Godsvrucht betoond hebt, en voor de menigvuldige blyken van goedheit en gunſte, door Uwe Majeſteit aan deze Univerſiteit bewezen.

Staat ons toe, *Mevrouw*, dat wy eenig deel mogen nemen in 't vermaak en de vernoeging die Uwe Majeſteit uit deze genadige gunſte van de Voorzienigheit geboren is; ſtaat ons toe, deze aangroei van Uwe Majeſteits Familie te mogen aanmerken, als een verdere beveſtiging van onzen vaſtgeſtelden Godsdienſt, en 't welvaren van deze Koningryken voor de volgende geſlachten.

Dat Uwe Majeſteits groot voorbeeld, 't geen reets een zo gelukkigen invloed op Uwe afſtammeling heeft, met alle derzelver deugden overgå op Uwe Kinds Kinderen, en laatſte nakomelingſchap.

Als de bovengemelde Leden zich den volgenden dag naar *St.*

1737. Septemb. *James* begeven hadden, en by den Prins van *Walles* ingeleid waren, leidde de Vici-Cancelier aan zyn Koninglyke Hoogheit 't volgende compliment af.

Met believen van Uwe Koninglyke Hoogheit;

d'Universiteit van *Oxford*, altoos begerig om hunne schuldige plicht by Uwe Koninglyke Hoogheit af te leggen, over ieder gelukkig geval, 't geen Uw Persoon en Familie wedervaard, omhelzen blymoedig deze gelegenheit, om aan Uwe Koninglyke Hoogheit hunne zeer oprechte gelukwenschingen, over den aangroei van Uwe Familie, door de Geboorte van eene Prinses, aan te bieden.

't Is onmogelyk, de blydschap die wy by deze gelukkige gelegenheit gevoelen uit te drukken; met 't alleruiterste vermaak en genoegen zien wy de grondvesten van onze veiligheit te gelyk met 't geluk van Uwe Koninglyke Hoogheit uitgebreid, en merken 't zelve aan, als een zeker voorteken van de veelvuldige zegeningen die op Uwe Koninglyke Hoogheit, tot op de laatste nakomelingschap zullen nederdalen.

Dat Uwe Koninglyke Hoogheit altoos genieten moge, een groot gedeelte van dat geluk, 't geen Gy met zo veel gereedheit aan anderen schenkt: dat de verwonderenswaardige hoedanigheden, die thans met zo veel luister in Uwe Koninglyke Hoogheit doorstralen, en die Uw billyk by alle zyne Majesteits Onderdanen dierbaar maken, tot op een talryk nageslacht mogen overgaan, dat ieder Tak van Uwe Doorluchte Familie zo groten zegen aan Uwe Koninglyke Hoogheit verschaffe, als wy ons beloven dat zy aan deze Ryken zal doen.

Waar op de Prins antwoordde:

MYN HEER,

„ Het is een grote vermeerdering myner vreugde, te zien het deel
„ dat Gy neemt in den aangroei en versterking van de *Koninglyke* Familie. Ik bedank U voor 't goed gevoelen 't geen *Gy* van my
„ hebt, en zal ten allen tyden 't zelve door myne hertelyke iever
„ voor 't gemeene welzyn, en door myne wenschen voor de welvaard
„ van Uw geleerd Corps, trachten te verdienen.

Den 9. leiden de Vice-Cancelier, en verscheide Hoofden van d'Universiteit van *Cambridge* 't zelve Compliment van gelukwen-

schinge

schinge te *Hamptoncourt*, by addres, aan den Koning af, en den 10. te *St. James* by den Prins van *Walles*. 1737. Septemb.

Den 9. Is de nieu-gebore Prinses te *St. James* gedoopt in een Vertrek van zyne Koninglyke Hoogheit den Prins van *Walles*, onder een heerlyk Verhemelte, dat daar toe expres was opgerecht, en *Augusta* genaamd: De Plechtigheit is verricht door den Aardsbisschop van *Canterbury*, en de Getuigen waren de Hertoch van *Grafton* voor den Koning, de Gravin van *Burlington* voor de Koningin, en de Lady *Torrington* voor de Hertogin Doüariere van *Saxen-Gotha*. De jonge Prinses, ley in een prachtige Wieg, staande op een verheve plaats, twee trappen hoog, onder een Verhemelte van Staat. De Prinses wierd naderhand gelegt in de schoot van hare Minne op een kostbaar Kussen, op de Sierlykste wyze met Silver gestikt, met Silvere quasten en franjes, en zeer fyne kant. De Prinses van *Walles* had een weergaloze Borst voor haar Ryglyf, haar door zyne Koninglyke Hoogheit vereerd, versiert met Juwelen, en zat op haar bed van Staat, waar van de stylen versierd waren met fyne Kant gestikt met Silver. De Prins van *Walles* was tegenwoordig, kostbaar gedost en met deszelf Ster, rondom met Juwelen bezet, en verzelt van alle zyne Kamerheren, uitgezondert den Grave van *Iersey*, die zich aan de jicht onpasselyk bevond. De Vonte en Kannen tot den Doop waren uit den *Tour* gebraght, en dezelve, die eenige hondert jaren herwaarts voor de Koninglyke Familie zyn gebruikt. De Wieg koste ruim 5500 guldens, was door den Heer *Willjams*, 's Konings Cabinetmaker vervaardigt, en van binnen bekleed met wit Zatyn, rondom met een Silvere Kant, zo als de Gordynen mede waren. De Deken was Carmozyn Fluweel, met Goude Kant, franjes en quasten. De voet van de Wieg waren vier Leeuwen, zeer kunstig gesneden en verguld. Ten 9 uuren wierden voor 't Paleis van *St. James* Illuminatien gebrand en Vuurwerken afgestoken. Men verneemt, dat de Titels van hare Koninglyke Hoogheit, de Prinses *Augusta*, Donderdag naastkomende in den Raad zullen worden verklaart, als mede dat binnen weinig dagen een order zal worden afgekondigt, om opentlyk voor hare Koninglyke Hoogheit in alle de Kerken, Capellen, enz. te bidden. De twee Gemoeders quamen in Statie in de koetzen van

de-

1737. Septemb. de Koningin. d'Oorlochschepen de *Boyne* van tachtig stukken, *de Prins Frederik* van zeventig stukken en de *Leeuw* van zestig stukken worden te *Deptford* met allen mogelyken spoed herboud.

Den 13 des avonds omtrent vyf uuren is de Graaf de *Cambis*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk* aan dit Hof, met deszelfs Gemalin hier aangekomen: Den volgenden dag ontfing zyne Excellentie de visites van de buitenlandsche Ministers en andere Perzonen van distinctie, en deed van zyn arrivement aan den Hertoch van *Newcastle*, Secretaris van Staat van 't Zuider-Departement, kennis geven, en den tyd vragen om zyne eerste visite t'ontfangen, maar alzo die Hertoch te *Clermont* was, deed Hy aan den Ambassadeur zeggen, dat Hy Dingsdog ochtent, zynde heden, in zyn Appartement te *Whitball* zou wezen, werwaarts zyne Excellentie zich omtrent 11 uuren begeven heeft, om Hem deszelfs Brieven van Credentie te vertonen; Dien Graaf zal Donderdag zyne eerste Audientie hebben by den Koning en de Koningin. De toevloed van Volk, om de Prinses *Augusta* te zien, was voorleden Vrydag zo ongemeen groot, dat men voor ongelukken bedugt was, waarom 't inkomen van alle Man zedert dien tyd verboden is. De Prinses van *Walles* staat in de toekomende week op Dingsdag, Woensdag en Donderdag van 6 tot 8 uuren des avonds visites en de Complimenten van gelukwensching over de Geboorte van de Prinses *Augusta* en de goede herstelling van Haar Kraambedde, van den Adel en Perzonen van distinctie, &c. t'ontfangen. De Roveryen binnen de Stadt en buiten op de Landwegen zyn zedert eenigen tyd zo menigvuldig, dat het een algemene vrees veroorzaakt,

Den 14 wierden door den Lord Major en d'Aldermans der Stadt *Londen*, twee Sherifs, naar *Hamptoncourt* gezonden, om van den Koning te weten, wanneer 't zyne Majesteit zou behagen de Complimenten en Felicitatie van den Lord Major en 't Hof der Aldermans t'ontfangen; en de Koning de goedheit gehad hebbende hun te doen zeggen, dat hy den volgenden dag, des namiddags ten 2 uuren, Audientie aan die Magistraats-Perzonen zou geven, zyn die Heren den 15 met de gewone Ceremonien naar 't Paleis van *Hamptoncourt* vertrokken, daar zy hare Maje-

Majesteiten over de Geboorte van de Dochter des Prinse van *Walles* hebben gecongratuleert; ingeleid zynde door den Hertoch van *Grafton*, Opperkamerling van zyne Majesteit, en de Heer Baron *Thomson*; hunne Griffier maakte hun compliment, in de volgende aanspraak: 1737. *Septemb.*

Zeer Genadige Souverein,

De Lord Major en 't Hof der Aldermans der Stadt *Londen*, verzoeken ootmoedig van uwe Majesteit verlof, om uw Majesteit wegens de gelukkige verlossing van hare Koninglyke Hoogheit, de Prinses van *Walles*, en wegens de Geboorte van eene Prinses, geluk te wenschen.

Deze uwe Majesteits zeer getrouwe schuldplichtige Onderdanen een recht gevoelen hebbende van de menigvuldige zegeningen, die zy onder uwe Majesteits bescherming genieten, verheugen zich over 't goede, dat uwe Koninglyke Familie verzelt, en gevoelen eene wezentlyke voldoening over deze vermeerdering van 't zelve.

Ieder Telg van uwen Doorluchtigen Stam moet aan uwe Majesteits Onderdanen dierbaar wezen, nademaal zulks geeft een behaaglyk aangenaam vooruitzicht van d'achtervolging van dat geluk, dat uw Koninglyk Huis aan deze Natie heeft verzekert.

Wy wenschen, dat alle Uwe Majesteits Onderdanen een recht denkbeeld van hun geluk mochten hebben; zy zouden dan erkennen dat zy in 't volle bezit zyn hunner vryheden en eigendommen; dat zy geregeert worden door wetten van hun eigen maakzel, onder een zachtmoedig genadig Prins, die deze wetten ten richtsnoer zyner daden maakt. Gelukkig is 't lot van zodanig een Volk! Deze, SIRE, onze ootmoedige gevoelens zynde, smeken wy verlof, uwe Majesteit te verzekeren, dat gy staat maken kunt op onze hertelyke pogingen, om eene schuldplichtige toegenege achting te bevorderen voor uw Koninglyke Persoon en Regering, en eene ieverige aankleving aan de Protestantsche successie in uwe Koninglyke Familie.

Waar op de Koning dit zeer genadig antwoord geliefde te geven.

Ik dank u voor uwe gelukwenschingen wegens de Geboorte van eene Prinses, en ik neem in vriendschap aan dit herhaalt blyk van uwe schuldplichtigheit tegens my en genegenheit voor myne Familie.

1737. Septemb.

Zy alle hadden d'eere 's Konings hand te kussen, en zyne Majesteit verhief den Alderman *Joseph Hambey* tot Ridder; waar na zy tot de Koningin wierden ingeleid door den Grave van *Grantham*, haar Majesteits Opperkamerling, aan dewelke zy 't volgende Compliment maakten:

Met believen van uwe Majesteit,

De Lord Major en 't Hof der Aldermans der Stadt *Londen* verzoeken zeer ootmoedig verlof, uwe Majesteit geluk te wenschen wegens de voorspoedige verlossing van hare Koninglyke Hoogheit, de Prinses van *Walles*, en wegens de Geboorte van eene Prinses.

Alles wat uwe Majesteit tot vreugde en vertroosting verstrekt moet eene oprechte voldoening verschaffen aan alle uwe Majesteits Onderdanen. Uwe Majesteits bestendig zachtzinnig inzicht voor derzelver welzyn in alle voorvallen, eischt de schuldplichtigste en dankbaarste erkentenis van hunne kant.

Deze zyne Majesteits zeer getrouwe Onderdanen, vermeten zich, hunne ootmoedige erkentenissen aan te bieden, en hunne vreugde over dit gelukkig geval uit te drukken.

De vermeerdering van eene Prinses in uwe Koninglyke *Familie*, geeft hen d'aangename hope, dat een ander voorbeeld van deugd en goedheit, door uwe Majesteits Godvrugtig onderwys zal worden geformeert; zy smeeken verlof, uwe Majesteit hunne hertelyke wenschingen na de voorspoed van uwe Majesteit en van elken Telg van uwe Koninglyke Familie aan te bieden; dat zy zelve gelukkig mogen zyn, en geluk aan anderen toebrengen; dat ze de Natien eene zegening mogen verstrekken, en in dat, en in elk ander opzicht uwe Majesteit gelyken, en uw Koninglyk voorbeeld volgen.

Waar op hare Majesteit een zeer genadig antwoord geliefde te geven. Zy hadden alle d'eere hare Majesteits hand te *kussen*, waar na zy ter middagmaaltyd onthaald wierden.

't Gerucht word weder levend, dat de Koning van Vrankryk van voornemen zou zyn; om den Baron van *Neuhof* uit *Corsica* te dryven; men voegt daar by, dat zyne Allerchristelykste Majesteit dat Eiland geschikt heeft voor den Paus, om 't zelve tegen 't Graaf-

't Graafschap van *Avignon* te ruilen; dat de Marquis van *Lautrek* ten dien einde reets met eenige Battaillons is voor uit gegaan en dat hy van verscheide andere zal worden gevolgt. Hoe 't zy, de Stadt *Avignon* alleen, zonder te rekenen *Bolonie*, *Arpentras* en andere, bevat 18000 Huizen en 130 Kerken en Kloosters. 't Graafschap is ongemeen Volkryk, en betaalt jaarlyks aan d'Apostolische Kamer 4 of 500000 Romeinsche kronen, dat is, ruim derdehalve millioen Fransche Livres, welke som zou konnen dienen, om elk jaar drie Oorlochschepen van den derden rang aan te bouwen, zonder eenige vermindering van de tegenwoordige inkomsten, doch men acht, dat alle die tydingen uit de kokers komen der Genuezen, om de Misnoegde *Corsen* in rep en roere te brengen, en waar 't mogelyk, hun van gedachten te doen veranderen. Zedert *Michiel* laatstleden zyn 587 Perzonen door de Commissarissen van den aczys elk in eene boete van 100 Ponden Sterlings verwezen, wegens 't verkopen van sterke dranken tegen d'acte van 't Parlement. 1737. Septemb.

De nieuwe Envojé van *Tunis* heeft verlof bekomen, om met zyn koets door 't Park van *St. James* te passeren, en gistere heeft hy zyn eerste afzonderlyk gehoor by hunne Majesteiten te *Hamptoncourt* gehad.

Toen de Gravin van *Montijo* afscheid genomen had by hunne Majesteiten en de Koninglyke Familie, deed de Hertoch van *Newcastle* door Don *Thomas Geraldino* aan die Ambassadrice weten, dat zyne Majesteit Ordre gegeven had, om Haar duizend Ponden Sterlings, zynde 't gewone Present voor d'Ambassadeurs, als zy uit hunne Ambassade gaan, ter hand te stellen; Waar op hare Excellentie den Hertoch van *Newcastle* deed bedanken met verzoek, aan Hare Majesteiten te willen verzekeren, " dat Zy en de
" Graaf Haar Gemaal altyd zouden gedenken aan d'Eer, welke
" Hen gedurende der zelver verblyf in *Engeland* door Hare Ma-
" jesteiten was bewezen, en dat Zy dezelve verzocht, Haar te
" willen verschonen, van dat Prezent in Geld aan te nemen;
" maar dat zy 't geringste, 't geen zyne Majesteit in plaats van
" Geld haar zoude gelieven aan te bieden, als eene grote Gunst
" ontfangen zou: " 't geen den Koning aangediend zynde, deed Hy Haar tot Prezent brengen deszelfs Portrait met twee reien

1737. Septemb. Diamanten omzet, met de Kroon daar boven, waar van de voornaamſte Diamant 3 à 4 hondert Pond-Sterlings waardig geſchat, en 't gehele Portrait op meer dan twee duizent Ponden Sterlings begroot word.

De Commiſſariſſen door 't Parlement tot den bou van eene Brug te *Weſtmunſter* benoemd, hebben, zonder deswegens eenig beſluit te nemen, zich tot de maand *February* naaſtkomende geadjourneert. 't Hof heeft een *Noli Proſequi* verleend, ten behoeve van de Pruiſſiſche Officieren, die wegens 't werven van 's Konings Onderdanen tot den dienſt van eene buitenlandſche Mogentheit alhier een geruime tyd gevangen gezeten hebben.

Tien Tol-Commiſen hebben laatſt by d'aankomſt van den Graaf van *Cambis*, Franſche Ambaſſadeur de ſtoutigheit gehad, van de Bagagie van zyne Excellentie te viſiteren, en zelfs het Toilet en Juwelen-Kiſtje van zyne Vrou Gemalinne te doorſnuffelen; waar over die Heer zyne klachten ingebraght hebbende, deze Commiſſen gecaſſeert en genoodzaakt wierden by zyne Excellentie om vergiffenis te ſmeken, die hen ook edelmoedig gepardonneert en voor hen geintercedeert heeft, dat ze in hunne Bediening mochten herſteld werden.

Den 22. ontfingen de Directeurs van d'Ooſt-Indiſche Compagnie tyding, dat de twee laatſte Schepen, welke zy in dit jaar t'Huis verwachten, te weten *de Schaftsbury* van *Bengalen* en *de Harrington* van *Bombay*, te *Portsmouth* gearriveert zyn.

CARGA van de twee bovengemelde gearriveerde Ooſt-Indiſche Schepen, die den 3 *July* van *St. Helena* zyn vertrokken, zonder de *Caap de Goede Hoop* aan te doen, beſtaat in

1357 ſtuks Archabannies, 2886 ſt. Addatie, 693 ſt. *Allibannies*, 975 ſt. Schortelkleden met Werken of Randen, 14385 ſt. Baftaas, 668 ſt. Bethilles, 200 ſt. dito Oringal, 1315 ſt. Caridarries, 6994 ſt. Chitſen van Bengale, 500 ſt. dito Moreſche, 1916 ſt. Chillaus, 17771 ſt. Caſſa Bengale, 292 ſt. dito gebloemde, 1592 ſt. Copees, 1370 ſt. Chowtars, 164 ſt. Chunechures, 286 ſt. Diemit, 6830 ſt. Douriaſſen, 2975 ſt. Doſootjes, 174 ſt. Dyſookſois, 3186 ſt. Emiertjes, 570 ſt. gecouleurde Gingans,

875 ſt.

875 ſt. dito Witte, 180 ſt. dito Geſtreepte, 26995 ſt. Gurrahs, 6172 ſt. dito Lange, 578 ſt. Neusdoeken, 1182 ſt. dito gebloemde, 1742 ſt. Hammans, 201 ſt. dito Geſtikte, 1019 ſt. Jamwars, 120 ſt. Izzarees, 14580 ſt. Guinees Doek, 2070 ſt. dito Blau, 400 ſt. Lungees Herba, 950 ſt. Morees, 10936 ſt. Mallemolens, 227 ſt. Muſters, 3019 ſt. Nillaas, 385 ſt. Peniascoes, 2876 ſt. Photaſſen, 1029 ſt. lange Zyde Roemaals, 39826 ſt. dito Soot, 3240 ſt. dito Madras, 10600 ſt. Salempoures, 200 ſt. Sanen Madras, 1000 ſt. Seerbands, 200 ſt. Seerbatjes, 2358 ſt. Seerſukkers, 12208 ſt. Soesjes, 890 ſt. Armozynen, 5432 ſt Tansjeeps, 476 ſt. Tepois, en 200 ſt. Therindains; 2000 ℔ Cattoene Garen, 269000 ℔ Peper, 70600 grote Ponden ruwe Zyde, 135000 ℔ Roodhout, 463000 ℔ Salpeeter, en 44000 ℔ Kurkuma. 1737. Septemb.

Den 24 's avonds omtrent 10 uuren, quam de Hertoch van *Grafton*, van *Hamptoncourt* in 't Paleis van *St. James*, met een boodſchap van den Koning aan den Prins van *Walles*; en giſteren ontruimde zyne Koninglyke Hoogheit het laatſtgenoemde Paleis, en begaf zich, bevens deszelfs Gemalinne en de jonge Prinſeſſe, naar *Kew*, om'er 't overige van den zomer door te brengen.

DEN 22. der gepaſſeerde Maand waren de Kamers van 't Parlement vergadert, en men las daar in 't Antwoord des Konings op de Remonſtratien van dit Corps, aangaande de Perſoon van den Heer *Montgeron*. Vele Leden betuigden daar mede geheel niet voldaan te wezen, en onder andere redeneerde d'Abt *Pucelle* met veel kracht daar over. Eindelyk wierd 't volgende beſluit genomen, om aan den Koning, eer en alvorens deze zyn Antwoord te regiſtreren, behoorlyke en onderdanige Remonſtrantien te doen over de gevolgen van deze Zaak, en den zelven te ſmeeken aan dit Lichaam de vryheit te laten, om alle verdere Scheuringen voor te komen. Den 29. begaven zich de Leden des Konings naar *Verſailles*, om te vernemen op wat tyd zyne Majeſteit zoude gelieven t'ontfangen de herhaalde vertogen van 't Parlement, 't welke te dezer tyd niet anders beoogt, dan zonder eenig inzicht van particulier belang, de maximes van 't Koningryk VRANKRYK.

1737. Septemb. te handhaven, en de dodelyke gevolgen van eene scheuring voor te komen, die meer en meer in dit Ryk gevreest word, 't gene doet hopen, dat de Koning eindelyk aan de nieuwe Remonstrantien van dat hoge Gerichtshof gehoor zal geven. d'Abt de *Pucelle*, Deken van 't Parlement, die zedert eenige tyd zeer onpasselyk is geweest, heeft zich genoegzaam hersteld bevonden tot het bywonen der laatste vergaderingen van 't Parlement, alwaar zyne tegenwoordigheit van veel gewicht is; Toen daar in overweging genomen wierd om nadere Remonstrantien aan den Koning te doen, zeide gemelde Abt de *Pucelle* onder anderen:

't Schynt dat God aan de zwakste gesteldheden eene authoriteit heeft ingedrukt; De Kinderen hebben 't gezach der tranen, om zich te doen horen: De gebreklyke en Ongelukkige hebben 't gezach van uitroepen en zuchten, om onderstcuning te verwerven. In 't *midden* van den droevige toestand, daar wy in zyn, hebben wy eene *Authoriteit*, welke die van den Koning, nochte d'Eerbied en d'Onderwerping, welke wy aan hem schuldig zyn, in generhande manieren overtreft: Wy hebben 't gezach van onzen plicht en van onze plaats; Wy hebben 't gezach van eene allezints beproefde Trou; Wy hebben 't gezach der opofferinge van ons Fortuin en van onze *Vryheit*. Wy hebben 't gezach van 't Ware; Ja, *myn Heren*, van 't *Ware!* Want 't is waar, dat de Constitutie de geessel is van Kerk en Staat; Wat goeds heeft zy voortgebraght, zedert dat zy gegeven is, of veel eer, wat plagen heeft zy niet veroorzaakt? Is 't Geloof door dezelve opgehelderd en zuiverder geworden? Is God daar door meer gekend en meer bemind? Die genen, welke ontfangen zyn in de plaats van de Herders, die men van hunne Ampten heeft berooft, hebben die de Kerk meer gesticht? Is 't Koningryk daar door meer in rust, en is de Kroon van den Koning daar door verzekerder? Zyn uwe Vryheden, *myne Heren*, en de Grondwetten van den Staat daar door niet op het point van waggelen, gebraght? De scheuring, welke naam alleen schrik aanbrengt, is, volgens d'inhouden der Arresten van den Raad, reets openbaar: Als men 't Vuur niet ten eersten dempt, zal 't alle de Bisdommen verteren: Van de byzondere Plaatsen, daar 't is, zal 't wel haast tot het geheel overslaan, en by graden aangroeien, met de Bulle, welke van 't geschreeu, 't gene zy ten eersten tegen haar verwekte, zich verheven heeft door de bescherming, die men haar heeft gegeven, tot zo verre, van gequalificeert te zyn tot een Regel des Geloofs.

d'Abt

d'Abt de *Pucelle* eindigde met te zeggen:

Dat als men den Koning alle de qualen exactelyk en op 't levendigste vertoonde, 't onmogelyk zou zyn, dat zodanig Vertoog geen indruk zou maken in zyn Hert, en dat hy in zyn Parlement niet al 't vertrouwen zou stellen, 't gene deszelfs Getrouheit en Diensten by hem verdiend hebben.

Deze Harangue zal meerendeels 't Onderwerp van de nieuwe Vertogen zyn. Den 2. dezer is 't Parlement korten tyd vergaderd geweest, om van de Lieden des Konings te horen, dat zyne Majesteit dezen dag had vastgesteld tot 't aanhoren van deszelfs herhaalde Vertogen, dewelke, den 5. alle de Kamers vergaderd zynde, aan 't Parlement zyn gecommuniceert, zo dat de Gedeputeerden de gemelde Remonstrantien aan den Koning staan te doen. Wanneer d'eerste President, en de Heren *d'Aligne* en *Portail*, Presidenten à Mortier, den 6. dezer aan den Koning de nieuwe Remonstrantien van 't Parlement presenteerde, antwoordde zyne Majesteit: *Ik zal altoos de grondwetten van myn Ryk weten te handhaven, en verwachte dat men nooit 't verschuldigde respect omtrent my zal verliezen*; over welk antwoord 't Parlement ten uiterste voldaan was; en als den 6. de Gedeputeerden daar van rapport deden, wierd 't volgende Arrest geregistreert.

Extract uit de Registers van 't Parlement van den 7. September 1737.

De Kamer vergadert zynde, heeft 't Hof gearresteert, dat 't Genootschap, ingevolge 't antwoord 't gene de Koning aan zyn Parlement gegeven heeft, dat hy steets de grondwetten van 't Ryk zal blyven handhaven, voornamentlyk in 't gene betreft de noodzakelykheit der zamenstemming van 't Koninglyke gezach, om aan de Wetten van de Kerk, 't caracter van Wetten van Staat te geven, zal ophouden, aan den gemelden Koning ten allen tyden blyken te geven van hunne achting voor zyn geheiligde Persoon, en hunnen iever voor de goede ordre en algemene rust.

Een onnoemlyk 'getal menschen bevonden zich in 't Paleis, om te vernemen wat antwoord zyne Majesteit aan 't Parlement zou-

1737. Septemb.

zouden gelieven te geven, welke veel vreugde betuigden, wanneer zy verstonden dat 't Hof, door derzelver voorzichtig gedrach, de gevreesde ontlasten verhinderd had.

Den 3. dezer wierd de Dauphin, die als toen in zyn 9de jaar trad, deswegens door 't Hof gecomplimenteert.

CARGA van 't Schip de *l'Amphistère*, den 17. van *Bengale* in de haven van *Orient* gearriveert.

66960 ℔ Peper. 15000 ℔ Rood Hout. 65050 ℔ Sapanhout. 131130 ℔ Salpeter. 151480 ℔ Cauris. 13390 ℔ Tanny Zyde. 7190 ps. witte Gerrassen. 684 ps. Adaties. 6890 ps. witte Bastas. 2898. ps. witte Sanen. 2491 ps. Hamans. 7454 ps. Cossaas. 2443 ps. Tanjeeps. 8042 ps. Mallemolens. 3313 ps. Therindannes en Therindains. 1229 ps. Tocques. 3702 ps. Douriassen. 200 ps. Seerbetties. 242 ps. Atarasoye. 263 ps. Nainsooks. 181 ps. Jamdanies. 869 ps. diversche Borduurwerken. 6848 ps. Bengaalsche Neusdoeken. 830 ps. blauwe Gerrassen. 1500 ps. blauwe Bastas. 200 ps. Coupées. 100 ps. Dissouchaye. 300 ps. Caladaris. 300 ps. Pinassen. 100 ps. Nelis. 84 ps. Chalbasts. 100 ps. Chouquelas. 120 ps. Elatchies. 1021 ps. Sousjes. 183. ps. Seersuckers. 100 ps. Gingans van Balaçor. 200 Pakken Rottingen.

Men heeft in den Raad een ontwerp op 't tapyt gehad, om in ieder huis van *Parys* een fontein voor een kleine somme gelds, te maken. De zaak van den Heer *Fantin*, Curé van *Versailles*, word niet alleen bevestigt, maar 't is ook bekend dat hy op de zelfde wyze by 't stersval van den Hertoch *du Maine* gehandeld heeft: De Koning onderrigt zynde van 't ongelyk dat men aan een Page van dien Prins gedaan had, die door deze Curé beschuldigt zynde de 100 vermiste Louïsen gestolen te hebben, schandelyk wechgejaagt wierd, heeft hem een Lieutenants plaats met een pensioen van 400 livres gegeven. Zyne Majesteit is op den Heer de *Montgeron* Raadsheer in 't Parlement, thans in de Bastilje gedetineert, na dat men hem verslag van zyn boek gedaan had, ten uitersten vergramd. De Politique Stedehouder arbeid aan een Reglement, waar by men de gene die gestoffeerde

de

de Kamers verhuren, zal verbieden 'er vreemdelingen op t'ontfangen zonder atteſtatien te hebben wie ze zyn, van waar ze komen, en wat ze te Parys te doen hebben. De Marquis *de las Minas* ontfing den 26. een Courier van zyn Hof, met tyding dat de Flotilje en de Aſſogues Schepen den 14. te *Cadix* gearriveerd zyn; dat van *Panama* 5 millioenen Piaſters, komende van d'oude Galjoenen, te *Carthagena* gebraght zyn, en dat de ſom in *October* of *November* aanſtaande in *Spanjen* verwacht werd.

D'Aardsbiſſchop van *Parys* gong den 30. in de H. Capelle de Miſſe doen, om de vrede voor zyn Kerk af te ſmeken, en de behoudenis van zyn Aardsbiſchdom tegen de beſmetting der Janſeniſtery, die de meeſte Dienaren van 't Heiligdom langzamer hand bevangen heeft.

De Heer de *Montgiron*, die zich op de Vraagpunten, welke aan Hem gedaan zyn, zonder iets t'ontkennen, zo goed als Hy konde, geregtvaardigt, en alles aan zyne goede intentie heeft toegeſchreven, heeft verklaard, „ dat Hy alles gedaan had, 't „ geen den iever tot welzyn van Staat en Kerk Hem had inge-„ geven, waarom Hy beſloten had, het daar by te laten be-„ ruſten, en zich voortaan met de Grondſtellingen van den te-„ genwoordigen tyd niet meer te zullen bemoeien: hebbende op „ zyn woord van eer belooft", in 't vervolg niets wegens de Kerkelyke zaken te zullen doen of ſchryven; ondertuſſchen word dien Heer in de Baſtille met veel achting behandeld. Men verzekerd, dat Hy noch deze week uit de Baſtille ontſlagen en in vryheit geſtelt zal worden.

't Hof heeft aan den Reſident des Koning te *Geneve* ordre gezonden, om de verdeeltheden tuſſchen de Magiſtraat en de Burgery, is 't doenlyk te vereffenen.

De geruchten van een aanſtaande verandering in 't Miniſterie, blyven ſteets aanhouden; en men heeft opgemerkt, dat de Hertoch van *Bourbon* thans in veel groter gunſt is dan zedert vele jaren. De Dauphin in zyn vertrek wandelende, waargenomen hebbende dat een Cadet der Zwitzerſche Gardes, genaamt *Blonchs*, zedert een langen tyd op Schildwacht ſtond, vroeg 'er hem de reden van; waar op die jongeling antwoordde, „ dat hy zyne „ makkers die hem moeſten afloſſen verzocht had, hem op zyn

1737. Septemb. „ post te laten, om d'eer te hebben van langer aan de deur van „ zyne Koninglyke Hoogheit te zyn": de Dauphyn was over dit antwoord zo voldaan, dat hy hem verzekerde „ dat hy wel „ haast een Officier zou zyn", en aan zyn Corps de Garde 6 Bouteljes van zyn wyn zond, die de Cadet als een grote eer ontfangen heeft.

Den 2. dezer verliet de Koningin 't kraambedde. Men ziet een gedrukte memorie betreklyk tot een Kaart van een ontwerp van Navigatie van *Parys* naar *Lyons*, van waar men de *Saonne* tot aan *St. Denis de Losne* zal opvaren, van daar zal men in een Canaal komen dat by *Dijon Pararel* aan de Rivier d'*Ouche* zal voorby lopen, zich by *Pouilly* in *Auxerrois* verdelende, van waar het zal werden gecontinueerd langs de Rivier *d'Armançon*, afzakkende tot aan die van *d'Yonne* by *Joigny*: Men belooft zich van dit ontwerp als 't doorgaat zeer veel goeds voor Vrankryk. Daar is een Declaratie afgekondigt ordonnerende aan de Curés der Parochien van 't Chatelet dezer Stadt afhangende, een dubbeld Register voor 't jaar 1737. der gedoopten, getrouden en begravenen te houden.

Zyne Majesteit den 3. in deszelfs Raad zynde, arresteerde op 't rapport van den Controlleur-Generaal, de lyst der schattingen voor den jare 1738, en bewilligde in eene vermindering van 9 millioenen, ten behoeve van de Provintien die door den Hagel 't meest geleden hebben. Heden heeft men te *Versailles* de wateren doen spelen voor den Baron *Gbedna*, Minister-Plenipotentiaris des Konings van *Zweden*, dewelke Audientie van afscheid had by den Koning, de Koningin, den Dauphin, en Mesdames de France.

D'Opgemelde Baron nam den 11. te *Issy* afscheit van den Cardinaal de *Fleury*, en vertrok den 14. naar *Chantilly*, om by den Hertoch van *Bourbon* t'overnachten, van waar hy gisteren zyne reize over *Holland* naar *Zweden* voortgezet heeft. De Prinsen van den Bloede, de Marschalken van Vrankryk, en alle de Ministers en Heren van 't Hof, hebben van hem afscheit genomen; ook heeft de Koning, door den Groot-Stalmeester den Prins *Carel van Lotharingen*, en de Koninginne, door den Marquis de *Nangis*, dien Gezant eene gelukkige reize doen wenschen;

-schen; zulks geen Minister ooit meer betreurd, of aan die Hof met groter eere overladen geweest is. 1737. Septemb.

D'Academie der Wetenschappen te *Bourdeaux* zal den 25 *Augusti* van 't jaar 1738. de twee Goude Prys-Medailles van 300 Livres ieder, aan die gene geven die best de volgende Vraag-stukken zullen oplossen, „ 1. welke d'oorzaak is van de donkere en „ doorzichtige Lichamen: 2. Waar de Vruchtbaarheit der Lan- „ den uitspruit": En die voor het jaar 1739, aan die gene, welke best zullen aantonen: „ 1. Of de Lucht, die men schept, in „ het Bloet indringt. 2. Waar van daan de warmte of koude der „ Minerale Wateren ontstaat.

Den 2. en 3. heeft d'Advocaat *Normand* zyn laatste Pleidoy voor den Hertoch van *Orleans* gedaan, en d'uitspraak is daar op gevolgt, dat de Renunciatie van de Prinses van *Modena* by 't Contract van haar Huwelyk gedaan, gelden zoude, maar dat men van d'andere kant aan haar voldoening moest geven van 't geen zy aan 't Huwelyks-goed door den Wissel van hier op *Genua* te kort gekomen was.

De Bewindhebberen van d'Oostindische Compagnie, hebben aan den Heer *Coignon*, voerende 't Schip de *Thetis*, naar *Bengale* gedestineert, ordre gegeven, in de Haven van *Orient*, volgens 't Project van den Abt de *La Lande* ('t geen door 't Hof goedgekeurd is) eene zekere quantiteit water onverderffelyk te doen maken, en 't zelve aan boord te nemen, ten einde te beproeven of zulks onder de Linie goed zal konnen blyven; ook is de gemelde Capitein gelast, om allerhande kruipende gediertens, zo voor de Cabinetten des Konings, als die van de Koninglyke Academie der Wetenschappen, mede te brengen. 't Nieuwe Mandement, of de Pastorale instructie van den Bisschop van *Laon*, wegens de Kerkelyke jurisdictie, die thans het licht ziet, zal noch deze week door een Arrest van den Raad van State des Konings gesupprimeert werden.

Den 12. publiceerde men eene Declaratie, behelzende verbod aan de Zoldaten der Fransche en Zwitzersche Gardes om des avonds na 6 uuren den Degen te dragen, op straffe der Galeyen voor 3 jaren, als mede dat des daags maar 4 met hunne Degens te zamen mogen zyn: dit verbod strekt zich tot alle de Troupen

1737. Septemb. uit. Men heeft insgelyks alle gedwonge [illegible]verboden. 's Nachts tusschen den 5 en 6, arriveerde e[illegible] Cou[illegible]ge-land met Depeches van grote aangelegenheit. De S[illegible]en verzekeren dat'er een Tractaat op handen is, waar ov[illegible]le Mogentheden ten uiterften verwondert zullen ftaan. De[illegible] de Heer van *Hoey*, Ambassadeur van de Staten Genera[illegible] particuliere Audientie by den Koning, in dewelke zyne Excellentie den Heer van der *Meer*, Ambassadeur van Haar Hoog Mogende aan 't Hof van Spanjen, aan zyne Majesteit presenteerde, tot welke Audientie, als mede tot die van de Koningin, en tot die van den Dauphin en Mesdames de France, Hy wierd ingeleid door den Ridder de *Sainctot*, Introducteur der Ambassadeurs.

Den 11. hield de Dauphin de zoon van den Hertoch van *Chatillon* zyn Gouverneur met d'eerste Madame van Vrankryk ten Doop.

De Huisvrou van den vermaarden Geneesmeester *Cigogne* heeft zich in een Klooster geretireert, en zal tegen hem procederen, om Echtscheidinge te verkrygen, uit oorzaak, dat deze haar Man van te voren d'Ordre van 't Priesterschap ontfangen had.

De Koning heeft een Comptoir der Huishoudingen opgerecht, om na te zien de rekeningen der fondsen voor de nieu bekeerden gesticht, bestaande in d'Inkomsten der beneficien, terwyl ze Vacant zyn, als mede uit de verbeurt verklaarde goederen der Religionarissen.

Zedert eenige dagen zyn te *Versailles* by den Cardinaal de *Fleury* verscheide Conferentien met den Heer de *Sorba*, Envoyé van *Genua*, gehouden, waar by alle de Ministers tegenwoordig zyn geweest. Eene Medaille met het Beeltenis des Cardinaals de *Fleury*, door den Heer *Dassier* gegraveert, is in 't licht gekomen; Op d'eene zyde word zyne Eminentie zeer wel gelykende vertoond, en op d'andere zyde ziet men de Knods van *Hercules* overend staande met twee Slangen bevlochten, verbeeldende de Wysheit en de Kracht, welke gesteld is op een Zegenteken, en zamen gevoegd met den Hoorn des Overvloeds en vele Werktuigen van allerleye Konsten, met Olyftakken omvlochten, en 't Omschrift: *His pacem reddidi armis*; dat is: *Met deze Wapenen heb ik de Vrede hersteld*; Welk Zinnebeeld de Heer *Danchet*, Lid van d'Academie Françoise gegeven heeft. De

[illegible] d'uitgewekenen van *Geneve* in zyne bescher- 1737.
m[illegible]en, daar van aan de Burgery aldaar kennis doen *Septemb.*
g[illegible]

[illegible]en ziet hier in Druk twee Brieven, d'een van den Bisschop [illegible]*ez*, en d'ander van den Bisschop van *Montpellier*, waar in d'Onderneming van den Heer de *Montgiron* geregtvaardigt en geroemd word: De gemelde Heer blyft noch al in de *Bastille*, daar Hy beter onthaalt word, als Hy verlangd.

Den 14den wierd van wegens de Lieutenant-Generaal van de Politie, eene Publicatie geaffigeert, waar by 't oprechte van alle ongepreviligeerde Societeiten en Gezelschappen, verboden, en een Hoogduitsche Ordinarishouder *Chaple* is in eene boete van 1000 Livres verwezen, met sluiting en toemuring van zyn Winkel, en over 't admitteren van de Societeit der zo genaamde *Vrye Metzelaars* ten zynen Huize.

Uit *Luneville* in *Lotteringen* ziet men 't volgende bericht van den 29. passato, 't Compliment 't geen den Primaat van *Lotharingen* by den Koning *Stanislaus* afleidde, den dag wanneer zyne Majesteit op deszelfs Casteel van *Malegrange*, naby *Nantes* de hulde van de Geestelykheit en de Souvereine Hoven onfing, was van den volgenden inhoud:

„ d'Allerzuiversten iever geleid 't Primatiale Capittel van Uwe „ Hoofd-Stadt, tot voor de voeten van Uwe Majesteit: 't zelve „ laat aan andere over de zorge om zyne waarlyk Koninglyke „ deugden te beschouwen, en zich verliezende in een voorwerp „ 't geen d'aandacht van een corps aan den Altaardienst toege- „ wyd, meer waardig is, verheugt het zich eenstemmiglyk met „ een diep respect, d'eere te mogen hebben om heden aan Uwe „ Majesteit de hulde te doen, die de Godsvrugt van de Kerke- „ lyken eischt, en die de getrouwe Onderdanen aan de beste „ der Souverainen schuldig zyn: Wy gewoon zedert onze op- „ rechting d'allertederste goedheden van onze Prinsen te genieten „ houden onze Prerogativen uitgezondert welke wy uit hunne „ mildadige handen ontfingen; en wy heffen steets onze handen ten „ Hemel voor hunne welstand. De goedheit, die 't ware ken-

 „ merk

1737. Septemb. „ merk van Uwe Majesteit uitleverd, en de liefde waar mede
„ zy vervuld is voor den Godsdienst, verzekeren ons, dat wy
„ niet beter zyne gloriryke bescherming konnen verdienen, dan
„ dezelve van den Almachtigen af te smeken, ten einde die zy-
„ ne Regering zo duurzaam make, als een ieder van ons dezelve
„ gelukkig hoopt te zyn.

SPANJE. HET is zeker dat de Verschillen met den Paus noch niet afgedaan zyn, waarom de Nuncius van zyne H. noch al buiten dit Ryk gehouden word. Van *Cadix* word geschreven, dat daar een Salées Vaartuig was opgebraght, het welk door een Hollandsch Schip, waar van de naam niet gemeld word, genomen was. Alzo de Boeren van *Gallicien* op nieu geklaagt hebben, dat zy door de menigte uitheemsche Werklieden buiten staat waren om hun Kost te winnen, is Ordre gegeven, om de Vreemdelingen uit die Provintie te doen vertrekken.

Uittrekzel uit een Brief van Madrid *van den* 12. *Augusti.*

„ Gy hebt my dikwyls uwe nieusgierigheit te kennen gegeven,
„ om te weten, wat al die Oorlochschepen en Fregaten zeggen
„ wilden, die van tyd tot tyd van *Cadix* en uit andere Spaansche
„ Havens zyn vertrokken, zonder dat men wist, werwaarts de-
„ zelven geschikt waren. Ik heb u tot nu geen andere naricht kon-
„ nen geven, dan de gene, die men in de gedrukte Nieuspapie-
„ ren heeft gevonden; vermits eenige Officiers en Zoldaten aan
„ boord van dezelven gingen, begon elk te denken, dat zy na
„ *Buenos-Aires* stonden te zeilen, en 't laat zich aanzien, dat het
„ niet ver daar van daan is, dat die Troupen zullen landen; ja
„ ik geloof zelfs, u te konnen mededelen, 't geen men my daar
„ omtrent voor eene vaste waarheit heeft vertroud; namentlyk
„ dat het Hof zedert eenigen tyd kundschap bekomen hebbende,
„ dat eene Mogentheit in 't Noorden maatregelen beraamde, om
„ een Colonie op de Zuidkust van Spaansch-America op te rech-
„ ten, de zyne overlang mede had genomen, om zulks te belet-
„ ten, en dat de vertrokke Schepen daar toe zyn geschikt. De
„ moeite, die 't Ministerie zich in deze zaak geeft, doen gantsch
„ dui-

„ duidelyk de grote aangelegenheit daar van kennen. Als de zaak 1737. Septemb.
„ ruchtbaar word, zult gy zien, dat het *Spanje* alleen niet is,
„ om zich daar tegen te kanten, maar dat eene ander Mogent-
„ heit, aan de welke die Colonie al te nadelig zou konnen we-
„ zen, zich insgelyks met die zaak bemoeijen, en zyne krach-
„ ten zal zamen voegen, om d'oprechting van die Colonie te be-
„ letten, enz.

De Flotilla en Azogues-Schepen leggen voor deze Baai, konnende door ſtilte niet binnen komen; derzelver Lading beſtaat onder andere in 14 Millioenen, namentlyk;

104270 piaſters, daar onder een Millioen; 165882 piaſters, voor Rekening van den Koning; 100953 piaſters aan gewerkt Silver en 17450 piaſters aan Goud; 25715 Aroben Conchenille; 2357 quintalen Koper voor den Koning; 250000 Aroben Banille; 2 quintalen Jalappe; 38 Aroben Rhabarber; 87 Aroben Balzem; 139 Aroben Salſaparilla; 36958 Aroben Havaanſche Zuiker; 32007 Aroben Snuftabak, en zeer vele andere percelen goederen, zamen 17 Millioenen piaſters bedragende.

De Koning heeft den Marquis van *Cailus*, Lieutenant Generaal, als mede Gouverneur en Capitein Generaal van 't Koningryk *Gallicien*, met het Gouvernement van 't Koningryk *Valencia* begiftigt, en 't opperbevel der Kuſten van *Andaluſien* aan den Lieutetenant Generaal Graaf van *Roideville* opgedragen. Wyders heeft zyne Majeſteit Don *François Salvador y Pineda*, en Don *Joſeph Fonsdevilla*, gewezen Intendant van des Konings Troupen in *Napels* en *Sicilien*, benoemd, om den gemelden Marquis en Graaf in derzelver Ampten op te volgen.

Don *Miguel Vandoorent*, Capitein in 't Regiment Walſche Gardes, tot Gouverneur van *St. Philippe* aangeſteld, en Don *Bernard de Medina y Arando* tot Miniſter van den Raad der Finantien benoemd. Eindelyk is gearriveert de reets gemelde Flotilje, met dewelke t'ontladen, men reets bezig is, om de goederen in 's Konings Pakhuizen op te ſluiten.

Zyne Majeſteit bevind zich in zodanig een gewenſchten toe-
ſtand

1737. Septemb. ſtand en vaſte gezondheit, dat men Hem in vele Jaren zo niet heeft gezien: Waarom men hier de geruchten, op nieus buiten 's Lands verſpreid, als of zyne Majeſteit zich te zwak bevoelen zou om den laſt van de Kroon te dragen en daarom weder afſtand van dezelve zoude doen, met d'uiterſte verachting aanziet, alzo zulk voorgeven ten eenemaal verdicht is.

De Heer *Keene*, extraordinaris Envoyé en Plenipotentiaris des Konings van *Groot-Brittannien*, een Expreſſe van *Londen* ontfangen hebbende, met tyding, dat de Prinſes van *Walles* van een Dochter in 't Kraambedde was bevallen, heeft die Miniſter, van *Segovia* te *St. Ildefonſe* gekomen zynde, daar van aan den Koning in eene particuliere Audientie niet alleen kennis gegeven, maar aan zyne Majeſteit een Brief van den Koning van *Groot-Brittannien* overhandigd: Waar na die Miniſter in eene byzondere Audientie aan de Koningin, en vervolgens ook aan d'Infantes, van die Geboorte mede kennis heeft gegeven; en men verſtaat dat de Koning zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit deswegen bereids gefeliciteert heeft: De zonderlinge hoedanigheden, welke den gemelde Heer *Keene* natuurlyk zyn, doen de hoge conſideratie, die men zedert vele Jaren aan dit Hof voor Hem gehad heeft, noch dagelyks toenemen.

Men verſtaat dat de Koning, om den Zanger *Farinelli* aan 't Hof te houden, hem Jaarlyks heeft toegelegt acht duizend, de Koningin vier duizend, en d'Infantes twee duizend Piaſters, zo dat Hy in een Jaar 14 duizend Piaſtres ſtaat te trekken, 't geen Hem zekerlyk verbinden zal om hier te blyven.

PORTUGAL. MEN heeft van *Lisbon* den 30 paſſato, dat 's weeks te voren aldaar gearriveert was de Baron van *Neuhof*, Hoofd der Corſiſche Misnoegden, aan boord van een vreemd ſchip, genaamt *de Juffrou Agatha*. Hy nam zyn intrek in een particuliere Herberg aan de Rivier; en 's avonds ſchreef hy den volgenden Brief aan de Gravin van *Schaffenberg*, zyne Nicht en eerſte Staatjuffer van de Koningin.

Me-

1737. Septemb.

Mevrou, zeer waarde Nicht,

Enige zaken te *Lisbon* te verrichten hebbende, ben ik dezen morgen hier aangekomen; ik heb niet willen nalaten, u kennis daar van te geven. De graad van Maagschap tusschen ons, en de blyken, die ik in zo vele gelegenheden van uwe vriendschap heb ontfangen, doen my hopen, dat gy wel een afzonderlyk gehoor by hare Majesteiten voor my zult willen te weeg brengen, ten einde d'eere te hebben, om hen van myn diep ontzach te konnen verzekeren. Daar en boven heb ik gewichtige zaken den Koning voor te dragen, die zyne oplettenheit verdienen. Ik wensch zeer, dat die audientie my 't vermaak zal verschaffen, om u te zien en t'omhelzen. Wat ook de uitslag van my verzoek zy, ik bid u, myne aankomst aan niemant t'openbaren. De Stadt is vol Genuezen en Italianen, van dewelken ik niets goeds heb te verwachten, als zy vernemen, dat ik te *Lisbon* ben. Stuurt antwoord aan den Heer d'A*** myn Correspondent, die 't my ten eersten zal ter hand stellen. Ik ben enz.

Getekend;

Baron van NEUHOFF.

De Gravin van *Schaffenberg* antwoordde daags daar aan;

Dat zy met veel blydschap zyne komst had vernomen, en dat zy zeer wenschte, om 't hem in Perzoon te konnen tonen; dat zy aan hare Majesteiten kennis van zyn verzoek had gegeven, maar dat vermits 't antwoord, dat zy had ontfangen, niet positief was, zy geloofde beter te wezen, dat hy zich aan de Ministers quam te vervoegen; dat hy kon verzekert wezen, dat zy zyn verzoek na al haar vermogen zou ondersteunen, en dat zy bereid was, om hem alle d'andere diensten te bewyzen, tot dewelken zy bequaam was.

Deze Dame hare instantien ten behoeve van den Baron van *Neuhof* gecontinueert hebbende, deed men twee dagen daar na aan zyn Correspondent weten, dat de Baron zich aan den Cardinaal de *Motte*, eerste Secretaris van Staat en Biechtvader van de Koningin, kon vervoegen, en vermits in die omstandigheden 't gerucht van zyne aankomst alhier zich wel haast verspreide, vond

 de

1737. Septemb. de Baron niet geraden, om zich langer te wagen, zulks hy den 27 met het gemelde Schip weder onder zeil ging, zonder dat men eigentlyk kan zeggen werwaarts; doch vermits dat Schip een grote quantiteit Krygsbehoeften aan boord had, zo gist men, dat hy naar 't Eiland van *Corsica* gekeert is, ten einde zyn Koningschap te handhaven.

Den 7 passato arriveerde een Advys-Jacht in 60 dagen uit de *Bahia* met tyding dat het Schip N. S. *da Luz*, daar in 45 dagen was gearriveerd; en 't Oostindisch-Schip in 122 dagen van *Goa*, dit laatste heeft het ongeluk gehad na 24 uuren te zyn geankerd, ten eenemaal te verbranden, zonder zelfs de Brieven voor den Koning te zalveren. Dit verlies word considerabel geacht, zo om deszelfs rykdom, als wegens de tydingen welke men uit die gewesten verwachtende was. Dit gearriveerde Advys is met het Licentie-Schip van daar gezeild, dat alle uuren te gemoed gezien wierd. Het Zuiker-Gewas is wederom slecht uitgevallen. Den 19. zyn vertrokken een Portugeesch Oorlochschip, en een Advys-Jacht, aan boord hebbende vier Compagnien Zoldaten, en veelerhande Ammonitie van Oorloch, zonder dat men weet werwaarts. Men heeft alhier niewe tydingen uit *Barbaryen* welke gewagen van een twede Veldslag tusschen de Koningen *Muley Lariba* en *Muley Abdalla* voorgevallen, waar in de Troupen van den eersten die van den laatsten op hun beurt zouden geslagen hebben, en dus Koning *Lariba* wederom Meester van 't Ryk was.

ITALIE. DE Paus schynt voornemens de Promotie van Cardinalen, op de recommandatie van de gekroonde Hoofden, uit te stellen, tot dat een zevende Hoed vaceert, om dan alle de verscheide Souveraine Prinsen, die 't recht hebben om een Cardinaal voor te slaan, gelykelyk te konnen genoegen geven; onder welker getal de Koningen *Augustus* van *Polen* en *Stanislaus* mede gerekend werden.

Men heeft van *Civita-Vecchia* den 28. passato, de Capitein van een Schip van *Carthagena* alhier gearriveert, rapporteert, dat gedurende zyn verblyf aldaar, de Baron van *Neuhof*, met eenige vreemde Vaartuigen in die Haven ten anker gekomen zynde, de Com-

Commis van den Tol dezelve als na gewoonte was gaan bezichtigen, die bevonden hebbende dat gemelde Schepen met Krygsbehoeftens geladen waren, de Magistraat daar van kennis hadde gegeven, welke dan dezelve dede arresteren, op vermoeden dat die behoeftens voor de Moren van *Oran* gedestineert mochten zyn; doch dat de Baron van *Neuhof*, om dien archwaan wech te nemen, zich aan de Magistraat had bekend gemaakt; waar op aanstonds een Courier naar 't Hof was afgevaardigt, na welkers te rug komst men den gemelden Baron gepermitteert had zyne reize naar 't Eiland *Corsica* te vervolgen. 1737. Septemb.

Men kan van *Rome* noch niet melden, hoe de zaken met het Hof van *Portugal* zullen aflopen, zynde de Minister van die Kroon met verscheide Cardinalen in Conferentie geweest, en genoodzaakt zyn Depeches, deweke hy dezen morgen met een Courier over *Vrankryk* gekregen heeft, aan den Cardinaal Secretaris van Staat te communiceren: Ondertusschen heeft hy een Post-chaise laten klaar maken. De principaalste zwarigheit zoude zyn, dat de Koning van *Portugal* pretendeert, " dat de Waar„ digheit van 't Cardinaalschap voor altoos aan 't Patriarchaat van „ *Lissabon* zoude gehecht zyn ": Waar door de Koning, die den Patriarch maakt, insgelyks den Cardinaal zoude maken.

Den 24sten wierd eene Congregatie van 5 Cardinalen gehouden, over de voorwaarden die den Catholyken Koning eischt, dat in 't verdrach met dit Hof, geinsereert zullen moeten werden, namentlyk; " dat de Paus niet meer dan een zekere Tien„ de zal mogen vorderen van de pensionen op Kerkelyke bene„ fitien in de Staten van de Spaansche Kroon ".

Eindelyk heeft de Fransche Ambassadeur verworven dat in de Koninglyke Kerk van *St. Louis* der Fransche Natie, jaarlyks den 2 *September* den uitvaard ter glorieuzer gedachtenis van *Lodewyk den XIV*, gevierd werde. De Cardinaal *Ottoboni* heeft toen hy by 't maken van een nieuwe Capel en Autaar van 't Allerheiligste Sacrament in de Hoofdkerk der H. H. *Lorenzo* en *Damaso* zyne Commanderie liet graven, een Lichaam van een Fransche *Sanct* met d'authentique bewyzen gevonden, en 't zelve in een Lykbus ter waarde van 2000 Scudi gedaan zynde, aan den Franschen Ambassadeur tot een geschenk voor zyn Koning doen brengen,

Z 2 die

1737. Septemb. die 't met veel brandende Toortzen aan zyn deur heeft ontfangen, en in zyn kamer doen neerzetten, tot dat het naar *Vrankryk* vervoerd werd.

Van *Napels* heeft men bericht, dat de Koning heeft verboden d'employen van Capiteins, Lieutenants, en Vendrigs, onder zyne Troupen, te verkopen; begerende dat dezelve in 't vervolg alleen geconfereert zullen werden, aan zodanige van zyne Onderdanen, die zich dezelve door hunne bequaamheit waardig maken. Ook heeft de Koning besloten, de Siciliaansche Munten te reduceren, en dezelve met die van dit Ryk op een egale voet te brengen.

De strenge reforme door 't Hof voorgenomen onder de Geestelyken van dit Ryk en *Sicilien* te doen, heeft de Magistraat dezer Stadt doen besluiten, aan zyne Majesteit eene Memorie te prezenteren, waar in te kennen gegeven word, " dat „ de Koning, zonder zyne Wereltlyke Onderdanen te belasten, „ deszelfs Schatten merkelyk zoude konnen vermeerderen, met „ niet alleen jaarlyks een Tiende te doen betalen van alle de „ Kerkelyke Goederen, en 't heffen van een vierdegedeelte „ hunner reële Capitalen; maar ook, dat vermits in de meeste „ Kerken meer Silverwerk gevonden word dan tot hun versiering „ nodig is, de Koning zoude konnen bevelen, 't overtollig „ Silverwerk in de Munten te brengen, om daar van grove „ Geldspecien te doen slaan ". 't Is aanmerkelyk, dat de gemelde Memorie goedgekeurd is, en waarschynlyk uitgevoerd zal werden.

Te *Massa Lubrentsche* is een zaak voorgevallen, die veel gerucht maakt, en in 't volgende bestaat: " 't Gerichts-Hof van „ de Vicarye dezer Stadt, op eenige ingebraghte klachten te- „ gens den Groot-Vicaris van den Bisschop van die *Plaats*, „ besloten hebbende, een Auditeur met verscheide *Sbirris* der- „ waarts te zenden, ten einde hem t'arresteren, gaven aan de- „ zelve ordre, om in cas zy eenige tegenstand mochten ont- „ moeten, geweld te gebruiken; 't geen hun ook deed beslui- „ ten, om die Kerkelyken, welke een van hun met een Stilet „ gequetst had, verscheide wonden toe te brengen, en vervolgens „ met veel verwoedheit langs de straten te slepen, tot zo ver,

„ dat

„ dat zy hem (zieltogende) zelfs niet wilden toelaten aan een 1737. Septemb.
„ Priester te biechten, en van dezelve absolutie te verwerven;
„ doch waar toe zy eindelyk door 't gemeen gedwongen wierden ".

Deze Zaak, zal na allen schyn van groot gevolg wezen, hebbende de Koning bevolen, dat met d'uiterste strengheit zal worden geprocedeert tegen de genen, die direct, of indirect, eenig deel in die gruweldaad hebben. Men heeft reets 52. Perzonen wegens dien moord by de kop gevat, daar onder de twee Zusters van den Ingenieur *Standardo*, gezwore Vyand van den ongelukkigen Vicaris, doch de Ingenieur zelf heeft de vlucht genomen. Ook heeft zich zoek gemaakt de Rechter van d'Aardsbisschoppelyke jurisdictie van deze Stadt, om dat hy, zo men zegt, kennis heeft gehad van den moord, op ordre van dien Ingenieur gepleegt, van wien hy een Boezemvriend was. De Groot-Vicaris, die d'ordres heeft uitgevaardigt, om dien van *Massa* by de kop te vatten, heeft een Manifest uitgegeven, om zyn gedrach te rechtveerdigen, dat hy in dezen heeft gehouden. 't Is eenigen tyd geleden, dat men naar de Gevangenis heeft gebraght, den Meester van 't Gasthuis der *Incurabelen* of Armen, wier gezondheit buiten hope van herstellinge is, en verscheide andere Amptenaren van dat Godshuis, op eene beschuldiging, dat ze niet alleen ieverige Voorvechters zyn van den Oostenrykschen Huize, en in alle gelegenheden van de tegenwoordige Regering zeer qualyk hebben gesproken, maar dat zy alle de Spaansche Zoldaten, die men in dat Gast-Huis had gebraght, na d'Eeuwigheit gezonden hebben. Hun Opperhoofd word ook beschuldigt als een, die toeleg zou hebben gemaakt tegen 't leven van den Grave van *St. Estevan*. Zy zyn reets gepynigt, maar men zegt, dat ze als noch niets hebben bekendt.

De Senaat van *Venetien* heeft een extraordinaris Courier van *Wenen* bekomen, met tyding, dat 't Ministerie aldaar gedeclareert had, dat, in cas de Republicq langer mochte uitstellen, in den Oorloch tegens de Turken deel te nemen, de Keizer zich by vervolg niet verbonden zoude achten aan d'Alliantie, die tot nu toe tusschen zyne Keizerlyke Majesteit en dezen Staat be-

1737. Septemb. ftaan heeft. Men gelooft dat de voorzeide declaratie de begeerde uitwerking zal doen volgen, wanneer de vrede dit jaar niet getroffen word, dat de Republicq d'Oorloch in d'aanftaande Campagne tegen den Turk zal declareren. De Senaat heeft ordre gegeven, drie Oorlochfchepen van den eerften, en een van den tweden Rang uit te ruften, en niet alleen noch tien Oorlochfchepen te calefateren, maar ook den arbeid aan twaalf andere, welke eenige jaren op de Helling geftaan hebben, te doen hervatten, zonder Feeft- en Zondagen aan te zien.

Van *Florence* word bericht dat den 1. dezer, de Keurvorftinne Douariere van de *Paltz* 't beftier van de Regering, ftaande d'afwezenheit des Groot-Hertochs, op zich genomen heeft, en d'Allodiale Goederen met een plechtig Notariaal Inftrument aan zyne Koninglyke Hoogheit afgeftaan, ten einde Hy de Capitalen, eertyds door den Lombard onder Borgtocht van de Groot-Hertogen opgenomen, met d'Inkomften van dezelve zou konnen aflosfen, hebbende Hare Doorluchtigheit niets dan 't gebruik van de Meubilen en een Jaarlyks Penfioen van honderd duizend Scudi boven d'Inkomften van Hare eige Goederen voor zich behouden; Van welk Inftrument van Afftand Copie met een *Expresse* naar *Wenen* is gezonden, na welkers te rug-komft 't zelve, zo men verzekerd gepubliceert zal worden.

Men bericht van den 10. paffato uit *Maltha*, de tocht van ons Efquader op de Kuften van *Africa* heeft aan de vyanden van den ouden Dey van *Tunis* grote fchrik aangejaagt, van wie een Ambasfadeur aangekomen is om d'Ordre te bedanken en kennis te geven van de Hope die hy heeft om in 't kort weder tot den Troon te geraken.

Van *Aleria* in 't Eyland *Corfica* heeft men van den 12. paffato 't volgende verhaal: „ Na dat de Koning *Theodorus incognito* uit „ *Holland* is vertrokken, heeft hy langs eenen ongewonen weg „ zyne reize naar *Italie* voortgezet; en vermits hy gaarn oorge„ tuige wilde zyn, van 't geen zyne vyanden in hun fchild voer„ den, heeft hy zich in eigen Perfoon naar *Genua* begeven, en „ hier eenige dagen by een voornaam Heer ftil geweeft zyn„ de, en ontdekt hebbende, alles wat in de Raadkamer aldaar, „ zo als ook in de Bank *St. Joris* nopende de zaken van

„ *Corfica*

„ *Corsica* was besloten, vertrok hy van *Genua* naar *Bastia*, Hoofd- 1737. Septemb.
„ Sadt van dit Eiland, bezichtigde de Vestingwerken en Ma-
„ gazynen, en informeerde zich naukeurig na den toestand
„ der Genuesche Bezetting, en polste de geneigtheit der In-
„ woonders van die Stadt, voor zo veel d'omzichtigheit zulks
„ toeliet; voorts ging hy te *Calvi* insgelyks doen, waar na hy
„ zich naar een zekere naby gelege plaats begaf, om zyne maat-
„ regelen te beramen, met d'ontdekkingen, door hem zelven
„ in eigen Perzoon gedaan, overeenkomende. Eenige dagen
„ na zyn vertrek van *Calvi* zyn hier gearriveert twee Schepen,
„ geladen met Stukken Canon en andere Krygsbehoeften, en
„ onze dierbare Verlosser word nu eerstdaags hier mede te ge-
„ moed gezien, zynde tot deszelfs receptie zeer grote toebe-
„ reidzelen gemaakt, nademaal men zich verzekert houd, dat
„ de gantsche verlossing der verdrukte Corsen, door deszelfs
„ onvermoeiden vlyt en weergalozen Heldenmoed nu eerstdaags
„ zal volgen, tot vermaak van alle oprechte Beminnaars der vryheit
„ en ter onsterfelyker Eere van dien wakkeren Held. Hoe 't zy,
„ het is in der daad iets zeldzaams, ja eene zaak, die elk onge-
„ looflyk moet voorkomen, dat terwyl de Genuezen alle listen
„ en lagen leggen, om zo te spreken Hemel en Aarde bewegen,
„ en geen geld ontzien, hebbende zo als ons voor de waarheit
„ is verzekert, schier aan alle oorden hunne Verspieders, die
„ grote sommen trekken; 't is zeggen wy, in der daad ten
„ hoogsten verwonderens waardig, dat de Genuezen des zelfs
„ Hoofd op prys gestelt en eene zo aanzienlyke somme gelds
„ belooft hebbende, aan zulken, die hem levend of dood komen
„ te leveren, die Heer ter liefde van de Corsen, zich zonder
„ eenig gevaar t'ontzien, midden onder zyne vyanden begeeft,
„ zonder gekend, of maar eenigzints verdacht gehouden te wor-
„ den, 't welk een klaar bewys is, dat de Hemel hem als een
„ tweden *Simson* heeft gestelt, en als eenen oogappel bewaard,
„ en 't geen ons grote gedachten doet hebben van den uitslag
„ zyner reize". Kort voor 't vertrek der Brieven heeft men ty-
ding bekomen, dat een Schip is gearriveert, aan boord hebben-
de 37 Officiers en Artillery bedienden, en een grote somme gelds,
in acht kistjes, die reets zyn geborgen; men voegt daar by, dat
het

1737. Septemb.

het Schip ten eersten weder onder zeil zal gaan, zonder echter dat men weet, waar ons al dat Secours van daan komt, waar door wy thans in staat gestelt zyn, om op eene offensive wyze te konnen ageren.

DUITSLAND.

VAN *Wenen* den 24. passato word bericht, uit *Hongaryen* heeft men dat de Turken sterk 50 duizend Mannen tusschen *Banjaluka* en *Jaitza* Campeerden; dat zy dag en nacht arbeidden om d'eerstgemelde plaats te repareren; dat de Prins van *Hildburghausen* met zyn Corps naar 't Hoofd-Leger zoude trekken, wyl de Turken in 2 Colomnen naar *Widdin* marcheerden om die plaats t'ontzetten: dat d'oude Veld-Marschalk Lieutenant van *Miglio* aan de loop ziek was, welke ziekte onder de gemene Zoldaten woedde, hier van daan komende, dat 'er geen klaar water was te krygen, zonder 't uit bronnen, die men alvorens graven moest, te halen.

Men vehaalt dat zeker Ingenieur die goed Turks spreekt, in *Widdin* was gegaan, en alle de Fortificatien, Souterrains en Magazyns afgetekend hebbende, by de laatste uitval weder by 't Keizerlyke Leger gekomen was, voor welke onderneming de Hertoch van *Lotharingen* hem 400 Ducaten met een aanzienlyke militaire Charge had gegeven; dat de Generaal *Philippi* met een secours van 6 Regimenten, 2 van Ruitery en 4 van Voetvolk na 't *Hildburghausische* Corps was gedetacheert.

Men verstaat dat in de grote Armée in *Hongaryen* een generaal Pardon gepubliceert is, ten voordelen van alzulke personen, die den Keizerlyken dienst verlaten hebbende, in die der Turken overgegaan zyn, by zo ver dezelve binnen zekere tyd wederkeren, in welk Pardon een aanmerkelyk Artykel vervat is, 't geen op den Grave van *Bonneval* eenige betrekking schynt te hebben, inhoudende; „ dat alle personen, van wat qualiteit of „ conditie dezelve mogen zyn, die zich weder in 's Keizers dienst „ begeven, niet alleen in de waardigheden en Ampten die zy „ vóor hunnen overgang tot de Turken bezeten hebben, hersteld, maar zelfs tot noch veel aanzienlyker Employen, na mate „ hunner bequaamheden, gevordert zullen werden". Waarom men meent dat dien Graaf door den Groot-Vizier naar *Constantinopelen*

nopelen was gezonden, uit vreze dat hy zich van 't Keizerlyk pardon bedienen mocht. 1737. Septemb.

De Graaf van *Fuenclara*, Ambassadeur des Konings van *Spanjen*, heeft onlangs eene lange Conferentie gehad met den Graaf van *Sintzendorff*, zo men verzekert, over de zaken van *Toscanen*, waar in die Ambassadeur verklaart zou hebben: „ Dat de Koning „ zyn Meester, verzekert zynde dat de laatste schikking van „ Vrede in genen dele eenig nadeel heeft moeten of konnen toe- „ brengen tot het Familie Verdrag, 't gene voor eenige jaren „ getroffen is, en volgens 't welke de toekomende Possessie der „ allodiale en meubilaire Goederen van *Toscanen* aan den Infant „ *Don Carlos*, Koning der beide *Sicilien*, is toegewezen, zyne „ Catholyke Majesteit oordeelt, dat dit Verdrag in 't tegenwoor- „ dig geval der Successie tot het Groot-Hertochdom *Toscanen* moet „ worden nagekomen: dat hy derhalven hoopt, dat men gene „ maatregelen, die daar tegen strydig mochten wezen, nemen „ zal, te meer, dewyl hy die voor nietig en van gener waarde „ zou konnen aanzien." Waar op 't gerucht wil, dat aan de bovengemelde Graaf geantwoord zou zyn: „ Dat de verande- „ ring, zedert 't besluit van dat Verdrag in de generale Zaken „ voorgevallen, 't zelve als vernietigt deed aanmerken; dat, wat „ aanging de Successie tot d'allodiale en meubilaire Goederen in „ *Toscanen*, de Groot Hertoch dezelve aan de Keurvorstin Doua- „ riere van de *Paltz* had toegewezen; dat het derhalven na- „ tuurlyk was, dat het Testament, 't welk hy ten voordele van „ die Prinses gemaakt heeft, wierd nagekomen; dat alzo de „ Hertoch van *Lotharingen* des zelfs Staten met alle d'allodiale „ Goederen, van dat Hertochdom afhankelyk, aan *Vrankryk* had „ afgestaan, 't daarom billyk was, dat die Prins op dezelfde „ Condítien in 't bezit quam van *Toscanen*, en dat hy de Keur- „ vorstin van de *Paltz* in 't genot der allodiale goederen van dat „ groot Hertochdom opvolgde.

Den 20. hebben de Turken een inval in *Servien* na de kant van *Branjova* gedaan, de Veldvrugten verdorven, verscheide Kerken der Ratzen verbrand, en vele Duitschers aldaar ter neer gezeten in stukken gehouwen.

Van den 4. dezer word gemeld, dat de laatste Brieven uit de

 grote

1737. Septemb. grote Armée, van den 27 passato berichten, (buiten 't geen in 't volgende Dagverhaal der grote Keizerlyke Armée te vinden is.) dat de Stadt *Nissa* thans overvloedig van Krygs- en mondbehoeften was voorzien; dat men 't Land verscheide mylen in 't rond door posteringen gedekt, en daar door d'Inwoonders in staat gestelt had, om hunne Landeryen te bebouwen, zonder voor de vyanden eenige vreze behoeven te hebben, tegen dewelken men voornaamlyk alle behoorlyke precautien had genomen langs den weg naar *Constantinopel*, hebbende men zich onder anderen meester gemaakt van de posteringen van *Mussa-Bassa-Palancka*, *Pirot* en *Clisura Icokuniza*. d'Eerste post is maar 5 mylen van *Nissa*, maar om derwaarts te gaan, moet men verscheide nautens passeren, daar twee of drie duizend Man in staat zyn, om aan een Leger van honderd duizend Man 't hoofd te bieden. De weg is Berg- en Steenachtig, en derhalven gantsch niet goed tot *het vervoeren* der Artillerie en grove Bagagie. De plaats zelf is een Casteel met verscheide Torens en ongemene dikke muren. 't Zelve word wel door 't Gebergte bestreken, maar legt buiten 't bereik van een musket. De zomen van de *Nissola*, die de Muren van 't Casteel bespoelt, zyn zeer aangenaam en vruchtbaar. Van hier toe tot aan *Pirot* vind men verscheide nautens *en steile Bergen*. De rechte weg gaat ver van de *Nissawa* af; men kan langs die Rivier wel derwaarts gaan, doch niet dan met veel moeite. *Pirot* is een aangename welbebouwde Stadt. 't Casteel is verwoest, zeer klein en word door 't naburig Gebergte bestreken. Men heeft in die plaats 300 Duitschers gelegt, en omtrent 1000 Rascianen. De derde post, naamlyk *Clissura Icokuniza* legt 6 uuren verder na de kant van *Sophia*. Deze plaats is toebetrouwd aan de bezetting van *Pirot*, zo als ook d'omlanden, langs dewelken de Turken in 't land te rug zouden komen. *Nissa* is een goede vesting met schone buitenwerken en diepe watergrachten, de Kayen van dewelken uit den grond van gehouwen steen zyn opgehaalt en heeft een treffelyke contrescarp; legt op een kleine hoogte in eene schone vlakte, zulks men van de Bolwerken niets ziet, dan alleenlyk d'uiterste punt. Aan d'eene zyde van de Vesting vind men Wynbergen, buiten 't bereik van 't Canon; d'omlanden zyn ongemeen heerlyk; de Jurisdictie strekt zich over verscheide

scheide Dorpen, en men vind hier veel Fonteinen. Behalven de talryke bezetting, die men in *Nissa* heeft gelegt, zal men in d'omlanden laten een zoort van een vliegend Legertje, om alom de gedreigde posten te hulp te konnen komen. 1737. Septemb.

Den 3. 's morgens vroeg wierden onder een Escorte van 40 Mannen van de Stads Guarde, niet alleen alle de Pakhuizen van de *Raitzische* en andere Oostersche Kooplieden, maar ook hunne Huizen en alle de Kisten, Kassen, en andere goederen waar dezelve gelegen mochten zyn, gerechtelyk gearresteert en verzegelt, zo gezegt word om represaille te gebruiken, nadien zulks aan de Keizerlyke Onderdanen in *Constantinopelen* mede wedervaren is, en dezelve daar en boven zeer mishandelt zyn, hebbende 't grau zelfs een Franciskaner Klooster bestormdt. Men heeft van *Breslau* in *Silesien*, dat de Staten van dat Vorstendom, in 't laatst van de voorleden Maand gescheiden zynde, na alvorens aan den Keizer de geëischte somme van 2243033 florynen voor de Krygskosten, 30 duizend florynen voor de Keizerlyke Finantie-kamer, en 10 duizend florynen tot onderhoud van de gefortificeerde Steden in *Silesien* toegestaan te hebben.

Den 6. 's avonds quam zyne Koninglyke Hoogheit de Groot-Hertoch van *Toscanen* onverwacht met een klein gevolg te post uit 't Leger by *Widdin* in een gewenschte staat van gezondheit, tot overgrote vreugde van 't gehele Keizerlyke Hof en deze gantsche Stadt, in de *Favorita* te rug, en gelyk men van de Bedienden verstaat, is de Prins van *Lotharingen*, en deszelfs Heer Broeder, mede herwaarts op weg, maar kon wegens d'overgebleve zwakheit van zyne ziekte niet anders dan kleine dagreizen doen. Men wil nu uit de te rugkomst dier Prinsen besluiten, dat het met de Campagne in *Hongaryen* gedaan is, en 'er niets meer van belang in dit Jaar voorvallen zal: Doch waarschynlyker is, dat de Staat der zaken in 't Groot-Hertochdom *Toscanen*, dewelke de tegenwoordigheit van zyne Koninglyke Hoogheit grotelyks vereisschen, de ware oorzaak van deze vroege te rugkomst is, gelyk men dan verzekerd, dat zyne Koninglyke Hoogheit noch dezen Herfst naar *Italien* gaan en in Persoon bezit van zyn Groot-Hertochdom nemen zal. Maar aangaande de verdere Operatien in Hongaryen schynt het nu wel zeker gesteld te zyn, dat men

1737. Septemb. de formele Belegering van *Widdin* dit Jaar niet zal ondernemen, maar 't zelve te water door de Keizerlyke Oorlochſchepen op den *Donau*, en te Land, door de Corpſen van de Graven van *Kevenbuller* aan deze zyde, en van *Wallis* aan d'overzyde nau ingeſloten houden, dat geen Secours meer inkomen kan, waar door deze Veſting van zelfs door gebrek zal moeten overgaan. Ondertuſſchen vervolgt de grote Armée onder den Generaal Veldmarſchalk Graaf van *Seckendorf* haar marſch naar *Bosnien*, om die 30 à 40000 Turken, welke volgens rapport van eenige gevangene zich daar in bevinden, te delogeren, en de 3 à 4 vaſte Plaatſen en Caſtelen van dit Landſchap te vermeeſteren. 't Sluiten der Winkels van de Turkſche Kooplieden zal in d'andere Steden van 't Keizerlyk Gebied, gelyk hier, geſchieden.

Men weet hier noch niet wanneer de Negociatie van 't definitive Tractaat een einde zal nemen, als zynde 't zelve een ſpecie van een Doolhof, in dewelke men dagelyks ontmoet nieuwe dwaalwegen. 't Schynt niet dat de Zeemogentheden een voornemen hebben haar veel te ſpoeden, om in dat Tractaat te treden en 't zelve te garanderen. Men verneemt uit den *Haag* dat aan den Marquis *St. Gile*, Ambaſſadeur van den Koning van *Spanjen*, door dezelve, is mede gedeelt 't genoemde Tractaat, met aan hem te betuigen, dat ze wenſchte te zyn onderrecht, of de Koning van *Spanjen*, gelyk de Principale Geintereſſeerdens, in alles zoude bewilligen van 't geen in dat Tractaat vervat is, en of zyne Catholyke Majeſteit alrede was verbonden om in 't zelve te treden; maar, dat die Ambaſſadeur, na dat hy alvorens hadde gedeclareert gene inſtructie op dat geval te hebben, declareerde: „ dat hy niet konde verzekeren, of de Koning zyn Meeſter zou„ de wezen voldaan van de ſchikking die men in dat Tractaat „ genomen heeft, maar dat hy geloofde te konnen verzekeren, „ voor hem in 't byzonder, dat zyne Catholyke Majeſteit noch „ niet in 't Tractaat van Vrede was getreden, niet tegenſtaande „ 't gene dat men in tegendeel daar van openbaarlyk uitſtrooi„ de; insgelyks niet de Koning van de beide de *Secilien*, en dat „ hy onderrecht was, dat 't zelve alzo is aangaande de Koning „ van *Sardaigne*". Zo dat een Tractaat waar in de beide partyen zo een groot belang hebben, zelver noch niet hare volkome

kome bewilliging in hadden gegeven, derhalve niet anders konde doorgaan dan voor een zeer onvolmaakte acte. 1737. Septemb.

Dagverhaal uit het Keizerlyke Leger omtrent Nissa.

Den 3 passato ontfing men tyding van den Colonel *Lentulus*, dat de Husaren van zyn Detachement zich van 't Fort van *Boschbecker* op d'Albanische Frontieren, hadden meester gemaakt, en dat d'Inwoonders van die Provintie veel geneigtheit toonden, om onder 's Keizers heerschappy te leven. Dien dag arriveerde de Prins *Lodewyk Ernest*, derde Prins van *Wolffenbuttel*, om als vrywillig te dienen. Den 4. vertrokken de Regimenten van *Wirtenberg* en *Althan*, Dragonders, tot versterking van 't Detachement van den Grave van *Kevenhuller* voor *Widdin*. De Lieutenant Colonel Baron van *Metternich* quam uit *Zevenbergen*, met tyding, dat vermits 't gedrach der Inwoonders van die Provintie niet overeenquam met de geneigtheit, die zy eerst voor 's Keizers belangen hadden getoond, de Generaal *Ghilani* met de Troupen onder zyn bevel, naar *Tergovisco* had moeten wyken. Terzelver tyd verstond men, dat de Generaal *Wallis* met 3 Bataillons en een Regiment Ruiters zich had op marsch begeven, om zich aan den *Donau* aan gene zyde *Widdin* te posteren, ten einde die plaats te beter in te sluiten. Den 5. vertrok de Hertoch van *Lotharinge* onder escorte van 200 Ruiters, om zich by 't Corps Troupen des Graven van *Kevenhuller* te voegen. Men vernam, dat 400 Turken een klein Corps Landmilitie by de Rivier de *Timock* hadden aangetast, maar datze met bebloede koppen waren hene gestuurt. Den 6. toog de Generaal Baron van *Schmettau* met 1000 Ruiters, 1000 Zoldaten en 300 Huzaren, om op den weg na *Widdin* by *Novi-Passara* post te vatten. Den 7. maakte men toestel voor de gantsche Armée, om na die plaats te rukken. Den 8. kreeg men kundschap, dat het detachement onder den Lieutenant Collonel *Pfefferkorn* by *Novi-Passara* door ruim 1000 Turken was aangetast, doch dat hy ze had te rug gedreven, en dat die Officier in deze actie 80 Man had verloren. Ook ontfing men tyding, dat de Bassa van *Pristina* met eenige duizend Man naar de Rivier de *Vaid* in aantocht was, 't zy om *Bosnie* te dekken, of wel om na *Nissa* te marcheren, en men gaf den Baron *Shmettau* met een expressen daar van kennis; om op zyne hoede te wezen; daar en boven wierden de Regimenten Ruiters van *Wurmbrand* en *Carel Palfy* gedetacheert, om insgelyks 't Corps des Graven van *Kevenhuller* te versterken. Den 9. gingen de Regimenten voetvolk van *Wirtenberg*, *Oud-Stharenberg* en *François* en *Carel* van *Lotharinge* naar de *Timok* op marsch, om dat Corps des noods te komen byspringen. 't Overige der Armée naderde de

1737. *Nissava*, nemende 't Hoofdquartier te *Wrezina*. Men vernam van de
Septemb. Colonel *Lentulus*, dat hy den 5. te *Novi passara* post had gevat, na dat daags te voren dicht by die plaats eene schermutzeling tusschen de Keizerschen en Turken was voorgevallen, ten nadele van de laatste, die een Standaart hadden verloren.

Den 10. zond men eenige Bakkers knegts naar *Novi-Passari*, op de Grenzen van *Bosnien*, en verscheide Medicamentdozen voor den dienst van 't Guarnizoen aldaar. Dien dag vernam men, dat de Generaal *Schmettau* van *Cossumblia* naar *Badajova* was gemarcheert, alwaar hy hoopte genoegzame Levensmiddelen voor zyne Troupen te vinden; en van waar hy zich na *Novi-Passari* zoude begeven. Hier op zond men hem een expresse, met ordre, om zich met de Duitsche Troupen weder by 't Leger te voegen, ingevalle hy geen middel vond zich in dat Land te handhaven, konnende op geen schielyk secours, ter oorzake van zyn ver afzyn, staat maken. Men vernam ook, dat de Generaal van *Kevevhuller* den 8. te *Grosnick* was gearriveert, en dat hy meende den 10. te *Goregova* te zyn, alwaar hy de twee Regimenten, die van hier onder d'ordre des Graven van *Ciceri* gedetacheert zyn, afwachtte; die Generaal heeft de Copy van een Brief overgezonden, die *Effendi Osman*, Tolk der Stadt *Widdin*, aan een Keizerlyk Kapitein had geschreven, om hem bekend te maken, dat de Bacha van *Widdin* van den Groot-Vizier had ontfangen een Brief voor den Hertoch van *Lotharingen*, of voor den commanderenden Generaal, dat hy die aan zyne Koninglyke Hoogheit door een *Chiaus* zoude zenden, ten ware dat men ze liever te *Widdin* wilde afhalen: De Graaf van *Kevenhuller* heeft 't laatste gekoren, en men verwacht hier die Brief met veel ongedult. Den 11. ontfing men tyding van den Commandant van *Orsova*, dat hy veel brood naar 't Campement des Graven van *Kevenhuller* had gezonden, en dat hy een groot Convoy met alle zoorten van provisien gereed maakte, om 't te water na de kant van *Widdin* te zenden. Men zond dien dag een Expresse aan den Admiraal *Pallavicini*, om hem te verzoeken, zich na *Orsova* te begeven, en 'er ondertusschen de Matrozen, en andere nodige zaken te zenden, om de twee Oorlochschepen, die daar zyn, te wapenen, en 'er zich van te konnen bedienen. Den 12. vernam men, dat de Turken, zedert het ontzet van *Banjalucka*, zich schikten, om in *Slavonien* en *Servien* te stropen; dat een Aga aan 't Hoofd van 1000 Paarden en 1500 Voetknechten, de *Morava* was gepasseert, om den Kapitein *Cisser*, die te *Romaniza* met zyn Compagnie is, te lighten, maar dat de laatste, 'er de lucht van hebbende, met zyn volk in 't Fort *Isaracker* was geretireert; dat die Aga zich in 't vervolg ter rechter zyde had gewend, en dat verscheide andere Turksche partyen uit

Bos-

Bosnien waren gegaan, om 't Keizerlyke *Servien* te verwoesten, 't welk niet wel mogelyk was te beletten ter oorzaak van d'uitgestrektheit van 't Land. Den Generaal-Veldtuigmeester *Marulli* is ordre gezonden, 't volk alom in de wapenen te brengen, en tot hunne versterking de Granitsers van den *Donau* en de *Theyss*, op t'ontbieden. De Generaal-Veldmarschalk, Grave van *Kevenhuller*, is met zyn Detachement tot *Gourgosoffse* gearriveert, en staat door twee Regimenten Dragonders versterkt te werden. De Baron *Metternich* is uit *Zevenbergen* alhier aangekomen, met Brieven van den Grave van *Wallis*, en eenige Turksche Brieven, die naby *Bucharest* in *Wallachyen*, door den Baron *Ghilani* onderschept zyn; meldende d'eerstgenoemde, dat de Hospodar van *Wallachyen*, van de laatstgemelde plaats na den *Donau* geweken was, en dat 't grootste gedeelte van de Bojaren zich voor de Keizerlyke belangen genegen toonden; dat de gemelde Baron *Ghilani* na *Tergovist* was vertrokken, en wyders, dat de Grave van *Wallis* zich met drie Battaillons en een Rigiment Cavallery naar *Kadutili*, in 't gezicht van *Widdin* hadde begeven, om aldaar een Schans op te werpen, ten einde daar door te nader by den *Donau* te zyn; welke tyding t'aangenamer is, vermits de Grave van *Kevenhuller* omtrent 't midden dezer Maand *Augusti* aldaar mede langs den *Donau* staat t'arriveren, om gelykelyk de Stadt te berennen Den 5. is de Hertoch van *Lotharingen*, onder een escorte van 200 Paarden, 't Corps van Grave van *Kevenhuller* gevolgt, en men zal noch drie Regimenten Cavallerie derwaarts zenden. d'*Illyrische* Ritmeester *Petrandi*, die met zekere geheime depêches naar *Novi-Passara* vertrokken is, heeft van *Procopia* bericht, dat het commando, 't gene drie dagen te voren onder 't bevel van den Baron *Pfefferkorn* Lieutenant Colonel van 't Regiment van *Wurtemberg*, afgezonden wierd, na by *Kossovo*, een marsch van *Novi Passara*, door eenige duizend Turken was aangetast, ('t gene ook door een gemeen Zoldaat en een Veld-Chirurgyn, van daar te rug gekomen, geconfirmeert wierd) waarom men 1000 Ruiters, en een gelyk getal Voetvolk, derwaarts staat te zenden, om deswegens kondschap in te halen. Daar tegens bericht de Capitein *Bandari* die tot *Suestani* aan de *Timock* commandeert, dat hy den 2. door 400 Turken in zyne post was aangetast; doch dat hy dezelve, met verlies van eenige Manschap en Paarden, gerepousseert had; in welke actie een Capitein aan den arm gequetst is. Den 14. ontfing men Brieven van den Generaal *Schmettau*, van den 12. met bericht, dat hy, wegens gebrek van brood, den marsch weer te rug naar *Cossumblia* en *Procopia* genomen, en alleenlyk den Colonel *Festeties*, met alle Hussaren, 200 Man te Paard, en 200 te Voet, Duitschers, met de Chirurgyns

1737. Septemb.

en

1737. Septemb. en de Munitie naar *Novi-Passara* voort gezonden had; en dat hy te *Procopia* nadere ordres, nopens zyn marsch en verdere ondernemingen, van den Graaf van *Seckendorf* zoude afwachten, dewelke aan hem afgevaardigt wierd, inhoudende, van de Troupen van zyn Detachement te *Procopia* eenige dagen te laten rusten, en dan weder na d'Armée te rug te keren, ten welken einde men voor vier dagen brood derwaarts zond. Dien dag ontfing men Brieven van den Generaal *Kevenhuller*, met Copy van de Sommatie, aan den Commandant te *Widdin*, gedaan, en een paquet Brieven van 't Garnizoen van die Plaats, aan den Groot-Vizier geschreven, en door den Generaal *Wallis* onderschept, waar uit men onder anderen zach, dat die Vesting met 250 stukken Canon en Mortieren voorzien was, maar dat niet meer als 200 Kanoniers zich daar by bevonden. Daar was mede een Brief van den Generaal *Wallis*, meldende, dat in de Nabuurschap van *Nicopolis* 4000 Turken gearriveert waren, zonder dat men wist, of ze na *Widdin*, of *Burcharest* zich wenden zouden. Van de Generaal *Ghylani* kreeg men ook een Brief uit *Bucharest*, met bericht, dat het Turksche Hof met het gedrach van den Groot-Vizier qualyk te vreden was, en hy wel mocht afgezet worden; en dat de Generaal *Bonneval* ordre had van zich by d'Armée van den Groot-Vizier te voegen. Den 15 quam bericht van den Generaal *Kevenhuller*, dat de Commandant van *Widdin* aan den Capitein *Bratta*, door dewelke de sommatie geschied was, geantwoord had, dat hy geresolveert was, die Plaats, op 't uitterste te verdedigen; waar op hy de schikkingen gemaakt had, om den 14 *Widdin* te berennen, en de zware Bagagie te *Branova* te laten. De Generaal *Wallis* liet weten, dat hy den 15 te *Vadovil*, tegen over *Widdin*, zoude arriveren. Men ontfing dien avond van eenige Landlieden tyding, dat eenige duizend Turken, van *Sophia* komende, reets te *Lesskoka*, 7 uuren van ons, aangekomen waren, waar op de Generaal-Veldmarschalk, Graaf van *Seckendorf*, een party Hussaren uitzond, om kondschap te halen, en 3000 Ruiters naar 't Kasteel *Korbenik* aan de *Morava* deed marcheren. Den 16, 's morgens, is de gemelde Generaal zelfs dit Detachement gevolgt, maar heeft niets van eenigen Vyand konnen vernemen. By zyn te rugkomst vond zyn Excellentie een Capitein van *Novi-Passara*, door den Colonel *Lentulus* gedepecheert, met naricht, dat de Turken omtrent *Mitowitz* en *Perschasteks* by een getrokken waren, en dat d'*Albanesen*, *Clomentinen* en *Raitzen*, die zich by hem gevoegd hadden, hier op hem begonnen te verlaten, en na huis te keren. Vermits nu *Novi-Passara* niet in staat was, van 't lang daar te konnen houden, wenschte hy ordres te hebben, hoe

hoe hy zich te gedragen had. Die Capitein is aanstonds te rug gezonden, met ordre aan hem, van de Fortificatien te *Novi-Passari* te ruïneren, en zich met zyne Troupen en Amunitie na *Cossumblia* te retireren, om de communicatie met *Procopia* t'onderhouden; en dat hy voor 't overige, met communicatie van den Commandant van *Nizza* en van den Generaal, die men daar omtrent, tot dekking van 't Land zal laten, ageren zoude. Men ontfangt ook Brieven van den Generaal van *Kevenbuller*, meldende, dat de Hertoch van *Lotbaringen* met de twee Regimenten Gavallerie by hem gekomen was. Dien dag wierd door een Capitein de Capitulatie van de overgaaf van *Nizza* aan den Commandant van *Widdin* gezonden, en die plaats opgeeischt: doch kreeg geen ander antwoord, " dan dat hy *Widdin* beter ,, zoude verdedigen, dan met *Nizza* gedaan is, en dat de Porte daar ,, toe macht genoeg heeft. " Den 14. zond gemelde Graaf een Detachement van 300 Dragonders, 500 Cuirassiers, en 100 Hussaren naar *Widdin*, werwaarts hy gisteren morgen met het aanbreken van den dag met 8 Regimenten Ruitery gevolgd is: De Lieutenant Colonel die de Cuirassiers commandeerde was gelast dat hy zich aan de linker zyde van 't Casteel by de Brug aan 't moeras zoude plaatzen, om te beletten dat de Turken de Keizerlyke in de flancq niet quamen aantasten, doch 't zy dat hy, of zyn Wegwyzer verdwaalde, quam onverhoeds ter rechter hand onder 't bereik van 't Canon van die Vesting waar uit de Turken terstond met 2000 man een uitval deden, en door een corps Ruitery, die ter zyde schuilde, ondersteund wierden, waar by 100 Man van d'onze benevens den Capitein van de Hussaren *Biber* zyn gebleven: 't Verlies van de Turken, waar van wy vele Paarden zonder Man hebben bekomen, is onbekend: In 't vervolg retireerden ze zich in die Vesting, en staken de Voor-Stadt in brand, die tot 's anderen daags duurde. Van den Graaf van *Munnich* is een expresse gearriveert, met tyding dat 8000 Turken uit de Vesting *Bender* op de voor Troupen, als hy met zyn Leger de *Niester* passeerde, waren komen aanvallen, doch alle in de pan gehakt, en dat hy daar op de marsch na *Bender* had voortgezet. De Graaf van *Seckendorf* trekt alle zyne Troupen zamen, wyl de Turken mine maken op hem los te willen gaan.

1737, Septemb.

Den 17. berichte ons de Generaal *Marulli*, door een Courier den 14. afgezonden, dat hy van den Lieutenant-Colonel *Valvasor* Brieven van den 12 en 13 uit *Sabatz* bekomen had, met tyding, dat de Turken op den *Drin* Artillery inscheepten, en met 10000 Mannen en eenige stukken Canon naar *Baraniovar* in aantocht waren, dat zy den Raitzichen Capitein *Triffon* genoodzaakt hadden met zyn Volk te rug te wyken, en dat de Vyanden waarschynlyk *Sabatz* stonden aan te

 tasten,

1737. Septemb. taſten, vermits zy eenige Mortieren met zich voerden; waarom hy ook om meerder Artillerie en ſecours verzocht; het geen men hem, vermits de ver afgelegenheit, heeft moeten weigeren. Den 18. meldde de Veldmarſchalk Grave van *Kevenbuller*, d'omſtandigheden van de Rencontre tuſſchen een corps zyner Troupen en een gedeelte van de Bezetting van *Widdin*, den 14. omtrent die Stadt voorgevallen; en wyders, dat de berenning en blocquade van de gemelde Veſting veel Volks vereiſchte; dat wyd en zyds geen water dan in den *Donau* te vinden was; dat de Vourages wel niet zouden ontbreken, doch dat de Turken dezelve verbranden; en dat onder de Vyandelyke Cavallerie weinig witte Tulbanden, maar enkele rouwe Mutzen gezien waren; waar uit men beſloot, dat het Landvolk ter verdediging van die Veſting, 'er binnen getrokken was. Ook bequam men 's avonds een nader ſchryven van den gemelden Graaf, inhoudende; dat de Turken rondom *Widdin* een Envelope begonden te maken, en zich door hulp van zamengeraapte Boeren verſchanſten; dat het verlies in de bovengenoemde Rencontre zo groot niet geweeſt was, als men bevorens gedacht hadde, nadien verſcheide die voor dood gehouden waren, noch in leven bevonden wierden; dat de Schepen tot het formeren van eene Brug, reets aangekomen waren; en dat dezelve dien dag te *Priſtol* geſlagen zoude werden, alwaar een Schans lag, die te gelyk tot defenſie van die Brug konde ſtrekken; en voorts, dat de 2 Oorlochſchepen mede niet ver af, doch noch niet volkomen geëquipeert waren. 's Middags braght een Officier van den Generaal-Veldtuigmeeſter den Grave van *Wallis*, een Brief, meldende, dat men niets zekers van de Vyanden hoorden, doch dat ter verſterking van de poſten langs d'*Alauta*, 300 Paarden, benevens eenige Huſſaren gedetacheert waren, en dat hy ſtaat maakte den 17. te *Vidovill* t'arriveren. Den 19. berichte de gemelde Generaal, dat 3000 Turken te *Nicopolis* op kleine Vaartuigen (Saiken genaamd) geëmbarqueert waren, om zich in *Widdin* te werpen; waarom aan den Grave van *Kevenbuller* ordre gezonden is, langs den *Donau* eenige ſtukken Geſchut te planten, ten einde die Rivier te konnen beſtryken; als mede aan den Grave van *Wallis*, om dezelve Rivier te naderen, en dus gezamentlyk 't inbrengen van ſecours te verhinderen.

Den 20. ten 2 uuren voor den dag, vervoegde zich de Generaal Veldmarſchalk, Graaf van *Seckendorf*, verzeld van den Prins *Modena*, en de Generaal *Philippi* en *Schmettau*, met een kleine Escorte over *Muſſa Baſſa-Palanka* naar *Pirat*, om de Situatie van die Plaatzen, en de Wegen na *Sophia* t'examineren; leggende d'eerſte van deze Poſten 6 uuren van *Nizza*, en d'andere noch 5 uuren verder na de kant van *Sophia*, in een zeer aangename en vruchtbare Valley. Men heeft aldaar

aldaar eenige Infantery tot bezetting gelaten, om 't Landvolk, 't welk zich, over de 1000 Man ſterk, op de Keizerlyke zyde gewend had, t'onderſteunen; en men beval aan deze, de Poſten *Cliſura* en *Jeconiza*, niet ver van *Sophia* leggende, te bemachtigen. Den 22. vroeg quam zyne Excellentie wederom in 't Leger te rug, hebbende *Muſſa Baſſa-Palanka*, als een Poſt van importantie doen repareren, en met 600 Man Duitſche Troupen en eenige honderd Raitzen bezetten. Men vond Brieven van den Generaal *Kevenbuller*, voor *Widdin*, meldende, dat het Guarnizoen aldaar eene verſterking van 3000 op Turkſche Saiken gekregen, en daar over Salvo geſchoten hadt. Van den Colonel *Deſtetiz* den 17. met 200 Man Duitſche Cavallery en 334 Huſſaren, en den volgenden dag 300 Man Infantery, beneffens de gezondene Munitie, gelukkig by hem te *Novi-Paſſara* aangekomen waren: Hy oordeelde, de communicatie met *Nizza* over *Kruſſovatz* te konnen onderhouden, tot welken einde hy de gemelde Poſt noch verder repareren liet, zullende dezelve vervolgens door een Raitziſche Opper-Capitein, uit dit Geweſt geboortig, laten bezetten: De *Clementiners* hem verzekering van hunne getrouheit, door Gyzelaars gegeven hebbende, had hy, tot hunne onderſteuning, 1 Ritmeeſter, 1 Lieutenant, en 70 Huſſaren by hun gelaten. De Prins van *Saxen-Hildburghauzen* ſchreef den 12, dat hy met zyne Troupen over de *Sau* na *Gradiska* zoude marcheren, en dat de Turken in *Bosnien* niet boven de 30000 gewapende Mannen ſterk waren. Den 22. vernam men van *Belgrado* dat de Turken wel met eenige duizend Man langs de *Sau* eene ſtroping gedaan hadden, en tot op een half uur van *Sabaz* genadert waren; maar na dat de Colonel Lieutenant van 't Seckendorfſche Regiment, *Valvaſon*, met een Detachement Cavallery en Infantery van daar tegen hen aangemarcheert was, hadden zy zich geretireert, na 5 à 6 Dorpen uitgeplondert te hebben. Den 23. kreeg men Brieven van den Generaal *Wallis*, met bericht, dat hy den 20. te *Vadovil*, tegen over *Widdin* met 12 Eſquadrons en 3 Battaillons gearriveerd was. 1737. Septemb.

Men berichte uit d'Armée onder commando van den Prins van *Saxen-Hildburghauzen*, dat die den 21. 't Campement te *Brod* hadde betrokken, en dat men van gedachten was, dat dezelve na een dag uitgeruſt te hebben, verder na *Ratſcha* zoude voortrukken; doch dat voornemen door twee Couriers, den 20. en 21. aangekomen, geſtuit, en daar op by den Prins Krygsraad gehouden zynde, wierd den 23. geordonneert, alle de Vaartuigen die met Proviand, Artillery, Munitie, en andere noodwendigheden, van *Gradiſca* de *Sau* afzakken, te doen ophouden, en dezelve hals over kop na die Stadt te rug te zenden, werwaarts wy heden met d'Armée ſtaan te volgen, doch

1737. Septemb. waar henen de desseinen verder gericht zyn, blyft noch onbekend. De ziektens in d'Armée nemen van dag tot dag toe, zodanig dat verscheide Generaals en vele Opper-Officieren krank leggen; ook zyn de 2 Staf-Doctoren en de meeste Chirurgyns, of onpasselyk, of afwezend. Vermits 't koude vuur zich in de wonde van den Generaal *Musling* geopenbaard heeft, en geen ervaren Chirurgyn voor handen is, acht men dien Officier in 't uiterste gevaar te zyn.

Den 24. vertrok de Generaal *Schmettau* met eene importante commissie naar den Generaal van *Kevenbuller*, maar te *Gurgeschbofski* ziek geworden zynde, is de Generaal *Engelshofer*, die hem verzelde, met deze Instructien voortgereist. De Colonel *Lentulus* schryft, dat de Capitein *Kaltenbausen* met een klein Detachement voor de *Palanka* van *Painza* gekomen zynde, het Turksch Garnizoen verzocht had, vry te mogen aftrekken; dat de Generaal Majoor van *Daun* den 20. 't Fort *Jeniza*, waar in 800 Turken lagen, geattaqueert hadt; en dat de Turken, zich met de vlucht willende salveren, achterhaald en vele daar van neergemaakt waren; men had vervolgens de Fortificatien van dit Fort geraseert. Men had ook vernomen, dat de Turken 7 Dorpen, dewelke zich in *Bosnien* aan de Keizerlyke hadden onderworpen, met vuur en zwaart, zonder iets te verschonen, verdelgt hadden. Den 25 vernam men van *Belgrado*, dat de vier nieuwe Galeien van *Weenen* aldaar gearriveert waren, en neffens twee andere Oorlochschepen binnen weinig dagen na *Widdin* afzakken zouden. Dien dag deed men een Quartiermeester vertrekken om een nieu Leger aan de *Morava* af te steken; men zond geld en ordre aan den Partisaan *Petbin*, van zich met zyn Manschap na *Pirat* te vervolgen, om die Plaats, waar onder 120 Dorpen behoren, beneffens de *Palanka Jessaniza*, en anderen die men in *Bulgaryen* geoccupeert heeft, te conserveren. Den 26. reverteerde een Capitein, die over eenige dagen met 100 vrywillige, eene stroping tot in de Gebergtens van *Sevigrod* en *Perival* gedaan had, al waar hy met hulp van de Landlieden een groot Corps Turken geattaqueert, 150 daar van gedood, en de rest verstrooit heeft; hebbende daar by eenige gevangens, Vaandels, Paarden, en andere buit gekregen. Men heeft naricht dat een Corps Turken van 10 à 12000 Man op den marsch was, om de post *Pirat* t'attaqueren, weshalven aan den Colonel *Tentulus* ordre gezonden is van *Nova-Passara* te ruïneren en te verlaten, en in tegendeel 't Garnizoen te *Pirat* te gaan versterken.

Den 27. vertrok de Graaf van *Seckendorf* met den dageraad naar *Widdin*, om in Persoon alles te recognosceren. Zyne Excellentie zal vervolgens by d'Armée te rug komen, die na 't nieuwe Leger aan de *Morava*, by 't Dorp *Nikesa*, 6 uuren van *Wresina*, zal opbreken. Heden berichte

richte de Colonel *Lentulus*, dat hy, volgens d'eerste ordre van den Generaal Veldmarschalk Graaf van *Seckendorf*, de Fortificatien van *Novi-Passara* geraseert en verlaten had, zynde hem de laatste ordre van dien Post te conserveren, te laat behandigt geworden, daar by meldende, dat men op d'Inwoonders weinig staat kon maken, alzo 't bleek, dat hunne ware intentie niets anders was, als maar plunderen en buit te gaan maken: Dat hy tot noch toe geen gebrek aan Brood en Vlees gehad heeft, en dat d'Aards-Bisschop van *Scopia* met omtrent 100 van de rykste Familien van dat Gewest zich met hunne effecten in 't Keizerlyke *Servien* geretireert hadden, 't welk de Hospodar van *Streibla* ook stond te doen, hebbende tot dien einde een Paspoort van hem verzocht. Den 28. detacheerde men 100 Hussaren aan den Capitein te *Pirot* commanderende, met ordre van die Post te verlaten en zich met alle zyne Duitsche Troupen na *Mussa-Bassa-Palanka* te begeven, als hy zach, dat de Turksche Macht, die zich tegens hem vergaderde, te sterk was, om die Post te konnen houden. Dien dag begaf zich d'Infantery op den marsch en by *Dubliza* aan de *Morava* camperen. Den 29. schreef de Colonel *Lentulus*, dat hy op de route veel zwarigheden ontmoete en reets gebrek aan brood had, weshalven hy genoodzaakt geweest was, 't zelve uit het Magazyn van *Rawna* te laten komen. De Colonel *Haxthauzen* berichte, dat hy met de Saxische Troupen te *Mosko* aangekomen was, waar op men hem ordre zond, van tot nader bevel aldaar halte te houden. Gisteren liet de Colonel *Lentulus* weten, dat hy te *Kruschowatz* gearriveert was, en de Troupen van zyn Corps, die uit de Regimenten voor *Widdin* camperende getrokken waren, derwaarts te rug gezonden had, en den Colonel *Teschetitz* met de Hussaren naar d'Armée had doen vertrekken, en dat hy in gevolge der ordres van den Graaf van *Seckendorf* niet in gebrek blyven zoude, de Wegen tegens *Ufiza* ten behoeve van 't Transport der Artillerye te repareren, en zich vervolgens met de rest van zyn Detachement na *Czatzak* te vervoegen, om aldaar een Magazyn op te rechten, als hy in die Landstreek genoegzame voorraad daar toe vond. Heden arriveerde de Cavallery en Artillery in 't Leger van *Dubliza*. Men kreeg naricht van den Colonel *Lentulus*, dat hy zich dien dag noch te *Kruschowatz* bevond, om dat hy 't brood uit het Magazyn van *Rawna* eerst tegen den avond verwachte, dat de Raitzische Capitein te *Kruschowatz* commanderende, verzekert had, dat de Wegen van daar tot *Nissa* gerepareert waren, alhoewel 'er geen staat daar op te maken was, en dat hy de Wegen na *Czatzak* zelfs zoude laten repareren; 't welk echter niet zonder veel moeite zoude konnen geschieden. Den 30. meldde d'Overste *Lentulus* dat hy te *Kruschowatz* was gearriveert, en dat hy de Troupen

1737. Septemb.

1737. Septemb. pen van zyn Corps die hem van voor *Widdin* waren toegezonden, weder derwaarts had doen trekken, doch dat hy met de rest van zyn commando zich na *Czatzak* zouden wenden: 's namiddags arriveerde een Russische Officier van den Graaf van *Munnich* met tyding, dat hy met zyn Leger noch 4 dagen ver van *Bender* was: Den 31, quam de Cavallery en Artillery van *Wrezina* aan, en d'Overste *Lentulus* berichte dat hy noch een dag te *Krujschowatz* zoude blyven, om 't brood uit het Magazyn van *Rawna* af te wachten.

Den 1 dezer arriveerde de Veldmarschalk Grave van *Seckendorf*, in 't Leger na by *Deschnitza*. Deszelfs reize is zeer moeilyk geweest, nadien hy den 27 *Augusti* omtrent den middag te *Burgoschesse*, alwaar de Saxische Cavallery campeerde, en de Generaal-Veldtuigmeester de Baron van *Schmettau* gevaarlyk krank lag, gearriveert zynde, den zelven avond niet verder als *Passo-Angusto* konde komen. Op den weg rapporteerde d'Ingenieur *Riedel*, aan den gemelden Veldmarschalk, dat men in de *Palanka* van *Belgradis*, die tusschen *Widdin* en *Belgrado* legt, en op bevel van den Baron *Schmettau* bezet is, gebrek aan water had; waarom dien Generaal ordonneerde de gemelde importante post zo veel doenlyk te ruïneren, en te verlaten, 't geen ook uitgevoerd wierd. 's Nachts quam de Heer *Plitta*, Ritmeester van 't Regiment van *Palfy*, die den 15 *Augusti* na *Wenen* gezonden was, tot *Passo-Angusto* te rug, en overhandigde aan den Grave van *Seckendorf* Brieven van den Generaal-Veldtuigmeester den Grave van *Wallis*, waar in dien Heer hem communiceerde zyn bekomen narichten van de Generaals *Guadagni*, *Molck*, en *Ghilani*, welke in *Moldavien* en *Wallachyen* gebleven zyn, inhoudende; dat de Turken zich in 't eerstgenoemde Landschap meer en meer versterkten: dat zy naar 't gebergte van Turksche-Wallachyen trokken; en dat hun getal dagelyks aan d'*Alanta-Stroom* aangroeide; waarom de Generaal *Kevenhuller*, op verzoek van den Grave van *Wallis*, eenige Granitsche Hussaren over den *Donau* derwaarts tot secours hadde gezonden. Vermits d'Escorte op d'afreize van den Grave van *Seckendorf*, van *Passo-Angusto* niet gereguleert was, nam dezelve 100 Mannen van de 500 die aldaar campeerden, naar 't Kevenhullersche commando met zich, tot aan de scheidweg, die ter rechterhand na *Widdin*, en ter linkerzyde na *Timock* gaat; waar door zyne reize eenige uuren vertraagt wierd; doch de Grave van *Kevenhuller* onder weg voorspanpaarden bezorgt hebbende, quam dien Generaal den 28. *Augusti* 's namiddags ten 4 uuren, in 't Leger by *Bristol* aan; welke plaats by de Brug legt die over den *Donau* in *Wallachyen* geslagen is, alwaar hy den Groot Hertoch van *Toscanen* aantrof, die de verjaardag van de Regerende Keizerinne in groot Militair Gala vierde. Den volgenden dag assisteerde de gemelde

melde Generaal, benevens de Veldmarschalk *Kevenbuller*, en de Generaal Veldtuigmeesters de Graven van *Wallis* en *Sulkowsky* by de Krygsraad, in dewelke den Groot-Hertoch presideerde, en waar in na gehoude deliberatien, over 't gene in de tegenwoordige tydsomstandigheden te doen stond; eindelyk besloten wierd een gedeelte van de Regimenten te Paard en te Voet naar de Hoofd-Armée te rug te zenden, en met d'andere onder 't commando van den Generaal *Kevenbuller*, de Keizerlyke Landen aan den *Timock* en *Wallacbyen* te dekken. Ook bezichtigden de Veldmarschalken *Seckendorf* en *Kevenbuller*, dien dag onder 't escorte van eenige honderd Paarden, 't Slot *Florentin*, drie uuren van *Widdin* gelegen, en keerde 's avonds laat in 't Leger te rug; en na dat de meergenoemde Velmarschalk Grave van *Seckendorf*, benevens den Hertoch van *Lotbaringen* den 30. by den Grave *Sulkowsky* gespyst had, begaf hy zich naar *Wenen*, en rencontreerde op den weg de Saxische Cavallery. 1737. Septemb.

Den 2. wierd de Keur-Saxische Capitein van 't Regiment van *Saxbauzen*, wederom afgevaardigt, om 't vereischte brood te verzorgen, by zich hebbende de marschroute voor 't gemelde Keur-Saxische Regiment, en deszelfs Artillery, om na 't Kevenhullersche Corps aan den *Donau* te spoeden. Met een Expresse den 24sten *Augusti* van *Brod* vertrokken, bequam men naricht, dat de Turken de nieu begonne Schans *Belina*, gelegen aan d'overzyde van de *Sau*, omtrent 4 uuren van *Ratscbna*, die door de Raitzische Militie, vermoedelyk zonder noodzakelykheit, ontruimd is, werkelyk bezet, doch kort daar na weder verlaten hadden; en dat eenige slechte Dorpen door hun verbrand waren: Wyders, dat de Vyanden zich wyd en zyd verspryden, zulks men met geen zekerheit konde zeggen, dat in geheel *Bosnien* een Corps van 3 à 4000 Turken gevonden wierd; doch dat des onaangezien, de Prins van *Hildburgsbauzen*, volgens bekomen ordre, met zyn Corps naar *Gradiska*, te rug marcheerde, hebbende achter de Baron van *Rodt*, Sergeant-Majoor van 't Regiment van *Raitzenstein*, naar *Wenen* gezonden, om van daar nadere ordre af te halen. De Capitein *Betbune*, Commandant te *Pirotb*, berichte, dat volgens 't rapport van den te rug gekomen Ritmeester, die met 100 Hussaren de Vyanden was gaan recognosceren, de geruchten van 't zamentrekken der Turken na by *Sopbia*, t'eenemaal vervallen waren. Gisteren quam de Capitein van 't Regiment van *Wallis*, welke onder den naam van een Adjudant of Chiaus gecommandeert was om de Turksche Gyzelaars, onder 't geleide van een Corporaal en 6 Mannen te Paard, te verzellen, alhier te rug, met tyding, dat hy omtrent 3 mylen van *Jessaniza*, boven *Clissura*, den gewezen Bassa van *Nissa*, met 3 Vanen, uitmakende omtrent 150 Mannen, ontmoet had, welke de gemelde

1737. Septemb. melde Gyzelaars overnam: Wyders, dat het hem toescheen, dat zich daar omtrent weinig Volk, en byzonder Cavallery moest onthouden, vermits eene aanzienlyke quantiteit onaangeroerde Vouragien voorhanden waren, en geen grote marsch van Troupen bespeurd wierd. Brieven van den Colonel *Lentulus*, uit het Leger by *Terstenich*, van den 31 *Augusti*, melden, dat hy den vorigen dag te *Kostolaz* brood ontfangen hebbende, aanstonds zynen marsch naar *Czazak* hadde voortgezet; en verzekerd daar beneevens, dat gedurende 't voeren van zyn commando, zynde thans over de twee maanden, geen Mensch of Vée gebrek geleden heeft, nadien dagelyks aan Manschap Brood, Vleesch en Zout, en aan de Kranken Ryst voor niet uitgedeeld was; en dat men de loop die onder zyne Troupen geregneert mochte hebben, alleen aan 't drinken van Wyn toe te schryven had. Nadien de Generaal-Veldtuigmeester Grave van *Wallis*, oordeeld, dat tot het beschermen van de bezette plaatzen en passagien in *Moldavien* en Turksch *Wallachyen*, noch 2 Regimenten te Paard nodig zyn, heeft men door een Courier aan den Veldmarschalk-Lieutenant van *Cavannach*, die met de Regimenten die aan den *Donau* gecampeert hebben in marsch is, ordre gezonden, om van de 7 Regimenten te Paard die herwaarts stonden te keren, 2 Regimenten, namentlyk die van *Althan* en *St. Eignon*, na den *Donau* te rug te zenden; zynde ondertusschen aan den Grave van *Kevenhuller* de vrye dispositie gelaten, om den Grave van *Wallis* na goedvinden te versterken.

Van *Regensburg* den 2 dezer bericht men, dat de Ceur-Brunswyksche Munt-Wardyn een Lyst van zyn Essai van verscheide Goude en Silvere Munt-zoorten overgegeven heeft, waar uit blykt, dat eenige der eersten over een derde, andere, gelyk de Silvere zoorten, over een vierde onder d'innerlyke waardye houden. Tot bylegging der differenten tusschen de *Keizerlyke*, Saxen-Gotha- en Brandenburg-Culmbachsche Ministers, is noch weinig apparentie. De Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, hebbende den oudsten Zoon van hunnen Afgezant alhier, de Heer van *Gallieres*, tot Mede-Gevolmachtigde Minister aangesteldt.

Men heeft alhier van de kant van *Hessen-Cassel* een gedrukt Geschrift omgedeelt, tot Beantwoording van twee andere, van de kant van *Hessen-Darmstadt*, over de Meubilaire Goederen van 't Gravelyk-Hanausch Huis, en over 't Ampt Bobenhauzen, uitgekomen, waar in men de Validiteit van de Vorstelyke Conven-

ventionaal - Austræge tegen flinksche Cameraal - Vonnissen krachtig aantoond. 1737. Septemb.

Uit *Dresden* verstaat men van den 24. passato, dat de Baron van *Zech*, Minister des Konings aan 't Wener Hof, aldaar nieuwe verzekeringen heeft bekomen, dat de Keizer tot geen accommodement rakende de Zaak der successie van de Hertochdommen *Gulich* en *Berch*, de hand zal lenen, ten zy de rechten van onzen Koning op de gemelde Hertochdommen onbenadeelt blyven.

De tydingen die men hier heeft van *Nimerow*, zyn:

" Dat het Congres daar in 't begin van deze Maand met alle „ de vereischte Plechtigheden tusschen de Ministers - Plenipotentiarissen van den Keizer, de Keizerin van geheel *Rusland*, en „ die van d'Ottomannische Porte geopend was; dat men in d'eerste Conferentie de wederzydsche Volmachten hadden geëxamineert; dat in de twede Conferentie de Ministers - Plenipotentiarissen van den Keizer en Groot - Rusland Hunne Pretensien „ aan die van 't Ottomannische Ryk hadden overgegeven; dat „ in de derde Conferentie de Pretensien van den Keizer en „ Groot - Rusland zeer veel waren verminderd; dat in de vierde „ of laatste Conferentie by de gemelde Ministers - Plenipotentiarissen van den Keizer en Rusland zwarigheit gemaakt was omtrent het vervolg van de Conferentien met de Plenipotentiarissen van de *Porte*, om dat men tyding had gekregen, dat de „ Groot - Vizier afgezet en een ander in zyn plaats gesteld was; „ dat zy mogelyk maar alleen van den gemelden Groot - Vizier „ gelast konden zyn tot het houden van de Conferentien; dat, „ indien 't zo was, de gemelde Plenipotentiarissen van den Keizer en Groot - Rusland 't houden van dezelve niet verder konden continueren, zonder dat d'Ottomannische Plenipotentiarissen in dat geval nieuwe Commissien &c. ontfangen hadden; „ dat de Turksche Plenipotentiarissen daar op hadden verklaard, „ dat zy Hunne Commissien uit handen van den Keizer Hun „ Meester ontfangen hadden; dat zy ten eersten een van Hunne „ voornaamste Bedienden direct naar *Constantinopolen* zouden zenden met het gepasseerde in de vier gemelde Conferentien; en

1737. Septemb.

„ dat zy, zo dra als zy antwoord zouden bekomen hebben, 't
„ zelve aan de meergemelde Keizerlyke en Russische Plenipo-
„ tentiarissen zouden communiceren, zo dat men de gevolgen
„ daar van moest afwachten: Ondertusschen wierd verzekerd,
„ dat in die vier Conferentien alles met d'uiterste Ordre was
„ toegegaan ".

Den 1. dezer wierd in 't Keurvorstendom van *Hanover*, op ordre van onze Hoge Raad in alle de Kerken het *Te Deum* ter Dankzegging van de gelukkige Verlossing der Prinsesse van *Walles* van eene Dochter gezongen; waar over vele Personen van aanzien grote Festynen hebben gegeven.

De strydigheden tusschen ons Huis en dat van *Wolfenbuttel* wegens de Mynen van *Hartz*, tot genoegen van 't laatstgemelde wechgeruimd zynde, zal men ten eersten de hand aan 't werk slaan om de Zaak aangaande de *Vier Landen* af te doen, hebbende de Heer *Schroeder* Officier der Artillery, een beroemd Landmeter, reets ordre gekregen zich naar *Wolfsburg* te begeven, om ten overstaan van een Landmeter van *Wolfenbuttel* t'arbeiden aan 't verdelen van zekere streek Lands, en 'er in 't vervolg een plan van te maken.

Men heeft hier tyding dat de Groot-Vizier is afgezet en naar *Negrepont* in ballingschap is gezonden; zyn *Kia Aga* en de *Kislar Aga* zyn geworgt, en de Seraskier *Abdulla Baccha* die te *Bender* commandeert, is in zyn plaats Groot-Vizier geworden; Hy is van 't geslacht der *Kiuperly*, bequam en stout in zyne ondernemingen.

De Staats-Minister van *Munichshauzen*, de Heer *Tappe*, Consistoriaal-Directeur, en de Hofprediker *Mentzer* zyn den 16. 's morgens naar *Gottingen* vertrokken, daar ze dezen avond hunne openbare Intrede zullen doen, om morgen de plechtige Inwying der nieuwe Universiteit aldaar by te wonen. De twee eersten zyn bekleed met het caracter van Envojé van den Koning van *Groot-Brittannie*, en de derde is gelast, om in d'Academie-Kerk by die gelegenheit te Prediken.

Men

Men bericht van *Gottingen* van den 17. hoedanig de nieuwe Univerfiteit van die Stadt op de volgende wyze ingeweid wierd: 1737. Septemb.

De Baron van *Munnichhaufen*, Minifter van Staat en Opper-Drosfaart, en de Heer van *Tappe*, Directeur van 't Confiftorie, arriveerden den 16 namiddag ten 4 uuren, om als 's Konings Envojé die plechtigheit by te wonen. De Landmilitie van 't diftrict en een gedeelte der Studenten ontfingen ze te paard buiten de Stadt, zo als ook deed de Magiftraat in de Poort, en d'Univerfiteit in 't quartier van den eerften Envojé. Tusfchen 6 en 7 uuren maakte men d'aankomft van die Envojes bekent, door 't luiden van alle de klokken van de Stadt, en door 't gefchal van Keteltrommels en Trompetten. Dezen morgen ten half zeven begaven de refpective Corpfen zich in de volgende order naar 't heerlyk Auditorie van d'Univerfiteit, naamlyk, 1. d'Ordinaris Profesforen, in hunne plechtgewaden, verzelt van de Doctoren, Licentiaten, Meefters in de vrye kunften, Candidaten, en Dienaren van d'Univerfiteit, naar de Raadkamer; 2. De Major, Burgermeefters en Magiftraats Perfonen, in 't zwart; 3. De Superintendant en alle de Farheren van de Stadt, in hun gewoon gewaad, naar 't Auditorie van de Medecynfche Faculteit; 4. De Studenten zo van d'Univerfiteit, als de Vreemdelingen naar het Godgeleerde Auditorie. De procesfie begon ten 7 uuren in de volgende order; 1. de Meefters in de talen, als mede Dansmeefters, Schermmeefters enz.; 2. De Studenten vier en vier; 3. De Geeftelykheit; 4. De Magiftraat; 5. De Candidaten, die gepromoveert ftonden te worden; 6. De Meefters in de vrye konften, en Adjuncten in de Filofofie met den Griffier van de rechtsgeleerde Faculteit; 7. De Licentiaten en Doctoren van alle de Faculteiten; 8. De Profesforen, volgens den rang van hunne Faculteiten, hebbende elk Corps de Bedellen voor zich hene gaan. 't Hoofd van de procesfie aan 't huis van den Commandant gearriveert zynde, daar 's Konings Envojes hun intrek hadden genomen, hield dezelve eenigen tyd op, tot dat hunne Excellentien hadden gezegt, dat zy hunnen marfch zouden vervolgen. De Gedeputeerden van d'Univerfiteit van *Helmftad*, hebbende 2 Bodens met Staven voor zich hene gaan, en de Heren Envojes, d'eerfte in een Koets met 6 Paarden, en de twede in een Koets met 2 Paarden, volgden den trein, zo als als ook een groot getal andere Koetzen der genen, die de procesfie te voet bywoonden. Men had in 't Choor van d'Univerfiteits Kerk eene verheve plaats gemaakt voor 's Konings Envojes, de Gedeputeerden van de Staten en die van *Helmftad*, zo wel als voor de Profesforen, Magiftraat, Doctoren, Licentjaten en Meefters

 in

1737. Septemb.

in de vrye konsten; de Gedeputeerden namen plaats ter rechter- de Professoren ter slinker-hand, de Magistraat en de Doctoren achter d'Envojes. d'Andere Corpsen hadden hunne plaatzen in 't Choor; de Studenten bleven in 't ruim van de Kerk. De muziek begon, zo dra d'Envojes voet in de Kerk zetten, en vervolgens de Godsdienst. Gedurende de Predikatie wierd de Kerk tot het gebruik van d'Universiteit geweid. Na dat het gebed gedaan en de zegen gegeven was, begon de twede Envojé van den Koning de plechtigheit van d'inweiding, en noemde en bekleedde van wegens den Koning den eersten Pro-rector en d'eerste Dekenen der Faculteiten. De nieuwe Pro-rector deed eene redenvoering, waar na 't *Te Deum* gezongen wierd, onder 't luiden der klokken en 't geschal van Keteltrommels en Trompetten. d'Envojes, de Gedeputeerden der Staten enz. keerden zonder plechtigheit naar huis, maar de nieuwe Pro-rector wierd met veel statie door alle de Corpsen en Bedellen na zyn quartier geleid. Dien middag was op 't Stadhuis een prachtig Festein, en 's avonds gaf men in 't rechtsgeleerde Auditorie een collation aan de Studenten, die zich vervolgens naar 't Hôtel der Envojes begaven, en hunne Excellentien op een heerlyk concert onthaalden. Gistere morgen deed men de plechtige promotien in de Kerk van d'Universiteit, en dien middag gaf men in de grote Zaal van 't Stadhuis weder een heerlyk gastmaal. Heden heeft de Professor in de welsprekenheit eene zeer sierlyke redenvoering gedaan, ter materie passende.

Niet tegenstaande d'ongeloofiyke menigte van Vreemdelingen en andere Personen, om d'Inweying van onze nieuwe Hoge School mede by te wonen, is evenwel alles in de beste ordre en ruste afgelopen; behalven dat de Studenten 's nachts de Glazen van 2 Burgerhuizen, daar men hen niet fatzoenlyk genoeg bejegend had, ingeslagen hebben.

Van *Berlyn* word geschreven, dat men in die Stadt eene verandering in de Quartieren der Zoldaten, op Koninglyke ordre, gemaakt had, zullende dezelve niet meer by de Burgers, maar in de Huizen der Joden logeren, en deze daar en tegen in de Barracken der Zoldaten gaan wonen.

Uit *Ceulen* meld men van den 6. dezer. Heden zyn by opendlyke Trommelslag de Ceur-Paltzische *Batzen*, hele en halve Stuivers verboden van t'ontfangen of uit te geven. Te *Gulich* word een groot Magazyn van Granen opgeregt, en de Fortificatien van *Dusseldorp* hoe langer hoe meer verbeterd en vergroot. Alle de pogin-

pogingen van de Keyzerlyke, Fransche en andere Hoven, om de Gulicsche en Bergsche Successie-zaak tot een Vergelyk te brengen, zyn tot noch toe vrugteloos. 1737. Septemb.

POLEN PRUISSEN.

DEN 22. *July* arriveerde te *Nimerow* de drie Ministers Plenipotentiarissen van Rusland, met een talryke Equipage, bestaande in 8 uitmuntende Koetzen, 25 Handpaarden, en 100 Wagens; werdende door een Poolsche Compagnie en 100 Dragonders geëscorteert. Den 25. deden de Ministers Plenipotentiarissen van d'Ottomanische Porte, die zedert eenigen tyd naby deze Stadt gecampeert hebben, hunne publique intrede met veel pracht op de volgende manier: Voor af marcheerde de gehele Adel van 't Woywoodschap *Braclau* in volmaakte ordre; wordende gevolgt van 120 Dragonders onder Commando van den Lieutenant Colonel *Knobelsdorff*. Hier op volgde d'eerste Tolk van de Porte, verzeld van 12 Pages in 't wit gekleed, en gevolgt van 5 heerlyke versierde Handpaarden. Achter deze quam de twede Turksche Gevolmachtigde *Mustapha Effendi* aan, insgelyks verzeld van 12 Pages met witte klederen, dragende kostelyke Sabels, en hebbende achter zich 10 Handpaarden, welkers Tuig met allerley Juwelen schitterde. Vervolgens quam de derde Gevolmachtigde *Metipey* genaamd, met dezelve statie, en eyndelyk de *Reys-Effendi* als eerste Plenipotentiaris, by zich hebbende 10 voorname Turken; behalven de Pages, die hem ten getale van 12 volgden, waren daar ook vele heerlyke geklede jonge Turken, dragende kostbare Sabels: Achter deze waren 30 Stalknegts, aan de hand leidende zo veel van de schoonste Arabische Paarden, zynde de Paarde-Tuigen overal met Juwelen en Paarlen rykelyk voorzien. Den marsch besloten 400 Personen van hun gevolg. De Stadt genadert zynde, wierden ze met een drievoudige Salvo uit het Canon begroet, en, na hunne Complimenten afgelegt te hebben, van den Generaal *Mier* naar hun Quartier aan d'overzyde van de Rivier, niet ver van dat van den Baron *Dahlman*, Keizerlyke Plenipotentiaris, gebragt. Hunne Bagagie wierd van 150 Kamelen en 130 Muil-Ezels gedragen, en de rest van 200 Ur-Ossen op 200 Karren getrokken; (als gemeld is.) Hunne Tenten zyn extra groot en heerlyk. Daags daar aan heeft dit Gezantschap

1737. Septemb. ſchap deszelfs aankomſte door de 3 Secretariſſen van ieder Plenipotentiaris, met een Gevolg van 40 Perſonen doen bekend maken, 1. aan den Poolſche Kroons Groot-Veldheer, 2. aan de Rooms-Keyzerlyken, 3. aan de Ruſſiſche Miniſters, declarerende, dat ze gereed waren, hunne Perſonen niet alleen te zien, maar begeerde hunne Commiſſien te vernemen; betuigende verder een oprecht verlangen, om den Vrede te herſtellen, zich aan 't getuigenis van den Heer *Dahlman* gedragende; tot welken einde zy hoopten, de Propoſitien van d'een en andere kant op eene redelyke wyze geſchieden zouden. Men heeft hier op beſloten 3 dagen tot de Viſiten en Contra-viſiten te beſteden, en daar op de Conferentien te beginnen. Van welke hier voren iets kortlyks gemeld is.

Wyders bericht men nopens 't Ceremonieel der eerſte Conferentie, en 't aldaar voorgevallene. 't Was den 16. toen d'eerſte conferentie tuſſchen de Miniſters, Plenipotentiariſſen der reſpective Mogentheden wierd gehouden. Die van den Keizer gingen eerſt uit hunne quartieren, en begaven zich naar de Tenten, die dicht by de Conferentie-Zaal voor hen waren gereed gemaakt. Hun gevolg was zeer talryk, en de Livrey van hunne Huisbedienden weergaloos prachtig. De Ruſſiſche Plenipotentiariſſen, die hunne quartieren in de Stadt hebben, begaven zich insgelyks na hunne Tenten, naaſt die der Keizerlyke Miniſters. Der zelver gevolg was niet minder talryk en prachtig. Na dat de Turkſche Plenipotentiariſſen zich mede met weergaloze ſtatie naar hunne Tenten hadden begeven, die tegen over die der Keizerlyke en Ruſſiſche Miniſters waren opgeſlagen, gingen deze laatſten in de Conferentie Zaal, op eene verheve plaats, daar een rood laken lag, en ſtoelen met armleuningen ſtonden. Die der Keizerlyke Miniſters waren bekleed met rood damaſt, en die der Ruſſiſche Miniſters met purper fluweel, en alle verſierd met Silvere galonnen en franjes. De Turkſche Plenipotentiariſſen namen insgelyks plaats op een Eſtrade, ter hoogte van omtrent een half el, recht tegen over die der Keizerlyke en Ruſſiſche Miniſters, en gingen op d'Ooſterſche wyze op prachtige kuſſens zitten. Elk zyn plaats genomen hebbende, las de Grave van *Oſtein*, eerſte Plenipotentiaris van den Keizer, overluid in 't Latyn de propoſitien van zyne Keizerlyke Majeſteit, die door den Tolk

van

van zyne Excellentie wierden vertaalt. De Reis *Effendi* antwoordde in de Turksche tale, en de Tolk van de Porte zy den inhoud aan de Keizerlyke Ministers. Vervolgens deed de Heer van *Schaffiroff*, een der Russische Plenipotentiarissen, eene zeer fraije redenvoering, waar in hy gewach maakte van de redenen, die tot den tegenwoordigen Oorloch aanleiding hadden gegeven, en aantoonde, hoe noodzaaklyk het was, dat krachtdadig aan 't sluiten der Vrede wierd gearbeid, om daar door 't vergieten van Menschenbloed voor te komen, waar mede deze eerste zitting een einde nam.

1737. Septemb.

Van *Caminiec* heeft men, dat men daar tyding had bekomen, dat de Turksche Minister, die te *Fraustad* was geweest, om den Koning van Polen wegens deszelfs komste tot den Troon te complimenteren, op zyne te rugkomst te *Choczim* was geworgt, om dat hy, zo men zegt, die Ambassade ondernomen had op d'enkele orders van den Oppervizier, die afgezet is, en zonder door d'Ottomannische Porte gemachtigt te wezen.

't Ceremonieel tot het openen van 't Vredens-Congres afgedaan zynde, wierd den 26. eene grote conferentie gehouden, waar in de Turksche Plenipotentiarissen declareerde; „dat de waardigheit „van den Groten Heer niet toeliet over Vrede te handelen in „een tyd wanneer men hem beoorloogde; dat by aldien de Mo-„gentheden, die dezelve aan hem gedeclareert hebben, oprech-„telyk wenschten tot de Vrede te komen, zyne Hoogheit ver-„troude, dat zy gene zwarigheden zouden maken, om in eene „wapenschorsing te bewilligen, gedurende welke men, zo van „d'eene als andere kant, die voorwaarden tot een verdrach zou-„de konnen ontwerpen; en dat zulks 't eerste Artykel was, waar „op zy ordre hadden aan te dringen." Waar op Couriers naar *Wenen* en *Petersburg* gezonden zyn, om d'intentien van den Keizer en 't Russische Hof, wegens die zaak te verstaan.

Vermits de Generaal *Mir*, die te *Nimirow* commandeert, genoodzaakt is, open tafel te houden, heeft de Republicq van Polen 4000 Poolsche floreinen ter week aan hem toegelegt. Ook zyn allerhande Fransche, Duitsche en Ongarische wynen uit 's Konings Kelder aan dien Generaal voor zyn tafel gezonden. De Turksche Plenipotentiarissen maken zeer grote kosten, en hebben onder

1737. Septemb. onder anderen een Ducaat aan elk der 50 Poolsche Zoldaten laten geven, die voor hunne Tenten de wacht houden.

Dit Congres verschaft aan *Nimirow* een overheerlyk gezicht. Alle de Ministers Plenipotentiarissen camperen met hun gevolg buitent de Stadt onder Tenten, te weten de Plenipotentiarissen des Keizers langs de Rivier de *Nimirow*, na de kant van *Polen*; de Russische ter slinkerhand van die der Keizerlyke Ministers, en d'Ottomanische aan gene zyde de Rivier na de kant van Turkye. Deze laatsten hebben 170 Tenten, daar onder 9 zeer groot en prachtig, op de wyze van Paviljoen, van binnen met kostbare Goude en Silvere Stoffen. Men zegt niet, dat de Ministers der Zeemogentheden zich na *Nimirow* zullen begeven. Men ziet hier Brieven van *Stokholm*, meldende, dat zedert het begin van dit Jaar tot in de Maand *Juli* d'Engelsche en Hollandsche Schepen, die in die Haven waren ingelopen, over de 4000 stukken nieu gegoten yzer Canon hadden ingenomen, uitgezondert een groot getal kogels en ankers, die ze van *Gottenburg* en andere Zweedsche Havens hadden gehaalt, en dat men niet wist, dat in lange Jaren zo veel krygsbehoeften in *Zweden* voor die twee Natien gekocht waren.

De Pretensien van den Keizer en van Rusland op 't Congres te *Nimirow*, aan de Turksche Gevolmachtigde overgeleverd, zouden in de volgende stukken bestaan: 1. „ Afstand van al 't verooverde, met al 't geen daar van afhangt: 2. De Grens-scheydinge volgens dit eerste Point te reguleren. 3. De Vergoedinge van alle d'onkosten voor twee Campagnien, waar van men een specificatie zoude opstellen. 4. De Vrygeving van alle Gevangene. 5. De Verklaring en bewilliging van deze Stukken voor de Maand *October* te doen".

ZWITZERLAND. DE gevaarlyke opstand der Burgers te *Geneve* tegens den Magistraat, op den 21. passato voorgevallen, is ontstaan ter oorzaak van een Vonnis tegen vier oproerige Burgers, waar van twee uitgebannen, en d'andere twee verwezen waren om twee jaar huis-arrest te houden, welk Vonnis 't Gemeen wilde ingetrokken hebben, en dit niet konnende verkrygen, hadden ze geroepen: *In 't Geweer!* waar op de meeste Burgers in de Wapenen ver-

verſchenen waren. De Magiſtraat liet insgelyks 7 à 800 Perſonen, die tot deszelfs defenſie op 't Stadhuis gekomen waren, wapenen, en de Poſten door Zoldaten van 't Guarnizoen bezetten. Na verſcheide onderhandelingen, wierd aan weer kanten beſloten, te ſcheiden en in ruſt te blyven. Doch de Burgers quamen kort daar na van twee kanten wederom aan marcheren, om 't Stadhuis te bemachtigen, 't welk de Zoldaten niet willende toelaten, wierd van de Burgers vuur gegeven, waar door een Syndicus, een Capitein en noch 2 andere Perſonen gedood wierden. De Zoldaten gaven hier op vuur op de Burgers, en ſchoten 'er drie à vier onder de voet, en beide de Partyen bleven de nacht door tegen malkanderen ſtaan, zonder verdere hoſtiliteiten. Den 22. braghten de Burgers eenige ſtukken Canon aan, doch de Franſche Reſident zyne bemiddeling aangeboden hebbende, braght het eindelyk tot een ſtilſtand, mits dat men aan de Burgers 't Stadhuis en de Stadts Poorten zouden inruimen, waar toe de Magiſtraat, om groter onheil voor te komen, genoodzaakt was te conſenteren. Verſcheide Perzonen, die 't met de Magiſtraat hielden, zyn verjaagd, andere in hechtenis genomen en de meeſten hebben allerhande hoon en ſmaad van de Muitelingen moeten uitſtaan, die derzelver huizen opgebroken en 't geweer daar uit gehaalt hebben, zonder echter verdere ſchade te doen. 1737. Septemb.

Den 27 des avonds zyn d'*Avoyer* * *Steiguer* en de Heer *Banderet* van *Watteville*, Gedeputeerden van *Bern*, verzelt van eenige Leden van den Raad, hier gearriveert, en men verwacht insgelyks ten eerſten de Gedeputeerden van *Zurich*, om gezamentlyk hunne goede dienſten aan te wenden ter herſtellinge van de ruſt in deze Stadt. Heden ſtaan de Burger-Compagnien, dewelke niet anders beſtaan dan uit Perſonen, die de Wapenen tegen de Magiſtraat hebben opgevat, met meerderheit van ſtemmen de vol-

* Te *Bern* zyn twee *Avoyors* of Hoofdofficieren. Deze zyn de voornaamſte Magiſtraats-Perſonen, en blyven hunne Ampten voor 't leven behouden: 't welk zy even als eertyds de Burgermeeſters van *Rome* beurtswyze een Jaar lang verrichten, wanneer de regerende *Avoyer* gedurende dat gantſche Jaar in beide de Raadvergaderingen preſideert.

1737. Septemb. volgende resolutien te neemen; 1. *De vernietiging der 3 Compagnien van de bezetting*; 2. *Dat 'er in de crimineele zaken in 't laatste ressort, Apel zal wezen aan den algemeenen Raad van de Burgery*; 3. *De goedkeuring of schrapping der Leden van den kleinen Raad door den gemelden groten Raad*; 4. *Dit zelve mede ten opzichte van de Kapiteins van de bezetting*, en ten 5. *Dat 'er altyd een Burgerwacht op 't Stadhuis zal wezen.* Men acht, dat reets omtrent 2000 Personen uit de Stadt zyn getrokken, daar onder 5 Leden van den kleinen Raad, en de meesten van den Raad der Twee-honderd. Deze willen niet te rug komen, *dan na dat Burgers, die de wapenen hebben opgevat, de wacht van de Poorten en Stadhuis hebben verlaten; dat men de wapenen aan d'Inwoonders en anderen, den welken men dezelven heeft ontnomen, heeft wederom gegeven, en dat de Gedeputeerden van* Bern *en* Zurich *de garantie hebben op zich genomen wegens al 't geen men voor hunne veiligheit zal gevoeglyk achten.* Zedert dat de Burgers, die zich tegen de Magistraat hebben aangekant, Meesters zyn van de Stadt, heeft men vier Personen straffeloos gedood of gequetst; te weten, 1. den Heer *Mestrezat*, eersten Commis van de Cancelerye die den 21. na 4 uuren, met verscheide snaphaan schoten wierd gedood, na dat hy 't geweer op 't Stadhuis neergelegt, zonder eenig quaad vermoeden naar huis ging. 2. Zekeren *Tourreille*, Inwoonder, die insgelyks verscheide schoten heeft gekregen. 3. Een Corporaal van de bezetting, genaamd *Siordet*, Onderdaan van 't Canton van *Bern*, die in zyn bed krank leggende, wierd gedood, na dat den 22 *Augusti* door de bemiddeling van den Franschen Resident de wapenstilstand was getroffen. 4. Zedert de capitulatie een Burger, genaamd *Massé*, die den Magistraat was toe gedaan, zonder geweer naar huis gaande, wierd met zo veel woede nagezet, dat hy zich in de *Rhone* moest werpen, en vermits hy zich aan een der palen vasthielt, loste een der genen, die hem vervolgden, wiens naam onbekend is, een snaphaan op hem, en schoot hem in de schouder, zynde op de Brug gaan leggen, om hem niet te missen.

De Burgermeester *Hoffmeister* en de Stadhouder *Escher*, Gedeputeerden van *Zurich*, zyn den eersten dezer hier gearriveert, om gezamentlyk met die van *Bern* aan de herstelling der rust van deze Stadt t'arbeiden, daar de zaken als noch niet van gedaante zyn ver-

verandert. De Misnoegden bevinden zich steets meesters van de Poorten, Marktpleinen en Stadthuis. Den 4 hebben zy over de 50 Artikelen over gelevert, de meesten van dewelken strekken, om de macht, die zy thans in handen hebben, te bekrachtigen en te vereeuwigen. Zy eisschen onder anderen de kennisneming van alle de verkiezingen van Magistraats Personen, en zelfs die der Geestelyken; als mede de bezetting of bewaring van 't Tuighuis, Geweer, Batterien en Krygsbehoeften, voorts de vermindering der bezetting tot op 540 Man, en eindelyk, dat als 'er gene aanklachte geschied, of de beledigde party bevredigt is, men 't proces niet zou mogen maken of voortzetten op 't verzoek van den Procureur Generaal. Men acht, dat thans over de 3000 Personen reets deze Stadt hebben verlaten, die hunne beste goederen alle hebben met zich genomen, of trachten, dezelve in zekerheit te brengen. De Prins van *Saxen-Gotha*, De Prins *Frederik* van *Hessen-Cassel*, dewelke op onze Hoge School studeerden, en 't grootste gedeelte van den vreemden Adel, hebben zich van daar geretireert, en alles ziet 'er zeer desolaat uit.

1737. *Septemb.*

Men ziet hier een uittrekzel van eenen brief, die den 4 dezer door den Heer *Amelot*, Minister en Secretaris van Staat, van *Versailles* aan den Heer van la *Closure*, Resident van *Vrankryk*, is geschreven. Dit uittrekzel luid als volgt:

„ Ik heb, *Myn Heer*, de Brieven ontfangen, die gy my den
„ 24, 29, en 30. laastleden geschreven, en by dewelken gy my
„ kennis gegeven hebt van d'opschudding, die in de Stadt *Ge-*
„ *neve* wegens de Burgery tegen de Magistraat voorgevallen is,
„ en zyne Majesteit heeft in alle delen uw gedrach in dezen goed-
„ gekeurd. Men heeft reden, te hopen, dat het vertrouwen,
„ dat de twee partyen u hebben betoond, u in staat zal stellen,
„ om eene volkome bevrediging te weeg te brengen. Daar en
„ boven moet gy aan de Magistraat en aan de Burgers te ver-
„ staan geven, 't groot ongenoegen, waar mede de Koning de
„ binnenlandsche onlusten van hunne regering heeft vernomen,
„ en hoe zeer hy wenscht, de rust van een Republicq, die ze-
„ dert zo langen tyd zyn geallieerde is, hersteld te zien. Uit

1737. Septemb. „ uwen laatsten Brief blykt, dat de gisting in de gemoederen „ noch even groot blyft, en dat het oogmerk der Burgers is, „ om eene gehele *democratische* of Volks-Regeringe in te voeren, „ 't welk inderdaad niet tot voordeel van de Republicq wezen „ zou. Zy is twee Eeuwen onder 't gezach van de Magistraat „ staande gebleven; de tegenwoordige veranderingen, met de- „ welke men zwanger gaat, zouden eene gehele omkering ver- „ oorzaken, die haren ondergang zou konnen na zich slepen. „ Men behoorde de gemoederen was 't mogelyk tot bedaren te „ brengen, door aan de Burgers volkome veiligheit te bezorgen, „ en alle de genen, die uit de Stadt zyn geweken, te rug t'ont- „ bieden, voornaamlyk alle de Leden van den kleinen en groten „ Raad, en alle feitelykheden, quellingen en beschimpingen, 't zy „ onder particulieren, 't zy onder de partyen, op de zwaarste „ straffe te verbieden".

De Regering van 't Canton *Bern* is door de Magistraat van *Geneve* om secours verzocht tot demping van den opstand aldaar, en de spraak gaat dat men een groot detachement Zoldaten derwaarts zenden zal.

De voornoemde Troubelen van *Geneve*, geven ons aanleidinge om den nieusgierigen Lezer eene Afbeelding van 't gehele Landschap benevens een accuraat Plan der Stadt, hier nevens te vertonen. 't Zelve is Anno 1362 door Keizer *Karel de IV.* geschonken aan *Amadeus*, Grave van *Savojen*, om dit Landschap als Stadthouder te regeren; werdende ter bede van gemelde Graaf Anno 1365 aldaar een Hoge School opgerecht; en is Anno 1401 aan *Amadeus* verkocht voor 45000 Goude Florynen; * Anno 1534 wierd de Gereformeerde Religie alhier ingevoerd; Anno 1589 geraakte deze Stadt door 't voortzetten der Reformatie in onmin met den Hertoch van *Savojen*, *Karel Emanuel*; die Anno 1603, deze Stadt verscheide malen zocht t'overvallen; doch wierd telkens door die van binnen afgeslagen; en dezelve is door 't Ver-

* Zie *Geerlof Suikers* algemene Kerkelyke en Wereltlyke Geschiedenissen. VI. Tydbestek, 18. Hoofddeel, pagina 194.

't Verbond met de Cantons *Zurig* en *Bern* eindelyk 't gevaar der dwingelandye des Hertochs gelukkig te boven gekomen. Heeft zich vervolgens door de verandering en aanwas der Gereformeerden Godtsdienst eene vrye Republicq gevestigt; en in den Jare 1707 is den Lutheranen hier vergund hun Godtsdienst in 't openbaar te mogen oeffenen. 1737. *Septemb.*

UIT *Petersburg* den 13. passato, word bericht. Men is thans bezig een omstandig en naukeurig verhaal te drukken van 't voorgevallene by de verovering van *Oczakow*, 't geen eerstdaags in 't licht staat te komen. Ondertusschen behelst het zelve onder anderen; „ dat de Hussaren en Cozakken van den Don, bemerkt hebbende dat de Spahis van 't Guarnizoen hunne Paarden op een plaats tusschen de Haven en de Zwarte-Zee gebraght hadden, zich derwaarts begaven, om dezelve op te lighten; ter verhindering van 't welke de Turken in groten getal wel een uitval hadden gedaan; doch door de Hussaren met den Zabel in de hand te rug gedreven waren, by welke occasie de laatstgenoemde, nevens hun binnen de Stadt drongen: Dat de Lieutenant-Generaal *Keith*, 't voordeel door de Hussaren en Cozakken behaald, verstaan hebbende, een Secours van 8000 Mannen gereguleerde Troupen hadden afgezonden, met dewelke zy de Plaats veroverden. Ook zegt 't zelve relaas, dat de Adjudant-Generaal Grave van *Biron*, de Turksche Seraskier, die zich met een Sloep aan boord van de Schepen die in de Haven lagen trachtede te salveren; gevangen genomen had; dat het getal der Gevangenen meer dan op 4000 Mannen beliep; dat de Seraskier gedeclareert hadde, dat van de 23000 Mannen; die zich voor en gedurende 't beleg binnen de Stadt bevonden, omtrent 16000 gesneuvelt waren, waar onder 5 Bassa's; voorts dat de stank der Lyken zo groot was, dat de Veldmarschalk Grave van *Munnich*, tot voorkoming van de ziektens die daar door onder zyne Troupen zouden konnen ontstaan, nodig geoordeeld had, met zyn Armée 20 Wursten van daar te gaan campeeren". MOSCOVIEN.

't Hof heeft Brieven bekomen van *Oczakow*, meldende, dat wanneer de Russische Troupen, die men daar in Garnizoen heeft

1737. Septemb. gelegt, in die plaats waren getrokken, zy dezelve bevonden hadden, voor 't grootste gedeelte door de Bomben geruïneert te wezen; maar dat het Casteel minst van allen had geleden; dat men in dat Casteel verscheide onderaardsche vertrekken had gevonden, gevult met Goud en Silver, Paarlen, Edelgesteentens, zeer ryke Stoffen, prachtig Tuig voor Paarden en overkostbaar Geweer, en dat de Grave van *Munnich* dien buit in gelyke delen had gedeelt onder d'Officieren en Zoldaten van 't Corps Troupen, dat tot de bemachtiging van die plaats wel voornaamlyk gebruikt was geweest. Dat men ook een aanzienlyken buit had gemaakt in d'apartementen van den Bassa, en dat men daar onder anderen verscheide Brieven had gevonden, door den Oppervizier aan hem geschreven, door dewelken men achter zeer gewichtige zaken gekomen was.

De Russen hebben in deze overheerlyke verovering verloren 2 Capiteins, en 43 Onderofficieren en Zoldaten der Keizerlyke Gardes, en van andere Troupen 1 Colonel, 2 Lieutenant Colonels, 2 Majoors, 30 Officiers en 975 Onderofficiers en gemenen; daar en boven zyn gequetst twee Generaal-Lieutenants, drie Generaal-Majoors, twee Brigadiers, zes Colonels, twee Lieutenant-Colonels, negentien Majoors, drieënzestig Officiers, 2900 Onderofficiers en gemenen.

't Hof heeft het volgende bericht uit het Leger onder commando van den Graaf *Munnich* ontfangen:

Na dat de gemelde Generaal een bequaam Garnizoen binnen *Oczakow* gelaten had, begaf hy zich den 21. *July* op marsch, en conjungeerde den volgenden dag omtrent 60 wursten van die Stadt, met den Generaal *Leontieff*, welke gedurende den attacq der gemelde Vesting, met een gedeelte van d'Armée, benevens de grove Bagages en de Provisien was achtergebleven. Den 22. bequam men door een party Cozakken naricht, dat de Turken van *Bender* opgebroken waren; dat een Corps hunner Troupen maar 2 wursten van d'Armée af was, en dat dezelve d'Equipages van den Veldmarschalk-Generaal, en van den Prins *Wolffenbuttel* aangetast hebbende, door een Compagnie Curassiers, en eenige andere Troupen, met verlies afgewezen waren. Ook verstond men, dat dien zelven dag de Quartiermeesters en Fouriers,

bene-

benevens 350 Mannen onder 't commando van den Colonel *Fermer*, en den Lieutenant-Colonel *Lieven* uitgezonden, om een nieu Campement af te steken, door eenige duizende Turken aangetast en omcingelt waren, aleer zy door twee Regimenten, tot hun versterking gedetacheert, ondersteund konden werden, dat de gemelde Colonel daar op aanstonds zyn Volk hadde doen afzitten, en een Battaillon-Quarré formeren; en dat hy vervolgens d'attacq der Vyanden met zo veel dapperheit wederstaan had, dat dezelve genoodzaakt waren geweest te wyken; in welke actie hy maar 9 gequetsten bekomen had, behalven drie Mannen, die door de Vyanden genomen waren; welke laatste middel gevonden hebbende t'ontkomen, rapporteerden, dat de Turken ten getalle van 5000 Mannen en 10000 Tartaren, 't Corps van den Generaal *Leontieff*, met de Bagagien en Provisien hadden gemeend aan te tasten, en af te snyden. Den 24. ontfing men door een party Cozakken en Calmukken kondschap, dat zy tot op 50 wursten van *Bender* doorgedrongen zynde, om de nabuurschap te recognosceren, naby de kleine Rivier *Kungalik*, een Campement van Tartaren ontdekt hadde, die (zo men giste) kort te voren naar *Bender* gekeerd waren. 1737. Septemb.

Zedert heeft het Hof met een Expresse uit de gemelde Armée Brieven van den 26. passato bekomen, inhoudende:

Dat de Veldmarschalk Grave van *Munnich*, voornemens geweest zynde tot *Perepalancka*, op de grenzen van *Bialogrod*, de *Dniester* te passeren, van besluit verandert was, zo om de menigvuldige Meeren en Moerassen, welke op den weg, tusschen *Oczakow* en *Bialogrod*, gevonden werden, als om dat men hem geinformeert hadde, dat alle de Vouragien door de Tartaren op 't Veld verbrand, en 't gehele Land geruïneert was; waarom hy raadzaamst hadde geoordeeld, met d'Armée tot op eene zekere distantie langs de *Bog* te marcheren, als dan lings af te trekken, en vervolgens op een andere plaats den *Dniester* te passeren.

d'Expresse heeft drie Paarde staarten, en een overheerlyk Schild, zwaar met Silver bekleed, dat op 't allerkonstigste gewerkt is, mede gebraght.

Men heeft ook bericht, dat de Groot-Vizier na 12 duizend Janitzaren in *Bender* gelegt te hebben, met deszelfs Leger na de kant van den *Donau* was gemarcheert, om zo 't scheen, in de Keizerlyke Armée aan die kant eene divisie te maken, en dat

1737. Septemb. dat hy daar toe omtrent *Nicopolis* twee Schipbruggen over die Rivier had doen ſlaan.

De Tartaarſche *Murſen*, te *Petersburg* gekomen om zich aan de Keizerin t'onderwerpen, zyn ten dien einde na *Petershoff* vertrokken; zy hebben eenige fraje Paarden en zeldzame Vellen tot preſent voor hare Keizerlyke Majeſteit mede gebraght.

't Bericht, het gene men van den Generaal Graaf van *Laſcy* heeft bekomen, luid aldus:

Dat de genoemde Generaal den 8. *July* van *Adzis* naar *Arabat* marcherende, de Generaal *Lewaſchow* met zeven Regimenten te Voet, was gebleven by de Ruſſiſche Vloot, beſtaande uit 217 kleine platbodemde Vaartuigen; dat de Turkſche Vloot uit drie Oorlochſchepen, 13 Galeien, en zeer vele andere Schepen, op dat Campement vruchteloos had gecanonneert; dat de Turken op den 9. ziende de *diſpoſitie* der Ruſſen ter defenſie, dieper in Zee waren geſteken; dat den volgenden nacht twee grote Turkſche ſchepen door ſtorm op de Kuſt verbryzelt, en zeer vele Turken en Grieken verdronken waren, en dat de Ruſſiſche Vloot ook ſchade geleden had; dat d'Ottomannen op nieu tegen de Ruſſen hadden gecanonneert, maar uit 100 ſtukken Canon zodanig waren begroet, dat zy terſtond met hunne gehele Vloot geretireert waren; dat de Generaal *Laſcy* verwittigt dat de Turkſche Vloot naar *Arabat* ſtevende, en de Tartaarſche Chan met zyn Leger by *Precop* ſtond. op den 12. by *Atz-Oba* halte gehouden, en den Generaal *Lewaſchow* langs de *Palus Mæotis* tot aan *Zangarsky* niet ver van *Precop* met een Corps Troupen gedetacheert had, om den Vyand op de zyde t'attaqueren, dat op dien dag een Detachement Cazakken, en Kalmukken, twee dagen te voren op party gegaan, met 47 Gevangenen, en meer dan 20 duizend ſtuks Vee te rug was gekomen, na dat zy langs de *Palus Mæotis*, en dieper in 't *Crimſche*, meer dan 40 bewoonde Dorpen en Vlekken verbrand, en eenige hondert Tartaren nedergezabeld hadden; dat de Generaal *Laſcy* eene gunſtige paſſage over de *Palus Mæotis* gevonden hebbende, dezelve den 13. had beginnen te paſſeren, om naar *Arabat* te trekken; en dat op den 14. de Dragonders en 't Voetvolk met d'Artillery en Ammonitie reets voet aan Land hadden gezet.

Van de verdere operatien der Ruſſiſche Armée, onder den Graaf *Laſcy*, in de *Crim*, heeft men 't volgende verhaal:

Den

Den 23. arriveerde de Generaal *Lascy* tot op 29 wursten van de Stadt *Bassar*, en wierd door een Corps Tartaren, door den Chan gecommandeert, aangetast: 't Gevecht was ten eersten zeer hevig, doch na dat onze Troupen eenige malen vuur hadden gegeven, weken de Vyanden in alle haast naar 't gebergte, alwaar zy, gedurende 15 wursten, wierden vervolgt van de Cozakken en Tartaren, die eene grote slachting onder hen maakten. Den 24. hield 't Leger aan de zoom van de Rivier *Karass* halte, zo om wegens de moeilyke marsch wat uit te rusten, als ter oorzake van de grote hitte. De Cozakken en de Calmukken stroopten na de kant van *Bassar* en tot in 't gebergte, om de woningen der Tartaren te verwoesten, te rug brengende omtrent 1000 Gevangens en een grote Buit van Vee. Den 25. trok de Graaf van *Douglas* met 6140 Man, zo Dragonders als Voetknechten, naar *Bassar*, en de Generaal *Lascy* volgde met het gehele Leger; na dat men 'er een groot getal Tartaren op de vlucht geslagen had, ontdekte men by de Stadt, op een hoogte, die gefortificeert scheen, een Corps Turksche Troupen, na verhaal der Gevangenen tusschen de 12 en 15000 Man sterk; waar op men twee Regimenten Dragonders, met alle de Cozakken en Kalmukken van 't Leger, los zond, om ze te verjagen, en *Bassar* te veroveren; 't welk dien zelve dag gelukkig uitgevoerd wierd. De Turken wierden geslagen, de Stadt veroverd, geplonderd en geheel verbrand; men telde in dezelve 38 Mosqueën, 2 Grieksche en Armenische Kerken, 27 Magazyns, 50 Watermolens, meer dan 10. duizend Huizen, en vele andere publique Gebouwen, de meeste van steen, onze Troupen maakten 'er een onnoemelyke buit, zo in Koopmanschappen als in andere effecten, hebbende d'Inwoonders, waar van verscheide gedood wierden, geen tyd gehad van ze te bergen. De Stadt *Bassar*, in de toegangen van 't gebergte gelegen zynde, alwaar de passages zo nau zyn, dat maar drie Man naast elkander konnen gaan, en men daar en boven gebrek aan Vouragie had, vond de Generaal *Lascy* 't raadzaam te rug te keren, na dat hy ordre gesteld had, om alle de woningen der Tartaren in 't gebergte in d'assche te leggen, en gong by *Ramajem* Camperen. Den 26. trok 't Leger geheel uit het gebergte, naulyks was 't op de vlakte, of men zag de Vyanden aan gene zyde de Rivier *Karass*, sterk omtrent 70 duizend Man, naderen; men detacheerde terstond eenige Regimenten Voetvolk en Dragonders, met de Cozakken en Calmukken, om de Rivier te passeren, en 'er de Tartaren te lokken; men canonneerde van weerkanten zeer hevig; de Cozakken en Calmukken raakten verscheide malen handgemeen met de Vyanden, die eindelyk met groot verlies weken; men nam twee van hunne Mursen Gevangen, en veroverde een voornaam

1737. Septemb.

1737. Septemb. Vaandel: na die actie riep de Generaal *Lascy* de Troupen, die hy tegen de Tartaren gedetacheert had, te rug, en continueerde zyn marsch, latende de grove Bagagie aan de zoom der Rivier met een Detachement van 7000 Man. Dien dag quamen 2000 Calmukken, die men in 't gebergte gezonden had, met een grote buit, en meer dan 10000 Gevangenen, waar onder verscheide Murzen, te rug. Gedurende de zes dagen, die de Graaf *Lascy* van den 26. *Juli*, tot den 1. *Augusti* gebruikt heeft, om zich van de Rivier *Karass* tot aan de mond van die van *Sangurski* te begeven, heeft hy op weg alle de Vlekken, Dorpen en Woningen der Tartaren verbrand, zynde dit Land aan die kant zeer bevolkt, en meer dan 60000 Ossen, Schapen, &c. tot buit gemaakt. De Vyanden zaten onze Troupen op de marsch steets op de hielen, doch wierden altoos afgeslagen, en waar over men zich 't meest verwondert, is, dat niet tegenstaande de verscheide rencontres, die onze Troupen met de Turken en Tartaren gehad hebben, 't verlies dat zy hebben geleden, geen 50 Man, zo aan doden als gequetsten, beloopt. Den 2. passeerde een gedeelte van 't Leger de *Sangurski*; des middags lieten zich de Tartaren zien, om met al hun macht op 't zelve aan te vallen, zynde door een Corps Turken uit *Caffa*, groot volgens 't zeggen der Gevangenen 20000 Man zo te Voet als te Paard versterkt: Als zy op een en een halve wurst na by onze Troupen waren, zond men eenige Regimenten Voetvolk en Dragonders op hen los, en na dat men 4 uuren op hen gecanonneert had, weken zy met groot verlies. Den 4. passeerde de Grave *Lascy* met het overige van 't Leger de Rivier, voornemens eenige dagen in die streek, alwaar overvloed van Vouragie is, uit te rusten, en in 't vervolg d'Operatien tegen de Vyanden te hervatten.

Den 24. passato, arriveerde de Generaal Adjudant van *Lieven* als Expresse uit het Leger van den Generaal Veldmarschalk *Lascy* te *Petersburg*, met het omstandig verhaal van de Progressen in de *Crim*, behelzende onder anderen:

Dat het Leger met veel moeite de *Palus Meotis* gepasseerd zynde, de Veldmarschalk 't zelve langs de Rivier *Karas* na de Stadt *Karas-Basar* had doen marcheren, en alle de Dorpen en Woonplaatsen aan weerkanten van die Rivier doen verbranden; dat hy gemelde Stadt op omtrent 29 wursten na genadert zynde, door een groot Corps Turken en Tartaren onder 't gebied van den Crimschen Cham wierd geattaqueert; dat hy 't zelve niet alleen op de vlucht gedreven, maar tot in 't gebergte vervolgd had; dat hy daar op den Lieutenant

nant Generaal Graaf van *Douglas*, den Generaal *Gerodkin*, nevens den Generaal Quartiermeester de *B*.. *y*, met een Corps gereguleerde Troupen en al de Militie naar gemelde *Karas-Bazar* had gedetacheerd, werwaarts hy, nevens den Lieutenant-Generaal *Ismalow* en den Generaal Majoor van *Spiegel* met d'overige Regimenten, op den 26. *Juli* gevolgt was; dat hy den Vyand aldaar geattaqueert, en genoodzaakt hadt andermaal de vlucht te nemen; dat hy daar op des Vyands Legerplaats en de Stadt *Karas-Bazar* had doen verbranden; en dat onze Troupen in deze actie een onbegrotelyke buit hadden gemaakt. 't Leger van den Tartaarschen Cham was, volgens 't rapport van de Gevangenen, 90000 Man sterk, maar de Veldmarschalk had hem door gene middelen tot eene Bataillie konnen bewegen, om dat, zo als de gemelde Gevangenen eenparig zeggen, de Turksche Bacha hem zeer geraden had die te vermyden, alzo 't verlies van de gehele *Crim* van een ongelukkigen uitslag afhing; En dewyl 't niet wel mogelyk was de Vyanden dieper in 't gebergte te vervolgen, om dat daar naulyks drie Man in front konnen marcheren, had gemelde Veldmarschalk raadzaam gevonden, met zyn Leger naar den *Palus Maotis* te keren. De buit door onze Troupen daar te Lande behaald, is zo aanzienlyk geweest, dat men een Schaap voor een copik, (de waarde van een stuiver) en een Os voor een roebel (of 100 copiken) verkocht heeft. 1737. Septemb.

Den 25. arriveerde weder een Courier van den Generaal *Lascy* uit de *Crim* met d'aangename tyding, dat hy den 9. dier Maand de ryke Koop-Stadt *Caffa* * stormenderhand ingenomen en grote buit gemaakt had. De voornaamste Inwoonders hadden wel getracht hunne beste Effecten op Vaartuigen te salveren, maar waren voor 't grootste gedeelte door de Russische ligte Schepen achterhaald en genomen. De gemelde Generaal verwacht ordre, of hy die Plaats zoude maintineren, of slechten.

Den 24 passato heeft men een driedubbelde salvo geschoten uit

* *Caffa*, legt op 't *Schier-* of *Byna-Eilandt* de *Crim*; onmiddelyk aan de *Zwarte-Zee*, tusschen de 80 en 90 Duitsche mylen, omtrent Noord-Oost van *Constantinopelen*. Op de genoemde streek tot aan de *Bosphorus* van *Trachien*, (eene naauwe waar door de *Zwarte-Zee* gemeenschap met *Mare de Marmora* of *Propontus* heeft) word door niets dan de *Zwarte-Zee* gescheiden. Zo dat de behouding van *Caffa*, van een zeer groot gewicht voor de Russische Heerschappy zou konnen wezen, en een gedurige schrik in *Constantinopelen* verwekken.

1737. Septemb. uit de gantsche Artillerie van d'Admiraliteit en van de Fortressen wegens de bemachtiging van de Stadt *Karrasſ-Baſſar*, en wegens andere voordelen, in de Crim door de Keizerlyke Armée onder den Veldmarschalk *Laſcy* behaalt. Gedurende dien gantschen Krygstocht had men weinig of gene zieken in d'Armée, om dat de Gidzen van dewelken men zich heeft bediend, d'Armée steets hebben gebraght langs wegen, daar goed water was; en vermits de levensmidden daar mede zeer overvloedig waren, heeft de Zoldaat geen gebrek aan iets gehad. De Brug, die men gebouwd had, om in de Crim in te trekken, was 2 Russische mylen lang.

Men heeft hier met veel verwondering in zommige buitelandsche Nieuspapieren zodanige tydingen gezien, als of ter occasie van den Brand volgens Ordre van 't Hof verscheide Vreemdelingen, op suspicie van den zelven gesticht te hebben, gearresteert zouden wezen, 't geen absoluet onwaar is, zynde alleenlyk ter gelegenheit van den laatsten Brand twee Mannen en een Vrous-Persoon over 't stelen van Goederen by den kop gevat, welke van 't Fait overtuigt en exemplaarlyk gestraft zyn.

Men twyffelt niet of d'observatien van de Fransche *Aſtronomiſten* in *Lapland* en *Peru* gemaakt, zullen veel voordeel aan de kennisse van den Aard-Kloot en de Scheepvaart toebrengen. Door d'ontdekkingen der laatste word de Stelling van den vermaarden Heer *Newton*, dat d'Aardkloot tegen de Polen eenigzints plat rond was, en de Slinger daar langer als onder de Linie wezen moest, niet weinig bevestigt. Men weet ook, dat ze een Graad van de Meridiaan in dit Land naukeurig afgemeten hebben. Maar men gelooft hier, dat hunne Observatien niet genoeg zyn, om alle 't gewenschte nutte daar van te hebben. De Heer de *L'Iſle*, eerste Professor in d'Astronomie van deze Hoge School, heeft derhalven een klein Geschrift uitgegeven, waar in hy aantoond, dat geen Land tot dergelyke zaken, bequamer is, dan *Rusland*, en hoe deze Observatien met de minste kosten, en 't meeste gemak en naukeurigheit konden geschieden. De Keizerinne zal hier toe de Middelen fourneren, maar men zal niet eerder een begin maken voor dat men d'Observatien van die in *Peru* ontfangen heeft.

Den

Den 25 's namiddags zyn de overgezonde Turksche Paarden-Staarten, Vaandels, Regiments Staven, en Vergulde Schilden, by de verovering van *Oczakow* tot buit gemaakt; naar *Petershof* gebraght, dewelke van haar Keizerlyke Majesteit by na een uur lang bezien wierden. Maandag heeft de Keizerin op de jacht aldaar een Hert van 14 takken geschoten. 1737. Septemb.

Den 2. dezer kreeg 't Hof per Expresse van den Veldmarschalk Graaf van *Munnich* tyding, dat het Leger onder deszelfs Gebied aan d'overzyde van de *Bog* campeerde, om de Vourage, die daar overvloedig is, te consumeren, en te gelyk op de bewegingen van den Seraskier van *Bender* acht te geven; dat omtrent twee duizend Turken in d'Achterhoede van ons Leger gevallen, maar door de Cozakken van den *Don* met groot verlies te rug gedreven waren; dat de Seraskier van *Oczakow*, nevens d'andere Turksche Gevangenen, onder een Escorte naar *Porewolozna*, zynde eene sterke Stadt aan den *Dnieper*, waren gezonden; en dat men in *Oczakow* meer dan duizend Lyken, boven de te voren gemelde, onder de Puinhopen, en twintig stukken Canon, nevens eenige Mortieren, die door de Turken onder d'Aarde verborgen waren, gevonden had.

MEN bericht uit *Constantinopelen* van den 30 *July*, alhier worden dikwyls grote Vergaderingen van de voornaamste Ryks-Ministers, Uitleggers der Wet en Hoofden van de Militie, gehouden, en d'ordre is door 't gehele Ottomannische Ryk afgegaan, om zo veel Troupen als mogelyk is op de been te brengen. Alle nachten marcheren dubbelde Patrouilles door de Straten, en als 'er iemant daar op gevonden word, werpt men hem aanstonds in Zee, om dus alle Zamenrottingen en Brandstichtingen voor te komen, van de welke men 8 in deze Maand *July* hier gehad heeft, als 2 in Pera, 5 in de Stadt, en een 1 in de Zeven-Torens, dewelke 700 Huizen verteerd heeft. Uit *Persien* is een Afgezant van *Schach Koulikan* hier aangekomen, dewelke een Oliphant van buitengemene grote tot een geschenk voor den Groot-Sultan mede gebraght heeft. TURKYEN.

VAN *Brussel* heeft men, dat de Directeurs van de Compagnie NEDERLANDEN.

1737. Septemb.

... t'*Oostende* de lust wel mochten verliezen, om in 't vervolg Koophandel op d'*Indiën* te dryven, dewyl door den groten overvloed van Goederen, welke zo in *Vrankryk*, als in *Engeland* en *Holland* &c. successivelyk aankomen, met die Commercie niet meer gewonnen kan worden: Zelfs zyn vele van gedachten, dat men de Factorie te *Canton* heeft laten dryven, om dat, na 't afbreken van den Koophandel, de Directeurs generley Onderstand derwaarts gezonden hebben.

d'Aards-Hertoginne Gouvernante heeft dezer dagen 't volgende Arrest doen publiceren.

MARIA ELISABETH, by der Gratie Gods, Koninglyke Prinsesse van Hongaryen, Bohemen en der beide Sicilien, Aards-Hertoginne van Oostenryk &c., Gouvernante-Generaal der Nederlanden. Alzo tot onze kenisse gekomen is, dat zeker Boek in de Nederduitsche Taal, tot tytel voerende, *Bericht van de snode onderneming en Vrouwenroof, gepleegt door den Bisschop van Roermonde, aan K. A. van Hartzheim, Huisvrouwe van J. F. d'Eisschen, Here van Triest &c., Gedrukt in den Haag* 1737, in 't Hertochdom Gelre opentlyk verkocht en gedebiteert werd; welk Boek op onze ordre geëxamineert en aan 't gemeen schadelyk bevonden zynde, als gevuld met lasteringen tegen den H. Stoel en de Kerkelyke Jurisdictie, gelyk ook 't Koninglyke gezach beledigende: Zo is 't, dat Wy niet langer willende gedulden, en tolereren dat een zo schandelyk Boek blyve in handen van de getrouwe Onderdanen van zyne Keizerlyke en Catholyke Majesteit, in deszelfs naam bevelen, dat het gemelde Boek door den Scherprechter op de publicque plaats van de Stadt Roermonde, verscheurd en verbrand zal werden; verbiedende wyders aan alle Drukkers, Boekverkopers en andere, 't zelve in deze Landen t'ontfangen, te bewaren, of te debiteren, op verbeurte van 200 goude Florynen, en confiscatie van alle d'Exemplaren. Gedaan te *Brussel* den 29 *Augusti* 1737.

De Graaf van *Maldeghem*, Keizerlyke Commissaris op 't Congres t'*Antwerpen*, is van daar, uit oorzaak van ziekte, hier te rug gekomen. 't Gemelte Congres mocht wel voor eenige dagen opgeschort blyven, om dat de Keizerlyke Commissarissen niet genoegzaam gevolmachtigt zyn, over eenige Pointen, die men

van

van d'andere kant op het Tap brengt, te handelen, en derhalven eerst bredere Instructien en Volmachten moeten afwachten. 1737. Septemb.

Zeker Juwelier, die zich voor eenigen tyd aan een voornaam Hof heeft onthouden, en zedert in deze Landen is gekomen, is alhier op verzoek van dat Hof gearresteert, en buiten de Stadt op een Lusthuis gebraght, daar Hy door 18 a 20 Granadiers onder 't oog bewaard word: Ondertusschen heeft men van die aanhouding aan dat Hof kennis gegeven, en is verlangende om te zien, wat van 't gevolg worden zal. Men zegt, dat de bovengemelde Juwelier, ten tyde dat zeker gewezen voornaam Minister in crediet was, verscheide Zaken, die men nu op alle mogelyke wyze tracht uit te vorschen, zou hebben behandelt, zo dat men niet twyffeld, of Hy zal op 't eerste verzoek van dat Hof aanstonds worden overgeleverd. Hy is, vervolgens als een Gevangen in 't Fort *Montery* gebraght.

Den 21. ging d'Aards-Hertoginne Gouvernante, voor d'eerstemaal na hare indispositie, derzelver devotie voor 't miraculeuze Beeld van *Halle* verrichten, van waar die Prinsesse 's avonds alhier te rug quam. Den 30 passato, hielden de Commissarissen-Plenipotentiarissen van den Keizer, den Koning van Groot-Brittannien, en de Heren Staten Generaal, hunne twede conferentie.

Men bericht van *Breda*, den 10 dezer arriveerde de Prins en Prinses van *Orange* omtrent zes uuren 's avonds t'*Oosterhout*. Drie Compagnien Burgers stonden in 't Geweer met ontrolde Vaandels, slaande Trommels, en schoten verscheide salvo's. Den 11. wierden hunne Hoogheden door den Heer Hoofd-Officier en verdere Leden van de Magistraat van deze Plaats op 't plechtigste gerecipieert, en vervolgens hebben de Heren Officieren der Baronnye zynde prachtig in rood Scharlaken uitgedost, insgelyks hunne Hoogheden alhier opgewacht en gecomplimenteert. Den 22. namen hunne Hoogheden 't vermaak om 't schieten na den Vogel, door 't Schutters Gild uitgevoerd werdende, by te wonen. Hunne Hoogheden vertrokken den 13. omtrent ten half elf uuren van *Oosterhout* herwaarts, zynde op de Lemietscheiding door den Burgermeester, twee Gedeputeerden en den Griffier

1737. Septemb. Griffier gecomplimenteert; waar na hunne Hoogheden naar 't Speelhuis, een half uur van hier, vertrokken, alwaar een Detachement Ruiters de wacht hadt. Hunne Hoogheden hier 't middagmaal gehouden hebbende, quamen omtrent ten vier uuren 's namiddags, onder 't lossen van 't Canon aan de *Boschpoort*, en 't gelui en 't gespeel der Klokken in deze Stadt: Passerende de *Boschstraat*, *Veemarkt*, *Grote Markt*, en 't *Casteel Plein* door vier Eerpoorten, uitmuntende toegericht, en door de Magistraat gesteld, naar 't Casteel. De *Boschpoort* inkomende, stond 't Corps van 't Regiment van den Heer Baron, en Colonel *Alyua*, met vliegende Vaandels en slaande Trommels in de Wapenen. d'Intrede was in de volgendende ordre: 1. Quam een Detachement Ruiters voor af. 2. Volgde een Cavalcade van zyne Hoogheits Edellieden en Pagien op 't prachtigste uitgedost. 3. De Palfroniers ieder met een handpaard. 4. De Koets van Staat, waar in hunne Hoogheden zaten, zynde met zes Paarden bespannen, hebbende eene wacht Ruiters aan wederzyde; gevolgt wordende, door noch vier Koetzen met zes Paarden, daar d'Eer-Dames in zaten. 5. Wierd dezelve met een groter Corps Ruiters gesloten.

De zes Compagnien Schutters, zynde zinlyk uitgedost, mitsgaders met Oranje Coquardens op de hoeden, waar van de sommige met Oranje Appeltjes en andere versieringe uitmuntte, stonden aan wederzyde der straten, waar hunne Hooghedens passeerde, geschaart onder de Wapenen, met vliegende Vaandels en slaande Trommels. Wanneer hunne Hoogheden d'eerste Compagnie Schutters gepasseert waren, sloot dezelve voorwaarts op, en volgde 't laatste Corps Ruiters, 't geen zo vervolgens geschiede tot de laatste Compagnie toe: Al 't welk eene aangename vertoning gaf. Hunne Hooghedens passeerde voorby 't Stadthuis onder 't geschal van Keteltrommels en Trompetten; in 't Casteel komende, vond men insgelyks een Corps van 't voorzeide Regiment onder de Wapenen, met vliegende Vaandels en slaande Trommels; mitsgaders 't gehele Corps Granadiers, 't welk voor zyne Hoogheit defileerde, en de wacht hielden aan d'eerste Poort van 't Hof. Hunne Hoogheden in 't zelve gekomen zynde, wierden aldaar door de Magistraat en Corps gecompli-

plimenteert, en na zulks verricht was, dede zes Compagnien Schutters, dewelke op 't Casteel-Plein in Linien gerangeert stonden, verscheide Salvo's, en daar na 't Casteel optrokken, en met Gelederen voor zyne Hoogheit defileerden, die een byzonder genoegen over 't zelve toonde. 1737. Septemb.

De vreugde was dien dag algemeen, de Torens der Stadt en der Dorpen van de Barronnye pronkte met Oranje Wimpels en Vlaggens. De pieuse Gestichten, waar in onder andere uitmuntte 't Oude Man- en Vrouwen-Huis in de *Boschstraat*; en eene menigte van andere Huizen, waren konstig versierd, zelfs tot de geringste Straten, lieten, na hun vermogen, blyken van blydschap zien. Men zach verscheide particuliere Eerpoorten opgerecht, waar onder boven alle dezulke zegepraalde, de *Haagstraat*, (welke genoemd is na 't *Prinsen Hage*, een half uur buiten de Stadt) waar in vier derzelve, sierlyk, en wel geproportioneert, en na de kunst uitgewerkt, met Keizerlyke Kronen en Latynsche Inscriptien quamen uit te muntten, en al 't geen men wyders zach, was versierd met Oranje Coquardens, Linten, en 't geen eenigermaten aan d'openbare Vreugde kon voldoen.

Omtrent ten zes uuren liep 'er van voor 't Stadthuis, 't welk byzonderlyk versierd was, onder 't gedurig geschal van Keteltrommels en Trompetten, Rode- en Witte Wyn. Des avonds was 't zelve geheel geillumineert; gelyk de grote Kerks Toorn met brandende Lampen in hunne boven Transsen bezet waren. Ten acht uuren wierd 't Vuurwerk op 't Casteel afgestoken, dat een byzonder genoegen gaf.

Zyne Hoogheit quam omtrent negen uuren op 't Stadthuis, en deed aldaar d'avond Maaltyd, na dat alvorens aan ieder Magistraats Persoon eene Goude Medaille was omgedeelt geworden. Waar na zyne Hoogheit, eene menigte Silvere Medailles, leggende in eene grote Silvere Schotel, met zyne Edellieden, van de Puyje van 't Stadthuis, onder 't Volk wierp. Vervolgens zach men eene menigte van Huizen, konstig, en niet min ter zake der blyde inhuldiging toepasselyk, geillumineert, en door 't branden van Piktonnen en andere Vuurwerken, 't geen tot laat in de nacht

1737. Septemb. duurde, eene algemene vergenoeging, en uitgalming van vrolykheit, vertonen.

Niet tegenstaande een onnoemlyk getal van Vreemdelingen, hier tegenwoordig waren, om d'Inhuldiging te zien, is alles, zonder 't minste ongeluk, in vreugde geëindigt.

De Beschryving der Inscriptien op de vier voorgenoemde Stadts Eerpoorten gesteld, zyn als volgt:

Op d'eerste Eerpoort,

Staande op de Boschstraat by 't Oude Man- en Vrouwen-Huis.

Vivat, Floreat, perennet Celsissimus Princeps, cum Serenissima Principe Regia.

Gelukkig, en lang leve, en bloeje den Doorluchtigsten Vorst, en de Doorluchtigste Prinsesse.

SINNEBEELDEN.

Een rond Schild vol Harten.

Daar onder,

Benevolentia est optimum præsidum.

De goedwilligheit der Onderzaten geeft genoegen en sterkte aan 't Oppergezach.

Een Rad van een Watermolen die omdraait, en den As van 't Rad onbeweeglyk blyft.

Meus immota manet.

Ik blyf bestendig by myn voornemen.

Op de twede Eerpoort,

Staande op de Veemarkt.

Longe levis aura feret, si pia fata volint.

Een goede Wind zal hem ver brengen, zo de Voorzienigheit gunstig is.

Op

1737. Septemb.

Op de Liefde.

Vivit ad extremum.
Myn liefde blyft tot 't einde van myn leven.

Op de Trou.

Hic Spectanda fides.
Hier ziet men de getrouheit.

Op de derde Eerpoort,

Staande op de grote Markt.

Voor SINNEBEELDEN.

Een Pilaar, met een snoer van Palmbladen omslingert.

Fulcit & ornat.
Hy ondersteund en versierd.

Een Ryzende Zon.

Oritur, ut prosit.
Hy ryst op, om goed te doen.

Onder de Wapens van hunne Hoogheden.

Virtus Unita Valet.
Vereenigde Deugt, en Macht, geeft kracht.

Op de Waakzaamheit.

Non ignavis votis, sed vigilando & agendo prospere cedunt omnia.
Niet door luije, of trage wenschen, maar door Waken en Arbeiden gelukt alles.

Op de Voorzichtigheit.

Prudentia Virtutum Gubernatrix, & Status Publici munimentum Precipuum.
De Voorzichtigheit is de Bestierster van alle Deugden, en de voornaamste sterkte van 't Gemene Best.

1737. Septemb.

Op de vierde Eerpoort.

Staande voor de Brug van 't Casteel.

Op Hercules.

Docta per ora virum volat, & non interit unquam.
Hy zweeft altyd op de tongen van Geleerde Mannen, en zyn Roem sterft nimmermeer.

Op Pallas.

Consilio & virtute cuncta Superantur.
Door Beleid, en Dapperheit, overwint men alles.

SINSPREUKEN.

Quos probat, illustrat.
Die hy goedkeurd, verheft hy.

Non abduci fallaciis, non seduci blanditiis, non frangi injuriis, magnæ virtutis est.
't Is een dapper Man, die zich niet laat aftrekken door *Bedrog*, noch verleiden door Vleyeryen; noch door Onrecht de moet laat zinken.

Onder de Wapens van hunne Hoogheden.

Auriacæ Brittannicæque Domus immortale nomen.
De Roem van Oranje en Brittanjes Huis is onsterflyk.

Quis dicere laudes?
Wie is bequaam, om derzelver Lof te vermelden?

Voor 't Stadthuis.

Op THEMIS.

Staande op een versierd Rondeel boven de Pulje van 't Stadthuis.

Regit & corrigit.
Zy bestierd, straft, en verbeterd.

Voor

1737. Septemb.

Voor de Puije van 't Stadthuis.

Ad liberalia Cives vos vocamini, libere hoc festo die licet liberali gaudio libero patri litare.

Burgers en Ingezetenen, gy word genodigt tot deze Vrolyke Feestdag, op den welken 't u lieden vry staat, geneugte te scheppen, en goede sier te maken.

Op 't Vuurwerk, staande voor 't Hof in 't Casteel.

SINNEBEELD.

Een Vuurpyl uit de Stadt in de Lucht opgaande, en in de hoogte zynde, heldere Sterren, Goude Stralen, en Regen na beneden, in in en over de Stadt latende vallen.

Conspicuum spargit in urbe jubar.

Hy verspreidt, en geeft eene Heerlyke Glans en Gouden Regen, in en over de Stadt.

MEDAILLES, *op d'Inhuldiging van zyne Hoogheit geslagen.*

OP D'EERSTE.

Aan d'eene zyde de Wapens van hunne Hoogheden met een Kroon daar boven.

Rontom der zelve deze Inscriptie.

WILH. HEND. CAREL-FRISO, PRINCEPS AURIACUS, ET ANNA MAG. BRITT.

WILLEM HENRIK CAREL FRISO, PRINS VAN ORANGE, EN ANNA VAN GROOT BRITTANNIE.

Aan d'andere zyde.

Hunne Hoogheden op een Triumphwagen, getrokken door een *Leeu* en een *Eenhoorn.*

1737. Septemb.

Boven de Triumphwagen, 't Wapen van de Stadt *Breda*, door twee Engelen in de Lucht, verbeeldende de Faam, wordende gedragen en vastgehouden.

d'Inscriptie om de Triumphwagen.

Virtus & Fama Triumphant.
De Deugd en Roem Zegenpralen.

Onder de Triumphwagen.

Inaugurati Bredæ 12. * *Septembris* 1737.
Ingehuldigt binnen de Stadt Breda den 12. September 1737.

OP DE TWEEDE.

Aan d'eene zyde de Gekroonde Wapens van hunne Hoogheden met 't Wapen van *Breda* daar onder.

Boven dezelve deze Inscriptie.

Je maintiendray.
Ik zal beschermen

AAN D'ANDERE ZYDE.

Een Pelikaan hare Jongen met haar Bloed uit de Borst voedende.

Boven dezelve.

Divino favore.
Onder de gunst des Hemelsch.

ONDER DE PELIKAAN.

Inauguratio Bredæ 12. * Septembris 1737.
De Huldiging in Breda den 12. *September* 1737.

CAR-

* Dat de Datums der Medailles niet over een komen met den Dag der Inhuldiging, is om dat d'Eerpoorten noch niet in gereedheit waren, zulks d'Inhuldiging den 13. *September* is geschiet.

CARGA ofte Lading van 't Oost-Indisch Compagnies-Schip 't *Huis te Spyk*, voor rekening van de Kamer *Amsterdam*; zynde den 31. *December* 1736 van *Canton* in *China* vertrokken, en den 3. *September* 1737 behouden in *Texel* gearriveert. 1737. Septemb.

183 Kassen, en	14210 ✠ Radix Galinga.
1845 Bondels Porceleynen.	1100 ps. Damasten in soorten.
143501 ✠ Thee Boey.	597 — Rol-Armozynen.
5304 — Thee Chauson.	600 — Gorgorons.
72675 — Thee Congo.	200 — Satynen.
23523 — Thee Pecoe.	200 — Chagrynen.
9330 — Thee Bing.	200 — Pekins Neusdoeken.
5075 — Radix China.	200 — Diemetjes.

CARGA ofte Lading van 't Oost-Indisch Compagnies Na-Schip *Westerbeek*, voor rekening van alle de Respective Kameren. Zynde den 4 *April* van *Batavia* vertrokken, en den 26 *September* behouden in *Texel* gearriveert.

91819 ✠ Thee in zoorten.	73131 ✠ Poeyer Suiker.
35000 — Tin Malax.	185875 — Javasche Coffy.
48521 — Bruine Peper	105397 — Salpeter.
40801 — Siams Sapanhout.	

Men ziet t'*Amsterdam* een Lyst van de Manschap, gesalveerde, en Doden, van d'ondergenoemde Hollandsche Oostindische Retour-Schepen, welke aan *de Caap de Goede Hoop* verongelukt zyn: namentlyk:

Schippers,	*Schepen*,	*Bemand*,	*Gesalveert*,	*Doden.*
Elsbergen - - -	Ypenroode	83 - -	24 - - -	59.
Zeeman - - - -	Goudriaan	81 - -	71 - - -	10.
G. Pick - - - -	Flora - - -	111 - -	52 - - -	59.
Van Veerde - -	Paddenburg	105 - -	93 - - -	12.
W. Bos - - - -	Westerwyk	103 - -	101 - - -	2.
Orsel - - - - -	De Buys -	77 - -	30 - - -	47.
J. van Tiel - -	Duynbeek	98 - -	87 - - -	11.
J. van Haarste.	Rodenrys -	82 - -	75 - - -	7.
		740.	533	207.

Uit

1737. Septemb. Uit 's *Hage* werd bericht, dat het gerucht, als of de Spaansche Ambassadeur Marquis van *St. Gille* zich van hier naar 't Groot-Brittannische Hof stond te begeven, mitsgaders dat de tyding in zommige publicque Nouvelles gemeld is, als of een nieuwe Alliantie zoude gesloten zyn tusschen de Hoven van *Vrankryk* en *Spanjen*, beide zonder de minste grond zyn.

Den 18. dezer, hebben de Heren Gedeputeerden van de Vergadering der Staten Generaal aan den Grave van *Uhlefeld*, Extraordinaris Envojé en Plenipotentiaris van den Keizer, en aan den Marquis van *Fenelon*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, ter hand gestelt het antwoord van haar Hoogmogende, op de communicatie, door die Ministers over eenigen tyd aan de Staten Generaal gedaan van 't Project van 't Definitief Tractaat tusschen den Keizer en den Koning van *Vrankryk*.

De Baron van *Guedda*, die dertig Jaten als Ambassadeur van den Koning van *Zweden* aan 't Fransche Hof heeft geresideert, en thans door zyne Zweedsche Majesteit tot Secretaris van Staat is aangestelt, is den 25. van hier vertrokken, om zyne reize naar *Stokholm* voort te zetten.

d'Allerwichtigste zaken zyn tegenwoordig alhier op het Tapyt, en de vreemde Ministers hebben dagelyks Conferentien met de Gedeputeerdens van haar Hoog Mogende; zo nopens d'accessie van de Republicq tot het Defenitif Tractaat; over de zaken van *Oostvriesland*, dewelke ernstiger beginnen te werden; over de beroving door de Spaansche Kustbewaarders; over de Conferentien t'*Antwerpen*; als over verscheide Projecten, welke men zegt, dat van een naburig Hof op het Tapyt zyn, en voornamentlyk, zedert men heeft vernomen dat *Spanje* aan alle zyde Schepen op koopt.

BYZONDERHEDEN. VAN *Coppenhagen* heeft men, dat de Markgravin, Moeder van de Koningin van *Denemarken*, den 23. laatstleden ten 5 uuren 's morgens te *Frederiksberg*, na eene langwylige ziekte in den ouderdom van 70 Jaren was overleden, tot uiterste droefheit van 't gantsche Hof, doch wel voornaamlyk van de Koningin, die door dit verlies zodanig aangedaan was, dat men voor hare Majesteit bekommert was, gemerkt haar zwakken toestand van gezondheit,

heit, en dat zedert het overlyden van de Markgravin hare Moeder, wegens onpasselykheit haar kamer had moeten houden. 1737. Septemb.

Den 21. des nachts verscheen te *Rome* over 't Gebergte een Vuur-Colom aan den Hemel, die meerder dan een uur lang te zien was.

Uit *Zwaben* bericht men van den 26. dat in de Jurisdictie van 't Stedeken *Bregents* op den 24. 's morgens, omtrent 't Landgoed *Gorbach* 't volgende merkwaardig geval gebeurt was. Een Meisje, dat op den Berg, genaamt de *Ebnel*, aan den voet van den welken de gemelde Woning staat, het Vee hoedde, ziende, dat een groote steen den Berg quam afrollen, zonder dat eenig Mensch daar omtrent was, riep haar Moeder, die zo voort het Vee elders liet brengen, te meer om dat die stenen hoe langs hoe meer quamen afzakken, en de Berg zelf begon te kraken. de Heer van *Gorbach*, die even te voren van *Lindau* t'huis was gekomen, was in d'uiterste verslagenheit, dat hy zyn Huis, dat hem over de 24000 Floreinen had gekost, mede hoorde kraken. Hy gaf order, om op 't spoedigste de beste Meubelen te bergen, wyl hy geen anderen staat maakte, dan dat het Huis zou instorten. Dit kraken duurde tot gistere morgen, wanneer de Berg eensklachs als in een afgrond zonk, en 6 morgen Zaailand en 3 à 4 morgen hout mede sleepte, op eene wyze, dat daar ter plaatze thans niets ter werelt meer is te zien, dan alleenlyk eene opening, die zo diep is, als de Domstoren van *Lindau* hoog is, zynde d'opening alleen 600 voet lang en 500 voet breed, en yslyk om te zien. Verscheide Menschen, die by deze merkwaardige opening zyn geweest, verhalen, dat men Aarde, Steen en Bomen alles onder malkander ziet leggen, en dat zy een steen daar in geworpen hebbende, dezelve in een Water was gevallen, die een geluid had gegeven, als of hy in een zeer diepe put was geworpen, en dat zy daar uit opmaakten, dat die opening vreeslyk diep moest zyn, te meer om dat in hunne tegenwoordigheit de Rots noch hoe langs hoe meer wechzonk. Rondom 't Huis van den Heer *Gorbach* is de grond als omgeploegt en op vele plaatzen zodanig gescheurd, dat men haast geen voet kan zetten. Een droge Vyver, die tamelyk diep lag, is door dat merkwaar-

 dig

1737. Septemb. dig geval ruim 50 voeten gerezen, en daar en tegen een Molen 10 voet gezonken, zonder dat dezelve aan stukken geraakt is.

Wyders bericht men van *Bregent* den 4. dezer, dat men aldaar thans bezich was, met het Huis en Stal van den Heer van *Gerbach* af te breken, om dat de muren van 't eene end tot het ander waren gescheurt, behalven dat men zich in dat gantsche District niet veilig acht, wyl 't kraken noch niet ophoud en hoe langs hoe meer openingen in den grond komen. Zedert 8 dagen zyn over de 1000 Menschen van hier, als van *Lindau* en andere plaatzen derwaarts gegaan, om dat wonderwerk te zien. Door dit geval zyn onder anderen een groote menigte ongemeen lange en schone Dennebomen verzonken zonder dat het minste overblyfzel te zien is.

Van *Leypsig* den 30. passato heeft men, dat in de Hof-*Tuin* des Graafs van *Pappenheim* een *Cercus Americanus Serpens*, die voorleden Jaar gebloeid heeft, op den 15. dezer Maand, 's avonds ten 7 uuren, weder twee Bloemen gemaakt, welke tot den volgende ochtend overheerlyk gebloeid hebben.

Te *Neurenburg* is in de *Hortus Medicus* een *Cereus Scandens Articularis Polygonus*, welke in *September* 1735 voor d'eerstemaal gebloeid, nu weder den 30. *Augusti* drie Bloemen voortgebraght heeft, welke door haar ongemene schoonheit en voortreffelyke balsamike Reuk voor de zeldzaamste van alle de vreemde Gewassen in geheel *Duitschland* gehouden word, en binnen weinige dagen staat noch een Bloem van die Plant open te gaan.

Te *Lemenveerde* aan de *Wezer* in 't Hanoversche, heeft men van den 30. dat aldaar 3 Mans en 3 Vrouspersonen geëxecuteert waren, waar van d'eene hunne Vrouwen, en d'andere hare Mannen met Vergif aan een kant geholpen hebben, ten eynde, om als dan met malkander te mogen trouwen.

Den 1. dezer is te *Londen* in de *Inner-Temple-Laan* de volgende schrikkelyke Moord geschied: Een Jongman van omtrent dertig jaren, Zoon van den laatsten Lord Opper-Richter *Levinge* in *Yrland*, was overgekomen, om zyn Oom Mr. *Levinge*, zynde een Advocaat en een Man van omtrent 70 jaren, te bezoeken. 's Middachs omtrent 1 uure quam de Jongman met een Scheer-

mes

mes in de hand in de Kamer van zyn Oom (wonende in de *Tempel*) en ging op hem los: De Dienstmaagd willende hem beletten, kreeg van hem een snee in een Arm en door den Hals, dat ze dood neer viel: Hier op gaf hy aan zyn Oom verscheyde sneden over zyn Aangezicht, in den Hals en in zyne Handen, doch ontworstelde hy hem noch, en een Verdieping beneden gekomen zynde, riep hy uit het Venster: Moord! waar op eenige Buren tot zyne assistentie toeschoten. Ondertusschen had de jonge *Levinge* 3 Bank-Briefjes, een van 300 en twee van 25 Ponden Sterlings uit het Venster geworpen, en zich zelfs een snee door den Hals gegeven, doch zonder de Lucht-pyp te raken: De Buren in 't Huis gekomen zynde, bonden hem vast, maar hy kreeg echter een hand los, en trok zich zelfs de Strot uit den Hals, waar op hy dood ter Aarde viel. d'Oude Heer *Levinge* is reets tweemaal verbonden, en men kan noch niet zeggen, hoe 't met hem aflopen zal. Uit alle omstandigheden moet men besluiten, dat dit feit uit dolzinnigheit van den jonge *Levinge* begaan is, gelyk dan zyne Nabestaande reets over eenigen tyd van zints geweest zyn, hem te laten bewaren.

1737. Septemb.

Den 16. 's middags heeft de Bode van *Yorkshire* een begin gemaakt om zyne weddingschap van 300 Ponden Sterling uit te voeren, namentlyk om binnen zes dagen 400 Engelsche Mylen, of 100 grote uuren wegs te gaan, waar van hy dien dag 68 Mylen afleggende, heeft dezelve volbraght, en noch 2 uuren tyds overgehouden.

Erford den 3 *September*. Den 30sten passato, 's avonds omtrent 9 uuren, had men alhier een zeer zwaar onweêr, vermengt met Donder en Blixem, 't geen byna 2 uuren duurde, zonder dat 't zelve echter eenige schade in deze Stadt veroorzaakte, doch in een klein Steedtje *Groot-Sommerda* genaamd, 2 mylen van hier gelegen, sloeg den Blixem in verscheide Huizen, waar door dezelve in brand geraakten, en vermits de wind zeer sterk was, wierden binnen weinig tyd de gehele Markt, de Kerk, het Raadhuis, en 61 Huizen, behalven de Stallen en opgevulde Schuren, in d'assche gelegt.

1737. Oktober.

OCTOBER.

GROOT-BRITTANNIE.

MEN bericht uit *Londen* den 21. passato. Zaterdag avond ten 10 uuren, quam de Hertoch van *Grafton* van *Hamptoncourt* in 't Paleis van *St. James* met een boodschap des Konings aan den Prins van *Walles*, behelzende onder anderen; *dat zyne Majesteit hem verzocht elders anders te gaan resideren:* en gisteren verlieten hunne Koninglyke Hoogheden en de jonge Prinses het Paleis, en gongen voor 't overige van de Zomer na *Kew*.

Den 22. 's Zondags gong de Ridder *Cotterel* Ceremoniemeester, de vreemde Ministers wegens den Koning bekend maken d'ordre die zyne Majesteit 's avonds te voren gegeven had, op dat de Prins van *Walles* 't Paleis van *St. James* ruime, en zeide hen ter zelver tyd „ dat zyne Majesteit hoopte dat zy zyne Hoogheit „ niet zouden zien". Maandag zond men aan alle de Pairs en Pairessen, aan de Geheimeraden, aan hunne Vrouwen, en aan andere Personen die eenig Emploi in 's Konings en 's Koningins dienst hebben, circulaire Briefjes behelzende, „ dat *al wie zyn* „ Hof aan den Prins en Prinsesse van *Walles* maakt, niet in „ tegenwoordigheit van hunne Majesteiten zullen werden toege- „ laten"; waar over vele aanmerkingen gemaakt werden, en de vyanden der Regering zich veel goeds beloven.

De Brieven die wy van *Mexico* van den 24sten *April* ontfangen hebben, maken zo min als die van *Kadix* gewach van d'abondante Goud- en Silvermyn, welke in de Spaansche *Westindien*, 200 mylen van d'eerstgenoemde Stadt, gevonden of ontdekt zoude zyn.

De Boodschap van den Koning op den 21. der voorlede Maand door de Hertogen van *Grafton* en *Richmond* en den Graaf van *Pembroke* schriftelyk aan den Prins van *Walles* overgelevert, is als volgd:

De Betuigingen, die Gy in uwe laatste Brieven aan my hebt gedaan van uwe byzondere achting jegens my, zyn zo tegenstrydig met

Uw

Uw doen, dat ik niet langer kan gedogen my daar door te laten misleiden. 1737. October.

Gy weet zeer wel, dat Gy noch aan My nochte aan de Koninginne niet eerder eenige de minste kennis hebt gegeven dat de Prinses zwanger was, dan minder als een Maand voor de Geboorte van de jonge Prinses; Gy hebt de Prinses tweemaal in de week, onmiddelyk voor den dag van Hare Verlossinge, uit het Paleis van myne Residentie wechgevoerd, in verwachting, zo als Gy uit eige beweging verklaard hebt, van Haar Arbeid, en de beide reizen na Uwe te rugkomst voorbedachtelyk alle d'Omstandigheden van eene zo gewichtige Zaak voor My en de Koninginne verborgen gehouden; En Gy hebt eindelyk zonder aan My ofte aan de Koninginne eenige kennis te geven, de Prinses van *Hamptoncourt* wechgebraght in een toestand, die niet betaamlyk is te noemen. Na dus tot d'uitvoering van Uwe beraamde Maatregelen beide de Prinses en Haar Kind aan 't grootste Gevaar bloot gesteld te hebben, geeft Gy voor overrompeld te zyn, en dat Uwe tederheit voor de Prinses d'eenige oorzaak is, welke deze Uwe Verontwaardigingen, My en de Koninginne aangedaan, heeft te weeg gebraght.

Dit buitensporig en onbehoorlyk Gedrach in een zo wezenlyk Point, als de Geboorte van een Erfgenaam tot myn Kroon, is een zo klaar Blyk van Uwe voorbedachte bravering van My en zulk eene versmading van myn Gezach en 't natuurlyk Regt jegens Uwe Ouders, dat het met generlei schyn van onnozelheit Uwer goede Oogmerken, nochte onder den dekmantel van glimpige Woorden, verschoont kan worden; want Uw gantsch Gedrach is zedert een geruimen tyd zo volkomen van alle wezenlyke Eerbied jegens My ontbloot geweest, dat ik al lang rede gehad heb, om ten hoogsten op Uw verstoord te zyn.

En zo lang als Gy Uwe achting en vertrouwen niet ontrekt van die, door welker aanstoking en raad Gy bestierd en aangemoedigt word in Uw onverdedigbaar Gedrach jegens My en de Koninginne, en zo lang als Gy niet tot Uw Plicht keerd, zult Gy niet verblyven in myn Paleis, 't welk ik niet wil dulden gemaakt te worden tot een toevlugt van die, welke, onder schyn van U aantehangen, de Verdeeldheit verwekken, die Gy in myne Familie gemaakt, en daar mede 't gemeen belang van alles verzwakt hebt.

In deze omstandigheit wil ik geen antwoord ontfangen, maar wel, als Uwe Daden een zo rechtmatig bezef van Uwen Plicht en Onderwerping aantonen zullen, dat ik daar door bewogen werde om U te vergeven, 't geen ik tegenwoordig rechtmatig moet gevoelen.

Ondertusschen is 't myn welbehagen, dat Gy *St. James* verlaat met

1737. Octobe. Uwe gehele Huishouding, als 't kan geschieden zonder nadeel of ongemak van de Prinses.

Ik zal voor het tegenwoordige de zorg van myn Klein-Dochter aan de Prinses overlaten, tot dat de tyd van My zal eisschen Haar Opvoeding in overweging te nemen.

Op deze boodschap heeft de Prins den volgenden Brief aan den Koning geschreven.

SIRE,

Ik ben op de gevoeligste wyze aangedaan, nu ik uit de boodschap van Mylord *Essex* zie, dat myne komst te *Londen* met de Prinses, ongelukkig d'oorzaak is geweest, dat ik in Uwe Majesteits ongenade vervallen ben. Geeft my verlof, *Sire*, aan U te vertonen, dat in de dringende nood, waar in ik my op Zondag bevond, zonder Vroedvrou, of eenigen anderen bystand, 't my onmogelyk was, een oogenblik langer te vertoeven, zonder 't welk ik niet zou hebben toegelaten, in Persoon Uwe Majesteit daar van te verwittigen; want ofschoon alle bedenkelyke spoed was gemaakt, zo zou 't niet wel mogelyk zyn geweest, om Juffer *Cannon* te hebben, twee of drie uuren na de geboorte van 't Kind, nademaal de Prinses verscheide dagen zwaar Colyk gehad geheeft. Juffer *Cannon* en de Doctors *Hollings* en *Broxholm* zyn alle dag geconsulteert, en zy alle hebben my verzekert, dat de Prinses zo na op haar tyd niet was, ja Zondag middag waren alle de Doctors noch van dat zelve gevoelen, maar oordeelden, dat in geval de Prinses pyn gevoelde, van die van Colyk verschillende, het dan goed zou zyn haar een Cordiaal, of hertsterkende middel te geven, en zo schielyk als mogelyk na de Stadt te brengen. Dien raad heb ik stipt gevolgt, en 't smerte my zeer, dat een geval is gebeurt, het welk door myne teerhertigheit voor de Prinses voor een ommezien heeft wechgeweert, 't geen anders steets 't eerste is in myne gedachten, dat is, myne eerbiedigheit jegens Uwe Majesteit. Daar en boven durf ik zeggen, dat de Prinses my ernstig heeft verzocht, om haar na *Londen* te brengen, daar zy allerhande bystand beter kon vinden, en dat ik dat verzoek niet heb konnen afslaan, nademaal ik 't my nooit zou hebben vergeven, by aldien door myne weigering haar een of ander ongeluk was overgekomen. Ik hope dat Uwe Majesteit dit alles zal gade slaan, en my verlof verlenen, om my morgen op Uw *Levée* voor Uwe voeten neer te werpen, 't welk ik Maandag laatsleden niet zou hebben nagelaten, by aldien de Koningin my zulks niet had bevolen. d'Eenige rede, die my thans be-

ren, om zulks te doen, is de vreze, dat ik Uwe Majesteit zal beledigen, als ik voor U verschyn, zonder alvorens de vryheit te nemen, om aan U de waarachtige en eenige beweegrede t'ontdekken van den stap, die U mishaagt heeft. 1737. October.

Copy van een tweeden Brief van den Prins van Walles *aan den Koning.*

SIRE,

Gelieft my toch verlof te verlenen, om op d'ootmoedigste wyze te melden 't hertzeer, dat ik gistere avond gevoelt heb op den ontfangst van het afslaande antwoord op 't verzoek, dat ik had gedaan, om heden myne schuldplichtigheit aan Uwe Majesteit af te leggen. 't Is my niet mogelyk, uit te drukken, hoe zeer 't my grieft, van die eere berooft, en uit Uwe Majesteits gunst te wezen. Zo eenige zaak my in zo een ongeluk vertroosten konde, zulks zoude d'onschuld wezen myner intentien, welke ik Uwe Majesteit smeke te geloven, nooit te strekken, om Uwe Majesteit te beledigen. Ik neem de vryheit niet om de redenen te herhalen, die my hebben bewogen, om *Hamptoncourt* zo schielyk te verlaten. Maar ik vlei my, dat uwe Majesteits my t'eer de vergiffenis zal toestaan, om dewelke ik smeek, zo gy in overweging neemt d'omstandigheden, waar in ik my omtrent de Prinses bevond, in een tyd, waar in 't niet gevoeglyk voor my was, eenig uitstel te gebruiken, zelfs niet voor een enkeld oogenblik. Derhalven onderwinde ik my, Uwe Majesteit ernstiglyk te bidden, om my in Uwe gunst te herstellen, en my toe te laten, om U morgen op Uw *Levée* op te wachten, zullende eerder niet gerust wezen.

Copy van 's Konings boodschap aan den Prins van Walles *door den Lord* Dunmore.

Vermits het thans omtrent drie weken is, dat de Prinses in de kraam is gekomen, zo hoopt zyne Majesteit, dat 'er gene ongelegenheit voor de Prinses kan wezen, by aldien Maandag den 29sten dezer tot het Dopen van de Prinses zyne Kleindochter, word vastgestelt; en besloten hebbende, dat zyne Majesteit, de Koningin en de Hertogin Weduwe van *Saxen-Gotha* Gevader en Gemoeders zullen wezen, wil hy zynen Opper-Kamerling zenden, om hem te representeren, en een der Kamer-Juffers, om de Koningin te verbeelden, verzoekende de Prinses, om eene van hare Kamer-Juffers voor de Hertogin Weduwe van *Saxen-Gotha* te laten staan. De Koning wil den

1737. October. den Aardsbisschop van *Canterbury* zenden, om de plechtigheit by te wonen en te verrichten.

Copy van zyne Hoogheits derden Brief aan den Koning.

SIRE,

De Prinses en ik nemen de vryheit, om Uwe Majesteit zeer ootmoedig te danken voor de gunst, die 't Uwe Majesteit heeft behaagt, onze Dochter te bewyzen, door haar Gevader te wezen. d'Orders, die Mylord *Dunmore* by deze gelegenheit aan my heeft gebragt, zullen stipt worden nagekomen. Ik zou my zeer gelukkig achten, by aldien ik my thans voor Uwe voeten dorst neder werpen. Niets anders zou my daar van konnen af houden, dan alleenlyk Uwe Majesteits orders daar tegen strydende. Uit Uwe goede gedachten gebannen te wezen, is 't smertelykste, dat my kan overkomen, nademaal ik niet alleen eerbied, maar ook, indien ik zo eene gemeenzame uitdrukking durf gebruiken, de tederste liefde voor U heb. Wil Uwe Majesteit my gedogen, U noch eens zeer ootmoedig te smeken, om my eenen misslag te vergeven, die t'eenemaal zonder opzet is geschied, en my wederom toe te laten, om U morgen op Uw *Levée* op te wachten? Ik vermeet my, U op d'ernstigste wyze te smeken, om my dat verzoek in te willigen, 't welk alleen my weder kan gerust stellen.

's Konings antwoord door den Lord Dunmore.

De Prins heeft zyne orders, en de Koning maakt gene veranderingen in dezelven.

Copy van zyne Hoogheits Brief aan de Koningin.

Gedoogt my, *Mevrouw*, U ootmoedig te danken voor d'eer, die 't U behaagt heeft, de Prinses en my aan te doen, door Gemoeder van onze Dochter te wezen. Ik heb de vryheit genomen, om den Koning in geschrifte te danken, en daar by gevoegt het hertzeer, dat ik in myn tegenwoordigen toestand gevoel. Ik smeek U andermaal, my daar omtrent met Uwe goede diensten te hulp te komen, die voor U Zoon nooit in een zaak van groter belang konnen worden aangewend, dan tot deszelfs herstelling in de goede gedachten van zynen Vader.

Mev-

Mondeling antwoord van de Koningin.

Ik ben zeer blyde, dat de Koning my d'eere heeft gedaan, van my tot Gemoeder te benoemen, doch bedroeft wegens andere zaken, hy weet best, hoe dezelven te verhelpen.

De Koning hebbende vernomen dat de Prinsesse van *Walles* eenige gevoeligheit over de disgratie van den Prins haar Gemaal hadde doen blyken, aan hare Hoogheit heeft doen weten, " dat „ zy aan hare Majesteiten veel genoegen zoude geven, om zo „ dikwyls ten Hove te komen als 't haar behaagde, en dat zy „ konde verzekerd wezen daar altoos wel ontfangen te werden ". De Prinsesse antwoorde op de nodiging van zyne Majesteit, " dat „ zy ten hoogste aangedaan was over de goedheit van hare Ma- „ jesteiten, ten opzichte voor haar Persoon, en dat zy wel wenschte „ met de schuldige plicht jegens haar Gemaal te konnen veree- „ nigen, de genegenheit die zy heeft zulks ten hare voordeel „ te trekken, en hare erkentenissen aan hare Majesteiten daar „ over te gaan betuigen, om door eene ieverige benaarstiging „ by dezelve haar Hof te maken: Maar dat die zelve plicht haar „ verbond om haar Gemaal, over al, waar zyn Lot hem moch- „ te noodzake zyn toevlucht te nemen, te vergezelschappen en „ te volgen ". Dit antwoord heeft den Koning gantsch niet behaagt, en men meend dat de Prinsesse, niet minder dan zyne Koninglyke Hoogheit, jegenswoordig, in d'ongenade van zyne Majesteit vervallen is.

In 't laatst van de voorleden Maand had Juffer *Wilson* van *Lambourn*, in 't Graafschap van *Berks*, d'eere, een paar schoenen aan de Prinses *Augusta* te vereeren; de grond van deze schoenen was Silver met natuurlyke zyde bloemen; in 't midden van elke schoen 't Engelsche Wapen, zynde de Roos, rondom met Herten bezet; als mede een Duif met een Olyftak in den mond, en een Kroon daar boven; wyders 't jaar en de dag van de maand rondom elke hiel in kleine letters, zo als de woorden *God zegen de Prinses*. Dit present wierd door hunne Koninglyke

1737. Hoogheden zeer minlyk ontfangen, en zy deden aan Juffer
October. *Wilson* een fraaije somme gelds geven.

Wanneer de Lord-Major en Aldermans den 4 dezer d'eer hadden, den Prins en de Prinses van *Walles* in *Carlton-House* by de Palmasiebaan op te wachten, ingeleid zynde door den Ridder Baronet *William Irby*, Kamerling van de Prinses van *Walles*, maakte de Heer Baron *Thomson*, Griffier van deze Stadt, het volgende compliment aan zyne Koninglyke Hoogheit;

MET BELIEVEN VAN UWE KONINGLYKE HOOGHEIT.

De Lord Major en 't Hof der Aldermans van de Stadt *Londen*, op de Geboorte van eene Prinses vroeg hunne schuldplichtigheit afgelegt hebbende aan hunnen Koninglyken Souverein en aan hare Majesteit, zouden zo 't gelegen was gekomen, toen mede oormoedig hebben gesmeekt, om Uwe Koninglyke Hoogheit op een zo gelukkig geval te congratuleren.

Zy onderwinden zich thans met Uwe Koninglyke Hoogheits verlof, om hunne vreugde en blydschap over een zo gelukkig geval uit te drukken; gelukkig: om dat het niet alleen aan Uwe Koninglyke Hoogheit gegeven heeft deze Uwe eerstgebore Prinses, *maar ook* door dat het eene zeer waarschynlyke hope geeft tot meer andere afkomelingen van zulke Doorluchtige Ouderen, en een zeer aangenaam vooruitzicht aan alle zyne Majesteits Onderdanen van d'achtervolging van die menigvuldige Zegeningen, die wy onder den invloed en bescherming van Uwen Koninglyken Huize zo lang hebben genoten.

Uwe Koninglyke Hoogheit heeft de grootste eere aan de Stadt *Londen* bewezen door de zeer genadige involging, van naamlyk een Lid van dat Lichaam te worden, en by verscheide gelegenheden baarblykelyke tekenen gegeven van Uwe Koninglyke Hoogheits goedwilligheit omtrent hen.

De Lord Major en Hof der Aldermans smeken verlof, zich van deze gelegenheit te bedienen, om hunne zeer dankbare erkentenisse te hernieuwen, verzekerende Uwe Koninglyke Hoogheit van hunne hertelyke wenschingen voor Uwe Koninglyke Hoogheits wel zyn en voorspoed, en dat zy Uwer Koninglyken Hoogheits waarachtig belang en dienst zyn toegedaan, nademaal zy de Protestantsche Successie in Uwe Koninglyke Hoogheit en Uwe Koninglyke Familie oprechtelyk aankleven.

1737. October.

't Compliment van den Lord Major en Hof der Aldermans der Stadt Londen aan de Prinses van Walles luide als volgt,

MET BELIEVEN VAN UWE KONINGLYKE HOOGHEIT,

De Lord Major en Hof der Aldermans smeken verlof, om zich met hunne zeer hertelyke gelukwenschingen wegens Uwe gelukkige verlossinge, de Geboorte van de Prinses en de herstelling van Uwe gezondheit, aan Uwe Koninglyke Hoogheit te vervoegen. Uwe Koninglyke afkomelingen, *Mevrouw*, zullen aan deze zyne Majesteits getrouste Onderdanen steets dierbaar wezen. Zy vleien zich nu met d'aangename hope, dat menigvuldige beminlyke hoedanigheden, bevalligheden en deugden, van Uwe Koninglyke Hoogheit op de Prinses afdalende, haar ter behoorlyker tyd maken zullen een Sieraad van een Troon en een Zegening voor de Werelt. Zy onderwinden zich, om hunne vierigste wenschingen daar by te voegen, dat Uwe Koninglyke Hoogheit worden mag 't Roemruchtig Werktuig der Voorzienigheit, door eene talryke afkomst te schenken, om d'Onderschragers te wezen van den Protestantschen Godsdienst en van de Britsche Vryheit.

En dat Uwe Koninglyke Hoogheit in 't leven steets mag vinden oprechte vreugde, duurzame vertroostingen en volkomen geluk.

Op deze complimenten antwoordde de Prins van *Walles*:

MYLORDS EN HEREN,

Ik dank Ulieden in mynen naam en in die van de Prinses voor 't deel, dat gy in d'aanwas der Koninglyke Familie neemt; en verzeker Ulieden, dat ik de Kinderen, met dewelken God my gelieft te Zegenen, gevoelens zal inboezemen, overeenkomende met de Wetten en Vryheden van 't Land, in 't welk zy 't geluk hebben, geboren te worden. De Stadt heeft altyd zo veel iever getoond voor den Koning en zyne Familie, dat ik acht, zulks hooglyk van my t'eisschen, om Ulieden te verzekeren, dat ik in alle tyden van herten 't beste voor Uwen handel en voorspoed wenschen zal.

Van *Stokholm* heeft men, dat niet tegenstaande de verscheide vertogen, aan dat Hof tegen de Zweedsche Oostindische Compagnie gedaan, weder een Schip na *China* wierd uitgerust.

Zedert *Sint Michiel* laatstleden zyn 739 Personen door de

1737. October. Commissarissen van den aczys in eene boete van 100 pond sterling elk verwezen, wegens 't verkopen van sterke dranken tegen d'acte van 't Parlement, en 184 andere staan deswegen noch in rechten te worden vervolgt. Daar en boven zyn zedert *Sint Michiel* 432 Personen in 't Spinhuis gezet, wegens 't verkopen van sterke dranken langs de straten, en 83 anderen hebben elk de boete van 10 pond betaalt, om niet in 't Spinhuis te zitten. Onze Koopluiden hebben d'onaangename tyding bekomen, dat het Schip de *George*, Capitein *Weare*, van *Jamaica* naar *Bristol* moetende, door een Spaansche Kustbewaarder genomen en te *Havana* opgebraght was.

De Prins van *Walles* heeft omtrent 28 Personen, die hy reets in dienst genomen hadde, afgedankt, en ordre gegeven eene aanzienlyke somme aan deszelfs handwerkslieden te betalen; zullende by vervolg alle de gene; die eenige behoeftens aan zyne Koninglyke Hoogheits Huis leveren, contant betaald worden, te beginnen met den eersten dezer.

Men heeft aan den Heer *Keene* ordre gezonden om van zyne Catholyke Majesteit voldoening over 't nemen onzer Schepen in de Westindien te verzoeken, tot voorkoming van den Oorloch.

De Zuid-Zee Compagnie heeft in eene algemene Vergadering eenparig besloten, *dat geen Persoon, die tot Bewindhebber van die Compagnie benoemd is, en naderhand staat verkozen te worden, bequaam zal wezen tot het houden van eenig Ampt in die Compagnie, zo lang de tyd van zyn Bewindhebberschap duurd, offschoon zodanig Bewindhebber zich gedurende dien tyd quam te disqualificeeren.*

De Water-Machine in *Hydepark* door Mr. *Neusham* gepracticeert, om of door Water, of met Paarden in beweging gebraght te werden, is reets tot zo ver in stand gebraght, dat ze zedert deze regenachtige dagen herwaarts door 't Water gedurig bewogen werd, en een grote quantiteit Water na de grote Kommen in 's Konings Tuinen te *Kensington* overbrengt: Men heeft dergelyken Konst-Stuk noch nooit in *Engeland* gezien.

't Addres, door de Stadt *Dublin* over de Geboorte van de Prinses *Augusta*, aan den Koning gepresenteert, luid als volgt;

Men

Met believen van Uwe Majesteit, 1737. October.

Uwe Majesteits getrouwe Stadt *Dublin* heeft te veel belang in den voorspoed van Uw zeer Doorluchtig Huis, om stil te zitten op een zo gelukkig geval, als de voorspoedige verlossing van de Prinses van *Walles* van eene Prinses; een geval, dat Uwe Majesteit niet meer genoegen kan geven, in 't beschouwen van den aanwas Uwer Koninglyken Familie, dan 't vreugde verwekt aan Uw Volk in de verlenging van 't vooruitzicht van hun geluk aan de toekomende Eeuwen.

Uwe Majesteit en Uw Koninglyke Vader, roemruchtiger gedachtenis, zyn d'eenige voorbeelden geweest in alle onze geschiedenissen, van twee achtereenvolgende Regeringen, waar in 't Volk 't vermaak heeft gehad de rechtlynsche opvolging tot de Kroon in den derden graad verzekert te zien, en wy twyfelen niet, of onze laatste nakomelingschap zal onder een Geslacht van Koningen, uit Uwe Majesteits lendenen voortgesproten, al zo gelukkig wezen, als de Stadt *Dublin* onder Uwe Majesteits Regering geweest is, en noch is.

't Is geen kleine vermeerdering van ons geluk, gade te slaan, dat de gantsche loop van Uwe Majesteits Regering niet anders is geweest, dan eene achtervolging der zegeningen van onzen groten Verlosser, Koning *Willem den derden*, steets roemruchtiger gedachtenis, die op ons afgedaalt, en herstelt zyn door de tydige komste van Uwe Majesteits Koninglyken Vader, in een tyd toen de Vryheden van deze Stadt aangevochten en in gevaar gebraght wierden, wegens de bestendige aankleving van de Burgers aan de constitutie van hun Land, en aan de vaststelling van de Kroon op d'eenige Protestantsche Telg, die van Uwe Koninglyke Familie was overig gebleven.

Gelyk wy nooit te veel onze verwondering tonen konnen, over Uwe Majesteits wysheit en goedheit in de zorgdraginge voor de toekomende Vrede en geluk van Uw Volk, door 't gewenscht Huwlyk van zyne Koninglyke Hoogheit den Prins van *Walles*, zo kon ook geen keuze aangenamer wezen aan Uw Volk, dan zyne Doorluchtige Gemalin uit den *Saxischen* Huize. De Prinsen, van een zo minlyk paar afstammende, zullen gene andere prikkelingen ter deugd van noden hebben, dan dat zy te rug zien op de voorbeelden van hunne grote Voorzaten, daar zy aan d'eene kant vinden zullen, Kronen versmaad, om een gerust gemoed te behouden, en aan d'andere kant grote Heerschappyen ter liefde van de Vryheit opgeoffert; ook zullen zy die Kronen door de Voorzienigheit vervult zien door glansryker Tronen, en 't verlies van die Heerschappyen vergoed met Koninglyke macht over een wakker, vry en getrou Volk; dit zal natuurly-

1737. Ocober. ker wyze in hen verwekken niet alleen eene liefde voor deze Koningryken, daar de gewetensvryheit zo tederlyk bewaart, en de Vrydom in alle delen zo gelukkig herstelt is, maar ook eene rechtmatige achting voor een Volk, dat voor de roemruchtige zaak van beide veel gedaan en veel geleden heeft.

Wy konnen gemaklyk voorspellen 't gelukkig Lot van onze nakomelingschap, die een reeks van Prinsen staan te gehoorzamen, na zodanige voorbeelden van deugd gevormd, en op nieu door Uwe Majesteit en Uwe Koninglyke Gemalin aan gespoort, want het is in der daad niet anders dan 't geen wy zelven onder Uwe Majesteits wyze en fraaije Regering voelen en genieten.

Brieven van *Boston* in *Nieu-Engeland* van den 4. *July* melden, dat men aldaar 4 Schepen uitruste, om ze na de *Caraques* te zenden, en aldaar Represailles tegen de Spanjaarden te plegen, dewelke 5 Schepen met Cacao geladen en te *Boston* behorende, genomen hadden.

Den 24. begaven zich de voornaamste Kooplieden, handelende op de *Westindien*, *en Corps* naar *Hamptoncourt*, om aan den Koning te vertonen, dat de Spaansche Kustbewaarders in *America* hunne Schepen aldaar tot overgrote schade en bederf van den Koophandel der Natie onophoudelyk bleven plunderen en wechnemen, waarom zy zyne Majesteits krachtige bescherming quamen verzoeken, ten einde Hy door deszelfs aangebore Liefde voor zyne Onderdanen hen tegen die onrechtmatige Geweldplegingen wilde beschermen, met hen toeteftaan Represailles te gebruiken, en die Vyanden van de Natie tegenstand te bieden; De Heer *Trelawney*, nieuwe Gouverneur van *Jamaica*, was aan 't hoofd, en zy wierden door den Lord *Albemarle* ingeleid by den Koning, die hun Request beleefdelyk ontfing, en antwoorde: „ dat Hy krachtdadige middelen zou beramen, om hun vergoeding te doen bekomen van de bezwaarnissen, waar over zy „ klaagden ".

Men ziet hier een uittrekzel uit eenen Brief van Capitein *Donald*, gedagtekend *St. Christoffel den 24. Augusti* 1737.

„ Den 9. *Juli* zeilden wy van *St. Cristoffel* naar *Curaçao*; en „ den

„ den 12. *Juli* ontmoetten wy op 14 graden breedte, dat is 80 1737. October.
„ mylen van de Spaansche Kust, een Spaansche Snau, gemon-
„ teert met 16 stukken Canon, behorende tot d'Armade van de
„ Barleventsche Vloot van *Vera Crux*. Wy zagen haar 's mor-
„ gens ten 6 uuren, omtrent 2 mylen te loefwaard van ons af.
„ Zy wenden na ons toe, en wy haalden onze Vlaggen op, maar
„ zulks wilden zy niet doen, voor dat zy dicht by ons quam,
„ wanneer zy ons met de volle laag begroete, en ons toeriep,
„ om voor den Koning van *Spanje* te stryken. Wy alle gereed
„ zynde, gaven haar de volle laag uit onze drie stukken; zy laad-
„ de en gaf ons weder eene andere, waar op wy op de zelve
„ wyze antwoorden. Zy zocht ons den wind af te winnen, maar
„ kon haar oogmerk niet bereiken, zo dat zy ons elf uuren
„ gejaagt en steets op ons geschoten hebbende, wy door goede
„ bestiering van haar af geraakten. Te *Curaçao* hebben wy ver-
„ nomen, dat de *Hollanders* tegen *Brasá-Vang*, een vermaarden
„ Spaanschen Kustbewaarder geslagen en hem gedood hebben.
„ Een Hollandsch Oorlochschip heeft een Sloep, door de Bis-
„ caaische Compagnie gezonden, met een van hare Factoren ge-
„ nomen, en eischt alle de Hollandsche Gevangenen. Zy heb-
„ ben een Sloep na *Lagueira* gezonden, doch noch geen ant-
„ woord ontfangen ".

MEN ziet alhier een antwoord op het Boek van den Heer de *Montgeron*, geintituleerd, *d'Onderrechte Magistraat, of het Slacht-offer van de partye der Janzenisten*; waar in den Auteur, die een Benedictyn is, de wezendlykheit van de mirakelen, door den Raadsheer aangehaald, op 't gekluisterde Parlement toepast; doch dezelve aan den D . . . . ., en niet aan G . . toeschryvende, vervalt hy in een veel slimmer zoort van dweperye. Ook word thans onder den mantel een geschrift verkocht, tot tytel voerende *de zaak van G . . by d'Apellanten door Mirakelen erkend*: en nadien de Janzenisten thans meer Drukkeryen dan ooit hebben, word 't onderzoek na al zulke Geschriften, vruchteloos geoordeeld. VRANKRYK.

De Hollandsche Ambassadeur de Heer van *Hoey*, voor eenigen tyd geklaagt hebbende over het bedroch 't geen de Wynhandelaars

1737. October. laars te *Bourdeaux*, en eenige andere plaatzen, in de Negotie op *Holland* plegen, schreef de Heer *Orry*, Controlleur-Generaal der Financien, dezer dagen den volgenden Brief aan zyne Excellentie.

Myn Heer,

Ik heb aan de Heer *Boucher*, Intendant van *Bourdeaux*, gezonden de Memorie die Uw Excellentie my d'Eer gedaan heeft ter hand te stellen, inhoudende klachten van de Hollandsche Kooplieden, wegens het verkleinen van 't Vaatwerk te *Bourdeaux*, en andere Havens van de *Garonne*, en over de mengeling en vervalsching der Wynen. 't Is onmogelyk 't laatste te beletten, doch aangaande 't bedrog wegens den inhoude van 't Vaatwerk, kan Uw Excellentie zich verzekeren, dat daar in voorzien zal werden, 't zy met het Reglement van den 25sten *November* 1729 te *Bajonne* gemaakt, in de Generaliteit van *Guienne* in te voeren, of in cas het nodig is, een nieuwe voor die Provintie te maken.

Ik ben &c.

Getekend,

Orry.

De Lazaristen ofte Missionarissen, die de Canonizatie van den wel-gelukzaligen *Vincent van Paolo*, Stichter van hunne Congregatie, te *Romen* verworven hebben, maken zich gereed om die Heilig-verklaring met zo grote Pracht te vieren, als zy aan een Ordenshoofd verschuldigd zyn, onaangezien Hy, voor zo veel men weet, noch in zyn leven, noch na zyn dood eenig Mirakel gedaan heeft, ten ware d'instelling van eene Congregatie en d'oprechting der gryze Nonnen van de Liefdadigheit daar voor te houden zy.

De Hollandsche Ambassadeur was den 25. 2 grote uuren met den Cardinaal de *Fleury* over zaken van d'uiterste aangelegenheit in Conferentie.

Volgens Brieven van *Geneve* had men daar den 24. passato, een Zendeling van zeker Prins met Brieven in cyfer gearresteert, en op de pynbank gebraght, doch hy volharde te zeggen dat hy de sleutel dier cyfers niet had, beleidende echter dat de Brieven aan

aan de Hoofden der Misnoegden waren geadresseert, om den opstand noch groter te maken, en hen na een nieu Meester te doen omzien; en den 26. moest hy zyne commissie met de dood bekopen. Men meent ontdekt te hebben, dat eene andere Mogentheit onder de hand zich met de zaken van *Geneve* bemoeit, om dezelve een heel andere keer te doen nemen. 1737. *October.*

De Heer de *Montgiron* is den 9. uit de *Bastille* gegaan, en naar eene Abdye omtrent *Lions* getrokken, om vervolgens herwaarts te keren.

Monsieur *Chapelot* heeft zyn Winkel, die hy over 't ontfangen der *Vrye Metzelaars* heeft moeten sluiten, met verlof van den Politique Stedehouder weder geopend.

De Koning heeft by opene Brieven 9 Commissarissen benoemd, om 't Proces t'instrueren van de Religieuzen van 't *H. Kruis de la Bretonnerie*, die beschuldigt en overtuigd zyn, allerlei gruwelen en godloosheden bedreven te hebben; Ondertusschen is besloten, dat gehele Convent Canonniken uit te roejen; Ook gaat de spraak, dat de Reguliere Canonniken van de kleine *St. Anthoni*, die mede zedert eenigen tyd een zeer ongebonden en schandelyk leven leiden, onder een strenger tucht gebraght zullen werden.

Onder onze Astronomisten zyn nieuwe disputen ontstaan, wegens de waarnemingen en observatien die de Heren de *Maupertuis* en *Camus*, in 't Noorden gedaan hebben, om aldaar, door 't meten van een Meridiaan, de gedaante of forme van d'Aardkloot t'ontdekken: welke differenten tot verscheide geleerde dissertatien gelegenheit zullen geven.

Men ziet een Geschrift strekkende om te betogen dat de Heer *Paris*, Broeder van die dewelke te *St. Medart* begraven is, van een even gelyke Heiligheit met die van den Diaken was; dit voorgeven vind veel aanhangers wyl wel twee derde delen dezer Stadt aan de wonderen die men aan 't Graf van den Heer *Paris* toeschryft, geloof slaan. Men ziet alle oogenblikken van 't Hof ordre te gemoet, om den toegang tot het gemelde Graf te sluiten.

Van d'Expeditie op *Corsica* zegt men, dat ze nu tot in *December*

1737. October. ber verschoven is, zo dat 'er ten minsten in dit Jaar, en misschien in 't geheel niets van worden zal.

De maatregels die 't Hof te nemen heeft om voor te komen, dat by d'openstaande Successie der Landen van *Gulich* en *Berg* door de dood van den Keurvorst van de *Paltz*, den Oorloch aan de kanten van den Neder-Ryn niet mochte ontsteken, houdt het zelve in zo grote bezigheden, als de trouble van *Geneve*. Zyne Majesteit onderregt zynde van 't belang dat de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* in deze zake nemen, na een ryp overleg van zyne laatste Resolutie, en dat zyne Majesteit met het Keizerlyke Hof was over een gekomen, nopens 't gene daar op stond t'antwoorden, heeft aan haar Hoog Mogende doen declareren: „ Dat zyne Majesteit van gantscher herte inwilligt „ dat hare Hoog Mogende, benevens den Koning van *Groot Brittannie*, in deze zake als Mediateurs tusschen zyne Majesteit de „ Koning van *Pruissen*, en den Keurvorst van de *Paltz*, mochten zyn: En dat om die redenen Conferentien tusschen de „ Ministers der Mediateurs, en die der twee pretenderende „ Vorsten, konde gehouden werden, 't zy in den *Haag*, of op „ eene andere bequame Plaats: maar by aldien de Conferentien, „ tegen alle verwachtinge, 't gewenschte Succes niet quamen te „ berыken, en dat de zwarigheden der belang hebbende Machten, de Mediateurs zoude beletten 't vergelyk te bevorderen, „ dat als dan hare Keizerlyke en Allerchristelykste Majesteiten „ in de Negociatie zouden intervenieren; zo wel in 't beslissen „ der zelve, als om voor te komen de dadelykheden, welke de „ party, die mochte oordeelen bezwaard te zyn, zoude konnen „ ondernemen, om zyne pretentien staande te houden".

SPANJE. DE Conferentien der Koninglyke Raden over d'aangelegenheden van dit Ryk, zyn zeer meenigvuldig; en men verwacht binnen kort ontsluiting aangaande vele zaken.

Vermits de Brieven, die men hier heeft van *Mexico* gedateert den 24. *April*, gantsch geen gewach maken van een Silver-Veld, of ryke Silver-Mynen gemengt met Goud, die men 200 mylen ten Zuidwesten van *Mexico* zou hebben ontdekt, zo word zulks ge-

gehouden voor een verdichtsel, te meer, vermits het gehelyk tegens de gesteltheit van 't Aardryk schynt te stryden, dat het Silver zich op d'oppervlakte der Aarde zodanig zou vergaderen, dat men 't zelve met klompen kan oprapen, eveneens als men de stenen van zommige Velden doed, en dat men aldaar klompen 45 quintalen zwaar zou vinden. 1737. October.

Van *Cadix* den 1 dezer word bericht, dat op den eisch die 't Hof gedaan heeft van 4 en 1 half per cent Indulto, bedragende tusschen de 5 en 600000 Pesos, heeft de Commercie een Expresse na 't Hof gezonden, met aanbieding van een donatief van 250000 Pesos.

PORTUGAL.

DEN 1. passato wierd te *Lisbon* de gewone *Auto da Fé* in de Kerk van de Dominicanen gehouden, by welke gelegenheit het Naam-Register gelezen wierd van de Personen, dewelke door dat Geestelyk Gerechts Hof, of ter Dood, of tot de Galeien en Gevangenis gecondemneert zyn: Die Naamlyst bestond uit 19 Mans- en 28 Vrouspersonen van verscheide ouderdom; d'Eerste van de Mans, is, om dat hy eene twede Vrou by 't leven van d'eerste getroud heeft, voor drie jaren op 't Casteel *Marim* gebannen; De twede, die over afgryselyke Godtslasteringen aangeklaagt, en daar van overtuigd was, is voor 5 jaren op dat Casteel; en de derde, welke mede twee Vrouwen te gelyk had, voor 5 jaren ter Galeien gebannen; d'overige zyn, na dat zy 't Jodendom afgezworen hadden, in eeuwige Gevangenis en 't dragen van 't zo genaamde Kleed van *St. Benito* gecondemneert: Van de Vrouwen zyn 'er 6 verdacht gehouden dat zy 't Jodendom noch aankleefden, zynde tot arbitraire Gevangenis veroordeelt; en van de verdere 22 zyn 'er eenige, die 't Jodendom formeel hebben afgezworen, tot eeuwige Gevangenis, 't dragen van 't bovengemelde Kleed, en om voor 3 jaren in 't Koningryk *Angola* gevoerd te worden, en andere in gelyke Gevangenis, 't dragen van 't voornoemde Kleed, en vervoering voor 5 jaren na *Cabo Verde* verwezen: van alle de Beschuldigden zyn 4 Mannen en 8 Vrouwen, overtuigd dat zy in 't Jodendom volharden, aan den Wereltlyken Rechter overgegeven, om levend te worden verbrand,

1737. Oćtober. brand, doch aan een van de vier Mannen is, na dat hy zyne Sententie bekomen had, 't leven geschonken.

ITALIE. MEN bericht van *Rome* den 28. passato, dat in die Stadt was gearriveert Mylord *Stone*, die schoon niet Roomsch Catholyk by den H. Vader ter gehoor geweest is, en de Vegers van de Zaal rykelyk begifticht heeft.

De Koning besloten hebbende eene nieuwe Ridder-Orde ter eere van den *H. Januarius*, Beschermer van deze Stadt *Napels* en 't Koningryk, op te rechten, heeft Donderdag bevolen ten dien einde 60 nieuwe Ordens-Tekens gereed te doen maken; Men rekend dat de Draagbanden van dezelve 60 duizend Ducaten zullen kosten, doch drie, gedestineert voor den Koning en de twee Infanten deszelfs Broeders, zullen zeer kostbaar zyn, en boven d'anderen uitmunten. Vrydag namiddag heeft de Heer *Grimaldi*, Envoyé van de Republicq *Genua*, zyne eerste Audientie by den Koning gehad.

De Koning heeft zo men verzekerd gerezolveert een Extraordinaris Ambassadeur na 't Groot Brittannische Hof als mede na den *Haag* te zenden, om met de Zee Mogentheden een *Tractaat* van Commercie op te rechten.

Men bericht van *Venetien*, dat de Brieven van den *Bailo* dezer Republicq by de *Porte*, van den 5. passato, melden, dat de Groten Heer, en den gehelen Divan, tot het voortzetten van den Oorloch geinclineert schenen; en dat het gemene Volk te *Constantinopelen*, over 't verlies van *Oczakow* zeer t'onvrede, en reets aan 't muitineren geraakt zynde, de Winkeliers, uit vreze voor quader gevolgen, hunne Winkels gesloten, en zich voor eenige dagen van Brood voorzien hadden; waarom 't Gouvernement, om zulks in tyds te stuiten, de schuld op den Primo Vizier hadde gelegt, die dan ook afgezet was; doch dat het Canailje zich in grote woede na de Bayert, of de verblyfplaats der Slaven begeven hebbende, 2 Russische Officieren van daars gehaald, en 't hooft afgehouwen hadden.

Van *Florence* heeft men, dat d'alhier residerende Spaansche Ministers aan den Prins van *Craon* eene Protestatie heeft doen over-

overhandigen, behelzende in substantie; „ dat zyne Catholyke „ Majesteit begeerd, dat de Keurvorstinne Doüariere van de *Paltz*, „ in de geruste bezitting van d'allodiale goederen van den Huize „ van *Medicis* gemainteneert zal werden, ten einde dezelve na „ 't overlyden van die Princesse, direct devolveren op de Ko- „ ninginne deszelfs Gemalinne, en d'Infanten zyne Zonen, „ ingevolge den inhoude van het Testament van wylen den „ Groot Hertoch *Cosmus de IIIde*, en om andere redenen in „ tyd en wylen nader te deduceren, en te doen gelden"; welke Protestatie in den Raad gelezen zynde, met een Expresse na *Wenen* gezonden is. Ondertusschen word aangemerkt, dat de Koning der beide *Sicilien*, in d'Ordonnantie die dezelve heeft doen publiceren, om het Hof den rou voor zes weken, over de dood van wylen den Groothertoch te doen aannemen, den titel van Bloedverwant en Erfgenaam van dien Prins voerd.

1737. Octöber.

Men twyfelt hier te *Genua* niet meer aan de weerkomst van den Koning *Theodorus* op 't Eiland *Corsica* niet tegenstaande de Republicq alle middelen genomen heeft om zulks te beletten. 't Gene zyne te rugkomst aldaar t'allergewichtigste maakt, is de menigte van Oorlochs behoeftens, en Voorraad, en van Artillery, 't welk hy overgebraght heeft met vier Schepen; twee zyn 'er geladen t'*Amsterdam*, en de twee andere in *Zeeland*, alwaar hy eene grote quantiteit van Oly en andere Koopmanschappen van 't Eiland, 't geen men te voren niet derfde Verkopen, dan aan de *Genuezen*, zal zenden.

Men bericht van *Aleria* in *Corsica*. Zedert dat onze Souverein in dit Eiland is te rug gekomen, heeft hy allom 't volgende Patent laten afkondigen.

THEODORUS *d'eerste Koning van Corsica*, enz. enz.

Wy hebben de redenen, die ons hebben bewogen, om ons eenigen tyd van onze getrouste Onderdanen af te zonderen, voor niemant geheim gehouden, ten einde de Vyanden van ons Ryk t'overtuigen, hoe oprecht wy gewoon zyn, in alle delen te werk te gaan Door zodanige openhertigheit hebben wy niets minder dan ons oogmerk bereikt. Naulyks hadden wy ons Ryk verlaten, of daar wierden

1737. Oktober. den geruchten verspreid, dat wy gelukkig waren op zodanige wyze de handen t'ontsnappen der genen, die door ieverzucht over ons tot nu getoonde behandeling, onze Persoon reets overlang met da schandelykften dood hadden gedreigt, om andere zaken, die ons zelf in vreemde Landen zyn ter ooren gekomen, niet op te halen. Ondertusschen danken wy den rechtvaardigen Hemel, dat hy de hope, die wy op hem gestelt hadden, niet heeft verydelt, maar ons na vele uitgestane gevaren gelukkig met zodanige omstandigheden de Grenzen van ons Ryk weder heeft laten betreden, die ter bevestiging van 't welzyn onzer getrouste Onderdanen in alle delen worden vereischt. En om onze voornemens verder gelukkig uit te voeren, is ten uiterste nodig, dat wy ieverig alle onze krachten inspannen, om onze Vyanden, de *Genuezen* van hier te verjagen, zo vermanen wy hier mede alle onze getrouste Onderdanen, op 't nadrukkelykste de Wapenen tegen onze Vyanden of zelf te gebruiken, of immers na hun vermogen de behulpzame hand te bieden, om 't beleg van *Bastia* zonder verder tydverzuim met alle wakkerheit t'ondernemen, als d'eenige plaats van belang, die noch in handen is der *Genuezen*. Deze steen, die ons waarachtig en bestendig geluk als noch in den weg legt, zal door ons met te minder moeite uit den weg konnen worden geruimt, als wy eendrachtig zyn en ons eigen welzyn behartigen.

Gegeven te Aleria den 20. *Augusti* 1737.

Was getekend,

THEODORUS, *Koning*.

DUITSLAND. VAN *Wenen* den 21. passato word bericht, dat 't Hof niet wel te vreden is over 't gedrach van den Keizerlyken Biechtvader *Peicard* die onlangs in eene Predicatie over de tegenwoordige toestand van zaken, harde aanmerkingen makende, zich dus liet horen: *dat het niet anders zyn konde of alles moest ongelukkig aflopen, nadien de beide Legers tegen d'Amalekiten niet recht ondersteund wierden.* Men verzekerd dat de Keizer, vernomen hebbende dat in eenige Gezelschappen onvoordelig van zeker Generaal ten opzichte van d'Operatien dezer Compagnie gesproken wierd, opentlyk verklaard heeft: „ Dat hy zeer van hem voldaan was, en dat men „ zyn bestier en gedrach ten onrecht berispte".

Daar is eenig verschil ontstaan tusschen 't Keizerlyke Hof en de

de Republicq van *Venetien*, om dat de Republicq hare Grens-palen na de kant van *Frioul* op de Keizerlyke Landen heeft uitgezet, hebbende zich zelfs van verscheide grote Bosschen, Domeinen van zyne Keizerlyke Majesteit, Meester gemaakt, welke 't *Wener* Hof wil weerom eisschen, hebbende 't zelve de nodige orders gezonden, om de Republicq daar van te verwittigen. 1737. October.

De Contributien, welke de Turken in *Wallachyen*, *Moldavien*, en *Bosnien* aan de Keizerschen hebben opgebraght, bedragen omtrent 140 duizend Ducaten.

De Graaf van *Fuenclara*, Ambassadeur van den Koning van *Spanje*, heeft zo men zegt, op nieu verzocht, dat de zaak nopende d'allodiale Goederen van *Toscanen* en van de Hertochdommen van *Parma* en *Plaisance*, achtervolgens de Preliminaire Artikelen mocht worden afgedaan, en ter zelver tyd te kennen gegeven, dat de Koning zyn Meester niet in 't Vredes Tractaat konde treden, eer en alvorens die zaak t'eenemaal was uit de Werelt geholpen.

De Jesuiten hebben in de vesting *Nissa* de schoonste en grootste Mosquée tot hunne Godsdienst ingeweid.

't Vredens - Congres te *Nimirow* is zo goed als afgebroken, na dat de Turksche Plenipotentiarissen verklaard zouden hebben, dat de Porte geen Vrede wilde maken, zo men niet voor 't eerste Preliminaire point vaststelde d'afstand van *Belgrado* en *Temiswar*, en een somma van 10 millioenen, wyl de Keizer de Vrede gebroken heeft.

De laatste Brieven van *Orsova* melden, dat 8 Vyandelyke Saiquen, op hebbende 400 Mannen, het Keizerlyk Oorloch Schip d'*Elizabeth* aangetast hebbende, 5 van dezelve in de grond geboord, en de drie overige veroverd waren.

Den 7. arriveerden aan 't Hof de Generaal Adjudant van *Schnerding* uit 't Leger van den Graaf van *Seckendorf* met d'aangename tyding, dat *Ussitza*, na eene Belegering van acht dagen, des nachts tusschen den eersten en tweden dezer zich by Capitulatie, even als *Nissa*, heeft overgegeven, en dat het Garnisoen den volgenden dag naar *Vicegrad* is uitgetrokken. Waar van men 't volgende Dagverhaal ziet.

Den

1737. October.

Den 21. *September* had de Colonel *Lentulus* deze Plaats met 600 Man te Paard en 6 Granadier-Compagnien, 2 Veld-Stukken en 2 Haubitzen berend. Den 22. wierd de Veld-Marschal Graaf *Philippi* met 5 Regimenten Cavallery, 12 Battaillons, 2 Mortiers en 4 Veld-Stukken derwaarts gedetacheert, om zo wel de Belegering te helpen voortzetten, als tegen een overval van den Vyand te dekken. Van den 23. tot den 29. was men bezich met allerlei toestel tot het Canonneren en Bombarderen te maken, en de Graaf van *Seckendorf* vervoegde zich in Persoon daar by, bezach onze Werken en verordineerde noch 't een en 't ander. Den 30. had men tegen de Poort, zynde d'eenigste toegang en met extra zware Vleugelen bewaard, met goed effect begonnen te Canonneren en alles tot den Storm gereed gemaakt, dewelke evenwel wegens de continuele Regen dien dag moest nablyven. Den 1. *October* voormiddag ten 10 uuren wierd het Signaal door een Bombe tot den aanval gegeven, dewelke onder een continueel Vuur uit 6 Stukken Canon en 2 Mortieren dapperlyk geschiede, alhoewel het Garnizoen van de Muren geweldig op d'onze schoot: De Timmerlieden hadden ook reets de Vleugelen van de buitenste Poort, die van Hout waren, in stukken gehouwen, maar tegen de twede, die met Yzer beslagen waren, avancerende, wierden ze door het afrollen van zware Stenen, en door 't Vuur van de Belegerde genoodzaakt zich te retireren. Men vond derhalven geen ander middel, dan deze Poort met het Canon aan Stukken te schieten, en 't zelve daar na toe te planten, waar mede men, wegens het sterk schieten van den Vyand, eerst in de nacht van den 1ste tot den 2de klaar raakte. Den 2. 's morgens, toen de Vyand zach, dat wy in staat waren om de Canonnering te beginnen, staken zy 't Witte Vendel op, doch konden de Gyzelaars, om dat d'afgerolde Stenen de Poort geheel bezet hadden, niet anders dan met Touwen over de Muren afgelaten zynde, in ons Leger komen, en men stond aan 't Garnizoen aanstonds dezelve Capitulatie als aan dat van *Nissa* toe, en de Turken ruimden noch dien zelven dag de Poort in, en maakten den aanvang met hunne Bagagie en Vrouwen uit het Casteel wech te brengen. Heden den 3. *October*, 's morgens tegen 10 uuren, *is 't* Garnizoen, bestaande uit omtrent 200 Man uitgetrokken, waar tegen men van d'onze zo veel heeft laten intrekken. Men heeft maar 7 Stukken Canon daar in gevonden, meest onbruikbaar, wegens d'ongelyke calibre met de Kogels, weshalven men noch twee van onze Veldstukken daar in gebraght heeft, gelyk ook benodigde Mond- en Krygs-Provisie. Dit Casteel is om zyne hoogte, style en ontoeganklykheit, behalven op die eene passagie van de Poort, die nochtans

tans zeer wel kan beſtreken worden, van grote importantie, en onze Tocht na *Zwornik* is nu daar door beveiligt. Van onze kant zyn in de gantſche tyd van de Belegering geen 200 Man gebleven of gequetſt: Onder deze laatſte bevinden zich de Veldmarſchal Lieutenant van *Diemar*, de Saxiſche Colonel Major Baron van *Ovenhauſen*, en de Waldekſche Colonel Major *Kubler*. 1737. October.

d'Erfprins van *Modena*, die d'eenige vrywillige is van diſtinctie, die in d'Armée is gebleven, heeft zich in de bemachtiging van *Uſitza* by uitſtek gequeten. De mou van deszelfs overrok is door een Falkonet-kogel wech genomen en een Granadier is aan zyne zyde doodgeſchoten, hebbende die Prins zich daar benevens door zyne weergaloze lieftalligheit en edelmoedigheit by d'Officiers en Zoldaten van d'Armée beide en bemind en geacht gemaakt.

Men heeft tyding ontfangen, dat de Generaal Grave *François van Wallis* na een korte ziekte in *Zevenbergen* was overleden.

Op 't bericht door de Keizerlyke Miniſters Plenipotentiariſſen uit *Nimirow* herwaarts gezonden, inhoudende klachten door de Miniſters van den Groten Heer aan hun gedaan, dat namentlyk zyne Keizerlyke Majeſteit den Oorloch allereerſt begonnen hadde, welke ſtap zy zeer onrechtmatig keurden, heeft het Hof geordonneert t'antwoorden: " Dat men aanmerkende d'omſtandig-
„ heden die den Oorloch voorgegaan zyn, zal moeten erkennen,
„ dat den Keizer met gene redenen beſchuldigt kan werden, de
„ verbinteniſſen van 't Paſſarowitze Tractaat gekrenkt te hebben,
„ nadien zyne Keizerlyke Majeſteit 14 achtereenvolgende maan-
„ den de Porte zyne Mediatie vruchteloos heeft aangeboden, om
„ de Vrede tuſſchen haar en *Rusland* te herſtellen; dat ondertuſ-
„ ſchen, en voor dat de Keizerlyke Armée verzameld was, de
„ Turken op de grenzen van *Croatien* Vyandelykheden gepleegt,
„ en de Landen van zyne Keizerlyke Majeſteits Onderdanen zo-
„ danig geinvadeert hebben, dat dezelve genoodzaakt zyn ge-
„ weeſt, na de Provintien van de Venetiaanſche Heerſchappye
„ te vluchten; waarom aan de Porte de verbreking van 't ge-
„ melde Tractaat met reden toe te ſchryven is; en daar en bo-
„ ven, offchoon den Groten Heer zich reets voor vele jaren

1737. October. „ verbonden heeft, jaarlyks 800000 Florynen wegens Hongaryen „ aan den Keizer te betalen, die somme echter nooit voldaan is.

De Cardinaal van *Collonits* Aardsbisschop van *Wenen*, by Memorie aan den Keizer geklaagt hebbende over den aanwas der Protestanten in d'Oostenrykische Erflanden, heeft zyne Majesteit Commissarissen benoemt, om zulks t'onderzoeken, en daar van verslag te doen, 't welk nu een begin genomen heeft. Deze Commissarissen zyn onder anderen de Grave van *Khevenbuller*, Gouverneur van deze Stadt, en de Pater *Peicard*, Biechtvader van zyne Majesteit.

Vervolg van 't Dagverhaal uit het groot Keizerlyk Leger by Dubliza.

De Graaf van *Seckendorf* een grote Krygsraad in 't Leger voor *Widdin* gehouden hebbende, quam van daar den 1 dezer alhier in 't Leger by *Dubliza* te rug; den 2. arriveerde een Expresse, tyding brengende, dat de Prins van *Hildburgbauzen* te *Brod* was aangekomen, kerende volgens ordre van 't Hof met zyn Leger na de kant van *Gradisca*: De Colonel *Lentulus* was den 30. van *Kruschewaz* na *Czazak* vertrokken: Dien dag wierden 2 Regimenten Ruitery van den Lieutenant Generaal *Cavanach* gedetacheert, om zich by den Generaal Graaf van *Wallis* te voegen, om dat gemelte Generaal vertoond had, dat men een talryke Ruitery nodig hadde, om de Posten der Keizerlyke in *Moldavien* en *Wallachyen* te bezetten, alzo de Turken eene grote Macht vergaderden, en zich op d'*Alauta* versterkten. Den 3 dezer kreeg men tyding van den Colonel *Leutulus*, dat hy met de Cavallery van zyn Detachement den 1 dito te *Caranoshe* gearriveert was en staat maakte, den volgenden dag te *Czazak* aan te komen, doch dat d'Infantery wel een dag later mocht aankomen, en dat hy verstaan had, dat maar omtrent 1000 Spahis en 500 Janitzaren te *Ussiza* waren. Den 4. melde de Ritmeester van de Hussaren te *Pirot*, dat hy met 100 Paarden tot omtrent *Sophia* op kondschap uitgeweest was, maar gene Vyanden vernomen had. De Generaal *Kevenbuller* berichte, dat de 5 Regimenten Cavallery en 4 van Infatery den 1 dezer den te rug-marsch na de grote Armée aangenomen hadden. Dien dag vertrok den Graaf van *Seckendorf* na *Gunis* aan de *Morava*, om 't afsteken van een nieu Campement te reguleren, en reverteerde eerst na middernacht in 't Leger. Gisteren was men bezich met de Proviand voor den marsch klaar te maken. Heden heeft men een Capitein met 130 Man en eenige Timmerlieden gedetacheert, om de Wegen

gen te repareren. De Graaf van *Kevenbuller* berichte, dat hy 2 Regimenten te Paard over den *Donau*, tot versterking van 't Corps van den Generaal *Wallis*, had laten trekken, en dat deze Generaal na *Hermanstad* in *Zevenbergen* afgegaan was, om by de Vergadering der Standen t'assisteren, hebbende ondertusschen 't Commando aan den Generaal *Domnitz* gelaten, met ordre van *Vadovil* na *Crojova* t'avanceren, om dat de Turken met een groot Corps onder den Prins *Ragotzi* en den Graaf *Bonneval* in optocht waren, om na de kant van *Pistrix* een Inval te doen. De Generaal Majoor Graaf van *Nostiz*, aan de Rode Loop ziek geworden zynde, heeft zich laten na *Belgrado* brengen, dog zyn Rytuig onderweeg omgevallen, en hy daar door zeer beschadigt zynde, is hy aldaar 5 uuren na zyne aankomst overleden. 1737. October.

Den 5. wierd bericht dat weder verscheide Siaquen te *Widdin* waren gearriveert, en dat daar over grote vreugde was bedreven: Deze gewapende Vaartuigen voeren des nachts, en overvielen een kleine postering van 't Wallachische Corps by *Vaduvil*, waar van eenige wierden ter neder gemaakt. Den 6. vernam men dat de 2 Regimenten te Paard, *Bathyani* en *Portugal* over den *Donau* in *Wallachyen* waren getrokken, dat 1500 Janitzaren uit *Nicopoli* met 23 Schepen de post *Islaz* hadden overvallen, en verscheide Dorpen verbrand; doch dat d'aldaar commanderende Officier met zyn Volk by tyds na *Cusacal* was geretireerd: dat de Graaf van *Wallis* den Generaal *Damnix* ordre had gezonden, zich met zyn Corps zo dra als 't met de over den *Donau* getrokken 2 Regimenten te Paard versterkt zal zyn, tot bedekking des Lands na *Crajova* te begeven; en dat *Ragotzi* en *Bonneval* met 12000 Janitzaren en een grote zwarm Tartaren van *Nicopoli* aan gene zyde der *Donau* in aantocht waren, om in *Sevenbergen* te vallen.

Den 7. berichte de te *Ratscha* commanderende Overste Lieutenant *Prezner*, dat hy bericht had, dat de Bassa van *Bosnien* veel Volk by een trok, om *Novi Passara* t'overvallen, en dus de communicatie met *Constantinopelen* weder t'openen; doch dat tot noch toe geen Turken waren gezien dan alleen *Arnauten*, die alles vernielden wat hun voorquam. d'Overste *Lentulus* meld, dat zich in *Usiza* 500 Turken bevonden. Den 8. is d'Infantery langs de *Morava* na *Gunis* gemarcheert, zullende morgen de Cavallery volgen, wanneer de van den *Donau* te rug komende Regimenten, zo Ruitery als Voetvolk, te *Bagna* verwacht wierden. Te *Gunis*, alwaar men een grote voorraad van Biscuit gevonden had, is 't Hoofd-quartier opgeslagen, 't welk den 9. te *Krusthowitz* wezen zal: Men heeft den Overste *Lentulus* van deze marsch verwittigt en aan den Generaal *Cavanach* die 6 uuren van hier staat, ordre gezonden zyn marsch met alle spoed te ver-

 haa-

1737. October. haasten. Den 9. is d'Infantery tot 3 uuren van *Kruschowatz* genaderd, en de Cavallery in 't Leger van *Gunis* gekomen. d'Overste van *Pfefferhoffen* bericht, dat 40 Granitzers aan d'overzyde van de Sa eenige Turken hadden verslagen, en 14 hunner koppen op speren mede gebraght. Heden is 't Voetvolk en de Ruitery in 't Campement by *Kruschowatz* gearriveert. Het Cavanaggische Corps, dat van den *Donau* komt, werd morgen by *Gunis* verwacht, en heden by *Gurgeschesze* 4 Canons en 6 Mortieren, die van *Orsova* herwaarts gevoerd werden.

Den 11. arriveerde alhier eene deputatie van d'Albanensen en *Clementinen*, welke laatste Roomsgezinden zyn, om zich uit den naam van die Natien, onder de bescherming des Keizers te begeven, en te verzoeken dat hun toegestaan mochte werden, met eenige honderd Familien na *Servien* te trekken; ook verstond men uit de nabuurschap van *Novi-Passara*, dat de Bewoonders van die Landstreek, met de Arnauten handgemeen geworden zynde, 3 Manspersonen, benevens 19 Vrouwen en Kinderen gevangen genomen, een groot getal van hun verstrooit en gedood, en 100 stuks Hoornvee, benevens 600 Schapen buit bekomen hadden. Dien morgen ten 2 uuren decampeerde d'Infantery, en ten 5 uuren de Cavallery, en quam des namiddags tusschen 3 en 4 uuren tot *Terstenig* aan de *Morava* aan, alwaar zy een goed Hooimagazyn vonden. Den 12. bleef d'Armée stil leggen, om 't Brood en de Biscuit die van *Gunis* ontboden was, af te wachten.

Dien dag ontfing men Briegen van den Colonel *Lentulus*, meldende dat hy 40000 portien Brood na *Caranofze* had gezonden, en dat hy te *Czazak* reets tien Bakovens had in staat gebraght, maar dat hy den 10. van *Belgrado* noch geen Meel of Haver had bekomen, en dat men zich zelfs niet gewaardigde, om op de Brieven t'antwoorden, die hy deswegen derwaarts had geschreven; zulks men genoodzaakt is geweest, om Bakkers met hun gereedschap van *Nissa* te doen komen, om ze ten eersten na *Czazak* te zenden, werwaarts de Grave van *Seckendorf* zich heden mede heeft begeven, om door zyne tegenwoordigheit alle die ongemakken te boven te komen. Men verstaat, dat 300 Rascianen, door den Colonel *Lentulus* gedetacheert, zich van 't Fort van *Possega*, vier uuren van *Ufitza*, hebben meester gemaakt.

Den 13. was 't rustdag: d'Overste *Lentulus* die noch 13 uuren van hier staat, berichte dat hy uit gebrek van Kogels genoodzaakt was zyn eige keuken gereedschap tot het gieten der zelve te gebruiken: Even na der middernacht, begaf zich de Graaf van *Seckendorf*, onder een Escorte van 50 Husfaren, van *Terstenig* na *Caranofsche*, en maakte onder weg zodanige schikkingen, dat d'Infantery een uur van *Nova-Sela*.

la, alwaar men overvloed van water heeft, kan komen camperen. 1737. 's Namiddags ten 3 uuren quam de gemelde Generaal tot *Czazak*, 7 October. mylen van *Caranofsche*, aan, alwaar hy den Colonel *Lentulus* met zyn Corps in goeden staat vond. Den 14. 's morgens ging de Graaf van *Seckendorf*, geëscorteert door eenige Ruiters, den weg na *Possega* en *Usitza* recognosceren, en een plaats tot een Campement zoeken, vermits tusschen 't gebergte en de *Morava* daar toe zeer weinig terrein is. Men kreeg dien dag een Convoy met Geld uit *Belgrado*, en ook bericht, dat over de 100 Wagens, met Biscuit en andere Provisien geladen, na *Czazak* op den weg waren.

Van *Pirot* wierd bericht, dat omtrent 400 Turken, de Raitzen die by *Zargbrath* campeerden, overvallen, en 13 Hussaren, die om te recognosceren uitgezonden waren, aangetast hebbende, 5 van dezelve gedood hadden; waarom de Colonel *Festetitz*, met eenige honderd Hussaren derwaarts gedetacheert is, om de Turken te beletten over 't gebergte te komen; welke laatste, wanneer zy d'onze willen overvallen, Raitzische klederen aantrekken. Den 15. 's nachts arriveerde een Courier van den Prins van *Saxen-Hildburgshauzen*, met nricht, dat hy met 2000 Paarden en 10 Bataillons na *Ratscha* stond op te breken, en aldaar nader ordre zoude afwachten. Den Raitzische Capitein *Pradonovich*, bericht uit *Possega* van den 14. dat hy 4 Expressens na malkander bekomen hadde, met tyding, dat 15000 Turken tot *Uziza* verwacht wierden, en dat de Vyanden den Raitzischen Bisschop, en d'Inwoonders van *Warosch* gearresteert, en hunne goederen aangehouden hadden. Den 16. bequam men Brieven van den Grave van *Kevenhuller*, meldende, dat hy den 10. over de *Timock*, en in 't Leger van *Radojevatz* getrokken was: hebbende alvorens d'Oorlochschepen en andere Vaartuigen na boven doen brengen; dat een groot getal Vyandelyke Saiquen, die zich aldaar bevonden, op onze Troupen en Schepen geschoten hadden, doch zonder eenige vrugt: en dat dezelve eindelyk door d'Artillery die op 't Land geposteert stond, genoodzaakt waren geworden te rug te wyken; medevoerende 14 van onze ledere, doch meest onbruikbare Vaartuigen. By 't opbreken van 't Leger van *Pristol*, hadde eenige Vyandelyke Ruitery dezelve tot over de *Timock* gevolgt, doch waren door d'achterhoede zonder verlies te rug gedreven. De Generaal Grave van *Wallis* bericht uit *Zevenbergen*, dat de Major Baron van *Hagenbach*, den 2. tot *Caracalla* door de Vyanden was aangetast, doch dat hy 20 van dezelve gedood, eenige gevangen genomen, en d'overige over de *Alauta* gedreven hadde, in welke Rivier 40 Turken verdronken waren.

Den 17. wierd de Generaal-Quartiermeester *Engelshofer* met eenige Manschap gedetacheert, om de Wegen na de *Sau* te repareren, en

1737. October.

150 Hussaren gingen d'Arbeiders aan de Wegen na *Usitza* dekken. Den 18. zond men aan den Colonel *Lentulus* ordre, van zich met zyn geheel Detachement na *Possega* op den marsch te begeven, en men deed hem 900 Raitzen, eenige Compagnien Granadiers en twee 6 Ponders volgen. De Lieutenant Colonel *Valvason*, te *Sabatsch* commanderende, berichte, dat een sterke Turksche Party te *Lesniza* vergaderde, dreigende een inval in *Slavonien* na de kant van *Berniava* en *Zernobara* te doen, en dat omtrent *Zwornik* 8000 Turken stonden, en de Bassa van *Bosnien* met noch meer Manschap daar by verwacht wierd. *Zwornik* was van de Turken met Levensmiddelen en Canon overvloedig voorzien, en aan de Fortificatien wierd nacht en dag gearbeid. Den 19. vernam men van den Colonel *Lentulus*, dat hy met zyne Troupen dien dag te *Possega* meende t'arriveren, maar dat de Marodeurs veel quaad met Roven en Plunderen bedreven, waarom men den Grand-Provoost derwaarts zond met ordre, van alles op te hangen, wat buiten zyn Detachement betrapt wierd. Den 20. berichte de Prins van *Saxen-Hildburghauzen* per Expresse, dat zyn Infantery den 16. en de Cavallery den 17 te *Brod* stond t'arriveren; dat de Turken vele Vaartuigen op de *Bosna* by een gebraght hadden, apparent, om een groot Corps daar mede over de *Sau* te transporteren, en een Diversie in *Slavonien* te maken, waar tegen men daar de nodige Maatregels nam. De Generaal Quartiermeester *Engelshofer* schreef, dat hy de Wegen over *Valiva* na *Sabatz*, zynde een derde korter dan die over *Rudnich*, voor d'Infantery en Bagagie binnen weinig dagen hoopte practicabel te maken, ten welken einde men hem noch eenige Pioniers toezond. Van *Sabatz* melde de Lieutenant Colonel *Valvason*, dat over de 6000 Man Landvolk van *Herzogovia* zich op den marsch begeven hadden, om *Usitza* t'ontzetten, weshalven men den Colonel *Lentulus* waarschoude, van wel op zyne hoede te zyn, en men verstond van hem, dat hy dien dag *Usitza* meende te berennen.

Den 21. schreef de gemelde Colonel, dat hy in Persoon *Usitza* had willen gaan recognosceren, doch dat hy daar in vermits zich geen veilige gelegenheit opdeed, verhindert was; ondertusschen is aan 5 Regimenten Cavallery, en 11 Battallions ordre gegeven zich marschvaardig te houden, om op de twede aanzegging, onder commando van den Generaal-Veldmarschalk Grave *Philippi*, na *Possega* op te konnen breken, en d'aannadering der Vyanden t'observeren; ook word de Generaal *Cavanach* ten eersten met de grove Artillery verwacht.

Den 24. bequam men tyding, dat de Colonel *Lentulus*, *Usitza* berend, en reets de nodige toestel had laten maken om die Vesting aan te tasten. Den vorigen dag had de Veldmarschalk Grave van *Secken-*

dorf,

1737. October.

dorf, hem doen weten, dat het raadzaamst was 't Beleg uit te stellen, tot dat men zekere berichten wegens de Vyandelyke machten bekomen, en hunne desseinen ontdekt zoude hebben; doch nadien de Colonel *Lentulus* ter zelver tyd antwoorde, dat hy door Spions en uitgezonden Partyen kennisse hadde bekomen, dat de Turken gene de minste bewegingen maakten om *Uzitza* te secoureren, en dat binnen die Vesting maar alleen 2 stukken Geschut gevonden wierden, keurde de gemelde Generaal niet alleen goed 't Beleg t'ondernemen, maar zond zelfs de nodige ordres af, om 't zelve met kracht voort te zetten. Den 25. arriveerde een Expresse van den Generaal *Doxat*, uit *Nissa*, in 't Campement, met bericht dat hy, op de tyding dat het Casteel van *Pirot* door de Turken veroverd was, nodig gevonden had, 100 Granadiers en 200 Musquettiers na *Massa-Bassa-Palancka* te zenden, om 't Garnizoen van die post te versterken, met verzoek, te weten, hoe zich verder in 't bewaren van dezelve te gedragen; waar op hem geantwoord wierd, dat hy d'omstandigheden der zaken in acht te nemen had, doch gene kleine posten zonder noodzakelykheit bloot moeste stellen; ook bequam men dien dag Brieven van den Generaal *Philippi*, welke confirmeerde, dat de Vyanden gene schikkingen maakten om *Uzitza* t'ontzetten, waarom 2 Mortieren en 200 Bomben, tot het attaqueren van die plaats, afgezonden wierden. Den 26. wierd den Capitein-Ingenieur *Reichel*, met eenige andere Ingenieurs na den Generaal Grave *Philippi* afgezonden; en bequam men dien dag tyding, dat de Turken alle hunne buitenste *Palancka* verlaten hadden, om zich binnen 't Casteel te retireren; welke Palanken den Colonel *Lentulus* door de Radzienzers in brand had doen steken.

De Generaal *Doxat* schryft uit *Nissa*, dat Capitein *Johannes* met eenige 100 Man nieu aangeworve Militie by *Podajova* den Vyand sterk 2500 Man op de vlucht heeft gejaagt, 20 gedood, en daar by eenige Domestiquen van den Bassa *Soge Mamulk* gevangen genomen, dewelke zeggen dat gemelde Bassa van ieder Huis in *Albanien* en omleggende Turksche Landen, een Man vorderd. Ook bequam men Brieven van den Prins van *Saxen-Hildburgshauzen*, met bericht, dat zyne Armée niet voor den 29. tot *Ratscha* konde arriveren; dat hy zich reets in Persoon derwaarts begeven zoude hebben, wanneer hy niet door de koorts was aangetast geworden; doch dat hy zich thans beter bevindende, met ten eersten vooruit stond te trekken. Voorts melden die Brieven, dat de gemelde Prins, op bekomen bericht, dat de Turken den *Drin* schenen te willen passeren, om de Magazynen van *Zabatsch* te ruineren, een Capitein met 100 Mannen van 't Regiment van *Welsech*, en 200 Croaten gedetacheert had, om 't Garnizoen

zoen

1737. Octeber. zoen van dat Fort te versterken; alwaar insgelyks een secours van 800 Mannen van *Belgrado* verwacht wierd. Ook bequam men den zelven dag tyding, dat de Bassa van *Zwornick* waarlyk den *Drin* gepasseert, doch kort daar na, zonder iets t'ondernemen, over die Rivier te rug getrokken was. Den 27. arriveerde alhier d'Aardsbisschop van *Nissa*, met Brieven van den Generaal *Doxat*, Commandant van die Stadt, meldende, dat de Turken alles rondom *Pirot* verbranden en vernielden; 't geen deed geloven, dat zy voornemens waren na *Servien* te trekken, en *Nissa* te naderen; waarom den gemelden Aardsbisschop, vrezende dat zulks waarlyk hun dessein mochte zyn, raadzaamst geoordeeld had, met den Patriarch van *Petscha* uit die Stadt te wyken; hebbende de laatstgenoemde zich na *Belgrado* begeeven.

Den 27. des avonds zach men op den *Donau* een meenigte Saiquen en kleine Barquen die men achte van *Widdin* gekomen te zyn: Eenige uuren daar na stapten de Troupen die'er aan boord waren aan Land, posteerden zich op eene hoogte aan gene zyde de *Timock* ter plaatsche daar onze Troupen te voren gecampeert hadden, en sloegen 'er hunne Tenten op, terwyl haar Flotilje de mond van de *Timock* naderde: Aan d'andere zyde van den *Donau* was noch een aanzienlyk Campement, waar uit de Turken zonder ophouden Troupen overvoerden, om dat het welk zy aan deze zyde van die Rivier hadden, te versterken: Den 28. des morgens avanceerden d'Ongelovigen met al hun macht na de mond der *Timock* alwaar zy reets een Brug geslagen hadden: De Graaf van *Kevenhuller* daar van verwittigt zynde, zond derwaarts de Heer *Helfreich* Colonel Commandant van 't Regiment van *Frans van Lotharingen*, met 6 Compagnien Granadiers, ondersteund van een Battaillon van 't Regiment van *Karel van Lotharingen*: Hy detacheerde ter zelver tyd de Carbeniers van *Hoben-Embs* met de Granadiers van *Lichtenstein* na de Bosschen die by de Vyandlyke Brug uitquamen: Zo dra de Heer *Helfreich* daar gearriveert was attaqueerden zy met zo veel dapperheit een groot getal Janitzaren die zich na 't Eiland hadden begeven, dat zy na een continueel vuur van meer dan drie uuren 't geluk hadden de Vyand op de vlugt te slaan en hun Brug te verbranden: Wy verloren in die actie 30 Man; de Lieutenant Colonel van 't Regiment van *Carel van Lotharingen* wierd door een Musquet kogel in zyn aangezicht gequetst; het verlies der Vyanden beliep meer dan 500 Man: Gedurende die tyd deden de Turken ter linker zyde vele Troupen avanceren om onze voorwachten af te snyden, en trachteden ten dien einde eenige moerassen over te trekken, doch zy verloren 'er veel Volk zonder ze te konnen passeren; dewyl 't uit de bewegingen der Vyanden bleek dat hun dessein was ons Campement te komen aantasten, deed de Ge-

neraal-

neraal 'er de Troupen uittrekken, en schaarde ze in slag-ordre 1000 schreden van daar: De voorwachten, de 6 Compagnien Granadiers, en 't Battaillon van *Carel van Lotharingen*, voegden zich by 't Leger dat in 't vervolg met vliegende Vaandels en slaande Trom na den Vyand trok tot zekere distantie van een groot Bosch, alwaar men goed vond halte te houden, om door de Turksche Ruitery die in groten getalle in dat Bosch was, niet omringd te werden: De Vyanden ziende dat onze Troupen ophielden te marcheren, naderden ons in goede order met kleine schreden tegen haar gebruik, en na hun Linie geformeert te hebben, quamen zy ten 2 uuren des namiddags ons op verscheide plaatzen met een afgryzelyk geschreeu aantasten, doch zy wierden door de Ruitery en 't Voetvolk, en door 't vuur uit ons Canon zo wel ontfangen, dat zy zich wel haast genoodzaakt zagen af te trekken; echter vielen zy kort daar na weder aan: Gedurende die tyd zakte een groot Corps van haar Ruitery langs den *Donau* af, en quam ons Campement bespringen: De Turken massacreerden 'er ten eersten de Marodeurs, knegts en zieken die zy 'er vonden, en ziende dat men eenige Troupen tot secours van 't Campement had gedetacheert, gongen zy ze aantasten; de Heer *Bathiani* die dit detachement commandeerde ontfing ze met zo veel dapperheit, dat zy in aller yl en met groot verlies de vlugt namen: De verscheide attaques der Turken duurden tot na 't ondergaan der Zonne, wanneer zy zich achter de *Timock* retireerden, latende een sterke Wacht op den zoom dier Rivier: Onze Troupen keerden ter plaatze daar zy zich voor den slag in ordre geschaard hadden: Men vernam 'er dat de gene die by de Bagagie waren de vlugt hadden genomen, menende dat het Leger geslagen was, en 't geen 't droevigste was, zy hadden de Wagens waar op de Tenten lagen met hun wechgevoerd: De nacht tusschen den 28 en 29. braght men gerustelyk door: Met het krieken van den dag zach men grote bewegingen in 't Vyandlyk Campement, dewelke deden oordelen dat hun dessein was ons op nieu te komen aantasten: Ten 8 uuren stelde zich 't Leger in slag-ordre, en men besloot te retireren uit vrees dat de Turken d'engtens mochten bezetten om ons de retraite af te snyden; dienvolgens begonnen zich de Troupen ten 9 uuren na *Cutschak* op marsch te begeven, alwaar zy zich weder in slag-ordre schaarden: 't Leger continueerde den marsch door gebroke wegen langs den *Donau* tot aan *Persa-Palanka* alwaar wy thans camperen; onze achterhoede wierd door de Vyanden op marsch dikwyls ontrust, doch zonder eenig verlies: Wy hebben in d'actie maar 200 Man zonder een Officier verloren: 't Verlies der Vyanden moet zeer groot zyn, wyl 't veld met grote hopen van dode Lichamen bedekt legt; behal-

1737. October. ven dat het zeker is dat ons Canon met schroot geladen, een afgryzelyke slachting onder de Turken, die als wanhopige op ons aanvielen, gemaakt heeft: Men kan de dapperheit der Keizerlyke en Saxische Zoldaten, die de Vyanden by alle d'attaques met onverschrokke moed tegenstand geboden hebben, niet genoeg roemen; d'Officieren dier Troupen hebben zich ook op eene byzondere wyze gedistingueert: Men weet niet net het getal waar uit het Vyandlyke Leger bestond, doch men schat het op 15 of 16 duizend Man, en uit de Vaandels t'oordelen blykt het dat 'er Asiatische Troupen onder waren.

Uit *Regensburg* den 8. dezer werd bericht. By 't Lichaam der Protesterende Standen is een nieuwe Religie-Bezwaarnis van d'Euangelische Gemeente te *Vendersheim* tegen de Vorstelyke Weduwe van *Stromberg* aangebraght, zynde hun een Geld-boete van 350 Floreinen afgeperst. d'Oudste Zoon van den Hollandsche Minister alhier, de Heer *Gaillieres*, heeft nu zyn Credentialen als twede Minister van de Heren Staten Generaal, ter publique Dictature overgegeven. En zyne legitimatie op de gewone wyze aan de Magistraat bekend heeft doen maken, zullen aan dezelve eerstdaags d'ordinaris Eere-Geschenken aangeboden werden.

By 't Euangelische Corps wierd een gedrukte Bezwaarnis van de Gemeente te *Martinstein* tegen 't Markgraaf-Baden-Badische Over-Ampt *Kirchberg*, in 4 Pointen bestaande, voorgelezen, dat men namentlyk, 1. Den Pfarheer zyn Tuin: 2. Zyne Inkomsten, 3. Aan de Gemeente een Kerk desgelyks alle Revenuen afgenomen, en ten 4. Hun maar vrygelaten had, 's Jaars viermaal openlyke Godsdienst te mogen doen. Deze en dergelyke voortgaande en noch immer aanwassende Religie-Bezwaarnissen mochten wel den iever der Protesterende Standen opwekken, om op Vernietiging van de fatale Religie-Clausul in de Ryswyksche Vrede met ernst aan te dringen en dergelyken benadelingen van hun Religie en Godsdienst, tegen alle Godlyke, Menschelyke en Ryks-Rechten, voor het toekomende voor te komen.

Van *Frankfort* bericht men, dat de conferentien tot het vereffenen van de verschillen tusschen den Ceurvorst van *Mentz* en 't Hessen-Casselsche-Huis, wegens de Hanausche Successie ontstaan, alhier vruchteloos afgebroken zyn.

Van

Van *Dantzik* heeft men, dat de Jezuiten te *Thorn* 't Luthersche *Gymnasium* aldaar absolut wilden wech hebben, en de Magistraat een Deputatie aan den Koning zoude zenden, om 't onheil dat hen op nieu dreigde, af te weren. Uit *Wallachyen* en *Moldavien* zyn hier verscheide ryke Joden aangekomen, om zich in deze Stadt ofte de hier omtrent leggende Plaatzen met der woon neder te zetten. *1737. October.*

MEN bericht van den 20 passato uit *Geneve*, alles is hier noch in d'uiterste verwarring, willende de Misnoegde niet in 't minste van hunne Pretensien afstaan, dewelke zy op den 17. in eene algemene Vergadering tot een vaste Wet willen maken. Na 't discours dat een Oorlogiemaker den 11. aan den eersten Syndicq gedaan had, zyn noch verscheide Magistraats-Personen gevlucht. ZWITZERLAND.

't Gemor is onder de Burgery zo groot, dat men voor groter onheilen, als ons tot noch toe overgekomen zyn, vreest: De Vrouwen zelfs dreigen hare Mannen, zo zy in 't minste van hunne rechten afstaan: Ondertusschen geven de Gedeputeerden van *Zurich* en *Bern*, mitsgaders de Fransche Resident 't Volk strelende woorden, om het, zo 't mogelyk is, tot bedaren te brengen.

Na d'aankomst van den Extraordinaris Courier door den Heer *Amelot* aan den Heer *de la Closure*, Resident van den Koning van *Vrankryk*, herwaarts gezonden, communiceerde de laatstgenoemde Minister aan de Heren Representanten van de Loffelyke Cantons *Zurich* en *Bern*, den inhoude van zyne ontfangene depêches. Den volgenden dag, zynde den 21. begaf zich dien Gezant na den Raad, alwaar hy eene fraje redenvoering deed, welke zedert gedrukt is; en las vervolgens den bekomen Brief. Den Raad den 23. weder vergadert zynde, stelde men daar in voor, de mediatie van den Aller-Christelykste Koning t'accepteren; 't geen geresolveert wierd, by zo ver dezelve d'Edicten niet zouden contrarieren; en was de Burgerye alsdoen zo zeer aan 't woeden, dat den Raad de gemelde mediatie niet zuiver en eenvoudig dorste aannemen. Den zelven dag schreven de Leden van den Raad, die zich geabsenteert hebben, aan den Resident, dat zy de bemiddeling van den Koning zyn Meester met veel respect accepteerden. Den 24. ontbood den gemelden Minister de 34

1737. October. Hoofden; representerende de 17 Compagnien Burgers * by zich, welke op verscheide pretexten weigerden aldaar te komen; waarom hy, ten blyke van zyne genegenheit voor 't Corps Burgerye, de Redevoering die hy voorgenomen had aan hunne Hoofden te doen, alom deed uitdelen. Dien dag was den Raad van 200 vergadert, doch verschenen in dezelve maar 12 of 15 *Leden*; en in den Raad van 25, alleenlyk 7 of 8 Personen; en nadien de Misnoegden zeer sterk op hunne eischen aandrongen, stond men hun een gedeelte derzelver toe; doch de Rapporteurs van den Raad, aan den Heer Resident en de Representanten van *Zurich* en *Bern*, deswegens verslag doende, wierden over hun gedrach ten uiterste berispt, en bequamen tot antwoord, "dat al 't verrichten voor nietig en onwettig gehouden wierd; gelyk ook al 't gene op dien voet door haar verder gedaan zoude mogen werden". Ook liet de gemelde Minister aan de Hoofden van de Misnoegden weten, dat hy hun noch twee dagen tyd gaf, om d'aangebode mediatie zuiver en eenvoudig t'accepteren. Eergisteren (Woensdag) de 17 Compagnien Burgers weder Vergadert zynde, om deswegens te delibereren, wierd de mediatie door 10 Compagnien aangenomen, en door 7 verworpen; doch den volgenden dag voegden noch zes van de laatste zich by d'eerstgenoemde. In 't hevigste van de Troubelen hebben de bovengenoemde Heren Representanten, den eersten Syndicus hunne woning tot een verblyfplaats aangeboden, om zyn Persoon, *en leven* veilig te stellen, en namen d'andere Magistraats-Personen als doen hun intrek by den Franschen Resident, wiens Paleis met d'allerkostbaarste effecten opgevuld is.

Men bericht van 13 dezer, 't ziet hier noch zeer gevaarlyk uit:

* Deze Raad is te zamen gesteld uit de Gedeputeerdens van de Burgers Compagnien, waar van elk een twee Leden uit de hunne deputeert; welke te zamen 34 Leden uitmaken, en waar van d'oprechting staande het *Tumult* van den jare 1734 is geschied. De Pacificatie hadde dezelve moete vernietigen: maar men heeft het tegendeel gezien, dat dezelve is blyven continueren. 't Is een Raad die door 't Volk is voortgebraght, en welker grondstelling is om altyd tegen d'andere Raden op te staan. Men geeft voor dat 'er een Persoon in dezen beneden Raad is, welke alle de Raderen daar van doet bewegen, zonder kenbaar te zyn.

tuit: De Fransche Resident gaf den 8. de Magistraat een Memorie over, ten einde de Burgery alles zo als 't voor den 21 *Augusti* was, herstelle: Een Burger de koets van gemelde Resident waar in een Magistraats-Persoon die gevlucht was, zat, aangehouden hebbende, is gevangen gezet, doch na eene detentie van 2 dagen met goedvinden van meergemelde Minister los gelaten. 1737. Oktober.

Extract schryven van *Geneve* den 15 dezer. Morgen verwacht men alhier den Graaf van *Lautrec* als Minister Mediateur van 't Fransche Hof, men zal dezelve met 30 Canonschoten begroeten, en door 2000 Burgers en Inwoonders by zyne Intrede de parade laten maken: Ook is'er van den Raad eene Deputatie aangesteld, om hem voor de Stadt te verwelkomen: De Fransche Resident gaat hem tot *St. Julien* te gemoet: Hy zal in 't Huis van Mr. *de Naville* logeren. Ondertusschen blyven de zaken alhier noch in dezelve omstandigheden, en de Burgery vleid zich, 't noch tegen den Magistraat te zullen winnen.

De Burgery arbeid aan een Manifest om alle hare handelingen te rechtvaardigen, 't welk eerstdaags aan de Heren Mediateurs zal overgelevert en vervolgens door den druk wereltkundig gemaakt werden.

Den 18. 's middags, heeft de Graaf van *Lautrec* Ambassadeur van *Vrankryk* zyn statelyke Intrede gedaan; en des avonds gongen de Heren Gedeputeerden van *Zurich* en *Bern* hem verwelkomen; de Burgery toond een volkomen vertrouwen in dien Heer te hebben.

Men noodzaakt thans de Leden van de Raden die afwezig zyn weder te doen komen, en dat onder de byzondere bescherming van den Koning van *Vrankryk*, en der *Cantons*; ten einde om gemenerhand te bewerken de herstelling van de Ruste. En om daar een gewenschte uitslag in te hebben, men preliminair zoude herstellen alle de zaken op dien voet zo als dezelve geweest hebben voor 't begin van *Augustus*, en in 't vervolg, zal ieder een zyne bezwaarnissen aan de Mediateurs overgeven, dewelke dezelve zullen examineren gelykvormiglyk aan de Wetten welke de grondslag zyn van de Regering dezer Republicq. Waar van de Magistraat, noch 't Volk, noch de Raden, noch den Hogen Raad daar van zich

1737. Octobe.

zullen konnen ontrekken, zonder den Staat t'exponeren aan eene gehele omkeringe.

ZWEDEN.

MEN bericht van *Stokholm*, dat de Ministers van *Engeland*, *Vrankryk*, en de Staten Generaal, dikwyls Conferentien hebben met die van zyne Majesteit, en 't is zeker dat de twee eerste zeer gewichtige zaken handelen; en nopens de derde is dezelve dikwyls verplicht om aan te dringen de herstelling van verscheide bezwaarnissen, rakende de Koophandel in de Scheepvaart.

RUSLAND.

'T HOF heeft een Expresse van den Generaal Veldmarschalk Graaf van *Munnich* ontfangen, met advis, dat Hy 't voornaamste gedeelte der Infantery van zyn Leger te Water naar d'*Ukraine* had doen voeren, om daar de Winterquartieren te betrekken; dat Hy zo veel Oorlochs- en Mond-Provisien, als Hem mogelyk was geweest, naar *Oczakow* had doen brengen, en vervolgens met de verdere Troupen naar d'*Ukraine* gevolgd was. Men heeft tyding dat het Leger onder den Generaal Veldmarschalk Graaf van *Lascy* mede naar d'*Ukraine* op marsch is, om daar de Winterquartieren te gaan betrekken; dat de Chan der Tartaren by den Aftocht verscheidemalen op d'Achterhoede was gevallen, in de hope van daar mede merkelyk voordeel te zullen behalen, en dus de gunst van den Sultan te herwinnen; doch dat Hy telkens met groot verlies was afgeslagen, zo dat zyne uitzichten en verwachtingen te loor waren gesteld.

De beroemde Chirurgyn en Tandmeester *Gerauldi*, die van *Parys* aan dit Hof ontboden is, om den Hertoch van *Courland* van een Scorbutik Ongemak, waar mede die Prins zedert twee jaren gehindert is geweest, te herstellen, heeft het geluk gehad, om zyne Hoogheit in 14 dagen tyds, welke die Chirurgyn aan 't Hof geweest is, volkomen en in den grond te genezen.

NEDERLANDEN.

EEN detachement van 150 Man van 't Garnizoen van *Dusseldorp* heeft te *Elberfeld* een Persoon gearresteert die langs de straten preekte en zich voor een hoofd van een nieuwe Secte opwierp: Hy had reets een groot getal Discipulen, en zo de Troupen

pen heeft niet by nacht waren komen ligten, zoud 'er een oproer geweest zyn; de gevange Prediker noemd zich Graaf van *Castel*, voormaals in dienst van *Deenmarken*. 1737. October.

Van *Brussel* den 31. heeft men met de laatste Brieven van *Wenen* tyding, dat de Graaf van *Tarocca*, Ambassadeur van den Koning van *Portugal*, zyn gehoor van afscheid by den Keizer had gehad, en dat zyne Keizerlyke Majesteit hem deszelfs afbeeldzel met Diamanten omzet, ruim 20000 Florenen waardig, had geschonken. Vrydag morgen wierd de Juwelier *Govers* met een Escorte tot op de Fransche Grenzen gebraght. De spraak gaat dat men hem na dat hy ondervraagd zal geworden zyn, weder hier zal leveren 't zy schuldig of onschuldig.

Van *Antwerpen* heeft men, dat de Conferentien daar tot het maken van een nieu Tarif begonnen, door de zwarigheden, die d'eisschen der Keizerlyke Commissarissen hadden verwekt, waren afgebroken, zommige van dewelken strekten, om de subsidien te verminderen, die uit hoofde van 't Barriere-Tractaat tot onderhoud der Troupen zyn toegestaan, die hun Hoogmogende in de Vlaamsche Steden in bezetting hebben. Men voegt daar by, dat de Commissarissen van *Engeland* en *Holland* by provisie geëischt hadden, dat een exacte lyst van de Koopmanschappen, die in en uit d'*Oostenrykschе Nederlanden* gaan, aan hun zou worden overgelevert, zo als ook eene specificatie van de Tollen en Belastingen, die men by 't nieuwe Tarif op dezelve zou willen leggen. Men voorziet, dat die Tollen merkelyk zullen worden verhoogt, en dat by de weigering van *Engeland* en *Holland*, om die verhoging in te willigen, de Keizerlyke Commissarissen 't alternatief zullen voorslaan, naamlyk de stipulatie van deze nieuwe Tollen, of wel de permissie aan d'Oostendische Compagnie, om jaarlyks Schepen na *Oostindiën* te zenden, verklarende de Keizerlyke Commissarissen, dat de Keizer d'Oostendische Compagnie vernietigende, van voornemen was geweest, om aan zyne Onderdanen van d'*Oostenrykschе Nederlanden* volkomen genoegen te geven wegens 't verlies, 't welk zy door die vernieting hadden geleden, en dat'er niets natuurlyker wezen kon, dan dat hy hen die voldoening door een nieu Tarif te weeg braght.

Men bericht van *Amsterdam* den 12 dezer, de vermaarde Konst-

Schil-

1737. Oktober. Schilder de Heer *Jacob de Wit* het grote Tafereel, om in de Raadkamer van deze Stadt te dienen, voltooid en afgeschilderd hebbende, is 't zelve aldaar geplaatst: De Konstenaaar heeft het genoegen, dat niet alleen de Wel-Edele Groot Achtbare Heren Burgermeesteren derzelver voldoeninge van zyn Werk betuigen; maar ook dat alle de Beminnaars en de keurlykste Kenners van de Schilderkonst Hem den volkomen Lof geven, dien Hy daar mede gewonnen heeft.

De Heren Gedeputeerden van de Staten Generaal hebben in eene conferentie aan den Heer *Horatio Walpole*, Extraordinaris Ambassadeur van den Koning van *Groot-Brittannie*, medegedeelt het gemeen antwoord van den Keizer en van den Koning van *Vrankryk*, nopende de zaken van *Gulich* en *Berch*, 't welk door den Graaf van *Uhlefeld* en den Marquis van *Fenelon* den 16. aan haar Hoog Mogende was overgeleverd.

Men verstaat, dat *Ernst Johan, Graaf van Biron*, by Missive aan de Heren Staten Generaal kennis heeft gegeven van zyne Verheffing tot Hertoch van *Courland* &c.; waar over dezelve door haar Hoog Mogende by Missive staat te werden gefeliciteert.

Nadien wy ons in alles moeten verkorten, zal voor het tegenwoordige de Lezers zich gelieven te vergenoegen met d'onderstaande Lysten der Walvisvangst; die dit jaar veel voordeliger in *Groenland*, dan in de *Straatdavids* uitgevallen is.

LYST van de Visschery der Schepen, welke dit jaar in *Groenland* geweest zyn:

	Schepen.	*Vissen.*	*Vaten Spek.*	*Gebleven.*
Van Holland	106	355	14514	- -
—— Hamburg	17	33½		- -
—— Altona	5	7		- -
—— Bremen	10	11		- -
In 't geheel	138	406½		
—— Londen	4			

LYST

1737. October.

LYST van de Visschery der Schepen, welke dit jaar in de *Straatdavids* geweest zyn:

Schepen.		*Vissen.*	*Vaten Spek.*	*Gebleven.*
Van Holland	88	149	7535	4
waar onder 5 Nc.				
—— Altona	1			
—— Bremen	3	4		1
In 't geheel	92	153		5

BYZONDERHEDEN.

IN de Landstreek van *Wiklow* in *Yrland* zyn den 15. passato acht Arbeiders, dewelke bezich waren, om 't water van een Kopermyn af te leiden, eerst in de grond verzonken, en daar na door een neerstortende Berg geheel en al overdekt. Men heeft na 4 dagen, vier van dezelve weder levendig opgegraven, hebbende d'Aarde in 't vallen als een verwulft om hen gemaakt; zy hebben van niets anders geleeft, als van een pond Kaarzen, dewelke zy by zich hadden: Twee dagen daar na heeft men 'er wederom twee gevonden, doch zo zwak, dat d'eene aanstonds in d'opene lucht komende stierf, d'andere leeft noch. Deze zes waren in den beginne by malkander, doch de grond onder hen voor een twede keer wykende, zyn deze twee wat dieper ingezonken. Men laat noch met 100 Man na de twee overige zoeken.

Van *Ipswich* den 28 passato bericht men. Donderdag ten 9 uuren 's morgens hadden wy hier verschrikkelyk Onweêr van Donder en Blixem, dat ruim een uur duurde. De Donder sloeg in den Toren, boven 't Gewelf, na de kant van *Christ-Hospitaal*, by de trap, langs dewelke men na de Stadsboekery pleeg te gaan. Dit vertrek is naderhant een Magazyn geweest voor Geweer, Buskruid, Kogels, Lont enz. dan heeft nu eenigen tyd ledig gestaan. Meest alle de pannen zyn verbryzelt, en eenige andere zyn aan de noordzyde over de muur geworpen in den Thuin van de Juffer *Hatton*, omtrent 30 voet ver. 't Weêr is in den Top van den Toren ingeslagen, door eene stene muur hene, 3 of 4 voet dik, latende een wyd gat, 't welk van buiten omtrent 2 voet

1737. Octobor. in diameter schynt te wezen. De buitenste stenen zyn meest tot gruis ter wydte van 4 of 5 voet. Dit is aan de noordzyde binnen 6 of 7 voet van de Top. De tras, waar mede dezelve is gestreken, is verbryzelt tot op 't Gewelf. Even boven 't zelve is een andere wyde breuk aan de buitenste zyde, zo als die aan den Top, maar gaat niet door de muur; doch de stenen zyn daar uit gerukt ter diepte van een voet in 't midden van de scheur. Verscheide zware stenen zyn met groot geweld tegen de muur van den Thuin van Juffer *Hatton* geworpen, die daar door zeer veel is beschadigt. In de muur achter de deur, om na de Boekery te gaan en aan de noordoostzyde van den Toren zyn verscheide stenen vergruist. En omtrent een roede ten noordwesten van den Toren is een gat in den grond geslagen van 6 of 8 duim in diameter, waar in men een stok gestoken heeft ter diepte van omtrent 3 voet. Men heeft het gat opgegraven, en bevonden, dat het op den grond veel wyder als boven was. 't Huis van den Heer *Girling* van *Newplace* in de Parochie van *St. Mary Stoke* heeft ook veel schade bekomen, en een ander Huis is door dit weer t'eenemaal in d'assche gelegt.

Van *Wusthurrick* in 't Graafschap van *Essex* heeft men, dat men daar vreeslyk Onweêr had gehad, zodanig dat door den zwaren Donder de Kerktoren van onder tot boven gescheurt was, en een der Klokken geborsten, en dat verscheide Huizen zodanig hadden geschud, dat d'Inwonders niet anders meenden, dan dat ze daar onder bedolven zoude zyn geworden.

Den 25. dezer bericht men uit *Londen* dat te *Larabryan* in *Yrland* zeker *Andrew Newton*, 117 jaren oud, onlangs eene jonge Dochter van 19 jaren getroud, dewelke nu by hem in de kraam moet: Die hem gezien hebben, getuigen, dat hy zo robust is als een Man van 50 jaren, en zyn Zoon over de 80 jaren oud, lykt een Man van 40 jaren te zyn.

Een Zoutdrager der Stadt *Parys* den 23. passato te *St. Germain de l'Auxerrois* met een Weduwe in Huwlyk getreden zynde, trouden 2 Dochters die hy van zyn eerste Huwlyk had, ter zelver tyd aan 2 Zonen van zyne Vrou, en hielden alle te zamen maar een Bruiloft.

Zeker Kruidenier, die omtrent 80 jaren bereikt, en in de Straat

de

de Savonerie woond, den 26. een jonge Deern getroud hebbende, was den volgenden dag op 't point van onbesturven Weduwenaar te worden, alzo zyn jong Wyfje verscheide Pakken met Goederen van veel waarde aan haren Minnaar zond; dewelke Haar in 't Huis van een Particulier was wachtende, om met Haar te vlugten, en die reets twee duizend Livres in Specie en omtrent zo veel in Silverwerk ontfangen had; maar dit Complot in tyds ontdekt zynde, had de valsche *Jason* ter nauwernood den tyd om zich met de vlugt te redden, en aan den goeden ouden Man zyn Wyf en 't Vlies te laten behouden. 1737. October.

Van *Tours* heeft men, dat in 't laatste Onweêr dat men daar gehad heeft, de Donder in 't Klooster van *Beaumont* de *Tours* was geslagen; en 'er een Vrouspersoon had gedood.

Van *Madrid* den 30 passato werd bericht. Men ziet hier zedert eenige dagen alle nachten tusschen een en drie uuren een helder schitterend Noorder-Licht in 't Noord-Oosten; en men verneemt uit anderen Gewesten van dit Koningryk, dat het aldaar ook geobserveert word, 't welk iets zelzaams in deze Landen is.

Uit *Romen* den 5. dezer heeft men. Zondag morgen had men ongemeene zware stortregens; en Donderschichten vielen in de Kerk van *St. Giacomo dell' Incurabili*, d'eene in de Capelle van onze L. V., die den Priester die de Misse las in d'uiterste ontsteltenis bragt, en d'andere in de Tribune.

Weenen den 5. *October*. Van *Presburg* heeft men, dat de zogenaamde vliegende Schipbrug aldaar, waar op zich, vermits d'aanstaande Jaarmarkt van die Stadt, omtrent 150 reizende Personen bevonden, voor eenige dagen schielyk van deszelfs ankers los geraakt, en met al 't Volk gezonken was, zulks maar eenige weinige Menschen gered hadden konnen werden.

Den 3. is te *Berlyn* zeker Domheer voor de volle Consistorie 't Geestelyk Gewaad afgenomen, om dat Hy de Kerkelyke Inkomsten, als mede die van de Predikants Weduwen en de Wezen ontvreemd heeft; waar na Hy, de Koning zyn Vonnis geconfirmeerd hebbende, op een Boeren Wagen met Schout en Dienders naar *Spandau* is gebraght, om daar in de Karre te werken.

Regensburg den 29 *September*. Maandag nacht had men hier een zwaar Onweêr van Donder waar door op 't Land veel schade ge-

1737. Octobr. ſchied is, zynde de Blixem onder andere hier omtrent in verſcheide Schuren geſlagen die met al 't daar in vergaderde koorn afbrandden. Van *Dantzich* word geſchreven, dat men aldaar op 't einde van den Maand *September* een ongewoonlyk zwaar Onweêr had gehad, waar door eenige Menſchen en veel Vee en Wild gedood en de Huizen en Glazen zeer beſchadigt waren.

NOVEMBER.

GROOT-BRITTANNIE.

MEN ſpreekt van 't uitruſten van zeven Oorlochſchepen, welke onder 't gebied van den Vice-Admiraal Milord *Granard* na de *West-Indiën* gedeſtineert zouden wezen.

Den 7. is door 't Hof wederom een Expreſſe aan den Brittanniſche Miniſter in *Spanjen* afgevaardigt, met naukeurige Inſtructien, nopende de geweldenaryen door de Spanjaarden aan d'Engelſche Schepen, zedert 5 à 6 Jaren gepleegt, belopende 't getal van die gene, dewelke zy in die tyd hebben wech genomen, op 156. waar boven zy noch vele berooft, en de Goederen, die hun aanſtonden, daar uitgeligt hebben. Men wil ook, dat de gemelde Miniſter nadrukkelyke voorſtellingen doen zal, wegens 't gene door twee Spaanſche gewapende Barken aan 't Schip *Wilmington* Capitein *Hipper*, omtrent *Carthagena*, in de *Middelandſche Zee* gepleegt is.

Men zegt, dat de Zeemogentheden aan de Miniſters van den Catholyken Koning te verſtaan hebben laten geven, " dat de „ Spaanſche Kuſtbewaarders zo ver waren, om hunne Roveryen „ te ſtaken, dat zy in tegendeel met leedwezen hoorden, dat de „ bezwaarniſſen hunner Kooplieden dagelyks door dezelven wierden vergroot; dat die Schepen gene achting hadden voor 't „ geen recht, of ordentelyk was; dat zy niet zagen, waar op „ hunne hope te gronden tot eenige verandering van 't gedrach „ dier Schepen ten goede, en dat zy zich derhalven verplicht „ achteden, de Navigatie en Commercie hunner Onderdanen

„ in

„ in d'Americaansche Colonien te handhaven en te verdedigen;
„ dat zy zich met d'uiterste droefheit genoodzaakt zagen, om
„ hunne klachten zo dikwyls te herhalen, offschoon men zo me-
„ migmalen hope had gegeven, dat de Roveryen niet alleen op-
„ houden, maar ook hunne Onderdanen eene genoegzame vol-
„ doening erlangen zouden; dat ze zich in hunne verwachtinge
„ misleid ziende, zy gevoeglyk hadden geacht, deze laatste in-
„ stantien te doen, en terzelver tyd te verklaren, dat het ge-
„ drach der Kustbewaarders hen zo onrechtvaardig, zo crimineel
„ en in zommige opzichten zo onmenschelyk voorquam, dat by
„ aldien zyne Catholyke Majesteit langer vertoefde, die handel-
„ wyze te stuiten, zy genoodzaakt zouden zyn, zodanige maat-
„ regelen te nemen, die aan zyne Catholyke Majesteit onaange-
„ naam zouden wezen, enz.

De Heer *Tomas Geraldino*, Minister van *Spanje* aan dit Hof, heeft aan 't zelve vertogen gedaan tegen 't andermaal zenden van den Heer van *Oglethorpe* met Troupen onder zyn bevel na *Georgia*. Hoe 't zy, deszelfs eisch van die Colonie enz. ten behoeve van de Spaansche Kroon, en zyne klachten en vertogen by de minste gelegenheit, worden hier voor een zoort van hairklovery gehouden, die door 't Spaansche Hof, met geen ander inzicht word verzonnen, dan om de satisfactie t'ontgaan, die 't zelve aan de verongelykte Engelsche Kooplieden verschuldigt is, en waar op van onze kant zo zeer word aangedrongen, dat het Spaansche Hof zal genoodzaakt wezen, om binnen korten een cathegorisch; of met de vraag overeenkomend antwoord te geven, welk antwoord te noodzaaklyker schynt te wezen, om dat de tydingen uit de *Westindiën* voor onze Kooplieden hoe langs hoe slechter beginnen te lopen.

Onder anderen ziet men hier een uittrekzel uit een Brief, dien een Engelsch Heer den 6 *September* 1737 uit de *Havana* aan verscheide Kooplieden van *Bristol* heeft geschreven. Dit uittrekzel luid onder anderen als volgt:

„ Onze zaak gaat hier zeer langzaam voort, en ik ben beducht,
„ dat de Spaanschen ons Schip zullen prys verklaren, niettegen-

1737. Novemb. „ staande alles wat ik tot myne verdediging mag inbrengen. Ik „ heb Ulieden laatst geschreven, op wat wyze en waar wy waren genomen; diezelve Kruizer heeft zedert genomen, en in „ deze plaats opgebraght de *Loyal Charles*, Capitein *Way*, en de „ *Dispatch*, Capitein *de la Motte*, beide uit *Jamaica* na *Londen* „ moetende; welke Schepen zy mede prys zullen verklaren, ofschoon zy generhande contrabanden aan boord van dezelven „ hebben gevonden; zulks ik, *Heren*, niet kan zeggen, hoe de „ zaken t'Huis staan, of 't Vrede is dan Oorloch, maar ik ben „ verzekerd, dat het van hunne kant hier openbare Oorloch is. „ Ik zou al lang vertrokken wezen, zo 't niet was, dat ik gaarn „ den uitslag van myn proces wilden afwachten, ten einde iets te „ hebben, om d'Assuradeurs te voldoen, doch ik heb tot nu generhande hope, en ik vrees zelfs, dat ik tot overmaat van „ droefheit, noch in hechtenis zal geraken; hebbende geen ander lot te verwachten, als het tot een Oorloch mocht komen. „ Ik zal met de naaste gelegenheit na Huis keren, en my liever „ na elders begeven, dan hier te blyven. Ik ben nu aan Land „ in d'Engelsche factorie, waar door ik meer gelegenheit heb te „ schryven, als aan boord.

„ P. S. Zedert myn aankomst alhier zyn 'er niet minder dan 8 „ of 900 Zoldaten gearriveert, en dagelyks worden anderen verwacht, om zich aan boord van een Schip na de Kaap *St. Augustyn* scheep te begeven, zulks 't hoog tyd is voor *Carolina* en „ *Georgia* om daar op hunne hoede te zyn.

Brieven van *Carolina* melden, dat de Spaanschen in de Baai van *Honduras* verscheide Schepen hadden genomen, die na *Boston*, *Philadelphia* en andere plaatzen geschikt waren, daar Campechhout innamen.

De Heer *Whiston* heeft de Sterre-Kundige gewaarschoud van een Verschynzel, dat den 29 dezer omtrent 6 uuren 's avonds by helder Weer met veel vermaak en nutte zal t'observeren zyn, namentlyk de Bedekking van den Planeet *Jupiter* met zyn 4 Wachters door de Maan, daar men dan met den ingang en uitgang van de gemelte Planeet van achter de Maan wel met de tyd, en met d'Oservatien van *Casini* en andere Sterrekundige van 't zelve

ve Verschynzel te vergelyken, de Bewegingen van deze Hemel-Lichten naukeuriger zal konnen bepalen. 1737. Novemb.

VRANKRYK.

't WORD geconfirmeert dat de Keizer en de Sultan de Mediatie van den Koning hebben aangenomen; maar men verzekerd te gelyk dat de Sultan de Guarantie van zyne Majesteit gevordert heeft, 't geen doet vrezen, dat het vergelyk noch zo na by niet is, als men zich had voorgesteld.

Van *Rennes* word geschreven, dat de Heer *Seguin*, Advocaat voor 't Parlement van *Bretagne*, een Tractaatje van 44 Bladzyden had uitgegeven, hebbende tot Opschrift: *'t Ware Geheim der Lengte ofte Oost en West ontdekt*, waar in Hy zegt " eene nieuwe „ en eenige Maniere gevonden te hebben, die alle dagen getoond „ kan worden, om met d'allernitterste stiptheit, zo wel te Land „ als ter Zee, de Lengte t'ontdekken, zonder toevlugt te hebben tot d'Eclipzen, en zonder dat het nodig is zich van Slinger-Horologien ofte Uurwyzers te bedienen, zelfs niet van zodanige, welke op 't presente uur gesteld zyn; „ d'Auteur, die in dat Schriftuur maar alleen bekend maakt, dat hy 't Geheim heeft, zegt, " dat Hy 't in 't vervolg zal aantonen, als men Hem „ een provisioneel Recompens van *zestig duizend Livres* zal hebben gegeven, zonder het welke dat Geheim met Hem naar 't „ Graf zal worden gebraght.

Den 12. wanneer de Koninglyke Academie der Opschriften en fraaije Letteren hare Vergadering hervatte, heeft men 'er 't onderwerp tot den prys die men 'er in d'opentlyke Vergadering na Paaschen 1739. uitdelen zal, aangekondigt: 't Zelve bestaat *in 't bepalen van de maand en den dag van 't Romeinsch jaar, waar op de Burgermeesteren de gewoonte hadden zedert de verdryving der Koningen tot op de dood van* Julius Cæsar, *in bediening te treden, door de veranderingen in dit gebruik voorgevallen, te betekenen.* In 't vervolg las de Heer de *Boze* Perpetueele Secretaris der Academie de Lofreden op wylen den Heer *Iselin*, oud Rector en Professor in d'Universiteit van *Bazel*, vreemd honorair Academist, den 13. *April* laatstleden overleden.

De Standen van *Languedoc* hebben aan den Koning een Don-gratuit van 3 Millioenen en 1600000 Livres voor 't Hoofd-Geld

van

1737. Novemb. van 't aanstaande Jaar toegestaan; en 't Vrywillige Geschenk, dat de Staten van *Lotharingen* aan den Koning *Stanislaus* staan te presenteren, beloopt over de 6 Millioenen Livres.

SPANJE. MEN bericht uit *Spanje* den 7. passato. De Koning geinformeert zynde, dat onder deze en gene pretexten de Geestelykheit van deze Monarchie zich zo op directe als andere wyze op verscheide Plaatzen bereits had meester gemaakt, het zy by koop als anders, van diverze publique Gebouwen en Landeryen, en dat deszelfs Finantie de Lasten van Overdracht aan de Geestelyke Hoofden ofte Ordens tot merkelyk nadeel quam te verliezen, heeft zyne Majesteit goedgevonden en verstaan, " dat in het toe- „ komende van alle de publique Gebouwen en Landeryen, wel- „ ke door de Geestelyke Hoofden ofte Ordens van Particulieren, „ ofte andere Wereltlyke Personen worden gekocht, ofte dat zy „ zich daar van op d'een of d'andere wyze komen meester te ma- „ ken, dezelve voortaan de Lasten van Overdracht aan de Kroon „ zullen moeten betalen in diervoegen als dezelve daar op zyn „ gesteld, zonder dat daar omtrent eenige de minste oogluiking „ plaats zal hebben „. Alle de Troupen van deze Monarchie leggen nu gerust in derzelver verscheide quartieren, zonder dat men in 't minst van eenige beweginge hoord spreken.

PORTUGAL. OP de Taag is den 7 dezer in 73 dagen uit de *Bahia* gearriveert het Schip van Capitein *Theodosio Rodrigo de Faria*, met 3500 rollen Tabak, 318 hele en 18 halve kisten Zuiker, 600 duizend Cruzados in Geld; 't zelve is met 3 Schepen uit de *Bahia* vertrokken, welker Lading zou bestaan in 12500 rollen Tabak, 700 kisten Zuiker, eenig Zoolleer &c. en ruim 2 Millioenen en Cruzados in Geld. Men zegt dat de Vloot van *Rio de Janeiro* in *December* te gemoet gezien word.

ITALIE. MEN bericht van *Rome*. 't Was den 26. passato, dat d'Artikelen van 't vergelyk tusschen den H. Stoel en 't Hof van *Spanjen* gesloten, in 't Paleis van 't *Quirinaal* door den Paus, den Cardinaal *Corsini*, Neef van zyn H. en den Cardinaal *Firrau*, Secretaris van Staat ter eene; en door den Cardinaal *Aquaviva*, in naam

naam van den Catholyken Koning, ter andere zyde, getekend wierden; door welke conventie alle de differenten over de collatie van de Kerkelyke benificien in *Spanjen* geëindigt zyn; en in de voorlede week wierd de Datarie van dat Ryk alhier geopend. Men gift dat het verdrach tusschen dit Hof en dat van *Napels*, binnen korten gesloten, en 't ceremonieel wegens d'investiture van beide de *Sicilien* gereguleert zal werden. Nadien de Paus aan den Koning *Augustus* van *Polen*, een Boek in een goude band gebonden; een Cachet van 't zelve metaal, en twee magnifique Kussens gezonden heeft, steld men vast, dat aan dien Prins eenige Previlegien toegestaan zyn. 1737. *Novemb.*

d'Onderhandeling tot een vergelyk met den Koning van *Sardaigne* is afgebroken, begerende die Vorst, " dat het decreet in „ 't begin van 's Pauzen Regering tegen hem verlend, werde in- „ getrokken, en dat hy in 't genot der gunsten door *Benedictus* de XIII. aan hem verleend, hersteld werd.

Men bericht van *Napels*, dat zyne Majesteit een Brief van notificatie van 't Engelsche Hof bekomen hebbende, wegens de geboorte van de Prinsesse, waar van de Gemalinne van den Prins van *Walles* voor eenigen tyd beviel, heeft geordonneert de Koning van *Groot-Brittannien* ter dier zake by missive te complimenteren.

Volgens Brieven van *Bastia* van den 2 dezer heeft men, dat de Heer van *Peloux* Commissaris der vivres van *Vrankryk*, daar met een onzer Galeien aangekomen, en aan de Regeringen van alle de Zee-Steden door de Genueezen bewoond, had doen bekend maken, dat zy d'Etapes en de quartieren voor de Troupen die zyne Allerchristelykste Majesteit derwaarts zal zenden, moesten gereed houden; en men voegd'er by, dat den eisch van gemelde Commissaris niet zeer aangenaam voor d'Inwoonders dier Steden was geweest, hebbende, vertoond " dat wyl zy in „ staat zyn zich zelfs tegen de Misnoegden te verdedigen, alle „ vreemde bystand haar niet dan tot last konde verstrekken.

MEN bericht van *Belgrado* den 18. passato. Heden is een Capitein, door den Commandant van *Nissa* afgevaardigt, met allen mogelyken spoed door deze Stadt naar *Sabats* gereden, met tyding aan den Graaf van *Seckendorf*, dat de Turken gantsch on- HONGARYEN.

1737. verhoeds die Vesting berend en dezelven opgeëischt hadden, en
Novemb. hy word heden te rug verwacht.

Die sterke Stadt, waar in de Generaal Lieutenant Veldmarschalk van *Doxat* commandeerde, door de Turken met een Leger van 16 of 18 duizend Mannen belegerd zynde, heeft zich, hoewel 't Garnizoen uit vier duizend Mannen bestond, door gebrek van vivres en ammonitie, den 28. passato aan de Turken overgegeven, met dezelve Capitulatie als toen d'onzen die plaats veroverden *, en van de Turken tot *Barakin* geconvojeert werden. 't Garnizoen heeft zich by 't *Kevenhullersche* Corps gevoegd, doch de grootste macht der Vyanden is, na *Nissa* genoegzaam bezet te bebben, na *Vailova* getrokken, welke plaats zy neffens 't Magazyn hebben verwoest en verbrand, alles wat hen voorquam ter neergemaakt, en niemant dan d'aldaar aangestelt geweze Proviviand-Officier en 2 Maagden in 't leven gelaten, d'aldaar zynde Overste van *Marschal* gevankelyk wechgevoerd, en d'in 't leven gelaten drie gevangenen aan Paardestaarten gebonden met zich gesleept.

De Generaal Major *Doxat*, geweze Commandant van *Nissa*, is eindelyk den 2 dezer alhier gearriveert, en heeft de Reden van overgeving van die Vesting beneffens de Capitulatie aan 't Keizerlyke Hof gezonden: Zo veel men verneemt zyn d'eerste deze geweest: 1. Dat hy geen ontzet by dit Zaizoen en in de tegenwoordige gesteltheit van Zaken, had te hopen gehad, en evenwel maar een Defensie van weinig dagen of weken had konnen doen. 2. Dat de Turken hoe langer hoe meer aangroeiden; en dat ten 3. Als hy 't'er had willen laten op aankomen, en de Turken noodzaken, hunne zware Artillery van *Widdin* eerst te doen voor die Vesting brengen, dan voor hem en 't gehele Garnizoen geen Pardon zoude geweest, en alles, zonder zelfs zwangere Vrouwen te verschonen, van de Turken, gelyk ze gedreigt hadden, gemassacreert zyn.

En van den 8. dat de gemelde Overste van *Marschal* door eene ongewone edelmoedigheit des Vyands los gelaten is, en met een paspoort na d'onzen gezonden, met volgende beduiding *dat hy*

zich

* Zie hier voren *Pagina* 124.

zich weder na zyne meinedige en vredebrekende Duitschers konde begeven. 1737. Novemb.

De Turken hebben de welaangelegde Keizerlyke Schans by *Passo Augusto* veroverd; 't Wolffenbuttelsche Battaillon, 't welk die Post eenige uuren lang dapperlyk gedefendeert, en de Turken driemaal met groot verlies afgeslagen had, is eindelyk overmant, en tot op een Capitein, en drie gemene, dewelke te Paard ontsnapt waren neergemaakt.

De Turken zyn zo hoogmoedig geworden, dat zy voorgeven in 't aanstaande nieuwe jaar in deze Stadt 't middagmaal te zullen houden, zich alle geluk voorspellende, wyl de hen zo dier beloofde vrede zonder eenige oorzaak verbroken is. Men continueert nacht en dag zonder ophouden deze Stadt in staat van tegenweer te stellen. Ondertusschen geeft de Generaal *Bonneval* zich veel moeite; zyne raadslagen rechten thans meer dan de Turksche Zabels uit.

DUITSLAND.

MEN meld van *Wenen* den 2 dezer. Dezer dagen wierd grote Krygsraad gehouden, na 't scheiden van den welken een order van den Keizer aan den Veldmarschalk Grave van *Seckendorf* gezonden wierd, en zedert is die Heer niet uit zyn Huis geweest. Men zegt, dat de Hof-Krygsraad gelast is, verscheide zaken van hem te weten, die tot het Opperbevelhebberschap, dat hy in *Hongarie* over d'Armée heeft gevoerd, betrekking hebben. Offschoon die Graaf niet uitgaat, zo ontfangt hy echter bezoek, en zyne Vrienden hopen, dat hy zal doen zien, dat hy 's Keizers belangen in alle delen heeft beievert, en dat hy de plicht van *Generalissimus* is nagekomen, maar dat hy zich in omstandigheden heeft bevonden, waar door hy niet heeft konnen doen 't geen hy zich voor de Glorie van zyne Keizerlyke Majesteit had voorgestelt.

Eenige dagen na d'aankomst van den voornoemden Veldmarschalk zond de Krygs-Hofraad een memorie aan zyne Excellentie, die verscheide Artikelen behelsde, op elk van dewelke de Keizer hem beval, op eene Cathegorische wyze t'antwoorden; dan vermits dit antwoord niet voldeed, lied de Raad hem in 's Keizers naam weten, " dat het zyne Keizerlyke Majesteit wille was,

1737. Novemb. „ dat hy ten zynen Huize in arrest bleef. De Graaf ontfing die order met d'uiterste eerbied en gerustheid des gemoeds. Hy houd zyn verblyf op d'eerste verdieping van den Huize van *Enkerfurd* op de *Koolmarkt*. Zondag wierd ten 4 uuren nademiddag in 's Keizers tegenwoordigheit grote Krygsraad gehouden, en daar in nodig geacht, om zich van deszelfs Persoon beter te verzekeren. Na 't scheiden van dien Raad, die drie uuren had geduurt, wierd de Lieutenant-Colonel *Miller van Millburg*, Stadts Majoor, verze.d van een Capitein, twaalf Zoldaten, twee Corporaals en een Exempt derwaarts gezonden, die ten eersten aan hem bekent maakte, " dat 's Keizers welbehagen niet alleen was, „ dat hy tot zynent in arrest bleef, maar zelfs dat hy in zyn ka- „ mer wierd bewaard, zonder met iemant te mogen spreken dan „ alleenlyk in de tegenwoordigheit van den Officier, die by hem „ gezet zou worden. Waar op dien Graaf antwoordde. Ik heb „ alles van zyne Keizerlyke Majesteit, en ik ben hem alles schul- „ dig; hy heeft recht over myne vryheit, myn leven en over al „ 't geen ik bezit. „ De Stadts Majoor begaf zich vervolgens tot de Gravin van *Seckendorf*, om haar te zeggen, " dat haar vry stond, „ den Graaf haar Gemaal gezelschap te houden, zo ze wilde, „ doch zo dat zy in zodanig geval niet uit de kamer zou mogen „ gaan, daar hy wierd bewaard, " waar op die Dame bewilligde, om zich met haar Gemaal te laten opsluiten. Behalven d'Officier in zyn kamer, zyn'er drie Zoldaten in d'Antichambre geposteert met de Bajonetten op de tromp der Snaphanen. Hy ziet niemant, dan de genen die hem bewaken, en ontfangt van niemant brieven. 't Huis word 's avonds vroeg gesloten, en 's morgens heel laat geopend. De voornaamste Commissarissen, door den Keizer benoemd, om de zaak van dien Generaal t'onderzoeken, zyn de Veldmarschalk Graaf van *Konigsegg*, de Veldmarschalk Graaf van *Palfy*, de Graaf van *Jorger*, en de Graaf *Olivier van Wallis*. Op den dag van 's Graven te rugkomst, wierd by geval een vuurwerk afgestoken, ondertusschen zeiden de Protestanten hier, dat zulks geschiede ter eere van dien Generaal. 't Is zeker, dat de gantsche Stadt over deszelfs komst verblyd is geweest, tot 's Keizers Hofnar inclusis, want deze volgde vermomd als een Postillon, op een ouden schimmel deszelfs Equipasie, blaasde

blaasde op den hoorn, en riep van tyd tot tyd victorie! victorie! verzellende hem dus tot aan deszelfs Hotel. Hoe 't zy, men verneemt, dat die Generaal 's Keizers ongenade zeer geduldigt draagt; en dat hy alleenlyk zegt, " dat hy een geruſt gemoed bezit, en „ dat by aldien de redenen, die hy ter zyner verdediging heeft „ by te brengen, ter ooren van zyne Keizerlyke Majeſteit ko- „ men, hy zich vleid, dat hy hem wel haaſt onſchuldig zal ver- „ klaren. „ 1737. Novemb.

Men meld van den 13. dat 'er in plaats van een Officier thans twee Officiers in deszelfs kamer zyn, die bevel hebben, om hem niet een oogenblik uit hun gezicht te verliezen, doch men hoort niet, dat het getal der Zoldaten voor de deur van zyne kamer is verdubbelt. Hoe 't zy, hy word met zo veel ſtrengheit gehandelt, als of men gene hope had, dat hy zyne zaken zal konnen goed maken; of liever als of men beducht was, dat hy door wanhoop te ver zou worden vervoerd. Hy word op zyn Chineeſch ter Tafel bedient, zynde 't vleeſch klein geſneden, eer men 't opbrengt, en hy moet als d'Arabieren eeten, zonder mes en zonder vork.

Men vermoeid zich zeer veel, na ieders gemoeds beweginge, zo om dien Generaal te beſchuldigen, die evenwel de meeſte zyn, als om hem te verſchonen, 't eerſte geſchied uit eene blinde of natuurlyke haat, en 't laatſte uit eene medeleidende liefde: Wat-'er van zy, zo is 't zekerſt dat de tyd zal leren wie van beide doel zullen getroffen hebben, en daarom met de verſchillende raiſonnementen den Lezer niet behoeven op te houden.

Volgens berichten uit de Turkſche Armée omtrent *Niſſa*, zoude dezelve voornemens zyn de winterquartieren te betrekken. Uit *Wallachyen* heeft men, dat de Generaal *Ghilani*, welke in die Provintie commandeert, een renfort Troupen nodig gehad hebbende, de Commandant van *Crojova* met deszelfs Garnizoen, ſterk omtrent de 2000 Mannen, was uitgetrokken, om dien Generaal te verſterken; doch dat een groot Corps Turken hem aangetaſt en totaliter geſlagen hadden; zynde onder anderen, 't eene Bataillon van *Vaſques* geheel ter nedergehouwen, en 2 Capiteins, 5 Lieutenans, en 7 Vendrigs gedood; weshalven men bekommert is, dat de Vyanden 't gemelde Slot zullen wechnemen,

1737. Novemb. en alsdan verder gaan. De Keizer heeft den Hertoch van *Modena*, in consideratie van zyne dapperheit, tot Generaal Veldtuigmeester benoemd; zullende dien Prins zich in d'aanstaande week na zyn Hertochdom begeven.

Men heeft op den Ryksdag te *Regensburg* ter openbare dictature gebraght een Keyzerlyk decreet, waar by de Keyzer eischt, dat de Ryksstenden erkennen zullen den Prins *Carel Augustus* van *Nassau-Weilburg* als Vorst van 't Ryk, met alle d'eere en prerogativen, die daar aan gehecht zyn, achtervolgens d'opene brieven reets in den jare 1366 aan dien Huize verleend, en vervolgens in 1680 bekrachtigt. Men ziet alhier verscheide Exemplaren van een Tractaatje, in 't Noorden gedrukt, 't gene tot Titul heeft: *Deductie ofte onderrigtende Memorie, waar in getoond word, dat de Staten der Hertochdommen Courland en Semigallien een onwedersprekelyk Recht hebben, derzelver Souvereinen te verkiezen, 't gene zy van hunne Voorzaten geërft, en nooit door eene Acte, strydig met het zelve, verloren hebben.* Dat Tractaat is in drie Verhandelingen verdeeld: In d'eerste toond d'Autheur de onafhankelykheyt der Hertochdommen van hun oorsprong af: De twede raakt de Rechten, waar op de Vryheyt en Souvereiniteyt van die twee Staten gegrondvest zyn; en de derde is om de Pretensien, welke de Republicq *Polen* op die Staten, uyt krachte van de Protectie, welke zy aan dezelve verleend heeft, formeerd, te vernietigen: By al 't welke de nodige bewysstukken gevoegd zyn.

De Vorst de la *Tour* en *Taxis* met de Hertogin zyne Dochter, en de Bisschop van *Wurzburg* en *Bamberg* geven zich noch veel moeyte, ten eynde d'Administratie van 't Hertochdom *Wurtemberg* op den voet van het Testament van wylen den Hertoch werde gebraght: doch de Hertoch Administrateur bewerende zulks met de *Pacta familia* te stryden, tekend alleen d'actens van regering zonder de Hertogin als Regentes, waar toe ze by Testament aangesteld is. 't erkennen, ook heeft hy alleen de Standen van 't Land beroepen.

Men heeft onlangs in 't genoemde Hertochdom 't volgende Placaat afgekondigt.

Wy

1737. Novemb.

Wy Maria-Augusta, door Gods genade Hertogin Weduwe van *Wirtenberg* en *Teck*, enz. gebore Vorstin van *la Tour* en *Taxis* enz. Wy hebben met d'uiterste verwondering en zeer groot misnoegen vernomen, dat gelyk eenige Personen, Vyanden der openbare Vrede, zo voort na den dood van onzen zeer beminden Heer Gemaal, die in God rust, op eene quaadaardige wyze vele valsche en lasterlyke dingen hebben derven uitstrooijen, en wel voornaamlyk, dat men den aanslag zou hebben gesmeed, om 't in onze Staten vastgestelde Religie te veranderen en verdrukken, een zaak waar aan nooit gedacht is, die zelve qualyke gezinden thans de stoutheit hebben, tegen waarheit en zonder schaamte alom te verbreiden, dat wy de Kerk van deze plaats geschikt hadden ter oeffening van onzen Catholyken Godsdienst, en dat wy den H. Catholyken Godsdienst daar in wilden laten verrichten. En vermits die valsche ongegronde geruchten van eene zodanige natuur zyn, dat ze in de gemoederen der Onderdanen van dezen Staat, die wy hertelyk lief hebben, zouden konnen uitwissen de genegenheit, die zy tot hunnen Souverein moeten hebben, en daar en tegen verwekken een schadelyk wantrouwen, als mede aanleiding geven tot gevaarlyke gevolgen, en zelfs d'algemene rust in dit Hertochdom storen, die by Ons zo dierbaar is; *zo is 't*, dat wy niet alleen geraden hebben gevonden, om eene zo qualyk gegronde versiering, welkers oogmerk zo strafbaar is, opentlyk t'ontkennen en af te keuren, maar ook ten einde by een iegelyk wech te nemen het quaad vermoeden, dat deze valsche geruchten zouden hebben konnen veroorzaken, zo verklaren wy, bewogen door onze zonderlyke toegenegenheit en moederlyke liefde voor dit waardig Hertochdom en voor deszelfs Onderdanen, aan allen en een iegelyk, dat vermits wy nooit de gedachten hebben gehad, om in 't minst onze waarde en getrouwe Onderdanen in de vreedzame oeffening van hunnen vastgestelden Godsdienst in dit Hertochdom te verhinderen of iemant om die rede te verontrusten, wy niets zullen gedogen 't geen tegens de Westphaalsche Vrede of Rykswetten komt aan te lopen; maar Ons houdende aan den laatsten wille van onzen waarden Heer en Gemaal, zullen wy Ons in alles jegens een iegelyk op de vreedzaamste wyze gedragen. Wyders verklaren wy, dat wy volgens d'uitdrukkelyke instructien van wylen onzen gemelden Heer en Gemaal, Ons in alles zullen tonen te zyn eene goede Moeder jegens onze getrouwe en zeer lieve Onderdanen van Ons en onzen Erfprins; dat wy steets eene tedere genegenheit zullen hebben voor dit waardig Hertochdom zo als wy Ons om verscheide redenen daar toe verplicht erkennen; dat wy in alle gelegenhe-

he-

1737. *Novemb.* heden zullen doen zien eene waarachtige liefde voor de getrouwe Onderdanen, als de Kinderen van het Vaderland, die van Ons en onzen Erfprins teder worden bemind; en eindelyk dat zy alle gezamentlyk en elk in 't byzonder onder Ons . . . cherming allerhande voordelen zullen hebben te genieten. *Gedaan . . Deinacb enz.*

POLEN PRUISSEN. MEN bericht van *Dantzich* den 16 passato. Behalven de 1500 duyzend livres, die de Koning van *Vrankryk* voor eenigen tyd, tot soulagering van de schadens door deze Stadt in 't laatste beleg geleden, deed remitteren, heeft zyne Allerchristelyke Majesteyt noch eene remise van 750 duyzend livres, ten zelve eynde doen overmaken.

Men ziet hier een circulairen brief, van den Koning *Theodorus* uit *Corsica*, waar by ieder Ridder van zyn gestichten ordre geroepen word, zich voor de maand van *Maart* te laten vinden in de Havenen hen voorgeschreven; ook word van goeder hand een Lyst der Namen van die Ridders getoond, dewelke in dezen orden werkelyk ingetekend zyn en gezworen hebben. Dezelve zyn merendeels uit *Pruissen*, *Zweden*, *Lyfland*, *Courland*, en *Westphalen*; ook zyn'er onder 30 Franschen, 17 Spanjaarden, 24 Italianen, 9 Polen, 27 Engelschen, 11 Hollanders, en 7 Grieken uit *Morea*, in 't geheel 400 Ridders, die by aldien zy ieder vyf Mannen medebrengen, gelyk hen uitdrukkelyk, uit kracht van hunnen Eed is bevolen, zal die Koning een fraje guarde hebben.

Men heeft van *Warschou* den 2. dezer. De laatste Brieven van *Nimirow* melden, dat de vredehandelingen daar glad afgebroken zynde, de Turksche Plenipotentiarissen den 19 laatstleden waren vertrokken, om zich na *Pork*, aan gene zyde den *Dniester* te begeven, geëscorteert door een detachement Poolsche Troupen, die hen ten verzoeke van den Oppervizier tot op de Frontieren zouden verzellen. Die brieven voegen daar by, dat de Ministers Plenipotentiarissen van den Keizer hadden besloten, om den 22. daar aan mede na huis te keren.

Men bericht van *Francfort* den 17. Het Proces tegen den Jood *Suss-Oppenheimer* was nu ten eynde, en zyn Vonnis zoude haest uytgewezen worden: Men wilde, dat eenige van zyne

Aan-

Aenhangers hem met Vergif gezocht hadden aen een kant te helpen; maer dit voornemen was noch tydelyk ontdekt. 1737. *Novemb.*

ZWITZERLAND.

NA eenige geh[illegible] Plichtplegingen aan den Graaf van *Lautrec* door de Heren *Steinguer* en *Vatteville* Reprefentanten van *Zurich* en *Bern*, is befloten, dat zy in alles wat de herftelling van de Ruft zal betreffen, met gemeen overleg en communicatie zullen handelen.

De Burgerye ftaat eerftdaags aan dien Graaf eene omftandige Memorie over te handigen, wegens 't gene den 21 *Auguftus* voorgevallen is, als ook de redenen en grieven die daar toe occafie gegeven hebben, en d'eifchen waar toe dezelve fuftineert gerechtigt te zyn. Twee dagen na d'aankomfte van den Graaf van *Lautrec*, namentlyk den 20 dezer, heeft de Magiftraat aan de Burgers doen aanzeggen, om de Wapenen neder te leggen: De 34 Hoofden derzelve prefenteerden aan den Raad eene Memorie, waar in ze eyfchten dat men ze van te vooren buiten aanfpraak zoude verklaren zo wel aangaande 't gepaffeerde als voor het toekomende; dat men aan niemant in 't byzonder eenig leed zoude doen, zonder daar door geacht te worden 't zelve aan hun gehele Lichaam gedaan te hebben, en dat zy Macht en Vryheit zouden behouden, die gene aan te klagen, die hen goed docht, en prompte Juftitie tegen dezelve te verkrygen. Den 22, wanneer men 't minft verwachte, wierd wederom geroepen: *In de Wapenen!* en vele der Misnoegden vatten die op in 't gezicht van den Graaf van *Lautrec* en van de Gedeputeerden der 2 *Cantons*, dewelke daar over hun uiterfte misnoegen betuygden, en hen geboden, binnen 24 uuren de Wapenen neder te leggen, by ontftenteniffe van dien hy, de Graaf, een Courier na den Marquis van *Maillebois* zoude afzenden met ordre, van met 12 Battaillons aan te rukken, waar by de twee *Cantons* ook 12 Battaillons van hunne kant zouden voegen, om hen tot reden te brengen. Deze Remonftratien en Dreigementen hebben eindelyk zo veel kracht op de Burgers gehad, dat ze de Wapenen nedergelegt en de Stadts Poorten den 22. aan 't Guarnifoen wederom ingeruymd hebben, waar op men Expreffens na alle kanten heeft uytgezonden, om die gene, die zich van hier geretireert

1737. Novemb. hebben, weer te rug t'ontbieden, zo dat men nu scheen de grootste zwarigheyt te boven gekomen te zyn.

Den 1 dezer heeft men te *Geneve* de volgende Ordonnantie van den Groten en Kleynen Raed alhier gepubliceert.

Wy hebben niet dan met d'uiterste smerte de Verdelingen konnen aanzien, dewelke deze Republicq beroerd hebben, en ons ievorigste begeerte is altoos geweest, alle de bequaamste middelen te zoeken, om den Vrede en Ruste te herstellen, en 't onderling vertrouwen, 't welk tot ons behoud zo noodzakelyk is, te doen herleven. Vervult zynde met d' eerbiedigste dankbaarheyt tegen zyne Aller Christelykste Majesteit, wiens Geallieerde te zyn wy d' eer hebben, en in 't byzonder tegen d'edelmoedige zorgen, die zyne Excellentie de Graaf van *Lautrec*, desselfs Gevolmachtigde *Minister*, draagt, en tegen hunne Excellentien de Heren Representanten van de pryswaardige *Cantons*, *Zurich* en *Bern*, onze waarde Geallieerde en Geconfœdereerde, om tot zulk een heilzaem oogmerk te komen: Hebben wy, op aanrading der gemelte Heren Mediateuren, en geauthoriseert door hun Advys, goed geoordeelt, voor af t' ordonneren, gelyk wy mits dezen ordonneren: Dat alle de Fytelykheden, dewelke tot deze Beroerte, zedert de Declaratie den 27 *November* 1736 gedaan, gelegenheyt gegeven hebben, in Vergetenheyt zullen gesteld, en alle en ieder onaansprakelyk zyn voor al 't gene mocht gezegt, geschreven, gedaan of geschied zyn tot op dezen dag, zo wel 't geen reets bekent is, als 't geen men noch in het toekomende zoude komen te weten: Hier onder evenwel niet verstaande d' uytgeweze Vonnissen, als of men daar aen 't minste hier mede zoude derogeren: Verbiedende voort alle Bewegingen en Practyquen contrair dit Edict, alle Verwytingen aen weerkanten, alle Namen van Partyschappen en andere Handelingen, dewelke de voorgaande Verdelingen zouden konnen vernieuwen: Als ook van te drukken of te doen drukken, zo wel in deze Stadt als elders, eenig Geschrift of Memorie betrekking hebbende op onze Verdelingen, noch eenig reets gedrukt Geschrift binnen te mogen brengen: By straffe tegen de Contravenierende, als na vereisch van zaken zal werden bevonden: Vriendelyk nodigende alle Particulieren tot eene oprechte en volkome hereeniging: En op dat niemant hier van mocht onkundig zyn, heeft men het tegenwoordige doen publiceren en ter behorige Plaatzen aenplakken. Den 1 *November* 1737.

was getekend,

TURRETIN.

Men

Men meld van *Bazel* den 6 dezer. Dat de berichten van het Canton *Zug* aangaande 't verklaren van 5 Toveressen en 1 Tovenaar, die alle de graden van de Pybank hebben moeten uitstaan, na dat zy van eenige, die men reets als Toveressen verbrand heeft, aangegeven zyn geweest, zyn zo zeldzaam, dat het niet wel in gezonde Herssenen vallen kan, om die te geloven, „ als dat ze Menschen en Vee door Tovery zouden lam gemaakt, „ Onweêr verwekt, zich in allerlei Dieren en zelfs *Muggen*, veranderd, „ wandelt, en uit de Huizen in die gedaante geld gestolen heb„ ben, " &c.: 't Bedroefste is dat noch altyd meer Menschen van zulke ingebeelde misdaad beschuldigt en in Hechtenis gebragt werden. En van den 10. schryft men. In 't Canton *Zug* word d'Inquisitie tegen de gevange Tovenaars en Toveressen met d'uiterste gestrengheit voortgezet, en men heeft 'er over drie dagen wederom 2 levend verbrand, die dan altyd meer andere daar mede betichten, dewelke men vervolgens ter Inquisitie brengt, zo dat het eindelyk wel daar mede gaan mocht als eertyds met met de beruchte Brunswyksche- en Zweedsche Hexen Processen. 1737. Novemb.

VAN *Brussel* word gemeld, dat met het maken van een nieu Tarif voor d'Oostenryksche Nederlanden, voor zo veel d'in- en uitvoer der Engelsche en Hollandsche waren betreft, t'*Antwerpen* weinig voortgang word gemaakt, om dat de Zeemogentheden, zo men zegt, eisschen, dat de bezwaarnissen, aan de Keizerlyke Commissarissen wegens 't Barriere-Tractaat overgelevert, alvorens of immers terzelver tyd zullen worden afgedaan, en de Keizer daar op blyft staan, dat het Barriere-Tractaat generhande gemeenschap met het Tarif heeft, en in genen dele daar mede iets heeft te doen, zulks men voorziet, dat die zaak van een langen Adem wezen zal, vermits d'Engelsche en Hollandsche Commissarissen nieuwe voorslagen gedaan hebbende, de Keizerlyke Commissarissen expressens na *Wenen* moeten afvaardigen, waar na de Conferentien weder stil staan, tot dat zy nader bevel en instructien ontfangen hebben. NEDERLANDEN.

MEN bericht uit *Modena* den 26. passato. Heden ten 10. uuren, wierd onze Regerende Hertoch *Raimaldus d'Este*, door een BYZONDERHEDEN.

1737. Novemb. zwaar overval aangetast, waar van hy, na dat hem de laatste Kerkrechten toegedient waren, in 't 83ste jaar van zyn Ouderdom overleed; zynde geboren den 23. *April* 1655. Wordende om deszelfs zonderlinge deugden en goede hoedanigheden, in 't algemeen zeer betreurd. Na alle de Hoven, en wel byzonder na den Erfprins *Franciscus*, die zich thans in *Hongaryen* bevind, zyn Couriers afgezonden, om aan dezelve dat sterfval bekend te maken. Ondertusschen heeft de Prinsesse *Benedicta*, uit krachte van zekere toegezegelde ordre, haar door den Hetoch haren Broeder, voor zyn vertrek ter hand gesteld, de Regering in zynen Naam aanvaard. d'Overlede Hertoch was tot de Kerkelyke Staat geschikt geweest, en door *Innocentius* den XI. den 2 *September* 1686 tot Cardinaal gecreëerd, maar in de Staten van *Modena* door de dood van den Hertoch *François* den II. zyn Neef, den 7. *September* 1694 voorgevallen, gesuccedeerd zynde, leide hy zyn Cardinaals hoed af in 't Consistorie van den 19 Maart 1695, en troude den 11, *February* 1696 met *Charlotta*, *Felicitas* van *Bronswyk Lunenburg*, Dochter van *Jan Fredrik Hertoch* van *Bronswyk Lunenberg* - *Hanover*, en van *Benedictina* - *Henrietta Philippina van Beyeren*: Hy heeft uit zyn Huwlyk met die Prinsesse, die den 29, *September* 1710 stierf, verwekt *François Maria d'Est*, nu Hertoch van *Modena*, geboren den 2 *July* 1698, en getroud den 21 *Juny* 1720, met *Charlotte Aglaë* van *Orleans*, Dochter van wylen den Regent van *Vrankryk*; *Jan Fredrik Ernest d'Est*, geboren den 1. *September* 1700, en den 12 *April* 1727 te *Wenen* gestorven, zynde Colonel in 's Keizers dienst; *Benedictine Ernestine d'Est*, geboren den 18 *Augusti* 1697; *Amelia Josephina d'Est*, geboren den 28. *July* 1699, beide ongetroud, en *Henrietta Maria d'Est*, geboren den 27 *May* 1702, en getroud, den 5 *February* 1728, met *Anthoni Farnese* Hertoch van *Parma* en *Plaisance*, laatste Prins van 't Huis van *Farnese*, van wie zy Weduwe zonder Kinderen den 20 *January* 1731 geworden is.

De schielyke dood van den ervare Doctor *Neuman* te *Berlin*, word van ieder een zeer beklaagt: Van zyne bedrevenheit in de Chimie dient dat alleen tot een genoegzaam bewys, dat hy geronnen Bloed in een Glaze Vles op 't aannaderen van een Doods-Hoofd zo goed heeft weten vloeibaar te maken, als 't Wonderwerk te *Napels* met dat van de H. *Januarius* doet.

Van

Van *Rome* heeft men, van den 12. passato. Wanneer de Dominicaner Monniken onlangs hunne plechtige Processie van de H. *Rozenkrans* hielden, quam eene Vrou z'ontrusten door onbetamelyke gebaarden voor 't L. V. Beeld dat in die Processie gedragen wierd, te maken: Men nam haar ten eersten in bewaring, en den volgenden dag voor 't Beeld, dat in 't midden der Kerk ten toon gesteld was, gebraght geworden zynde, maakte zy weder eenige misbaren met yslyk geschreeu, 't welk eenigen tyd geduurd hebbende, wierp zy eindelyk, terwyl 't *sub tuum Præsidium* van een Pater Bezweerder gelezen wierd, uit haar mond 2 grote spykers en 6 bakerspelden, dewelke aan een Colom wierden vastgemaakt om aan 't Volk dit miracul te tonen. De Lezer gelieft te letten, dat het gehele mirakel bestond, dat de Vrou *dat goedtje uit haar mond spoog*. 1737. Novemb:

't Was den 28 passato, wanneer 's morgens ten 4 uuren te *Parys* brand ontstond in de Stallen van 't Huis van den eersten President der Rekenkamer, tegen over 't Paleis * dezer Stadt, waar door de vlam zich van dat Paleis insgelyks heeft meester gemaakt, waar door drie Griffien, twee Thesoors van d'Auditeurs, de Verponding- en Rekenkamers, als mede die der Procureurs t'eenemaal in d'assche gelegt zyn, dan vele Papieren en Penningen zyn in de Capelle van *St. Michiel* geborgen, daar onder die uit de vermaarde Archiefkamer van *Anjou* en die uit de Correctie Kamer. De brand heeft tot den 8. dezer, in de Kelders en onder de puinen van 't groot gevaarte der Rekenkamer gesmeult, en is nu t'eenemaal gebluft. Door dit ongeluk zyn vele Menschen gequetst, en andere elendig omgekomen.

't Magazyn van de Koninglyke Glas-Manufactuur in *Picardyen* is geheel en al door 't Vuur verteerd: De Schade word op meer dan drie honderd duizend Livres begroot.

Van *Keulen* den 22 dezer meld men, dat dezer dagen in de Stadt *Attendoorn*, gelegen in dit Keurvorstendom, 200 Huizen door de vlamme verteerd zyn.

Men

* Dit Paleis legt midden in de Stadt op een redelyk groot Eiland, genaamd *l'Isle du Palais*. 't Paleis, eertyds de verblyfplaats der Koningen van *Vrankryk*, is thans 't gevaarte, waar in 't Parlement vergadert. Op dit Eiland staat de Hoofdkerk van *Nôtre-Dame*, enz.

1737. Novemb. Men bericht uit *Londen*, dat eenige Visschers dicht by de Stad *Exeter* hun net op 't Land halende, tot hunne grote verwondering, een vis van eene Menschelyke gedaante daar uit gesprongen en met grote snelheit wechgelopen was; men voegd daar by, dat de Visschers ziende, dat zy dat Zeegedrocht niet konden achterhalen, 't met stokken hadden gegooid, dat het *was* blyven leggen; dat zy daar by komende, 't zelve kort daar na was gestorven, kreunende en zuchtende als een Mensch. Dit Schepzel heeft twee benen, de voeten als de poten van een Eendvogel, oogen, neus en mond als een Man, uitgezondert dat de neus eenigzints is ingedrukt, een staart als een Zalm, na den rug omgekrult, en is 4 voet hoog. Men laat het thans te *Exeter* voor geld zien, zal eerstdaags ten dien einde mede herwaarts worden gebraght.

Dezer dagen ging een Vrouspersoon met een Mantje onder d'arm door de *Liberty* van *Westmunster*, roepende: *Laaf uwe Oogen*, zynde 't gewoonlyke Spreekwoord van de Genever-verkopers; Een Oppasser deed haar daar op aan, en wilde ze na de gevangenisse brengen, doch zy verzocht hem, haar dat affront niet op straat aan te doen, maar met haar in een Alehuis te gaan; 't welk hy doende, en na een glas grypende, om zich zelfs drank in te schenken, liep zy uit het Huis, en liet het Mantje op de Toonbank staan: d'Oppasser wel daar mede in zyn schik zynde, visiteerde 't zelve, maar vond in plaats van Genever een jonggebore Kind van acht dagen daar in, zynde een Jongetje, waar mede hy nu zyne oogen laven kan.

Volgens Brieven van *Koppenhagen* was daar den 24. passato in 't Huis des Graven van *Danneschiold* in tegenwoordigheit van vele voorname Heren en Dames getroud een Man oud 112 jaren, met eene Vrou van in de 60 jaren: 't Is verwonderens waardig, dat dien Gryzaart noch zo wel ter been is, als een Man van 40 of 50 jaren.

Een Zoon met zyne Moeder dezer dagen in de Parochie van *St. Medard* te *Parys* Verschil krygende, wierd door de toorn zo ver vervoerd, dat hy de Moeder 11 gaten in 't Hoofd sloeg: De Vader die boven in 't Huis was, 't geraas horende quam af, en zyne Vrou geheel bebloed ziende, wilde hy den Zoon te lyf,

maar

maar deze floeg hem met een Vuur-schop zodanig op 't Hoofd, dat hy drie uuren daar na ftierf: Men heeft dien Vader-Moordenaar na de gevangenisse gebraght; en men is bezich met zyn Proces op te maken. 1737. Novemb.

Zeker Perfoon uit het *Fauxbourg St. Marceau*, die over 't bedryven van zinneloze Dingen door zyne Ouders te *Bicestre* geconfineert geweest en zedert eenigen tyd weder op vrye voeten gesteld is, heeft dezer dagen zyne Moeder zeer mishandelt, en zynen Vader met een Brand-yzer zodanig gequetst, dat deze weinig uuren daar na gestorven is: Die Rampzalige wierd terstond by de kop gevat, en is zedert op eenige Vraagpointen gehoord, waar in Hy blyken van zinneloosheit gegeven heeft, alzo Hy telkens antwoordde, dat Hy den *Antichrist* had omgebraght: Vervolgens by 't Lyk van zynen Vader geleid zynde, bleef Hy antwoordden, dat het zelve 't Lyk van den *Antichrist* was: Deze Ongelukkige heeft Vrou en Kinderen, dewelke door dit Ongeval in een troostelozen staat gebraght zyn.

Men bericht van *Yzelstein* den 13 dezer, Zondag veertien dagen gebeurde hier een geval, 't welk droevige ongelukken had konnen veroorzaken. Een Karel quam met grote verbaastheit de Roomsche Kerk instuiven, daar ruim 1500 Menschen vergadert waren, terwyl de Priester de Misse las. Hy riep met een yslyk geluid, dat Kerk, Altaar en Priester zo aanstonds zouden verzinken, waar op hy rechts en links dapper van zich af begon te slaan als of hy tot den Priester wilde doordringen, dan hier tegengehouden werdende, liep hy na de galdery, scholt de Kloppen voor Priesters H . . . ., trokze de mutzen van 't hoofd en sloegze vreeslyk, waar door alles in d'uiterste verwarring geraakte. Zommige Klopjes sprongen blootshoofds en zonder muilen ten venster uit, en andere rolden van de trappen. En vermits de Priester zich niet veilig achte, nam hy met het misgewaad mede de vlucht, waar op 't gedrang, om uit de Kerk te geraken, zo groot was, als ofze in vlam gestaan had, wyl ieder na 't voorbeeld van den Priester, zo veel mogelyk zyn lyf zocht te bergen. Eindelyk wierd d'Uitzinnige door vier Karels gevat, en men bevond hem een Boer van *Benschop* te zyn, die om een Vryster dol was geworden. Men bond hem op een Wagen en braght hem

na

1737. Novemb. na huis, en hy is zedert door zyne vrienden naar *Emmerik* in een Klooster gezonden.

DECEMBER.

Groot-Brittannie.

DEN 1. dezer 's avonds ten tien uuren is aan een breuk en versterving der ingewanden, tot onuitsprekelyke droefheit van 't gantsche Koningryk in den Ouderdom van 55 jaren, 8 maanden en 13 dagen overleden WILHELMINA DOROTHEA CAROLINA, Koningin van *Groot-Brittannie*. Den 2. 's morgens wierd haar Lichaam gebalsemt, en de Hertogen van *Grafton* en *Newcastle*, de Ridder *Robert Walpole* en Mr. *Henri Pelham* vergaderde by den Colonel *Pelham*, om d'ordre, die in den Rou en de Begraaffenisse zal gehouden worden, te reguleren. Voor 't overige, na dat ze nu de Sterflykheit heeft afgelegt, verdienen hare ongemene hoedanigheden, dat dezelve na 't leven, zelfs met het Penceel van eenen *Appelles*, uitgeschildert, en over al, daar men Verstand en Deugd kend en behoorlyk bemind en waardeert, ter verwondering en bespiegeling ten toon gesteld worden.

WILHELMINA DOROTHEA CAROLINA was gesproten uit het Doorluchtig Brandenburgsche Huis der Markgraven van *Anspach*, zynde haar Heer Vader geweest de Regerende Markgraaf *Johan Frederik*, die Anno 1694 overleden is, en haar Moeder, *Eleonora Erdmuth Louisa*, Dochter van *Johan Georg*, Hertoch van *Saxen-Eysenach*, twede Gemalinne van de gemelte Heer Markgraaf: Zy wierd geboren den 1 Maart 1683, met zodanige bevalligheden van Ziel en Lichaam, dat ze in haren tyd voor de schoonste en geestigste Prinses van geheel *Europa* erkend wierd, gelyk dan haar halve Broeder, uit 't eerste Huwlyk verwekt, en Opvolger in de Regering, Markgraaf *Georg Frederik*, voor de welgemaaktste Vorst van zyn tyd passeerde; zo dat men wel zeggen mag, dat 'er nooit een volmaakter Paar van Broeder en Zuster

ter kon gezien worden: Ook was 'er een wonderbaarlyke Harmonie en hoogachting tusschen beide: Doch deze voortreffelyke Vorst, die voorgenomen had, met een Gevolg van allerlei bequame Mannen, den gehele Aardkloot om te reizen, en al 't merkwaardige over al te laten aantekenen, wierd in de Beyersche Oorloch, Anno 1703 by een Schermutzeling omtrent *Schmidmuhlen* in 't Bisschdom *Aichstad*, door een Musquet-schoot zodanig gequetst, dat hy na weinig uuren den geest gaf. Deze Prinses, deszelfs halve Zuster, was ondertusschen een Wonder van Verstand, Deugdzaamheit en Bevalligheit in geheel *Europa* geworden, zo dat men met haar t'aanschouwen de Waarheit van 't zeggen van een oud Wysgeer ondervond, dat de Schoonheit was *Regnum sine Sattellitio*, dat is, *eene Koninglyke Heerschappye, zonder Lyfwacht en Trauwanten daar by te behoeven*, of, *dat de Schoonheit, door Verstand en Geest bezielt, den Scepter kan zwajen alleen door zich zelfs, en met meerder ontzach, als de grootste Koning met al zyn Hofstoet vermag*: Uit haar Oogen blonk zulk eene Majesteit, en deze was met zulk eene deftige Liefstaligheit en Vriendelykheit gepaart, dat men wel zien kon, dat zy tot Kroon en Scepter geboren was, niet alleen om te dragen, maar zelfs te versieren: Weshalven zy ook nooit veel werks van Pronk en Opschik gemaakt heeft, om dat ieder een haar ziende wel bekennen moest, dat zy wel aan Versierzel, maar 't Versierzel geenzints aan haar eenige Luister gaf noch geven kon. Keizer *Leopoldus* wierd daar door bewogen, dezelve voor zyn twede Prins *Karel*, tegenwoordige glorieuze Roomsche Keizer, toen voor Koning van *Spanje* verklaart, ten Huwlyk te verzoeken: Maar vermits de Reden van Staat vereischten, dat ze van de Protestantsche Religie moest veranderen, toonde zy, dat Kroon en Scepter by haar daar tegen niet konden opwegen, en alzo rezolveerde zy liever met haar nagelate, nu met Reden zeer bedroefde Gemaal, den tegenwoordige glorieuslyk Regerende Koning van *Groot-Brittannien*, toen Keur-Prins van *Hanover* den 2 *September* 1705 te trouwen, hebbende met hem tot aan haar einde in een onverbroke eenigheit en onderlinge liefde en hoogachting gebleven. Deze Prinses is den 22 *October* 1727 nevens den Koning gekroond, en heeft haren Gemaal vier Zonen en vyf Dochters ter Werelt gebragt, naamlyk *Frederik Lodewyk*,

1737. *Decemb.*

1737. Decemb. Prins van *Walles*, 31 *January* 1706; *Anna*, Prinses van Orang; 2 *November* 1709; de Prinses *Amalia-Sophia*, 31 *Mey* 1711; de Prinses *Carolina-Elisabet*, 31 *Mey* 1713; *William-Augustus*, Hertoch van *Cumberland*, 26 *April* 1721; de Prinses *Maria*, 5 *Maart* 1723; de Prinses *Louisa*, 18 *December* 1724, die alle in 't leven zyn; als mede een Prins, 20 *November* 1716 dood ter Wereld gekomen, en *George-William*, Hertoch van *Gloucester* 13 *November* 1717, gestorven den 17 *Februari* daar aan. De Hof-Pleisieren en divertissementen zyn juist de hare niet geweest; maar veel eer 't Lezen van allerlei goede Theologische, Philosophische en Historische Boeken, waar van zy een overheerlyke Bibliotheek opgerecht, en ook aldaar 't Overval van hare laatste ziekte gekregen heeft. Wy konden noch vry meer tot haar onsterffelyke Roem, en dat met waarheit, zeggen; maar in dit klein bestek daar aan te beginnen, zoude een kaars op den helderen middag t'ontsteken zyn om de Zon te verlichten.

Over 't Sterfval van onze Koninginne zullen behalven dit Koninglyke Hof, noch veel buitenlandsche Koninglyke en Vorstelyke Hoven den zwaren Rou aannemen, als onder andere dat van *Pruissen*, de Keurvorstelyke Regering van *Hanover*, de Hoven van *Wolfenbuttel*, *Anspach*, *Bareith*, *Saxen-Gotha*, *Saxen-Eisenach*, &c.; zo dat men ligtelyk kan nagaan, dat ver over de 100000 Personen zich in den Rou moeten kleden.

Men bericht van den 10. In een Raadsvergadering, voorleden week te *Withall* in tegenwoordigheit van den Aardsbisschop van *Canterbury* gehouden, is besloten, voortaan in de Kerken ook te bidden voor *Hare Koninglyke Hoogheden Frederik Prins van Walles, en de Prinses van Walles, den Hertoch van Cumberland, de Prinsessen, en de gehele Koninglyke Familie*, waar toe alom Bevel aan de Geestelykheit gezonden is. Den 8. heeft de Bisschop van *Bristol* eene zeer geleerde en zo ziehroerende Lyk-Predicatie gedaan over de dood van de Koningin, dat zich de Toehoorders niet hebben konnen onthouden van wenen; zyn Text was *Ecclesiastes* VII. vers 4. *Het Harte der Wyzen is in het Klaag-Huis.* Toekomenden Zondag staat men den Rou voor een geheel Jaar aan te nemen. Men verzekerd dat de Begravenis van Hare Majesteit op gelyke wyze, als die van de Koninginne *Anna* gedaan zal worden.

Van

Van *Londen* den 17 dezer werd bericht. Men ziet hier 't antwoord van den Koning van *Groot-Brittannie* en de Staten Generaal, op 't geen 't welke de Keizer en Koning van *Vrankryk* dezer dagen aan zyne Majesteit en haar Hoogmogende hebben doen overleveren, zo ten opzichte van de continuatie van possessie der Hertochdommen *Gulick* en *Berg*, ten behoeven van den Prins van *Zultzbach*, als nopens 't houden der Conferentien tot het byleggen der verschillen, wegens die Successie gerezen. 1717. Decemb.

Waar van den Principalen inhoud is:

„ Dat de gevoelens van zyne Britsche Majesteit en van haar „ Hoogmogende in den grond van de zaak, die Successie betref- „ fende, niet verschillen van die van hunne Keizerlyke en Aller- „ christelykste Majesteiten.

„ Dat zyne Britsche Majesteit en haar Hoogmogende verkla- „ ren, dat ze genegen zyn, d'in die Memorie aangeweze wyze „ te volgen, en ten dien einde zo voort aan hunne Ministers te „ *Berlin* en te *Manheim* te bevelen, om gezamentlyk met de Mi- „ nisters van den Keizer en van den Koning van *Vrankryk*, den „ Koning van *Pruissen*, en den Keurvorst van de *Paltz*, de Me- „ diatie van zyne Britsche Majesteit, en van haar Hoogmogen- „ de aan te bieden, om de verschillen der Successie in der Min- „ ne by te leggen.

„ Dat gedurende den termyn dien men tot het houden der „ Conferentien staat vast te stellen niet zal worden ondernomen, „ en by onverhoopt sterfval van den Keurvorst van de *Paltz*, door „ den Koning van *Pruissen*, generhande faitelykheden zullen wer- „ den onderstaan.

„ Dat de provisionele Possessie die den Prins van *Zultzbach* als „ dan staat te hebben, hem generhande voordeel, zal konnen „ toebrengen, nochte eenig nadeel aan de bezittinge, nochte aan „ d'eischinge van de Nalatenschap.

„ Dat de tyd tot het houden der Conferentien werden gesteld „ op twee jaren in verwachting der toestemminge van den Koning „ van *Pruissen* en den Keurvorst van de *Paltz*. Maar by aldien „ men tegen alle verwachting en tegen alle hope die verklaring

 „ niet

1737. Decemb. „ niet konde verkrygen, zyne Britsche Majesteit en haar Hoog-
„ mogende bereid zullen zyn, in een zo onverhoopt geval met
„ hunne Allerchristelykste Majesteiten verder t'onderzoeken en
„ te beramen 't geen men goedvinden zal te doen tot voor-
„ koming van al 't geen bequaam zou wezen, om d'openbare rust
„ te storen.

Ondertusschen verneemt men uit *Mentz* van den 20 dezer, dat de Koning van *Pruissen* tegen dat Artikel, waar in men stipuleert, het Bezit van die Landen aan den Prins van *Sultzbach* voor 2 à 3 jaren na de dood van den Keurvorst van de *Paltz* ongetroubeleert te laten, en ondertusschen aan een vergelyk t'arbeiden, op 't nadrukkelykste geprotesteert heeft.

VRANKRYK. DEN 6. dezer; heeft de Prins de *Penthievre*, Zoon van wylen den Graaf van *Toulouse*, te *Versailles* d'Eer gehad, Hare Majesteiten te begroeten, en met d'uiterste tederheit door den Koning omhelst te worden; zyne Majesteit zeide: *Ik heb d'oprechtste Man van myn Koningryk verloren, en die My diende als Vader*, &c.

Men spreekt van een fraai Campement in de maand *Maart* by *Compiegne* te formeren, om 't aan den *Dauphyn* te laten zien. De Koning heeft thans 160 duizend Mannen op de been, waar van een derde zich bevind in de Frontierplaatzen na de kant van *Spanjen*, en *Savojen* en den *Boven-Ryn*; de twee andere derden zyn verdeeld in *Lotharingen*, 't Land *Messin* en *Vlaanderen*, alwaar nooit de Garnizoenen zo talryk als tegenwoordig geweest zyn. Men verstaat dat *Groot-Brittannien* de Haven van *Duinkerken*, overeenkomende 't Utrechtsche Tractaat, wil geslegt hebben.

De Politique Stedehouder heeft herhaalde ordres van 't Hof ontfangen, om alle de gene die by 't graf van den H. *Paris* convulsien krygen, te ligten: Men arresteerde dienvolgens den 14. een Mysje van 13 jaren, dat zich voor een groot vuur in tegenwoordigheit van verscheide Personen van aanzien liet braden zonder dat het over haar geheerscht had: Deze miraculen boezemen zulk een vertrouwen in, aan alle de gene die ze zien, dat de *Janzenisten* hun party daar door krachtig versterken: 't Allervreemdste is, dat verstandige Lieden zich aan die dweperyen overgeven: 't Hof heeft een vast besluit genomen, aan die Fanatiquen geen quartier

te

te geven, en na alle aanzien zullen zich de Convulsionarissen voortaan met alle bedenkelyke zorgvuldigheit verborgen houden. Van *Sens* heeft men, dat de *Cappellaan* van een Curé dier Stadt het Boek van den Heer de *Montgeron* gelezen hebbende, daar door zodanig geraakt was, dat hy op de Stoel geklommen zynde, opentlyk had verklaart dat hy zich by d'Appellanten van de Bulle *Unigenitus* voegde, en de miraculen van den Abt *Paris* erkende. 1737. *Decemb.*

MEN heeft van *Cadix* den 13 passato. Eindelyk is met een Expresse de Resolutie van 't Hof gekomen, behelzende dat d'Indulto betaald zou worden tot 20 per Cent in grof Geld, daar onder begrepen alle d'Onkosten, zo van Vrachten als anderzints; dat men de waarde van de Cochenille zou reguleren tot 80 Ducaten d'Arobe, en d'Indigo tot 12 Realen. SPANJE.

MEN bericht van *Wenen* den 7 dezer. 't Vonnis van den Krygsraad die benoemd is, om aan den Colonel *Salhauzen*, (dewelke *Crojova* zo schandelyk verlaten heeft, wanneer een Corps Turken den 28. *October* laatstleden met 4000 Man 't zelve quam Attaqueren, en aldaar met 400 Man van 't Regiment van *Damnitz* commandeerde, aanstonds met een Bediende de vlucht nam, zonder dat men wist werwaarts; en gaf by zyn vertrek aan 't Garnizoen ordre, 't Canon te vernagelen, en zich te retireren; doch 't zelve besloot, zich, alhoewel zonder Hoofd zynde, liever dapper te verweren, gelyk zy gedaan hebben, maar wierden eindelyk overmant en neergezabelt, uitgenomen 2 Lieutenants en 1 Fourier, die noch 't geluk gehad hebben, 't naar *Rapenitz* t'ontkômen. Op die tyding heeft de Hof-Krygsraad alom ordre gezonden, om hem t'arresteren, en bevonden zynde in een Franciscaner Klooster gevlucht te zyn, hy met geweld uit het zelve gerukt is geworden) 't proces te maken, behelst, " dat het „ wegens 't niet nakomen van zyn plicht, 't Hoofd zal worden „ afgeslagen. „ Dit vonnis is den 2. door een Expressen uit *Zevenbergen* gebraght, en men verstaat dat het zelve door dien Raad in alle de Pointen goedgekeurt en met dien zelven Expressen na *Zevenbergen* is te rug gezonden, om na den Letter te worden uitgevoerd. 't Vonnis van den Krygsraad in de zaak van den Generaal DUITSLAND.

1737. Decemb. neraal *Doxat*, (geboren in *Zwitzerland*, belydenis doende van de Gereformeerde Religie,) is insgelyks aan den Hof-Krygraad gezonden, maar als noch niet door den zelven weder naar *Hongaryen* afgevaardigt. Men verneemt dat het zelve (zo men van daar schryft) met zich brengt, dat die Generaal zal worden gearquebuseert, wyl hy *Nissa* zonder de minste noodzakelykheit aan de Turken weder heeft ingeruimd. Van *Offen* heeft men, dat de Generaal *Schmettau* hoe langs hoe nauwer wierd bewaard, en dat deszelfs wacht thans uit 50 Man bestond. De wacht van den Graaf van *Seckendorf* is noch een en 't zelve, uitgezondert dat 'er 's nacht geen Officiers in zyn Kamer zyn, nochte ook geen licht, alzo de redenen, om dewelke men die omzichtigheit gebruikte, thans niet meer bestaan, zedert dat hy op d'aan hem overgeleverde Artikels heeft geantwoord. 't Is eindelyk vast gesteld, dat hy door gedelegeerde Rechters zal worden gevonnist.

Men verneemt, dat de Keizer dezer dagen by een eigenhandig Biljet aan den Groot-Hertoch van *Toscanen* heeft laten weten, dat zyne Keizerlyke Majesteit hem verkoren had, om den Prins *Eugenius van Savojen* in 't Opper-Commando van d'Armée op te volgen met de Waardigheit van Generaal Lieutenant, en met de zelfde Macht, als die Prins gehad heeft, en dewyl *zyne Koninglyke* Hoogheit reets de Complimenten en Gelukwenzingen daar over ontfangt en aanneemt, is aan deze zaak niet meer te twyffelen.

't Keizerlyke Hof zal over de Koninginne van *Groot-Brittannie* den Rou voor zes weken aaannemen.

Men bericht van *Regensburg* van den 3 dezer, dat de twede Minister van de Heren Staten Generaal, Heer de *Gallieres*, met den gewoonlyke Eere-Wyn van 40 Kannen en een Korf met d'allerbeste en raarste Vissen beschonken is.

Van *Stutgard* heeft men, dat het Vonnis, over den Jood *Suss-Oppenheimer* en zyn Complicen uitgesproken, behelsde, „ dat namentlyk hy, onthoofd en vervolgens 't Lichaam op een Rad ge„ legt, en 't Hoofd op een Paal gestoken, de Raad *Buhler* opge„ hangen, de Raad *Halwachs* onthoofd; en de Heer *Metz* publicq „ gegezelt, gebrandmerkt en uitgebannen zoude worden, „ bestaande hunne Misdaden daar in, " dat zy 't Vertrouwen van wy„ len den Hertoch *Alexander* op hen gesteld, gemisbruikt, *door*

„ vele

„ vele Schelmstukken en Practyquen zich verrykt, en 't Land in „ 't Bederf gebragt, en andere ongerechtigheden en verdrukkingen gepleegt hadden. „ 1737. Decemb.

Volgens eene Specificatie van de Generaal Munt-Wardyns aan de Ryks-Vergadering te *Regensburg* overgeleverd, heeft men bevonden, dat de Ducaten van de Ryks-Stenden in 't algemeen na hun innerlyke Waardye houden 4 Floreinen, en de Specie-Daalders 2 Floreinen, behalven de Zellische Ducaten, dewelke alleen 3 Floreinen 57 Creitzers waardig geschat zyn: Maar alle Carolinen doorgaans niet hoger dan 8 Floreinen 50 Creitzers, en de Keur-Beyersche Max d'Or maar 5 Floreinen 50 à 54 Creitzers. Van de verdere grove Silver-Specien zyn, behalven de Keur-Saxische, Brandenburgsche en Bronswyksche, zeer weinige, zelfs niet de Keizerlyke Specie-Daalders, hele en halve Floreinen, tot op de Siebenzehner incluis, bevonden na den Leipziger voet te zyn, houdende de Keur-Beyersche en andere 30 Creitzer-Stukken niet meer dan 23 à 24 Creitzer, en de Keur-Paltzische Kopstukken maar 17 Creitzers.

POLEN PRUISSEN.

MEN bericht van *Dantzich* den 20 dezer. Na dat men van den 5. tot den 10. der voorleden Maand over de Voorwaarden vergadert geweest was, op dewelken de nieuwen Hertoch van *Courland* en *Semigallie* die Hertochdommen als een Leen van *Polen* zou bezitten, zo zyn dezelven eindelyk tusschen Commissarissen der gemelde Republicq ter eene, en den Cancelier en gevolmachtigden des Graven van *Biron*, als Hertoch van *Courland*, ter andere zyde, den 12 dezer in eene volle Vergadering op 't Stadthuis alhier gelezen en getekend. Deze Voorwaarden bestaan in 14 Artikelen en behelzen voornaamlyk.

„ De nieuwe Hertoch van *Courland* als Leenman van den Koning en de Republicq van *Polen*, zal verplicht wezen, in Persoon te *Warschau* te komen, om aan dezelven hulde te doen; hy zal zich daar by verbinden, om zich aan gene Vreemde of naburige Mogentheit t'onderwerpen, de Hertochdommen van *Courland* en *Semigallie* in den staat van reunie, waar in 't eene met het andere is te handhaven; van dezelven generhande ge-

„ deelte,

1737. Decemb. „ deelte, hoe 't ook zou mogen worden genaamd, af te scheuren „ of t'ontvreemden, en alle de schulden te betalen, die gemaakt „ zyn ten laste der Lenen, allodiale goederen en Landen van de „ Heerschappy van die twee Hertochdommen, zonder ooit ge- „ rechtigt te zyn tot het eisschen van eenigerhande vergoeding, „ restitutie of schadeloosstelling ten dien opzichte. d'Openbare „ oeffening van den Roomsch - Catholyken Godsdienst zal niet al- „ leen in *Courland* en *Semigallie* worden toegelaten, maar de Per- „ sonen, die belydenis daar van doen, zullen bevoegd wezen, „ om d'oude Kerken van die gemeenschap weer op te bouwen en „ nieuwe te stichten. De geestelyke goederen, aan die Kerken „ behorende, zullen ontheft wezen van alle d'Impoften en ande- „ re 's Landsch lasten. d'Onderdanen van den Roomsch-Catho- „ lyken Godsdienst zullen met zo veel recht als de Protestantsche „ tot alle Ampten en Bedieningen zonder onderscheit worden toe- „ gelaten. De Hertoch zal deze laatsten mede de vrye oeffening „ van hunnen Godsdienst verlenen. Hy zal aan hen weder in- „ ruimen twee Kerken, omtrent dewelken zy hebben verzocht, „ weder in bezit te mogen worden gestelt, en hen de nodige som- „ men leveren tot het stichten van eene andere te *Libau*. De Her- „ tochdommen van *Courland* en *Semigallie* zullen gehouden zyn; „ vyfhonderd Zoldaten of twee honderd Ruiters aan de Repu- „ blicq van *Polen* te leveren, als zy zich in Oorloch bevind. Men „ zal zich met het Russische Hof verstaan omtrent het reguleren „ van 't getal Troupen, dat men in die Hertochdommen staat te „ leggen, zo als ook omtrent de quartieren, die ze daar betrekken „ zullen. De Poolsche Edelen, goederen, of Lenen in de twee „ bovengemelde Hertochdommen bezittende, zullen dezelve voor- „ rechten genieten, als d'Inboorlingen, of *Courlanders* zelve, voor- „ naamlyk 't recht van Appel in 't hoogste ressort aan den Ko- „ ning en aan de Republicq. De *Polen* en *Litbauers*, in *Courland* „ en *Semigallie* gevangen zittende, zullen op vrye voeten worden „ gestelt, zonder dat de gerechtelyke vervolgingen, tegen hen „ begonnen, voortgezet, of eenigerhande pretensien ten hunnen „ laste gemaakt staan te worden. De Hertoch zal aan niemant „ het recht van naturalisatie mogen verlenen, maar gehouden zyn, „ zulken die dat recht verzoeken, aan den Poolschen Ryksdag

„ te

„ te verwyzen. De conventie, in den jare 1585. tusschen den 1737. Decemb.
„ Koning *Stefen Battori* en *Frederik den Tweden*, Koning van *Denemarken* getroffen, zal worden uitgevoerd, ten opzichte van
„ de conservatie der Privilegien en Vrydommen, die aan 't
„ district van *Piltyn* gehecht zyn. De Russische Kroon den nieu-
„ wen Hertoch willende begunstigen nopende de pretensien, door
„ zyne Voorzaten gemaakt, bewilligt zy, dat d'Onderdanen van
„ *Courland* en *Simigallie* in eigendom hebben zullen de helft van
„ de Rivier de *Dwina*, en in dezelve den zalmvangst ombelemmert
„ genieten. Die zelve Mogentheit is ook genegen, om d'Eilan-
„ den van *Roon*, *Spielborn* en andere, in de Golf van *Lyfland* leg-
„ gende, en van dewelken men de restitutie verzocht heeft, als
„ eertyds onder de Heerschappy der Hertogen van *Courland* be-
„ hoort hebbende, weder te geven. Aan d'andere kant verbind
„ de nieuwe Hertoch zich, om de vaart op *Riga* niet te belem-
„ meren, en de buitengewone inkomende rechten, die in *Cour-
„ land* van de Russische Koopmanschappen betaalt zyn, te vernie-
„ tigen. En eindelyk belooft hy, om de wederovergeving te be-
„ zorgen van d'Artillerie en andere goederen, door de Zweed-
„ sche Troupen in den laatsten Oorloch uit *Courland* geligt, en
„ toen na *Riga* gevoerd.

Wat aanbelangt 't eerste Artikel, " naamlyk dat de Hertoch
„ zal gehouden wezen, in Persoon te *Warschau* te komen, om aan
„ den Koning en de Republicq hulde te doen, „ daar omtrent is
geen termyn vastgestelt. In 't 2de Artikel, waar by bedongen
word, " dat de Roomsch-Catholyken de vrye Godsdienstoeffe-
„ ning zullen hebben, „ word uitdrukkelyk gezegt, " dat de Ker-
„ ken van *Altenburg* en *Ilmag* weder aan hen zullen worden inge-
„ ruimd, en dat de nieuwe Hertoch zal gehouden wezen, te *Li-
„ bau* op zyne eige kosten eene nieuwe stene Kerk voor hen te
„ laten bouwen, met deze bepalinge, dat zulks binnen den tyd
„ van 10 jaren zal moeten geschieden, doch zo dat de gemelde
„ Hertoch dezelve na zyn welbehagen zal mogen begiftigen. „
By 't 9de Artikel belooft de Hertoch uitdrukkelyk, " om behal-
„ ven d'Artillerie, mede de Cancelerie-actens, Handvesten, Bi-
„ bliotheek enz. door de *Zweden* wechgevoert, weder in de Vor-
„ stelyke Courlandsche Kamer te leveren. Ook wilde men, dat de

1737. Decemb. „ Hertoch een zekere somme ten behoeve van zyne Gemalin zou „ vastftellen, als hy quam te fterven; doch daar omtrent is men „ tot geen besluit gekomen.

Men verneemt van *Berlin* dat in de voorleden Maand aan alle Predicanten eene Koninglyke Ordonnantie afgegaan is, om de Choor-Rokken, Mis-Gewaden en 't Zingen van de Woorden der Inzetting by 't Avondmaal, als ook van de Zegen, als *Roomsche* Overblyfzelen, af te schaffen, en dat die gene dewelke daar toe te resolveren zwarigheit vonden, van hun dienst zouden ontslagen worden.

ZWITZERLAND. MEN bericht van *Bazel* den 1 dezer. De Koning van *Sardaigne* weigert fteets in 't Definitive Tractaat tusschen den Keizer en *Vrankryk* opgerecht, zonder eene nadere verklaring daar over, te treden.

Schafhauzen den 18 dezer. Brieven van *Geneve* confirmeren de gelukkige voortgang der Negotiatien, tot herftelling van de *rust* in die Republicq, en melden wyders, dat aldaar verscheide Loges van *Vrye Metzelaars* opgerecht waren; waar tegens de Magiftraat, vermits de te spoedigen aanwas, echter by tyds hadde voorzien.

Van *Mulhauzen* in d'*Elsas* meld men. Twee Burgers van deze Stadt een Proces over eene considerabele Somme Gelds met malkander hebbende, is d'eene van den Magiftraat dezer Stadt gevonnift geworden, dezelve te moeten verliezen, maar de Magiftraat by 't Vonnis gevoegd hebbende, " dat hy 't zelve zoude „ ftaande houden, waar 't ook mocht verzonden worden, „ heeft de verliezende Party goedgevonden, aan 't Canton *Zurich* t'appelleren; niettegeftaande nu dit een voorbeeld zonder Exempel is, dat iemant van zyne eige Overheit, aan een vreemde Appelleert, is evenwel den Appellant dit toegeftaan, en de Partyen zullen toekomende week de zaak voor den Magiftraat te *Zurich* bepleiten, zynde ieder een zeer nieusgierig te vernemen, hoe dezelve aldaar zal uitgewezen, en van deze Magiftraat opgenomen worden.

NEDERLANDEN. MEN bericht uit den *Haag*, dat den 3 dezer 's ochtens door den Raad van State *en Corps* ter Vergaderinge van de Staten Generaal overgebraght is de Staat van Oorloch voor 't aanftaande Jaar 1738.

Den 8. heeft de Graaf van *Gollofkin*, Extraordinaris Ambassadeur

deur en Plenipotentiaris van hare Keizerlyke Majesteit van geheel *Rusland* een Expresse van *Petersburg* ontfangen, met tyding van d'aftocht der Turken van *Oczakow*, waar van zyne Excellentie op hoge Ordre van haar Russische Keizerlyke Majesteit aan dezen Staat kennisse heeft gegeven. De Brief hier over van de Keizerinne aan zyne Excellentie geschreven luid als volgd: 1737. Decemb.

WY ANNA door de Gratie van God, Keizerin en Zelfs-Beheerscherin van geheel *Rusland*, &c., &c.:

HOOG- EN WELGEBORE, LIEVE, GETROUWE!

Dat Godt met Ons is en onze hope, die Wy op hem gesteld hebben, niet heeft laten te schanden worden, komt te blyken door den Uitslag der Belegeringe van *Ozakow* door de Vyanden ondernomen: Waar voor alle Roem en Eer aan zyne Godlyke Majesteit moet gegeven worden.

Men heeft UE. reets gemeld, 't geen tot op den 7 *November* by deze Belegering voorgevallen is, en op wat wyze, onder Godts Bystand, de Vyand door de Bravoure van ons Garnizoen met groot verlies in zyne verscheide Bestormingen en aanvallen gelukkig te rug geslagen is.

In dit moment krygen Wy door den Lieutenant van *Stoffelen*, Zoon van den Commandant en Chef aldaar, door hem aan den Veldmarschal, Graaf van *Munnich*, en van deze verder aan ons geëxpedieert, d'aangename tyding, dat den 8. van de gemelde Maand de Vyand, na twee Mynen te hebben doen springen, een generale Storm gewaagt en met zulk een furie gepousseert had, dat hy reets tot aan de Gracht van die Stadt doorgedrongen, maar met Godts hulpe zodanig afgeslagen was, dat hy 's nachts tusschen den 9. en 10. passato alle zyne Werken, Approchen en Battaryen heeft moeten verlaten, zyn Leger in brand steken en vervolgens met de grootste confusie zich retireren, en wel in zo groten haast, dat hy die nacht en dag daar aan omtrent 40 Wursten ver te rug geweken is. Wy hebben deze tyding van zo grote importantie en gewicht geoordeeld, dat wy ze waardig geacht hebben, UE. dezelve door een Expresse bekend te maken, en UE. hier by den Brief van den Generaal Major van *Stoffelen* mede over te zenden. Wy hebben goedgevonden UE. t'ordonneren, om dit nieus uit onze naam ten eersten aan de Staten Generaal te notificeren, met byvoeging, dat Wy Ons verzekerd houden; dat Haar Hoog Mogende met blydschap deel aan deze gewichtige tyding zullen nemen: En dat

1737. Decemb. daar en boven, deze onderneming, dewelke zo ongelukkig voor den Vyand uitgevallen is, deszelfs trotsheit zal vernederen en veel tot bevordering van de Vrede toebrengen. Voor 't overige verzekeren Wy UE. van onze Keizerlyke genade.

Gegeven *Petersburg* den 2 *December* 1737.

De Brief van den Commandant, Generaal van *Stoffelen*, geschreven den 10 *November* aan den Graaf van *Munnich*, is van den volgende inhoud:

Ik heb d'Eer UE. Excellentie mits deze te berichten, dat den 8 dezer 's morgens heel vroeg de Vyand, na een blinde attaque op de Redoute, leggende op den Berg na de kant van de *Liman* gedaan te hebben, waar by hy een verschrikkelyk Vuur maakte, en twee Mynen liet springen, dewelke hy na de kant van 't Bolwerk *Levendahl* gemaakt had, zich eens klaps ter rechterhand na de Poort *Ismailow* gewend, en wederom een generale Storm met al zyn Infantery, en 5000 *Spahis*, die ten dien einde van hunne Paarden afgeklommen waren, op den bedekten Weg gedaan heeft. d'Aanval geschiede met zulk eene verwoedheit, dat de Vyanden aan d'eene kant reets tot aan de Gracht van de Stadt doorgedrongen waren, en aan d'andere kant tot aan de Water-Poort van de *Liman*, zynde zelfs over 't Water gezwommen, om daar by te komen: Maar met de hulpe van den Almachtige, en door de Dapperheit van 't Garnizoen hadden wy 't geluk van den Vyand te repousseren. Ik commandeerde aan de kant van den bedekten Weg, hebbende den Brigadier en Commandant *Bratken* met den Colonel *Wedel* na de Waterkant gezonden. Ik liet ter zelver tyd twee Mynen dicht by de Cazernen springen, 't welk met zulk een goed Succes geschiede, dat d'Ongelovige eindelyk gedwongen waren, zich met een groot verlies te retireren. 's Anderendaags continueerde de Vyand wel een sterk Vuur van alle zyn Battaryen te maken, maar in de nacht verliet hy zyne Approches en Battaryen met grote haast en confusie, en na 't Leger in brand gestoken te hebben, retireerde hy zich ten eenemaal, achterlatende alle zyn Krygs-Munitie, Ladders, Faschinen en andere Materialen, als mede een groot getal doden en gequetsten, waar van de Grachten en Approchen opgepropt waren. De Vyand marcheerde de gehele nacht, en hebben heden zo groten spoed gemaakt, dat ze alreets 40 wursten of 13 uren hier van daan zyn.

De tyd laat my niet toe, verdere Particulariteiten van al 't gepasseerde aan UE. Excellentie te melden. Ik zende myn Zoon den Lieutenant

naat *Stoffelen* met de tegenwoordige aan UE. Excellentie, beneffens 20 Vaandels, die wy van den Vyand veroverd hebben. Ik heb d'Eer UE. Excellentie over dit groot voordeel te feliciteren, zullende daar van ten eersten een breder verhaal overzenden. Ondertusschen kan ik de Bravoure van 't Garnizoen, in dit geval betoond, niet genoeg uitdrukken, noch ook 't gedrach van alle de Staf-Officieren, en byzonder dat van den Commandant en Brigadier *Bratken*, en van den Colonel *Wedel*, na verdienst genoegzaam pryzen. 1737. *Decemb.*

Ik ben &c.

Na zulk een Authenticquen geloofwaardig bericht zal men moeten in twyffel laten, of 't glorieuzer is voor de Russische Troupen, die Vesting op die wyze, als ze gedaan hebben, veroverd, dan gedefendeert te hebben; hebbende de Turken by 't eerste een gehele Armée van binnen, en by 't ander, een gehele Armée van buiten verloren; want het is ligtelyk te begrypen, dat ze in die 4 Stormen, byzonder in de laatste, wel de helft van hun Leger van 60000 Man zullen verloren hebben, behalven wat nu noch op die præcipitante Retirade in dit Zaizoen zal creveren. Kortom: De vergeefsche Belegering van die Vesting is zo veel als 't verlies van een considerable Battaille voor de Turken.

BYZONDERHEDEN.

MEN heeft van *Parys*, dat *Louis Alexandre de Bourbon*, Graaf van *Toulouse*, gelegitimeert Prins van *Vrankryk*, Hertoch van *Penthievre*, van *Chalons* en *Rambouillet*, Ridder van 's Konings Ordens, en van die van 't Gulde Vlies, Admiraal van *Vrankryk*, Groot Jagermeester, Lieutenant Generaal van zyne Majesteits Legers, en Gouverneur der Provincie *Bretagne*, stierf den eersten dezer 's avonds ten vyf uuren in zyn Casteel van *Rambouillet*: Hy was in zyn 60ste jaar, zynde geboren den 6de *Juny* 1678, getroud den 2 *February* 1723, met *Marie Victoire Sophie de Noailles*, en laat uit dit Huwlyk na *Louis Jean Marie de Bourbon* Hertoch van *Penthievre*, geboren den 16. *November* 1725. De Graaf van *Toulouse* had eene algemene achting door d'uitmuntende hoedanigheden die hy bezat, verworven, en werd in 't algemeen betreurt.

De Prinsesse *Anna Maria Francisca* van *Saxen Lauenburg* Gemalin van wylen den Groot-Hertoch van *Toscanen*, is in *Bohemen* overleden; werwaarts zy zich zedert vele jaren geretireert had:

1737. Decemb. Zy was in haar eerste Huwlyk met *Philip Wilhelm*, Paltz-Graaf aan den *Ryn*, getroud geweest.

Men heeft uit *Italien* tyding dat den 23. der voorleden Maand de Cardinaal *Zondodari* te *Siena* overleden is, in 't 72ste jaar zyns Ouderdoms.

Brieven van *Tetuan* over *Gibralter* van den 13. passato melden, dat de beruchte Hertoch van *Ripperda* daar eenige dagen te voren was overleden. Die Heer, die met allerhande grote projecten pleeg zwanger te gaan, en beklommen heeft den hoogsten Trap, dien zyne Staatzucht hem ooit kon doen wenschen, was eerst geweest Ambassadeur van de Heren Staten Generaal aan 't Spaansche Hof. In dienst van die Kroon overgegaan, wierd hy naar *Wenen* gezonden, daar hy het Tractaat heeft te weeg gebraght, dat in den jare 1726. tusschen den Keizer en den Catholyken Koning is gesloten. Door de weergaloze bequaamheit, in die onderhandeling getoond, dieper in gunst geraakt zynde, wierd hy verheven tot Hertoch en Grande van *Spanje* van den eersten Rang, en verklaart tot eersten Minister van de Monarchie, in de plaats van den Cardinaal *Alberoni*, die eenigen tyd te voren uit *Spanje* vertrokken was. De Hertoch van *Ripperda* bekleedde die waardigheden niet lang. Hy wierd op 't Casteel van *Segovia* gezet, van waar hy den 2. *September* des jaars 1728. de vlucht nam * vervolgens in *Londen* quam, daar hy eenigen tyd doorbraght. Van daar begaf hy zich weder naar *Holland*, leefde in den *Haag* zeer stil en afgezondert, zulks men meende, dat hy daar zyne dagen meende t'eindigen, wanneer men gantsch onverwacht vernam, dat hy na *Barbarye* was vertrokken om zich tot *Muley-Abdallah*; Keizer van *Marocco* te begeven. De Hertoch van *Ripperda* deed dien tyd veel van zich spreken, ter gelegenheit van 't Beleg van *Ceuta*, dat de Moren wilden hervatten. d'Onaangename ontmoetingen, die de nayver der groten hem vervolgens veroorzaakten, deden hem 't Hof van *Marocco* verlaten en na *Tetuan* de wyk nemen, daar hy dan ook tot aan zyn dood is gebleven, die, zo men zegt, door eene quinende ziekte, of liever door 't hertzeer over den slechten toestand, waar

* Zie *Mercurius* van den jare 1728. 2. deel *Pagina* 198.

waar in hy zich zedert eenigen tyd bevond, niet weinig is verhaast. De Bassa van *Tetuan* heeft volgens de gewoonte der Landen des Keizers van *Marocco*, de nalatenschap van dien Hertoch genaast, doch 't schynt niet, dat hy zeer ryk is geweest, aangezien weinig gereed geld, of considerable Effecten by hem zyn gevonden. 1737. *Decemb.*

Men meld van *Venetien* den 23. passato. Dezer dagen is ten Huize van den Ridder en Procurator *Emo*, zekere *François Masser*, geboortig van *Popozzolo*, in den Ouderdom van 121 jaren overleden, zynde door den Heer te *Constantinopelen* uit zyne slavernye vrygekocht, en zedert van den zelven onderhouden.

Men bericht van *Madrid* den 26. passato. De schaarsheit van Granen, zo wel als die van alle de Levensmiddelen, welke men hier heeft, is zo groot, dat men de Wegen en Straten vol behoeftige Menschen vind, vermits alles excessif duur is; konnende men tegenwoordig geen Chaise met twee Muil-Ezels te huur krygen onder de tien Stukken van Achten ieder dag, en voor een Koets met zes Muil-Ezels bespannen, moet men dertig Piasters betalen, maar men kan zich over die buitengewone Pryzen niet verwonderen, dewyl voor een Schepel Gerst 46 *Realen de Plata*, voor een Arobe of 25 ℔ Stroo 4, voor een Arobe Olie 25 *Realen de Plata*, voor een ℔ Brood 12 *Quartos*, voor een ℔ Rundvlees 20, voor een ℔ Kalfsvlees 30, en voor een ℔ Schapenvlees 24 *Quartos* moet betaald worden.

Men bericht van *Parys*, den 16. Van *Pau*, Hoofdstadt in *Bearn*, word geschreven, dat vele Huizen van d'Opper-Stadt op die van de Neder-Stadt waren komen afvallen, waar door dezelve met een groot getal Menschen verpletterd en onder de Puinhopen begraven waren, en dat men dit ongeval aan eene Aardbevinge toeschreef.

De Heer *Baron* een beroemd Mechanist te *Parys*, Gunsteling van den Heer *Fagon*, Intendant der Commercie en Finantien, heeft aan den Heer *Orry* Controlleur Generaal doen zien 't ontwerp van een nieu Werktuig, zo zonderling als konstig, en

toe-

1737. Decemb. toezegging van Octroi ingevalle 't goedgevonden werd gekregen: De Heer *Orry* verzeld van den Graaf van *Maurepas*, den Heer *d'Angervilliers* en verscheide andere Ministers worden in 't *Laboratorium* van den Heer *Baron* in de *Louvre* verwacht, om de Machine zyne werking te zien doen: 't Is een Molen die met de hand gedraaid werd, om 't Papier te maken dat het met het fraaiste dat in *Holland* gemaakt word, te gelyken zy: De Machine doed in 12 uuren 't werk van drie Maanden der gewone Papiermolens, stampt en maakt tot een pap de lompen tot het Papier geschikt, zonder dat het nodig zy dat men 'er iets aan doed, dan dezelve aan stukken te snyden en in de Molen te werpen, door dewelke dwars heen gestadig druipt een Water van *Arecuil* komende, waar door 't zelve een Papier-pap werd, om 't in de Ramen tot de fabricq der bladen geschikt, te gieten: d'Uitvinder bewyst door beredeneerde uitrekening, en uit zekere wetenschap en ondervinding, dat honderd ponden vodden in de gewone Papiermolens maar 70 ponden Papier uitleveren, doch zyn Molen 100 pond voor 100 pond.

Onlangs hebben eenige Visschers van *Lambeth* in 't Graafschap *Surrey*, te *Smeer*, naby *Bradwell*, in 't Graafschap *Essex*, een *Cagelot* gevangen, lang 53, en dik 12 voeten, hebbende eene opening van 8 voeten en 3 duimen tusschen de kaken, welke ieder met 23 Ivore Tanden voorzien waren; en voorts 2 Vinnen, en een Staart vorksgewyze geformeert, die 14 voeten breed was.

Dezer dagen beviel eene Vrou in *Lotharingen* van twee Kinderen, waar van 't eene een Hoofd met 2 welgemaakte Aangezichten had, zo als men *Janus* van 't oude *Romen* afbeeld: dit Wanschepzel had 2 ooren, 't eene aan de borst en 't ander na de rug, en leefde maar een uur; geopend zynde, vond men 2 keelgaten en 't overige van 't Lichaam als van een ander Kind.

EINDE.

BLAD-

B L A D W Y Z E R.

B L A D W Y Z E R.

Dag-

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

Maat-

M.

N.

O.

P.

R.

Sant-

S.

T.

U.

V.

EINDE.